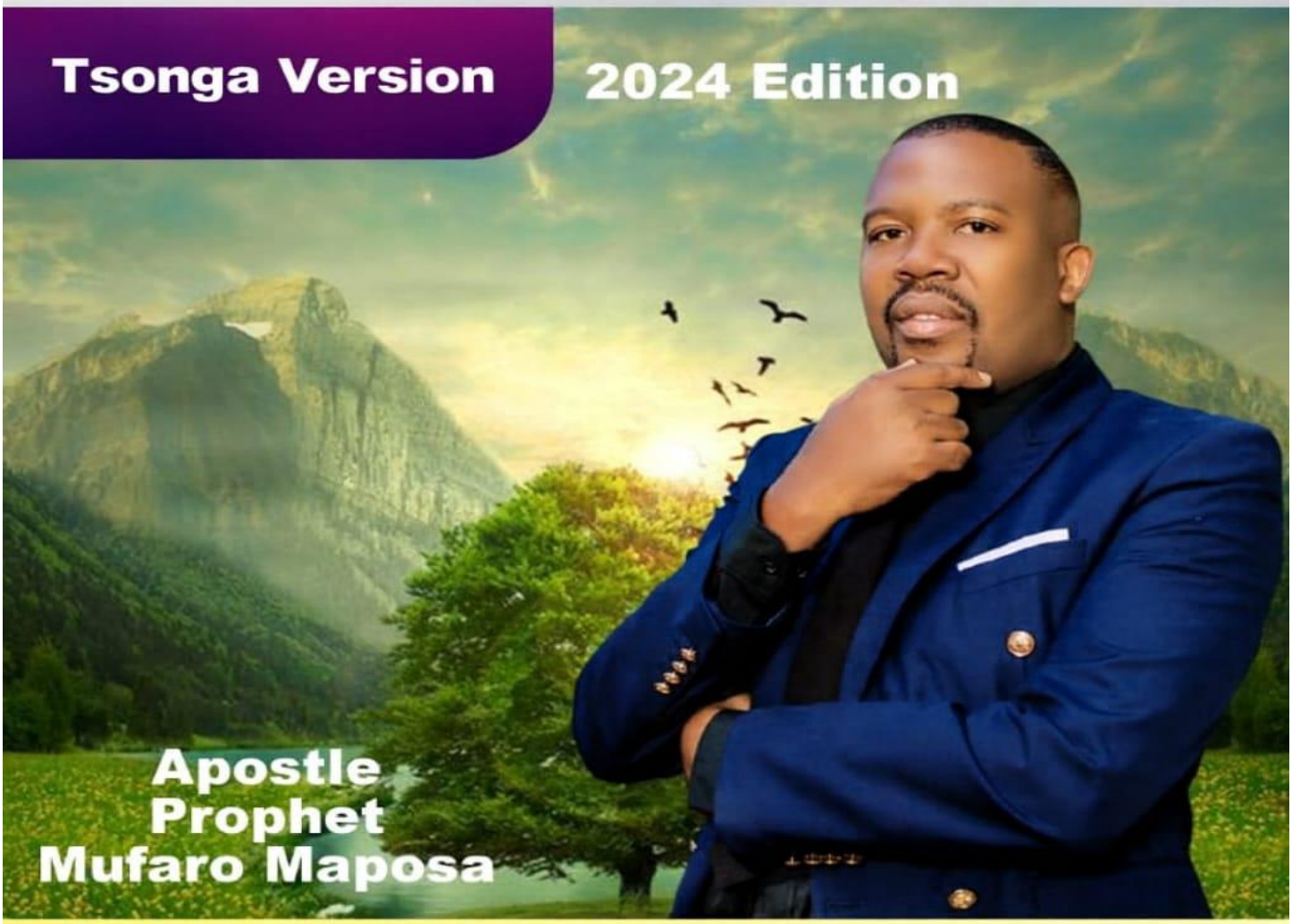
SONSHIP LIFE TRAINING CENTRE MANUAL

Tsonga Version

2024 Edition

Apostle
Prophet
Mufaro Maposa

MANIFEST SONS OF GOD MOVEMENT

LESOTHO

FROM LESOTHO TO THE NATIONS

MANIFEST SONS OF GOD MOVEMENT

Mufaro Maposa u velekiwile hi 8 ya January 1985 eHarare, eZimbabwe. Tata wakwe i MuZimbabwe kasi mana wakwe i MuSotho la velekiweke eLesotho. U kule eLesotho ku sukela loko a ha ri na lembe rin'we ntsena. U ponisiwe loko a ri na malembe ya khume na nharhu (13) hi 1998, loko a ha ri ka Giredi ya 8.

Endzhaku ka ku heta xikolo xa le henhla, u nghene eBible College naswona hi kona laha Xikwembu xi sunguleke ku n'wi kombisa mhaka ya *The Manifest Sons of God Movement* hi ku hlamusela ni ntirho wa yona (VaRoma 8:19). Xikwembu xi n'wi kombisile ntirho ni ku hlamusela loku hi ndlela yo tiendla — hi ku duma, mbono ni ku vulavuriwa hi ku tsopeta, loko a dyondza Bibele ni tibuku. Ku teke malembe ya madungwana manharhu leswaku a kuma ku hlamuriwa hinkwako loku.

Endzhaku ko heta dyondzo yakwe eBible College hi 2005, u tlhelele eLesotho kutani a sungula *The Manifest Sons of God Movement* hi 2006.

Mufaro Maposa i Muapostola ni Moprofeta. I muhlanganisi ni Mufambisi wa le henhla wa *The Manifest Sons of God Movement* ni *New Testament Church.* U tekile nsati wa risima loyi vito ra yena ku nga Faith Maposa.

NTLHARI YA VANA VA XIKWEMBU LEYI HLAYISIWAKA (THE MANIFEST SONS OF GOD MOVEMENT)

BULU YA XIKARHANI XA KU DYONDZA (TRAINING CENTRE MANUAL): Buku leyi yi fanele ku dyondzisiwa hi munhu loyi a nga heta ni ku hundza dyondzo ya *Xikarhani xa Dyondzo xa Matiko Hinkwawo (International Training Centre)* hi mpimo wa 90% ku ya emahlweni. Yena u fanele ku hlamusela hi ndlela leyi Muapostola–Moprofeta Maposa a endlaka ha yona eka buku ya *Xikarhani xa Dyondzo xa Matiko Hinkwawo* ni eka TIVIDIO/AUDIO ta yena. Mudyondzi loyi a dyondzaka buku leyi u fanele ku yi hlaya a ri yexe, a hlaya matsalwa hinkwawo, ivi a tlhela a yi tlhela na mudyondzisi eka kilasi. Leswi swi endliwa hikuva eka kilasi a ku na nkarhi wo hlaya matsalwa hinkwawo, naswona swi ta olova leswaku mudyondzi a twisisa kahle loko a sungula a hlaya a ri yexe. Buku leyi yi fanele ku hetisiwa hi nkarhi wa n'hweti yin'we ntsena loko tidyondzo ti endliwa minkarhi ya mune kumbe ntlhanu hi vhiki. Loyi a dyondzisaka u fanele ku kombisa matimba ya Moya Lowukulu hi nkarhi lowu dyondzo yi endlaka ha wona. Ku nga endliwa tidyondzo to tlula yin'we hi siku loko nkarhi wu pfumelela. Loyi a dyondzisaka buku leyi u fanele ku endla hinkwaswo leswi lerisiweke eka buku leyi hi ku ya hi tidyondzo ta kona. Xikombiso, loko buku yi vula leswaku munhu u fanele ku kombisa vun'we bya munhu ni bya vumunhu bya le tilweni (human and divine nature**)**, loyi a nga swi endlaka a nga fanelanga ku dyondzisa buku leyi. Munhu wo tano u fanele ku sungula a dyondzisiwa ku sungula, naswona a tshama a languta mavidiyo ya Apostle Maposa nkarhi hinkwawo (na wona wu kumeka eYouTube eka *Sonshiplife ITC*). Ku endla tano ku ta n'wi pfuna leswaku a kota ku kombisa swihombiso ni tinyiko hi ku olova.

Mudyondzi u fanele ku va ni DVD leyi tsariweke *"The Manifest Sons of God Movement Audio DVD"* ni yin'wana leyi tsariweke *"The Manifest Sons of God Movement Practical DVD"* naswona u fanele ku tshama a yi languta nkarhi na nkarhi. Mavidiyo hinkwawo lawa sweswi ma kumeka eka YOUTUBE, eka pheji ra hina *Sonshiplife ITC* (ITC ri yimela *Xikarhani xa Dyondzo xa Matiko Hinkwawo*) ni le webhusayithi ya hina **www.voiceofgodfm.co.ls**, laha u nga toklikaka u nghena eka *materials* ya hina. Mudyondzi u fanele ku tlhela a dyondza buku leyi a ri yexe nakambe hi ku hlaya matsalwa hinkwawo loko a fike ekaya. Loko a heta dyondzo leyi, ku ta va ni nkarhi wa ntirho wa vuprofeta eka hinkwavo lava va heteke dyondzo. Nkarhi lowu wa vuprofeta wu fanele ku hlavutela ni ku pfuxeta tinyiko, ku vitaniwa ni swikongomelo swa *Xikwembu eka mukriste un'wana ni un'wana hi yexe.Loyi a heteke dyondzo leyi, u fanele ku ya emahlweni a endla Xikarhani xa Dyondzo xa Matiko Hinkwawo xa dyondzo ya vuholobye.*

Dyondzo leyi ya Xikarhani xa Dyondzo (Training Centre) *yi lunghisa mukriste eka ripfumelo ra yena ra Vakriste, kasi* Xikarhani xa Dyondzo xa Matiko Hinkwawo (International Training Centre) *yona yi lunghisa munhu leswaku a va murhangeri.Loyi a dyondzisaka buku leyi u ni ntshunxeko wo engetela tidyondzo leti nga eka buku ya* Xikarhani xa Dyondzo xa Matiko Hinkwawo (International Training Centre manual), *hambiloko ti nga tsariwanga laha. Buku leyi yi ku lunghiselela dyondzo ya* Xikarhani xa Dyondzo xa Matiko Hinkwawo (International Training Centre course).

\

TIDYONDZO

1. **KU VELEKIWA LESWINTSHWA**
2. **TIBAPTISWA**
3. **KU PFUMELELA KA XIKWEMBU**
4. **KU RIHISA**
5. **VANA VA XIKWEMBU LEYI HLAYISIWAKA**
6. **XIKWEMBU (TATA, NYANA NI MOYA LOWUKULU)**
7. **NDLELA YO TIVA RITO RA XIKWEMBU**
8. **MUFUMO WA XIKWEMBU**
9. **NTWANANO WA KHARE NA LOWUNTLHANTLHA**
10. **VUTOMI BYA NYANA WA XIKWEMBU (VUTOMI BYA KU TITSHELA)**
11. **AGAPE (KU HANYA HI RIRHANDZU)**
12. **VUHOLORYE NI KU TIENDLA LOKO U RI HANSWI**
13. **KU NYIKETA**
14. **YANI MISAVA HINKWAYO**
15. **TINTANGWA TA LE TILWENI**
16. **DIYAVHULE NI MADIMONA**
17. **KU HLARISA PLANI YA XIKWEMBU EVUTOMINI BYA WENA**
18. **XIHONDO**
19. **XIHONDO LEXI NGA RIHISIWEKIKI**
20. **KU HLOKOMISA NI VUKWATI**
21. **KU AVELANA SWIVURISO LESWI DYONDZIWAKA**
22. **NDLELA LEYI YONGHISISIKEYO YO HLAYA BIBELE**
23. **TINDHAWU TA MUNHU WA MOYA**
24. **KU HELELA KA TIKO NI NKARHI WA MAHELO**
25. **XITIRHO XA HOSANA**
26. **KU TSALERISA VANHU**
27. **TIDYONDZO TA VAHOLERI**
28. **TIDYONDZO TA LAVA VA VITANIWEKA EKA VUFUNDZISI BYA KHOMIXA YA NTLHANU**
29. **NDLELA YO HLONIPHA MUNHU WA XIKWEMBU**
30. **NDLELA YO PFULANA NI KU LAWULA XIKAYA XA VUTIRHELO**

(Fulela buku ya wena hi xifulela lexi tiyeke leswaku yi nga onhaki hi ku hatlisa.)
Endzela webhusayithi ya hina eka **www.manifestsons.co.za**, yi ta ku byela hi ntiyiso hi ntshamo lowu ni ndlela yo va xiphemu xa wona, ni swin'wana swo tala.

Ku nyika ni ku tirhisana: **First National Bank**
Nomoro ya Akhawunti: 62307965361
Rhanga: 230-234

KU VELEKIWA LESWINTSHWA

Xana ku velekiwa hi vuntshwa swi vula yini? (Yohane 3:3-8)
Ku velekiwa hi mati ni Moya i ku velekiwa hi Rito ra Xikwembu ni Moya Lowukulu. Mati laha i xifaniso xa Rito ra Xikwembu (Eféso 5:26; 1 Petro 1:23). A swi vulavuli hi ribyariwa ra mati hikuva ribyariwa ra mati ri humelela eka loyi a nga velekiwangi hi vuntshwa.

Leswi swi vula leswaku munhu a twa Rito ra Xikwembu (lero i vangeli wa Yesu Kriste) naswona loko a ri tshemba embilwini yakwe naswona a vula hi nomu leswaku Yesu i Hosi ni Muponisi, kutani Moya Lowukulu a susa ntumbuluko wa xidyoho a wo va emisaveni ya moya ya munhu, kutani a n'wi nyika ntumbuluko lowuntshwa wa ku lulama lowu fanaka hi ku helela ni ntumbuluko wa Xikwembu (Varhoma 10:9).

Ntumbuluko lowu wu velekiwa etimhakeni ta moya ta mutwi. Ku velekiwa hi Rito ra Xikwembu swi vula ku velekiwa hi Xikwembu hi xoxe hikuva Xikwembu ni Rito ra xona i xin'we (Yohane 1:1, 12). Hi nga si amukela Hosi Yesu Kriste evuton'wini bya hina, a hi file emoyeni. Ku fa emoyeni swi vula ku hambanisiwa na Xikwembu. A hi hambanile na Xikwembu hikwalaho ka ntumbuluko wa xidyoho lowu hi wu tiveke eka Adamu. Hinkwavo hi velekiwile hi ntumbuluko lowu hi ribyariwa ro sungula leri humaka eka vatswari va hina va la misaveni.

Endzhaku ka loko Adamu a dyohile, u amuke ntumbuluko wa xidyoho. Kutani hinkwavo lava humaka eka yena va velekiwa va ri ni ntumbuluko wa xidyoho emoyeni naswona va velekiwa ehansi ka kahlulo ra xidyoho ni swilo leswi landzelaka xona. Loko hi amukela Yesu Kriste, Xikwembu xi hi nyika ntumbuluko lowuntshwa wa ku lulama lowu fanaka hi ku helela ni wa Xikwembu kutani hi va vana va xona hakunene (Vagalatiya 3:26, Yohane 1:12).

Rito leri nge "ku velekiwa hi vuntshwa, ku ponisiwa, ku lulamisiwa hi Xikwembu, ku endliwa lava lulamaka, ku hundzuluxiwa hi vuntshwa, ku hlanganisiwa na Xikwembu" swi vula nchumu wun'we ntsena — ku amukela Yesu Kriste tanihi Hosi ni Muponisi wa wena. Endzhaku ka nhlamuselo leyi, khongela na hinkwavo lava lavaka ku amukela Yesu Kriste evuton'wini bya vona. Va hlamusele nchumu wo hoxa risema hi ku khongela eka vafi kumbe ku va gandzela, ni ku khongela hi ku tirhisa vanhu van'wana, lava feke kumbe lava hanyaka, ni ku tshika mintirho ya leswo dlayela ni vutomi bya xidyoho.

Vagalatiya 5:16-23 na 1 Vakorinto 6:9-12 swi kombisa vutomi bya hina bya khale hi nga si amukela Yesu Kriste ni ndlela leyi vasava-kholwi va hanyaka hayona. Hikokwalaho, sweswi leswi hi velekiweke hi vuntshwa naswona hi amukeriwile hi Xikwembu hi Yesu Kriste Hosi ya hina, hi fanele ku tshika mintirho ya leswo dlayela hikuva a yi fanelangi vana va Xikwembu sweswi leswi hi nga eMfumulweni wa Yena.

XIKHONGELO XA KU PONISIWA (KU VELEKIWA LESWINTSHWA)

Loko u lava ku velekiwa hi vuntshwa, khongela xikhongelo lexi olovaka:

Tata Xikwembu, ndzi ta eka wena hi vito ra Yesu Kriste. Ndzi tshemba embilwini ya mina ni ku vula hi nomu leswaku Yesu Kriste i Hosi ni Muponisi ntsena. Ndzi tshemba leswaku u file eku rilekeni hikwalaho ka mina naswona u pfuxiwile eka vafi. Sweswi ndzi n'wi amukela tanihi Hosi ni Muponisi wa mina. Ameni.

Loko u khongele xikhongelo lexi, u n'wana wa Xikwembu la velekiweke hi vuntshwa. Sweswi u le ka Tatana. Swidyoho swa wena hinkwako swi rivaleriwile naswona u nyikiwile ntumbuluko lowuntshwa lowu fanaka hi ku helela ni wa Xikwembu emoyeni wa wena. U ponisiwile eka kahlulo ra xidyoho ni ndzhukano wa xona — ku hambanisiwa na Xikwembu, rifu, ndzilo wa tlhela khale ka rifu ra nyama, vuvabyi, vusweti, madluri ni swin'wana. U fanele ku amukela ntiyiso lowu hi ripfumelo ni ku hanya hilaha wu vulaka hakona.

VUTIRHELO BYA KU TIVA

Sweswi leswi hi velekiweke hi vuntshwa, hi fanele ku kula evutivini bya Rito ra Xikwembu. Vutivi lebyi hi byona lebyi hi pfumelelanaka ku hanya vutomi lebyi Xikwembu xi lavaka hi hanya byona (Yohane 8:32, Hosea 4:6). Loko mutwi a

tirha hi vutivi bya leswaku i mani hakunene eka Kriste, naswona a famba hi ripfumelo, u ta tshama a hlulekile eka hinkwaswo naswona mudyohi a nge n'wi khumbi. A nge fambisani ku ya ehenhla ni ehansi a lava ku ntshunxuriwa. Vutivi byi tisa ntshunxeko wa ntiyiso eka Kriste.

VUTIRHELO BYA KU EHLEKETA HI RITO RA XIKWEMBU

Loko Mukriste a ehleketa hi Rito ra Xikwembu (Bibele), u ta kota ku famba hi ntumbuluko wa Xikwembu hi ku olova — ntumbuluko lowu wu nga endzeni ka moya wa mutwi. Ku ehleketa a hi ku hlaya Rito hi ku hatlisa, kambe i ku ri dyondza hi ku tinyiketela ni ku twisisa, ku ri dyondza nkarhi na nkarhi, ni ku ri vula hi swibyelela swa hina (Yoxuwa 1:8; 2 Vakorinto 3:17-18). Loko hi famba hi ntumbuluko lowu, hi endla leswi endlaka Xikwembu hi xoxe naswona a ku na lexi nga yimaka emahlweni ka hina. Mhangu ya wena ni ku hlula ka wena i ku tiva leswi Xikwembu xi vulaka swona hi wena kutani u ehleketa hi ntiyiso wolowo masiku hinkwawo. Loko u twa kumbe u hlaya Rito ra Xikwembu, Rito ri ta emianakanyweni ya wena, kambe loko u ehleketa hi rona, ri hundzuka xiphemu xa moya wa wena. Rito ri ta tirha ntsena loko ri le moyeni wa wena, kutani ri ta tisa mindyangu ni swakudya swa vutomi leswi u swi lavaka. Ri ta ku endla leswi ri endlaka swona.

TIBAPTISWA

Rito leri nge "Baptisma" ri vula "ku nghenisiwa hi ku tala endzeni ka nchumu". Testamente Leyintshwa yi kombisa tinxaka tinharhu ta tibaptisma. A hi ti languteni hi hambanile:

BAPTISMA EKA KRISTE (Vagalatiya 3:26-29)
Ku rbaptisiwa eka Kriste i ku velekiwa hi vuntshwa kumbe ku ponisiwa. Yi vitaniwa baptisma hikuva loko hi amukela Yesu Kriste evuton'wini bya hina, hi nghenisiwa hi ku helela eka Yena emoyeni wa hina; hi mhaka yoleyo swi vuriwaka leswaku "hi le ka Kriste" naswona hi hundzuka xiphemu xa miri wa Yena (Eféso 5:30; 1 Vakorinto 12:12-16). Bibele yi ri hi hundzuka moya wun'we na Yena (1 Vakorinto 6:17). Leswi a swi vulanga leswaku hi hundzuka Yena, kambe hi hundzuka wun'we na Yena emoyeni (Eféso 5:32).

BAPTISMA RA MATI (Matewu 28:19)
Ku rbaptisiwa ematini i ku nghenisiwa hi ku helela ematini. Xana baptisma ra mati swi vula yini? Rito baptisma ri vula ku nghenisiwa hi ku helela.

1. I xikombiso xa lehandle xa leswi humeleleke endzeni ka munhu loko a amukele Yesu Kriste. I xikombiso xa ku tihlanganisa na Kriste eku feni ka Yena ni eku pfuxiweni ka Yena (Varhoma 6:1-12). Loko hi amukele Yesu Kriste evuton'wini bya hina, ntumbuluko wa xidyoho endzeni ka hina wu susiwile, kumbe u nga vula leswaku munhu wa khale wa xidyoho u file, kutani munhu lowuntshwa a velekiwa, loyi a nga ni ntumbuluko ni vutomi lebyi fanaka ni bya Kreste. Hileswi hinkwaswo swi humelela emoyeni wa munhu loko a amukele Yesu Kriste tanihi Hosi ni Muponisi.

Loko hi nghena ematini, hi fanisiwa na Kriste eku feni ka Yena; loko hi ri ehansi ka mati, hi fanisiwa na ku lahliwa ka Yena; loko hi huma ematini, hi fanisiwa na ku pfuxiwa ka Yena. Emianakanyweni ya hina, hi teka leswaku munhu wa khale wa xidyoho u siyiwile etikweni ra mati, naswona munhu lowuntshwa u pfuxiwile hi xifaniso, loyi a fanaka na Kreste eku lulameni loku nga ntiyiso ni eku kwetsimeni (Vakolosa 2:11-13; Varhoma 6:11).

2. Baptisma leri i xikombiso xa ku hundzuka (Mintirho 2:38): Hi baptisma leri hi kombisa leswaku hi hundzukile evuton'wini bya xidyoho, naswona hi amukele vutomi bya Yesu Kriste naswona hi tinyikele ku hanya njhani leswaku hi rhandza Yena.

Baptisma a ri ponisi munhu, kambe matimba ya rona ma le ka ku yingisa kumbe ku landza xileriso xa Yesu hikuva u lerisa hinkwavo lava nga eMfumulweni wa yena leswaku va baptisiwa ematini (Matewu 28:18-20). Hinkwavo lava velekiweke hi vuntshwa va fanele ku baptisiwa ematini. Lava pfukeke va fanele ku baptisiwa hi vito ra Tatana, N'wana (Yesu Kriste) ni Moya Lowukulu (Matewu 28:19), kutani va nghenisiwa kan'we ntsena ematini.

BAPTISMA RA MOYA LOWUKULU NI NDZILO (Matewu 3:11; Mintirho 1:8)
Ku rbaptisiwa hi Moya Lowukulu i ku tata hi Moya Lowukulu. Moya Lowukulu u nghena eka hina loko hi amukela Yesu naswona loko a nghena evuton'wini bya hina, u ta hi ku helela. A ta hi xiphemu, u ta hi ku helela hinkwako.

Sweswi loko hi rbaptisiwa eka Yena kumbe hi tata hi Yena, leswi swi vula ku nyika matimba hi Moya Lowukulu leswaku Moya Lowukulu a kota ku humelela eka mutwi leswaku a ti kombisa. Loko Moya Lowukulu a nghena evuton'wini bya hina loko hi amukela Yesu, u endla ntirho wo hi veleka hi vuntshwa emoyeni, naswona u hi nyika ntumbuluko wa Xikwembu emoyeni wa hina, kutani hi hundzuka vana va Xikwembu. Kambe hi baptisma leri, u hi nyika matimba ni vuswikoti byo famba na Xikwembu hi ku humelela ni ku veka vumbhoni bya Yesu hi matimba.

Baptisma leri ri vitaniwa baptisma ra Moya Lowukulu ni ndzilo hikwalaho ka ntirho womunharhu lowu wu endlaka, kambe i baptisma rin'we ntsena. Ntirho wo sungula lowu Moya Lowukulu a wu endlaka i ku pfuna mutwi ku famba hi ku humelela na Yesu Kriste, ku famba hi ndlela leyi Yesu a lavaka. Ntirho wa vumbirhi i ku nyika mutwi matimba yo veka vumbhoni bya Yesu hi matimba.

Ndzilo wu vula matimba. I ku veka vumbhoni hi matimba mayelana ni ku pfuxiwa ka Yesu hi swikombiso, tinyiko, masingita ni swiharhi swa matimba (Mintirho 4:33). Baptisma leri ri tisa nyiko ya ku vulavula tindzimi evuton'wini bya mutwi. Ri tlhela ri nyika mutwi vuswikoti byo famba hi ku olova na Moya Lowukulu ni ku tirha hi ku olova hi tinyiko ta Yena. Lava pfumeleriweke va vona ntirho wa baptisma leri ngopfu loko va khongela hi tindzimi hikwalaho ka nkarhi wo tala. Baptisma leri ri tisa nyiko ya ku khongela hi tindzimi ni vuswikoti byo profeta evuton'wini bya mutwi. Hi ta hlamusela tindzimi ni vuprofeta hi vuenti eka tidyondzo leti landzelaka.

Ri tlhela ri nyika mutwi vuswikoti byo famba hi ku olova na Moya Lowukulu, ni ku tirha hi ku olova hi tinyiko hinkwato ta Moya Lowukulu. Mutwi u vona vumbhoni bya baptisma leri loko a khongela hi tindzimi ngopfu naswona a endla mipimanyeto ya vuprofeta nkarhi hinkwawo. Hinkwavo lava pfumelaka va fanele ku amukela baptisma leri loko va lava ku famba na Xikwembu hi ku helela. Baptisma leri ri tshamisana ngopfu ni nyiko ya tindzimi ni vuswikoti byo profeta. Nyiko ya tindzimi i vumbhoni lebyi kombisaka leswaku mutwi u amukele baptisma leri. Baptisma ra Moya Lowukulu, nyiko ya tindzimi ni nyiko ya vuprofeta swi nyikiwa hinkwavo lava lavaka ku swi amukela. (Nyiko ya vuprofeta a yi vulangi leswaku munhu u hundzuka muprofeta; hi ta swi hlamusela kahle eka tidyondzo leti taka.) Hinkwavo lava pfumelaka va khongele hi tindzimi naswona va profete loko va tata hi Moya Lowukulu eTestamenteni Leyintshwa (Mintirho 2:13; 10:44-47; 19:6).

KU PFUMELELA KA XIKWEMBU

Bibele yi kombisa tinxaka timbirhi ta ripfumelo. I ripfumelo ra Xikwembu ni ripfumelo ra vanhu (kumbe ripfumelo ra Tomasi).
Ripfumelo ra vanhu i ripfumelo leri tirhisiwaka hi vanhu lava nga ponisiwangiki kumbe Vakriste lava nga se kuleke ni lava hanyaka hi nyama. Ri tirha hi mintxhamo ya ntlhanu: ku nandza, ku vona, ku nununa, ku khumba ni ku twa. Munhu loyi a tirhaka hi ripfumelo leri a nga fambi na Xikwembu.

KU PFUMELELA KA XIKWEMBU:
Ripfumelo leri i leri tirhisiwaka hi Xikwembu hi xoxe. Ri nghenisiwa emoyeni wa mutwi loko a velekiwa hi vuntshwa. Ri nyikiwa mutwi tanihi mbewu emoyeni wakwe lowu hundzuluxiweke. I xiphemu xa ntumbuluko wa Xikwembu emoyeni wa mutwi. Ripfumelo leri ri pfuna mutwi ku tshemba Xikwembu kahle ni ku tshemba tanihi leswi Xikwembu xi tshemba ha swona (Marka 11:22-24). Bibele yi ri loko hi le misaveni, hi fambela hi ripfumelo, ku nga ri hi ku vona (2 Vakorinto 5:7).

Xana ripfumelo eka Xikwembu i yini?
I ku amukela, ku tshemba ni ku nvona leswi Xikwembu xi swi vulaka eRitweni ra Xona hi swilo hinkwaswo. Swi vula leswaku hinkwaswo leswi Xikwembu xi swi vulaka mayelana na Xona, vutomi, hina ni swilo hinkwaswo, u swi amukela, u swi tshemba naswona u endla hi ku landza swona. Laha hi ku va ripfumelo ra ntiyiso. Ripfumelo ra ntiyiso a ri chavi kumbe ku vutisa Rito ra Xikwembu, kambe ri endla hi ku landza Rito ra Xikwembu.

NTUMBULUKO WA RIPFUMELO RA XIKWEMBU

(1) Ripfumelo ri tumbuluxiwa hi Rito ra Xikwembu leri tsariweke (Bibele, leri vitaniwaka logos) ni Rito leri vulavuriweke hi Xikwembu leri hlongoriwaka hi Moya Lowukulu eka mutwi (Rhema). Hi tshemba leswi hi swi tshemba hikuva Xikwembu xi swi vule khale eRitweni ra xona. Ripfumelo i Rito ra Xikwembu leri tirhisaka Moya Lowukulu. **(2) Ripfumelo ri wisa eRitweni ra Xikwembu**. Munhu wa ripfumelo u wisa naswona a nga vileli nchumu (Vaheveru 4:3-4).
(3) Ripfumelo ri endla hi ku landza Rito (Yakobo 2:26):
Xikombiso i xa mbirhi lava a va khongele n'wana, kutani va xava tinapukeni ni swiambalo swa n'wana va nga si n'wi vona hi mahlo. Xiphemu xin'wana xa nkoka xa ripfumelo i ku endla eka un'wana leswi u langutaka Xikwembu xi ku endlela swona (Luka 6:36-38). **(4) Ripfumelo ri vulavula** — ripfumelo ri hetiseka hi ntirho ni vuxokoxoko bya nomu (2 Vakorinto 4:13; Marka 11:23). **(5) Ripfumelo ri tirha eka nkarhi wa khale ni sweswi**, ku nga ri eka nkarhi wa ta. Loko u vulavula hi nkarhi wa ta kumbe u sungula ku tirha hi nkarhi lowu taka, u le ku tshembeni, ku nga ri le ku pfumeleni. Ripfumelo ri tshemba leswaku nchumu wu endleke hi nkarhi lowu, ku nga ri eka nkarhi lowu taka. **(6)** Ripfumelo ri vitana swilo leswi nga kona onge swi kona, naswona loko ri swi vitana, leswi vitaniweke swi humelela, naswona leswi a swi voniwa swi nyamalala (Varhoma 4:17). Ripfumelo ri vona ni ku vula makumu ya leswi munhu a swi langutekaka. **(7)** Ripfumelo i mbamvu ya moya lowu hundzuluxiweke, ku nga ri ya mianakanyo kumbe miri. Ri tirha emakungwini ya moya naswona mihandzu ya rona yi vonaka ematikweni ya nyama. **(8)** Ripfumelo ri tiyile naswona ri ni xindzhuti. Mintirho ya ripfumelo yi nga vonaka yi ri ya risiki eka mianakanyo ya nyama, kambe munhu wa ripfumelo u tshemba vundzeni bya Xikwembu. **(9)** Ripfumelo ri kula hi ku tiva Rito ra Xikwembu, kambe ri tiyisiwa hi ku endla Rito ra Xikwembu (Varhoma 10:17). **(10)** Ripfumelo ri nyikiwa tanihi mbewu eka mutwi, kambe ku kula ka rona a ku na mpimo (Matewu 17:20). Mutwi a nga kurisa ripfumelo ra yena hi mpimo lowu a wu lavaka. **(11)** Ripfumelo ri tsaka hi Rito ra Xikwembu naswona ri teka magoza ya ku hlula eka swiphiqo (Mintirho 16:22-28). **(12)** Ripfumelo ri tirha hi ku nkhensa ni ku dzunisa. Vanhu va ripfumelo a va rili. **(13) Ripfumelo ri tirha hi rirhandzu (Vagalatiya 5:6**). Mintirho ya ripfumelo yi sugiwa hi rirhandzu ra Xikwembu. **Xikombiso:** mutwi a nga tirhisi ripfumelo leswaku a rhukana van'wana kumbe a endla leswo biha. Ripfumelo a ri tirhi kahle laha ku nga riki na ku rivalela. **(14) Ripfumelo ri tirha ni ku endla Rito ra Xikwembu eka swiyimo hinkwaswo (Vaheveru 11:32). (15) Ripfumelo a ri ala swiyimo swo biha,** kambe ri tshemba ni ku endla Rito ra Xikwembu eka swiyimo hinkwaswo naswona a ri pfumeli swiyimo sweswo ku lawula mutwi, kambe ri swi cinca hi ku tiyela naswona ri tirhisa mintirho ni vuxokoxoko bya ripfumelo. (Ripfumelo a hi ku ala ntiyiso, kambe i ku ala ku pfumelela ntiyiso wolowo ku lawula mutwi.) **(16) Ripfumelo ri na mbilu yo lehisa (Vaheveru 6:12).** Ri tirha hi ku lehisa mbilu naswona a ri heli mbilu loko swilo swi tikarhala. **(17)** Ripfumelo ri tiyile naswona ri nga fuleri (Varhoma 4:17-20; Luka 18:1). Ripfumelo a ri suseki kambe ri khamelela eka Rito ra Xikwembu. **(18)** Ripfumelo i nawu lowu nga cinciki naswona ntiyiso wu tirha ni ku tisa vuyelo loko wu tirhisiwa kahle. **(19) Ripfumelo i xitlhangu (Eféso 6:16).** Ri lwisana ni swibyariwa swa misava ni swihiso swa nala. **(20)** Ripfumelo ri vona tanihi leswi Xikwembu xi

vonaka ha swona naswona ri vulavula hilaha Xikwembu xi endlaka. Hi ripfumelo u tiwona tanihi leswi Xikwembu xi ku vonaka ha swona naswona u vulavula leswi Xikwembu xi vulaka ha wena. **(21) Ripfumelo ri tshembha Rito ra Xikwembu:** Munhu loyi a hanyaka hi ripfumelo u kombisa ku tshemba swinene eka Rito ni vundzeni bya Xikwembu. Ku chava kumbe ku pfuleka hi vukwanga i vumbhoni bya ripfumelo leri nga si kula. **(22) Ripfumelo ri nga languti leswi mutwi a nga swi laviki ku swi vona:** Ripfumelo a ri languti swiyimo swo biha leswi lwisanaka ni leswi mutwi a swi langutekaka. Hosi Abrahama a nga langutangi miri wa Sara lowu a wu file kumbe miri wakwe lowu a wu tikarhele (Varhoma 4:19). Munhu wa ripfumelo u honisa swiyimo hinkwaswo leswi lwisanaka ni ntiyiso naswona a tirhisa Rito ra Xikwembu ntsena, a vulavula xitshembiso ni ku dzunisa Xikwembu hikwalaho ka ku humelela ka swona tanihi leswi swi endlekeke khale. **(23) Ripfumelo ri ni ku langutela loku tiyeke:** Munhu wa ripfumelo u ni ku langutela loku nga susiki leswaku leswi Xikwembu xi swi vuleke swi ta humelela. Hi ku langutela loku, u dzunisa ni ku nkhensa Xikwembu hikwalaho ka leswi a langutelaka.

MINTIRHO YA RIPFUMELO RA XIKWEMBU

(1) Ripfumelo ri tisa/ri kombisa swilo swa moya emisaveni ya nyama. **(2)** Ripfumelo ri fuma naswona ri teka (Vaheveru 11:32-35). Ripfumelo ri fuma eka swiyimo hinkwaswo hi marito yo tiyela ni mintirho ya ripfumelo naswona ri teka hinkwaswo leswi Xikwembu xi swi nyikeke vana va xona. Hi teka hi marito ni mintirho ya ripfumelo ya hina. **(3) Ripfumelo ri fuma/ri lawula (1 Yohane 5:4).** Hi fuma ni ku lawula emisaveni hi ripfumelo. Hi fuma ni ku lawula hi ku tirhisa marito yo tiyela ni mintirho ya ripfumelo ehenhla ka swiyimo swo biha. **(4) Ripfumelo ri hlula (1 Yohane 5:4-6).** Ripfumelo ri vona ku hlula eka swiyimo swo biha ni ku tikarhata, ri cinca swiyimo leswi hi mintirho ya ripfumelo leyi nga susiki ni vuxokoxoko bya nomu lebyi tiyeke. **(5) Ripfumelo ri amukeletsela mivulavulelo ya hina eka Xikwembu (Marka 11:24):**
Xikwembu xi hi hlamula loko hi khongela, kambe ntirho wa hina i ku amukela mivulavulelo ya hina hi ripfumelo. Hi amukela leswi hi swi kombelaka hi ku endla ni ku vulavula onge hi swi amukerile khale naswona hi endla eka van'wana leswi hi lavaka Xikwembu xi hi endlela swona. **(6)** Ripfumelo ri pfuna mutwi ku tirha hilaha Xikwembu xi endlaka hakona ni ku kuma vuyelo lebyi fanaka lebyi Xikwembu xi nga ku kuma loko xi endle nchumu wolowo. **(7)** Ripfumelo ri endla leswaku ku humelela mintirho ya Moya Lowukulu tanihi matimba lamakulu lama hetisaka swikombelo swa hina kumbe swileriso swa vuhosi loko swi fambisana ni ku rhandza ka Xikwembu. **(8)** Ripfumelo i xitirho lexi tirhisiwaka tanihi ndlela yo cincana eMfumulweni wa Xikwembu, hilaha mali yi tirhisiwaka tanihi ndlela yo cincana emisaveni leswaku u kuma leswi u swi lavaka.

MBALANGU WUN'WANI WA RIPFUMELO:
(Vaheveru 11:30-40)

Ku sukela eka ndzimana ya 35 ku ya emahlweni, hi vona mbalangu wun'wana wa ripfumelo.
Ripfumelo ri khamelela eka Rito ra Xikwembu handle ko kanakana, hambiloko leswi tshembisiweke kumbe leswi tshemba swi nga humeleli hilaha swi languteriweke hakona.

Xikombiso: Van'wana va tshembele Xikwembu ku hanyisiwa, kambe va file hi vuvabyi.
Vaheveru yi ri van'wana va xanisiwile hikwalaho ka ripfumelo ra vona. Van'wana va hisiwile, van'wana va tsemiwile hi swiphephana hikwalaho ka ripfumelo, kambe va khamelele eka ripfumelo leri nga susiki eka Xikwembu naswona va file va nga si vona ku ponisiwa lebyi a va ri langutele, kasi van'wana va tilela ku nyiketa vutomi bya vona hikwalaho ka ripfumelo.

Ripfumelo ri khamelela eka Rito ra Xikwembu, ku nga khathariseki loko ku humelela ka leswi a swi languteriwe swi humelela kumbe swi nga humeleli.
Munhu loyi a fambaka hi ripfumelo a nge tshiki Xikwembu, naswona a nga voni Xikwembu tanihi xisakwani ngopfu hambiloko a nga twisisi ku humelela ka swilo leswi nga humelelanga hilaha a a langutile.Va teka vuxaka bya vona na Xikwembu tanihi bya nkoka swinene ku tlula swilo hinkwaswo naswona va tshama va tshembekile eka Yena handle ko languta ku humelela ka swilo, hambi ku ri ku ya fika eku feni.

Ku khamelela Xikwembu hi ndlela leyi i vumbhoni byinene bya ripfumelo naswona Xikwembu xi ta khutaza vativi lava naswona xi va nyika mindzrewardi emisaveni hi tindlela tin'wana ni lehlweni emisaveni leyi taka. Leyi hi yona mhaka leyi Vaheveru yi vulaka leswaku va amukele vumbhoni lebyinene eka Xikwembu. Xikwembu xi tirhisa ku tshembeka ka vona ni ripfumelo ra vona ku tisa van'wana vo tala eka Yena.

SWO TIKA HINKWASWO SWI TA ENDLEKA HI KU LANDZA RIPFUMELO RA WENA
(Matewu 9:27-31)

A ku na nchumu lowu nga kotekiki eka Xikwembu, kambe Xikwembu xi hlawule ku endla eka mutwi un'wana ni un'wana hi ku landza ripfumelo ra yena. Loko munhu a ri ni ripfumelo leri tiyeke, Xikwembu xi nga n'wi endlela mintirho mikulu ni masingita naswona xi humelela hi Yena. Kambe loyi a ri ni ripfumelo ro leha, Xikwembu xi endla swilo switsongo ntsena hi yena ni hikwalaho ka yena.

MATIMBA YA NOMU
(Misavosonkulu 18:20-21, Matewu 12:36-38)

Rifu ni vutomi swi le henhla ka matimba ya nomu, naswona lava va rhandzaka ku vulavula va ta dya mihandzu ya swona. Munhu u hlayisa leswi a swi byaleke hi nomu wakwe. **Misava ya moya yi hetisisa leswi hi swi vulaka hi nomu:**
– Xikwembu xi hetisisa leswi swinene leswi hi swi vulaka,
– kasi Sathana yena a hetisisa leswi swo biha ni swo chavisa leswi hi swi vulaka hi nomu.

Hi fanele ku tshama hi vulavurisana ntsena leswi Xikwembu xi vulaka swona hi hina, ku nga ri hi swipimelo (Marka 11:22-24). Hi fanele ku vulavula swilo leswi fanaka leswi Xikwembu xi swi vulaka malunghana ni vutomi bya hina. Nomu wa wena i yavi (key) leyi ku yisaka laha u lavaka ku fika kona evuton'wini. Leswi u nga swona namuntlha i leswi u swi vuleke hi daya.
Nsuku hinkwawo loko u vulavula rito, u le ku byaleni — kutani u ta kotisa leswi u swi byaleke. Loko u vulavula rifu, u ta kuma rifu. Loko u vulavula vutomi, u ta kuma vutomi. Hikokwalaho, tshama u vulavula ntsena leswi u lavaka ku swi vona evuton'wini bya wena. A ku kona nchumu lowu nga ni matimba yo tlula marito ya ripfumelo evuton'wini. Misava leyi hi nga eka yona yi tumbuluxiwile hi marito ya ripfumelo. Hi ndlela leyi fanaka, u tlhela u tumbuluxa ni ku lulamisa misava ya wena ni vutomi bya wena hi marito yo tiyela ni lama nga heliki ya ripfumelo.

Misavosonkulu 15:4 yi ri:
"N'omutlhari i nsinya wa vutomi; kambe nomu lowu pfumbekeke wu endla ku chava emoyeni."

Hi leswi swi vulaka leswaku munhu loyi a vulavulaka kahle naswona a fambisana na Rito ra Xikwembu u ta vona vutomi. Nsinya wu ni matluka yo tala — leswi swi vula leswaku nomu wa wena wu nga humesa matluka ya vutomi lebyinene, vutomi byo leha, vutomi byo humelela ni mikateko, vutomi byo tlakuka ni ku phumelela, ni swin'wana swo tala.

Kambe loyi a vulavulaka swo biha u ta vanga leswaku swilo swo biha swi humelela eka yena.
U vangela ku phatlala emoyeni, naswona Bibele yi vula leswaku loko riqingho ri phatlake, nyoka yi ta luma (Eklesiasta 10:8). Leswi swi vula leswaku marito yo biha ma pfulela Sathana ndlela yo tirha evuton'wini bya hina.

Pisalema 45:1 yi ri:
"N'omu i peni ra muyivi la lungheke."
Leswi swi vula leswaku u tsala vutomi bya wena ni vumundzuku bya wena hi nomu wa wena, naswona leswi u swi tsalaka swi ta humelela hakunene. Tindzimana tin'wana leti vulavulaka hi matimba ya nomu i leti: Misavosonkulu 21:23, 1 Petro 3:10-12, Vaefeso 4:29, Misavosonkulu 10:19, Yakobo 3:5-6.

TINSIMU TA NTLHA-NHARHU TA RIPFUMELO RA XIKWEMBU

Mutwi un'wana ni un'wana u ni ripfumelo ra muxaka wa Xikwembu, kambe mintlawa ya ripfumelo yi hambanisiwa hi ku ya hi leswaku un'wana ni un'wana u ri tirhisisa njhani.

1. **Ripfumelo Ro Leha** – I sweswo leswi humaka eka vutivi byo leha bya Rito ra Xikwembu. Nhlayiso wa swona i ku heta nkarhi wo tala eritongweni ra Xikwembu.
2. **Ripfumelo Lerikulu** – Ri humelela hikwalaho ka vutivi byo tala bya Rito ra Xikwembu, kambe ri nga va ro tsandzeka loko rito ri nga endliwi kumbe ri nga tirhisiwi.
3. **Ripfumelo Ro Tsandzeka** – Ri humaka eka ku ka u nga endli Rito ra Xikwembu. Nhlayiso wa rona i ku endla Rito ra Xikwembu (ku endla leswi Rito ra Xikwembu ri vulaka leswaku hi swi endla).
4. **Ripfumelo Lerikulu Ni Le Tiyeke** – Ri humelela loko u tiva Rito ra Xikwembu naswona u ri endla. Mutwi u lava ripfumelo leri tiyeke leswaku a kota ku hetisa ku rhandza ka Xikwembu hi ku humelela.

NKARHI WA KU TIRHA KA RIPFUMELO:
Ripfumelo ri tirha hi ku twisisa Xikwembu, Rito ra xona ni milawu ya xona (mintlhanelo) ni ku twisisa misava ya moya ni ndlela leyi yi tirhaka ha yona.

Xikombiso: Nawu wa ku byala ni ku tshovela / ku nyika ni ku amukela, kumbe ku tshemba ni ku vulavula.

Xikombiso:
Munhu u fanele ku tshemba embilwini yakwe ni ku vula hi nomu leswaku Yesu i Hosi leswaku a ponisiwa. Lero i nawu wa ku ponisiwa. Kambe munhu u fanele ku va mucheri, leswaku a kota ku famba eka mikateko ya Xikwembu hi swa timali ni swilo swa misava. Lero i nawu wa ku humelela ni ku endla kahle eMfumulweni wa Xikwembu. Ripfumelo ri endla hi ku landza Rito ra Xikwembu ri tirhisa nawu lowu faneleke eka xiyimo xin'wana ni xin'wana. Ripfumelo a hi ku tshamela swilo leswi nga vonakiki, kambe i ku tshamela eka Rito ra Xikwembu.

KU CHAVA NI RIPFUMELO: Ripfumelo a ri koti ku tirha na ku chava nikatsongo; ku chava i ku pfumela eka Sathana. Loko u tshemba leswaku Sathana a nga endla nchumu eka wena, u n'wi nyika matimba yo swi endla. Sathana a nga koti ku endla nchumu handle ka ku chava, Xikwembu a xi endli nchumu handle ka ripfumelo. Ripfumelo ni ku chava i matimba mambirhi lama endlaka swilo swa moya swi vonaka emisaveni ya ntumbuluko, kambe swi tirha hi tindlela leti hambaneke swinene. Mukhongeri u fanele ku langutana ni hinkwaswo leswi a swi chavaka. Mukhongeri a nga chavi nchumu kambe Xikwembu ntsena.

N'WANGANO WA RIPFUMELO (1Timotiya 6:11 na 12): I ku yimela Rito ra Xikwembu hi ku tiyiseka ku fikela nchumu hinkwawo lowu Xikwembu xi wu vuleke hi wena wu hetiseka evuton'wini bya wena. N'wangano wa ripfumelo a hi ku lwa ni Sathana kumbe madimona. Mukhongeri u yimela onge a nga rhurhisiwi hi nchumu hambileswi a nga swi vona, a swi twa kumbe a swi titwa emisaveni ya ntumbuluko ku fikela loko Rito ra Xikwembu ri tikombisa evuton'wini bya yena. Mukhongeri u fanele ku ehleketa hi Rito ra Xikwembu ni ku ri vula hi nomu, ni ku heta nkarhi ni Xikwembu hi xikhongelo leswaku a hlula n'wangano wa yena wa ripfumelo. (Mudyondzisi u fanele ku endla xikombiso xa nsati loyi a averiweke khensa naswona a siyeriwe hi tin'hweti ta vutomi, hilaha ndzi endlaka eka international training center audio DVD.)

SWIKOMBISO SWA RIPFUMELO: Matt 14:22-34 (Petro a famba ehenhla ka mati), Rom 4:16-25 (Ripfumelo ra Abrahama) ni swin'wana swo tala. Mudyondzi a fanele ku hlaya hinkwaro ka Vaheveru 11 ku kuma swikombiso swin'wana swa ripfumelo.

NDLELA YO KULA ERIPFUMELO RA WENA:
(1) Ku yingisa no hlaya Rito ra Xikwembu hi ku tshembeka, dyondza Testamente Leyintshwa kan'we na kan'we, kutani u dyondza Testamente Lala khale loko u ri dyondza kan'we na kan'we ni ku ri twisisa kahle.
(2) Khongela hi tindzimi swinene. Minkarhi yo tala ya xikhongelo xa wena yi fanele ku va hi tindzimi.

(3) Tshama u vula Rito ra Xikwembu ehenhla ka vutomi bya wena.
(4) Tirha hi ku landza Rito ra Xikwembu minkarhi hinkwayo.

(Mudyondzisi u fanele ku khongelela hinkwavo lava nga kotiki ku khongela hi tindzimi leswaku va amukela ku tatiwa hi Moya Lowunene hi vumbhoni bya ku vulavula hi tindzimi.) Loko u hlaya buku leri u ri wexe naswona u lava ku amukela nyiko ya tindzimi, u fanele ku tiva leswi landzelaka. Xo sungula i leswaku u fanele u velekiwa nakambe.

Loko u velekiwile nakambe naswona u lava ku amukela nyiko ya tindzimi, khongela xikhongelo lexi na mina. Hosi Yesu, ndzi tshemba Rito ra wena, ndzi kombela leswaku u ndzi tata hi Moya Lowunene ni ku ndzi nyika matimba yo vulavula hi tindzimi tin'wana. Ndza nkhensa hikwalaho ka swona leswaku u ndzi kotisa ku vulavula hi tindzimi hi vito ra Yesu. Amen. Sweswi pfula nomu wa wena hi ripfumelo u sungule ku vulavula hi tindzimi. U nga vulavula hi ririmi leri u ri tivaka. Loko u tsundzuka ku sungula ku vulavula hi tindzimi, tindzimi ti ta humelela. Swi endliwa hi ripfumelo— a wu fanelanga ku rindza nchumu leswaku wu twa nchumu eka wena naswona u nga ringeti ku twisisa swilo. SUNGUULA KU VULAVULA SWESWI naswona u nga chavi kumbe ku kanakana marito kumbe swikombiso leswi humaka enon'wini wa wena.

KU RIVARHELA (Matewu 18:21-35)

Ku rivalela i nchumu wa nkoka ngopfu eka Xikwembu hikuva ku ponisiwa ka hina ku le hendlweni ka ku rivaleriwa. Loko hi velekiwa nakambe, Xikwembu xa hi rivalela handle ka swilaveko hinkwaswo (Vakolosa 3:12-15), kutani xi susa ntumbuluko wa xidyoho lowu a wu hi hambanyisa na xona. Kambe loko hi velekiwile nakambe, Xikwembu xi langutela leswaku hi rivalelelana tanihi leswi xi hi rivalekeleke (Vaefesa 4:32). Loko hi velekiwile nakambe ni ku tiva Xikwembu, ku rivaleriwa ka hina ku le hendlweni ka leswaku hi rivalelela van'wana kumbe hi nga ri rivaleli. Marka 11:25, Matewu 6:14-15, Matewu 18:25. Eka xitatimende lexi a hi vulavula hi ku rivaleriwa loku hi ku amukeleke loko hi tlheriselana na Xikwembu hi Yesu Kriste hi nkarhi wa ku velekiwa nakambe, hikuva ku ponisiwa ni ku rivaleriwa kun'wana hi ku amukela hi ripfumelo ntsena tanihi nyiko (Vaefesa 2:8). Kambe ku rivaleriwa loku hi vulavula hi kona sweswi i loku hi hluvanyiwaka ha kona minkarhi hinkwayo loko hi dyohile hi ri lava ponisiwile tanihi leswi ku tsariweke eka 1 Yohane 1:9.

Ku rivaleriwa ka muxaka lowu ka swidyoho ni swihoxo swa hina swi khumba vutshamo bya hina na Xikwembu, ku nga ri ku ponisiwa ka hina hikuva ku ponisiwa ka hina ku nyikiwile tanihi nyiko ya mahala. Hi kumisisa leswaku loko hi ala ku rivalelela van'wana, swi ta onha vutshamo bya hina na Xikwembu, naswona a hi nge koti ku endla emahlweni na Xikwembu naswona leswi swi nga hi tshinela swinene ku oma ku fikela laha hi sungulaka ku tihambanisa na Xikwembu.

LOKO HI RIVALELA VAN'WANA HI ENDLA LESWI LANDZELAKA:
(1) Hi tsakisa Xikwembu hikuva hi n'wi tekelela (Matewu 18:33).
(2) Hi lahla ndlela yo rivaleriwa loko na hina hi dyohile (Marka 11:25).
(3) Hi titswunula eka mitlhangu ya ku nga rivaleli. Vanhu vo tala va veleka vuvabyi naswona van'wana va lova hikwalaho ka ku nga rivaleli.
(4) Hi pfala nyangwa wa Sathana leswaku a nga tirhi evuton'wini bya hina. Ku nga rivaleli kumbe ku vavisiwa ka mbilu swi pfulela Sathana nyangwa lowukulu evuton'wini bya hina, lava ponisiweke ni lava nga ponisiwangiki.
(5) Hi tshama ehansi ka musa wa Xikwembu naswona minhl молит

HI RIVALELA NJHANI?

(1) Ku rivalela i ku hlawula, ku nga ri ku titwa. Loko munhu a hlawula ku rivalela un'wana, emahlweni ka Xikwembu u rivalerile nambuya loko a ha vava hi mbilu. Ku titwa ka mbilu swi landzela swihlawulo swa munhu; hikwalaho loko

munhu a hlawula ku rivalsela ni ku ntshunxa la dyohileke a nga ha ri khomi hi mbilu, ku vava ka yena ku ta lulama endzhaku ka nkarhinyana.
(2) Ku rivalela i ku rivala. Loko hi rivalele un'wana hi fanele ku rivala. Ku rivala a swi vuli leswaku swilo leswi va ku endlileke leswi suka emiehleketweni, kambe swi vula leswaku loko u vona munhu woleyo a wu hlundzukisi swinene. Eka Xikwembu i onge hi riv forget đã completely.
(3) Hi rivalela hi ku titshega hi musa wa Xikwembu. Swi vula leswaku hi kombela Xikwembu leswaku xi hi pfuna ku rivalela, naswona xi ta hi pfuna hi ku hatlisa hikuva xi lava leswaku hi rivalela. Musa wa Xikwembu i matimba ya xona exikarhi ka hina.
(4) Ku rivalela i xiphemu xa ntumbuluko wa moya wa hina. Leswi swi vula leswaku mukhorhi a nga hoxeki ku rivalela hikuva a ri na ntumbuluko lowu fanaka na lowu Xikwembu xi nga na wona. Leswi swi vula leswaku ku rivalela swi huma hi ntumbuluko.
(5) Hi rivalela hi ripfumelo, ku nga ri hi ku titwa. Ku rivalela swi ta hi ntumbuluko loko hi famba hi ntumbuluko lowu hi nga na wona lowu ringanaka wa Xikwembu. Hi kombisa ntumbuluko lowu hi ri karhi hi famba hi ripfumelo. Leswi swi vula leswaku hi kota ku rivalela van'wana loko hi famba hi ripfumelo. Hi ku angarhela, hi hlawula ku rivalela hi ripfumelo, ku nga ri hi ku titwa. Loko hi endlaka xiboho lexi, ku titwa ka hina ku ta landzela.

MIHLAVINYANA YA KU NGA RIVALELI:

(1) Loko hi nga rivaleli, na hina a hi nge rivaleriwi (Matewu 6:14 na 15). Leswi swi vula leswaku vutshamo bya hina na Xikwembu byi ta yima loko hi nga rivaleli, hikuva vutshamo bya hina na Xikwembu byi titshege hi ntiyiso leswaku Xikwembu xi hi rivalela minkarhi hinkwayo loko hi famba na xona (1 Yohane 1:9).
(2) Hi yimisa minkatekiso ya hina loko hi nga rivaleli.
(4) Hi pfula nyangwa lowukulu wa Sathana evuton'wini bya hina loko hi nga rivaleli; leswi swi vula leswaku Sathana a nga endla leswi a swi lavaka evuton'wini bya lava nga rivalelaka. A nga tsondzela ku humelela ka vona hi ku olova, a va hlasela hi vuvabyi ni swiphiqo swo hambana-hambana.
(5) Ripfumelo a ri tirhisi kahle loko ku ri na ku nga rivaleli, hikuva ripfumelo ri tirha hi rirhandzu, naswona rirhandzu ri rivalela.
(6) Ku nga rivaleli i xidyoho lexi yisaka eku feni; Leswi swi vula leswaku i xidyoho lexi yisaka eku hambaneni na Xikwembu. Leswi swi vula leswaku la nga rivalelaka u ta oma swinene ku fikela laha a nga ta tihambanisa na Xikwembu. Xikwembu a xi nge tshiki munhu, kambe mbilu ya munhu yi ta tiomisa ku fikela loyi a tihambanisaka na Xikwembu.
(7) La nga rivaleli, Xikwembu xi ta pfumelela swiyimo swo biha ni madimona (lava xanisaka) leswaku va n'wi xanisa ku fikela loko a hlawula ku rivalela (Matewu 18:34).

Ku hlawula ku nga rivaleli swi nga onha swikhongelo swa hina ni tinyiko ta hina. Leswi hi swi vonaka loko Yesu a vula hikuva loko hi khongela; hi ku ya hi Marka 11:25, hi fanele ku sungula hi ku rivalela lava hi twiseke bohloko.

Ni loko swi ta eka ku nyika, hi ku ya hi Matewu 5:23-24, Yesu u vula leswaku loko hi ta nyika, hi fanele ku siya tinyiko ta hina etlhelo ka aletari ya kereke, hi ya ku rivalela ni ku lulamisa swilo ni lava hi vaviseke kutani hi vuya hi ta nyika tinyiko ta hina eka Xikwembu. Leswi swi kombisa leswaku Xikwembu xi tekela mhaka ya ku rivalela tanihi mhaka ya nkoka swinene.

KU TLHERISELANI EMUNGHENI ENDLELA ENDZIWA KA KU RIVALERIWA
(1) A swi vuli leswaku vanhu va fanele ku ya emahlweni va va vanghana kumbe va tshama erivaleleni ra munghana endzhaku ka ku rivalelana. Minkarhi yin'wana ku tlheriselana emungheni swi nga endleka loko swi koteka, kambe a swi sunguhi leswaku vanhu va tlheriselana emungheni endzhaku ka ku rivalelana. Vanhu va fanele ntsena ku papalata ku va tinyimpi loko va nga koti ku tlheriselana.

(2) I swinene loko munhu a rivalela un'wana leswaku a byela loyi a n'wi rivalelaka; ngopfu-ngopfu loko mavumbirhi a ma tiva ku vaviseka ka swilo leswi endlekeke. Loko un'we a ala ku amukela ku rivaleriwa kumbe a nga yi tekanga enhlokweni ni ku ala ku vulavula na loyi a kombelaka ku rivaleriwa, loyi a rivalelaka u hetisile ntirho wa yena emahlweni ka Xikwembu, hikwalaho u lulamile. Kambe a swi vuli leswaku loko a nga byelanga loyi un'wana a nga rivalelanga; u rivalerile hi nkarhi lowu a endleke xiboho xo rivalela, kambe i vutlhari ku tlheriselana loko swi koteka.

(3) A swi vuli leswaku loko munhu a rivalela un'wana u fanele ku hanya na swivangelo swa leswi munhu woleyo a swi endleke. Xikombiso: A swi vuli leswaku loko u rivalela munhu u fanele ku siya nkongomelo wa mali leyi a ku yiveke. Kambe a swi vuli leswaku i nchumu lowu faneleke ku laviwa; swi titshege hi wena. Kambe i nchumu wa nkoka ku yingisa Moya Lowunene eka mhaka leyi. Xikombiso xin'wana i xa wanuna la nga tshembekiki eka nsati wa yena. Ku rivaleriwa ka yena hi nsati wa yena a swi vuli leswaku va fanele ku tshama swin'we loko a va hambanile hikwalaho ka vukhuma bya vumbhoni.

VANA VA XIKWEMBU LAVA HLARISIWEKE (MUINERIWA WA HINA EKA KRESTE)

Yohane 1:10-12, Varhoma 8:19, 1 Yohane 3:1, Vagalatiya 3:26. (Endzhaku ka ku dyondza nhloko-mhaka leyi, vadyondzi va fanele ku hlalela DVD ya Apostle-Prophet Maposa leyi tsariweke "The Manifest Sons of God Movement Practical DVD. DVD leyi yi kombisa swikombiso, tinyiko ni ntirho wa Moya Lowunene). Vadyondzi va khutaziwa ku va ni khopi ya vona ya DVD leyi naswona va fanele ku yi hlalela minkarhi hinkwayo. Ku endla leswi ku ta va pfuna ku phamphanyana na Moya Lowunene hi ku olova.) Mi nga kuma leswi endlaka ha yona eka you tube page leyi nge: Sonshiplife ITC

Yesu Kriste u tile ku ta hi nyika xiyimo xakwe ni ku hi endla hi va vana va Xikwembu hilaha yena a nga hakona. Munhu i xivumbeko xa tinxaka tinharhu (moya, moya-xiviri ni miri, 1 Vatesalonika 5:23). Munhu i moya lowu nga na moya-xiviri naswona wu tshama emirimeni ya nyama. Moya i yena munhu wa ntiyiso; munhu la tshamaka hilaha ku nga heriki endzeni ka miri wa nyama. Mirhi ya hina yi fana ni mimoya ya hina hi xivumbeko. Moya-xiviri i xiphemu lexi nga ni ku titwa, ku rhandza ni vutlhari. Xiphemu lexi xi tiviwa tanihi mianakanyo. Miri wa nyama i yindlu kumbe ntsonga lowu munhu wa xiviri (moya) a tshamaka endzeni ka wona.

Loko hi amukela Kreste evuton'wini bya hina, mimoya ya hina yi cinca hi ku hatlisa naswona yi nyikiwa ntumbuluko wa Xikwembu (lowu a wu tiviwi ngopfu tanihi ntumbuluko wa vukwembu). Xo tanihi ntumbuluko lowu wu fanaka hi ku helela ni wa Xikwembu. Ntumbuluko wa xidyoho eka mimoya ya hina wu susiwa naswona hi amukela ntumbuluko wa vukwembu. Leswi swi humelela hi ku hatlisa loko hi pfumela ni ku pfumela Yesu Kriste tanihi Hosi ni Muponisi hi ku ya hi Varhoma 10:9. Kambe mianakanyo (kumbe moya-xiviri) yi fanele ku hundzuriwa hi nkarhi hinkwawo ku fikela loko hi vona swilo ni ku ehleketa hilaha Xikwembu xi ehleketaka hakona (Varhoma 12:1-3). Ku pfuxetiwa ka mianakanyo i ntirho lowu nga heriki naswona wu ta ya emahlweni hilaha hi hanyaka emisaveni. Mianakanyo yi pfuxetiwa hi ku heta nkarhi eka Rito ra Xikwembu ni swilo swa Xikwembu swin'wana naswona hi ku heta nkarhi na Xikwembu hi xikhongelo.

Miri wa nyama wu fanele ku pfaleriwa ehansi ka moya lowu pfuxetiweke wa munhu. Mukholwa a nga hlula nyama ntsena loko a titshega hi matimba ya Moya Lowunene la nga endzeni ka yena. Matimba lawa kumbe matimba ya moya ya Moya Lowunene ma vuriwa Musa. Mirhi ya hina yi ta hundzuriwa loko Yesu a vuya, naswona yi ta hundzuriwa ku fana ni miri wakwe wo vangama (Varhoma 8:11, 23, Vafilipiya 3:20). Miri lowu vangamisiweke i muxaka wa miri lowu Yesu a nga na wona endzhaku ka ku pfuxiwa ka yena eka lava feke (miri lowu a wu na rifu kumbe nkucetelo wa xidyoho. A wu koti ku vabya kumbe ku fa naswona wu kota ku endla swilo swa nyama ni swa moya. Wu kota ku hanya ni ku tirha emisaveni ya nyama ni ya moya). Sweswi, nyama yi fanele ku lawuriwa hi moya lowu pfuxetiweke lowu nga ni ntumbuluko wa vukwembu hikuva nyama yi nga va ni mikhuva yo biha loko yi siyiwile yi ri yexe.

Moya lowu pfuxetiweke wa munhu wu ni ntumbuluko wa vukwembu, kasi miri wu ni ntumbuluko wa munhu. (Hi ntumbuluko wa munhu hi dya, hi nwa, hi ya exihlambyeni, njalo-njalo.) Hi ku angarhela, munhu u ni mintumbuluko mimbirhi: wa munhu ni wa vukwembu loko a velekiwile nakambe. La nga pfumeriki u ni ntumbuluko wa xidyoho emoyeni, kambe miri wa yena wu ni ntumbuluko wa munhu hilaha ku fanaka ni mukholwa. Ku hambana leswaku i hi ntumbuluko wa moya wa vona ntsena. Hikwalaho, munhu u ni tinxaka tinharhu ni mintumbuluko mimbirhi. Hi ndlela leyi: munhu i moya, la nga ni moya-xiviri naswona a tshama emirimeni ya nyama. Sweswi, moya wu ni ntumbuluko wa Xikwembu loko munhu a velekiwile nakambe naswona wu ni ntumbuluko wa xidyoho loko a nga velekiwanga nakambe. Kambe miri wa nyama hi nkarhi hinkwawo wu ni ntumbuluko wa munhu. Moya-xiviri a hi xiphemu lexi ticongolotaka lebyi nga ni ntumbuluko wa xona ntsena, kambe i xiphemu xa moya wa munhu. Moya ni moya-xiviri swi endla munhu wa le ndzeni.

Nhlamuselo: Moya wu cinca hi ku hatlisa hi nkarhi wa ku ponisiwa (lexi vuriwaka **ku lulamisiwa**), moya-xiviri (mianakanyo) yi cinca hi ku ya emahlweni (lexi vuriwaka **ku hundzuluxiwa**) naswona miri wu ta cinca loko Yesu a vuya (lexi vuriwaka **ku vangamisiwa**).

NTUMBULUKO WA N'WANANA WA XIKWEMBU

Ntumbuluko wa n'wana wa Xikwembu wu fana hi ku helela ni ntumbuluko wa Xikwembu hikuva Xikwembu hi xona xi n'wi tswaleke (Yohane 1:12). Ntumbuluko lowu wu nga endzeni ka moya wa mukholwa naswona wu ni swihlawulekisi hinkwaswo leswi Xikwembu xi nga na swona. Ntumbuluko lowu wu na mihandzu ya moya ku sukela hi nkarhi lowu munhu a velekiwaka nakambe (Vagalatiya 5:22). Ntumbuluko lowu wu na rirhandzu, ntsako, ku rhula, ku lehisa mbilu, ku chavelela, vunene, ku tshembeka, ku olova ni ku tisivela, ripfumelo, ku titsongahata, vutlhari ni swihlawulekisi hinkwaswo leswi Xikwembu xi nga na swona. Ntumbuluko lowu wu pfuna n'wana wa Xikwembu ku tirha hilaha Tata wakwe Xikwembu xi endlaka hakona. Rito rero "N'wanana wa Xikwembu" a ri vulavuli hi rimbewu ra munhu (male/female), kambe ri vulavula hi ndzhaka. Hikwalaho, vavanuna ni vavasati hinkwavo lava amukeleke Kreste va vitaniwa vana va Xikwembu hi ku ya hi Bibele. (Laha mudyondzisi a fanele ku kombisa ntumbuluko wa vukwembu ni ntumbuluko wa munhu eka vadyondzi.) Tihungu hinkwato leti hi vulavulaka ha tona ti humelele emoyeni wa mukholwa, kambe ti kombisiwa handle hi ripfumelo. Leswi swi vula leswaku hi moya u n'wana wa Xikwembu, hosi, muprista, xivumbeko lexintshwa, mutshamaxitulu wa Kreste, njalo-njalo. Kambe ntsena loko u famba hi ripfumelo sweswo swi ta humelela evuton'wini bya wena bya nyama.

N'WANANA I XITENDLAKAXI LEXINTSHWA (2 Vakorinto 5:17):

N'wana wa Xikwembu i xivumbeko lexintshwa, leswi vulaka leswaku i muxaka lowuntshwa wa munhu la hambaneke swinene ni Adamu wa eku sunguleni. Xikwembu xi tumbuluxele muxaka lowuntshwa wa vanhu loko xi hi endla vana va xona. Leswi swi vula leswaku i ntumbuluko lowuntshwa wa xivumbeko. Ku va xivumbeko lexintshwa swi vula leswaku hinkwaswo leswi munhu a nga swona a nga si amukela Kreste swi herile. I munhu lowuntshwa hi ku helela emianakanyweni ya Xikwembu. I muxaka lowuntshwa wa xivumbeko, lexi nga na matimu yo leha handle ka Kreste. Xivumbeko lexintshwa xi tumbuluxiwile hi ku fana ni Yesu Kriste, ku nga ri hi ku fana ni Adamu wa le mahlweni. Xivumbeko lexintshwa xi tlakukile ku tlula hinkwaswo leswi humeke hikwalaho ka ku wa ka Adamu: xidyoho, rifu, vuvabyi, ku tsandzeka, vusweti, njalo-njalo.

N'WANANA I HOSI (Apocalipse 1:6, 1 Petro 2:9):

Bibele yi vula hi ku tiyisisa leswaku tanihi vana va Xikwembu hi endliwile tihosi. Tanihi tihosi, hi fuma ni ku fuma evuton'wini, hi simeka Mfumo wa Tata wa hina emisaveni, hi fuma ehenhla ka Sathana, vuvabyi, vusweti, madlhexle, rifu—hinkwaswo leswi nga ta ka ku wa ka xidyoho. Hi fuma hi ku tirhisa ripfumelo leri hlakisaka hi miehleketo, marito ni swiendlo. Xiphemu xa vumbirhi xa tihosi i lava vitaniweke ku seketela mfumo wa Xikwembu hi timali ta vona ni tinyiko tin'wana ta swa nyama (Hi ta vulavula hi xiphemu lexi loko hi dyondza hi Mfumo wa Xikwembu).

N'WANANA I MUPRISTA (Apocalipse 1:6, 1 Petro 2:9):

Tanihi vaprista, hi yima exikarhi ka Xikwembu ni vanhu leswaku hi va tlherisela eka xona. Hi tinyiketa hinkwako eka Xikwembu. Hi endla vugandzeri ni ku dzunisa Xikwembu tanihi ntirho wa vuprista bya hina ni lunghelo ra hina. Moya Lowunene u tshama eka hina. Hi yimerela van'wana, hi va khongelela tanihi vaprista va Xikwembu. Xiphemu xa vumbirhi xa ntirho wa vuprista i lava vitaniweke eka ntirho wa mininjhere ya ntlhanu: Vapositela, Vaprofeta, Vavhangeli, Tihosi ni Vadyondzisi. Lava i vanhu lava nyikeriweke vutihlamuleri byo va emahlweni eka ntirho wo chumayela Evhangheli ni ku lunghisa vatswari. Va nyikiwile musa wo endla ntirho lowu. (Hi ta vulavula hi ntirho lowu hi vuenti emfundzongwini wa Mfumo wa Xikwembu.)

N'WANANA I MUXAXI WA KRESTE (Yohane 17:16, 2 Vakorinto 5:20):

Tanihi varhanganisi, vana va Xikwembu va yimela Yesu Kriste emisaveni. Va hanya hi milawu ya le tilweni emisaveni. A va lawuriwi hi nchumu lowu tisiweke hi xidyoho xa Adamu, tanihi vuvabyi, vusweti, rifu ra le ku rhangeni, njalo-njalo. Va fuma misava hi vulawuri bya le tilweni lebyi nga endzeni ka vona.

N'WANANA I TEMPELE YA MOYA LOWUNENE (1 Vakorinto 3:16, 6:19, 2 Vakorinto 6:16):

Tanihi tempele ya Moya Lowunene, Moya Lowunene u tshama eka hina. Moya Lowunene i Xikwembu xa hina, Munghana, Musiveli, Mudyondzisi, Muchaviseki ni Muvikeli wa hina. Ku va Muvikeli wa hina swi vula leswaku u hi yimela ehenhla ka valala va hina naswona u hi nyika matimba yo va hlula.

N'WANANA I XIPHEMU XA MIRI WA KRESTE:
N'wanana i xiphemu xa miri wa Kreste. Mukholwa wun'wana ni wun'wana i xiphemu xa miri wa Kreste. Yesu Kriste u hi rhandza naswona u hi khathalela tanihi miri wakwe hi woxe. Na hina hi khathalelana tanihi swirho swa miri wun'we (1 Vakorinto 12:29). Hi tinyiketa eka Kreste hikuva i Nhloko ya miri.

N'WANANA I XIPHEMU XA KEREKE YA KRESTE (Matewu 16:18-20):
Mukholwa wun'wana ni wun'wana i xiphemu xa kereke ya Yesu Kriste. Rito leri nge "Kereke" ri vula lava hlawuriweke kumbe lava vitaniweke leswaku va huma evuton'wini bya khale. Lava va hlawuriwile hikuva va hlawule ku tshemba ni ku amukela Kreste evuton'wini bya vona. Kereke ya Yesu Kriste yi na swiphemu swinharhu:
(1) **Kereke ya munhu hi yexe**: munhu un'wana ni un'wana la velekiweke nakambe i xiphemu xa kereke hi yexe.
(2) **Kereke ya le ndhawini**: Kereke i nhlengeletano ya vakholwa lava hlanganaka ekaya ni ndhawu yin'wana.
(3) **Kereke ya misava hinkwayo**: I vakholwa hinkwavo lava velekiweke nakambe emisaveni hinkwayo ni lava se va nga tilweni, ku nga khathariseki rixaka kumbe ndhawu leyi va hlanganaka eka yona.

N'WANANA I MLAMBYI WA KRESTE (2 Vakorinto 11:2, Apocalipse 19:7-10):
Tanihi nsati wa Kreste, hi le ka vunghana bya rirhandzu na Yesu Kriste naswona hi n'wi xixima ni ku tinyiketela eka yena tanihi Nhloko ni nuna wa hina. Hosi yi hi rhandza swinene naswona yi hi khathalela tanihi nsati wa yona.

N'WANANA I XIPHEMU XA VUSWIVO BYA XIKWEMBU (VUSWIVO BYA KRESTE) (Vaefesa 6:10-19): Tanihi vuswivo bya Kreste, hi ya emahlweni hi kombisa ku hlula ka Yesu ehenhla ka Sathana naswona hi ponisa vanhu evuhlongeni bya Sathana. Hi kereke leyi kuseke ngopfu. A hi lwi ni Sathana hikuva hi n'wi hlurile khale. Hi hanya ntsena hi ku hlula ehenhla ka yena.

N'WANANA I MUNDZHAVUKA WA NDZAKA NA YESU KRESTE EMINDYANGWINI YA XIKWEMBU (Varhoma 8:17, Vagalatiya 4:6-7): Tanihi vana va Xikwembu, hi na ndzhaka leyi ringanaka na ya Yesu Kriste emindyangwini ya Xikwembu. Hinkwaswo leswi nga swa yena i swa hina na hina.

N'WANANA I KU VONAKALA NI MUNWU WA MISAVA (Matewu 5:13): Tanihi vana va Xikwembu, hi nyika ku vonakala ni munwu wa Xikwembu emisaveni; swi vula leswaku hi kombisa Xikwembu ni ku tsakeriwa ka xona emisaveni (hi endla leswaku vanhu va hlangana ni Xikwembu).

N'WANANA U NA NDZAKA EMUNGHENI WA NTWANANO WA TATA NA YESU KRESTE (Luka 22:17-21): Tanihi vana va Xikwembu, hi nyikiwile ndzhaka ya mahala eka ntwanano lowu nga exikarhi ka Xikwembu Tata na Yesu Kriste, naswona hi va xiphemu xa ntwanano lowu hi ripfumelo ra hina eka Yesu. Rito leri nge "Testament" ri vula ndzhaka.

VULAMALA BYA N'WANANA WA XIKWEMBU (Varhoma 3:22-31, 2 Vakorinto 5:21): N'wanana wa Xikwembu u lulamisiwile kumbe u endliwile la lulameke hi Musa wa Xikwembu hi ku pfumelelana na Yesu Kriste. Ku endliwa la lulameke swi vula leswaku munhu u vekiwe eku twaneni ni Xikwembu. Leswi swi vula leswaku n'wanana wa Xikwembu u vekiwe eku twaneni ni Xikwembu ku fana ni tata ni n'wana. Kutani hi ri xiphemu xa ndyangu wa Xikwembu, hi na timfanelo ta hina ehandle ka ndyangu wa Xikwembu. Timfanelo ta hina ti katsa ku va ni vuxaka na Xikwembu, ku fuma ni ku lawula evuton'wini, ku amukela Moya Lowunene, ku tsaka hi ndzhaka ya hina eka Kreste ni ku amukela tinhlamulo ta swikhongelo swa hina, njalo-njalo. Vulamala i nyiko ni xiyimo xa hina eka Kreste lexi hi xi amukelaka hi ku velekiwa ka vumbirhi (1 Vakorinto 5:17-20). Leswi swi fana ni n'wana wa wena loyi a velekiweke ekaya ka wena. U ni vuxaka lebyi lulameke na wena hikwalaho ka leswi a nga yena, ku nga ri hikwalaho ka leswi a swi endlaka. Hinkwavo leswi i vuxokoxoko bya vulamala. Hambi a endla swihoxo, sweswo a swi cincangi xiyimo xakwe hikuva xi humile hi ku velekiwa. Hi ndlela leyi, na hina hi lulamile emahlweni ka Xikwembu hikuva xi hi tswalele hi Yesu Kriste.

VUHLOHO BYA N'WANANA WA XIKWEMBU (1 Petro 1:15, 1 Vakorinto 6:11): Vuhloho byi vula ku hlawuriwa hi ku hlawuleka, ku titsongahata eka Xikwembu ni ku tshika swilo swo biha. N'wanana wa Xikwembu u na ntumbuluko wo hlawuleka endzeni ka yena. Ntumbuluko wa moya wa n'wanana wa Xikwembu i wa vukwembu, hikwalaho i wo

kwetsima. Ntumbuluko lowu wu nga endzeni ka moya wa yena lowu pfuxetiweke (Vaefesa 4:24). Vutomi bya Mukriste byi fanele ku kombisa ntumbuluko lowu wo kwetsima emahlweni ka vanhu. Byi fanele ku vonaka eka miehleketo, swiendlo ni marito yakwe naswona a fanele ku hanya vutomi byo kwetsima ni lebyi amukelekaka hi Xikwembu. Ku hanya vutomi byo kwetsima swi vonaka hi ku hanya hi mihandzu ya moya leyi kumiwaka eka Vagalatiya 5:22. Leyi i mihandzu ya Moya Lowunene leyi nga simekiwa emoyeni wa mukholwa.

Mihandzu ya Moya i leyi:
— **Rirhandzu:** Leri i rirhandzu ra Xikwembu (agape), leri rhandzaka handle ka swilaveko.
— **Ntsako:** Ntsako lowu tisiwa hi Moya Lowunene handle ka swiyimo swa le handle.
— **Ku rhula:** Ku rhula loku humaka eku twaneni ka hina na Xikwembu naswona a ku cincisiwi hi swiyimo swa le handle.
— **Ku lehisa mbilu:** Ku lehisa mbilu ku hi nyika matimba yo rindza Xikwembu ku fikela loko marito ya xona ma hetiseka evuton'wini bya hina.
— **Ku chavelela:** Mihandzu leyi yi hi pfuna ku va ni mbilu ya ku chavelela van'wana.
— **Ku tshembeka:** Ku tshembeka eka Xikwembu ni eka van'wana ni ku tirhisa leswi hi nyikeriweke swona hi vunene.
— **Vunene:** Mihandzu leyi yi hi pfuna ku va ni vunene ni ku langutisa van'wana kahle.
— **Ku titsongahata:** A hi bofhelo kambe ku twisisa leswaku hinkwaswo leswi hi nga swona hi musa wa Xikwembu.
— **Ku tisivela:** Mihandzu leyi yi hi pfuna ku tiviwa, ku lawula nyama ni ku sivela lust wa nyama.
— **Ku tiyisela (Long-suffering):** Ku tiyisela swiyimo swo vava ku ringanyetiwa ku lehisa mbilu ku hlamusela leswaku hi rindza Xikwembu.
— **Ku olova (Meekness):** A hi bofu, kambe ku va ni moya wo olova ni mbilu ya ku amukela van'wana naswona u kota ku lawula matimba ya wena (Vagalatiya 5:22).

KU TIVIWA KA N'WANANA NA YESU KRESTE (1 Vakorinto 15:45-50): N'wanana wa Xikwembu u tiviwa hi Yesu Kriste eka ku pfuxiwa ka yena ni vutomi bya yena. Ku tiviwa loku i endzeni ka moya wa n'wanana wa Xikwembu. Leswi swi vula leswaku n'wanana u fana na Yesu emoyeni wa yena. A swi vulevi leswaku va fana hi swikandza, kambe va fana hi ntumbuluko ni xiyimo xa moya. Va na vutomi bya ku pfuxiwa (zoe) eka mimoya ya vona. Hinkwaswo leswi humeke hikwalaho ka xidyoho a swi lavi nchumu eka n'wanana wa Xikwembu. N'wanana wa Xikwembu u na vuxaka lebyi Yesu a nga na byona na Tata. A ku nga si velekiwi nakambe a hi tiviwa hi Adamu, eka xidyoho xakwe ni ku avanyisiwa ku humaka kwalaho; kambe endzhaku ka ku velekiwa nakambe hi tiviwa hi Yesu Kriste, evuton'wini bya yena ni ku pfuxiwa ka yena. Hi na xivumbeko xa Kreste emoyeni hi ku hatlisa loko hi velekiwa nakambe; naswona hi ta fana na yena emirimeni loko a vuya ni ku cinca ka miri wa hina ku fana ni miri wakwe wo vangama (Vafilipiya 3:20, 1 Vakorinto 15:42-44).

VULAWURI BYA N'WANANA WA XIKWEMBU (Exousia) (Vaefesa 1:18-23, 2:4-7, Luka 10:19, Matewu 16:18-20): N'wanana u tshame na Yesu Kriste evokweni ra xinene ra Xikwembu etikweni ra le tilweni. Laha i le ka xiyimo xa vulawuri lebyi n'wanana a tirhaka ha byona hambileswi a ha ri emisaveni. Vulawuri lebyi byi nga endzeni ka moya wa mukholwa naswona byi kombisa hi ripfumelo (eka miehleketo, swiendlo ni marito ya ripfumelo). N'wanana u le henhla ka rifu, vuvabyi, vusweti, madlhexle, xidyoho ni hinkwaswo leswi humeke hikwalaho ka ku wa ka Adamu. U na vulawuri ehenhla ka Sathana ni mfumo wakwe. Voko ra xinene ra Xikwembu i xiyimo xa le henhla xa vulawuri lexi Xikwembu xi nga nyikaka munhu. Leswi swi vula leswaku kereke yi fanele ku rhurha ntsena eka Xikwembu (Tata, N'wana na Moya Lowunene).

VUTOMI BYA N'WANANA WA XIKWEMBU (Yohane 5:26): N'wanana u hanya hi vutomi bya muxaka wa Xikwembu lebyi nga endzeni ka yena. Vutomi lebyi byi vuriwa Zoe. I muxaka wa vutomi lowu Xikwembu hi xoxe xi nga na wona. A ku na nchumu wa matimba ya munyama lowu nga tshamaka emisaveni ya Zoe. Zoe swi vula "vutomi bya muxaka wa Xikwembu". Vutomi lebyi byi nga endzeni ka moya wa mukholwa naswona byi dlaya vuvabyi, vusweti, rifu ni swilo hinkwaswo swo biha loko byi humelela emiri wa ntumbuluko hi ripfumelo. Ripfumelo ri kombisa swilo swa moya emisaveni ya ntumbuluko.

N'wanana u tlhela a hanya hi rirhandzu ra muxaka wa Xikwembu (Agape), ripfumelo ra muxaka wa Xikwembu, vutivi bya muxaka wa Xikwembu ni vutlhari eka swilo hinkwaswo hilaha Yesu Kriste, nkuluwa wa vona a endlaka hakona. Ku

hanya hi rirhandzu ra vukwembu, ripfumelo, vutivi ni vutlhari swi pfumelela n'wanana wa Xikwembu ku tirha eka mpimo lowu Xikwembu xi hanyaka ha wona hikuva Xikwembu hi xoxe xi tshama eka ntumbuluko lowu.

MPIMO / XIPHEMU XA N'WANANA WA XIKWEMBU (Yohane 17:22-24, Yohane 20:17): N'wanana u na xiyimo xin'we xa vun'wana tanihi Yesu Kriste emindyangwini ya Xikwembu. I vana lava ringanaka emahlweni ka Xikwembu. Ku ringana loku ko va ntsena eka vun'wana bya vona, ku nga ri eka vulawuri kumbe matimba hikuva Yesu a hi N'wanana ntsena, kambe u tlhela a va Xikwembu. (Loko hi vula leswaku hi ringanile na Yesu evun'waneni swi vula leswaku hi vana va Xikwembu hilaha yena a hanyaka hakona.) N'wanana wa Xikwembu u gandzela naswona a vangamisa Yesu Kriste tanihi Xikwembu xa yena ni Hosi ya yena, kambe evun'waneni, i vana lava ringanaka na Yesu Kriste. N'wanana wa Xikwembu i n'wana wa ntiyiso eka Xikwembu hilaha Yesu a nga hakona. Kambe Yesu Kriste u tlakukile hikuva i Xikwembu ni Nhloko ya kereke; hikwalaho hi tinyiketela eka yena. Tata u rhandza n'wanana hilaha a rhandzaka Yesu Kriste hakona. Ku vangama loku Tata a nyikeleke Yesu hakona u nyikiwe n'wanana—vamakwavo ni vasisi vakwe. Ku vangama i ku humelela ka Timbhoni ta Xikwembu.

MATIMBA YA N'WANANA (Mintirho 1:8): Vana va Xikwembu va nyikiwile matimba hi Moya Lowunene. Moya Lowunene i munhu wa vunharhu eka Vuxaka bya Xikwembu. Eka vana va Xikwembu, i Xikwembu xa vona, Musiveli, Mudyondzisi, Muchaviseki, Murhandzisi, Muvikeli ni Matimba ya n'wanana wa Xikwembu. U nyika vana va Xikwembu matimba yo hetisisa ndzilo wa Xikwembu ni ku kombisa Yesu. Matimba lawa ya Moya Lowunene ma tiviwa tanihi **dunamis** eBibeleni naswona leswi hi kona laha rito "dynamite" ri humaka kona. I matimba lama phatlakisaka lawa endlaka ku cinca ka muxaka wa Xikwembu. Matimba lawa ya churiwa loko hi khongela hi tindzimi ngopfu, naswona ma humesiwa hi ripfumelo, ku vula marito ya ripfumelo, vuprofeta ni swiendlo swa ripfumelo. Matimba lawa ma kota ku kombisa swikombiso ni tinyiko ta Moya Lowunene naswona ma tisa ku cinca loku tshembekaka evuton'wini bya vanhu.

Vana va Xikwembu va tlhela va pfuna hi **matimba lama kongomaka eka ku tiyisela** ku hanyisana na Xikwembu ni ku tiyisela maxangu ni ku tshama eka Xikwembu ku nga khathariseki swiyimo. Matimba lawa i **Kratos**, leswi vulaka matimba yo tiyisa. Matimba lawa ma kongoma eka ku tiyisa mukholwa hi yexe kasi dunamis ma kongomela eka ku pfuna mukholwa ku kombisa Yesu hi matimba. Kratos na wona wu yisiwa emahlweni hi xikhongelo xa tindzimi ni vuxaka bya nkarhi na Xikwembu. Matimba lawa hi ma kuma eka Vaefesa 3:6 ni tintsinwani tin'wana.

KU HLOTIWA KA N'WANANA (1 Yohane 2:20): N'wanana u hlotiwe hi Moya Lowunene. Ku hlotiwa i ku vonakala ka Moya Lowunene hi n'wanana. Ku hlotiwa ku pfuna n'wanana ku endla ku rhandza ka Xikwembu. Ku hlotiwa ku kombisa vulawuri (ku fuma), vutlhari, ku twisisa, ku tsundzuxa, matimba, vutivi bya vukwembu ni ku chava Hosi eka n'wanana ni hi yena (Esaya 11:1-4). Ku hlotiwa ku pfuna n'wanana ku tirha hikwalaho ka muxaka wa Xikwembu. Vana hinkwavo va Xikwembu va hlotiwe hi Moya Lowunene. Moya Lowunene u sungula a tshama endzeni ka vona naswona u le henhla ka vona (Esaya 61:1-4). Hi hlotiwe leswaku hi ta endla mintirho ya Xikwembu.

VULAWURI BYA N'WANANA (Genesa 1:26, Varhoma 5:17): N'wanana u nyikiwile vulawuri ehenhla ka misava. U fanele ku fuma / ku fuma ehenhla ka swiyimo hinkwaswo leswi a langutanaka na swona; hi ku tirhisa ripfumelo ni ku tshamela ku vula Rito ra Xikwembu hi ripfumelo u hlula swiyimo hinkwaswo leswi a langutanaka na swona. Leswaku n'wanana a kota ku famba hi vulawuri, u fanele ku tiva ni ku endla leswi landzelaka:
(1) Tiva leswaku u nyikiwile hinkwaswo hi Xikwembu hi ntwanano wa ngati (1 Vakorinto 3:21-23). Loko Bibele yi ri "Vutomi ni rifu i swa wena", swi vula leswaku n'wanana a nga hlawula ku hanya kumbe ku fa; u na matimba ya swona (Apostola Pawulo i xikombiso).
(2) Endla Rito leri tsariweke ni leri vulavuriweke (hlwaya mintsembyana ya ripfumelo/ nyikela nchumu tanihi xikombiso xa ripfumelo ra wena eka Xikwembu).
(3) Tirha hi ripfumelo leswaku u teka leswi Xikwembu xi ku nyika swona.
(4) Nyika Xikwembu ku vangama hi nkarhi hinkwawo eka hinkwaswo leswi u swi rindzaka. (Laha i swiyimo swa vulawuri ni ku teka leswi Xikwembu xi ku nyikeke swona). Dyondza buku ya Yoxuwa 1-13 ku vona swiviko ni milawu ya vulawuri.

KU HLAMUSERIWA / KU HUMELELA KA N'WANANA (2 Vakorinto 8:9, Vaefesa 1:3, 3 Yohane 1:2): Xuma hinkwaxo xa Tata i xa n'wanana. Xikwembu xi lava vana va xona leswaku va hanya vutomi byo humelela. Xi lava leswaku va humelela hi ndlela hinkwayo ni ku va ni mpfampfarhuto. N'wanana a nga hanya ntsena ntirho wa xuma hi ripfumelo leri kombisiwaka hi ku nyikelana, ni ku tshamela ku vula xuma xakwe eka Kreste—ku vulavula hi matimba a

ku ri: “Ndzi xumiwile eka Kreste naswona ndzi hava nchumu wo ka ndzi tsandzekaka”, ku nga khathariseki leswi a swi vonaka ematweni ya nyama. U fanele ku famba hi ripfumelo, ku nga ri hi ku vona, naswona a hlayisa nkarhi hinkwawo marito ya Xikwembu hi nomu. Xikwembu xi lava vana va xona leswaku va humelela hikuva xi lava leswaku va tsakela vutomi hi tindlela hinkwato; xi tlhela xi lava leswaku va tisa mali eka ntirho wo chumayela Evhangheli ni ku pfuna lava fikelaka ngopfu.

MUSA WA N’WANANA WA XIKWEMBU (Yohane 1:17, Varhoma 5:17): Musa i ku katekisiwa loku hi nga ku fanelangiki. Swi vula leswaku Xikwembu xi hi endlela nchumu, xi heta ntirho, hi amukela ntsena hi ripfumelo. N’wanana u nyikiwile musa hinkwawo hi Tata wakwe. “Musa hinkwawo” swi vula musa lowu nga na mpimo. Musa i Xikwembu hi xona xi tikombisaka ni ku tirha hi n’wanana. Tata u nyikile n’wanana hinkwaswo swa yena ni swilo hinkwaswo. Musa wa Xikwembu evuton’wini bya n’wanana wu tisa: mikateko; ku mikatekisa swi vula ku nyika matimba yo humelela eka hinkwavo; vunene; ku rhandziwa; ku humelela; ku tlakuka ku nga heriki; ku rivaleriwa; ntirho wa matimba; matimba ehenhla ka xidyoho ni misava, njalo-njalo evuton’wini bya n’wanana. N’wanana u fanele ku tiva ntiyiso lowu ni ku tirhisa wona hi ripfumelo leswaku a ta vona ku humelela ka musa wa Xikwembu evuton’wini bya yena. Hi amukela musa hi ku tiva musa lowu hi nyikiweke wona, hi ku tshemba ni ku endla leswi hinkwawo hi ripfumelo leri nga hundzukiki. Tata u tirha ni n’wanana hi musa, ku nga ri hi Nawu wa Muxe.

NDZAKA YA N’WANANA (Varhoma 8:16-17): Tanihi vana, hi mindzhavuko ya ndzhaka swin’we na Yesu Kriste. Tanihi lava nga na ndzhaka swin’we, hinkwaswo leswi Xikwembu xi nyikeke Yesu i swa hina hi mahala. Ndzhaka ya hina yi katsa vuxaka ni vutshamo na Xikwembu, vutomi byo humelela ni lebyi hanyeke kahle, matimba ni vulawuri ehenhla ka mfumo wa munyama; u hi nyikile tilo tanihi kaya ra hina ni misava ni hinkwaswo leswi nga eka yona leswaku hi fuma ni ku swi teka, tanihi ntumbuluko ni swilo hinkwaswo leswinene emisaveni, tanihi switotwana, timovha, tintshava, silivhere na golide, ni swin’wana. U hi nyikile ku sirheleriwa ka vukwembu, vutlhari, ku humelela ni nchumu wun’wana ni wun’wana lowunene evuton’wini. N’wanana u ni hinkwaswo tanihi ndzhaka ya Tata wakwe (Vaheveru 1:2). I mudyuhisani wa ndzhaka ya Tata wakwe.

MINTIRHO YA N’WANANA WA XIKWEMBU:
(Mintirho ya n’wanana wa Xikwembu yi fanele ku dyondziwa ni ku kombisiwa hi swikombiso swa Moya Lowunene hi tindlela ta ntsongo ta ntlhanu leyi ya xiphemu lexi hinkwayo hilaha ndzi endlaka hakona eka International Training Center DVD.)

Hikuva n’wanana a ri na ntumbuluko lowu fanaka swinene ni wa Tata, wa kota ku tirha hilaha Tata a endlaka hakona hikwalaho ka ntumbuluko wa vukwembu lowu nga endzeni ka moya-xiviri wa yena (Yohane 5:19).

Mintirho ya vukwembu (kumbe ntirho wa ripfumelo) wa n’wanana wa Xikwembu wu avanyisiwile hi swiyimo swihlanu:

1. Xikwembu xi tshemba embilwini ya xona, xi anakanya emianakanyweni ya xona naswona nchumu wun’wana ni wun’wana lexi xi nga ehleketa ha xona lexi fambaka hi miehleketo ya ripfumelo xi humelela.
N’wanana u tlhela a tshemba embilwini ya yena ni ku anakanya emianakanyweni ya yena naswona swilo swa humelela hi ku ya hi miehleketo ya ripfumelo ra yena (Vaefesa 3:20).

2. Xikwembu xi tshemba embilwini ya xona naswona xi teka magoza ya ripfumelo leswaku swilo swi humelela hi ku ya hi swiendlo swa ripfumelo.
N’wanana u tlhela a tshemba embilwini ya yena, a teka swiendlo swa ripfumelo kutani swilo swi humelela hi ku ya hi swiendlo swa ripfumelo (Mintirho 4:30).

3. Xikwembu xi tshemba embilwini ya xona naswona xi vulavula marito ya ripfumelo leswi endlaka leswaku swilo swi humelela hi ku ya hi marito ya ripfumelo.
N’wanana u tlhela a tshemba embilwini ya yena, a vulavula marito ya ripfumelo naswona swilo swi humelela hi ku ya hi marito ya ripfumelo (Marka 11:22-24, Genesa 1:3).

4. Xikwembu xi tshemba embilwini ya xona, xi vulavula marito ya ripfumelo leswi hlanganisiweke ni swiendlo swa ripfumelo, kutani swilo swi humelela hi ku ya hi marito ni swiendlo swa ripfumelo.

N’wanana u tlhela a tshemba embilwini ya yena, a vulavula marito ya ripfumelo lama hlanganisiweke ni swiendlo swa ripfumelo, kutani swilo swi humelela hi ku ya hi marito ni swiendlo swa ripfumelo.

5. Xikwembu xi tshemba embilwini ya xona kutani xi vula makumu ya nchumu lexi xi wu rindzaka ku hendlisiwa swi nga si humelela. Xi langutela leswi xi swi vuleke hi ripfumelo ku humelela (xi vula makumu ku sukela eku sunguleni) (Esaya 46:10).
N’wanana u tlhela a vula makumu ku sukela eku sunguleni naswona u langutela swilo leswaku swi humelela hi ku ya hi marito ya ripfumelo. Kambe xiphemu xa ntlhanu a xi humelelisi nchumu—xa hanya ntsena ku lulamisa ndlela ya ku humelela. Ku humelela ku tisiwa hi xin’wana xa swikombiso swa vumune swa le henhla.

Nhlamuselo:
— Xiphemu 1 i miehleketo ya ripfumelo
— Xiphemu 2 i swiendlo swa ripfumelo
— Xiphemu 3 i marito ya ripfumelo
— Xiphemu 4 i marito ni swiendlo swa ripfumelo
— Xiphemu 5 i ku vula makumu ku sukela eku sunguleni

Swilo leswi swi humelela njhani?:
Hilaha Tata a ehleketaka, a endlaka kumbe a vulavulaka, Moya Lowunene u huma eka yena leswaku a kombisa kumbe a hetisa miehleketo ya yena, swiendlo swa yena kumbe marito ya yena ya ripfumelo; n’wanana na yena u tirha hi ndlela leyi fanaka: Moya Lowunene u huma eka n’wanana ku hetisa miehleketo, marito kumbe swiendlo swa ripfumelo swa n’wanana loko swi fambisana ni ku rhandza ka Xikwembu.

N’wanana u fana hi ku helela ni Tata; ku hambana ntsena i leswaku hina hi vana naswona Yena i Tata, kambe hi fanile hi xona naswona hi na ntumbuluko lowu nga fanaka ni wa yena. Tata u tlakukile hikuva i Tata wa hina. Vana va tinyiketela eka Tata. Moya Lowunene u angarhela n’wanana hi ndlela leyi fanaka hilaha a endlaka eka Tata. Moya Lowunene A HI MURHANDZERI WA N’WANANA, kambe i Xikwembu ni Ntolovelo wa n’wanana. Kambe va tirhela swin’we hi ndlela leyi (2 Vakorinto 6:1).
Moya Lowunene u humesiwa hi ripfumelo ra n’wanana leswaku a ti kombisa eka misava ya ntumbuluko.

MINKHUVO YA KU VULAWA KA VANA VA XIKWEMBU:
Tanihi vana va Xikwembu, hi vana va xona, ku nga ri malandza ya xona. Hi ponisiwile leswaku hi va vana va Xikwembu, ku nga ri leswaku hi va malandza ya xona. Hi vana hikwalaho ka ku velekiwa, kambe hi va malandza hikwalaho ka ku hlawula ka hina.

Swivangelo leswi endlaka leswaku Xikwembu xi hi tumbuluxa eku sunguleni ni ku hi ponisa:
(1) I Mufambisi wa ndyangu naswona xi lava ndyangu lowukulu. Hi vitaniwile leswaku hi va xiphemu xa ndyangu wa xona.
(2) Xi lava leswaku hi tsaka hi vutomi lebyi nga na vuxaka na xona ni vutshamo na xona.
(3) Xi lava leswaku hi xi dzunisa ni ku xi gandzela.
(4) Xi lava leswaku hi amukela ni ku tsaka hi rirhandzu ra xona.
(5) Xi lava leswaku hi va xiphemu xa miri ni nsati wa Kreste.
(6) Xi lava leswaku hi kula hi va kutani hi hetisekile ku fikela loko hi fana na Yesu Kriste.

Vutihlamuleri bya n’wanana wa Xikwembu:
Tanihi vana emindyangwini, hi na vutihlamuleri lebyi tshembekaka.

1. Vutihlamuleri bya hina tanihi vana va Xikwembu i ku tlherisela vanhu eka Xikwembu hi ku chumayela Evhangheli ni ku simeka Mfumo wa xona emisaveni hi tindlela to hambana-hambana (xikombiso: ku khongela ni ku seketela Evhangheli hi mali) ni hi tinyiko ni vuswikoti bya hina.
2. Ku simeka Mfumo wa xona hi timali ta hina ni swilo swin’wana swa swa nyama.

3. Ku fuma emisaveni ni ku teka swilo swa nkoka swa misava hikwalaho ka Mfumo wa Xikwembu, tanihi switotwana, tindhawu, timali, timovha, mitirho ya thelevhixini ni ya vutivi, swi.
4. Ku onha mintirho ya Sathana ni ku ntshunxa vanhu evuhlongeni bya yena (1 Yohane 3:8).

Hikwalaho ka vutihlamuleri lebyi, Sathana minkarhi hinkwayo u ringeta ku hi kanetana na hina, sweswo hikwalaho ka leswi Bibele yi vulaka leswaku hi fanele ku ambala **xipfalo xa Xikwembu** (Vaefesa 6:10-19).

XIPFALO XA XIKWEMBU

1. **Ribye ra ntiyiso** – n'wanana a fanele ku va munhu wa ku tshembeka. Vuxaka bya ntiyiso i xihlawulekisi xa ntumbuluko wa hina wa vukwembu. Pfumelela munhu wa wena wa le moyeni a fuma moya-xiviri ni miri, kutani ntiyiso wu ta phuma endzeni ka wena hi ntumbuluko. U nga ta ringana ni mavunwa kumbe ku ka u nga tshembeki. Tiva ntiyiso wa leswi tsariweke naswona u hanya ha wona.
2. **Xifuva xa Vulamala.** Tsundzuka nkarhi hinkwawo leswaku u lulamile eka Kreste kutani pfumelela xiyimo lexi xi endla leswaku marito ya wena ni swiendlo swa wena swi pfuka swi lulama hi ntumbuluko. Tiva timfanelo ta wena ni xiyimo xa wena eka Kreste.
3. **Swicathamani swa lunghiselelo ro chumayela Evhangheli ya ku rhula:** Hlala u ri karhi u lunghekele ku chumayela van'wana Evhangheli.
4. **Xitangu xa ripfumelo** – Hanya hi ripfumelo eka Rito ra Xikwembu, teka swiendlo swa ripfumelo naswona u vulavula marito ya ripfumelo. Ripfumelo i ndlela ya vutomi bya hina. Tshamela ku aka ripfumelo ra wena.
5. **Xihoko xa ku ponisiwa:** Tekelela nkoka wa ku ponisiwa ka wena naswona u xi tirhisa swinene, u nga hlanganyisi vutomi bya ku vonakala ni bya munyama, kambe susa xidyoho hinkwaswo evuton'wini bya wena.
6. **Nduku wa moya** (lowu nga Rito ra Xikwembu): Tiva Rito ra Xikwembu embilwini ya wena, vulavula Rito ra Xikwembu hi nomu, ehleketa ha rona ni ku ri hlayisa embilwini ya wena. Vulavula Rito ehenhlaku ka mintirho ya Sathana. (U tirhisa nduku lowu hi ku vulavula Rito hi nomu.)
7. **Ku khongela emoyeni (hi tindzimi)** nkarhi hinkwawo. Khongela hi tindzimi ngopfu, ku tlula leswi u khongelaka hi ku twisisa.

Xiphemu xin'wana xa xipfalo xa Xikwembu i tinyiko ta Moya Lowunene (1 Vakorinto 12:1-12).
Leyi i tinyiko ta n'wanana wa Xikwembu leti nyikeriwaka hi Moya Lowunene. Moya Lowunene a a kalanga, kambe u nyika tinyiko leti eka n'wanana wa Xikwembu. Hikwalaho hi nga ku tinyiko leti i tinyiko ta n'wanana wa Xikwembu. Ti tirhisiwa ku hlula lava lahlekeriweke ni ku lunghisa ni ku hetisa vatswari. Tinyiko ti tirha hi tindlela ta ntlhanu ta ripfumelo (kumbe tinyangu ta ntlhanu ta ntirho wa vukwembu) leswi hi vulavuleke ha swona ehenhla. N'wanana a nga tirha hi tinyiko ta Moya Lowunene hi nkarhi hinkwawo lowu a hlawulaka. A nga fanelanga ku sungula a titwa nchumu emahlweni ka leswaku a tirhisa tinyiko. Tinyiko ta va ntumbuluko wa yena wa vukwembu naswona ti tshama na yena nkarhi hinkwawo.

MUHOLERI A RI KU KWETLELEKA KU AMUKELA TINYIKO TA MOYA LOWUNENE HI MPAKA WA KU RI SWI HAPPENISA?
Van'wana va nyikiwa hi nkarhi wa ku velekiwa nakambe, van'wana loko va tata hi Moya Lowunene / ku koleriwa hi Moya Lowunene, van'wana hi ku va xiphemu xa ntirho lowu tirhaka hi tinyiko teto, van'wana hi ku tihlanganisa swinene ni muchumayeri kumbe ntirho lowu tirhaka hi tinyiko teto, kumbe hi ku landzela muchumayeri wa muxaka wolowo swinene (hi ku n'wi yingisela nkarhi hinkwawo kumbe ku n'wi languta embula-xikarhi). Van'wana hi ku nghenisiwa hi mukholwa un'wana, tanihi ku veka mavoko ehenhla ka yena, kumbe ku nghenisiwa hi tindlela tin'wana ta ripfumelo. Van'wana mukholwa a nga kombela Xikwembu tinyiko leti hi ripfumelo, a ti amukela hi ripfumelo kutani a tirha onge u ti amukerile – kutani ti ta sungula ku tirha. A ku na mphimo wa ku ringanyeta leswaku munhu a nga va na tinyiko tingani. Hinkwaswo swi ta endleka hi ku ya hi ripfumelo ra wena.

Kun'wana **tikombele** tinharhu ta tinyiko ta Moya Lowunene leti kombisiweke eka 1 Vakorinto 12. Tinyiko leti ti avanyisiwile hi swiphemu swinharhu:

1. **Tinyiko ta ku hlavutela** (Rito ra vutivi, Rito ra vutlhari, Ku hambanisa mimoya)
2. **Tinyiko ta marito** (Nyiko ya vuprofeta, Tindzimi to hambana-hambana ni ku hlamusela tindzimi)
3. **Tinyiko ta matimba** (Ku hanyisa, swihlamariso ni ripfumelo)

Nhlamuselo wa tinyiko (Mudyondzisi u fanele ku hlamusela tinyiko ni leswaku ku tirha ha tona hi ndlela ya ntumbuluko ku fana ni leswi ndzi endlaka ha swona eka International Training Center audio DVD ni manual.)

1)Rito ra Vutivi: Leyi i nyiko yo tiva swilo hi vanhu ni swiyimo kumbe swilo swo hambana-hambana hi ku hlamuseriwa hi Moya Lowunene. Ku hlamuseriwa loku ku nga ta hi miehleketo, mbono, ku lorha, ni swin'wana.

2) Nyiko ya Vutlhari: I ku tirha hi vutlhari bya Xikwembu loko u hlangana ni xiphiqo xihi kumbe xihi, ku endla xin'wana xo lulama ni ku vulavula marito yo lulama eka xiyimo xolexo. Nyiko leyi yi pfuna mukholwa ku teka swiboho leswi lulameke hi ta nkarhi lowu taka. Yi nga tlhela yi ta hi ku hlamuseriwa loku kombisiwaka hi miehleketo, mbono, ku lorha, ni swin'wana. Vutivi bya Rito ra Xikwembu byi nyika vutlhari bya nkarhi hinkwawo, kambe nyiko ya vutlhari yi tirha loko sweswo swi kongomisiwa eka xiyimo lexi kongomeke.

3)Ku hambanisa mimoya: Yi pfuna mukholwa ku tiviwa muxaka wa moya, ku hlaseriwa hi moya muni, kumbe ntirho muni wa moya lowu nga endzeni ka xiyimo xihi kumbe xihi. Yi pfuna mukholwa ku hambanisa mintirho ya Moya Lowunene ni tintsumi, mintirho ya madimona, ni ku kota ku tiviwa miehleketo ni mintlhaveko ya vanhu. Yi nga tlhela yi tirha hi ku hlamuseriwa hi miehleketo, mbono, ku lorha, ni swin'wana.

4)Nyiko ya Vuprofeta: Yi pfuna mukholwa ku hlavutela mbilu ni miehleketo ya Xikwembu hi ndlela ya vukona (hi ku hlamuseriwa hi Moya Lowunene). Leswi swi vula leswaku a hi ku ehleketa ntsena kumbe ku tirhisa mahungu ya ku ehleketa, kambe hi ku hlamuseriwa hi Moya Lowunene. Vuprofeta byi nga katsa ku kombisa leswi taka endleka, leswi hundzeke kumbe leswi endlaka sweswi—hinkwaswo leswi Xikwembu xi lavaka ku swi kombisa. Vuprofeta ngopfu-ngopfu byi aka, byi khutaza ni ku chavelela. Byi nga tirha hi tindlela to hambana-hambana tanihi ku hlamuseriwa, ku lorha, mbono, ni swin'wana leswi hi ta swi vulavula loko hi dyondza tindlela to hambana leswi Xikwembu xi vulavulaka ha swona.

5)Nyiko ya Tindzimi to hambana-hambana: Nyiko leyi yi pfumelela mukholwa ku vulavula ririmi leri a nga ri dyondzanga hi ntumbuluko. Ririmi leri ri nga va ririmi ra moya kumbe ririmi ra misava leri miehleketo ya yena yi nga ri tiviki. Nyiko leyi minkarhi hinkwayo yi famba ni nyiko ya ku hlamusela tindzimi. Leyi i nyiko yo hambana ni nyiko ya tindzimi leyi nyikiwaka mukholwa un'wana ni un'wana loko a tata hi Moya Lowunene tanihi leswi kombisiweke eka 1 Vakorinto 14.

6)Ku hlamusela tindzimi: Nyiko leyi yi pfumelela mukholwa ku hlamusela tindzimi leti vulavuriwaka. Ku hlamusela swi nga ta hi munhu loyi a vulavulaka tindzimi kumbe hi munhu un'wana hambileswi a nga ri yena la vulavuleke tindzimi. Leswi a hi ku hundzuluxela tindzimi, kambe i ku hlamusela (ku hlamusa / ku hlamanyisa) tindzimi.

7)Nyiko yo hanyisa: Yi pfumelela mukholwa ku hanyisa vuvabyi ni switsongwatsongwana hi ndlela ya vukona (hi ku miraka ku hanyisa). Minkarhi yo tala ku hanyisiwa swi humelela hi ku hatlisa loko nyiko leyi yi tirha, naswona yi tshama yi famba ni mintirho ya Moya Lowunene tanihi ku hisa, ku chanchana, ku titimela, moya lowu hungaka, ni swin'wana.

8)Nyiko ya ku endla swihlamariso: Nyiko leyi yi pfumelela mukholwa ku endla swihlamariso ehenhla ka ntumbuluko ni le mimirini ya vanhu. Swikombiso, ku kula ka marhambu ya munhu, ku hangalaka ka mindatoro hi vukona, ku andza ka swinkwa, mati ku hundzuka mati ya vhinyo, ni swin'wana.

9)Nyiko ya ripfumelo: Yi nyika mukholwa matimba yo tshemba Xikwembu leswaku xi ta endla swihlamariso leswikulu hi ku hatlisa. Nyiko leyi minkarhi hinkwayo yi fambisana ni tinyiko ta ku hanyisa ni swihlamariso. Yi pfuna leswaku tinyiko ta ku hanyisa ni swihlamariso swi tirha hi ku olova (i ripfumelo leri lavekaka leswaku ku humelela ku hanyisiwa kumbe xihlovo xa nkoka). (Nyiko leyi ya hambana ni muxaka wa ripfumelo ra Xikwembu leri hi ri amukelaka hi nkarhi wa ku velekiwa nakambe.)

Tinyiko leti ti tirha hi tindlela ta ntlhanu ta ripfumelo:
Swilo swo fana ni ku wa ehansi hikwalaho ka matimba, ku chanchana, ku hleka hi ku hlawuleka, ku rila, ku rherela kumbe ku hlamula hikwalaho ka matimba ya Xikwembu ni swin'wana, a swi katsiwi ehansi ka tinyiko ta Moya Lowunene, kambe swi le ehansi ka swikombiso ni swihlamariso swa Moya Lowunene. Swilo leswi swi pfuna vanhu ku tshemba hi ku hatlisa naswona swi kombisa vukona bya Xikwembu exikarhi ka vana va xona.

(Mudyondzisi i fanele ku tirhisa tinyiko ta mukholwa. Va fanele ku pfula mavoko, kutani mudyondzisi a vula hi ripfumelo leswaku Moya Lowunene u tirhisa tinyiko hi nkarhi wolowo tanihi leswi swi endliwaka hi ku landza International Training Centre CD.

Mudyondzisi u fanele ku endla swikombiso swa ntumbuluko swa tinyiko leti ni ku swi hlamusela hilaha ndzi swi hlamuseleke eka buku ya International Training Centre. Va dyondzi va fanele ku tirha tinyiko to fana ni ku hanyisa, vuprofeta ni vutivi, ni swin'wana.

Va dyondzi va fanele ku va mavengwa ya vambirhi, kutani va ntshunxa matimba ya Xikwembu hi tindlela ta ntlhanu ta ripfumelo, va tirha hi rito ra vutivi naswona hi nyiko ya vuprofeta va vulavula leswi Xikwembu xi vulaka swona.

Mudyondzisi u fanele ku rhanga hi ku kombisa tinyiko emahlweni ka va dyondzi hinkwavo. Va tlhela va languta DVD ya swikombiso ni swihlamariso (yi tsariweke *Apostolic and Prophetic Ministry and Classroom Practicals*) ya Apostle-Prophet Mufaro Maposa.)

Mudyondzisi u fanele ku languta ni ku yingisa tidyondzo leti hi mintirho ya tinyiko kan'we ni kan'we emahlweni ka ku dyondzisa xiphemu lexi. Xihloko lexi xi kumeka eka tidyondzo ta *The Manifest Sons of God* leti nga eka International Training Centre Book leyi tsariweke hi Apostle-Prophet Mufaro Maposa.)

U fanele ku hlaya buku hi nkarhi lowu a yingisaka CD hikuva loko a tsandzeka eka ntirho wa tinyiko ni ku dyondzisa van'wana ku tirha ha tona, lava a va dyondzisaka va ta va na mintlangu na vona. Mudyondzisi loyi a nga kotiki ku tirha hi tinyiko ni ku dyondzisa van'wana ku tirha ha tona u fanele ku kuma ku leteriwa. U fanele ku languta DVD ta Apostle Maposa minkarhi hinkwayo ni ku yingisa tidyondzo ta yena ta mintirho ya tinyiko minkarhi hinkwayo. Kutani na yena u ta humelela swinene eka tinyiko ta Moya.

Sweswi wa swi kota ku languta swivonelo hinkwaswo eka YouTube eka pheji ra Sonshiplife ITC kumbe www.voiceofgodfm.co.ls)

MINTIRHO YO HAMBANA YA MOYA LOWUNENE:
Ku ni mintirho yo hambana ya Moya Lowunene tanihi leswi landzelaka: **Yahweh Shammah kumbe Emmanuel:** Laha n'wanana a kombisaka vukona bya Xikwembu hi swikombiso swo wa, ku hlamula, kumbe ku twa vukona bya Xikwembu. **Mfumo wa Xikwembu:** Laha n'wanana a dyondzisaka ni ku kombisa Mfumo wa Xikwembu hi swikombiso swa matimba. **Ku fana na Tata:** Laha n'wanana a kombisa leswaku u fana na Tata. **Vulawuri bya n'wanana:** Laha n'wanana a kombisa vulawuri bya yena hi ku sungula mintirho yo hambana ya Moya Lowunene hilaha a hlawulaka hakona a tlhela a endla xiboho leswaku yi ta hela rini. **Vungoma bya Hosi:** Laha n'wanana a tirhaka a tshame, a kombisa vuhosi bya yena. **Rito ra Tata:** Laha n'wanana a hlavutelaka rito ra Tata hi vuprofeta, mbono, ku lorha, rito leri twakalaka ni tinyiko tin'wana ta ku hlamuseriwa ni ta marito. **Nkoka wa ku vulavula na Tata:** Laha n'wanana a endla leswaku vanhu va vulavula na Tata. Vanhu va vutisa Xikwembu swivutiso kumbe hinkwaswo leswi va lavaka ku swi tiva, naswona xi hlamula hi ku hatlisa hi vuprofeta, mbono, rito leri twakalaka, ku lorha, ni swin'wana. **Vutivi bya Tata:** Laha n'wanana a kombisa vutivi bya Tata hi ku hlamuseriwa ni tinyiko ta rito. U nghena a kuma vutivi bya nchumu wun'wana na wun'wana hi nyiko ya vito ra vutivi. **Vutirheli bya Murhumiwa:** Laha n'wanana a kombisa ntirho wa yena wa vurhumiwa ni vulawuri ha swikombiso ni ku avanyisa loku chavisa. **Ntirho ni ku hlamula:** Laha n'wanana a tirhisa xintshuxo xa ripfumelo kutani Moya Lowunene a endla leswaku munhu un'wana a endla xintshuxo xolexo handle ka ku lava ka yena. **Ntlawa wa ku khumba:** N'wanana a tirhisa miri wa yena kumbe nchumu wun'wana tanihi ntsindza wa ku khumba, kutani Moya Lowunene a khumba munghana a endla leswi n'wanana a swi langutaka hi ntsindza wolowo.

Dzulamiso ra Moya Lowunene tanihi papa: Laha n'wanana a endla leswaku Moya Lowunene a ya ehenhla ka ntlawa wa vanhu tanihi papa naswona a khumba vo tala hi nkarhi wun'we. **Ndlha wa Moya Lowunene:** Laha n'wanana a kombisa Moya Lowunene tanihi ndzilo. Ndzilo lowu wu nga va ndzilo wo saseka wo nyika matimba eka mukholwa, kambe wu nga tlhela wu va ndzilo wo hisa swinene eka laha ku nga na mintirho ya madimona. **Ku khoma hi Moya Lowunene:** Laha n'wanana a endla leswaku Moya Lowunene a khoma vanhu kumbe madimona ku fikela loko n'wanana a va ntshunxa. **Ku humelela ka Moya Lowunene emhlabeni:** Silivhere ni golidzi, mafurha, diamonds, mapapa ya tintsumi, miso ya golidzi, mpfula ya vupfumi, ndzilo wa vupfumi, ni swin'wana.

(Ku ni mintirho yin'wana eka International Training Centre Manual.)

(Mudyondzisi u fanele ku hlamusela ni ku kombisa tin'wana ta mintirho leyi hilaha ndzi endlaka eka International Training Centre Book. Mintirho leyi yi kombisa leswaku Xikwembu xi na hina naswona i ya nkoka hikuva yi tiyisisa vanhu hi vukona bya Xikwembu ni ntiyiso wa swona.) Hi dyondzisa ngopfu leswaku va dyondzi hinkwavo va ta eka Training Centre kutani va kuma kopi ya vona ya International Training Centre Book na DVD endzhaku ka ku heta dyondzo ya Training Centre. Training Centre yi nyika mukholwa masungulo lamanene; International Training Centre yi va letela vufundhisi. Sweswi wa swi kota ku languta mintirho leyi eka YouTube eka Sonshiplife ITC page. *(ITC i International Training Centre)*

(Begina ku tirhisa tinyiko leti ni mintirho leyi laha u nga kona naswona u kombele Xikwembu hi ripfumelo tinyiko hinkwato ni mintirho leyi u yi lavaka.)

Munhu loyi a tirhaka hi nyiko ya ku hanyisa u fanele ku tiva leswi landzelaka.

1. Minkarhi yin'wana ku hanyisiwa swi nga ha humeleli hi ku hatlisa.
2. Munhu loyi a khongeriwaka u fanele ku dyondza ku rivalela.
3. Munhu loyi a hanyisaka u fanele ku tirhisa ripfumelo leri nonon'hwaka ni leri khomiwaka hi matimba loko a hanyisa lava vabyaka.
4. Munhu loyi a hanyisaka a nga fanelanga ku hela matimba loko ku hanyisiwa ku nga humeleli hi nkarhi wolowo.
5. Munhu loyi a hanyisaka u fanele ku titshega hi ku kombisa ka Moya Lowunene loko a tirhela lava vabyaka.
6. Munhu loyi a hanyisaka u fanele ku tlakusa ripfumelo ra lava va ngheneke ku ya hanyisiwa. A nga sungula hi ku khongela vanhu van'wana lava vabyaka ku vonaka swinene emahlweni ka hinkwavo—tanihi lava nga kotiki ku famba kahle, kumbe lava nga voniki, ni swin'wana. Yi fanele ku va vuvabyi lebyi vonakalaka leswaku ku hanyisiwa ku ta tlhela ku va ka vonaka, hikwalaho ka van'wana lava endlaka naswona leswi swi ta akela van'wana ripfumelo.
7. Munhu loyi a hanyisaka a nga fanelanga ku byela vanhu ku tshika ku nwa mirhi leyi a va yi nwa, loko va khongeriwile, handle ka loko Moya Lowunene a kombisa leswi; kambe a fanele ku va khutaza leswaku va aka ripfumelo ra vona kutani va tlhelela eka dokodela leswaku ku tiyisekisiwa ku hanyisiwa.
8. Lava khongeriwaka va fanele ku kongomisiwa eka xikhongelo xa ku ponisiwa loko va nga si velekiwa nakambe.
9. Munhu loyi a hanyisiweke u fanele ku tshamela ku vula ku hanyisiwa ka yena endzhaku ka xikhongelo naswona u fanele ku hlantswa tinguvu, swifunengeto kumbe swipfungu leswi a a swi tirhisa a ha vabya leswaku a papalata ku vabyeka nakambe.
10. Ku pfuna vanhu ku pfumela hi ku hatlisa, mutirheli a nga hlanganisa ku hanyisa ni mintirho ni swikombiso swa Moya Lowunene loko a tirhela vanhu. N'wanana u na vulawuri byo hlanganisa ku hanyisa ni swikombiso ni swihlamariso swa Moya Lowunene.

Munhu loyi a tirhelaka hi vuprofeta u fanele ku tiva leswi landzelaka.
Ndlela leyi lulameke yo twa Xikwembu ni yo profeta hi matimba yo hoxa nkoka hi leyi ndzi nga ta yi hlamusela sweswi. Leswi leswi landzelaka swi ta ku pfuna leswaku u tiva hi ku kongoma ku hlamuseriwa ka Xikwembu, ku katsa ni ku hlamusela ka kona ni ndlela yo ku yimisa hakona.

Ku hlamuseriwa (Revelation): Leswi hi leswi Hosi yi ku kombisaka swona. Leswi swi nga ta hi ku vona mbono loko u languta munhu, kumbe ku twa rito leri nga erivaleni, kumbe ku amukela ku hlamuseriwa loku kongomeke.

Ku hlamusela (Interpretation): Leyi i nhlamuselo ya mbono wolowo, kumbe rito, kumbe ku hlamuseriwa—ku ya hi leswaku swi vulavula yini hi munhu loyi kumbe hi xiyimo lexi nga kona. (I nhlamuselo ya ku hlamuseriwa.)

Ku tirhisela (Application): Leyi i ndlela leyi munhu a faneleke ku tirhisa rito ra vuprofeta, kumbe ndlela leyi rito rolero ri endlaka eka xiyimo lexi nga kona. Leswi swi nga katsa leswaku u fanele ku byela munhu wolowo hi mhaka yoleyo hi xihundla, kumbe ku ka u nga n'wi byeli, ni loko u fanele ku n'wi byela. (I ndlela yo tirhisa ku hlamuseriwa.)

Tindlela leti ka hansi ti ta pfuna leswaku u profeta hi ntirho wo lulama:

1. U fanele ku tshama u wulekile ngokupfumelela emoyeni wa wena. Ku wuleka loku i ku kombisa ripfumelo leri heleleke eka Xikwembu leswaku xi ta vulavula. A hi wena u ringetaka ku tumbuluxa nchumu.
2. Susa miehleketo hinkwayo leyi u nga na yona emahlweni ka mhaka kumbe munhu handle ka loko Hosi yi ku kombile sweswo khale. U nga tumbuluxi rungula eka munhu hikwalaho ka ndlela leyi a ambale ha yona kumbe ndlela leyi a langutekaka ha yona. Hi xikombiso, hikuva ntsena u vona munhu a languteka a nga basanganga, u nga byela leswaku u vona leswaku u se a ri ekhombyeni ya timali.
3. Tsundzuka leswaku vuprofeta i bya ku aka, ku khutaza ni ku chavelela (1 Vakorinto 14:3), hikwalaho vuprofeta bya wena byi fanele ku fana ni sweswo naswona byi nga tisi ku rhuketela, ku hlanganisa swilo kumbe ku avanyisa. Loko ku ri xitsundzuxo kumbe xiyupulelo, vulavula na vona hi rirhandzu ni hi xihundla.
4. Loyi a profetaka a nga fanelanga ku tirhisa marito yo vula, "Xikwembu xi ri…" ngopfu-ngopfu loko a sungula ntsena eku profetakeni. Ku antswa a ku, "Ndzi vona…" kumbe "Ndzi twa leswi kumbe leswi." Hi xikombiso, "Ndzi vona leswaku u karhele swinene hi miehleketo" ku antswa ku tlula ku ku, "Xikwembu xi ri u karhele ngopfu."
5. Loyi a profetaka a nga fanelanga ku kanganyisa kumbe ku lawula van'wana hi rito ra vuprofeta. Nakambe a nga fanelanga ku ti vitana muprofeta ntsena hikuva a vona nyiko ya vuprofeta yi tirha evuton'wini bya yena. U nga ti vitana muprofeta kumbe mprofetesikazi ntsena loko Xikwembu xi ku nyike ntirho wolowo. Loko a nga tiyiseki hi mhaka leyi, swi antswa ku tshama a yingile.
6. Loko u ta vulavula nchumu wo hoxeka kumbe ku vulavula hi ndlela yo hoxeka, Moya Lowunene u ta ringeta ku ku yimisa u nga si vulavula. U ta twa ku tshikanyeta endzeni ka wena laha eswikweni. Yingisa endzeni u nga si vulavuli. Ndlela yo olova hi ku twa laha swikwembu swa wena swi nga kona hikuva sweswo swi yimela munhu wa wena wa le ndzeni (Yohane 7:37).

   Loko u twa ku tinganyeleka tsongo, sweswo swi kombisa leswaku u hoxisile hi ntsongo. Kumbexana nhlamuselo ya wena yi hoxekile hambileswi ku hlamuseriwa ku lulamile, kumbe ndlela yo tirhisa rito yi nga ri kahle, ni swin'we leswi. Loko u twa ku tinganyeleka lokukulu loku fambisanaka ni ku chava, i xikombiso xa leswaku u hoxile ngopfu naswona Moya Lowunene u ringeta ku ku sivela leswaku u nga vulavuli. U nga nyamalati ku titwa loku; dyondza ku yingisa endzeni u nga si vulavula.

7. U nga hatliseli ku vulavula leswi swi nga si twala kahle eka wena. Dyondza ku yingisa leswaku ku suka ku twala ku nga si vulavuriwa. Loko swi nga si twala, rindza leswaku Xikwembu xi tiyisisa mhaka yoleyo u nga si vulavula. U nga vulavuli ngopfu hi ku hatlisa kutani u sungula ku titshunguruxa hi leswaku swi nga va swi vula yini. Loko u nga twisisi mhaka, tshama u yingile ntsena naswona u vulavula ntsena loko u kumile ku twala ka rona. Ku hambana ntsena i loko Xikwembu xi vulavula rito rin'we ntsena naswona xi ku langutela leswaku u vutisa munhu un'wana leswaku loko sweswo swi twala eka yena.
8. Loko u ta sungula ku tlula mpimo wa musa lowu ku nyikeriweke wona, u ta twa ku tinganyeleka lokukulu emoyeni wa wena. Profeta hi ku ya hi musa lowu ku nyikeriweke wona; u nga ringeti ku tekelela munhu un'wana. Profeta ntsena leswi kombisiweke eka wena naswona u nga ringeti ku profeta leswi u ehleketaka leswaku swi ta tsakisa vanhu. Vuprofeta hinkwabyo i bya nkoka hikuva i leswi Xikwembu xi vulaka swona; profeta hi ku ya hi ripfumelo ra wena.
9. Minkarhi yin'wana Xikwembu xi nga ku hlamusela swilo leswi hlamarisaka swinene naswona minkarhi yin'wana xi nga ku kombisa swilo leswi u ehleketaka leswaku i swo toloveleka. Profeta ntsena leswi u swi twaka, u nga tikhathazi hi leswi vanhu va nga ta ku ehleketa swona. Dyondza ku hamba hi ku ringanisa na Xikwembu; u nga hatliseli ngopfu naswona u nga nononhisi ngopfu. Minkarhi yin'wana ku hlamuseriwa ku ta hi ku hatlisa naswona u fanele ku profeta hi ku hatlisa; minkarhi yin'wana ku ta hi ku nonoka naswona u fanele ku hlayisa mpimo wolowo. Vulavula ntsena leswi kombisiweke eka wena.

10. Profeta hi ku ya hi ripfumelo ra wena naswona u kumisise ndlela leyi Xikwembu xi vulavulaka na wena ngopfu ha yona. Eka van'wana, swi nga va hi miongho, van'wana hi ku kombisiwa kumbe switiyisekiso, van'wana hi miehleketo ni mintlhaveko, van'wana hi swa doro kasi van'wana hi tindlela tin'wana. Kuma ndlela leyi Xikwembu xi rhandzaka ku vulavurisana na wena ha yona kutani u tikhanyisa eka yona.
11. U papalata ku kanganyisa ni ku lava ku hlamuseriwa hi matimba loko u profeta. Vulavula ntsena loko u tiyiseka, naswona u tshama u miyela loko u nga tiyiseki.
12. Nyika wena nkarhi lowu ringaneleke na Xikwembu leswaku u ta kota ku tivana kahle ni rito ra Yena. Khongela ngopfu hi tindzimi naswona u tinyike nkarhi wo tala ni Rito. Endla vukanganyisi bya ripfumelo lebyi vulaka leswaku u twa Xikwembu hi ndlela leyi kongomeke nkarhi hinkwawo naswona leswaku u nga twa Xikwembu. Tsundzuka leswaku u vulavula sweswo emahlweni ka leswaku u swi vona.

Loko u nyikiwa vuprofeta, u fanele ku tiva leswaku a hi nchumu lowu humaka woxe leswaku wu ta hetiseka, kambe u na xiphemu xo xi endla. U fanele ku twa, ku twisisa ni ku endla rito ra Xikwembu. U fanele ku rindza Xikwembu ni nkarhi wa xona; u ta tiva nkarhi wa xona loko u famba kusuhi na xona. U fanele ku dyondza ku famba hi ripfumelo eka leswi Xikwembu xi ku kombisa swona. Hi xikombiso, loko Xikwembu xi ku kombisile leswaku u ta va muchudeni lonkulu wa bindzu, sungula bindzu ra wena hi ripfumelo hi nawu wa ku hangalasa ni ku tshovela. Leswi swi vula ku sungula u nyika Xikwembu hikwalaho ka bindzu ra wena kutani u vulavula marito ya ripfumelo hi laha u vonaka bindzu ra wena.

Munhu la tirhanaka ni madimona u fanele ku tiva misinya leyi ndzi yi tsaleke eka dyondziso ya mina, "mudyi ni madimona," laha ndzi dyondzisaka hi ku tirhana ni madimona.

KU KULA KA VANANA VA XIKWEMBU

Bibele yi hi byela leswaku hi fanele ku kula hi fika evutshefweni lebyi heleleke ni ku siya tidyondzo ta le makumu ta dyondzo ya Kreste (Vaheveru 6:1-3). Yesu u nyike tinyiko leti ta ntlhanu (Muhumelelisi, Muprofeta, Evhangeli, Mufundhisi ni Mudyondzisi) leswaku va hetisa ni ku lunghiselela vakwetsimi leswaku va heta vukona bya vuhwana bya vona leswaku hinkwavo va hetisisa mintirho leyi Xikwembu xi va nyikele yona (Vaefesa 4:11-17). Hi fanele ku kula ku suka ekuvekeni ku ya ekuvekeni vana lavakulu va Xikwembu eka Kreste. Ku na swiyimo swo hambana swa vukula evuton'wini bya hina bya moya hilaha swi nga eka vutomi bya hina bya ntumbuluko. Sweswi hi ta languta swiyimo leswi hambaneke evuton'wini bya hina bya moya. (Ku kula ka hina emoyeni a ku endliwi hi nkarhi lowu hi ponisiweke ha wona kambe hi nkarhi lowu hi wu hetelaka na Xikwembu, hi rito ra xona ni xikhongelo).

TINYANA TA Moya: Tinyana ta moya a ti fambisiwi hi ripfumelo; ti titshega hi swivonele swa nyama. Ti nga tlhela ti famba hi nyama. (1 Vakorinto 3:1-5) Va rhandza ku pimanisa un'wana ni un'wana naswona va nga va ni mbilu yo twa ku vaviseka hi leswi ntsongo swinene. Va lava tidyondzo to tiyisa naswona va lava ku hlayisiwa swinene. Va rhandza ku tlanga. Va nga tshama va kuma ntsena "mafi" ya rito (tidyondzo to olova). Va nga endla mintlangu hi tinyiko ta Moya lowo Kwetsima. Va nga hlantswa tidyondzo to hoxeka hi ku olova. Yesu Kreste u tirhisa musa eka vaKreste va muxaka lowu (u ti kombisa tanihi xinyimpfana eka vaKreste va muxaka lowu). Kambe a nga va tshembi hi mitirho leyikulu.

TINYANA TA Moya leti kuleke ntsongo: Va le ku dyondzeni ku famba hi ripfumelo, naswona hi nkarhi wun'wana va hlanganisa ripfumelo ni ku vona hi mahlo eka marito ya vona ni tiendlo ta vona. Va tlhela va rhandza ku tlanga hi swilo swa moya naswona va nga tlhela va famba hi nyama. Va nga kuma tidyondzo to enta switsanana. Hi nkarhi wun'wana va nga rhandza tinyiko swinene ku tlula Xikwembu hi xona. Va nga tirhisa swilo swa moya tanihi mintlangu. Va nga tlhela va hlantswa tidyondzo ta vutsevu hi ku olova. Yesu u tlhela a va khoma hi musa (u ti kombisa tanihi xinyimpfana). Kambe a nga va tshembi hi mitirho leyikulu. Va tshembiwa ntsena hi mitirho leyintsongo.

VAKULEKERI VA Moya (vana va vukhale): Va kota ku famba hi ripfumelo. Va rhandza ku kombisa leswi va swi tivaka ni leswi va swi kotaka hambiloko swi nga laveki. Va rhandza ku pimanisa ni van'wana naswona va nga tikukumuxa. Minkarhi yo tala va tirhisa noni ku tlula vutlhari. Minkarhi yin'wana va ehleketa leswaku va tiva hinkwaswo naswona Xikwembu xi ri ehansi ka vona. Va ehleketa leswaku va nga lawula Xikwembu hi ripfumelo ra vona. Hosi hi

nkarhi wun'wana yi ti kombisa tanihi nghala eka vaKreste va muxaka lowu (leswi vulaka leswaku loko swi laveka u ti kombisa hi matimba). Hosi yi va tshembisa mitirho yin'wana, kambe a nga va tshembi hi mitirho leyikulu ya yena.

VANA VA Moya LAVA HETISEKE: Yesu Kreste i xikombiso lexi hetisekeke xa N'wana loyi a kulaka emoyeni. Vanwana i lava va kuleke emoyeni eka ku twisisa leswaku Xikwembu i mani ni tindlela ta xona. Va kombisa michavo ya Moya evuton'wini bya vona (VaGalatiya 5:22). Ku nga rirhandzu, ku rhula, ku tsaka, ku tiyisela, musa, vunene, ku tshembeka, ku titsongahata ni ku tikhoma. Va famba hi ripfumelo, hi rirhandzu ra agape, hi vutlhari bya le tilweni ni ku paluxa ka Moya lowo Kwetsima (Varhoma 8:14). Va tshembekile ku endla ku rhandza ka Xikwembu naswona swilo hinkwaswo leswi va endlaka va endla hi ku kongomisiwa hi rirhandzu ra Xikwembu (Yohane 4:24, 1 Vakorinto 13:1-13). Va famba eka ndzhaka ya vona hinkwayo eka Kreste. Va chava Hosi. Ku langutela ka ntumbuluko ku rindzele ku vonaka ka Vakreste lava (vana) Varhoma 8:19. Lava i vanhu lava Yesu a nga va tshembaka hi mitirho leyikulu ni swiboho leswikulu. Yesu u ti kombisa tanihi nghala ni xinyimpfana eka vaKreste va muxaka lowu.

VAKRESTE VA LE Misaveni / VA nyama: Lava i Vakreste lava a va fanele va va va kule swinene emoyeni kambe a va kule hi ndlela leyi a ku languteriwe. Timbilu ta vona ti tiya hikwalaho ka ku tshama va hanya hi xidyoho nkarhi hinkwawo. Va khunguvanyisa Xikwembu hikwalaho ka ku ti pfuxeta. Loko va nga cinca, Yesu u ta va hlongola emunyangweni wa yena (Nhlavutelo 3:15-22); (Vafilipiya 3:18-20). Va tiva rito ra Xikwembu kambe a va ri endli. Ku va hlongola emunyangweni swi vula leswaku u ta pfumelela vunghana ku lova exikarhi ka yena na vona, leswaku va tshama eka xidyoho ni ku langutana ni mikunguhatu ya xona naswona va hoholoka ku fikela laha va nga kotaka ku vona leswaku va hambanile swinene na Xikwembu naswona hi ntshembo va ta vuya eka yena hikuva loko va ri va hafile (hotahomu/lukewarm), va ehleketa leswaku va lulamile.

LESWI U FANELEKE KU SWI ENDLA LESWAKU U TSHAMA EKA DIMENSIYONE YA N'WANANA WA XIKWEMBU LA TIHONISAKA NI KU TSHAMA EKAYA KA VUTIRHELI BYA LESWI XIKWEMBU XI KU ENDLEKE XORI U VA EKA KRISTE

Lawa i swilo leswi u faneleke u swi endla leswaku u hanya eka ntlawa wa vuhana bya Xikwembu ni ku hanya vutomi lebyi Yesu a ku xaveleke byona hi ngati ya yena, vutomi bya vunghana na Xikwembu, vutomi bya ku vangama, ku humelela eka hinkwaswo, vukona bya matimba ni ku fuma. Vutomi bya le tilweni hi ku komisa:-

1. **HLAYA U HLAMULA ERITO RA XIKWEMBU:** Dyondza Testamente Leyintsha hinkwayo hi ku twisisa ni ku tinyiketela.
   Dyondza leswaku u tiva vukona bya wena eka Kreste ni leswaku Xikwembu i mani evuton'wini bya wena ni leswi xi ku nyikeke swona. Tsundzuka leswaku Bibele i girazi ra wena ra moya.
   Kombisa hi mihlovo yo hambana tindzimana leti vulavulaka hi leswaku u mani eka Kreste, leswi u nga na swona eka Yena kumbe leswi u nga swi endlaka eka Yena. Leswi Xikwembu xi nga xiswona evuton'wini bya wena ni leswaku u tirhisana njhani Na Yena. Tindzimana to fana na (2 Vakorinto 5:17) "Loko un'wana a ri eka Kreste, u tumbuluxiweke hi ku sungula" kumbe (Vagalatiya 3:26) "hikuva hinkwavo mi vana va Xikwembu hi ripfumelo eka Yesu Kreste".
   Tindzimana leti ti ku byela leswaku u mani eka Kreste. (Yohane 5:24) yi vula leswaku "lava va pfumelaka eka mina va na vutomi lebyi nga heriki". Leyi yi ku byela leswi u nga na swona eka Kreste.
   Endla tindzimana leti ta va ta wena. (Marka 16:15) yi ku byela leswi u nga swi endlaka eka Kreste, "lava va pfumelaka eka mina va ta hanyisa lava vabyaka, va ta hlongola madimona hi vito ra mina ni ku vulavula tindzimi tintshwa".
   Tindzimana tin'wana a ti ku kombisi hi ku kongoma leswaku u mani kumbe leswi u nga na swona, kambe u fanele ku ti endla ta wena ni ku ti tirhisa evuton'wini bya wena.

Endzhaku ko hlaya Testamente Leyintsha kambirhi-kambirhi naswona u yi twisisile hi ku helela, sungula ku hlaya Testamente Yakale. Testamente Yakale yi paluxa ngopfu ntumbuluko wa Xikwembu ni mintirho ya xona. Dyondza leswaku u twisisa ni ku tiva leswi Xikwembu xi nga xiswona hi wena.
U ta dyondza ku famba hi ripfumelo eka Xikwembu loko u hlaya hi tihanyi ta ripfumelo ta Testamente Yakale. 1 Vakorinto 10:11 yi hi byela leswaku swilo hinkwaswo leswi swi tsariwile tanihi swikombiso eka hina.

2. **KHONGELA HI TINDZIMI SWONGA LE HAKAKE:** Ku khongela emoyeni i ku khongela hi tindzimi. Tinyiko leti ta tindzimi i nyiko leyi nyikeriwaka eka vapfumeri hinkwavo. Loko u khongela hi tindzimi, moya wa

wena lowu vumbiwaka nakambe hi wona lowu khongelaka, ku nga ri mianakanyo ya wena.
Vapfumeri va Testamente Leyintsha va khongele ngopfu hi tindzimi naswona i xikombiso xa hina.
U fanele ku khongela hi tindzimi ngopfu ku tlula leswi u khongelaka ngopfungopfu hi ririmi ra laha emisaveni.
Leswi swi ta humelela evuton'wini bya wena loko u khongela hi tindzimi ngopfu:-
a. Vunghana bya wena na Xikwembu byi ta tiya swinene naswona u ta tiva Xikwembu hi ndlela yo enta.
b. Ku twisisa ni ku rhandza Bibele ka wena ku ta engeteleka.
c. U ta swi kota ku tiva rito ra yena (rhema) hi ku olova loko Xikwembu xi vulavula na wena.
d. Ku ta va swinene swinene eka wena ku hanya hi ntumbuluko wa wena wa moya.
e. U ta twa Moya lowo Kwetsima hi ku olova naswona u ta famba na Yena hi vukweleti naswona ku ta va nyore ku tirha hi tinyiko ta Yena ni mintirho ya Yena.
f. U ta va ni vurhena eka hinkwaswo naswona ku chava ku ta nyamalala evuton'wini bya wena.
g. Ripfumelo ra wena ri ta kula ngopfu hi nkarhi hinkwaro naswona u ta tshama u ri karhi u phyuphyisiwa hi vugandzeri bya Xikwembu naswona u ta tshama u tele hi Moya lowo Kwetsima.
U ta kota ku famba hi vutlhari bya Xikwembu naswona u ta tshama u tele hi Moya lowo Kwetsima. Ku tele hi Moya lowo Kwetsima swi vula leswaku Moya lowo Kwetsima a nga ti kombisa hi ku olova ni ku tirha hi wena.
h. Moya wa wena wu ta tshama wu tiyile hikuva loko u khongela hi tindzimi, u aka ni ku tiyisa moya wa wena loko u ri karhi u va ni vunghana na Xikwembu.

Milawu yin'wana yo tala yo saseka yi ta humelela evuton'wini bya wena. Khongela hi tindzimi ngopfu ku tlula leswi u khongelaka hi ku twisisa — xikombiso: loko u khongela awara yin'we, khongela hi tindzimi timinete ta makume-nhlanu-nhlanu (55).
Hetisisa nkarhi wo tala eka ku gandza, ku dzunisa, ni ku langutisisa ni ku yingisela rito ra Xikwembu ni swilo leswi fambelanaka na rona. (1 Vakorinto 14:2, 4, 14, 15, 18), (Vaefesa 6:18), (Yuda 1:20). (Ku endla swilo leswi swi ta tiyiseka vutomi bya nkhense ni rirhandzu leri nga heriki eka Xikwembu).

Tindzimi ti tshama ti tirha swin'we ni vuprofeta naswona leswi hi swona ndlela leyi tinyiko leti (tindzimi ni vuprofeta) ti tirhaka swin'we ha yona.

Tindzimi ni vuprofeta swi tirha hi swiyimo swintlhanu leswi hambaneke leswi landzelaka:
(1) Munhu a nga vulavula tindzimi hi ndlela ya vumundzuku leti kumekaka emisaveni handle ko ti dyondza eku sunguleni tanihi hilaha swi endlekile eka buku ya Mintirho 2:4 laha vadyondzisiwa va Yesu va vuleke tindzimi ta misava leti a va nga ti tivi naswona va profete hi ku vula mintirho leyikulu ya Xikwembu. Leswi swi endlekile ngopfu hikwalaho ka vayingiseri lava a va yingisa vadyondzisiwa tanihi leswiya ni vumbhoni leswaku Xikwembu xi endla ntirho lowuntshwa wa nkoka emisaveni.
Tindzimi ta muxaka lowu na tona ti endlekile ngopfu emahlweni ka leswaku Xinghezi xi va ririmi ra misava hinkwayo. Minkarhi yo tala a ku nga ri na vatsariseleri loko vanhu va ya ematikweni man'wana ya le kule ku ya chumayela. A va ta chumayela hi tindzimi leti a va nga ti tivi kambe leti twalaka eka lava va chumayeriweke, kutani va hundzisa mahungu ya Kreste hi ndlela leyi twalaka.

(2) Tindzimi ni vuprofeta evandlheni: Tindzimi ti nga va ririmi ra moya leri nga tswariwangiki emisaveni, kumbe ti nga va ririmi ra misava kambe na swona swi fanele ku hamba ni vuprofeta leswaku vandlha ri akiwi, naswona vuprofeta lebyi byi nga va ku hlamuseriwa ka tindzimi kumbe hi ndlela yin'wana ku fana ni ku paluxa kumbe ku phuma ku suka endzeni hi ndlela leyi tsariweke eka 1 Vakorinto 12:4-7 leswaku vandlha ri akiwi (1 Vakorinto 14:5).
Xiyimo lexi xi hambanile ni xiyimo lexi nga kona loko hinkwavo evandlheni va khongela hi tindzimi tanihi vukhongeri bya vapfumeri exikarhi ka hina hikwalaho ka leswi xikombiso lexi xi amukeriwaka. Kambe loko un'we a yima emahlweni ka vandlha a vulavula hi tindzimi loko van'wana va yingisa, ku fanele ku va ni ku hlamuseriwa leswaku lava yingisaka va ta akiwa. Leswi swi tlhela swi humelela loko munhu un'we a vulavula na un'wana hi tindzimi kambe ku hlamuseriwa kumbe vuprofeta swi fanele ku landzelela leswaku un'wana a akiwa.

(3) Tindzimi ta vuhlanganisi bya munhu na Xikwembu ni ku akiwa: Leyi i tindzimi leti mupfumeri a nyikeriwaka tona hikwalaho ka vuyelo bya yena leswaku a va ni vuhlanganisi lebyikulu ni vunghana na Xikwembu tanihi leswi hlamuseriwaka eka 1 Vakorinto 14:2 na 4.
A ku na munhu loyi a twisisaka leswi ku vulavuriwaka, ku katsa ni yena loyi a khongelaka hi tindzimi leti. Tindzimi ta muxaka lowu ti hamba ni vuprofeta. Vuprofeta lebyi i lebyi mupfumeri a vulaka hi ririmi ra laha misaveni leswi a swi

paluxiweke eka yena loko a khongela hi tindzimi tin'wana.
U swi vula a nga si byi vona lebyi endlekaka emisaveni tanihi loko swi endlekile khale — hi ripfumelo — naswona hi ya ku hlamusela nchumu lowu ehansi ni le tidyondzweni ta vukhongeri.
Laha hi khongela hi tindzimi ngopfu tanihi ririmi ra hina ra vukhongeri ra munhu hi xiviri eku hlanganeni na Xikwembu ni eku akiwi ka munhu hi yexe, ku nga ri ku akiwa ka van'wana.
Mhaka ya vuprofeta leyi hi nga ta yi hlamusela hi vuenti eka ndzimana leyi landzelaka ni le tidyondzweni ta vukhongeri hi yona muxaka wa vuprofeta lowu u wu endlaka hi nkarhi wa wena wa ku khongela hi tindzimi.
Vuprofeta lebyi byi nga tlhela byi humelela tanihi ku hlamuseriwa ka tindzimi kumbe ku paluxa kumbe ku phuma ku suka endzeni hilaha swi humelelaka loko u khongela hi tindzimi kambe hi nkarhi lowu byi huma tanihi vuprofeta kumbe hi tindlela tin'wana — hinkwaswo leswi swi humelela hikwalaho ka vuyelo bya wena tanihi mupfumeri.

Vuprofeta lebyi byi tirha hi ndlela leyi landzelaka:

2.1) Tindzimi ni vuprofeta: Loko u khongela hi tindzimi, u tshembiwa leswaku u tlhela u profeta. Tindzimi ni vuprofeta swi tirha hi ndlela leyi landzelaka: Loko u khongela hi tindzimi, u vulavula ririmi ra moya, u vula ngopfu swilo swa vungheniso bya Xikwembu emoyeni kutani swi paluxiwa emianakanyweni ya wena. Kambe tindzimi hinkwato ti tirha ngopfu emoyeni, hikwalaho hinkwaswo leswi paluxiwaka emoyeni wa wena loko u khongela hi tindzimi, u fanele ku sungula ku profeta swona.
Hi marito man'wana, sungula ku swi vula hi ririmi ra wena ra ntumbuluko, u swi vitana tanihi leswi swi endlekeke khale emisaveni.

Hi xikombiso, loko u khongela hi tindzimi kutani u sungula ku vona mbono emianakanyweni ya wena, kumbe wa ku humelela ka wena hi vumundzuku kumbe leswi Xikwembu xi lavaka leswaku u swi endla kumbe leswi Xi ku nyikeke swona. Loko u profeta, u ta sungula ku vula leswi u swi voneke emianakanyweni ya wena loko u khongela hi tindzimi tanihi leswi swi endlekeke khale hi ripfumelo emisaveni.
Leswaku ku ta humelela leswaku u vone ndyangu wa wena wu ponisiwe eka mbono loko u khongela hi tindzimi. Loko u profeta, u vula leswaku: "Xikwembu ndzi khensa hikuva ndyangu wa mina wu ponisiwe sweswi hi vito ra Yesu Kreste."
Vuprofeta i ku vula hi ripfumelo leswi u swi voneke loko u khongela hi tindzimi ni ku swi vula tanihi leswi swi endlekeke naswona u khensa Xikwembu hikwalaho ka swona.

Tindzimi ti pfuxa matimba ya Xikwembu (dunamis) endzeni ka mimoya ya hina, kambe vuprofeta byi humesa ni ku kongomisa matimba lawa leswaku ma tirha hikwalaho ka hina ku cinca swiyimo leswi kongomekeke leswaku swi ta pfuna hina naswona byi kombisa leswi humesiweke hi tindzimi emoyeni leswaku byi humelela emisaveni ya nyama.

Swilo swa nkoka hi nkarhi wa vuprofeta:

A) Loko u khongela hi tindzimi kutani moya wa wena wu sungula ku pfuxeka naswona kumbexana u kuma ku paluxiwa ka leswi Xikwembu xi lavaka ku swi endla kumbe leswi u khongelaka swona hi tindzimi, hangalasa u profeta hi matimba mayelana ni leswi u swi amuleke emoyeni loko moya wa wena wu nga si tshamiseka, hikwalaho ka leswi marito ya vuprofeta lama vulavuriwaka hi nkarhi wolowo ya ta humesiwa hi matimba yo tlula loko ma vuriwa nkarhi lowu moya wa wena wu nga khutazekiki. Sungula ku profeta swilo leswi ku kombisiweke swona hikuva xona lexi hi kona nkarhi wa matimba.

B) Loko u profeta, a swi vuli leswaku u fanele ku vulavula marito yo tala, kambe xa nkoka ngopfu i ku vulavula marito ya ripfumelo hi nkarhi lowu u pfuxeke hi ndzilo wa Moya lowo Kwetsima loko u ri karhi u khongela hi tindzimi. U nga ha hlamusela marito mambirhi kumbe wun'we minkarhi yo tala ku fikela loko u twa leswaku swi endlekile emoyeni naswona swi ta humelela emisaveni. U ta swi tiva hi ku kuma ku rhula ni ku wisa emoyeni wa wena. Xa nkoka i ku landza leswi u twaka moya wu ku kongomisa swona; hi nkarhi lowu mianakanyo ya wena a yi fanelanga yi nghene exikarhi (yi nga khumbeti nchumu).

C) Loko u twa ku endla mintirho ya ripfumelo — tanihi ku gezamisa voko ku fana ni ku hlowulula marhongo kumbe xiyimo xin'wana, kumbe ku koka voko ehansi tanihi xikombiso xo koka nchumu ku suka emoyeni wu nghena emisaveni

ya nyama — swi endlile hi ripfumelo naswona u ya emahlweni ku tlhela u swi endla loko swi laveka ku fikela loko u twa ku wisa ni ku rhula emoyeni wa wena. Loko u nga si kuma ku wisa emoyeni wa wena, tshama u ya emahlweni hi vuprofeta, hi mintirho ya ripfumelo ni hi tindzimi hikuva lexi i xilemukiso leswaku swilo se swi le ku endlekeleni emoyeni naswona u fanele ku ya emahlweni. Ku tiyisela ka wena ku ta tisa vutswongo ni ku helela emoyeni naswona loko u fika eku heleleni, u ta twa ku wisa ni ku rhula emoyeni wa wena.

D) Vuprofeta lebyi byi katsa ku vula hi ripfumelo, mitirho ya ripfumelo, ku hlamuseriwa ka tindzimi ni swo tala. Xa nkoka i ku pfumelela moya wa wena ku pfuleka tanihi leswi u khongelaka hi tindzimi. Va swinene ku va ni ku ntshunxeka ku endla leswi u twaka u fanele ku swi endla kumbe ku swi vula. Susa mindzavisiso ya mianakanyo ni milawu ya mfuwo wa vukhongeri. Reka leswi u faneleke ku ku chumelela hi swona, ba nkarhi, humesa mitirho ya ripfumelo hambi yini.

E) Minkarhi yin'wana u fanele ku vitana hi ku kongoma leswi u lavaka ku swi vona loko u profeta hilaha Ezekiyele a endleke hakona. U fanele ku vitana nyama ni marhambu loko a lava ku swi vona kutani a vitana moya ku nghena emitweni laha a ku nga ri na moya. Kutani hi nkarhi wun'wana va kongoma hi vuprofeta.
Hlaya Ezekiyele 37:1-14 leswaku u twisisa matimba ya vuprofeta hi ku helela. Loko hi profeta eka marhambu lama omeke, ma hlanganisiwa emoyeni; loko hi ya emahlweni hi profeta, swirho, nyama ni miri swi akiwa ku boha marhambu lama omeke, naswona hi ku tiyisela, moya wu nghena eka wona kutani ma hanya. Leyi i mbono lowu kombisaka matimba ya vuprofeta ku cinca swiyimo swa hina.
Tshama u profeta ku fikela loko u vona ku humelela.

3) VULA RITO RA XIKWEMBU: Loko u lava leswaku rito ra Xikwembu ri humelela evuton'wini bya wena, u fanele leswaku u tshama u ri vulavula hi nomu wa wena. Loko u ri pfumela embilwini ya wena, ntiyiso wolowo wu simekiwile eka wena emoyeni; kambe loko u ri vula hi nomu wa wena, ntiyiso wolowo wu humelela naswona wu va ntiyiso emisaveni ya nyama. Tshama u vula leswi Xikwembu xi vulaka hi wena ni vutomi bya wena. U nga vuli rifu na vutomi hi ririmi ra wena. Vulavula vutomi ntsena hikuva sweswo hi swona leswi u nga na swona. Vula leswi u lavaka ku swi vona ni leswi Xikwembu xi swi vulaka ntsena.

Ririmi ra wena i xilotlela xa muxaka wa vutomi lebyi u lavaka ku hanya byona (Swivuriso 18:20-21, Marka 11:22-24).

Swivulavulelo/swivulavulelo swa ku vula hi ripfumelo leswi i swa nkoka swinene, kambe swi hambanile ni vuprofeta hikuva u nga swi tsala ehansi naswona u swi vulavula siku ni siku; kasi vuprofeta byi ta tanihi ku paluxiwa ni ku susumetiwa loko u khongela hi tindzimi. Kambe swivulavulelo na swona swi ni matimba naswona i hansi ka vuprofeta lebyi ringanaka lebyi endliwaka evuton'wini bya wena naswona swi fanele ku vulavuriwa siku ni siku.

4) ENDLA RITO RA XIKWEMBU: Tshama u endla leswi rito ra Xikwembu xi vulaka swona naswona u teka magoza ya ripfumelo eka hinkwaswo leswi ri swi vulaka. Loko Bibele yi vula leswaku u nga vileli nchumu, kutani u nga vileli nchumu. Loko yi vula leswaku u fanele ku veka mavoko eka lava vabyaka, endla tano; loko yi vula leswaku u tshama u nkhense, endla tano naswona u nga vi munhu wa ku vilela. Laha i ku endla rito ra Xikwembu; loko u endla rito ra Xikwembu hambiloko u hlangana ni swiyimo leswi nga tano, u ta kota ku famba hi ku olova tanihi N'wanana wa Xikwembu la vonakaka eka hinkwaswo, minkarhi hinkwayo.
Tekani leswi u swi endlaka tanihi magoza ya ripfumelo hi rito ra Xikwembu hambiloko u titwa njhani. Ripfumelo a ri kumeki eka hinkwaswo leswi u titwaka swona.

Tiva leswaku u leswi Bibele yi vulaka leswaku u swona, u ni leswi Bibele yi vulaka leswaku u na swona, u swi kota leswi yi vulaka leswaku u swi kota. Vona u ri nkarhi hinkwawo hilaha Xikwembu xi ku vonaka hakona naswona u ti vitana ntsena leswi Xikwembu xi ku vitanaka swona. Loko u endla tano, rito ra Xikwembu ri ta humelela evuton'wini bya wena hi matimba.

Laha i swikombiso swin'wana swa swivulavulelo swa ripfumelo leswi u nga swi vulavulaka siku ni siku endzhaku ka nkarhi wa wena wa xikhongelo. Tsala ehansi na leswi khumbaka vutomi bya wena lebyi nga ta vulavula hi makungu ya Xikwembu eka vutomi bya wena. Tsundzuka leswaku hi ripfumelo, u ti vona tanihi leswi Xikwembu xi ku vonaka hakona sweswi naswona u ti vitana hilaha Xikwembu xi ku vitanaka hakona hambi swilo swi nga si humelela hi mahlo ya nyama. Ripfumelo ri vulavula leswi ri lavaka ku swi vona, ku nga ri leswi ri swi vonaka.

Hambiloko u ri mukhomi wa bindzu, noma u ri mulimi, kumbe mufundhisi — milawu ya ripfumelo yi tirha eka vanhu hinkwavo. Loko u tshama u ri vulavula, u ri pfumela, u ta swi vona swi humelela evuton'wini bya wena.

1. Ndzi famba hi ku helela eka vutivi bya ku paluxiwa ka Xikwembu (Tata, N'wana ni Moya Lowo Kwetsima) sweswi.
2. Ndzi famba hi ku helela tanihi N'wanana wa Xikwembu la vonakaka sweswi. Ndzi hosi naswona ndzi fuma evuton'wini; ndzi muprista naswona ndzi tirhela Xikwembu hi ku kwetsima ni ku tinyiketela; ndzi ntumbuluko lowuntshwa, leswi hundzeke a swi na matimba eka vutomi bya mina; ndzi muyimeri wa Kreste emisaveni; ndzi famba hi milawu ya le tilweni eka hinkwaswo.
3. Ndzi famba hi ku helela eka matimba, ku paluxa, ku fuma, vuswikoti, tinyiko, ku vangama, musa, ku twisisa, timfanelo, ku kwetsima, ku lulama, ntumbuluko, ku humelela ni ku vonakala ka N'wanana wa Xikwembu hi ku helela sweswi.
4. Ndzi hetisa makungu ya Xikwembu evuton'wini bya mina hi ku helela sweswi.
5. Ndzi famba hi nhlawulo eka Sathana ni mintirho ya yena ni mfumo wa yena sweswi. Ndzi ni matimba eka vukona bya vuvabyi, rifu, vusweti, mirhumo ya madzolonga, ku tsandzeka, xidyoho ni hinkwaswo leswi humeke eku weni ka Adamu, naswona ndzi famba hi ku hlula swilo hinkwaswo leswi sweswi.
6. Ndzi famba hi ku vonakala ka Moya Lowo Kwetsima ni ku vonakala ka yena ka ntlhanu sweswi, ku nga: Moya wa vutlhari ni ku twisisa, Moya wa xileriso ni matimba, Moya wa vutivi ni wa ku chava Hosi.
7. Ndzi twisisa ku rhandza ka Tata wa mina naswona ndzi ku hetisa hi ku helela sweswi.

Endla swivulavulelo leswi swa ripfumelo nkarhi na nkarhi naswona u tsala swa wena leswi vulaka laha u lavaka ku fika kona evuton'wini. Vulavula swona onge u se u fika kona. Swivulavulelo swin'wana swi nga va swa ku tiyisa wena ni swa ku sirhelela hi ku kwetsima. Tsundzuka leswaku ku kula emoyeni swi lava ku tinyiketela. Dyondza tindzimana ta Bibele leti nga ehansi naswona u ti kombisa hi mihlovo yo hambana. Dyondza Testamente Yakale endzhaku ka loko u hetile ku hlaya Testamente Leyintshwa minkarhi hinkwayo. Kambe twisisa leswaku Testamente Yakale i ndzhuti wa Testamente Leyintshwa. Leswi swi vula leswaku switshembiso hinkwaswo swa Nhlangano wa Khale sweswi i ntiyiso evuton'wini bya hina eka Testamente Leyintshwa hikwalaho ka leswi swi hetisiweke hi Kreste.

Tindzimana leti nga ehansi ti kombisa leswaku u mani eka Kreste, leswi u swi kotaka hi Kreste ni leswaku Xikwembu i mani eka wena eka Kreste ni leswi Xi ku endleleke swona. Tin'wana ta tona a ti vulavuli hi ku kongoma, kambe na tona ti kombisa leswaku u mani ni leswi u nga na swona eka Kreste. Ku ni vulanguteri na swona bya leswaku u heta ku hlaya Testamente Leyintshwa hinkwaro hi n'hweti yin'we. Tiyiseka leswaku u heta ku hlaya Testamente Leyintshwa n'hweti na n'hweti kumbe kanharhu hi n'hweti, ku hlaya/kudyondza hi minkombiso yo hambana, ku yi kombisa hi mihlovo yo hambana swi ta pfuna wena. U ta ya eku enteni eka Kreste loko u endla swilo leswi. Loko u twisisile hi ku helela Testamente Leyintshwa, dyondza Testamente Yakale hinkwayo hi ku twisisa ni ku tinyiketela. U nga yi heta kan'we eka tin'hweti ta ntlhanu (6) kumbe hi ndlela leyi u yi lavaka hi ku yi dyondza. U nga dyondza Testamente Leyintshwa ni Testamente Yakale swin'we. Tinyiketela ku hlaya ni ku heta Bibele minkarhi hinkwayo ku fikela loko Yesu Kreste a vuya; u ta ya eku enteni ntsena.

Varoma 3:24 Vagalatiya 2:24 Vaefesa 6:10 Vaefesa 2:13 2 Petro 1:8 2 Timotiya 2:10 Vaefesa 1:7 Varoma 8:1 Vagalatiya 3:26 Vaefesa 2:21 Vakolosa 1:14 Vaefesa 3:6 2 Yohane 1:9 2 Timotiya 3:1 Varoma 8:2 Mintirho 17:28 1 Petro 1:8 Vafilipiya 1:6 Vakolosa 2:6 1 Yohane 3:5 Vaefesa 1:11 Varoma 12:5 Yohane 1:4 Vaefesa 2:22 Vakolosa 2:3 Vafilipiya 3:13,14 Vakolosa 2:7 1 Yohane 3:6 Vaefesa 1:13 1 Vakorinto 1:2,30 Yohane 3:15,16 Vaefesa 3:12 Vakolosa 2:11 Vakolosa 1:28 Vakolosa 2:10 1 Yohane 3:24 Varoma 3:22 1 Vakorinto 15:22 2 Vakorinto 1:20 1 Yohane Varoma 7:4 Vagalatiya 2:16 1 Vatesalonika 4:16 2:5 1 Yohane 4:13 Varoma 5:15 2 Vakorinto 1:21 2 Vakorinto 5:21 1 Yohane 1 Vakorinto 1:4 Vaefesa 1:5 1 Vatesalonika 5:18 2:6 1 Yohane 5:14,15 Varoma 5:17-19 2 Vakorinto 2:14 Vaefesa 1:14 1 Yohane 2 Vakorinto 5:18 Vafilipiya 1:11 1 Timotiya 1:14 2:8 1 Yohane 5:20 Vafilipiya 4:19 1 Petro 2 Vakorinto 3:24 Vaefesa 1:10 1 Yohane 2:5 2 Timotiya 1:19 2:27,28 1 Petro 1:3 1 Petro 2 Vakorinto 5:17 Vafilipiya 3:9 1 Yohane 5:10 2 Timotiya 1:13 3:3 2 Vakorinto 5:19 Vaefesa 1:6 2 Timotiya 2:1 Vaefesa 5:8 1 Vakorinto 1:5 Varoma 5:2 Matewu 18:11 Vakolosa 1:17 Vaheveru 7:25 Varoma 5:11 Vagalatiya 6:14 Vakolosa 1:13 Yakobo 4:7 1 Vakorinto 8:6 Vaefesa 4:16 Matewu 18:18-20 Vakolosa 1:20 Vaheveru 13:15 Vakolosa 2:19 Matewu 28:18-20 Vakolosa

1:6 2 Vakorinto 2:15 Vakolosa 1:26-27 1 Petro 2:9 Vakolosa 3:17 Varoma 6:4 1 Petro 1:21 Varoma Vakolosa 2:17 Vafilipiya 3:12 Marka 1:8 2:14 1 Petro Tito 2:21 8:32 Vakolosa 2:13-15 Vakolosa 3:24 Marka 11:23,24 Tito Varoma 6:6 1 Yohane 1:5 1 Yohane 3:7 1 Petro 3:18 2 Vakolosa 13:4 Vakolosa 3:4 Varoma 6:8 Vakolosa 2:12 2 Timotiya 2:11 12 2:27 Varoma 5:1 1 Vakorinto 15:57 Vafilipiya 4:6-7 Luka 10:19 Vaheveru 2:9-11 1 Petro 5:7 Yohane 4:14 Vaheveru Yohane 6:57 Yohane 6:56 15:4,5 Yohane 14:20 Yohane 14:6 Yohane Yohane 16:33 Yohane Varoma 5:11 Vagalatiya 3:13 14 Varoma 6:23 Vaefesa 2:7 Vaheveru 10:10 Vaheveru 13:20-21 2:14-15 Yohane 6:40 2:18 Yohane 10:10 1 Yohane 1:9 1 Yohane 2:1 Vaheveru Vaheveru 15:7,8 Yohane 15:9 Matewu 18:20 14:13,24 Marka 16:17,18 1 Vakorinto 6:11 Yohane Yohane Yohane 3:17 8:37 Varoma 5:9 4:9 Varoma 6:8 Varoma 1 Yohane 4:14-16 Yohane 14:12 7:19,22 Yohane 14:23 8:6 1 Yohane 3:2 1 Yohane 4:4 1 Yohane 4:10 Vaheveru Vaheveru 16:23,24 Vaheveru 1:3 Vaheveru 9:26 Vaheveru 9:11,12 Vaheveru 10:19,20 Vaheveru 9:14,15 1 Yohane Vaefesa 2:5 Vagalatiya 2:20 Vakolosa 2:20 Matewu 8:17 Vafilipiya 2:5 Matewu 11:28-30 Vakolosa 3:1 Vakolosa 3:3 Vaheveru 13:5b,6 Yohane 17:23 9:24 Vagalatiya 3:29 9:28 Vagalatiya 5:1 10:14 1 Yohane 4:15 1 Yohane 5:1,4,5 1 Yohane 5:11,12 Vaheveru Vaheveru Vaheveru

MANNERHI YA KU HEFELISA TESTAMENTE YINTSHWA HI NKARHI WA N'HWETI

Day Read

1. Mat 1-8
2. Mat 9-15
3. Mat 16-22
4. Mat 23-28
5. Marka 1-6
6. Marka 7-12
7. Marka 13-Luka 2
8. Luka 3-7
9. Luka 8-12
10. Luka 13-19
11. Luka 20-24
12. Yohane 1-7
13. Yohane 8-13
14. Yohane 14-21
15. Mintirho 1-7
16. Mintirho 8-13
17. Mintirho 14-20
18. Mintirho 21-28
19. Varoma 1-8
20. Varoma 9-16
21. 1 Vakorinto 1-11
22. 1 Vakorinto 12–2 Vakorinto 7
23. 2 Vakorinto 8–Vagalatiya 6
24. Vaefesa–Vafilipiya
25. Vakolosa–2 Vatesalonika
26. 1 Timotiya–Filimoni
27. Vaheveru
28. Yakobo–1 Petro
29. 2 Petro–Yuda
30. Apokalipse 1-

XIKWEMBU

XIKWEMBU (TATA, N'WANA NI MOYA LOWO KWETSIMA)
Xikwembu xi hlaxleriwa eBibeleni tanihi Xikwembu xin'we lexi tivonisaka hi vuhaxi bya vanhu va nkombo. Xikwembu xi tivonisa tanihi Tata, N'wana ni Moya Lowo Kwetsima. Lawa a hi swikwembu swinharhu, kambe i Xikwembu xin'we lexi tivonisaka hi vanhu va nkombo. Xikwembu i xa matimba hinkwawo, xi kona exikarhi ka hinkwaswo naswona xi tiva hinkwaswo. Xikwembu a xi cinci; Leswi swi vula leswaku xi tshama xi ri hilaha xi nga hakona.

Loko Xikwembu xi nga si hlangana ni munhu, a xi tivikiwa tanihi Xikwembu Lexi Nga Ta Kona Hinkwaswo, Rito ni Moya wa Xikwembu. Hikwalaho ka ku hlangana ka xona ni munhu, Xikwembu Lexi Nga Ta Kona Hinkwaswo xi tivekeke tanihi Tata, Rito ri tivekeke tanihi Yesu Kreste N'wana wa Xikwembu naswona Moya wa Xikwembu a tiveka tanihi Moya Lowo Kwetsima.
Tata u tivekeke tanihi Tata hikuva u ve Tata wa Yesu naswona i Tatana wa hina; N'wana u tiveka tanihi N'wana hikuva i makwerhu wa hina, u tile ku ta hi endla vana va Xikwembu tanihi yena, naswona Moya wa Xikwembu u tivekeke tanihi Moya Lowo Kwetsima hikuva u hi nyika matimba yo hanya vutomi bya Xikwembu. Laha hi kona vutomi lebyi hi hanyaka tanihi leswi Xikwembu xi hanyaka xiswona naswona hi endla swilo tanihi leswi Xi endlaka xiswona. Leswi swi katsa vutomi bya ku kwetsima, lebyi nga vutomi bya ku hambana ni xidyoho.

Sweswi hi ta languta leswi landzelaka:

XIKWEMBU, TATA:
U tshama a ri kona khale ka nkarhi ni ntumbuluko naswona swilo hinkwaswo swi tumbuluxiwile hi Yena. Tata i munhu wo sungula eka Vufumi bya Xikwembu; U ni xivumbeko lexi fanaka ni xa hina hikuva hi tumbuluxiwile tanihi leswi a endlaka xiswona ni xifaniso xa yena.
Xifaniso xa hina ni xa Yena xi hambana hi ntsena leswi Yesu a nga tiviwi hi miri wa nyama ni ngati tanihi hina. Kambe u Moya loyi a nga ni moya ni mbilu (mianakanyo, ku rhandza ni ku twanana) hilaha hina hi nga hakona (Yohane 4:24). U munhu loyi a nga na vumunhu lebyi fanaka ni bya hina.

VITO RA YENA: Vito ra yena i Yehova. Vito ra Yehova ri vula leswaku "NDZA EXISTA" kumbe "NDZA HONA". I vito leri humaka eka vito ra Vaheveru YAHWEH leri vulaka leswaku "NDZA HONA". Vito leri ri paluxa ku va kona ka Xikwembu exikarhi ka vanhu va Yena naswona ri tlhela ri paluxa leswaku U kona nkarhi hinkwawo naswona u Muxavi wa vutomi hinkwabyo ni swilo hinkwaswo leswi nga kona. U hinkwaswo leswi vanhu va Yena va swi lavaka (Eksoda 3:13-14).

NTUMBULUKO WA YENA (Eksoda 34:5-8):
Xikwembu Tatana xi tele hi rirhandzu: U endla hinkwaswo leswi a swi endlaka hikwalaho ka rirhandzu leri kulu eka hina. **Xikwembu xi ni tintswalo:** A xi hi nyikaki xigwevo lexi hi xi fanelaka. **Xikwembu xi ni musa:** Xi hi nyika hinkwaswo hi mahala naswona xi hi tlakusa hikwalaho ka musa wa xona. **Xikwembu xi tshembeka:** Xi hlayisa rito ra xona eka hina nkarhi hinkwawo. Hi nga titshega hi xona swinene. **Xikwembu xi ni musa ni ku olova:** Xi twela swirhami swa hina vusiwana naswona xi hi pfuna loko hi ri ekule. **Xikwembu xi lehisa mbilu:** Xi ni ku lehisa mbilu swinene ni swita swa hina hambi loko hi ri ni ku tsana, naswona xi hi pfuna ku hetiseka. **Xikwembu xi sasekile:** Xi hi rhandza naswona xi hi endlela swilo leswinene. Xi lava leswaku hi hanya vutomi byo tsaka ni byo hetiseka. **Xikwembu xi ni tintswalo:** Xi susumetiwa hi swilaveko swa hina naswona xi hi humesa eka swona. **Xikwembu xi olova:** Xi khoma vana va xona lava titsongahataka hi musa. **Xikwembu xi Kwetsima:** Xi hambene ni hinkwaswo leswi nga kona swa vubihi. **Xikwembu xi lulamile:** Xi endla swilo hi vululami.
Michavo ya Moya yi tlhela yi paluxa vumunhu bya Xikwembu (Vagalatiya 5:22). Tata u ni matimba hinkwawo, u tiva hinkwaswo naswona u kona hinkwako hi Moya Lowo Kwetsima.

I Yena loyi a fambeke ni vanhu eka Nhlangano wa Khale. Ntirho lowukulu lowu a wu endleke eka Nhlangano wa Khale i ntwanano lowu a wu endleke na Abrahama. Ntwanano lowu wu nyike Xikwembu mfanelo yo rhumela N'wana wa Yena, Yesu Kreste emisaveni ku ta ponisa misava hikuva Abrahama u nyike Xikwembu n'wana wa yena Isaka hi ripfumelo (Vaheveru 11:17-20). Leswi hi ta swi hlamusela hi vuenti endzhaku ka nkarhi.

Ntirho wa Tata wa sweswi i leswaku u veke hinkwaswo ehansi ka Yesu Kreste ni kereke ya Yena naswona u fuma hi yena. Tata u tshama eka Kreste hi ku helela (Vakolosa 1:19-20) naswona a nga kona eka Tata handle ka Yesu Kreste (Yohane 14:6).

MAVITO YAN'WANA YA YENA: Mavito ya yena ma paluxa ntumbuluko wa yena, vumunhu bya yena ni mintirho ya yena: Rito leri nge "EL" ri vula Xikwembu. Rito leri nge "YAHWEH" ri vula leswaku "NDZA HONA" kumbe "XIMU XI EXISTA HI XONA XAXE".
Mavito Yahweh na Yehova ma vula swilo leswi fanaka — ku nga leswaku **"NDZA HONA"** naswona swi hundzuluxeriwa tanihi **"HOSI"** hi tindzimi ta Bibele.
Sweswi, mavito lawa hinkwayo lama hi ta ma languta ma huma eka ririmi ra Vaheveru naswona ma hundzuluxeriwile.

1.**EL ELOHIM** swi vula **XIKWEMBU LEXI NGA TA KONA HINKWALAHO** (Genesa 1:1)

2.**EL ELYON** swi vula **XIKWEMBU LEXI HATLAKA HIKWALAHO / LEXI HATLAKA HINKWALAHO** (Genesa 14:18)

3.**EL SHADDAI** swi vula **XIKWEMBU LEXI NGA HLURIWI / LEXI HETISEKAKA HINKWALAHO** (Genesa 17:1)

4.**EL GIBHOR** swi vula **XIKWEMBU XA MATIMBA / MUJIYA WA MATIMBA** (Esaya 9:6)

5.**EL ROI** swi vula **XIKWEMBU LEXI VONAKA HINKWALEHI** (Genesa 16:13)

6.**EL OLAM** swi vula **XIKWEMBU XA MASUNGULU NI MAKUMA / XA MINKARHI HINKWALAHO** (Genesa 21:33)

7.**EL NASA** swi vula **XIKWEMBU LEXI HOLOKA / LEXI PHAMELA XIHLOHO** (Pisalema 99:8)

8.**ADONAI** swi vula **HOSI / MUKUMBU** (Genesa 15:2)

9.**YAHWEH** swi vula **NDZA HONA / LOWO EXISTA HI YENE XAXE** (Genesa 2:4)

10.**YAHWEH YASHA GA'AL** swi vula **HOSI MUHLURI NI MUHLAYISI WA HINA** (Esaya 49:26)

11.**YAHWEH TSIDKENU** swi vula **HOSI LEXI LULAMAKA KA HINA** (Yeremiya 23:6)

12.**YAHWEH M'QADDESH** swi vula **HOSI MUHLAYISI WA HINA / LOWO HI ENDLA KU KWETSIMA** (Eksoda 31:13)

13.**YAHWEH QANNA** swi vula **HOSI LEXI AVEKAKA XIDZUKO / LEXI VENIWA** (Eksoda 34:14)

14.**YAHWEH SHALOM** swi vula **HOSI KU RHULA KA HINA** (Vahlamuseri 6:24)

15.**YAHWEH RAPHA / ROPHE** swi vula **HOSI MUDYONDZISI WA HINA / MUPONISI WA VUVABYI** (Eksoda 15:26)

16.**YAHWEH JIREH** swi vula **HOSI MUFUMBA / MUPROFETA WA HINA** (Genesa 22:14)

17.**YAHWEH ROHI** swi vula **HOSI MUHLAYISI WA HINA / MUXAVI WA HINA** (Pisalema 23:1)

18.**YAHWEH NISSI** swi vula **HOSI MUREMBERI WA HINA / NSHAMALELO WA HINA** (Eksoda 17:15)

19.**YAHWEH SABOATH** swi vula **HOSI YA MAPHORISA / HOSI MUHOLI WA HINA** (1 Samuwele 1:3)

20.**YAHWEH SHAMMAH** swi vula **HOSI LEYI KONA / HOSI LEYI HLAMUSEKE KONA** (Ezekiyele 48:35)

21.**ABHIR** swi vula **LOWO TIVA MATIMBA / LEXI NGA MATIMBA** (Genesa 49:24)

22.**QADOSH** swi vula **LOWO KWETSIMA / LOWO HUMEKAKA** (Esaya 1:4)

23.**YAHWEH EL EMETH** swi vula **HOSI XIKWEMBU XA NTIYISO** (Pisalema 31:5)

24.**YAHWEH GOELEKH** swi vula **HOSI MUHLAYISI WA WENA / MUXAVI WA WENA** (Esaya 60:16)

Mavito hinkwawo ya Xikwembu Tatana ma hlanganisiwe hi ku helela eka vito leri nge "YESU", leri vulaka leswaku "HOSI I MUHLURI / KU PONISIWA", naswona ma tivonisa hi ku hetiseka hi rito leri. Ni ku helela hinkwako ka Xikwembu ku tshama eka Yesu Kreste, naswona ku tivonisa hi Yena (Vakolosa 1:19-20).

Testamente Yakale yi kombisa ngopfu vumunhu bya Xikwembu Tatana, loko Tievangeli ti kombisa vumunhu bya Yesu Kreste, naswona buku ya Mintirho yi kombisa ngopfu vumunhu bya Moya Lowo Kwetsima loko a ri karhi a tirha. Tindzima tin'wana ta Testamente Leyintshwa ti hlamusela eka Vakreste leswaku i mani hi vona eka Kreste ni leswaku va nyikiwile yini eka Kreste ni vutihlamuleri bya vona eka Xikwembu ni eka van'wana.

Xikwembu Tatana u tirhane ni vanhu ku sukela eku sunguleni ka nkarhi, ku fika eka ku vumbiwa ka Nhlangano wa Khale ku fikela loko Yesu Kreste a ta emisaveni.

Sweswi hi ta languta mintirho ya Xikwembu Tatana ku sukela eku sunguleni ku fikela eku fikeni ka Yesu. Hi ta hlamusela ni ku olovisa makungu ya Yena ya ku ponisa (vuhlamuhleri).

Rito leri nge "Ntsheketo wa Ku Ponisiwa" ri sungula ku suka eka Adamu ku ya ka Nowa,
ku suka eka Nowa ku ya ka Abrahama,
ku suka eka Abrahama ku ya ka Muxesi,
ni ku suka eka Muxesi ku ya ka Yesu Kreste.

Yesu Kreste i ku hetiseka ka ku ponisiwa hi ku helela.
Laha hi ta ku nyika ku pharharhula ka swona:

MASUNGULO
Xikwembu xi tumbuluxile matilo ni tintsumi hi swivumbeko leswi hambaneke ni swikhundlha swo hambana loko xi nga si tumbuluxa misava. Yobo 38 yi kombisa ndlela leyi tintsumi ti tsakeke ha yona loko Xikwembu xi tumbuluxa misava. Tintsumi leti ti nyikiwile milawu yo hlawuleka ya ntirho, swikhundlha, mitirho ya vukongomisi ni vutihlamuleri bya ku titsongahata, naswona ti tumbuluxiwile hi timiliyoni.

Tintsumi tin'wana ti nyikiwile mitirho ya vukongomisi etilweni. Hi xikombiso, Mikaele u langutela manguva ya le tilweni (vito ra Mikaele ri vula "Mani a fanaka na Xikwembu?").
Gavriyele i ntsumi leyi rhumeriwaka ku tisa mahungu ni mitirho yin'wana ya nkoka (Gavriyele swi vula "Xikwembu i matimba ya mina").
Lusifere, leri vulaka "muchayeri wa ku vonakala" kumbe "n'weniso wa nimixo", u langutele vugandzeri naswona a ri kerubhi wa vuhlayisi ni vukorhokeri.

Ku tlhela ku ri na tintsumi tin'wana leti Bibele yi nga tivuliki hi ku kongoma, ku fana na Rafael, ntsumi ya ku horisa van'wana. Tintsumi leti a ti ri etilweni na Xikwembu nkarhi lowu nga hlawulweriwangiki emahlweni ka leswaku misava yi tumbuluxiwa.

KU TUMBULUXIWA KA MISAVA NI MUNHU (Genesa 1:1-26)

ADAMA NA EVA

Endzhaku ka nkarhi lowu hlawuriweke, Xikwembu xi tumbuluxile misava ni vanhu hi xifaniso xa xona ni hi fanekisela ra xona. Xi nyike munhu matimba ni vukona bya ku fuma misava hinkwayo.
Xikwembu xi tumbuluxile munhu ku sungula kutani xi n'wi thya vito leswaku i Adama, leswi vulaka "n'wana wa misava ya rosa", hikwalaho ka leswaku a vumbiwe hi misava.
Xikwembu endzhaku ka sweswo xi tumbuluxele Adama nsati kutani xi n'wi thya vito leswaku hi Eva, leswi vulaka "ku hanya", "ku nyika vutomi" kumbe "ku hefemula". Adama u n'wi vitanile hi vito leri hikuva a ta va mana wa hinkwaswo leswi hanyaka.

Adama na Eva a va hanya hi ku tsaka; a va fuma misava ni swivandzana hinkwaswo, va rhandza Xikwembu, va xi yingisa. Xikwembu xi va lerisile leswaku va dya eka mirhi hinkwayo ni swimilana hinkwaswo handle ka murhi wa vutivi bya leswinene ni leswo biha.
Xi va tsundzuxile leswaku loko va dya eka wona, va ta fa. Xi vulavule sweswo hikuva xi lava leswaku va xi yingisa hi ku tihlawulela. Mfanelo ya vona yo hlawula leswinene hambiloko va nga hetisekangi ku hlawula leswo biha a yi ta kombisa rirhandzu ra vona eka Xikwembu ni ku xi yingisa, leswi a swi n'wi tsakisa.

KU WA KA LUSIFERE

Bibele a yi hlamuseli nkarhi lowu Lusifere a weke ha wona hi ku kongoma, kambe hi tiva leswaku swi humelele endzhaku ka ku tumbuluxiwa ka misava naswona emahlweni ka loko a ringa Adama na Eva. Loko Xikwembu xi tumbuluxe misava, xi vule leswaku hinkwaswo swi sasekile, leswi vulaka leswaku heyile a yi nga si lunghisiwa leswaku yi va ndhawu ya Sathana hikuva Lusifere a nga si wa.
Hikuva Xikwembu xi vone hinkwaswo leswi xi swi tumbuluxeke tanihi leswi sasekeke, ndzimana leyi yi kombisa leswaku heyile a yi nga si endliwa naswona yi nga si lunghiseriwa Sathana hikuva heyile a hi nchumu lowu sasekeke. Ku suka eka ndzimana leyi hi nga vula leswaku Sathana u we endzhaku ka ku tumbuluxiwa ka misava ni ku tumbuluxiwa ka munhu kambe emahlweni ka loko a ringa Adama na Eva.

Lusifere a tele hi ku tikukumuxa naswona a ringe tintsumi tin'wana, ti nga kotara yin'we ku suka eka nharhu ya tona yi n'wi landzelela. Tintsumi leti ti ale vulawuri bya Xikwembu naswona ti va varhandzuki. Ku humelele nyimpi leyikulu etilweni, kusuhi Mikaele ni tintsumi takwe va tlanga nyimpi na Lusifere ni lava a va n'wi landzele.
Eku heteleleni, Lusifere u hluriwile kutani a hlongoriwa emisaveni, a lahlekeriwa hi xiyimo xa yena etilweni (Nhlavutelo 12:7-8).

Tintsumi leti ti lahlekeriwe hi ku vonakala ka tona naswona ti va madimona; Lusifere u tiveka tanihi mudyohi, naswona rito leri hlanganisaka mudyohi ni madimona ri nge "Sathana", leri vulaka "mutshahi".
Rito leri nge "demon" ri vula moya wo biha.
Hi ku hambana, rito leri nge "mudyohi" ri vula moya lowukulu wa leswo biha.
Loko va hlongoriwile emisaveni, tintsumi leti ti lahlekeriwe hi miri ya tona yo saseka yo voningisa naswona ti amukele swigwevo swo hambana, naswona heyile yi lunghiseriwile sweswo tanihi ndhawu ya xigwevo xa tona (Matewu 25:41).

Sathana eNtangeni wa Edeni

Mudyohi u endzele ntanga wa Edeni kutani a nghena eka nyoka, a ringa Eva leswaku a dya mihandzu ya murhi lowu a wu siveriwile. Loko Eva a pfumela nyoka, u dyile mihandzu naswona a nyika nuna wakwe, Adama, loyi a nga ringiwa hi Sathana. Kambe Adama u yingise Eva ematshan'weni ya Xikwembu naswona a dya mihandzu.
Ntirho lowu wu vula leswaku Adama u tlhandlukile eka xileriso xa Xikwembu hi miehleketo leyinene na ku tivona, ku nga ri ehansi ka ku ringiwa hilaha ku endlekeke eka Eva.
Loko a dya mihandzu, xidyoho xi nghene emisaveni, naswona rifu ri nghene hikwalaho ka xidyoho lexi (Varhoma 5:12).

Adama na Eva va file emoyeni; va titwe va na tingana ni ku chava loko va kuma leswaku va nukhu. Loko Xikwembu xi va endzela hilaha xi endzelaka nkarhi hinkwawo, va tumbela hi ku chava (Genesa 3:7).

Xikwembu xi lerise ntsumi leswaku yi hlayisa Murhi wa Vutomi hi banga leri pfurhaka leswaku Adama na Eva va nga dyangi eka wona va nga si ponisiwa (Genesa 3:24). Leswi swi endliwe hikuva loko Adama a dyile eka Murhi wa Vutomi a ha wa, swi ta vula leswaku ximunhu xa munhu a xi nge he vi na ndlela yo ponisiwa; a va ta hanya hilaha ku nga heriki va ri eka xivumbeko lexi weke, va nga koti ku fa.
A va ta hanya hilaha ku nga heriki va ri eka xidyoho, vuvabyi, vusweti, madzolonga ni hinkwaswo leswi humeke hikwalaho ka xidyoho — naswona a va ta va vanhu lava nga ponisiwiki.

Xiyimo xolexo a xi ta sivela ku ponisiwa ka hina, loku a ku nga ta humelela ntsena hi rifu ra Yesu Kreste. Loko Adama a dyile eka Murhi wa Vutomi, Yesu a nge swi kotangi ku fa hikwalaho ka swidyoho swa hina, naswona hi ta va hi khomiwile hi xidyoho hilaha ku nga heriki, hi nga ha ponisiwiki naswona hi ta va ya Sathana hilaha ku nga heriki.

Endzhaku ko nyika Adama na Eva swigwevo swa vona, Xikwembu xi va hlongorile eka ntanga wa Edeni.
Adama a nyikiwe xigwevo xo tirha exikarhi ka misava leyi rhukiwaka hikwalaho ka yena, sweswo swi vula leswaku a ta tirha hi matimba swinene a kuma swilo switsongo.
Xigwevo xa Eva a ku va ni ku vava swinene hi nkarhi wa ku veleka naswona a ta rhandza ku lawula nuna wakwe (Genesa 3:14-19).
Nyoka yi avanyisiwile ku famba hi milenge ya le hansi (hi mihlubulo) ni ku dya ntiko hikuva yi tivumele ku tirhisiwa hi Sathana.
Sathana yena u avanyisiwile khale ku hlongoriwa eLideni ro tshama endzilwini ni xitlhavani xa matimba.

Adama na Eva va veleke vana vambirhi: Kayini na Abele. Kayini u dlaye Abelee hikwalaho ka mona loko nyiko yakwe yi alekile hi Xikwembu.
Endzhaku, Adama na Eva va veleke n'wana un'wana a vitaniwaka Seth na vana van'wana vo tala. Kayini u tekanile na un'wana wa vamakwerhu vakwe hi nkarhi lowu hundzaka.

Vutomi byi ya emahlweni hi ku engeteleka ka xidyoho emisaveni hinkwayo, naswona vanhu a va hanya handle ka ku chava Xikwembu ku fikela loko Seth a velekiwa hi mikoka leyi landzelaka (Loyi i Seth un'wana, ku nga ri loyi a velekiweke ku suka eka Adama hi ku kongoma). Seth u sungule ku gandzela Xikwembu ni vatukulu vakwe (Genesa 4:26), kasi mindyangu yin'wana yi hambete yi hanya hilaha yi lavaka ku tshama xiswona ku fikela eka Mintirho ya Genesa 6.

NOWA
MHALA LOWUKULU NI KU WA KA TINTSUMI LETI WEKE

Eka malembe ya kwalomu ka **1,656** ku suka eka Adama ku ya ka Nowa (vito ra Nowa ri vula "ku wisa"). Hi nkarhi lowu, ntshamo wa misava wu kule swinene, naswona ku languteriwa leswaku a ku ri ni vanhu va tlhelamumba va kwalomu ka **200 wa timiliyoni**. Bibele yi hlamusela leswaku tintsumi leti a ti averiwe ku tisa mahungu ya Xikwembu ni ku pfuna vanhu ti teke miri wa munhu hikuva ti kume vavasati va saseka. Xikwembu xi nyike tintsumi leti matimba ya ku vonakala tanihi vanhu leswaku swi va olovela ku tirha exikarhi ka vanhu naswona swi humesa mitirho leyinene leyi Xikwembu xi va rhumeleke yona, hilaha swi vonakaka eka Genesa 18:1-3 ni tinxaka tin'wana ta Matsalwa.

Tintsumi leti, hambiswiritano, ti tirhisa matimba lawa yo vonakala tanihi vanhu hi ndlela yo biha naswona ti tirhisa matimba lawa ku etlela ni vavasati ni ku va tika. Mihlovo leyi yi ve ni vana lava ku nga vakokwana kumbe swikwembu swa le nhoveni (vaefendza) — (Genesa 6:1-6). Lava a va ri swikwembu swo biha swinene naswona a va ni matimba yo tala ni matimba lamakulu swinene. Leswi va nga hafu munhu ni hafu ntsumi, a va ri ni matimba yo tala swinene.
Hi ku landza sweswo, rixaka ra vanhu ri hlanganile exikarhi ka vanhu vo kwetsima lava heleleke ni swikwembu leswi a swi ri hafu ntsumi ni hafu munhu.

Xikwembu xi vulavule na Nowa, wanuna wo lulama, xi n'wi byela leswaku a teka vana vakwe ni swiharhi hinkwaswo swa swilo hinkwaswo hi mabanga — xinuna ni xisati — kutani a aka areke, hikuva Xikwembu a xi ta rhumela manguva lamakulu ku lovisa misava hinkwayo, rixaka hinkwaro ra vanhu ni swikwembu leswi a swi ri hafu ntsumi ni hafu munhu ni swiharhi hinkwaswo hikuva vanhu a va tele hi vubihi (Genesa 6:13).

Hi nkarhi lowu, Xikwembu xi hungute malembe ya vutomi bya munhu ku va **120** ntsena hikwalaho ka vubihi bya yena (Genesa 6:3).

Manguva ma tile endzhaku ka malembe ya **120** exikarhi ka sweswo naswona ma tekile masiku **40** ni vusiku **40** ku na mpfula leyikulu swinene naswona mhaka leyi yi endle leswaku rixaka hinkwaro ra vanhu ri lovisiwa, ku katsa ni swikwembu leswi, ni swiharhi.

Xikwembu xi endle leswi ku hlayisa rixaka ro kwetsima ra vanhu emisaveni ni ku herisa rixaka leri a ri ri hafu ntsumi ni hafu munhu. Xi tlhelekile ku hlayisa ndyangu wo lulama leswaku Kreste a ta velekiwa hi wona.
Xikongomelo xa Sathana a ku va ku dyisa misava hinkwayo leswaku Kreste a ka ha nge koti ku ta emisaveni ku tisa ku ponisiwa ka vanhu tanihi leswi Xikwembu xi vuleke eku sunguleni leswaku hi ku tirhisa munhu, nhloko ya Sathana yi ta pfuriwa kutani ku ta fika ku ponisiwa.

Tintsumi hinkwato leti a ti nghenele eka ku dyoha loku kukulu ka ku va vanhu ni ku etlela ni vavasati **a ti pfumeleriwingi ku tlhelela etilweni**, kambe ti rhumeriwile **heyile** kutani ti bohiwa hi timantlelo e **muvhinyeni wa munyama wa masiku hinkwawo** ku fikela siku leri ti nga ta rhumeriwa hi rona **ewisini ra ndzilo emakumu** (Yuda 1:6).

Hi ku landza xidyoho xa Adama, swilo swo tala swi nghene emisaveni:
— xidyoho,
— rifu,
— madzolonga,
— mavabyi yo tala,
— ku tirha ngopfu leswaku u kuma swakudya,
— ku vava loku nga erivaleni hi nkarhi wa ku veleka,
— ni swilo hinkwaswo swo biha swo fana ni manguva lamakulu, swilo swa misava leswi onhakaka, ni swihoxo swin'wana hinkwaswo.

Hikombiso ka xidyoho xa Adama, leswi landzelaka swi lahlekeriwile:

1. **Matimba ni vulawuri emisaveni swi hundziseriwe hi ku hetiseka eka Sathana hi Adama.**
2. **Vunghana bya hina na Xikwembu byi lahlekile, naswona hi ve vana va Sathana hi ku sivela ka nawu.**
3. **Vutomi byi lahlekile, leswi endleke leswaku rifu ri nghena ni swiyimelo hinkwaswo swa rona.**

Endzhaku ka manguva lamakulu, rixaka ra vanhu ri hambete ri andza. Xikwembu xi tshembisile leswaku xi nge he tlheli xi lovisa misava hi manguva endzhaku ka loko Nowa a endlele Yehovha magandzelo yo hisiwa hinkwawo.

Endzhaku Ka Manguva Lamakulu

Endzhaku ka manguva lamakulu, rixaka ra vanhu ri sungule nakambe ku andza swinene, naswona Xikwembu xi tshembisile leswaku xi nge he tlheli xi lovisa misava hi manguva. Xitshembiso lexi xi nyikiwile endzhaku ka loko Nowa a endlele Xikwembu gandzelo ro hisiwa hinkwaro (Genesa 8:20-22).
Xikwembu xi nyike Nowa **mhandzi-ya-mvura (rainbow)** tanihi xikombiso xa ntwanano lowu, wu nyika xikombiso xa leswaku Xikwembu xi tshembile leswaku a xi nge he tlheli xi chivisa misava hinkwayo hi manguva.

Emisaveni endzhaku ka manguva, vanhu hinkwavo a va vulavula **ririmi rin'we**, naswona vutomi bya vona a byi humelela swinene. Hi nkarhi lowu, munhu un'wana u ehlekete ku aka **xihondzo** lexi a xi ta fika etilweni, a lava ku hlanganisa vanhu hinkwanu leswaku va nga hangalasiwi loko va andza (Genesa 11:1-10).

Kambe Xikwembu xi nghenelelile hikuva mikongomelo ya vona a yi ri ku ti vangamisa, ku nga ri ku vangamisa Xikwembu.

Hikwalaho ka sweswo, Xikwembu xi **hoxisile marito ya vona**, va nga ha twisisani, leswi endleke leswaku va hangalasiwa emisaveni hinkwayo.

Xiyimo lexi xi vange ku suka ka **timirimi to hambana** ni **tindzimi to tala**, ni ku humelela ka **tindlu ta matiko** ni rixaka ro hambana-hambana naswona va hangalasiwa emisaveni hinkwayo.

ABRAHAMA

Ku hundze kwalomu ka **400 wa malembe** ku suka eka Nowa ku ya ka Abrahama. Hi nkarhi lowu, Xikwembu xi humelele eka Abrama (vito "Abrama" ri vula *"Tata la tlakukeke"*).
Abrama u sukile ekaya ka yena ku landza xileriso xa Xikwembu (Genesa 12).
Hambileswi Xikwembu xi tsakeleke Abrama hi tindlela to tala, a a nga si na n'wana. Xikwembu xi cincile vito ra Abrama ri va **Abrahama** (ri vula *"Tata wa matiko"*) hikuva a ta va tata wa matiko yo tala swinene.
Hi ndlela leyi fanaka, nsati wa Abrama loyi a vitaniwaka Sarayi (lerikulu i *"Nkosikazi"*) u thyiwile vito leswaku i **Sara**, leri vulaka *"Manana wa matiko"* hikuva Xikwembu xi n'wi hlawule ku veleka matiko.

Hi ku pfumela loku kombisiweke eka mbono, swivulavulelo, ku dzunisa ni ku lehisa mbilu, Abrahama u kumile n'wana a ri ni **malembe ya 100**, kasi Sara a ri ni **malembe ya 90**. Va n'wi thye **Isaka**.
Loko Isaka a kule a ri jaha, Xikwembu xi byele Abrahama leswaku a n'wi endla xitlhavelo, leswi vulaka leswaku a n'wi dlaya hi banga kutani a n'wi hisa tanihi gandzelo ro hisiwa (Genesa 22:1-20).

Xileriso lexi a xi ri xa nkoka hikuva hi ku famba ka nkarhi, Xikwembu a xi ta nyika N'wana wa xona ku suka eka rixaka ra Abrahama, loyi a nga ta velekiwa hi Moya lowo Kwetsima, ku nga ri hi vatswari va nyama. Xikwembu a xi lava leswaku Abrahama a kombisa ripfumelo, a kombisa leswaku wa pfumela naswona wa yingisa.
Loko Abrahama a endla tano, sweswo swi nyike Xikwembu mfanelo ya nawu yo hetisisa makungu ya xona ya ku ponisa vutomi hinkwabyo — ku tisa Kreste emisaveni hi ndlela ya vumbhoni, ku n'wi nyika tanihi xitlhavelo eka murhi, ku n'wi endla gandzelo eheyile, kutani xi n'wi pfuxa eku feni. Leswi hi ta swi hlamusela hi vuenti ehansi.

Abrahama u yingisile naswona a lunghekile ku endla Isaka xitlhavelo. Loko a ri kusuhi ku endla tano, Xikwembu xi nghenelele, xi n'wi yimisa hikuva xi vone leswaku Abrahama a se a kombisa ripfumelo ra yena hi miehleketo ya yena ni ku tshama a tiyimisele.
Emoyeni ni le miehleketweni ya Xikwembu swi vikiwa swi herile. Abrahama a pfumela leswaku loko a nga dlaya Isaka kutani a n'wi hisa, Xikwembu xi ta mu pfuxa eku feni (Vaheveru 11:19).

Ripfumelo leri ri nyike Xikwembu mfanelo ya nawu yo nghena eka misava ya nyama leswaku N'wana wa xona a velekiwe hi ndlela ya vumbhoni, a fa emhandzini, a xanisiwa eheyile, kutani a pfuka eku feni.
Tanihi Xikwembu xa Moya, a xi lava ku va ni mudyangu wa ntwanano la nga munhu — naswona xi kume Abrahama.

Hikuva Abrahama a endle hinkwaswo hi ripfumelo, a pfumela leswaku ku ta va ni ku velekiwa ka vumbhoni naswona a yingisa loko a n'wi nyiketa Isaka, leswi swi nyike Xikwembu mfanelo ya nawu yo tisa N'wana wa xona Yesu Kreste emisaveni hi ku velekiwa ka vumbhoni, ni ku hambana na yena **ka masiku manharhu**, hilaha na Abrahama a hambaneke na Isaka **masiku manharhu** loko a ya eMoriya ku n'wi endla xitlhavelo.
Leyi a ku ri **ndzILO wa masiku manharhu** ku ya eMoriya. Hi le ku famba loku ka masiku manharhu laha Isaka a feke embilwini ya Abrahama ni ku hambana na yena embilwini.

Xikwembu na xona xi hambanile na N'wana wa xona masiku manharhu.
Hilaha Abrahama a kumeke n'wana wakwe naswona a n'wi hisile tanihi gandzelo, xiya — Xikwembu Tatana na xona xi nyikete N'wana wa xona hi Murhi ni ku n'wi hisa eheyile tanihi gandzelo ra xidyoho.
Abrahama a pfumela leswaku Xikwembu xi ta pfuxa Isaka eku feni hi ku hava nchumu, endzhaku ka ku n'wi hisa.
Ripfumelo leri ri nyike Xikwembu mfanelo ya nawu yo pfuxa Hosi ya hina endzhaku ka ku fa emhandzini ni ku hisiwa eheyile tanihi gandzelo ra xidyoho. (Hi ta hlamusela leswi hi vuenti loko hi vulavula hi Yesu.)

Tanihi munghana wa ntwanano, hikuva Abrahama a endle swilo leswi hikwalaho ka rirhandzu ni ku yingisa, na Xikwembu xi endlile leswi hinkwaswo hikwalaho ka ntwanano wa hina na Abrahama. Hikokwalaho Abrahama i tata wa hinkwavo lava pfumelaka (Varhoma 4:16).

Endzhaku ka ku ringiwa loku kukulu ka ripfumelo, Isaka u kule kutani a teka Rebeka.
Abrahama na Sara va file va ri vanhu lavakulu swinene.
Isaka u veleke vana vambirhi, **Esawu na Yakobe**, lava a va ri vavulwa. Kambe Xikwembu xi hlawule Yakobe ku endla ntirho wo hlawuleka hikuva Matsalwa ma vula leswaku lonkulu u ta tshameka ehansi ka lontsongo, naswona "Ndzi rhandze Yakobe, kambe ndzi venga Esawu."
Leswi a swi vuli leswaku Xikwembu xi vengile Esawu hi vunene, kambe swi vula leswaku Xikwembu xi hlawule rixaka ra Yakobe leswaku ku ya emahlweni ntwanano wa ku tisa Mesaya emisaveni.

Yakobe, loyi vito ra yena ri vulaka *"mukanganyisi"*, u nyikiwile vito lerintshwa leswaku i **Israyele**, leri vulaka *"Hosinkulu wa Xikwembu"*.
U veleke vana va **12**, naswona va rhurhele eGibita hikwalaho ka ndlala leyi a yi khumba misava hinkwayo. Un'wana wa vana va Yakobe, Josefa, u xaviwile eGibita hi vamakwerhu hikwalaho ka mona; endzhaku u ve Phuresidente wa tiko hinkwaro ra Faro exikarhi ka matimba lama nga kona hikuva Xikwembu a xi ri na yena.

Yakobe, sweswi a vitaniwa Israyele, u fambe a ya eGibita na ndyangu lowu nga ni vanhu **70**.

Vana va Yakobe lava yeke eGibita a ku ri:
Reubeni, Simiyoni, Levhi, Yuda, Dani, Naftali, Gadi, Asheri, Isakara, Zebuloni, Josefa na Benjamini. Ti **ntiho ta 12 ta Israyele** ti thyiwe hi vana lava.

Hambiswiritano, ntiho ya Josefa **a yi thyiwanga hi vito ra yena**, kambe hi vana vakwe vambirhi, **Manase na Efremu**, hikuva hi leswi va vuriwaka *"hafu ya yindlu ya Manase na Efremu"*. Hikokwalaho ntiho yawona yi avanyisiwe nkarhi hinkwawo hikuva **hafu ya miti leyi a yi endla ntiho ya Josefa**.

MOSES
Ku teke kwalomu ka **430 wa malembe** ku suka eka Abrahama ku ya ka Muxe. Vaisrayele va tshama eGibita ku fikela leri rixaka hinkwaro leri a ri nghene eku rhurheni ri feke. Ku humelele Faro lowuntshwa loyi a nga rhandziki Yosefa, ndyangu wakwe kumbe Vaisrayele. U endle Vaisrayele mahlonga naswona va xaniseke nkarhi wa malembe ya **430** ku fikela loko Xikwembu xi rhuma Muxe. Vito ra Muxe ri vula *"lowo humesiwaka ematini"*. Hambileswi a a ri Muyuda, u kule tanihi khumekani wa le Egipta hikuva n'wana wa Faro u n'wi kumile erherhweni loko ku ri ni xileriso leswaku vaswivo hinkwavo va vanhwanyana va velekiwaka va fa.
Endzhaku ko ponyoka ku fa, u kule endlwini ya Faro, kambe endzhaku a balekile Egipta loko a ri ni **malembe ya 40** endzhaku ko dlaya Muegipta loyi a a xanisa Muyuda.

Endzhaku ka **malembe ya 40** laman'wana, Xikwembu xi humelele Muxe xi n'wi rhuma leswaku a tlhelela eGibita a ya ponisa vanhu va xona. Hi manguva ya khume ni swihlamusela swo hlawuleka swa matimba ya Xikwembu, Muxe u kote ku humesa Vaisrayele endzhaku ka malembe ya 430 ya vuhlonga. U avile mati ya Lwandle Ro Tshwuka, naswona Vaisrayele va nghene emananga.

NAWU NI TABENDAKO:
Muxe u hete **masiku ya 40** etlhelo ka Ntshava ya Sinayi na Xikwembu, laha a amukeleke Nawu wa Xikwembu naswona a kombiwile swivumbeko swa kahle ka ntumbuluko ni masungulo ya vumunhu leswi n'wi fambiseke ku tsala buku ya Genesa. U dyondzile hi xidyoho xa Adama ni ndlela leyi xi vangeleke xiyimo lexi a va ri eka xona. Hi nkarhi lowu, ntwanano wa khale lowu tivekaka tanihi **ntwanano wa Nawu** wu tumbuluxiwile. Leswi hi ta swi hlambuya ngopfu eka dyondzo ya ntwanano lowuntshwa ni lowudala.

Xikwembu xi lerise Muxe ku aka **tabernakela**, leyi a ku ri ntsonga wo fambafamba lowu a wu na tikhombo timbirhi, ku nga: etlhelweni ra le handle (outer court), ndhawu yo kwetsima (Holy Place), ni ndhawu yo kwetsima ngopfu ngopfu — ku nga **Holy of Holies**.

A le handle ka ntsonga, hinkwavo a va pfumeleriwa. Ehlotyeni ra le ndhawini yo kwetsima, a ku pfumeleriwa vaprista ntsena. E **Holy of Holies**, ku pfumeleriwa **Nhungu wa Vaprista** ntsena kan'we hi lembe leswaku a endlela vanhu ku humeleriswa. Kambe hi nkarhi wa Muxe, yena a a nga ha vilerisiwi, a a kota ku nghena nkarhi wun'we ni wun'we loko a laveka.

E **Holy of Holies** ku a ku ri ni aḷitari ya nsuku ni **Areka ya Ntwanano**, leyi a ku ri bokisi ra nsuku leri a ri ri ni matluka mambirhi ya maribye lama a ma ri ni milawu ya khume, nhonga ya Aroni ni nkhova wa nsuku wa manna.
Xifukuro xa Areka a xi ri ni swifaniso swimbirhi swa tintsumi ta nsuku, naswona Xikwembu xi vule ngopfu ku vulavula na Muxe exikarhi ka swifaniso leswi swimbirhi swa tintsumi.

Endzhaku ka leswi tempele yi akiwa, yi tirhisiwe hi ndlela leyi fanaka — yi ri ni tindhawu tinharhu: etlhelo ra le handle, ndhawu yo kwetsima, ni ndhawu yo kwetsima ngopfu ngopfu (*Holy of Holies*).

Hikwalaho ka ku pfumala ku pfumela ka vona, rixaka leri humeke eGibita ri fambi-fambile **emasikwini ya 40** emananga — ku nga ku famba loku a ku fanele ku teka **nkarhi wa n'hweti yin'we ntsena**. Rixaka leri ri fe hinkwaro emananga, ri nga kotanga ku nghena eN'kwako wa Vutshembeki hikuva a va pfumeli Xikwembu.
Muxe na yena u file emananga a ri ni **malembe ya 120**, naswona u siveriwile ku nghena Kanana hikwalaho ka ku hlundzuka loku a nga kotangiki ku ku lawula.

Endzhaku ka rifu ra yena, Sathana u lwile ni ntsumi leyikulu Mikaele hikwalaho ka miri wa Muxe, hambileswi swi nga tivekangiki leswaku Sathana a a lava ku endla yini ha wona.
Mikaele u hlule Sathana hi mhaka ya miri wa Muxe.

Eka vukongomisi bya Yoxuwa, rixaka leri landzelaka ri nghene Kanana naswona ri teka tiko leri hi kona ri veke Israyele. Endzhaku ka rifu ra Yoxuwa, vaavanyisi vo hambana-hambana va fumile Israyele, naswona Samuwele a ku ri muavanyisi wa mahetelelo naswona a ku ri muprofeta. Hi nkarhi lowu, Vaisrayele va kombele hosi, naswona Xikwembu xi hlawule Sawulo leswaku a va fuma. Kambe endzhaku ka nkarhi, Xikwembu xi arile Sawulo hikwalaho ka ku tikhoma ka yena ni ku pfumala ku yingisa, xi hlawula Davhida leswaku a va hosi. Davhida u hlawule n'wana wa yena Solomoni leswaku a n'wi landzelerisa.

Hi nkarhi wa ku fuma ka n'wana wa Solomoni, ku nga Rhobowamu, Israyele ri avanyile hikwalaho ka ku tikhoma ka Solomoni ku nga yingisi Xikwembu hi nkarhi wa vutomi byakwe. Ti-ntiho ta khume ti tshamile eSamariya tanihi hafu ya tona, kambe tiko ra Yuda na Benjamini ri tshamile eYerusalema. Tihosi leti tekeleke ku fuma Israyele endzhaku ka sweswo tin'wana-ta-hinkwaswo a ti nga yingisi swileriso swa Xikwembu, leswi vangeleke ku wela ka rona. Hileswi, Xikwembu xi pfumele nationi ya le handle leswaku yi hlasela, yi teka Vaisrayele vo tala yi ya na vona eAsiriya. Endzhaku, ntiho ra Yuda na Benjamini lava a va sele va tekiwile hinkwavo va yisiwa ekhotsweni eBabele ehansi ka hosi Nebukadinesara, laha va tshameke **malembe ya 70**. Vaisrayele va pfumeriwile ku tlhelela ekaya loko Sayirase hosi ya Peresiya a hlula Babele naswona a va pfumelela ku sungula nakambe ku aka tempele ya vona leyi a yi hundzuriwile.

Ti-ntiho ta khume leti yisiweke eAsiriya **a ti nga tlheriseriwanga hi ku helela** tanihi leswi ti-endlekeke ka ntiho ra Yuda na Benjamini. Van'wana va va tshame va hangalasiwa, va teka swilo swa matiko man'wana hi vukati, kasi van'wana va tlhelerile ekaya eku hundzeni ka nkarhi. Hi nkarhi lowu Israyele a nga si yisiwa ekhotsweni, vaprofeta ku fana na Esaya, Yeremiya na Eliya va tsundzuxile Vaisrayele, va va lemukisa hi swihoxo swa ku nga yingisi Yehovha.

Buku ya Malakhi yi hela hi ntwanano lowu: Vaisrayele va tlhelela eYerusalema ku ya aka tempele ya Xikwembu nakambe. Van'wana vo tala lava tlhekeleke a ku ri va ntiho ra Yuda na Benjamini, naswona Yerusalema a ku ri ntsindza wa vona.
Endzhaku ka buku ya Malakhi, ku humelele **malembe ya kwalomu ka 400 ya ku nga humeleliki nchumu** — ku nga vaprofeta, vuprofeta kumbe mbono. Hi nkarhi lowu, mintlawa ya khale tanihi Vafarisi ni Vasaduki yi humelele ku hlamusela Nawu wa Muxe.

Endzhaku ka kwalomu ka **malembe ya 400**, Yohane Mubumbi a velekiwile, naswona hi ku landza sweswo Yesu Kreste a velekiwile — loyi a tivekaka tanihi khon'estone leyikulu ya vusimeki bya Xikwembu.

Kuna tidyondzo-nkulu tinharhu ta ripfumelo (mintirho ya vugandzeri) leti humaka eka Abrahama:
Kuna tinxaka tinharhu ta ripfumelo (tidyondzo ta vugandzeri) leti nga ni masungulo ya tona eka Abrahama:

1. **Vukreste**: Vanhu lava nga eka ripfumelo leri va tekiwa tanihi vana va moya va Abrahama hi ripfumelo ra vona eka Yesu Kreste, tanihi leswi hlamuseriweke eka tidyondzo ta Testamente Leyintshwa.
2. **Ripfumelo ra Vayuda**: Lava nga eka ripfumelo leri i vatukulu va nyama va Abrahama lava hambetaka ku hlayisa Nawu wa Muxe naswona va tshama eIsrayele. Van'wana vo tala exikarhi ka vona a va amukeranga Yesu Kreste tanihi Hosi.
3. **Vuislamu (Islam)**: Vanhu lava nga eka ripfumelo leri hi vana va Isimaele, n'wana wa Abrahama loyi a velekiweke hi Hagari.

Hambileswi tidyondzo leti nharhu ta ripfumelo ti huma eka Abrahama, kambe **vo chĩtrue ntsena** i lava pfumelaka eka Yesu Kreste ni lava amukelaka leswaku Yesu i Hosi na Muponisi — ku nga Vakreste ntsena.
Vayuda va fanele ku lemuka leswaku Yesu Kreste u hetisisile Nawu wa Vayuda wa Testamente ya Khale naswona u veke masungulo ya Vukreste, hambileswi kungari hinkwavo lava amukelaka ntiyiso lowu.

Vuxokoxoko lebyi nga engeteleka byi kumeka eka tidyondzo ta **Ntwanano Lowudala ni Lowuntshwa**.

YOHANE MUBIXI
Ku hundze kwalomu ka **1,591 wa malembe** ku suka eka Muxe ku ya ka Yohane Mubumbi. Yohane, loyi vito ra yena ri vulaka *"Xikwembu xa kombela swinene / Xa nsovo"*, a ku ri n'wana wa Elizabeta na Zakariya, muprista. Zakariya na Elizabeta a va ri vanhu lavakulu naswona a va ri na vana. Kutani ntsumi Gavriyele yi humelele eka Zakariya yi n'wi byela leswaku va ta va ni n'wana loyi a ta lunghiselela ndlela ya Hosi. Hileswi Zakariya a kaneteke marito ya ntsumi, u ve ni ku miyela ku fikela loko Yohane a velekiwa.

Hi nkarhi wa yena emananga, Yohane u amukele dyondzo ya Xikwembu hikwalaho ka ntirho wa nkoka swinene: ku lunghiselela ndlela ya Yesu Kreste. Xikwembu xi n'wi kombile leswaku u ta vona matilo ma pfuleka ni Moya Lowo Kwetsima a rhelela eka Yesu ehanyini ra xinyenyana — naswona leswi swi humelele hi nkarhi wa ribywani ra Yesu; loko matilo ma pfuriwa, Moya Lowo Kwetsima u rhelela ku fana ni xinyenyana, naswona rito ri huma etilweni ri ku: *"Loyi i N'wana wa mina, loyi ndzi n'wi rhandzaka; hi yena ndzi tsakelaka swinene."*

Yohane Mubumbi a ku ri wanuna wa nkoka swinene, a tele hi matimba, a dyondzisa ku hundzuka hi matimba lamakulu. U khutaze vanhu ku hundzuka hikwalaho ka leswi Mfumo wa Xikwembu a wu le kusuhi. U vule hi loyi a nga ta ta endzhaku ka yena — Yesu. Yohane u kume valandzeri vo tala naswona a tiveka ngopfu eIsrayele.

Ntirho wakwe a ku ri ku lunghiselela ndlela ya Yesu Kreste ni ku n'wi kombisa eka vanhu va Israyele. Yohane u hetisile ntirho wa yena hi ndlela yo hlamarisa swinene hi ku kongomisa vanhu eka Yesu, a vulavula hi ku titsongahata leswaku yena u fanele a hunguta kasi Yesu a andza. Endzhaku ko hetisa ntirho wakwe, u khotsiwile hi Heroda naswona ekugcineni a tsemiwa nhloko. Lava a va pfumele Yohane leswaku i muprofeta wa Xikwembu va sungule ku landzela Yesu Kreste. Yesu u vule leswaku Yohane u kule swinene ku tlula vaprofeta hinkwavo va Testamente ya Khale hikwalaho ka ntirho lowukulu ngopfu wo lunghiselela ndlela ya Yena.
Kambe u tlhele a vula leswaku **lontsongo swinene** eMfikweni wa Xikwembu u kula ngopfu ku tlula Yohane hikuva eMfikweni, hi tekiwa tanihi **vana va Xikwembu**, kasi lava a va tshama emahlweni ka ku ta ka Kreste a va ri **slaves / malandza** ya Xikwembu.

Ku teke **1,591 wa malembe** ku suka eka Muxe ku fika eka Yesu Kreste. Endzhaku ka Yohane, Yesu Kreste u tile tanihi khon'estone leyikulu — Muponisi loyi misava hinkwayo a yi n'wi rindzele. I ku hetiseka ka vuprofeta hinkwabyo lebyi vulavuriweke hi vaprofeta va Nhlangano wa Khale naswona i Rito ra Xikwembu leri nga va nyama, ri tshama exikarhi ka hina, a velekiwa eIsrayele, eka ntiho wa Yuda. Vuprofeta bya Testamente Ya Khale byi tshinele ngopfu eka Yena, naswona Nhlangano wa Khale a ku ri ndzhuti wa swilo swa ntiyiso, kasi Yesu Kreste i ntiyiso ni ku hetiseka.

Ku sukela eka nkarhi wa Abrahama, Xikwembu a xi tirha ntsena na Israyele ntsena ku fikela loko Yesu Kreste a ta ku hlanganisa matiko hinkwawo na Xikwembu hi rifu ra Yena ro tilalela eMhandzini.

XIKWEMBU: RITO
N'WAN'A XIKWEMBU: YESU KRESTE

VUTOMI BYAKWE: Yesu Kreste a nga tumbuluxiwanga. U ve kona minkarhi hinkwayo, a kona emahlweni ka hinkwaswo, emahlweni ka nkarhi ni ku tumbuluxiwa (Vakolosa 1:17). I munhu wa vumbirhi eka Vukona bya Xikwembu, naswona hinkwaswo leswi Xikwembu xi swi endlaka swi endliwa hi yena (Yohane 1:1-4, Vaheveru 1:2-4, 1 Vakorinto 8:6). U tshama a ri kona tanihi Rito ra Xikwembu.

XIMILO:
Yesu Kreste i Xikwembu (Yohane 1:1, Yohane 1:18, 1 Timotiya 3:16, Esaya 9:6-8)
Yesu Kreste i Rito ra Xikwembu (Yohane 1:1, Nhlavutelo 19:11-14)
Yesu Kreste i N'wan'a Xikwembu; leswi swi vula leswaku u velekiwe hi Xikwembu (Yohane 1:14, Yohane 3:16).
Yesu Kreste i N'wan'a Munhu; leswi swi vula leswaku i munhu hi ku helela naswona u velekiwe hi wansati hilaha hina hi velekiwaka hakona. Rito leri nge *N'wan'a Munhu* ri vula munhu wa 100%.

VITO RA YENA: Vito leri nge Yesu ri vula **"JEHOVHA I KU PONISA"** kumbe **HOSI YA PONISA**. Loko vito leri hundzuluxiwa, ri huma hi ku vula *muhlamuxi*, kambe nhlamuselo ya rona i leswaku *Hosi ya ponisa*.
Kreste swi vula **"LOHIYA"** kumbe *Loyi A Totisiweke*. Vito leri ri kombisa ntirho lowu Tatana a wu hetisaka hi Yesu Kreste — ku ponisa vanhu eswidyohweni swa vona ni ku va vuyisa eka Xikwembu (2 Vakorinto 5:19, 21).

XITANDLA: Yesu Kreste u ni ximilo ni ntumbuluko wo fana hi ku helela ni wa Tata (Yohane 14:9-11). U tele hi rirhandzu, musa, ndyelo, ku lulama, tintswalo, ku khathala, ku kwetsima, ku tshembeka, ntiyiso, ku avanyisa kahle naswona i hinkwaswo leswi Tatana a nga swona.

Evhangeli yi kombisa vutomi bya Yesu swinene:
– Matewu u tsarile a kombisa VaYuda leswaku Yesu i Hosi leyi a va yi rindzele. I Mesiya (rito Mesiya ni Kreste swi vula nchumu wun'we — Loyi A Totisiweke).
– Marka u kombisa Yesu tanihi Mutirhikulorhe wa swumaki. Buku ya Marka yi le xikarhi hi vutsongo, kambe u hlanganyele swinene eka swumaki leswi Yesu a swi endlaka.
– Luka u tsarile a tsalela matiko lama nga riki VaYuda, a kombisa Yesu tanihi munhu wo hetiseka, a kongomisa swinene eka vunhu bya Yesu.
– Yohane u kombisa Yesu tanihi N'wan'a Xikwembu.

VUTOMI BYAKWE LOKU A RI EMISAVENI NI N'WINGELO WA NTIRHO WA YENA

Kuvelekiwa ni ku kula: Yesu a a ri etilweni na Tatana emahlweni ko ta emisaveni (Vaheveru 10:5). Loko a ta emisaveni, u velekiwe hi Mariya hi matimba ya Moya Lowukulu (Matewu 1:18, Luka 1:34). U velekiwe hi Mariya, loyi a a nga si tshama na wanuna. Hikokwalaho ka yini? Hikuva loko Yesu a velekiwe hi wansati na wanuna tanihi hina hinkwerhu, a ta velekiwa a ri ni ntumbuluko wa xidyoho emoyeni wakhe, leswi a swi ta sivela ntirho wakwe wo teka swidyoho swa misava hinkwaswo emahlweni ka yena.

Yesu Kreste u velekiwe eBetlehema, eYudeya. U velekiwe eka ririmi ra Abrahama naswona i Muisrayele hi ku velekiwa ka nyama (Matewu 1:1-17). U kule ehansi ka Nawu wa Muxe tanihi Vaisrayele hinkwavo naswona a ya evuagelini ku dyondza Matsalwa hinkwawo ya Ndyangu wa Khale tanihi vana hinkwavo va Israyele. U kule a endla hinkwaswo leswi Vaisrayele va swi endlaka.

Hikuva Yesu a velekiwe hi wansati, u i munhu hi ku helela, hilaha hina hi nga vanhu hakona. Naswona hikuva u velekiwe hi Moya Lowukulu, u i N'wan'a Xikwembu. U velekiwe a nga ri na ntumbuluko wa xidyoho emoyeni wakwe naswona a nga ri ehansi ka ku avanyisiwa ka Adamu ngopfu tanihi hina. I yena ntsena la a nga ri na ntumbuluko wa xidyoho emisaveni hinkwayo; hikwalaho a nga ri ehansi ka matimba ya rifu kumbe Sathana.

Loko a ri emisaveni, Yesu a nga tirhisi matimba ya ku va Xikwembu, kambe u tekele ngopfu ntirho wa yena wa vukona, a tshama a tirha tanihi munhu la totisiweke hi Moya Lowukulu hilaha na hina hi totisiwaka hakona (Vafilipiya 2:6-7). A nga ri muvantlhi hinkwavo loko a ri emisaveni (Matewu 24:36) hikuva a nga swi koti hinkwako; u endle ntsena leswi a kombisiwaka hi Tatana (Yohane 5:19-20). A nga ri kona etindhawini hinkwako hi nkarhi wun'we.

Yesu a a ri Xikwembu kambe a nga tirhisi vukona bya ku va Xikwembu. Yesu Kreste u kule tanihi n'wana un'wana ni ku humelela eka swiyenge hinkwaswo swa vuntshwa bya vutomi. A nga tivi hinkwaswo leswi a ta swi endla a ha ri n'wana, kambe Moya Lowukulu a n'wi paluxa hinkwaswo leswi Xikwembu a ri na swona hi vukona lebyi a kulela eka byona (Luka 2:52). Loko a ri ni malembe ya 12, a a swi tiva kahle Matsalwa hikuva a dyondza ngopfu naswona Moya Lowukulu a n'wi paluxa nhlamuselo ya wona (Luka 2:41-52).

Yesu u kule a ri **muchayeri wa tinyangwa** ehansi ka ntirho wa tata wakwe, **Yosefa**. U ve ni vamakwavo ni vavulavuri lava humaka eka vatswari vakwe va nyama, **Mariya** na **Yosefa** (Luka 8:19).

NHLAMUSEKO WA YENA NI NTSHUNXUKO WA YENA:
NHLAMUSEKO WA YENA:

1. Yesu u tile ku hlanganisa munhu na Xikwembu, ku teka ndzhwalo wa xidyoho xa munhu ni xiyimo xa ku va valala va Xikwembu, kutani a va nyika xiyimo xa vundzhaka lebyi nga lebyi yena a nga na byona (ku va vana va Xikwembu), vunghana ni ku yimela emahlweni ka Xikwembu tanihi lava lulamisiweke (Vakorinto va Vumbirhi 5:21).
2. U tile ku hetisisa Mfumo wa khale wa Nawu leswaku a ta nghenisa Mfumo lowuntshwa wa musa wa Xikwembu (Matewu 5:17, Yohane 1:17).
3. U tile ku hakela nxavo wa xidyoho ni switsandzekiso hinkwaswo swa xona (Vakorinto va Vumbirhi 5:21, Esaya 53:4-12).
4. U tile ku lovisa mintirho hinkwayo ya mudyohi ni ku kutsula vanhu eka vulawuri bya yena (Yohane 10:10, Yohane wo Sungula 3:8, Mintirho 10:38).

NTSHUNXUKO WA YENA:

1. Yesu Kreste u khomiwile hi **Moya lowo Kwetsima** ni hi **mati** loko a ri na malembe ya **30**. U khomiwile hi Moya lowo Kwetsima hikuva na yena tanihi munhu a a lava matimba ya Moya ni vunghana bya Moya leswaku a hetisisa ntirho wa Xikwembu hi yena. U khomiwile ematini hi **Yohane Mubohoxi**.
   Khomelelo ra Yohane a ku ri khomelelo ra ku hundzuka ni ku amukela mfumo lowuntshwa wa Xikwembu lowu Yesu a a ta wu nghenisa. Yesu a a nga khomiwanga hikwalaho ka ku hundzuka, kambe tanihi munhu, na yena a kombisa leswaku u amukela mfumo lowuntshwa wa Xikwembu. Leswaku va hetisisa hinkwaswo leswi lulameke (Matewu 3:14-15) swi vula leswaku na yena u amukela ndlela ya Xikwembu exikarhi ka vanhu.
2. Endzhaku ko khomiwa, **Moya lowo Kwetsima** u rhumise Yesu emananga leswaku **Sathana** a ta n'wi ringa (Matewu 4:1-11). Yesu a fanele ku langutana ni nxaniso lowu hikwalaho ka leswaku u tile ku lulamisa leswi **Adamu** a swi onheke, hikuva tidyondzo ti n'wi vitana **Adamu wa vumbirhi** (Vakorinto wo Sungula 15:45). Adamu na yena u langutane ni muxiho lowu hi ndlela yo hambana kambe wo huma eka swilandzo swin'we swa ku ringiwa: ku navela ka nyama, ku navela loku vonakaka hi mahlo ni ku tikukumuxa ka vutomi (Yohane wo Sungula 2:15-17). Endzhaku ka ku yarisa masiku ya **40**, Yesu u hlule nxaniso lowu.
3. Yesu Kreste u sungule ntirho wa yena loko a ri na malembe ya **30**, hikuva hi Nhlangano wa khale, vaprista a va sungula ntirho wa vona loko va ri na malembe ya 30. Na yena u hetisisile Nhlangano wa khale leswaku a tumbuluxa Nhlangano lowuntshwa.
   Yesu u dyondzisile, a horisa lava vabyaka, a hlongola madimona, a pfuxa lava feke, a endla masingita emibodini ya vanhu ni le ka ntumbuluko. Tidyondzo ta yena ti kombisile ntiyiso wa Xikwembu, Mfumo wa xona ni ntiyiso wa ku va n'wana wa Xikwembu. Yesu u tisele vanhu ku tala ka musa wa Xikwembu naswona a kombisa leswaku Sathana i nimsinya wa mintirho ya ku lovisa naswona Xikwembu xi rhandza vanhu naswona xi lava ku va pfuna (Mintirho 10:38). Yesu u tirhile **malembe ya 3 ½** a nga si hayekwa.
4. Yesu u hlawule vanhu **va 12** lava a va ta ya emahlweni ni ntirho wa yena endzhaku ka loko a tlhandleriwile eTilweni (Matewu 10:1-5).

Un’we wa vona u n’wi hambetile: **Yudasi Isikariyota** loyi a ti dlayeke hi ku tihungisa hikwalaho ka ku vilela (Luka 22:47-49, Matewu 27:3-6).

5. Yesu a tirhele vana va nyama va **Israyele** ntsena loko a ha ri emisaveni, kambe a ku ri ntsena eka nkarhi wolowo; ntirho wa yena a ku ri ku ponisa misava hinkwayo no yi hlanganisa na Xikwembu (Yohane 11:51; 17:20; Mintirho 2:38-39; Timotiya wo Sungula 2:3-6).
   Makungu ya Xikwembu a ku ri leswaku hi Yesu, ku ta va ni tiko rin’we ra vanhu hinkwavo lava pfumelaka, ku nga khathariseki leswaku i Vayuda kumbe Vamatiko (Vaefesa 2:13-21).
6. Yesu Kreste u ringiwe hi tindlela hinkwato kambe a nga dyohanga. U nga dyohanga hikuva a a ri ni ntsariso wo hlawula, kambe a nga dyohanga (Vaheveru 4:14-16).
   Vaisrayele vo tala a va n’wi amukelanga hikuva a va languta n’weti wa nyimpi, loyi a ta va humesa eka Swimfumo swa Rhoma. Kambe Yesu a a langute ku va humesa eka vuhlonga bya moya.

YESU NA MUXE:
Xikwembu xi tirhisile **Muxe** ku tisa mfumo wa khale wa Nawu eka Israyele ni ku veka Nhlangano wa khale.
Xikwembu xi tirhisile **Yesu** ku tisa Nhlangano wa vutomi hinkwabyo wa musa, ku sungula eIsrayele kutani eka misava hinkwayo. Yesu a komba Vaisrayele leswaku u tile ku hetisisa mfumo wa khale wa Nawu leswaku a nghenisa Nhlangano wa vutomi hinkwabyo wa musa.

Muxe a a ri xifaniso xa **Kreste**, a kombetela eka Mukhululi wa ntiyiso, Yesu.
Muxe u humesile vanhu eEgipta, Yesu u humesile vanhu exidyohweni ni erifweni.
Hikuva Vaisrayele a va xixima Muxe hikwalaho ka masingita lawa a ma endleke, Yesu u endle masingita lama fanaka ni lama Muxe a ma endleke naswona yo tlula.

Leswi a ku ri ku vulavula leswaku Yesu u tlula Muxe naswona Muxe a profete hi Yesu naswona a n’wi xixima.
Leswi hi leswi fanaka exikarhi ka masingita ya vona:

> **1)Muxe u hambanise lwandle ro tshwuka; Yesu u yimise xidzedze a famba ehenhla ka mati. 2)Muxe u nyike vanhu manna ni tinyenyani; Yesu u andzise swinkwa ni tinhlampfi a chakela magidi. 3)Muxe u hundzule mati ku va ngati; Yesu u hundzule mati ku va vhinyo. 4)Muxe u humese mati eka ribye; Yesu u nyike mati ya vutomi. 5)Muxe u horise hi nyoka ya koporo eka lava langutekeke eka yona; Yesu u ve xidyoho hikwalaho ka hina naswona hinkwavo lava langutekeke eka mhandzi ya yena va horiwa. 6)Muxe u lwisane na Faro ni swirho swa vugevenga; Yesu u hlongole madimona a hlula Sathana. 7)Muxe u tise vuavanyisi ni rifu (Vakorinto va Vumbirhi 3:7); Yesu u horise hinkwavo lava vabyaka, a pfuxa lava feke, a tisa ku rivaleriwa ni vutomi lebyi nga heriki hikwalaho ka leswaku u tile ku veka Nhlangano lowu antswisiweke (Vaheveru 8:6).**

KUFA KA YENA KA MOYA NI KA NYAMA

1. Hosi Yesu a a ri ni malembe ya **33 hafu** loko a rhambiwile eny cross; a rhambiwe hi Varoma ni Vayuda. Varoma a va n’wi chava hikuva a va ehleketela leswaku u ta teka Mfumo wa vona hikuva vanhu vo tala a va n’wi rhandza naswona va n’wi yingisa hikwalaho ka mintirho yakwe ni swihlamusela leswi a swi endlaka. Vayuda va n’wi hehlela vubandli loko a vule leswaku i N’wana wa Xikwembu. Kambe hi moya, Sathana a a ri karhi a susumeta rifu ra Yesu hikuva Yesu a a tshova mfumo wa yena (1Vakorinto 2:8).
2. Yesu Kriste a a nga tekangi hi matimba, kambe u nyikile vutomi bya Yena hi ku rhandza kakwe (Yohane 10:17-19, Yohane 18:2-10).
3. Yesu u kumeke a nga na nandzu loko a avanyisiwa hi Pilato (Pilato a a ri muavanyisi wa Muroma eka Vayuda) (Yohane 19:4-7). Hambi leswi a a hehliwa hi vumbhoni bya mavunwa, vumbhoni byebyo a byi pfumelani. Pilato u hlantswile mavoko aku a nga kumanga nandzu eka Yesu naswona i la nga bohekiki ku fa.
4. Enkandzo, Yesu u teke swidyoho swa vanhu, nandzu wa vona ni mikoka hinkwayo hinkwayo ya swona: rifu ra moya (ku hambana na Xikwembu), ku vabya, vuswongi, tinhlampfi hinkwato, ni swin'wana hinkwaswo (Esaya 53:1-12). U file hi moya ku sungula loko a ha ri eny cross, laha a hlengeletaka aku: **“eloi eloi lama**

sabachthani?" Leswi swi vula leswaku: **"Xikwembu xanga, Xikwembu xanga, ha yini u ndzi siyile?"** (Matewu 27:45-47). Hi nkarhi lowu, a a hambanile na Xikwembu emoyeni hikuva xidyoho hinkwaxo xi bekeke eka Yena. Endzhaku ka rifu ra moya ntsena a a kota ku fa hi nyama. Leswi swivula leswaku loko a nga si dyoha hi moya, a swi nga koteki leswaku a fa hi nyama hikuva rifu ri nghena hi xidyoho; hi tlhela hi tiva leswaku rifu ra moya i ra ku sungula ku nga si va rifu ra nyama. Yesu a a nga si tshamela rifu ra moya, hikwalaho a nga koti ku fa hi nyama ku fikela loko rifu ri nghena eku hambaneni ka moya wakwe na Xikwembu. Miri wakwe a wu fana na wa Adamu loko a nga si dyoha. Enkandzo, loko a teka xidyoho hinkwaxo xa misava, moya wakwe ni miri swi va hikwalaho ka leswi: ku fana na Adamu loko a dyohe, ni ku fana na hina hinkopfu hi nga si amukela Yesu. Loko xidyoho xi nghena emoyeni wakwe, u file hi moya (ku hambana na Xikwembu), kutani a kota ku fa hi nyama.

5. Khumbi leri a ri avanyisa kamara leri a ri ri na areka ya ntwanano ri handzuriwile kusuka ehenhla ku ya ehansi loko Yesu a fa (Matewu 27:51). Leswi swi vula leswaku ku pfuriwile ndlela ya leswaku vanhu va tshama emahlweni ka Xikwembu. Khumbi rero a ri hambanisa kamara leri a ri ri ni Areka ya Ntwanano naswona a ku nga vi na munhu loyi a nga nghenaka handle ka muprista wa le henhla hlangana nkarhi wun'we hi lembe ku endla ntihlelo wa swidyoho hi ngati ya swiharhi (Vaheveru 9:2-8).
6. Loko Yesu a file hi nyama, moya wakwe wu yile ehandle ka vutomi, wu yile etiheleni (Vaefesa 4:9-11, Esaya 53:9-11, Matewu 12:40-41). U yile etiheleni a ri ni swidyoho hinkwaswo swa misava, ehansi ka vulawuri bya Sathana, hilaha ku fanaka na hinkwavo lava feke hi moya. (Ku na xihoxo xa vuhundzuluxeri eka Luka 23:43. Khomma ri fanele ku va endzhaku ka rito **'NAMUNTLHANU'**, ku nga ri endzhaku ka **'EKU WENI'**. Leswi Yesu a vuleke eka wanuna wa le khambheni i leswi: **"Namuntlha ndzi ku byela ntiyiso, u ta va na mina eParadise."** A nga vulanga leswaku va ta ya eParadise hi siku rero hikuva loko a fa, a nga yanga eParadise, kambe u yile etiheleni (Vaefesa 4:9-11). Luka 23:46 loko a ku u nyiketa moya wakwe emavokweni ya Tata, a a nga vulanga leswaku u ya eTilweni, kambe leswaku u titshembisa eka ku rhandza ka Xikwembu. Ku rhandza ka Xikwembu a ku ri leswaku a hakela xidyoho xa misava hi mbilu yakwe.)
7. U xirile etiheleni ku fikela loko a hetile ku hakela ndhuma ya xidyoho xa vanhu, naswona vuxaka exikarhi ka Xikwembu ni vanhu byi tsakisile ku pfuxetiwa. Mintirho 2:22-29 yi kombisa kahle leswaku Yesu a a ntshunxiwile ekulungeni ka rifu emahlweni ni leswaku moya wakwe a wu siyiwanga etiheleni.

KU PFUXIWA KA YENA HI MOYA

1. Loko Yesu a ha xaniseka etiheleni, loko xidyoho xa misava hinkwayo xi hetile ku hlayisiwa, Xikwembu xi n'wi pfuxile hi moya a ha ri etiheleni, hi marito man'wana; u velekiwile nakambe a ha ri etiheleni (Vakolosa 1:18, Varhoma 8:29 swi vula leswaku i mativula ya vamakwavo vo tala). Swi vula leswaku i yena munhu wo sungula ku tlheleriwa eka Xikwembu hi moya kumbe ku hanyisiwa hi moya eka rifu ra moya. Loko Bibele yi ku i wo sungula ku pfuka eku feni, a yi vulavuli hi rifu ra nyama kambe yi vulavula hi rifu ra moya. Hi marito man'wana i yena munhu wo sungula ku tlheleriwa eka Xikwembu hi moya.
2. Loko a averiwe vutomi hi moya, u hlurile Sathana ni madimona yakwe ni matimba hinkwawo ya munyama naswona u ma endle nhlontlho emahlweni ka hinkwavo naswona u teke swilotlela swa rifu eka Sathana (xilotlela xi vula matimba, hikuva matimba ya rifu a ma ri eka Sathana hikuva Adamu u n'wi nyikele vulawuri hinkwabyo loko a tsandzekile ku yingisa Xikwembu) (Vakolosa 2:15, Nhlavutelo 1:18). Ntiyiso wun'wana lowu kombisaka leswaku Yesu u averiwe vutomi a ha ri etiheleni kumbe u velekiwile nakambe a ha ri kona i leswaku a nga kotangi ku tlhelela emiri wakwe loko a ha ri ehansi ka matimba ya rifu ni ya Sathana. Hikokwalaho, a fanele ku pfuxiwa hi moya ku sungula, a nga si pfuxiwa hi nyama, hilaha a tshembeke ku fa hi moya ku sungula a nga si fa hi nyama.
3. Ku ni swilo swin'wana leswi Yesu a swi endleke etiheleni endzhaku ka ku pfuxiwa hi moya. 1Phetro 3:18 yi hi kombisa leswaku u vulavule ni mimoya leyi pfaleriweke etiheleni, leyi dyoheke emahlweni ka Xikwembu enkarhini wa Nowa. Ndzimana leyi a yi twali kahle naswona yi ve xiphiqo eka van'wana va dyondzi va Bibele nkarhi wo leha. Leswi swi tika swinene hikuva yi humelela kan'we ntsena eBibeleni naswona hambileswi yi humelelaka kan'we, a yi hlamuseli hi vuenti leswi endzeke kona. Phetro u tlhela a ku Yesu u endle ntsena xitiviso eka mimoya leyi. (Van'wana va dyondzi va Bibele va vula leswaku swi nga ha va leswaku u chumayele mahungu lamanene eka lava a va nga si ma twa loko a va ha ri emisaveni leswaku na vona va nyikiwa nkarhi wo tshembha. Van'wana va vula leswaku a a endla ntsena xitiviso xa ku hlula ka Yena hi Sathana ni mfumo wa yena eka mimoya leyi pfaleriweke.) A swi twali leswaku mimoya leyi a yi ri vanhu kumbe tintsumi. A ku na ndzima yin'wana yo seketela ya ku twisiseka. Ntiyiso hi leswaku Xikwembu ntsena xi nga hlamusela leswi humeleleke kona. Hikokwalaho, a hi na mfanelo yo aka dyondzo eka ndzima leyi kumbe ku ringeta ku hlamusela hi vuenti

leswi humeleleke kona. Kambe hi vona leswaku u endle swilo endzhaku ka ku pfuxiwa hi moya. Hikokwalaho, laha Bibele yi vulavuleke hi ta vulavula, laha yi miyekile hi ta miyela, laha yi nga twali kahle hi nge twisi nchumu hi xihoxo, kambe laha ku twisisekaka hi ta vulavula hi matimba hi mhaka ya kona.

VANHU LAVA A VA N'WI RINDZILE

Yesu u yile ku teka lava a va n'wi rindzele eka xifuva xa Abrahama. A ku na munhu loyi a nga nghenangiki eTilweni emahlweni ka loko Yesu a fika emisaveni (Yohane 3:13). Vanhu hinkwavo lava a va fa enkarhini wolowo a va yisiwa endlwini ya lava feke. Lava a va fa va tirhela Xikwembu a va yisiwa eka ndhawu leyi vuriwaka xifuva xa Abrahama (Luka 16:22), naswona lava a va nga n'wi tirheli a va yisiwa etiheleni laha ku nga ni ndzilo, swikokola ni nxupulo (Marka 9:42-49). Tindhawu leti hinkwato ti yimela swiphemu swa ndhawu ya lava feke naswona a ti ri kusuhi swinene. A ti avanyisiwile hi rivilo lerikulu (Luka 16:22-27). Vanhu vo fana na Elija a va yisiwanga eTilweni ra vunharhu laha ku nga ni xiluvelo xa Xikwembu. Elija u nyamalale eTilweni ro sungula, hi marito man'wana u nyamalale ematlhelweni ya tilo ya bula ntirho naswona a nga ha vonaki (2 Tihosi 2:11). Ndhawu leyi a yi ri emisaveni ya moya.

KU PFUXIWA KA YENA HI NYAMA

1. Yesu Kriste u tlhelele emiri yakwe lowu a wu lahliwe masiku ya mune. Miri wakwe wu pfuxiwile wu ri miri lowu vangamisiweke, miri wa moya. Laha i miri wa nyama ni marhambu, kambe wu hanya hi vutomi bya Xikwembu (Zoë). I miri lowu nga kotiki ku fa, lowu nga kotiki ku kula, lowu nga kotiki ku vabya. Miri lowu wu kota ku endla swilo swa moya tanihi laha wu endlaka swilo swa nyama. Wu kota ku hanya emisaveni ni le tilweni (Luka 24:36-45, 1Vakorinto 15:20-24, 42-50, Vafilipiya 3:20 ni 21).
2. Yesu Kriste u tlakukile ni vanhu lava a va n'wi rindzele eka xifuva xa Abrahama. Va tlakukile hi mimoya ntsena, ku nga ri hi miri ya nyama. (Matewu 27:52 na 53), leswi i vuprofeta bya leswi nga ta humelela hi miri loko Yesu a vuya. A swi si humelela hi miri. A swi vuliki leswaku varhandziwa lava va pfuxiwile hi miri ya nyama tanihi leswi swi tsariweke eka buku ya Matewu, buku leyi yi vulavula ntsena hi leswi nga ta humelela. Masirha lawa a ma pfuriwile hi moya ntsena naswona vanhu volavo va humile hi mimoya ntsena. Buku ya Mintirho yi komba leswaku masirha ya Davhida ya ha ri kona (Mintirho 2:29).
3. Endzhaku ka loko Yesu a tlhele emiri wakwe, u yile etilweni hi siku rero ku hetisa Ntwanano Lowuntshwa (Vaheveru 9:11-13), naswona u tlakukile ni mimoya ya valandzeri lava a va ri eka xifuva xa Abrahama. A nga pfumeleli vadyondzisiwa vakwe ku vulavula na yena nkarhi wo leha kumbe ku n'wi khumba emahlweni ko ya eka Tatana ku ya heta ntirho wa yena hi siku leri a pfuxiweke ha rona eku feni (Yohane 20:10-18). U byele Mariya leswaku a nga n'wi khumbi hikuva muprista wa le henhla a a nga faneleki ku khumbiwa loko a ya nyikela xitlhavelo xa swidyoho swa vanhu eNdhawini ya Tingcwele ta Tingcwele. Yesu na yena a a ya eNdhawini ya Tingcwele ta Tingcwele etilweni ku ya nyikela xitlhavelo xa swidyoho kan'we na hilaha ku nga heriki. Ceremoni yi khomiwe etilweni endzhaku ka loko a hundzisile ngati ya yena eka Tatana ni ku veka ku ponisiwa ka vanhu hinkwavo. Endzhaku u vangamisiwile (u tlakusiwile) naswona a nyikiwa vito leri tlulaka mavito hinkwawo naswona a nyikiwa vulawuri eka tindhawu tinharhu leti i: (1) Eheleni: U nyikiwile vulawuri eheleni hikuva u hlurile tihele ni masirha (Nhlavutelo 1:18). (2) Misava: U nyikiwile vulawuri emisaveni hikuva u hlurile emisaveni. (3) Tilweni: U nyikiwile vulawuri etilweni hikuva u yingisile Tata hi ku helela naswona a hetisile ntirho wakwe hikokwalaho u verle ekunene ka Xikwembu lexi vulaka leswaku u nyikiwile ndhawu ya tlhonipho swinene etilweni naswona u avelana na Xikwembu matimba ya xona ni vulawuri lebyi nga kona. (Vafilipiya 2:5-11). U nyikiwile na Moya Lowunene loyi a nga ta va na ya a tchamela hi nkarhi wa yena eKerekeni (Yohane 7:39, Yohane 16:7 na 8, Mintirho 2:33).
4. U tlhelele emisaveni a tivonakalisela vadyondzisiwa vakwe. U dya na vona naswona u va byela hi ku vhumbiwa ka Xikwembu. U ye emahlweni a endla swihlamusela, kambe sweswi ntsena eka vadyondzisiwa vakwe. A tivonakalisanga eka vanhu hinkwavo endzhaku ka ku pfuxiwa ka yena (Mintirho 1:1-4, Yohane 21:25). U teke masiku ya 40 na vona emisaveni emahlweni ko tekiwa a yisiwa etilweni.
5. U nyike vadyondzisiwa vakwe swileriso leswi nge va tshame va ya emisaveni hinkwayo ku chumayela mahungu ya mfumo wa Xikwembu ni ku endla vadyondzisiwa va matiko hinkwawo ya misava. U va rhumele hi matimba lawa Tatana a n'wi rhumeleke ha wona (Yohane 21:20, Matewu 28:18, Marka 16:15-18). U te vanhu va fanele ku khuvuriwa ematini loko va tshembha eka yena. Leswi i vukona lebyi vonakalaka lebyi kombisaka leswaku va n'wi amukerile naswona sweswi i swirho swa mfumo wa yena.

KU TLUKA KA YENA: Endzhaku ka masiku ya 40 a pfuxiwile, Yesu Kriste u tekiwile a yisiwa etilweni eku voneni ka vadyondzisiwa vakwe naswona u tshama ekunene ka Xikwembu Tatana (Marka 16:19, Luka 24:50-53, Mintirho 1:9-12).

XIPHEMU XA YENA SWESWI: Yesu Kriste i Xikwembu hi ku helela naswona i munhu hi ku helela naswona u tirha hi vunhu bya yena ni vudivhili bya yena hi ku helela. Yesu Kriste i Rito ra Xikwembu (Nhlavutelo 19:13), i N'wana wa Xikwembu (Vaheveru 3:6). U hanyile endzeni ka miri wa yena lowu vangamisiweke wa nyama ni marhambu naswona u ta tshama eka wona ku ya ka nkarhi hinkwawo. U ni mengo emavokweni ya yena lama endziweke hi miseko leyi a rhambiwaka ha yona ni ximbhamu lexi hoxeke ehlangwini ra yena, naswona u ta tshama na swona hilaha ku nga heriki tanihi xikombiso xa Ntwanano Lowuntshwa (Yohane 20:27-28).

1. Yesu Kriste i Mudzivisi ni Muponisi (Mintirho 4:12, Vaheveru 7:25, Varhoma 10:9-14, 1Phetro 1:18-20). Ku kutsuriwa ku katsa ku ponisiwa, ku rivaleriwa, ku hanyisiwa, ku humelela, ku fuma ni ku katekisiwa eka swilo hinkwaswo. (2) I Hosi ya tihosi ni Hosi ya tihosi hinkwato (Nhlavutelo 19:16). (3) Yesu Kriste i nhloko ya kereke naswona i Mutumbuluxi wa ku ponisiwa ka hina (Vaefesa 5:23-24, Vaheveru 2:10-12). (4) I Muavanyisi wa lava velekiweke nakambe (2Vakorinto 5:10) ni lava nga velekiwiki nakambe (Mintirho 17:31, Matewu 10:31-46). (5) I ndlela yin'we ku ya eka Tata (Yohane 14:6, 2Timotiya 2:5). (6) I Muprista wa le henhla wa misava hinkwayo (Vaheveru 7:24-28). (7) Vito ra yena ri le henhla ka mavito hinkwawo (Vafilipiya 2:9-11). (8) U nyikiwile vulawuri hinkwawo emisaveni ni le tilweni (Matewu 28:18-20). (9) Yesu Kriste u tshama ekunene ka Tata etilweni (Marka 16:19, Vaefesa 1:20).

MITIRHO YA YENA SWESWI:
(1) Yesu Kriste u tirha ni kereke ya yena hi Moya Lowunene ku ponisa misava (Marka 16:20).
(2) Yesu Kriste u hetisa kereke ya yena hi Moya Lowunene ni vatsari lava totiweke (Yohane 16:12-16, Vaefesa 4:11-17).
(3) Yesu Kriste u khongela lava va tshembheke eka yena (Vaheveru 7:25). Ku khongela ka yena a swi vuli leswaku u tata swikhongelo swa hina a swi yisa eka Tata, hikuva hi nyikiwile mfanelo yo vulavula na Tata hi xivito xa yena (Yohane 16:23-25). Kambe u khongela leswaku hi hetisa ku rhandza ka Xikwembu evuton'wini bya hina.

KU TIVIYANA KA HINA NA YESU KRISTE:
Yesu Kriste u tile ku teka xiyimo xa hina xa xidyoho ni ku va lava nga vanghana na Xikwembu, leswaku a hi nyika xiyimo xa yena xa ku va vana va Xikwembu ni ku va ni ku lulamisiwa emahlweni ka Xikwembu (2Vakorinto 5:21). Hinkwaswo leswi Kriste a swi endleke, u swi endlele hina naswona eka mianakanyo ya Xikwembu, hi a hi ri na yena loko a swi endla hikuva a swi endla hikwalaho ka hina.

. Loko a fa, na hina hi file na yena ku ya ka xidyoho (Varhoma 6:3, 6-8, Vagalatiya 2:20).
. Loko a lahliwile, na hina hi lahliwile na yena (Varhoma 6:4).
. Loko a pfuxiwile eku feni, na hina hi pfuxiwile na yena (Vaefesa 2:4-7).
. Loko a tlakusiwile, na hina hi tlakusiwile na yena (Vaefesa 2:6).
. Loko a tshama ekunene ka Xikwembu Tatana, na hina hi tshama na yena naswona hi hanya na yena naswona hi fuma na yena (Varhoma 6:10-12, Vaefesa 2:6).

VITO RA YESU KRISTE:
Yesu Kriste u nyikiwile vito leri tlulaka mavito hinkwawo naswona u nyikiwile vulawuri eka tindhawu hinkwaswo leti i tihele, misava ni misava hinkwayo ni tilo. Hi nyikiwile matimba hi vito ra yena ku fuma evuton'wini. Hi nyikiwile matimba yo endla swileriso swa hina swa vuhosi ni swikhongelo swa vuprista hi vito ra yena (Yohane 14:12, Yohane 16:23-23). Matimba lawa ma le ka lava n'wi amukereke, kambe ma humelela ni ku vonaka hi ripfumelo (Marka 16:15-19). Vito ra yena ri nyikiwile matimba ehenhla ka mavito hinkwawo. Mavito ma yimela matimba eBibeleni. Hi marito man'wana, matimba ni vulawuri bya Yesu i ehenhla ka matimba hinkwawo etilweni kumbe emisaveni. Eka vito ra yena ku kumeka ku ponisiwa, Zoe ku nga vutomi bya Xikwembu ni hinkwaswo leswi Xikwembu xi hi nyike swona hi mahala eka Kriste, leswi nga swilo hinkwaswo leswi xitiviso xa Yesu xi swi xaveke. Ku hela ka Xikwembu ku tshama eka vito leri. Ngati ya Yesu yi hi xave mfanelo ya nkoka ya ndzhaka ya Xikwembu naswona vito ra Yesu ri tisa ku humelela ka ndzhaka leyi evuton'wini bya hina.

NGATI YA YESU KRISTE:
Ngati ya Yesu yi bohlokoa ngopfu eka ripfumelo ra Vakreste. Yesu Kriste u hi byela leswaku hi nga rivali ngati yakwe

leyi halatiweke hikwalaho ka hina (Luka 22:19-21, 1Vakorinto 11:24-27). Ngati ya Yesu yi yimela vutomi bya Yesu Kriste hi ku helela.

Xana ngati ya yena yi hi endlele yini?

1. Hi kumiwile hi ngati ya Yesu Kriste (1Phetro 1:18, Nhlavutelo 5:9-11). Ngati yakwe yi hi xave ku ponisiwa ni ndzhaka ya hina, lokutshwuka ku katsa: ku hanyisiwa, ku humelela, ku sirheleriwa, ku andzisiwa, swikatekiso ni hinkwaswo leswi hi ndzhaka ya hina (Vaheveru 9:11-13). Ngati yakwe yi hakelerile swidyoho hinkwaswo swa hina ni mikoka ya swona hi ku helela.
2. Hi vahluri hikwalaho ka ngati yakwe ni mbulavulo wa hina wa ripfumelo eka Kriste (Nhlavutelo 12:11).
3. Ngati yakwe yi hi hlambanisile (Mintirho 3:19-21). Ngati yakwe yi hlambanyile swidyoho swa hina (Nhlavutelo 1-6, Nhlavutelo 7:13-15).
4. Ngati yakwe yi veke Ntwanano Lowuntshwa (Luka 22:20).

Hi fanele ku tsundzuka nkoka wa ngati ya Yesu Kriste naswona hi nga rivali. Hi fanele ku vulavula ha yona, ku yimbelela ha yona ni ku rhandza ku tiva ha yona. Ku ni matimba lama nga heriki eka ngati ya Yesu.

YESU KRISTE I MANI EKA LAVA VA N'WI TSHEMBHEKE:

1. Yesu Kriste i Xikwembu xa hina ni Hosi ya hina (Nhlavutelo 21:6-8, Nhlavutelo 19:16)
2. Yesu Kriste i nhloko ya kereke, hina hi kereke ya yena (Vakolosa 1:18)
3. I makwerhu wa hina wo sungula lowa velekiweke (Varhoma 8:29, Vakolosa 1:18, Vaheveru 2:11-13)
4. I nuna wa hina (Nhlavutelo 19:7-9, 2Vakorinto 11:2)
5. I Tata wa hina (Vaheveru 2:13)
6. I vutomi bya hina (Vagalatiya 2:20, Yohane 15:5)
7. I ku lulamisiwa ka hina (1Vakorinto 1:30)
8. I ku kwetsima ka hina (1Vakorinto 1:30)
9. I vutlhari bya hina (1Vakorinto 1:30)
10. I ku kutsuriwa ka hina (1Vakorinto 1:30)
11. I linki wa hina wa Pasevera (1Vakorinto 5:7)
12. I ku vangama ka Xikwembu eka hina (Vakolosa 1:27)
13. I ku tsaka ka hina, ku rhula ka hina ni hinkwaswo eka hina (Vaefesa 2:14)
14. I matimba ya hina (Vafilipiya 4:13)
15. I muavanyisi wa hina (2Vakorinto 5:10)

MAVITO MAN'WANA YA YENA:
Mavito ya yena ma kombisa vumunhu bya yena, madingo ya yena ni ntirho wa yena:
Yesu, Rito ra Xikwembu, N'wana wa Xikwembu, N'wana wa munhu, Adamu wa vumbirhi, Xikwembu lexi nga na matimba hinkwawo, Alfa ni Omega, Amen, Loyi a totiweke, Nyenyana ya mixo leyi vonakalaka, Immanuel, Mhani ya xiharhi, Vutomi lebyi nga heriki, Mbhoni ya ntiyiso, Mukutsuri, Muponisi, Muhanyisi, Nkulukumba wa ku rhula, Rito ra vutomi, Xinkwa xa vutomi, Nghala ya muhandzi wa Yuda, Matimba ya Xikwembu ni vutlhari bya Xikwembu, Ku vangama ka Xikwembu, N'wana wa Davhida, Xikwembu.
Ku ni mavito man'wana lawa hi nga ma vuliki, lama humaka eTestamenteni ya Khale ni eTestamenteni Leyintshwa.

XIKWEMBU: MOYA LOWUNENE

VUTOMI BYA YENA:
U tshama a ri kona ku sukela khale, a nga si va ni nchumu, a nga si va ni nkarhi ni ntumbuluko. A nga tumbuluxiwanga, kambe hinkwaswo swi huma eka yena. I munhu wa vunharhu eka vun'we bya Xikwembu naswona u kombisa mintirho hinkwayo ya Xikwembu.

VUMUNHU BYA YENA:
I Xikwembu. I Munhu wa vunharhu eka vun'we bya Xikwembu. Moya Lowunene i munhu kukotsa Kriste na Xikwembu Tatana. A nga ri na miri wa nyama ni marhambu kukotsa Kriste, kambe u ni miri wa moya. Miri wa yena wa moya wu ni xivumbeko ni swifaniso swa munhu hikuva na hina hi endliwile hi xivumbeko xa yena ni ku fana na yena. Moya Lowunene i "yena," ku nga ri "xona." Moya Lowunene u kona hinkwako (hi nkarhi wun'we), u tiva swilo hinkwaswo naswona u ni matimba hinkwawo.

MATSHAMBA YA YENA:
Moya Lowunene u fana na Yesu Kriste na Xikwembu Tatana hi matshamba. Vagalatiya 5:22 yi kombisa matshamba ya yena. Matshamba ya yena ma vonaka hi vutomi bya mukholwa naswona leswi swi vuriwa mbumelela ya moya leyi mukholwa a yi humesiwaka hi moya wakwe lowu vumbiwaka nakambe. Moya Lowunene a tele rirhandzu, ntsako, ku rhula, ku tiyisela, ntwela-vusiwana, ku lulama, ku tshembeka, ku titsongahata, ku tilawula, ku kwetsima, ntiyiso ni vululami.
Moya Lowunene i ku vonakala ka Xikwembu emisaveni.

VITO RA YENA:
Vito "Moya Lowunene" ri kombisa ntirho wa yena wa masungulo evuton'wini bya mukholwa, lowu nga ku tiyisa mukholwa leswaku a hanya vutomi bya Xikwembu. Vutomi lebyi i vutomi bya ku kwetsima ni ku tinyiketela eka Xikwembu; i vutomi bya ku endla swilo tanihi Xikwembu hi ndlela ya minkarhi hinkwayo.

HA YINI A TILE KU TIRHA NI KEREKE YA YESU KRISTE?
A nga si tlakuka a ya etilweni, Yesu a tshembise mukholwa nyiko ya Moya Lowunene naswona a va byela leswaku loko a fika, u ta tshama exikarhi ka vona. Hi nkarhi wolowo, Moya Lowunene a a ri na vanhu ntsena, kambe a nga tshami exikarhi ka vona (Yohane 14:17). Yesu Kriste u te swi matimba leswaku i ku antswa leswaku yena a famba, kutani a siya kereke na Moya Lowunene. Ha yini a vule sweswo?

1. Hikuva miri wa Yesu Kriste lowu nga wa nyama ni marhambu a wu n'wi pfumeli ku va simply endhawini yin'we ntsena hi nkarhi wun'we, kambe sweswi hi Moya Lowunene u kota ku va hinkwako hi nkarhi wun'we naswona vakholwa hinkwavo emisaveni va kona ku tiva ni ku tsaka matimba ya yena nkarhi hinkwawo (Vaefesa 4:10). Yesu Kriste sweswi a kota ku tshama endzeni ka mukholwa un'wana ni un'wana hi Moya Lowunene (Yohane 14:21 na 23). Ku va kona ka Moya Lowunene ku tisa ku va kona ka Tatana ni N'wana hi ku helela. Leswi swi vula leswaku laha Moya Lowunene a vonakaka kona, Yesu Kriste na Xikwembu Tatana va kona hi ku helela (Matewu 18:20).
2. Vakholwa va sungule ku tata hi Moya Lowunene endzhaku ka masiku ya khume ya ku tlhandluriwa ka Yesu a ya etilweni. Sweswi Moya Lowunene u tshama endzeni ka moya wa mukholwa un'wana ni un'wana loyi a amukeleke Yesu Kriste (1Vakorinto 3:16, 6:19).

NTSHUMAYO YA YENA SWESWI EKA MUKHOLWA
(Yohane 14:25-28, Yohane 15:26, Yohane 16:12-18, Yohane 14:25-28)

1. I Mulanguteri: U nyika switsundzuxo ni nkongomiso evuton'wini bya mukholwa eka ndlela ya Vukreste ni mintirho hinkwayo ya vutomi. U nyika nkongomiso lowu hlutekeke ni wa ntiyiso eka mintirho hinkwayo (Yohane 14:25).
2. I Mudyondzisi: U dyondzisa mukholwa ntiyiso wa Xikwembu ni mfumo wa xona ni hinkwaswo leswi fambisanaka ni vutomi (Yohane 14:26).
3. I Mutsundzuxi: U tsundzuxa mukholwa leswi Yesu a swi vuleke, ni swilo leswi fambisanaka ni ntirho wa Xikwembu evuton'wini bya yena (Yohane 14:26).
4. I Muvuseleli: U chavelela mukholwa evuton'wini bya ripfumelo ni le ka swiyimo hinkwaswo leswi a hlangavanaka na swona (Yohane 14:25).
5. I Muemeli: U yimela hina emahlweni ka lava hi hehlaka kutani u hi nyika vutlhari byo va hlula (Marka 13:11-12).
6. Moya Lowunene i Murhangeri wa hina: U kongomisa mukholwa enkarhini hinkwawo wa ntiyiso naswona u n'wi sivela ku landzela swilo leswi nga ntiyiso.
7. Moya Lowunene u kombisa vumundzuku eka mukholwa naswona u n'wi lunghiselela leswi nga ta humelela.
8. Moya Lowunene u kombisa leswi Yesu Kriste a vulavulaka eka mukholwa.

9. Moya Lowunene u hi nyika matimba: U nyika mukholwa matimba yo kota ku huwelela ku ponisiwa ka Hosi hi ku humelela ni ku endla ku rhandza ka Xikwembu.
10. (Vaefesa 1:13-14) Moya Lowunene i Xiphephana lexi kombisaka leswaku hi va Kriste naswona i vumbhoni ra leswaku hi ta kuma ndzhaka leyi hi tshembisiweke ya vutomi lebyi nga heriki na Xikwembu.
11. (Varhoma 8:26) I Mukhongeleri wa hina. U hi khongela naswona u khongela hi hina, u hi dyondzisa ku khongela ni ku khongela ku rhandza ka Xikwembu ku humelela.
12. (2Vakorinto 13:13) Moya Lowunene u na vuxaka ni ku yanana ni mukholwa. (2Vakorinto 6:1) Moya Lowunene u tirha na mukholwa ku hetisa ku rhandza ka Xikwembu. U tirha ni ku vonakalisisa ku ya hi ripfumelo ra mukholwa ni ku hlamuseka ka yena hi Moya Lowunene.

VUXAKA NA VAKHOLWA:
Moya Lowunene u simeka vuxaka ni ku yanana ni vakholwa (2Vakorinto 13:13) naswona u tirha na vona. Hi vitaniwa ku kurisa vuxaka lebyi hatliki na Moya Lowunene, hi tshembha ku va kona ka yena nkarhi hinkwawo ni ku va ni ku hlanganyela na yena.

Hi ku angarhela, hinkwaswo leswi Yesu a lavaka ku swi endla evuton'wini bya mukholwa u swi endla hi Moya Lowunene. Moya Lowunene u tlhela a hi pfuna ku amukela tinhlamulo ta swikhongelo swa hina eka Xikwembu; u tlhela a hi pfuna ku tiva Tata na Kriste hi vuenti.
Moya Lowunene u nyika vumbhoni hi Yesu naswona u n'wi vangamisa. Moya Lowunene i Xikwembu naswona u ringana na Yesu na Tata eka vudzhinamo bya vona bya Xikwembu, kambe ntirho wa yena i ku nyika vumbhoni bya ku pfuxiwa ni vunene bya Yesu Kriste. I ku tlakusa no vangamisa Yesu ni ku kongomisa vanhu eka yena.

NTSHUMAYO YA YENA EKA LAVA VANGA TSHEMBHEKI / MISAVA (YOHANE 16:8-11)

• U tshinya misava xidyoho xa ku nga tshembhi eka Kriste. Hi marito man'wana, i yena a tshinyaka lava nga ponisiwangiki leswaku i vadyohi, naswona leswaku va fanele ku tshembha eka Kriste va ponisiwa.

• U tshinya vanhu lava nga tshemiha leswaku na vona va nga va ni vuxaka lebyinene na Xikwembu loko va tshembha eka Yesu Kriste. (U tshinya misava ku lulama.)

• U tshinya lava nga tshembhiki leswaku ku ni vuavanyisi lebyi va rindzekaka handle ka loko va tshembha eka Yesu Kriste; u tlhela a va tshinya leswaku va lulamile ku avanyisiwa hi Xikwembu handle ka loko va hundzuka ni ku tshembha eka Kriste.

SWITIVISO SWA NTSHUMAYO YA MOYA LOWUNENE SWAFU (ESAYA 11:1-4)
(Loku ku tiviwaka tanihi Moya ya Nkombo ya Xikwembu)

Moya Lowunene i munhu un'we, kambe u na ku vonakala ka nkombo. Nomboro leyi "7" yi vula ku hetiseka kumbe ku helela. Hikokwalaho ku vonakala ka nkombo ka Moya Lowunene swi vula ku helela ka Moya Lowunene. Van'wana ni vanhwanyana va Xikwembu hi nyikiwile ku helela ka Moya Lowunene. A nga tshama eka hina hi swiphemu, kambe u tshama hi ku helela ka yena. Ku vonakala loku ka nkombo swi fanele ku vonaka evuton'wini bya mukholwa naswona swi fanele ku humesiwa hi mukholwa. I vutihlamuleri bya mukholwa leswaku swi vonaka evuton'wini bya yena. Mukholwa u fanele ku swi tiva, ku swi pfumela, ku swi vula hi nomu ni ku swi kombisa hi ripfumelo.

1. **Moya wa VuHosi:** U nyika mukholwa ku fuma ni vulawuri emisaveni, emisaveni ya munyama, eka swiyimo hinkwaswo leswi a hlangavanaka na swona ni swilo hinkwaswo swo biha. U kombisa vuhosi evuton'wini bya mukholwa.
2. **Moya wa Vutlhari:** U nyika mukholwa matimba yo famba ni ku tirha hi vutlhari bya Xikwembu, lebyi katsiweke ku tiva nkarhi wa Xikwembu; ku endla swilo hi ndlela ya yena, hambi sweswo swi nga njhani. Leri i vutlhari lebyi Xikwembu hi xona xi endlaka swilo.
3. **Moya wa Ku Twisisa:** U nyika mukholwa matimba yo twisisa Xikwembu, mfumo wa xona, Rito ra xona, milawu ya xona ni swihundla swa xona.

4. **Moya wa Nkateko:** U nyika nkateko ni ndzayo eka mukholwa evuton'wini bya yena bya ripfumelo ni swilo hinkwaswo leswi fambisanaka ni vutomi bya nyama kumbe bya moya; naswona u n'wi nyika matimba yo nyika van'wana nkateko wa Xikwembu.
5. **Moya wa Matimba:** U nyika mukholwa matimba yo hetisa ku vitaniwa ka Xikwembu ni ku rhandza ka Xikwembu evuton'wini bya yena, ni ku hanya vutomi bya Xikwembu.
6. **Moya wa Vutivi:** U nyika mukholwa matimba yo tiva swilo leswi Xikwembu xi n'wi nyike swona hi mahala hi musa, ni ku tiva swilo swa mfumo wa Xikwembu ni ku tiva Xikwembu hi vundzeni bya ku hlayiseka hi moya (1Vakorinto 2:9-14).
7. **Moya wa Ku chava Hosi:** U nyika mukholwa matimba yo tlangela ni ku chava Xikwembu hi ndlela leyi amukelekaka eka Yena; u tlhela a tisa tlhonipho eka mukholwa eka vanhu lava vonaka ntirho wa Hosi evuton'wini bya yena. U endla swilo leswikulu leswi endlaka leswaku vanhu va chava ni ku xixima Hosi.

Ku kombisa leswi swa nkombo evuton'wini bya mukholwa, u fanele ku swi tiva, ku swi pfumela, ku swi vula hi nomu, no kombisa hi ntirho. U fanele ku endla ntirho wa ripfumelo eka swona ni ku langutela ku vona ku humelela ka swona.

SWIHLAMUSERI NI SWITIVISO SWA MOYA LOWUNENE:
Moya Lowunene i munhu; kambe u vonakisiwa hi swifaniso ni switandzhaku leswaku vakholwa va twisisa ntirho lowu a wu endlaka hi nkarhi wolowo.

1. **Ndzilo:** Ndzilo wu hlantswa, wu hisa, wu ni matimba, wu lovisa, wu futhumatsa ni ku nyika ku vonakala. Moya Lowunene: u hi hlantswa ni ku hi nyika matimba yo hanya vutomi lebyi tengeke, u hisa swilo hinkwaswo swo biha evuton'wini bya hina, u hi nyika matimba yo va swikongomisi swa Hosi, u avanyisa swilo leswi nga hambaneki na ntiyiso, u hi chavelela ni ku hi kongomisa.
2. **Madyambu (mati):** Mati lama hanyaka, kumbe mati lama phamaka, kumbe mati yo basa, kumbe nambu lowu phamaka. Mati ma phyuphyisa, ma hlantswa ni ku timula torha. Moya Lowunene: u phyuphyisa mukholwa tanihi mati ya ku titimela, u nyika mukholwa matimba yo hanya vutomi lebyi tengeke naswona u tata lava va navelaka yena (Yohane 7:37).
3. **Gandlati:** Ri nyika ndzhuti ni ku sirhelela ekaya. Moya Lowunene: u hi sirhelela eka khombo ra misava leyi.
4. **Oli:** Oli yi totiwa ni ku hanyisa naswona Moya Lowunene u totiwa vakholwa (1Yohane 2:20). Moya Lowunene u tlhela a hanyisa.
5. **Moya Lowunene u vonakisiwa tanihi ku vonakala, moya lowukulu, vhinyo leyintshwa.** Ku vonakala ku hi voningela, moya lowukulu wu kombisa ku tirha, lowu wu kombisa ku tirha ka Moya Lowunene loko a endla ntirho wun'wana. Vhinyo yi nyika ntsako ni matimba. Moya Lowunene u hi nyika ntsako ni matimba yo yima hi matimba eka swilo hinkwaswo leswi hi hlangavanaka na swona (Vaefesa 5:18).
6. **Xinyenyana:** Moya Lowunene i wo olova tanihi xinyenyana (Vagalatiya 5:22).

MPFUNETO WA YENA: Hi ndlela leyi Moya Lowunene a vulavulaka ha yona, u vulavula hi tindlela to hambanahambana. Leswi swa nkoka i ku kuma marito ya yena, ku nga ri ndlela leyi a vulavuleke ha yona. Leswi hi tindlela ta yena to vulavula:

1. U vulavula hi Rito leri tsariweke (Bibele): loko hi hlaya Bibele, Moya Lowunene u vulavula na hina.
2. U vulavula hi Rito leri vulavuriwaka leri tiviwaka tanihi Rhema: ri nga va rito leri twalaka tanihi ra munhu, miongho, swikombiso, vuprofeta, ku vaka ni ku vhumbuluxiwa leswi nga ta humelela, ni swin'wana.
3. U vulavula hi vuprofeta, miongho, swikombiso ni ku vhumbuluxiwa (Mintirho 2:17-19).
4. U vulavula hi mimbilu ya vuprofeta, mitirho ya vuprofeta, tinsimu ta vuprofeta, ririmi ra vuprofeta ni hi vaprofeta.
5. U vulavula hi tinyiko tin'wana ta Moya Lowunene ni ku vonakala ka yena: tanihi vutivi, vutlhari, ku hambanisa mimoya, tindzimi ni ku hlamuseriwa ka tona ni vuprofeta.
6. U vulavula hi mbhandzu wa moya. xikombiso: ntsako ni ku rhula emoyeni wa wena swi nga va xikombiso xa leswaku u ku nyika mpfumelelo eka leswi u n'wi vuteke swona.
7. U vulavula hi swiyimo: mikapu ya nkoka loko yi pfuriwa naswona u ri ni ku rhula ni ntsako emoyeni wa wena, sweswo hi xikombiso xa leswaku u vulavula na wena hi ku ku tlakusa ni ku ku pfula mikapu.

Hi hlamuserile hi vuenti tindlela leti a vulavulaka ha tona eka mhaka ya ku twa Xikwembu.

Hi avanyisa rito ra yena hi Testamente Leyintshwa. Leswi a swi vulaka swi ta tshama swi fambisana na Bibele, Testamente Leyintshwa, hikuva hi hanya ehansi ka yona. Loko swi nga fambisani na yona, a hi yena la vulavuleke, kambe i moya wa vukungundzwana. A nge emeli Rito ra yena (1Timotiya 3:16).

TINYIKO TA YENA (1VAKORINTO 12:1-11):
Tinyiko ta Moya Lowunene ti kombisa mintirho ya yena. I tinyiko ta vutlhari, vutivi, ku hanyisa, mitirho ya swihlamusela, vuprofeta, ku hambanisa mimoya, tindzimi to hambanahambana ni ku hlamuseriwa ka tona. Moya Lowunene u nyika tinyiko leti eka vakholwa. Hi ti hlamuserile hi vuenti eka mhaka ya Vana va Xikwembu.

Hawa ntsena tinyiko ta Moya Lowunene; u ni tinyiko to tala ni mintirho yo tala, hambiloko hinkwato yi nga kombisiwiki. xikombiso: nyiko yo hlamusela miongho, leyi hi yi voneke eka Yosefa na Daniyele ni van'wana; ku tirhela van'wana, ku nyika nkateko, ku pfuna lava swi va tsakelaka, ku nyika, vuongameri, tintswalo (Varhoma 12:6-9).

MITIRHO YA YENA SWESWI:

1. Moya Lowunene u tirha ni kereke leswaku a yi hetisa, a yi lunghiselela ku fika ka Yesu Kriste ni ku yi fundhisa leswaku yi aka mfumo ni ku endla ku rhandza ka Xikwembu emisaveni.
2. Moya Lowunene u tirha ni kereke ku ponisa misava.
3. Moya Lowunene u vitana ni ku totiya vakholwa eka mintirho yo hambanahambana eka mfumo wa Xikwembu (Mintirho 13:2-5).

Mintirho yin'wana ya yena i kutani hi dyondzile ha yona.

MITIRHO YA YENA YA MAMBUKU:

1. Moya Lowunene u ta pfuxa mirhi ya vanhu lava feke va ri eka Hosi loko Yesu a vuya.
2. Moya Lowunene u ta hi teka hi ya emafwini ku hlangana na Yesu loko a vuya.
3. Moya Lowunene u ta tshama endzeni ka mukholwa hilaha ku nga heriki.

MAVITO MAN'WANA YA YENA:
Mavito ya yena ma kombisa vumunhu bya yena, matshamba ya yena ni mintirho ya yena.

Moya Lowunene, Moya wa Xikwembu, Moya wa ntiyiso, Muchaveleli, Nsumi wa Hosi, Moya wa Yesu Kriste, Toti, Moya wa Yehovha, Moya wa ku kwetsima, milambu ya mati lama hanyaka, ndzilo wa Xikwembu, Moya ya nkombo ya Xikwembu, Ku vonakala ka Xikwembu, Moya wa Hosi.
Ni ku vonakala ka Moya ya nkombo i mavito ya yena.

Ku ni mavito man'wana eTestamenteni ya Khale ni Leyintshwa.

NDLELA YO TWA RITO RA XIKWEMBU

MINISTERI YA VAPOSTOLA NI VAPROFETA:
Loko hi vulavula hi ntirho wa vuprofeta, a hi vulavuli hi nyiko kumbe hofisi ya muprofeta, kambe hi vulavula hi tindlela hinkwato leti Moya Lowunene a vulavulaka ha tona, leti nga Bibele, swikombiso, miongho, ku vhumbuluxiwa ni swin'wana leswi hi nga ta swi hlamusela (Mintirho 2:17-20).

Nakambe, loko hi vulavula hi ntirho wa vapostola, a hi vulavuli hi hofisi ya mupostola, kambe hi vulavula hi tindlela hinkwato leti Moya Lowunene a vonakalaka ha tona, leti kongomaka eka swihlamusela, swikombiso ni swihlamusela leswikulu (Marka 16:15-19).

Vakholwa hinkwavo va fanele ku va vaapostola ni vaprofeta. Hi marito man'wana, va fanele ku kota ku famba hi ku vonakala ka matimba, swikombiso ni swihlamusela swa Moya Lowunene. Leswi i ku va vaapostola. Va fanele ku tlhela va kota ku famba hi ku vhumbuluxiwa ka Rito leri tsariweke (logos) ni Rito leri vulavuriwaka (Rhema). Vakholwa va muxaka lowu i vona lava endlaka leswaku va kota ku hanya hi ku vonakala ka vana ni vanhwanyana va Xikwembu hi ku helela.

EKA DYONDZO LEYI HI TA TSEMAHIYA HI MINISTERI YA VUPROFETA, LEYI HI TINDLELA TO HAMBANA-HAMBANA LETI MOYA LOWUNENE A VULAVULAKA HA TONA NA HINA.
Bibele yi kombisa leswaku Vana ni Vanhwanyana va Xikwembu va kota ku twa rito ra Xikwembu. Yesu Kriste u vula leswaku tinyimpfu ta yena ti tiva rito ra yena (Yohane 10:14, 27-29).

Rito ra Xikwembu ri na swiphemu swimbirhi. I Rito leri tsariweke, ku nga Bibele (Logos), naswona i Rito leri vulavuriwaka leri Xikwembu xi vulavulaka evuton'wini bya mukholwa, ku nga (Rhema). Rito leri vulavuriwaka ri nga ta hi tindlela to hambana ku fana ni ku vhumbuluxiwa, miongho, swikombiso, vuprofeta ni swin'wana. Leswi hi swona leswi hi nga ta swi languta sweswi.

Mukholwa un'wana ni un'wana u fanele ku famba hi ku vhumbuluxiwa ka Rito leri tsariweke ni Rito leri vulavuriwaka loko a lava ku famba hi ku humelela na Xikwembu.

MOYA LOWUNENE U VULAVULA KU FANA YINI? (Mintirho 2:17-21)

1. **MOYA LOWUNENE U VULAVULA HI RITO LERI TSARIWEKE (BIBELE):**
   Moya Lowunene u tirhisa Rito leri tsariweke ku vulavula na hina. Loko mukholwa a hlaya Bibele, Xikwembu xi vulavula na yena. Minkarhi yin'wana u nga tirhisa tindzima to karhi a ti byela moya wa wena vutomi. Leswi swi vula leswaku ti vulavula hi ku kongoma na wena kumbe ti kombisa xiyimo xa wena.

MOYA LOWUNENE U VULAVULA HI RITO LERI VULAVURIWAKA (RHEMA), NI RITO LERI VULAVURIWAKA RI NGA TA HI TINDLELA LETI:
MIONGHO, SWIKOMBISO, VUPROFETA, KU VHUMBULUXIWA, MBHANDZU NI TINYIKO TA MOYA LOWUNENE NI SWIN'WANA LESWI HI TA SWI HLAMUSELA.

2. **MOYA LOWUNENE U VULAVULA HI MIONGHO (Mintirho 2:17):**
   Moya Lowunene u vulavula ngopfu hi miongho. Leswi hi swivangelo swin'wana:

(1) U hlawule ku vulavula hi miongho.
(2) Minkarhi yin'wana vakholwa va tshama va ri karhi va teka nkarhi hinkwawo va ri eka ntirho wa siku, naswona a va tikarhati ku twa rito ra Moya Lowunene, hikokwalaho u va kuma loko va etlele hi miongho ya vona. Swi olova swinene ku twa swilo swa moya loko a etlele ku tlula loko a pfukile hilaha miehleketo yi teleke hi ntirho. Kambe vakholwa lava khongelaka ngopfu hi tindzimi ni lava dyondzeke ku twa rito ra Moya Lowunene a va karhatiwi hi nkarhi wo karhi.
(3) Minkarhi yin'wana loko marito ma ta hi xivumbeko xa miongho, ma ta va ma tiyile swinene ku tlula marito lama byeriwaka hi nomu hikuva miongho yi ta tanihi xifaniso, naswona miehleketo yi twisisa swifaniso hi ku olova.

Miongho yi huma eka tindhawu tinharhu: Xikwembu, wena ni Sathana.

U tiva njhani leswaku miongho yi huma eka Moya Lowunene?

1. Miongho leyi humaka eka Moya Lowunene yi nga kombisa ku rhandza ka Xikwembu kumbe tipulani ta yena.
2. Yi tisa ku vonakala ni vumundzuku lebyi voningalaka. Hambiloko yi ri ku tshinya, yi ku nyika ndlela yo hundzuka no lulamisa leswi u faneleke ku swi lulamisa. Xikwembu xi rhandza ngopfu leswi hi kahle eka vana va xona naswona hinkwaswo leswi xi endlaka xi ri ku pfuna. (Yeremiya 29:11-13)
3. Yi kombisa laha Xikwembu xi lavaka ku yisa vana va xona kona naswona yi kombisa mukholwa leswi Xikwembu xi lunghiseleke swona evuton'wini bya yena.
4. Yi tisa marito lama Xikwembu xi lavaka ku hundzisela n'wana wa xona kumbe kereke.

5. Miongho yi nga phindha hi ndlela yin'we kumbe hi ndlela yin'wana, kambe yi ri ni ku vulavurisana loku nga hundzukiki. Leswi swi vula leswaku Xikwembu xi sindzisa leswi xi vuleke leswaku swi ta humelela (Genesa 41:15-34, languta ndzimana 32).
6. Miongho leyi humaka eka Moya Lowunene yi kombisa ntiyiso lowu humelelaka emoyeni. Xikombiso: Solomoni u lorhe leswaku Xikwembu xi n'wi nyika vutlhari; loko a pfuka, vutlhari lebyi a ku ri bya ntiyiso hikuva a nyikiwile hi miongho. Sweswo hi xikombiso leswaku leswi a lorhiweke swi humelele vutomi bya yena hilaha xi lorhiweke hakona (1Tihosi 3:5-15). Munhu a lorha a ri karhi a khongeleriwa hi miongho a pfuka a hanyile kumbe a amukerile leswi a khongeleriweke swona. Minkarhi yin'wana swi nga vonaka onge munhu a nga lorhi, kambe swi humelela hi xiviri (1Tihosi 3:15).
7. Yi nga kombisa leswi hundzeke, leswi humelelaka sweswi kumbe leswi nga ta humelela. Hambi yi kombisa leswi hundzeke kumbe leswi humelelaka sweswi, xikongomelo i ku nyika vumundzuku lebyi antswaka.
8. Yi nga kombisa xiyimo xa moya xa mukholwa. Xikombiso: mukholwa loyi a nga khongeli ngopfu u tsanile emoyeni. Kutani miongho yi n'wi dyondzisa leswi hi ku kongoma leswaku a lulamisa leswi.
9. Yi byala mbewu ya tipulani ta Xikwembu evuton'wini bya mukholwa. Xikombiso: mukholwa a lorha a ri karhi a khongela vanhu naswona va hanyisiwa. Hambiloko a nga si khongela munhu, miongho leyi yi byala mbewu eka moya wa yena kutani hi nkarhi u ta endla leswi a lorheke swona.

MIONGHO LEYI HUMAKA KWA SATHANA:
(1) Yi tisa ku hehluriwa. Xikombiso: ku lorha ku fa nkarhi hinkwawo, kumbe ku lorha swo biha leswi nga lulamisiwiki.
(2) Yi tisa ku xanisiwa, ku karhata, ku vilela ni ku chava. A yi tisi vumundzuku lebyi vonakalaka.
(3) Yi hehlula, yi tisa mavunwa ya ku hehla la lorhaka hi swilo leswi a swi nga ta swi endla, kumbe ku hehla van'wana hi mavunwa.
(4) Yi dyala mbewu yo hoxa nandzu wa xidyoho kumbe ku titlakusa. Yi nga nyika munhu miehleketo yo hoxeka ngopfu ku fikela a tikatsa hi ku titlakusa kumbe a wela evudyohweni.
(5) Yi lwisana ni Rito ra Xikwembu ni milawu ya xona. Xikombiso: munhu a lorha vanhu va khongela hi yena, kumbe ku endla swilo leswi lwisanaka ni Bibele ni Testamente Leyintshwa. Xikombiso: ku vona ntsumi yi n'wi byela leswaku a endla xitlhavelo hikwalaho ka swidyoho. Leswi i Rito ra Ntwanano wa khale, a hi endli xitlhavelo hi swiharhi eNtwananweni Lowuntshwa. Miongho leyi yi yiva, yi dlha ni ku lovisa (Yohane 10:10).

MIONGHO LEYI HUMAKA KWA WENA:
I nchumu lowu munhu a nga ha ku wu anakanya enkarhini wa siku kumbe leswi endlekeke leswi khumbeke mbilu yakwe, hi ndlela leyinene kumbe ya vuvabyi, kumbe nchumu wun'wana wa miehleketo. Hambileswi, Xikwembu xi rhandza ku vulavula hi leswi khumbaka n'wana wa xona. Loko ku ri nchumu lowu endlekeke lowu n'wi twiseke ku vilela mukholwa, Xikwembu xi rhandza ku vulavula hi wona hi miongho hi vusiku lebyi. Leswi swi vula leswaku a swi vuli leswaku munhu nkarhi hinkwawo u ta lorha leswi a swi anakanyeke hi siku hinkwaro; u nga kuma leswaku Xikwembu tanihi Tatana la rhandzaka u pfuna n'wana wa xona eka leswi n'wi karhataka hakunene.

3) MOYA LOWUNENE U VULAVULA HI SWIKOMBISO (Mintirho 2:17):
Swikombiso swi fana ni miongho, kambe swi fika eka mukholwa loko a pfukile. Swikombiso swi endla ntirho lowu fanaka ni wa miongho, naswona swi nga va ni mlayo lowu fanaka, kambe swi ta hi ndlela yin'wana. Swikombiso swi nga huma eka Xikwembu, Sathana kumbe miehleketo ya munhu. Ku ni tinxaka ta swikombiso ta mune. Ku nga:

1. **Xikombiso xa le endzeni:** Laha mukholwa a vonaka xifaniso emoyeni wa yena, ku nga ri hi mahlo ya nyama. Swi ta onge u pfumela nchumu. Mukholwa u pfumela nchumu hi munhu kumbe hi xiyimo xo karhi emoyeni wa yena.
2. **Ku khomiwa hi ku tsopfa:** Eka xikombiso lexi, mukholwa a nga tivi nchumu leswi humelelaka emisaveni ya nyama, u vona ntsena leswi kombisiwaka eka yena. Tanihi Petro loko a ri karhi a khongela ehenhla ka yindlu (Mintirho 10:9-17).
3. **Xikombiso xa mahlo lama pfunekiweke:** Laha mukholwa a vonaka swilo swa moya ni swa nyama hi nkarhi wun'we. U vona swilo swa moya ku fana ni leswi a vonaka swilo swa nyama. Xikombiso i xa munhu a vonaka ntsumi hi mahlo ya nyama, a ha vona ni swilo swin'wana swa nyama.
4. **Ku huma emiri (Out of body experience):** Laha munhu a humesiwaka emiri wa yena wa nyama tanihi leswi humelelaka loko a fa, kambe nkarhi lowu i wa nkarhi wo koma naswona wu hlanganisiwa na swikombiso hikuva munhu a ha hanya. Leri i ro tala matimba eka swikombiso hikuva ri ngehe mihele swinene eka lava swi

humelelaka eka vona. Munhu a nga yisiwa etilweni, engehella kumbe a kombisiwa misava ya moya kumbe nchumu wun'wana lowu Moya Lowunene a lavaka ku wu kombisa hi mahlo lawa.

Swikombiso swi tirha ku fana ni miongho; ku hambana i leswaku swi ta hi ndlela yin'wana ku tlula miongho. Mavulavulelo hinkwawo lawa hi vulavuleke ha wona eka miongho, hinkwawo ya tirha eka swikombiso.

5) MOYA LOWUNENE U VULAVULA HI RITO LERI TWALEKE:
Minkarhi yin'wana Moya Lowunene u vulavula hi rito leri twalaka, ku fana ni munhu a vulavula na un'wana. Rito leri ri nga fika eka munhu loko a pfukile ngopfu, kumbe loko a vona xikombiso, kumbe loko a etlele, kumbe loko a lorha, kumbe loko munhu a ri hafu a etlele, hafu a pfukile.

6) MOYA LOWUNENE U VULAVULA HI VUPROFETA (Mintirho 2:17 na 18):
Ku profeta i ku vhumbuluxa mbilu ni miehleketo ya Xikwembu hi ndlela ya moya. Leswi swi vula leswaku munhu loyi a profetaka u vulavula leswi nga embilwini ya Xikwembu kumbe miehleketo ya Xikwembu hi ndlela ya ku vhumbuluxiwa ni ehansi ka Moya Lowunene. A wu endli nchumu hi miehleketo ya wena. I ntiyiso leswaku vuprofeta byi nga katsa ku khutaza, ku chavelela ni ku tiyisa (1Vakorinto 14:3). Byi nga tlhela byi katsa ku vhumbuluxa leswi hundzeke, leswi humelelaka sweswi kumbe leswi taka emahlweni.

Vuprofeta a byi katsi swilo leswi ntsena. Ku profeta i ku vhumbuluxa leswi Xikwembu xi vulaka swona, kumbe ndlela leyi xi vonaka swilo ha yona. Minkarhi yo tala vuprofeta byi hlanganisiwa ni tinyiko ta ku vhumbuluxiwa: ku nga nyiko ya vutivi, vutlhari ni ku hambanisa mimoya.
Minkarhi yin'wana vuprofeta byi nga ta hi ndlela ya tindzimi ni ku hlamuseriwa ka tona; tindzimi loko ti hlamuseriwa ti va vuprofeta.

Loko mukholwa a profeta eka un'wana mukholwa, i Moya Lowunene a vulavulaka eka loyi a amukelaka vuprofeta.

6.1) MOYA LOWUNENE U VULAVULA HI MIMBUYI YA VUPROFETA/ VUDYONDZISI BYA VUPROFETA:
Loko mufundhisi a chumayela hi ku vhumbuluxiwa ni matimba ya Moya Lowunene, u nga kuma leswaku Moya Lowunene u hundzisa mlayo eka vanhu van'wana hi ku tirhisa dyondzo leyi.

Moya Lowunene u vulavula hi mitirho ya vuprofeta:
Loko mukholwa a endla ntirho wo karhi eka un'wana kumbe ntlawa ehansi ka matimba ya Moya Lowunene, i Moya Lowunene a vulavulaka.
Xikombiso: mukholwa un'we a veka voko eka un'wana, a n'wi hundzisa nchumu hi ku tirhisa ku pfumela, Moya Lowunene u vulavula leswaku ku ni nchumu lowu a wu hundzisaka eka munhu yoloye.

Kumbe mukholwa a tihungasa emahlweni ka ntlawa ehansi ka Moya Lowunene; Moya Lowunene u vulavula hi swilo leswi fambisanaka ni mitirho ya ku tihungasa.
Xikombiso: loko a tihungasa ni mavoko ma pfuriwile, leswi swi nga vula leswaku Xikwembu xi komba leswaku mavoko ya xona ma pfuriwile eka vana va xona.

Moya Lowunene u vulavula hi tinsimu ta vuprofeta:
Laha mukholwa a yimbelelaka ehansi ka ku vhumbuluxiwa ni matimba ya Moya Lowunene. Yi nga va risimu leri a ri amukeraka hi nkarhi wolowo, naswona a amukela marito loko a yimbelela, kumbe risimu leri tivisiweke naswona ri ri ni mlayo lowu Moya Lowunene a lavaka ku wu hundzisa. Risimu leri ri nga yimberiwa ntlawa, yena hi yexe, un'wana, kumbe ri yimberiwa Hosi.

Moya Lowunene u vulavula hi vuprofeta bya vanhu lava vekiweke hi vuphuresidente:
Laha vakholwa lava dyondzekeke ku twa Xikwembu, kumbe vaprofeta, kumbe vahlweni lava pfumelelekaka eka vuprofeta va profetaka eka munhu un'we, vanhu vo karhi, kumbe eka xiyimo xo karhi. Leswi swi endleke ngopfu eka kereke ya buku ya Mintirho.

Xichavo xa mhaka leyi i leswaku hileswi hinkwavo va nga teka marito ya Xikwembu hi matimba hikuva va swi vutisa hi ku hetiseka. Leyi i ndlela yin'wana leyi Moya Lowunene a vulavulaka ha yona (1Timotiya 4:14).

Moya Lowunene u vulavula hi nkulumo ya vuprofeta:
Laha mukholwa a vulavulaka na un'wana hi ndlela ya vuprofeta. Hi marito man'wana, loko a vulavula u nyikiwa ku vhumbuluxiwa naswona a hlamusela miehleketo ya Xikwembu hi munhu loyi kumbe xiyimo lexi a vulavula ha xona.

Moya Lowunene u vulavula hi ku pfuna ka vuprofeta:
Laha muhlanguteri a hlawuleka hi ku tirhisa ku vhumbuluxiwa loku a nyikiweke hi Moya Lowunene naswona a tirhisa vutlhari bya Bibele lebyi humesiwaka hi Moya Lowunene. I ku pfuna hi tinyiko ta Moya Lowunene. A hi ku pfuna hi miehleketo ya munhu, kambe i ku pfuna hi ku vhumbuluxiwa ka Moya Lowunene.

Moya Lowunene u vulavula hi hofisi ya muprofeta:
Moya Lowunene u tirhisa muprofeta ku vulavula ni vanhu. Loko muprofeta a profeta, i Moya Lowunene hi yena a vulavulaka hi ku tirhisa muprofeta. Muprofeta a nga tirhisa ku hundzisa nchumu wun'wana ni wun'wana lowu Xikwembu xi lavaka ku wu vulavula: mlayo, nkateko, vuavanyisi, nchumu lowu nga ta humelela, kumbe nchumu wun'wana lowu faneleke ku vulavuriwa.

VUPROFETA BYA SATHANA:
Sathana a nga nyika vuprofeta. Byi tisa ku hlanganisa miehleketo ni ku chava. Byi hehlula lava nga riki na nandzu, byi dyala mbewu yo hoxeka evuton'wini bya munhu, mbewu ya ku titlakusa ni ya xidyoho ni swin'wana. Byi tsikelela, byi avanyisa, byi tisa ku avana ni ku vaviseka. Byi kongomisa vanhu eka swikwembu leswi nga pfuniki nchumu. Byi lovisa, byi yiva ni ku dlaya. Byi lwisana ni dyondzo ya Testamente Leyintshwa.

7) MOYA LOWUNENE U VULAVULA HI KU VHUMBULUXIWA:
Rito ra Moya Lowunene ri nga ta tanihi ku vhumbuluxiwa eka mukholwa. Ku vhumbuluxiwa loku swi nga fika tanihi miehleketo leyi hlanganisiweke ni ku titwa kumbe ku pfumela. Ku vhumbuluxiwa loku a ku fanelanga ku lwisana ni dyondzo ya Testamente Leyintshwa.

8) MOYA LOWUNENE U VULAVULA HI MBANDZILO YA MOYA:
Mbandzilo wa moya i: rirhandzu, ku rhula, ntsako, ku tiyisela, ku twelana, ku lulama, ku tshembeka, ku tilawula ni swin'wana leswi nga xiphemu xa vumunhu bya Xikwembu ni vana va xona tanihi ku tiya ni ku titsongahata (Vagalatiya 5:22).
Xikombiso, loko mukholwa a lava ku endla xiboho xo karhi, kambe a nga tiyiseki hikuva i ku rhandza ka Xikwembu, u fanele ku languta loko a titwa ku rhula emoyeni wa yena, loko a titwa ntsako kumbe ku tshikileleka, loko a titwa ku tiya kumbe ku chava. Loko Hosi a n'wi nyika mpfumelelo wo famba emahlweni, u ta va ni ku rhula, ku tiya ni ntsako, leswi swi nga fanaku.

Mukholwa u fanele ku va ni ku rhula eka hinkwaswo leswi a swi endlaka. Hambiloko a teka magoza lamakulu ya ripfumelo, u fanele ku rhula emoyeni wa yena (Vakolosa 3:15). Mbandzilo wa moya wu fanele ku tiyisa vuprofeta, miongho, swikombiso ni swin'wana. Sathana na yena a nga vulavula hi miongho, swikombiso, vuprofeta ni swin'wana, kambe a nga koti ku nyika ku rhula ka ntiyiso kumbe ntsako.

9) MOYA LOWUNENE U VULAVULA HI TINYIKO NI SWITIVISO SWA YENA:
Moya Lowunene u vulavula hi tinyiko ta yena ta sanga nhungu leti humelelaka eka 1Vakorinto 12 ni tin'wana.
Xikombiso: loko mukholwa a tirha hi nyiko ya vutivi, vutlhari, ku hambanisa mimoya, vuprofeta, tindzimi kumbe ku hlamuseriwa ka tindzimi, hi Moya Lowunene a vulavulaka hi tinyiko leti. Hambiloko mukholwa a tirha hi tinyiko ta ku hanyisa, swihlamusela ni ripfumelo kumbe switandzhaku swa Moya Lowunene, Moya Lowunene u tikombisa, naswona hi ku endla tano u byela mukholwa leswaku u kona, naswona u tirha na yena ni ku angarhela swikhongelo swa yena. Xikombiso i loko mukholwa a kombela Moya Lowunene ku tikombisa, kutani a hlamula hi ku vonakala ko karhi.

10) MOYA LOWUNENE U VULAVULA HI VAKHOLWA NI HI VANHU VAN'WANA LAVA VANGA RI VAKHOLWA:

Moya Lowunene a nga tirhisa vakholwa van'wana ku byela munhu hilaha a lavaka. A nga tirhisa un'wana ni un'wana ku vulavulela munhu, hambiloko munhu yoloye a nga tivi.
Xikombiso: loko mukholwa a lava ku twisisa xivutiso xo karhi, kutani munhu a sungula ku hlamusela nchumu lowu fanaka eka yena kumbe eka un'wana la nga ekusuhi leswaku yena a twa leswi a swi lavaka.
Kumbe mukholwa un'wana a byela un'wana nchumu lowu a swi nga tivi leswaku loyi un'wana a swi lava.
Kumbe munhu a karhi a kombela mufundhisi a ta etikweni ra yena kumbe ekaya ka yena ku ta endla crusade, loko hi nkarhi wolowo mufundhisi a vutisa Xikwembu laha a faneleke ku sungula ntirho wa yena kona.

11) MOYA LOWUNENE U VULAVULA HI TIYIMO:
Minkarhi yin'wana Moya Lowunene u vulavula hi swiyimo. Minkarhi yin'wana a nga pfala mikapu leyi kombisaka leswaku a ku amukeleki leswi endlaka kumbe nkarhi wu nga ri wo twala.
Kumbe a nga pfula mikapu yin'wana ku kombisa leswaku mukholwa a nga famba emahlweni hi tipulani ta yena.
Xirhandzu xa nkoka hi leswaku mukholwa a fanele ku va ni ku rhula emoyeni wa yena a nga si endla nchumu wo karhi, hambiloko mikapu yi pfuriwile.

12) MOYA LOWUNENE U VULAVULA HI VULAWURI:
Vakholwa va fanele ku twisisa leswaku Moya Lowunene u vulavula hi vatirheli lava a va vekeke evuton'wini bya vona.
Vakholwa va fanele ku dyondza ku titsongahata emisaveni ya vatirheli lava vekiweke evuton'wini bya vona hi Xikwembu. Loko va endla tano, a va nge tlhontlhomiwi hi ku humelelana ku rhandza ka Xikwembu kumbe ku landzela mimoya yo hoxeka.
Vatirheli lava va nga va vatori va ntirho wa ntlhanu, vakulukumba ni vatswari, kumbe vulawuri byin'wana hinkwabyo.

13) MOYA LOWUNENE U VULAVULA HI MITIRHO:
Moya Lowunene u susumeta vanhu ku endla swilo leswinene eka van'wana.
Xikombiso: loko munhu a nyika un'wana, kumbe munhu a kombisa un'wana rirhandzu hi ku n'wi pfuna hi ndlela yo karhi — tanihi ku hakela munhu swikolo, kumbe ku n'wi pfuna hi mhaka yo karhi, kumbe ku endla nchumu wo saseka.
Leyi i Moya Lowunene a kombisa rirhandzu eka munhu hi ku tirhisa un'wana.

14) MOYA LOWUNENE U VULAVULA HI XITIVISO XA NGINGIRIKO (Varhoma 9:1):
Xitiviso lexi xi endla leswaku munhu a tiva ni ku chava Xikwembu ni ku endla leswi lulameke emahlweni ka xona.

15) MOYA LOWUNENE U VULAVULA HI KU TSHINYA (Yohane 16:5-12):
Moya Lowunene u tshinya mukholwa hi ku kombisa leswi ku rhandzaka ka Xikwembu.
Xikombiso: loko mukholwa a dyohile, hi Moya Lowunene a n'wi kombaka leswaku i xidyoho, ni leswaku a fanele ku hundzuka.
Kumbe loko munhu la nga ponisiwangiki a tshinyiwa a twisisa leswaku u lava ku ponisiwa, hi Moya Lowunene a vulavulaka hi ku tshinya.

16) MOYA LOWUNENE U VULAVULA HI NKATEKO WA VUTLHARI (Esaya 28:29):
Moya Lowunene u tirhisa vanhu ku nyika van'wana nkateko. U nyika vakholwa van'wana vutlhari byo nyika nkateko eka swiyimo swo karhi.
I swa nkoka leswaku mukholwa a lava nkateko eka vakholwa lava fambaka na Xikwembu a nga si endla swiboho leswikulu. Hi ku endla tano a nge humelelani hi ku kandziyeriwa ku rhandza ka Xikwembu.

KU TWISISA NI KU HLAMUSELA MIONGHO NI SWIKOMBO:
Miongho ni swikombero swi vulavulela hi swifaniso. Hikwalaho, mukholwa u fanele ku twisisa leswi xivumbeko xi vulaka swona eka n'gohile kumbe xikombero lexi ringaneke hikuva xivumbeko xin'wana ni xin'wana xi nga va ni nhlamuselo yo hambana hi ku ya hi nhlamuselo wa n'gohile kumbe xikombero xexo. Ku ni tinxaka timbirhi ta miongho ni swikombero:

1. Leswi nga ni rungula leri twalaka, leri kongomiseke eka la nge n'gohela.

2. Ku ni leswi taka hi rungula leri tumbetiweke, leswi taka tanihi swivutiso. Moya Lowunene u nyika miongho ya muxaka lowu hikuva u lava leswaku mukholwa a n'wi lavelela nhlamuselo ya n'gohelo wolowo.

Ku ni tindzimi timbirhi ta miongho ni swikombero. Tindzimi leti hi: ririmi ra miongho ra bibele ni ririmi ra miongho ra munhu hi yexe.

1. Ririmi ra miongho ra bibele i ku n'goha hi swifaniso ni swiyimelo leswi vonakaka ebibeleni: U n'goha n'gohelo leri vulavulaka hi timaki ni swifaniso leswi humaka Testamente ya Khale ni ya Ntswa ebibeleni.
   Xikombiso: u n'goha timbuti, tihomu, tinyimpfu, mafurha, swikharamu ni swilo swin'wana leswi vonakaka ebibeleni.
2. Ririmi ra miongho ra munhu hi yexe i loko u n'goha swifaniso leswi fambisanaka ni wena ni vutomi bya wena tanihi munhu, hambiloko swi nga vonaki ebibeleni. Minkarhi yin'wana tindzimi leti ti nga hlanganisiwa eka n'gohelo wun'we.

NDLELA YO HLAMUSELA MIONGHO NI SWIKOMBERO:

1. Tshemba vutlhari ni ku vhumbuluxiwa ka Moya Lowunene.
2. Avanyisa n'gohelo kumbe xikombero hi swiphemu loko xi le ku alongheni. Loko u n'gohele endlwini yo karhi, tsala swifaniso hinkwaswo leswi nga kona, kutani u lava nhlamuselo wa swona hi ku ya hi nhlamuselo wa n'gohelo.
3. Miongho yin'wana yi twisiseka ntsena loko yi humelela kumbe endzhaku ka nkarhi.
4. Yin'wana yi lava leswaku u dyondza Bibele hi vanhu van'wana leswaku u kuma nhlamuselo ya kona.
5. Leswi nga ni rungula leri twalaka swi fanele ku tekiwa hi ku kongoma, kambe twisisa leswaku swi nga teka nkarhi leswaku swi humelela. Swi ta humelela hi nkarhi wa Xikwembu.
   Xikombiso: loko u n'goha u khongela lava nga vabyaka, kutani va hanyisiwa.
6. N'gohelo ri nga phindha hi muxaka lowu fanaka kumbe hi ndlela yin'wana kambe ri hundzisa rungula leri fanaka — ku tiyisa leswaku swi ta humelela hakunene. Miongho ya Sathana hambiloko yi phindha yi fanele ku nyikiwa ehansi ni ku nga tekiwi enhlokweni.

Loko Xikwembu xi vulavurile eka mukholwa hi ndlela yin'wana ni yin'wana, mukholwa a nga kombela Xikwembu leswaku xi tiyisa leswaku leswi vulekeke i swa xona. Bibele yi vula leswaku hinkwaswo swi fanele ku tiyisiwa hi vumbhoni bya vavulavuri vambirhi kumbe vanharhu (Matewu 18:16). A hi nchumu wo biha ku endla tano. Xikwembu xi ta tiyisa loko ku ri xona xi vuleke. Xi nga tiyisa hi tindlela to hambana: miongho leyi phindhakiweke, vakholwa van'wana, hi vuprofeta, hambi kona.
Loko swi se tiyisiwe, mukholwa u fanele ku teka magoza eka leswi Xikwembu xi vuleke. Kambe u fanele ku tiyisisa leswaku wa swi twisisa leswi Xikwembu xi vuleke, nakambe u fanele ku kuma leswaku swi ta humelela rini, kumbe nkarhi wa swona.

KU KUMA LESWI SWIFANISO SWO HAMBANA SWI VULAKA SWONA EKA MIONGHO NI SWIKOMBERO, YANA EKA WEBSITE YA INTERNET:
Ku katsiwa tinomboro, tindhawu, swiendlo swa vanhu tanihi ku hleka, ku rila, swiharhi ni swin'wana. Yana eka (www.tehillah.org) ni tindzokotsongo tin'wana ta Vukreste. Kwalaho u ta hlawula leswi u lavaka ku swi vona. Eka dyondzo leyi, ndzi nga tsalanga tialeverse leti tiyisaka swifaniso leswi, kambe u ta swi kuma hinkwaswo eka www.tehillah.org ni website yin'wana ya Vukreste leyi hlamuselaka miongho ni swikombero.

Tsundzuka leswaku swikombiso ni swiendlo swi nga vula swilo swo hambana hi ku ya hi miongho yo hambana. Hikwalaho u nga ehlekete leswaku xivumbeko xa vula hinkwaswo nkarhi hinkwawo. Swi titshege hi leswi xivumbeko lexi endlaka xiswona eka n'gohelo. A ndzi tsalanga minhlamuselo hinkwayo ya swifaniso leswi eka phepha leri.

XIHINGAKO: MUTI: vanhu, vutomi bya munhu, mfumo wa Xikwembu **RHAVI:** Kriste, Vakreste, mihandzu ya vutomi bya munhu kumbe nchumu wo karhi **MUKHARI:** Rito ra Xikwembu, vulawuri **XIVANAVANA XA KU DYELA:** ndhawu ya vun'we ni ku hlanganisiwa **RIBYE:** Kriste, ndhawu ya vutumbelo bya munhu **XIHUMBU:** ku rhula **XIGUBU:** ku lunghelela **TINDLUHO:** lwendo ra moya, ntirho wa Xikwembu eka munhu **TINYELO:** tintsumi,

vana va Xikwembu kumbe swipfuno swa vona **MUTANGANYI:** xitshembiso xa Xikwembu **LWANDLE:** matiko **ISRAELE:** kereke **XICIKWA:** ku ponisa **RIDINGA:** Kriste, nkarhi wa ku pfuleka, wu pfurile hi Xikwembu kumbe Sathana **MAWINDA:** mahlo, leswi nga endzeni swi kombisiwile **BIYANA:** ntiyiso **XICATO:** mpfuno, ntirho wa Xikwembu eka munhu **MRHOHWA LOWU PFURIWEKE:** ku pfuxa **KARUHI ERHISA:** nsimu, ndhawu ya ku wisa ni mikateko **BUKU:** vutomi bya munhu **XIKHWAHLAMEKO:** kereke kumbe ndhawu yo dyondza **XIPATSA:** kereke **JELA:** ku avanyisiwa **MUFARISI:** nawu **VUMBUXU:** ku tshembeka ko hloka **KU TSHUKELA:** swiendlo swo chaviseka kumbe ku pfula nyangwa eka nala **MAFURHA:** mafuta **KU TSHUKA KA MISAVA:** ku va kona ka Xikwembu kumbe ku avanyisiwa **MHEHO:** ntirho wa Moya Lowunene **XIWUMBA XA KU ETLELA:** ndhawu yo hlangana kumbe vun'we **XIGANGANI:** xiyimiso xa xihundla **NKHOPO/NDLEVE YA KU PENYA:** matimba ya Xikwembu **MUFAVA:** ku va kona ka Xikwembu **MUTOMBA:** ku va kona ka Xikwembu **MAFUFRU:** ku va kona ka Xikwembu **XITSALWA XO HISA:** khombo leri taka **XITSALWA:** ku humelela

SWIN'WANANA:
Laha ndzi hlamusela ririmi ra bibele ra tinomboro eka miongho ni swikombero. Nomboro yin'we yi nga vula swilo swo hambana hi ku ya hi xiyimo xa n'gohelo. Ndzi nyikele nhlamuselo ya nomboro yin'wana ni yin'wana kumbe leswi yi nga vulaka swona, kambe a ndzi tsalanga tialeverse leti kombisaka tinomboro leti — u nga ti kuma hinkwato eka www.tehillah.org.

1: Ku sungula, chinhu leyintshwa, vun'we, xiyimo, muxaka wa Xikwembu ni matimba. **2:** mbhoni, ku hambana, ni ku hetiseka evukatini, valala, ni ku nga twanani **3:** ku helela, ku tala, vumbhoni, ku tala ka Xikwembu, Xikwembu, matimba ya ku pfuxa vafi **4:** Misava, ntumbuluko, nguva, minkondzo ya mune ya misava, ku fuma misava, ku tiyiseka ni ku simeka **5:** Musa, ku hakela swidyoho, ntirho wa ntlhanu, ntirho, swibohlo, ku hanya kahle **6:** Munhu, xiharhi, Sathana, nyama, nchumu wa misava **7:** ku hetiseka, ku tala, ntirho lowu heleke, ku heta nchumu, ku wisa **8:** ku hambana na xidyoho, ku ponisiwa, ku ponisiwa, ku sungula ka leswi hinkwaswo, ku ponisiwa, ku sungula ka swilo hinkwaswo, matimba ya ku pfuxiwa eka vafi, ku fa ka hina **9:** Mihandzu ya Moya, tinyiko ta Moya, ku tswala, makumu, ku tala ka ku veka tintswalo **10:** Mfumo, nawu, nkongomiso, ntshumo, ku ringiwa kumbe ku cheriwa **11:** Makumu, ku heta, ku hengeletana, ku pfumala ku lulama, ku nga hetisekangi **12:** Mfumo ni ku hlawula ka muxaka wa Xikwembu, ku tala ka vurhangeri, vurhumeri, kereke, vanuna ni vavasati va Xikwembu, vun'we, vurhangeri **13:** Ku avana, ku rhelela ehansi, ku vuya eka xidyoho **14:** Paseka, ku velekiwa, mutsari **15:** Nkunguhato, musa, ku wisa ni ntshunxeko **16:** ntshunxeko, ku ponisiwa **17:** Ku lulama ka moya, ku nga hetiseki, ku titsongahata **18:** Swibohlo, ku avanyisiwa, vuhlonga **19:** Ripfumelo, swilo leswi chavisekaka, ku pfumala mihandzu ya moya ni nyama **20:** Vuya ni ku ponisiwa **24:** Ku hetiseka eka mfumo, vuprista, ku titsongahata, ku kula **30:** ku sungula ka ntirho, ku kula leswaku u ta sungula ku tirha **40:** ku ringiwa ni maxangu **50:** Pentekosta, Moya Lowunene, ntshunxeko **70:** ku nyika Moya Lowunene, ku andzisa, tiko, ku vuyisiwa **75:** ku basisiwa, ku avelana **100:** ku tala, vanhu va xitshembiso **120:** ku sungula ka vutomi bya moya, makumu ya vutomi bya misava **150:** makumu ya misava hi mati **666:** nala wa Kreste, Sathana, nomboro ya munhu, marka ya xiharhi **10000:** Mavuthu ya Xikwembu lama fundzisiweke lama yirisiwaka hi Xikwembu **12000:** Mavuthu ya matimba ya Xikwembu. **3 NI HAFI:** Vumbhoni bya marito ya vuprofeta leyi tiyeke, swilo swa makumu nileswaku swi hlanganisiwa ni xitlhavelo xa Kreste.

LESWI HI HLAMUSETA MINKWASWOHI YA MIMBALA NI TINDLELA TA YONA HA YONA:
XUNGHANSI: vun'we na Xikwembu, xidyoho **RIBLUWA:** Moya Lowunene, swa tilo **RIRISA:** vutomi, kumbe ku humelela **RIPULASI:** vuhosi, rifuwo, matimba **RISWETA:** ku basa ni ku lulama, ku vangama ka Xikwembu, ku vangama ka Xikwembu **RIKUMA:** muxaka wa Xikwembu **RISILIVERA:** ku ponisiwa **RIBRONZI:** muxaka wa xidyoho **PENKE:** ku hetiseka ka switshembiso swa Xikwembu **RITSERU:** ku rivaleriwa **RIPHORAJI:** ku titsongahata **RIBRAUNI:** swilo swa misava **RIMUNYAMA:** munyama, xidyoho, swa Sathana, ntirho wo biha.

SWIHUNDLA SWA SWIHARI NI MINTIRHO YA SWONA:
MBWA: munhu la nga pfumelaka, muxanisi, munghana **XIN'OMBO:** Moya Lowunene **KATSE:** ku koka, ku kanganyisa **NYOKA:** ku fambisa, vutlhari, Sathana, ku kanganyisa **TAKA:** Kreste, Sathana, mutsari, vurhangeri, ku tiya, ku lulama **XINYANYA:** ku hlayisiwa, nala **NONGE:** muxanisi, xitlhavelo **KHOMU:** xitlhavelo, muxanisi **HOSI:** ku avanyisiwa, matimba, ku baleka kumbe ku hatlisa ngopfu **MINYI:** ku tirha ngopfu **XIGANDLANA:** vaswari va ku avanyisiwa **SWIFENI:** matimba ya Sathana **XIKHOTI:** muprofeta, nyiko ya vuprofeta **MPAPA:** muprofeta wa mavunwa, muprofeta wa ku kanganyisa vanhu **TIMANTSI:** ku tinyiketela eku tirheni **IHLO:** mudyondzisiwa **XIMATANA:** Mufambelehi **XIMBUVA:** Kreste.

LESWI HI TLA HLAMUSERI TINDLELA TO KARHI TA MINTIRHO:
VUMBOLAVUMBOLI: vumbolavumboli bya moya (ku nga tshembheki eka Xikwembu), xidyoho xa ku tikhoma **KU POMSEKA/ KU POMISA:** ku hlawuriwa eka ntirho wa Xikwembu, ku khongela lava vabyaka, ku basa **KU PFUKA:** ku lemuka nchumu, ku tiva, ku susumetiwa ku teka goza **KU HLAMISA:** ku tirhela vanhu, Xikwembu ku khutaza, ku yimbeleka **MBHELEKO:** ku hambana ni munhu la khale, ku nghena eka nchumu hi ku helela, ku hundzuka **KU PFUMALA MBHELEKO:** ku pfumala mihandzu evutirhelini bya Xikwembu, ku avanyisiwa, ku fa ka moya, ku fa ka ntirho **KU HLAMBA:** ku basisiwa, ku hundzuka, ku basa **KU HLWALA KAPA KU PFUMALA MHEHO:** ku nonoha, ku rhurhisiwa ngopfu, ku endla swilo hi nyama, nchumu lowu ku sivaka **KU TELELA:** swi nga basa, ku titsongahata, ku rhukana, ku chava, nyoka, ku gandzela swikwembu swa mavonelo **KU RILA:** ku twisiwa ku vava, ku hundzuka, ku avanyisiwa, ku khongela, ku vaviseka kumbe ku tsaka **KU TSHINELA:** ku gandzela kumbe ku dzunisa, ku tsaka, ku tsaka, ku hlula, ku hlula Sathana **KU DUMA KU RI KU RI DUMA:** ku nyikiwa humelele eka mlayo wun'wana, ku paluxa ku rhandza ka Xikwembu ni vumundzuku **KU NWELA:** vun'we loko mi nwa swin'we, ku va ehansi ka Moya Lowunene, ku nwa hi ndlela yo biha i ku famba hi nyama **KU KHOMBYA HI MATI:** ku hluriwa, ku titlanga hi wexe, ku tikunguhata, ku khomiwa hi ku vaviseka, ku tikarhatela, ku tikhomeka eka swikweleti, ku va ekhombyweni, ku ringiwa ka ku rhelela **KU DYELA:** ku kuma ntirho hi wexe, ntwanano loko mi dya swin'we, ku pfumelelana, ku teka xiave, vunghana, vun'we, ku lovisa, ku anakanya, ku amukela Rito ra Xikwembu **KU WELA:** ku wela eku dyohweni, xitsundzuxo xa ku wela, ku pfumala ku seketela, ku avanyisiwa, ku hambana na Xikwembu, ku tlhelela endzhaku, matimba ya Xikwembu ya ku hundzuka, mbilu yo biha, swibohlo swa Sathana kumbe xidyoho, ku pfumala ku vona hi moya **KU PHAMBYA KUMBE KU DYERIWA:** ku khathaleriwa hi moya emisaveni, mintirho yo leha, ku dyondzisa kumbe ku dyondzisiwa ni ntirho **KU FAMBISA:** moya, ntirho, muprofeta, Moya Lowunene, ku sirhelela **KU RIMA:** ku kula, ntirho, kereke, ku tswala mihandzu, ku humelela **KU NWANA:** ntwanano, ku pfumelelana, ku koka, ku rhelela, ku kanganyisa, vunghana **KU VEKETELA:** ku gandzela, ku khongela, ku titsongahata **KU CHAVA:** ku tsaka, ku tsaka ka ku famba na Xikwembu **KU HISA RITO:** ku gandzela, ku titsongahata, ku chava Xikwembu **KU KHAMBELA:** ku pfumala matimba, ku nga tiyisi, ku nga ri eka xiyimo lexinene xa ntirho **KU FAMBA:** ku cinca entirhweni, ku cinca eka swilo swa nyama, ku ka u nga enerisiwi hi xiyimo xo tshama **PENI:** dyondzo, leyinene kumbe leyo biha **KU PENTA KUMBE KU DROWELA:** swiambalo, ku lulamisa, ku pfuxeta **KU TLANGA:** ku nyika nkarhi eka swilo leswi nga na nkoka, ku lava ku dyondzwa, ku va ni nkarhi wo saseka na Xikwembu **KU TLANGA XITULU:** ku profeta, ku gandzela, ku dzunisa, ku lwa emoyeni, ku endla nchumu hi mbilu, ku tsaka, ntirho wa tinyiko ta Moya **KU NA MISAVA:** mikateko, ku tondzisiwa ka Rito ra Xikwembu, ku pfuxiwa, vutomi, Moya Lowunene, ku ringiwa. **NDZILO WA MISAVA:** mikateko leyisunguriweke hikwalaho ka xidyoho, ku pfumala Xikwembu. **KU TSWALA:** ku vuyiselwa ka mintirho, ku humelela ka ntirho **KU IMBELELA:** ku tsaka, ku nkhensa, ku khongela, ku dzunisa, ku gandzela Xikwembu kumbe swikwembu. **KU TSHAMA EKA XITULO KUMBE XITROMU:** vulawuri, xitulu xi kombisa matimba ni mfumo, mfumo, ku wisa, xiyimo, ku kongomisa miehleketo eka nchumu, ku amukela, ndhawu ya matimba, xitulu xa Xikwembu, matimba ya Sathana, xitulu xa tintswalo ta Xikwembu, ku vangama ka Xikwembu. **KU ETLELA:** ku nga tivutisi, rifu, ku wisa, ku nga tiveki, ku pfumala vutivi, khombo, vutumbelo, ku pfuxetiwa, ku tlhelela endzhaku hi moya. **KU RHULA HI KU RHULA HI KU RHULA:** khombo ra ku va endzhaku ka nkarhi wa Xikwembu. **KU TSHEMITSA:** vunghana, tintswalo, ku tsaka, ku pfumala ku n'wi hlohlotela, ku koka. **KU HLUMA:** ku tswala mbewu hi moya, mbewu leyinene kumbe yo biha. **KU YIMA:** ntirho lowu nga hela, ku tinyiketela eka nchumu, ku famba, ku tshama kumbe ku yima hi ndlela leyi lulameke: ku lulama, ku pfumala khwatsi eka moya. **GOZA RO HENGELA:** ku ringiwa endleleni, ku ala ntiyiso, xidyoho, xihoxo, ku kanganyisiwa, ku pfumala vutivi. **KU KUMA KU YIMA:** swilo swa moya leswinene swinene, ku tlakusa hi moya, ku titlakusa, matimba. **KU FAMBA:** ku ya emahlweni, ku hanya hi moya kumbe hi nyama, mahanyelo ya muoni wa sonho, mintirho ni vutomi byakwe. **KU NONOHA KU FAMBA:** ku langutana ni swiphiqo. **KU LWANA:** ku tirha embutweni wa Xikwembu, ku hlula va Sathana, ku ala ku rhandza ka Xikwembu. **KU PEFULA MHEHO:** matimba ya Xikwembu kumbe Sathana, ntirho wa Moya Lowunene, dyondzo kumbe moya lowu tirhaka endhawini, kumbe eka munhu wo karhi. **KU SWIMELA:** ku phamela hi Moya Lowunene.

Ndzi ta hlamusela leswaku vanhu van'wana swi vula yini emikarhini: N'wana: ku sungula lokuntshwa, n'wana wa moya, mihandzu yo karhi, ku tswala mihandzu, ku velekiwa ka vumbirhi. **N'wingi, vukati kumbe n'wansati wa vukati:** vuxaka bya ntwanano, kereke, ku tshembeka kumbe ku nga tshembeki ngopfu eka swilo swa moya kumbe swa nyama. **N'wanakalwani kumbe N'wanalume kumbe munghana:** Moya Lowunene, vamakwavo eka kereke. **Dokodela:** mutshunguri, muchumayeri. **Mutshayisi wa movha:** la nga ehansi ka nkuhlu wa ntirho, vukati kumbe vutomi. **Mumatlala:** la nga ehansi ka matimba ya moya wo biha kumbe wo lulama, la nga ehansi ka nchumu wun'wana lowu n'wi fambisaka.

Ndzi hlamusela exikarhi ka tindhawu: Benki: xuma lexi hlayisiweke etilweni, ndhawu yo hlayisa. **Xikolo:** ndhawu yo dyondzela, kereke, ku letela ka Xikwembu. **Yadi:** ntirho, ndhawu yo byala, vutirheli. **Xibedhlele:** vutshunguri bya moya, ndhawu ya ku hlayiwa ni rirhandzu, kereke, ku hanyisiwa ka moya kumbe ka miri. **Yindlu:** kereke, vutomi bya munhu kumbe ndyangu wakwe. **Xindlu xa ku hlamba:** ku hundzuka, ku basisiwa. **Kamara:** ku wisa, xihundla, ku rhula, ntwanano, ku pfala nchumu, ku etlela ngopfu, ku uriwa. **Yindlu ya vuntshwa bya wena:** nchumu lowu endleke loko a ha ri ntsongo wu ha n'wi susumeta ku endla leswinene kumbe leswo biha. **Ndhawu yo dyela:** vun'we, kereke laha hi dyaka Rito, ku lunghiselela ku dyondzisa kumbe ku tirhela. **Yindlu kumbe kereke yo rhandza ku bihisiwa:** vutomi kumbe kereke leyi laveke ku pfuneriwa.

Swiphemu swa miri wa munhu: Khono: matimba, mpfuno, vulawuri bya Xikwembu. **Mahlo:** ku navela, ku tivutisa, ku lava Xikwembu, ku vona hi moya, ku va muprofeta. **Tandla:** mintirho ya munhu. **Rixaka:** ntumbuluko kumbe mahanyelo, leswi nga embilwini, ku twa. **Milenge:** swiendlo swa munhu. **Mulwere:** loyi a vavisekeke kumbe a twisiweke ku vava. **Minwe:** swiphiqo, ndlela, matimba ya Xikwembu. **Fhasi:** ku hlundzukile/ ku lwa. **Nhloko:** vulawuri, matimba.

MFUMO WA XIKWEMBU

VUXAKA BYA MFUMO WA XIKWEMBU

1. Mfumo wa Xikwembu i ku tivonaka ka xona, milawu ya xona ni ku fumisa ka xona.
2. Mfumo wa Xikwembu wu le ndzeni ka mukholwa, naswona wu tivonaka hi yena (Luka 17:20-21).
3. Tilweni i ku tivonaka ko hetiseka ka mfumo wa Xikwembu.
4. Mfumo wa Xikwembu i wa moya sweswi, kambe wu tivonaka hi ripfumelo.
5. Mfumo wa Xikwembu wu tivonaka hi Vakholwa, ku nga khathariseki leswaku i mukholwa un'we kumbe vo tala hikuva Xikwembu xi tshama endzeni ka mukholwa. Nkarhi hinkwawo loko a tirha hi ripfumelo, u humesa ku tivonaka ka Mfumo wa Xikwembu.
6. I mfumo wa matimba ni ku vangama (Vakorinto Va Vumbirhi 4:20).
7. I mfumo wa rifuwo leri nga na mindzhelo.
8. I mfumo wa tihosi ni vaprista (Apocalipse 1:6).

MILAWU YA MFUMO WA XIKWEMBU

1. Mfumo lowu wu fambisiwa hi rirhandzu ni ku chava Xikwembu (Mintirho 9:3 Marka 12:29-31).
2. Mihandzu ya Moya yi fambisa mfumo lowu (Vagalatiya 5:22, Varuroma 14:17).

Operation of the kingdom of God: Mfumo lowu wu tirha hi ku rima ni ku tshovela hi ripfumelo eka swilo hinkwaswo. Xikwembu xi ta ku endlela leswi u swi endlelaka van'wana. Leyi i ku rima ni ku tshovela (Milawu ya mbeu ya ripfumelo).

KU TIVONAKA KA MFUMO HI KEREKE:
Mfumo wa Xikwembu wu tivonaka hi kereke ya Yesu Kreste emisaveni. Kereke yi kombisa ni ku hlahelela Xikwembu, mintirho ya xona ni milawu ya xona.

I YINI KEREKE?
Rito rekereke ri vula "lava hlawuriweke". Va hlawuriwile hikuva va hlawule ku pfumela eka Kreste.

1. Munhu loyi a amukeleke Yesu Kreste i xiphemu xa kereke.
2. Kereke i nhlengeletano ya Vakholwa lava hlanganeke endhawini yin'wana (Matewu 18:20).
3. Kereke yi endliwa hi vanhu hinkwavo emisaveni ni le tilweni lava amukeleke Yesu Kreste. Kereke i ndyangu wa Xikwembu ni miri wa Kreste.

The church is founded on the foundation of Apostles and Prophets (Ephesians 2:19): Leswi swi vula leswaku kereke yi simekiwile eka ku hlavuteriwa loku vekiweke hi Vaapostola va 12 vo sungula va Yesu Kreste ni Vaprofeta va Xikwembu va Nhlangano wa Khale, naswona Yesu Kreste i ribye ra le nghomeni. Hi marito man'wana, Vaprofeta va tsarile ku hlavuteriwa ka leswaku kereke ya Yesu Kreste yi fanele ku va njhani, naswona Vaapostola va veke milawu ya kereke hi ku ya hi leswi swi tsariweke hi Vaprofeta va Xikwembu eNhlangano wa Khale. Leswi hi swona leswi vulaka leswaku kereke yi simekiwile eka masungulo ya Vaapostola ni Vaprofeta.

Jesus Christ is the head and the leader of the church, and when he left, he gave people his gifts of leadership so that they can represent him as leaders on earth (Ephesians 4:9-15). These gifts are: Apostles, Prophets, Evangelists, Pastors and Teachers. Jesus Christ had all these gifts while he was on earth, and these gifts have to do the work that Jesus Christ would do had he still been on earth. These are the priests of the New Covenant according to our second part in the teaching of the manifest sons of God.

Yesu Kreste i nhloko ni mufambisi wa kereke, naswona loko a suka, u nyike vanhu tinyiko ta yena ta vutihlamuleri leswaku va n'wi emela emisaveni tanihi vaholovi (Vaefesa 4:9-15). Tinyiko leti hi: Vaapostola, Vaprofeta, Vevangeli, Vaprista ni Vadyondzisi. Yesu Kreste a ri na tinyiko hinkwato leti loko a ha ri emisaveni, naswona tinyiko leti ti fanele ku endla ntirho lowu Yesu Kreste a ta wu endla loko a ha ri emisaveni. Lawa i vaprista va Nhlangano Lowuntshwa hi ku ya hi xiphemu xa vumbirhi xa dyondzo ya hina ya vana va Xikwembu lava hlahelaka.

TINYIKO LETI NI MITIRHO YA TONA YA XIN'WANINGWANI

Mitirho ya nkoka ya tinyiko leti hi leyi:

1. Ku letela Vakholwa leswaku va va vatsari lava amukelekaka emahlweni ka Xikwembu.
2. Ku hetisa Vakholwa ku fikela loko va hola tanihi vana va xinuna ni vana va xisati va Xikwembu.
3. Ku hundzula lava nga kholwi leswaku va hundzukela eka Kreste.
4. Ku heta mintirho ya Sathana.

A hi tinyiko ta miri wa Kreste hi ndlela leyi fanaka ni tinyiko ni mitirho leyi Moya Lowunene a yi avelaka Vakholwa, tanihi ku horisa, mprofeto, nyiko ya vutivi, ku tirhela, ku khutaza, ku nyika ni swin'wana leswi humaka eka 1 Vakorinto 12:1-11 na Varuroma 12:6-9. Kambe leswi i tinyiko ta vuholovi leti Yesu a ti hlawuleke. Vanhu va vitaniwa eka tinyiko leti; a va ti hlawuli hi ku rhandza ka vona. A ti nge vekiwi hi ku veka mavoko kumbe hi mintirho ya ripfumelo tanihi tinyiko ta Moya Lowunene. Hambileswi mintirho ya tinyiko leti yi nga hlanganaka ni ku fanana, ntsena nyiko yin'wana yi tala ku tinyika eka ntirho wun'wana ku tlula wun'wana. Tinyiko leti hinkwato ti ringana hi nkoka eka Yesu Kreste, naswona ti laveka eka kereke ya yena hi ndlela leyi fanaka, hambileswi ti nga hambanaka hi ntirho ni vutihlamuleri.

Sweswi hi ta languta tinyiko leti ni mintirho ya tona yo hambana-hambana:

MUAPOSTOLA (Loyi A Rhumeriweke)

Rito "Muapostola" ri vula *lovi a rhumeriweke*. Leswi swi vula leswaku munhu loyi a rhumeriweke u yimela loyi a n'wi rhumeke naswona a tirha hi vulawuri bya loyi a n'wi rhumeke. Kambe Vaapostola va hambana hi ku vitaniwa ka vona ni ku va ni musa lowunene eka vutomi bya vona.

VUXAKA BYA HOFISI YA MUAPOSTOLA

1. I hofisi yo sungula eka kereke.
2. I hofisi ya masungulo; hakanyingi Vaapostola va veka masungulo ya ntirho wa Xikwembu. Kambe Vaapostola va hambana hi ku vitaniwa ka vona.
3. I hofisi ya vatswari va moya; Vaapostola i vatswari va moya hi ntumbuluko naswona va khathalela vapfumeri tanihi vatswari.
4. I hofisi ya ku yimela Kreste; va endla ntirho lowu Kreste a nga ta wu endla loko a ha ri laha misaveni (2 Vakorinto 5:20). Kambe sweswo a swi vulangi leswaku vanhu va khongela hi vona kumbe ku tirhisa vito ra vona.
5. I hofisi ya ku hlavuteriwa; Xikwembu xi va nyika ku hlavuteriwa ka leswi xi lavaka leswaku swi endliwa ekerekeni ya xona.
6. I hofisi ya vuavanyisi; hakanyingi Xikwembu xi tirhisa vona ku basisa ni ku avanyisa bihi emhlabeni ni ekerekeni.
7. Hofisi leyi yi hlanganisiwa ni masingita, swihlamusela ni mimangaza ya matimba (2 Vakorinto 12:12).
8. Hakanyingi muapostola a nga tirha hi matimba ya tihofisi tin'wana hikuva ku thyarhiwa (anointing) ka yena ku nga hlanganisa tinyiko to hambana.

MINTIRHO YA HOFISI YA MUAPOSTOLA

1. Ku yimela Kreste ni ku endla ntirho lowu a nga ta wu endla loko a ha ri laha misaveni.
2. Ku phamerisa lava lahlekeriweke ni ku kurisa Vakholwa leswaku va kula tanihi vana va xinuna ni vana va xisati va Xikwembu.
3. Ku phakela tinyiko ni mintsongo eka Vakholwa.
4. Ku pfuxa tinyiko, mintsongo ni tiphupho eka Vakholwa.
5. Ku aka ni ku kombisa Mfumo wa Xikwembu hi ndlela yo hlawuleka swinene.
6. Van'wana va vitaniwa ku lawula tidipatimente tin'wana eka Mfumo wa Xikwembu.

Ku kuma vuxokoxoko lebyi engetelekeke hi mayelana ni hofisi ya muapostola, munhu a fanele a dyondza Evhangeli, buku ya Mintirho ni matsalwa man'wana ya Nhlawulo Leyintshwa. Vaapostola lava kuleke hi ripfumelo va lavela hinkwavo ku kula ka vona, ku nga khathariseki leswaku i vana va vona va moya kumbe e-e. A ku na mpimo wa tinyiko ni mintirho ya Moya Lowunene leyi hofisi leyi yi nga na yona.

N'wanarissiwa wa moya a hi munhu loyi a ku chumayeleke eku sunguleni kutani a nyamalala. I munhu loyi a tekaka vutihlamuleri bya ku va mutswari wa moya evuton'wini bya wena, hambileswi a nga nga vi yena loyi a ku chumayeleke eku sunguleni. Kutani a nga va munhu loyi Xikwembu xi ku kombelaka yena ni ku ku nyika ku tiyiseka leswaku xi n'wi rhumele evuton'wini bya wena tanihi mutswari wa moya.

PROFETA: Vito "profeta" ri vula nomu wa Xikwembu.

VUXAKA BYA PROFETA:

1. I hofisi ya vumbirhi eka kereke.
2. I hofisi ya ku hlavuteriwa. Xikwembu xi va nyika ku hlavuteriwa ka leswi xi lavaka leswaku swi endliwa ekerekeni ya xona ni ku hlavuteriwa hi vanhu, matiko, tindhawu, swiyimo ni swin'wana hi ku ya hi ku vitaniwa ka profeta un'wana ni un'wana.
3. I hofisi ya masungulo. Hakanyingi Xikwembu xi tirhisa vona ku veka masungulo ya ntirho lowu xi lavaka leswaku wu simekiwa.
4. I hofisi ya vuavanyisi. Hakanyingi Xikwembu xi tirhisa vona ku avanyisa bihi emisaveni ni ekerekeni hi ku yi basisa.
5. Yi nga va hofisi ya vatswari. Van'wana va Profeta i swilo swa manana ni tatana hi ku ya hi ku vitaniwa ka vona.
6. Hofisi leyi yi landzeriwa hi tinyiko ta ku hlavuteriwa ni tinyiko ta marito.
7. Profeta i munhu loyi a yimelaka Xikwembu exikarhi ka misava ya moya ni misava ya nyama, naswona u hlahelela hinkwaswo leswi Xikwembu xi swi vulavulaka ni hinkwaswo leswi nga emisaveni ya moya.

MINTIRHO YA HOFISI YA PROFETA:

1. I ku vulavulela Kreste.
2. Ku kombisa ndlela ya kereke ya Yesu Kreste leswaku yi hetisa makungu ya yena.
3. Ku pfuna lava lahlekeriweke ni ku kurisa Vakholwa leswaku va kula tanihi vana va xinuna ni vana va xisati va Xikwembu.
4. Ku phakela Vakholwa mintsongo yo hambana ni tinyiko.
5. Ku pfuxa tinyiko, tiphupho ni mintsongo leyi Xikwembu xi nga na yona leswaku yi nyikiwaka Vakholwa.
6. Ku kombisa Mfumo wa Xikwembu hi ndlela yo hlawuleka swinene. A ku na mpimo wa tinyiko ni mintirho ya Moya Lowunene leyi hofisi leyi yi nga tirhaka ha yona.

Kuna vaprofeta lava profetaka hi ku vona swivono kumbe ku va ni maphupho ya vuprofeta, swi nga va xivono xa le ndzeni kumbe swin'wana, naswona lava va vuriwa varhumi va swivono. Ku na lava profetaka hi ku kuma ku hlavuteriwa loko va vulavula, lava i "Nabi", leswi vulaka ku phuphutela exikarhi ka moya. Vakholwa lava nga riki vaprofeta va profeta hi tindlela leti timbirhi. Kuna vaprofeta van'wana lava nga se tirhi ekerekeni, kambe Xikwembu xi tirhisa vona ku huma ni ku hlengeleta rifuwo ra misava leswaku ku tlakuka Evhangeli. Van'wana va tirha hi ndlela yimbirhi.

Vaapostola ni Vaprofeta va nkarhi lowu a va veki ku hlavuteriwa lokuntshwa, kambe va simeka ntsena leswi ku hlavuteriwa loku nga ekatsongo ka Bibele.

MUDYONDZISI: Vito "mudyondzisi" ri vula loyi a dyondzisaka ni ku hlamusela ntiyiso wa Xikwembu (rito ra Xikwembu). (Mufundzhi wa ntiyiso.)

VUXAKA:

1. I hofisi ya vunharhu (1 Vakorinto 12:28).
2. Hofisi leyi yi na musa wo dyondzisa ni ku hlamusela rito ra Xikwembu.
3. Yi nga va hofisi ya vatswari. Van'wana va endla ntirho wo tswala Vakholwa; van'wana va famba va ya dyondzisa endhawini yin'wana ni yin'wana.

MINTIRHO YA HOFISI YA MUDYONDZISI:

1. Ku dyondzisa ni ku hlamusela ntiyiso wa Xikwembu.
2. Ku simeka Vakholwa eka rito ra Xikwembu ni ripfumelo ra vona.
3. Ku pfuna lava lahlekeriweke.
4. Ku kurisa Vakholwa leswaku va kula hilaha ku heleleke tanihi vana va xinuna ni vana va xisati va Xikwembu.
5. Ku kombisa Mfumo wa Xikwembu hi ndlela yo hlawuleka swinene. Van'wana va vadyondzisi i vaprista va madoroba, van'wana va endla tikhonsefa, van'wana va dyondzisa eswikolweni swa Bibele, van'wana va dyondzisa ekerekeni ehansi ka vaprista van'wana.

Hofisi leyi yi fambisana ni swihlamusela, tinyiko, mimangaza ni masingita ni ku hlavuteriwa ka marito lama vulavuriwaka hi Xikwembu (rhema) ni tinyiko tin'wana ta Moya Lowunene. Nyiko leyi a yi na mpimo hi ntirho wa yona hikuva yi nga katsa mprofeto, ku pfuxa tinyiko ta van'wana kumbe ku tirha hi tinyiko ta Moya Lowunene.

MUPRISTA: Vito "muprista" ri vula murisi. Loyi a tirhaka ku ri murisi ni ku khathalela ntlhambi wa Xikwembu.

VUXAKA

1. I hofisi ya vumune.
2. Hofisi leyi yi ni musa wo hlawuleka wo khathalela kereke ni ku vuyeriwa, ku kongomisa ni ku khathalela Vakholwa hi ndlela yo hlawuleka.
3. I hofisi ya vatswari; muprista u endla ntirho wa vatswari wo khathalela Vakholwa, ku va phamela, ku va lulamisa ni ku va kurisa.

MINTIRHO YA HOFISI YA MUPRISTA

1. Ku khathalela ni ku kurisa ntlhambi wa Yesu Kreste.
2. Ku dyondzisa ni ku hlamusela rito ra Xikwembu.
3. Ku pfuna lava lahlekeriweke.
4. Ku hetisa Vakholwa tanihi vana va xinuna ni vana va xisati.
5. Ku kombisa Mfumo wa Xikwembu hi ndlela yo hlawuleka swinene.

Hofisi leyi yi fambisana ni swihlamusela, mimangaza, masingita ni ku hlavuteriwa ka marito lama vulavuriwaka hi Xikwembu (rhema) ni tinyiko tin'wana ta Moya Lowunene. Hofisi leyi a yi na mpimo hi ku ya hi tinyiko ni mintirho ya Moya Lowunene kumbe ku endla mindzhwalo yin'wana. Xikombiso: ku profeta, ku hlahelela ni ku pfuxa tinyiko ta Vakholwa ni swin'wana.

MUVANGELI: Vito ra muvengeli ri vula muendli wa mahungu lamanene

VUXAKA

1. I hofisi ya vuntlhanu eka kereke.
2. I hofisi leyi nga na musa wo hlawuleka wo fikelela ni ku pfuna lava lahlekeriweke.
3. Yi nga va hofisi ya vatswari; van'wana va tirha hilaha ku kongomisiweke ku va vatswari va Vakholwa, van'wana va tiyisa Vakholwa ni ku pfuna lava lahlekeriweke.

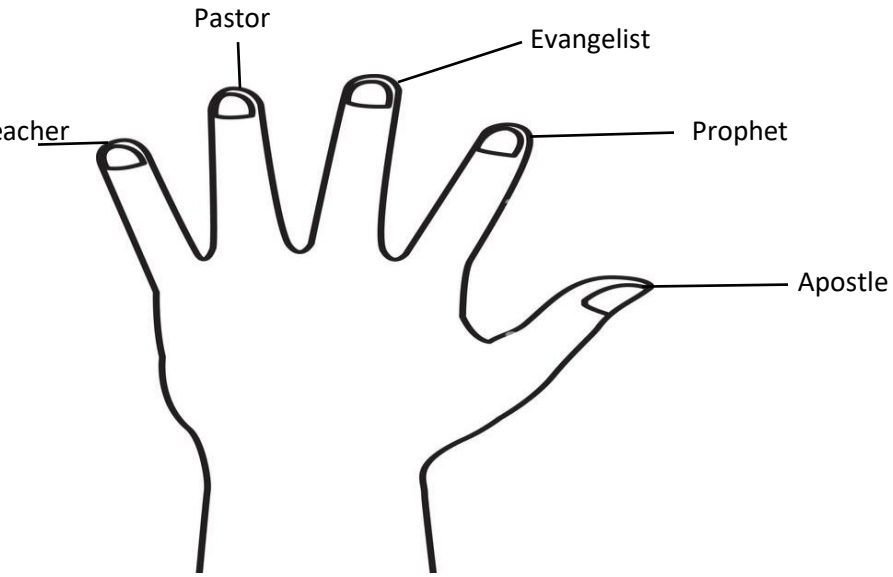
MINTIRHO YA HOFISI YA MUVANGELI

1. Ku pfuna lava lahlekeriweke hi ndlela ya le henhla ngopfu / ku kongomisa ntirho wo pfuna lava lahlekeriweke.
2. Ku hetisa Vakholwa eka vubohoxi bya vona tanihi vana va Xikwembu.
3. Ku tsimbhota moya wo navela ku pfuna lava lahlekeriweke eka Vakholwa hikwalaho ka Kreste.
4. Ku kombisa Mfumo wa Xikwembu hi ndlela yo hlawuleka swinene.
5. Hakanyingi muvengeli u famba a ya tindhawini to hambana a chumayela Evhangeli ni ku endla mintsongominyarhi ya Evhangeli ematendeni, ehalleni, etiphevileni ni swin'wana. Nyiko leyi yi fambisana ni swihlamusela swa Moya Lowunene, tinyiko ni ku hlavuteriwa ka marito ya Xikwembu lama vulavuriwaka (rhema). Na yona a yi na mpimo hi ntirho wa yona hi ku ya hi tinyiko ni mintirho ya Moya Lowunene tanihi ku profeta, ku phakela tinyiko, ku pfuxa tinyiko ta Vakholwa ni swin'wana.

Tihofisi hinkwato leti ti fanele ku kombisa swihlamusela, mimangaza, masingita ni tinyiko ta Moya Lowunene naswona ti fanele ku vulavula rhema ra Xikwembu (marito lama vulavuriwaka hi Xikwembu), ku nga ri ntsena rito leri tsariweke. Tihofisi hinkwato leti ti fanele ku letela Vakholwa eka ntirho wa Xikwembu ni ku hetisa Vakholwa leswaku va kula tanihi vana va Xikwembu eka Kreste.

Tinyiko leti ti hlanganiseka: Ku ni vaapostola lava nga vaapostola hi ntumbuluko, vaapostola lava nga vaprofeta, vaapostola lava nga vavangeli, vaapostola lava nga vaprista ni vaapostola lava nga na ku thyarhiwa ka mudyondzisi. Ku ni vaprofeta lava nga vaapostola, lava nga vavangeli, lava nga vaprista ni van'wana lava tirhaka hi ku thyarhiwa ka mudyondzisi. Ku ni vavangeli lava nga vaapostola, lava nga vaprofeta, lava nga vaprista ni van'wana lava tirhaka hi ku thyarhiwa ka mudyondzisi. Ku ni vaprista lava nga vaapostola, lava nga vaprofeta, lava nga vavangeli ni van'wana lava tirhaka hi ku thyarhiwa ka mudyondzisi. Ku ni vadyondzisi lava nga vaapostola, lava nga vaprofeta, lava nga vavangeli kumbe lava nga vaprista. Leswi swi vula leswaku munhu a nga va ni hofisi yin'wana kambe a tirha hi ku thyarhiwa ka hofisi yin'wana — a swi vulanga leswaku hofisi yoleyo i ya yena. Van'wana va nga va ni tihofisi timbirhi kumbe tinharhu.

Umzekelo wezi ofisi ngulowo wesandla kunye neminwe emihlanu:

1.Nzwendzamhala wu tirhisiwa tanihi muapostola hikuva hakanyingi hofisi ya muapostola yi nga tirha hi ku thyarhiwa ka tihofisi tin'wana naswona Xikwembu xi tirhisa vaapostola ku khathalela tihofisi tin'wana.

2.Nzwifaniso wa le henhla wu yimela mprofeta hikuva u kongomisa Vakholwa eka tindlela ni makungu ya Xikwembu naswona u lwisana ni swilo leswi nga kotaka ku sivela mukholwa eku fambeni ka yena ni Xikwembu.

3.Nzwikwembu wa le xikarhi wu yimela muvengeli hikuva i nzwikarhi wo leha swinene; muvengeli u ya endhawini leti fika hi ku nonoka ni leti nga fikeleriwiki ngopfu.

4.Nzwikwembu lowu tirhisiwaka eka vukhenshele wu yimela muprista hikuva muprista a na mbilu yo khathala ni ku khathalela vandlha hilaha munhu a khathalelaka mukhalabye wakwe.

5.Nzwikwembu lontsongo wu yimela mudyondzisi; nzwifaniso lowu wu kota ku nghena enhlokweni(uvo) ni ku susa thyaka naswona wu tisela voko ku tshama ku tiyile — hilaha mudyondzisi a endlaka Vakholwa leswaku va tshama va tiyile.

MUKHOLWA U HUMA KU VITANIWA HI KU HETA NTSHAMA NA XIKWEMBU NI KU LAVA MAKUNGU YA XIKWEMBU EKA VUTOMI BYA YENA NASWONA U FANELE KU AMUKELA KU LETELWA KA XIKWEMBU NI KU FAMBA HI NAKONA WA XIKWEMBU.

Tinyiko ta tihofisi ta ntlhanu ta miri wa Kreste ti na musa wo hlawuleka wo amukela mindzhaka ya swilo swa misava eka vanhu. Xikwembu xi lava leswaku lava vitaniweke eku tirheni ka ntirho wa xona va kongomisa ntirho wa vuprista ntsena. Xikwembu xi simekile ndlela yo endla leswaku hinkwavo lava ministeriweke Rito ra Xikwembu va ta swi kota ku fikelela swidingo swa vona hi ku tirhisa vanhu lava ministeriweke. (Vona 1 Vakorinto 9:11 na Vagalesiya 6:6).

Musa lowu wu kona eka hinkwavo lava vitaniweke eka tihofisi leti. Va fanele ku lemuka musa lowu evuton'wini bya vona, va tshemba eka wona, va wu vula hi nomu ni ku nkhensa Xikwembu hikwalaho ka wona. Musa lowu wu ta vonaka evuton'wini bya vona loko va wu lemuka, va wu tshemba ni ku wu vula hi nomu, naswona wu ta va endla leswaku va amukela tinyiko leti nga ni nkoka naswona leti endlaka ku cinca, **loko va nga sindzisi vanhu kumbe ku lawula vanhu.**

Vanhu vo tala va ta pfuna hi ku ya hi hilaha va pfuneke hi ntirho wa vona, kambe Xikwembu xi nga tlhela xi susumeta van'wana leswaku va nyika, **hambi loko va nga pfumeleriwangi hi ku kongoma hi ntirho wa vona.** Leswi i sisiteme leyi Xikwembu xi yi simeke ku seketela vatswari va ntirho wa ntlhanu. Ndlela yin'wana yo seketela tihofisi leti i hi mintsengo ni milandzu leyi humaka eka lava vuyeriwaka hi ntirho wa vona.

Swi ntiyiso leswaku vatirheli va ntlhanu va nga va ni ntirho wun'wana kumbe bindzu, kambe va fanele ku tiva musa lowu Xikwembu xi va nyike wona, va wu lemuka, va wu vula hi nomu ni ku langutela ku wu vona wu humelela evuton'wini bya vona **hambi loko xisweswo va ha ri na ntirho kumbe bindzu**, naswona **a va fanelanga ku ala tinyiko leti nyikiwaka hi vanhu**, hikuva leswi i ndlela yin'wana leyi Xikwembu xi tirhisa ha yona ku katekisa vanhu va xona loko va nyika vatsari va ntirho wa ntlhanu (Hezekeli 44:30).

XI VULAKA YINI RITO RA APOSTOLIC NI PROPHETIC:

Rito "apostolic" a ri vulanga hofisi ya muapostola, kambe ri vulavula hi ntirho wa masingita, mimangaza ni swihlamusela swa Moya Lowunene (Marka 16:15-19).
Rito "prophetic" a ri vulanga hofisi ya mprofeta, kambe ri vulavula hi ntirho wa rito ra Xikwembu leri vulavuriwaka (Mintirho 2:17-22).

Mukholwa un'wana ni un'wana u fanele ku va na ntirho wa "apostolic" ni wa "prophetic", ku nga khathariseki leswaku u vitaniwile eka hofisi ya ntlhanu kumbe a hi swona. Hi marito man'wana, va fanele ku kota ku tirha hi tinyiko ni swihlamusela swa Moya Lowunene ni ku twisisa rito ra Xikwembu hi vona vini.

NHLOKOMBOKO WA BUKU YA MINTIRHO NI MATIMU YA KEREKE YA YESU KRESTE

Buku ya Mintirho yi tsariwe hi Luka, dokodela loyi a fambeke na Pawulo eka ntirho wa yena wa vuvangeli (Vakolosa 4:10, Filemon 1:24, 2 Timotiya 4:11).

Endzhaku ka ku pfuka ka Yesu ekufeni, u hete masiku ya 40 na Vafundhisi va Yena a nga si tlhelela etilweni ro hetelela. Yesu u va lerise ku tshama eYerusalema ku fikela loko va amukela matimba ya le henhla, lama nga ta ta hi xivumbeko xa Moya Lowunene. Yesu a tshembisile leswaku loko Moya Lowunene a fika, a ta va nyika matimba yo va timbhoni ta rivoningo ra Yena emisaveni hinkwayo hi matimba. Endzhaku ko va nyika swileriso leswi, Yesu a tlhelela etilweni.

Xiyimo xa Pawulo XIakarota xi tekiwe hi Matiyasi endzhaku ka loko Yudasi a tidlhelele hi ku tipfava.

Hi siku ra Pentekosta, masiku ya 10 endzhaku ka tlhelo ra Yesu, Moya Lowunene a rhelela eka Vafundhisi lava a hlengeletanile swin'we. Hi nkarhi wolowo ku nga va ku ri na vanhu va kwalomu ka 120. Vayuda va sungula ku vulavula tindzimi to hambana-hambana, va dzunisa Xikwembu, ni ku profeta. Leswi swi katsa ntlawa lowukulu wa vanhu. Petros a chumayela hi Yesu Kreste; hi siku rero vanhu va 3000 va amukela Kreste. Laha i ku sungulwa ka kereke.

Vakholwa va sungule ku hlengeletana minkarhi hinkwayo hi ku dyondzisiwa, vunakulobye, thandazo ni ku phamela swin'we emintirhweni ya le swidoropeni.

Vaapostola va endle masingita, va horisa lava vabya, va hlongola madimona hilaha Hosi Yesu a endleke hakona. Leswi swi endle leswaku vanhu vo tala va nyiketa vutomi bya vona eka Yesu Kreste, va joyina kereke yo sungula leyi a ku ri Vayuda ntsena eYerusalema eku sunguleni. Kambe hambileswi va humelerile, va hlangane ni ku xanisiwa ni ku hetelelwa hi Vafundhisi va Vayuda.

Vakholwa va avela hinkwaswo leswi a va ri na swona ku endla leswaku ku nga vi na munhu loyi a pfumalakaka nchumu. Va xavisa ntirho wa vona, va tisa mali eka Vaapostola leswaku yi aveliwa hi ku ya hi swidingo swa un'wana ni un'wana. Leswaku ku katsa ni mhaka ya Ananiya na Safira lava xupuriweke hikwalaho ko hembela Moya Lowunene na Petros hi leswi va xaviseke ntirho wa vona.

Vaapostola va hlawule vavanuna va 7 leswaku va avela vanhu swakudya loko vona va kongomisa thandazo ni ntirho wa rito. Stefano un'wana wa lava hlawuriweke, a dlayiwile hikwalaho ko tshembha Kreste. Munhu loyi a vuriwaka Sawule a kona loko Stefano a dlayiwa, a amukela leswi a swi endliwa. Leswi swi ve ku sungula ka nxungeto wa kereke.

Hikwalaho ka nxungeto lowu, Vakholwa va hangalakele, va ya le tikweni to hambana-hambana emisaveni naswona loko va hangalaka va hambeta ku nyika vumbhoni bya Yesu Kreste hambileswi va xanisiwaka.

Eka nkarhi lowu, Sawule — loyi a tiviwaka hi vito ra le Rhoma tanihi Pawulo — u vone xivono xa Yesu Kreste loko a ri endleleni yo ya ehenhla ku ya lava mpfumelelo wo xanisa Vakreste ni ku khoma lava baleheke. U vone ku vonakala kukulu naswona a twa rito ri ku: "Sawule, ha yini u ndzi xanisa?"
U vulavurile a ku: "U mani, hosi?" Rito ri hlamurile ri ku: "Hi mina Yesu, loyi u n'wi xanisaka. Nghena emutini, kutani u ta byela leswi u faneleke ku swi endla." Pawulo a pfumala ku vona hikwalaho ka ku vonakala, kasi lava a va ri na yena va vone ku vonakala kambe a va twanga rito. Endzhaku, Yesu u ponile Ananiya hi xivono, a n'wi lerisa leswaku a ya hlangana na Pawulo a teka nkarhi wo n'wi khongela leswaku ku vona ka yena ku vuyela, hikuva Pawulo a hlawuriwile ku chumayela mahungu lamanene eka Vamatiko. Ananiya a ya eka Pawulo, a n'wi khongelela leswaku mahlo ya yena ma pfuleka ni leswaku a tata hi Moya Lowunene, naswona a n'wi hlamusela mahungu ya Yesu Kreste. Pawulo u dyile, a tlhela a kuma matimba endzhaku ko hlala masiku ya nharhu a nga dyi nchumu. Hiloko a sungula hi ku hatlisa ku nyika vumbhoni leswaku Yesu hakunene i Hosi ni Kreste.

VAMATIKO VA AMUKELA KU PONISA NI MOYA LOWUNENE

Petros u chumayele eYudiya ni eSamariya, laha a amukereke xivono lexi kombaka leswaku Xikwembu xi amukerile na Vamatiko. U rhumeriwile eka Korneliyasi, loyi a nga Mumatiko, yena ni ndyangu wakwe hinkwavo va amukele Yesu Kreste ni Moya Lowunene hi vumbhoni bya ku vulavula tindzimi.

Endzhaku ka sweswo, Yakobo a dlayiwile naswona Petros a khomiwile a bohiwa. Kambe ntsumi yi humesile Petros ntsena ekhotsweni hikwalaho ka thandazo ya Vakholwa leyi nga tshikiki, leyi a yi famba vusiku hinkwabyo.

Hi nkarhi lowu, Pawulo u amukele ku vitaniwa ka nkoka wa muapostola kutani a rhumeriwa na Barnaba. A ku hundzile malembe ya 13 laha muapostola Pawulo a hlangane ni Hosi ro sungula loko Moya Lowunene a n'wi nyika ntirho lowu. Pawulo a sungula ntirho wakwe wa vuvangeli hi ku simeka tikerke, ku ti tiyisa ni ku veka vatswari. U fambile eTurikiya ni eGiriya, a chumayela Evhangeli, a horisa va vabyaka ni ku hlongola madimona.

Endzhaku ka sweswo, Pawulo a khomiwile a yeriwa eRhoma, laha a nyikiweke nkarhi wo nyikela vumbhoni eka hosi hi Yesu. Hambileswi a khomiwile, a pfumeleriwe ku tshama ehubyeni ntsena. Eka nkarhi lowu, u ya emahlweni ni ku chumayela Evhangeli malembe mambirhi ku fikela loko a dlayiwa hi ku tsemiwa nhloko. Loko Petros a kongomisa mimbuyelo eka Vayuda, Pawulo yena a kongomisa ntirho wakwe eka Vamatiko (Vagalatiya 2:8).

MINTIRHO YA VAAPOSTOLA VA 12 VA YESU KRESTE NI NDLELA LEYI VA FEKE HA YONA

Vaapostola va Yesu Kreste va fambile misaveni hinkwawo leswaku va hangalasa tidyondzo ta Yena ni ku nyika vumbhoni leswaku Yena hakunene i Hosi ni Kreste ni Muponisi wa misava hinkwayo.

1. **Petros** u dyondzise ePonto, eGalatiya, eBithiniya, eKapadokiya ni eAsia. Eku sunguleni u kongomile eka Vayuda kambe endzhaku u yisiwile eRhoma, laha a dlayiwile hi ku pfaleriwa ehansi (ku nonon'hisiwa hi ku pfonya na mbilu ehansi).
2. **Filippo** u fambe a ya eFrigiya eAsia, laha a hundzukiseleke vanhu vo tala. U fike emahlweni eAfrika Dzonga ni le Asia Minor, laha a hundzukiseleke nsati wa mubindzuri wa muSirikari. Hikwalaho ka sweswo, Filippo a khomiwile a dlawa hi ndlela yo biha swinene.
3. **Matewu**, loyi a vuriwaka na Levi, u chumayele eEtiyopiya, ePeresiya ni eParthiya. Hi swona leswaku ku fa ka yena a ku tiveki kahle; van'wana va vula leswaku u tlhaviwile eEtiyopiya, van'wana va vula leswaku a nga dlayiwanga kona.
4. **Bartholomeu**, loyi a vuriwaka Nataneli, u chumayele eIndiya, eArmeniya, eEtiyopiya na eMesopotamiya. Ndlela leyi a dlayiweke ha yona a yi tiveki kahle; van'wana va vula leswaku u tsemiwile nhloko, van'wana va vula leswaku u xiswiwile a susiwa vunavi hinkwabyo eka miri.
5. **Yakobo Lontsongo**, n'wana wa Alfeu (a hi yena Yakobo Longa swinene loyi a a kongomisa kereke eYerusalema), u ehleketeriwa leswaku u dlayiwile, kambe matimu ya tinguva leti a swi tiveki kahle.
6. **Simoni wa Vurhongo** u chumayele eEgipta, eAfrika Dzonga ni ePeresiya, laha a heteleleke a dlayiwile.
7. **Matiyasi**, loyi a tekiweke ndzhawu ya Yudasi, a nga boxiwi ngopfu, kambe ku ehleketeriwa leswaku u dyondzise eKapadokiya, Kaya ra Khaspiya, Kesariya na le Etiyopiya. U hisiwile hi ndlela leyi fanaka na Andriya.
8. **Yohane**, loyi a tiviwaka hi vuxaka bya le kusuhi bya yena na Yesu, u hanyile eEfesu naswona a dyondzise kona ku fikela loko a fa. Hi yena ntsena muapostola loyi a ehleketeriwaka leswaku u fe hi ndlela ya ntumbuluko. Yohane u kongomise kereke eEfesu naswona a khathalele Maria mana wa Yesu ku fikela loko a fa. U pfaleriwile ePatmose hi nkarhi wa nxaniso laha a tsariseke Buku ya Apocalipse. Ku ni ntumbuluko lowu vulaka leswaku u tisirihiwe etinyikeni ta mafurha lama hisaka eRhoma kambe a huma handle a nga vavisekanga. Endzhaku ka sweswo, u tlherile eEfesu kutani a tsala Evhangeli ra Yohane a nga si fa.
9. **Yakobo Lonkulu**, loyi a tivikiwaka tanihi makwerhu wa Yohane, hi yena muapostola wo sungula ku dlayiwa, hi ku landza Buku ya Mintirho. U fambe a ya eSpain naswona ku ehleketeriwa leswaku a lahliwile kona.
10. **Yuda**, loyi a nga makwerhu wa Yesu hi nyama, matimu ma vula leswaku a fana ngopfu na Yesu hi xivumbeko. Yuda u chumayele eYudiya, eSamariya, eIdumea, eSiriya, eMesopotamiya na eLibiya. U fike eBeriutha ni eEdessa. U dlayiwile eBeriutha hi xihloka naswona miri wakwe wu tekiwile eBeriutha wu yisiwa eRhoma laha a lahliweke kona.
11. **Andriya**, makwerhu wa Petros, u chumayele eSitiya, eGiriya ni eAsia. U hetelele a khomiwile a pfaleriwa eka xihambano xa xivumbeko xa X ePatra, eGiriya.
12. **Tomasi** u fambe makule swinene, ku fikela eIndiya, laha a xiximekaka ngopfu tanihi muapostola loyi a teke Evhangeli eka ndhawu yoleyo. U dlayiwile hikwalaho ka ripfumelo ra yena.

Endzhaku ka loko vaapostola hinkwavo va dlayiwile, Vakreste va xanisiwile swinene naswona hakanyingi va dlayiwile hi Vayuda ni huvo ya le Rhoma. Va hisiwile hi ndzilo cyangwa va nonon'hisiwa hi ku va tamba ehansi eka xihambano hi nkarhi lowu, naswona endzhaku kwaloko Minkarhi ya Vuhele yi sungule, naswona yi tekile kwalomu ka malembe ya 1,500 naswona hi ta yi hlamusela ehansi.

Vaapostola lava va simekile tikerke naswona va endle masingita hinkwaku laha va fikeleke kona.

MOVHITO YA KU VUYISELA

Yesu Kreste u siye kereke ya yena emisaveni yi tirha hi matimba ni ku vangama ka yena; kambe endzhaku ka nkarhi wo koma ka ku tlhelela ka yena, kereke yi xanisiwile ngopfu. Endzhaku ka ku xanisiwa loku, siku rin'wana hosi ya Rhoma yi ye eku lweni, yi vona xivono xa xihambano, yi twa rito ri tshembisa ku hlula loko a ta pfumela. U hlawurile ku pfumela, naswona a hlule hakunene.

Hikwalaho ka sweswo, a amukela Vukreste etikweni ra yena, leri a ri tshama ri khoma vanhu lava pfamelaka Yesu ni Vayuda. Kereke ni mfumo wa le Rhoma swi ve xin'we, swi endla Kereke ya Khatoliki ya le Rhoma. Yi ve vulawuri lebyi nga eRhoma naswona yi hlayise Bibele yi ri khandziwile eka vanhu hinkwavo hikuva a va chava leswaku yi ta tolokiwa hi ndlela yo hoxeka. Kambe vona va toloke bibele hi ndlela yo hoxeka naswona va dyondzisa ku ponisiwa hi mintirho ni tidyondzo to tala leti a ti nga ri swilo swa Evhangeli ya ntiyiso. Va hlanganise tidyondzo ta le Rhoma ni leti ta Vukreste, va tumbuluxa tidyondzo leti a ti nga ri ta le Bibeleni. Leyi yi vuriwaka Minkarhi ya Vuhele (Dark Ages).

Mfumo wa Rhoma ni kereke ya wona swi fumile hi ndlela leyi ya malembe ya 1500. Kambe emisaveni a ku ri ni vanhu van'wana lava ringeteke ku hanya hi rungula ra Bibele hilaha va swi twisiseke hakona. Yesu Kreste u vuyisele kereke ya yena eka swona leswi a swi endliwe eka buku ya Mintirho hi ku tirhisa movhito yo hambana-hambana ya ku vuyisela.

Hi 1500 Movhito wa Vaprotestanta wu humelele; laha tidyondzo ta ku ponisiwa hi ripfumelo ti vuyiseriweke ekerekeni. **Hi 1600 Movhito wa Vavangeli wu humelele**; laha baptisma ya mati yi vuyiseriweke ekerekeni. **Hi 1700 Movhito wa Vuhungasi wu humelele**; laha tidyondzo ta vuhungasi ti vuyiseriweke ekerekeni. **Hi 1800 Movhito wa Ku Horisa wu humelele**; laha ku horisa hi ripfumelo ku vuyiseriweke ekerekeni. **Hi 1900 Movhito wa Pentekosta wu tlhele wu humelele**; laha baptisma ya Moya Lowunene ni thandazo hi tindzimi swi vuyiseriweke ekerekeni. **Hi 1950 Movhito wa Kutani-Kuwa (Latter Rain) wu humelele**; laha mprofeto ni ku yimbeleka ka ku dzunisa ka mprofeta swi vuyiseriweke ekerekeni. **Hi lembe leri fanaka**, Movhito wa Vavangeli na wona wu tlhele wu humelele; laha hofisi ya muvengeli yi vuyiseriweke eka xiyimo xa yona ekerekeni. **Hi 1960 Movhito wa Vukarhati wu pfuxiwile**; laha hofisi ya muprista yi vuyiseriweke ekerekeni. **Hi 1970 Movhito wa Ripfumelo wu pfuxiwile**; laha hofisi ya mudyondzisi yi vuyiseriweke ekerekeni. **Hi 1980 Movhito wa Vuprofeta wu vuyiseriweke**; laha hofisi ya mprofeta yi pfuxiwile ekerekeni. **Hi 1990 Movhito wa Vuosopostola na wona wu tlhele wu humelele;** laha hofisi ya muapostola yi vuyiseriweke eka xiyimo xa yona xo sungula ekerekeni.

Sweswi hi eka Movhito wa Vuosopostola ni Vuprofeta; vito leri a ri kombisi ntsena tihofisi ta muapostola ni mprofeta, kambe i vito leri hlanganisaka ntirho wa Yesu Kreste eka Evhangeli ni buku ya Mintirho. Vito leri ri katsa movhito hinkwawo wa khale ni tinyiko ta Moya Lowunene ni mintirho ya yena. Yesu Kreste u thye movhito wa yena hi tihofisi ta masungulo (Vaefesa 2:19). Loyi i movhito lowu humesaka ku humelela ka vana va Xikwembu. Movhito wa Vuosopostola ni Vuprofeta i Movhito wa ku humelela ka vana va Xikwembu.

MIPFUNGHWA YIN'WANA YA NKOKA EMFUNGENI WA XIKWEMBU

Xikwembu xi vitana vanhu eka mintirho yo hambana-hambana leswaku Evhangeli yi hangalaka hi ndlela ya nkoka. Ntirho lowu wu lava leswaku lava chumayelaka, lava thandazaka, lava nyikelaka ni lava yimbelelaka ni ku dzunisa va ri kona. Lawa i mavito ya nkoka swinene ya ku fambisa Evhangeli. Hambileswi hinkwavo va vitaniwaka ku chumayela, ku thandaza ni ku nyika ku antswisa ntirho wa Evhangeli, kambe lava vitaniweke hi ndlela yo kongoma va ta kongomisa swinene mintirho leyi naswona va yi endla hi xiyimo xa le henhla. Leswi swi tano eka vitori hinkwato lebyi hambaneke bya Xikwembu.

TIVAVANYISI

Hi vulavurile kale hi lava nga eka tihofisi ta ntlhanu ta Hosi Yesu Kreste lava nga emahlweni ka ku chumayela ni ku dyondzisa Evhangeli. Kambe sweswi hi ta languta lava thandazelaka Evhangeli. Swikombiso swa le Bibeleni swi katsa Ana, loyi a a ri etempeleni vusiku ni nhlikanhi, a thandaza ni ku titsona swakudya a langutele ku ta ka Yesu Kreste (Luka 2:36-37). Leyi a ri ku vitaniwa ka yena ni ntirho wa yena. Endzhaku ka leswaku Yesu a velekiwile, Ana u titshamele leswaku ntirho wakwe wu hetisekile, u kuma ku rhula, a tlhela a tiyisekela ni ku lulamela ku fa.

Xikombiso xin'wana i xa Simeoni, loyi a thandazeleke ku ta ka Hosi Yesu Kreste. Eka Nhlangano Lowakale hinkwawo, hi vona leswaku Xikwembu xi tirhise vahlamuri vo tanihi lava thandazelaka vanhu. Moxe u thandazeleke Vaisrayele minkarhi hinkwayo loko va tsandzeka, naswona hikwalaho ka swikhongelo swa yena, va amukele ku kombisiwa tintswalo hi Xikwembu. Eka Hezekeli 22:30, Xikwembu xi rondzeleke murindzi wo yima emhandzeni leswaku a sivela ku wa ka ku biha eka vanhu, kambe a xi kumanga n'wana.

Yesu Kriste u tshama a hi khongelela nkarhi hinkwawo, tanihi leswi swi tsariweke eka Vaheveru 7:25. Pawulo a tele ku khutaza xikhongelo xa ku ringanela hikwalaho ka kereke, hikwalaho ka lava va nga na vulawuri, ni hikwalaho ka hinkwavo. U tlhela a tele ku kombela leswaku vamakwerhu va khongelela yena nkarhi hinkwawo.
Sweswi, a hi languteni swilo swa nkoka leswi khumbhaka xikhongelo xa ku ringanela:

1. Mukhongeleli wa ku ringanela u fanele ku titshega hi Rito ra Xikwembu ni ku kongomisiwa hi Moya Wo Kwetsima leswaku a kota ku twisisa ni ku khongelela ku rhandza ka Xikwembu loku hetisekeke.

2. Mukhongeleli wa ku ringanela u fanele ku khongela hi ku tiyisela ni hi ku tiyimisela ku fikela loko a twa ku rhula ni ku ntshunxeka eka moya wakwe. Loko a nga si kuma ku rhula loku, u fanele ku ya emahlweni hi xikhongelo ni ku dzunisa naswona a nga tlhela a khongela hi tindzimi ni ku profeta (vona dyondzo ya The Life of Devotion leswaku u kuma swo tala hi tindzimi ni vuprofeta).
3. Xikhongelo xa muxaka lowu xi tala ku fambisiwa ni ku tittinya, ku nga ku titsona swakudya kumbe swilo swin'wana.
4. Minkarhi yin'wana, xikhongelo xi fanele ku fambisiwa ni swiendlo swa ripfumelo ni swiendlo swa vuprofeta. Swiendlo swa ripfumelo swi katsa ku teka magoza yo rindzela tinhlamulo leti hi ti lavaka hi xikhongelo. Hi xikombiso, loko Eliya a khongelela mpfula, u kombise ripfumelo ra yena hi ku rhumela nandza leswaku a ya lava dumbe. Swiendlo swa vuprofeta swi nga katsa ku tlakusa mavoko ya wena ni ku ma rhelela ehansi ku kombisa ku humesa emisaveni leswi u swi langutelaka hi moya. Ku cina hi ntsako swi tlhela swi kombisa ripfumelo ra leswaku u amukele leswi u khongeleke swona. Hi ku angarhela, xiendlo xin'wana ni xin'wana lexi u endlaka hi nkarhi wa xikhongelo xi nga tekiwa tanihi ku vonakisiwa ka ripfumelo ra wena.

Vuyelo bya xikhongelo xa ku ringanela byi tele swinene, a hi languteni swin'wana ehansi ka swona:

1. Byi endla leswaku ku rhandza ka Xikwembu ku endliwa emisaveni hilaha ku endliwaka etilweni.
2. Byi sivela swikongomelo swa Sathana ni ku swi sivela ku humelela.
3. Byi pfumelela leswaku Xikwembu ni tintsumi ta xona va tirha swinene. Xikombiso lexi tivekaka swinene xi kumeka eka Mintirho 12, laha Phetere a ponisiweke ejele hi ndlela ya vuphurha hikwalaho ka matimba ya xikhongelo xa ku ringanela.
4. Byi humesa mikateko ya Xikwembu ni tintswalo ta xona leswaku hi vuyeriwa.
5. Hi ku landza Yakobo 5, xikhongelo xa ku ringanela xi tumbuluxa matimba yo tala swinene leswaku hi vuyeriwa, naswona loko hi tirhisa ripfumelo, hi nga humesa matimba lawa hi xikhongelo.
6. Xikhongelo xi pfuna ku dlaya ego, ku titimela ni swiendlo swo biha. Loko hi languta Xikwembu hi xikhongelo, hi hundzuriwa ku fana na xona, hambileswi hi nga swi voniki hi ku hatlisa. Ku famba ka nkarhi hi vona ku cinca loku vutomi bya hina.

Hi nga vona ku cinca eka hina hi nkarhi, ngopfu-ngopfu hi tlhelo ra mikhuba yin'wana. Ku cinca loku ku nga humelela hambileswi hi nga khongeliki hi ndlela yo kongoma hikwalaho ka mikhuba leyi, hikuva ku tshama emahlweni ka Xikwembu ku ni matimba yo hi endla ku va fana ni Kriste.

TIHOSI TA MFUMO WA XIKWEMBU / VA NYIKERI (Varhoma 12:8) (lava a va tiviwa tanihi vahakeri va mfumo)

Vahakeri va mfumo i vanhu lava hlanganyelaka na Mfumo wa Xikwembu hi rifuwo ra vona, tinyiko ni swilo leswi va nga na swona. Leyi i
ku vitaniwa, ku fana ni ku vitaniwa kun'wana hinkwako. Lava amukelaka ntirho lowu va fanele ku tinyiketela ni ku swi tiva leswaku
Xikwembu xi va nyika matimba yo tumbuluxa rifuwo ku seketela Mfumo wa xona ni swikongomelo swa xona emisaveni. Va fanele ku
hlula rirhandzu ra mali ni ku tshama va tshembekile, hilaha swi tsariweke eka Deteronomio 8:18.
Swilo swa nkoka eka ntirho wa tihosi:

1. Tihosi ti fanele ku fa eka ku titakarhela ni ku papalata ku tirhisa matimba ya mali ni swilo ku lawula vaprista ni van'wana.
2. Va fanelanga ku va ni makwanga; ematshan'weni ya sweswo, va fanele ku titwa va hloniphiwile hi Xikwembu ku nyikiwa lunghelo ro
   seketela ntirho wa Xikwembu hi rifuwo ra vona.

3. Va fanele ku twisisa leswaku ntirho wa vona i ku seketela visión leyi nyikiweke mufundhisi wa kereke laha va tirhelaka kona ni ku
   humelela swinene eka ntirho wolowo.
4. Va fanele ku teka vutihlamuleri hinkwabyo hikwalaho ka ntirho wa vona handle ko ti fananisa ni van'wana lava nga ni ntirho lowu
   fanaka.
5. Va fanele ku tirha hi xivindzi, va tshemba leswaku Xikwembu xi ta va lunghiselela. Swiphiqo swi ta humelela eka ntirho wa vona,
   kambe hi ripfumelo va ta swi hlula.

NTIRHO WA KU DZUNISA NI KU GANDZELA

Xikwembu xi vitana van'wana eka ntirho wa ku dzunisa ni ku gandzela. Va pfuna ku rhangela van'wana eku gandzelekeni ni eku dzuniseni ka Xikwembu.

Swilo swa nkoka leswi khumbhaka ntirho lowu:

(1) Hileswi ntirho lowu wu nga na matimba ni vukorhokeri lebyi wu nga na byona eka van'wana, varhangeri va ku gandzela va fanele ku tshama va titsongahatile swinene ni ku tivonela leswaku va nga weli esonweni ro fana na Sathana ro titimela hikuva ntirho lowu wu ri wa nkoka swinene eka Xikwembu.

(2) Varhangeri va ku gandzela va fanele ku tshama va ri ekusuhi ngopfu ni Xikwembu hikuva ntirho wa vona i ku rhangela vanhu eku humelelweni ka Xikwembu loku vonakaka.

(3) Va fanele ku tivonela rirhandzu ra mali, ku lava ku tiveka kumbe ku lava ku dzuneka.

(4) Va fanele ku va ni vutomi bya xikhongelo lebyi enteke hikuva ntirho wa vona i ku nghenisa van'wana eku humelelweni ka Xikwembu loku vonakaka.

Vanhu van'wana va vitaniwile ku khathalela swinyimpfana, ku pfuna lava pfumalaka, ku tlharihisa ni ku khutaza van'wana, ku rhangela van'wana eku gandzelekeni,
ku seketela vuholobeti bya kereke hi vuphikizani ni minjhekanjhekisano yin'wana ni yin'wana ni swin'wana. Mitirho hinkwayo leyi yi pfuna eku
akeni ka Mfumo wa Xikwembu. Ku vitaniwa hinkwako loku, hambileswi ku hambanaka hi ndlela yo hlawuleka leswi nga kona, hinkwako ku rhandza swinene Xikwembu
naswona hinkwaswo swa laveka eka Mfumo wa xona.
Xikwembu xi pfumele leswaku swikombiso swo fana na Muxe, Abrahama, Estere, Daniyele, Yosefa na Eliya, un'wana ni un'wana hi ntirho wa yena lowu hlawulekeke eka
Bibele ku tsariwa, ku kombisa leswaku ku vitaniwa ni ntirho wun'wana ni wun'wana i wa nkoka. Tiyiseka leswaku u kuma ku vitaniwa ka wena ni ku ku hetisa
kona.

TIVHALESA TA MFUMO

Tivhalesa ta Mfumo wa Xikwembu ti yimela milawu ya ntirho ya Mfumo wa Xikwembu. Ti vuriwa tivhalesa hikuva loko ti tirhisiwa
kahle, ti pfula tinyangwa evuton'wini bya hina. Eku sunguleni a ti ri ti tumbetiwile, kambe tivhalesa leti ti kombisiwile hi Moya Wo Kwetsima ni malandza ya Xikwembu lama totiweke
ya xona. Hambileswi tinyiko ti nyikiwaka vanhu van'wana ntsena, tivhalesa ti kumeka eka mani na mani la twisisaka ni ku ti tirhisa leswaku a vuyeriwa.

U TI KUMA NJHANI TIVHALESA LETI?

1. **Vutivi**: Twisisa leswi Rito ra Xikwembu ri vulaka swona hi swilaveko swa wena leswi kongomeke kumbe tindhawu leti u nga na nkoka eka tona.

2. **Ku anakanya**: Vutivi lebyi a byi fanelanga ku tshama ntsena ehenhla; anakanya swinene ha byona ku fikela loko byi va xiphemu xa moya wa wena hi ku tshama u
   hlaya, u twisisa ni ku byi vula hi nomu wa wena.
3. **Vulavula ntiyiso**: Vulavula ntiyiso lowu evuton'wini bya wena naswona u tshama u vula leswaku u hanya eka wona.
4. **Swiendlo swa ripfumelo**: Endla ntiyiso lowu hi ripfumelo, u rindzela ku humelela ka wona evuton'wini bya wena ni ku khensa Xikwembu hikwalaho ka ntiyiso wa Rito ra xona eka
   vutomi bya wena.
5. **Hetisa xiphemu xa wena**: Tekela xiphemu xa wena swiendlo swa ripfumelo leswi lavekaka, u hlangabezana ni swilaveko swa Matsalwa leswaku u vona ntiyiso lowu wu humelela eka
   vutomi bya wena.

TIVHALESA TO HAMBANA TA MFUMO WA XIKWEMBU

Tsundzuka leswaku xiphemu xa hina eku fambeni hi ntiyiso wa tivhalesa leti xi na xiphemu xa moya ni xa nyama leswi hi faneleke ku
swi hetisa.

Laha i swin'wana swa tivhalesa ta Mfumo wa Xikwembu.

1. Xivhalesa xa ku tiva Xikwembu hi vurhonwana: Lava Xikwembu hi ntiyiso hi ku nyikela nkarhi wa xikhongelo ni ku hlaya Bibele ni swin'wana
   leswi fambelanaka na swona. Languta ni ku yingisa vanhu lava fambaka eduze na Xikwembu. Tiyiseka leswaku u lava Xikwembu hi mbilu ya wena hinkwayo. Leyi
   nkunyana ntsena i ndlela yo tiva Xikwembu. Matsalwa ma vulavula hi ku lava Xikwembu: Matewu 6:33, Vaheveru 11:6, Yeremiya
   29:11-13, Esaya 55:6-7, Matewu 7:7-9, 2 Vakorinto 7:14, Yakobo 4:8, 2 Tikronika 15:10-15, 26:5.
2. Xivhalesa xa vutomi lebyi le misaveni:
   a) Lava ni ku kuma Matsalwa lama vulavulaka hi vutomi byo leha, tanihi Eksoda 20:12, Tipisalema 91:16, Mahlelelo 3:1-2, Mahlelelo
   10:27, ni Esaya 65:20 ni man'wana.
   b) Anakanya Matsalwa lawa ku fikela loko ma va xiphemu xa moya wa wena.
   c) Vulavula nkarhi hinkwawo leswaku u ta hanya vutomi byo leha emisaveni u hetisa swikongomelo swa Xikwembu. Vulavula leswaku u nge fi u nga si fika nkarhi wa wena
   naswona u ta heta masiku hinkwawo ya wena.
   d) Hanya u nga chavi rifu. Rindzela ku hanya vutomi byo leha ni lebyi hanyeke kahle naswona u nkhensa Xikwembu nkarhi hinkwawo hikwalaho ka vutomi bya wena.
   e) Hlonipha vatswari va wena hikuva leyi ntsena i milawu leyi nga ni xitshembiso xa vutomi byo leha (Vaefesa 6:2)
   f) Tiva ndlela yo lwa ni ku kaneta moya wa rifu hi nyimpi ya moya. Hi ntolovelo loko moya wa rifu wu lava ku hlasela vutomi bya wena
   kumbe ndyangu wa wena, Xikwembu xi ta ku kombisa hi ndlela yin'wana, hikuva hi ku hlamusela, ku duma kumbe ku vona. Fikelela hi ku hatlisa
   eku khongeleni ka ku ringanela, ngopfu-ngopfu hi tindzimi ni vuprofeta ni ku vula marito lama lwisanaka ni moya wa rifu naswona u vula leswaku u ta hanya
   u nga fi naswona moya wa rifu a wu na matimba ehenhla ka vutomi bya wena. Khongela ku fikela u twa ku ntshunxeka ni ku rhula eka moya wa wena ku nga khathariseki
   nkombiso wa nkarhi lowu swi nga teka. (g) Ku dyela comungelo nkarhi hinkwawo hi ku twisisa ni ku nkhensa.
   g) Hetisa xiphemu xa wena emisaveni hi: ku hlaya Matsalwa lama tshembisaka vutomi byo leha, ku vulavula ni ku vula hi nomu exikarhi, ni ku
   nkhensa Xikwembu hikwalaho ka vutomi byo leha. Hakunene, dya kahle, nwa mati yo tenga ni lama tiyeke nkarhi hinkwawo, endla
   mitirho ya rihanyo, wisa, papalata ku vilela ngopfu, naswona papalata vutomi bya xidyoho hikuva xidyoho xi nga hunguta vutomi bya wena.

3. Xivhalesa xa ku famba hi matimba ya Xikwembu:
   a) Tiva ni ku pfumela Matsalwa lama vulavulaka hi matimba ya Xikwembu ni vulawuri lebyi hi nyikiweke byona eka Kriste.
   b) Khongela ni ku titsona swakudya nkarhi hinkwawo. Leyi i tivhalesa to famba hi matimba ya Xikwembu lawa nga endzeni ka hina. Ku va ni
   vutivi ni ku hanya vutomi bya xikhongelo ni ku tittinya, ngopfu-ngopfu ku khongela hi tindzimi ni vuprofeta ni ku teka swiendlo swa ripfumelo. Matsalwa lama faneleke i Luka 10:19,
   Matewu 28:18-19, Mintirho 1:8, ni Marka 6:7.
4. Xivhalesa xa ku hanya hi rihanyu ra le henhla ra Xikwembu.
   a) Dyondza Matsalwa lama vulavulaka hi rihanyu ra le henhla ni vutomi byo tala ni byo antswa lebyi hi nga na byona eka Kriste. Pfumela ni
   vula ntiyiso lowu wa Matsalwa nkarhi hinkwaro.
   b) Khensa Xikwembu hikwalaho ka vutomi lebyi nga na ku vona ku vabya, ku tshama ni ku xaniseka ni rifu eka hinkwaswo. Vulavula leswaku miri wa wena
   i wa rihanyu ni wa matimba. Loko u twa swikombiso swo biha, lwisana na swona u tlhela u khensa Xikwembu hikwalaho ka rihanyu ra wena. Dyondza ku vulavurisana
   ni miri wa wena u tlhela u vula leswaku wu hanyile ni leswaku wu tirha hi ku ya hi Rito ra Xikwembu. Tsundzuka leswaku tanihi xivumbiwa xa moya, u
   ni vulawuri ehenhla ka miri wa wena naswona u nga humesa vutomi bya Zoe bya Xikwembu lebyi nga eka moya wa wena byo nghena emiri wa wena hi marito ni swiendlo
   swa ripfumelo.
   c) Eka misava ya nyama: dya kahle, nwa mati yo tenga yo tala, endla mintirho yo tiyisela nkarhi hinkwawo naswona u papalata ku vilela, mikhuba yo biha
   ni vutomi bya xidyoho. Vutisa vatsongahati va wena loko swi laveka naswona u nga chava ku tirhisa mirhi kumbe swakudya swa nkoka loko swi laveka. Laha i
   Matsalwa lama vulavulaka hi rihanyu ra le henhla (eri i vutomi lebyi nga ehenhla ka ku vabya) Eksoda 15:26, Esaya 53:5, Mahlelelo 17:22, Eksoda
   23:24, na 3 Yohane 1:2, Marka 16:15-17.
   d) Ku dyela comungelo nkarhi hinkwawo hi ku twisisa ni ku nkhensa.
5. Tivhalesa ta Ku Humelela ka Timali ni ku rhula:
   a) Kuma Matsalwa lama vulavulaka hi ku humelela ka timali ta wena, mikateko ni ku pfuna ka ntirho wa mavoko ya wena.
   b) Anakanya ntiyiso lowu wa Matsalwa u tlhela u wu vula nkarhi hinkwawo.
   c) Nyika tshivhelo ni tinyiko leti hloniphaka Xikwembu naswona leti endlaka leswaku ku humelela ka Mfumo wa Xikwembu ku va eka xiyimo xa nkoka evuton'wini bya wena. Nyika
   lava pfumalaka ni lava swi lavekaka nkarhi hinkwawo.
   d) Tirha hi matimba ni hi ku tiyisela u nga vi na vulolo. Engetela vutivi bya wena ni vutshila bya wena eka ntirho wa wena naswona u tilwela ku humelela eka hinkwaswo
   leswi u swi endlaka. Papalata swilo swa xihatla hi mutengo hinkwawo. Va ni xivindzi swinene ni ni ku tiyimiselela naswona u nga chavi ku tshikiwa. Tihlayise
   ku rhendzeleka ni vuxaka lebyi fambaka na swikongomelo hikuva i ndlela yin'wana leyi Xikwembu xi tiyisaka ku humelela ka wena ka timali. Khensa Xikwembu hikwalaho ka
   vutlhari bya timali ni tintswalo ta timali naswona rindzela ku vona ku engeteleka ka timali evuton'wini bya wena. Dyondza ku investirha, ku hlayisa mali, ni ndzhendzeleko
   wa timali ni vutivi bya timali. Matsalwa ya nkoka lama vulavulaka hi ku humelela ka timali i Mahlelelo 13:22, Mahlelelo 21:20, Luka 6:38, Mahlelelo
   3:9-10, Malakiya 3:10-14, Vafilipiya 4:19, Mahlelelo 10:22, 2 Vakorinto 9:8, Yeremiya 17:7-8, ni man'wana.
6. Tivhalesa to Famba hi Tintswalo ta le Henhla ta Xikwembu:
   Tintswalo ta le henhla i vumunhu bya Xikwembu lebyi nyikeriwaka eka munhu lebyi endlaka leswaku Xikwembu ni vanhu va n'wi rhandza munhu
   lowu. Vanhu va ta lava ku n'wi endlela leswinene, ku n'wi pfuna ni ku n'wi seketela. Tintswalo leti ti ta endla leswaku tinyangwa ti pfula hi ndlela ya
   vuphurha eka munhu loyi ni leswaku ku tlakusa ku ta eka yena hi ndlela ya vuphurha. Ku ta tlhela ku tisa vuxaka lebyi ntle naswona ku endla leswaku swilo

leswinene swi ta hi ndlela yo olova eka munhu loyi a nyikiweke tintswalo naswona ku ta humelela swilo swinene swo tala swinene. Hi swi vona tintswalo
leti exikarhi ka Bibele ku sukela eka Genesa ku fika eka Mahungasi.

Ku famba hi tintswalo ta le henhla ta Xikwembu, endla leswi landzelaka;
a) Kuma Matsalwa lama vulavulaka hi tintswalo. Anakanya hi Matsalwa lawa naswona u ma vula nkarhi hinkwawo loko u khensa Xikwembu hikwalaho ka tintswalo ta le henhla.
b) Famba u ri ekusuhi na Xikwembu naswona u n'wi yingisa. Ku na tintswalo leti humaka hikwalaho ka ku famba ekusuhi na Xikwembu ni ku yingisa swileriso swa xona.
c) Xikhongelo ni Ripfumelo; ku na tintswalo leti humesiwaka hi xikhongelo ni swiendlo swa ripfumelo ni ku vula swilo hi ripfumelo.
d) Nyika hi mbilu leyikulu naswona minkarhi yin'wana hi ku titsona. Ku na tintswalo leti humaka hi ku nyika ka mbilu leyikulu ni ku nyika ka ku titsona.
e) Langutela ku humelela. Mahlelelo 22:29, ma kombisa leswaku ku humelela eka vutshila bya wena swi nga tisa tintswalo. Ku na tintswalo leti humesiwaka hi ku humelela eka ntirho wa wena ni ku humelela eka nyiko ya wena.
f) Aka vuxaka lebyi nga muhimu. Ku va ni vuxaka ni vanhu lava nga nkoka swi nga tisa tintswalo. I vutihlamuleri bya wena ku hlayisa vuxaka lebyi hi ku endla xiphemu xa wena hikuva vuxaka byin'wana ni byin'wana byi hlayisiwa hi munhu un'wana ni un'wana a endla xiphemu xa yena.
g) Ku hlanganyela na malandza ya Xikwembu lama totiweke hi ku va seketela ni ntirho wa wona, ku vulavula kahle hi wona ni ku khongela hikwalaho ka wona. Vuxaka lebyi byi tisa tintswalo ni musa lowukulu evuton'wini bya hina hikuva Xikwembu xi teka tinyiko leti tanihi leswi ti nyikiweke xona hi ku kongoma (Matewu 10:40-42).
h) Ku Hlonipha: ku hanya vutomi bya ku hlonipha lava faneleke ku hlonipha ni ku kombisa erivaleni ni ku amukela swilo leswi va swi fikeleleke. Ku na tintswalo leti tisiwaka hi ku hlonipha.
i) Ku Khensa: ku kombisa ku nkhensa erivaleni ni ku khensa laha vanhu va ku pfuneke kona; leswi swi tisa ni ku tiyisa tintswalo hi ku ya emahlweni evuton'wini bya wena. Papalata miehleketo ya ku ti vona onge u fanele u nyikiwa hinkwaswo hi matimba. Kombisa ku nkhensa hi mbilu yo hlambanyiwa naswona u nga ehleketi leswaku lava ku pfuneke va swi tiva hi ku tiendlekela.
7. Tivhalesa to amukela tintswalo
a) Lava Matsalwa lama vulavula hi tintswalo.
b) Pfumela tintswalo ta Xikwembu ni ku n'wi khensa nkarhi hinkwaro.
c) Va ni mbilu leyi timuleke ni ku titsongahata emahlweni ka Xikwembu naswona u hundzukela eku pfuxeriweni loko swi laveka.
d) Kombisa tintswalo eka van'wana (Matewu 5:7, Yakobo 2:13)
8. Loko u lava ku rhandziwa, sungula hi ku kombisa rirhandzu eka van'wana. Loko u lava ku tlakusiwa hi Xikwembu hi ndlela ya vuphurha, sungula hi
ku tlakusa van'wana ku sungula. Tsundzuka ku vula leswi u lavaka ku swi vona evuton'wini bya wena hi ripfumelo, hilaha u endlaka swiendlo swa ripfumelo ni
ku khensa Xikwembu ku nga si fika nkarhi. Leyi i mhaka ya ntiyiso ya Mfumo.
Bibele yi ni tivhalesa to tala. Kuma Matsalwa lama vulavulaka hi leswi u swi lavaka. Hi xikombiso, loko u langutana ni ku pfumala kumbe u lava nkoka wo antswa wa vutomi, lavisisa eka inthanete Matsalwa lama vulavulaka hi vutomi lebyi u byi lavaka. Loko u ma kuma, dyondza Matsalwa lawa,
anakanya ha wona, pfumela wona ni ku ma vula kutani u hlangabeza swilaveko leswi lavekaka. Hi kona ntsena leswi u nga ta swi vona swi hetiseka evuton'wini bya wena.

XIVUMBUKALO XA KHETSIMENTI YA KHALE NI LEYINTshwa (Nawu ni Nkateko) (Yohane 1:17)
Bibele yi hi byela leswaku hi hanya ehansi ka Khetsengmintu Leyintshwa leyi simekiweke exikarhi ka Xikwembu na Yesu Kriste (Luka 22:17-21). Hi
va xiphemu xa khetsengmintu leyi hi ku amukela Yesu evuton'wini bya hina, naswona hi kuma hinkwaswo leswi nga eka khetsengmintu leyi tanihi
ndzhaka ya hina. Leswi swi vuriwa Testamente.
Khetsengmintu ya ngati hi ku tirhisa mianakanyo ya Bibele: Khetsengmintu ya ngati i ku pfumelelana exikarhi ka vanhu vambirhi kumbe

vo tala kumbe swigwapa swimbirhi leswi tlakukeke, leswi simekiweke hi ngati. Ngati yi tirhisiwa hikuva yi yimela vutomi. Hi ku angarhela, munhu
un'wana u hlambanya hi vutomi hikwalaho ka leswinene leswi nga ta humelela eka wansikati wa yena. Loko yi simekiwile hi ngati, a yi nge
phyarhiwi kumbe ku hela. Minkarhi yin'wana ngati ya vanhu vambirhi a yi hlanganisiwa.
KHETSINGMINTU YA KHALE

1. A yi tsemiwile exikarhi ka Xikwembu ni Israyele naswona Muxe a ri mutoloki exikarhi ka vona naswona a yi simekiwe hi ngati ya swiharhi (Vaheveru 8:19
   23).
2. A yi kongomisiwa ngopfu eka Israyele wa nyama hi nkarhi wolowo, ku nga matiko man'wana; plano ya Xikwembu a yi ri ku tisa
   Mukhongeleli wa misava hinkwayo (Yesu Kriste) hi mbirhi wa Israyele.
3. A yi lawuriwa hi nawu wa Xikwembu lowu nyikiweke hi Muxe.
4. Nawu lowu wu kombise milawu ya Xikwembu eka Vaisrayele, ndlela yo gandzela Xikwembu, ndlela yo hanya swin'we ni ndlela leyi vanhu
   a va fanele va tikhoma ha yona.
5. Nkateko wa Xikwembu a wu humelela hi ndlela leyi nga ringananga eka Khetsengmintu ya Khale.
6. Mikateko ya Xikwembu ni switshembiso swa xona a swi humelela hi ku hetisa nawu.
7. Vanhu a va ri malandza ntsena eka khetsengmintu leyi; a va nga ri vana va Xikwembu tanihi leswi hina hi nga vana exikarhi ka khetsengmintu leyi.
8. A ku ri ni swidyoho hinkwaswo leswi a swi nga pfuki swi kumekile ku herisiwa. Swidyoho a swi nga basisiwi kambe a swi funengetiwa ntsena hi ngati
   ya swiharhi, naswona a ku ri swidyoho swin'wana ntsena, ku nga swona hinkwaswo hi ku ya hi ku tika ka swona.
9. Xikwembu a xi tshama exikarhi ka vanhu, ku nga ri endzeni ka vona; a va nga kolwi hi Moya Wo Kwetsima, naswona a wu ta fika ntsena ehenhla ka
   vaprofeta, vaprista ni tihosi ntsena.
10. Ku rhanguriwa ka nyama hi tlhelo ra mimoya a ku ri xivindlo xa khetsengmintu leyi, ku susiwa ka nyimba ya vavanuna, (ku nga fani ni
    swikolo swa ku rhangeriwa leswi hi swi tivaka namuntlha)
11. Xikwembu xi simekile khetsengmintu leyi nkarhi wo koma ku fikela loko Yesu a ta emisaveni. Leyi a yi ri ndzhuti ntsena eka Khetsengmintu Leyintshwa.

MITIRO YA NAWU WA KHETSINGMINTU YA KHALE (1) A yi ri ku kongomisa vanhu ku pfumela eka Yesu Kriste (Vagalatiya 3:23). (2) A
yi ri ku kombisa vanhu leswaku i vadyohi hikwalaho ka ntumbuluko wa xidyoho naswona a va nge koti ku lulamisiwa emahlweni ka Xikwembu hi ku hetisa
Nawu wa Muxe. Kambe, plano a ku ri leswaku hi Nawu Wo Kwetsima wa Xikwembu, va ta lemuka leswaku va na ntumbuluko wa xidyoho lowu lwisanaka
na Xikwembu naswona i Xikwembu ntsena lexi nga va ponisaka (Varhoma 3:19-20). (3) A yi ri ku kombisa vanhu leswaku xidyoho xi le ndzeni ka vona, naswona
a va lava khandzu leyintshwa ya Xikwembu leswaku va ta kota ku tshama va lulamile emahlweni ka xona. Ntumbuluko lowu muntshwa ni vuxaka lebyi
sunguriwaka hi ku pfumela ntsena eka Yesu Kriste (Varhoma 3:21-30). (4) A yi ri ku tisa milawu eka tiko ra Israyele hi nkarhi wolowo ni ku kombisa
ntumbuluko ni ku rhandza ka Xikwembu.
KHETSINGMINTU LEYINTSHWA:

1. Yi simekiwe exikarhi ka Xikwembu Tatana na Yesu (Luka 22:20).
2. Yi kongomisiwa eka hinkwavo lava amukeleke Yesu evuton'wini bya vona, ku nga khathariseki misava kumbe tinyimba to huma: Xikwembu xi
   lavile minkarhi hinkwayo ku reconciler vanhu hinkwavo eka xona, naswona eka khumela leyintshwa, hinkwavo

va amukeleka eka xona hilaha ku fikaka loko va
pfumela eka Yesu Kriste (Yohane 17:20).

3. Vukati bya Vunharhu bya Vukwetsimi eka khumela leyintshwa: Khumela leyintshwa yi simekiwe exikarhi ka Xikwembu Tatana na Yesu
Kriste. Tata u nyikele Yesu Moya Wo Kwetsima endzhaku ka loko Yesu a hetisile xiphemu xa yena xa khumela, naswona Yesu u nyikele
Moya Wo Kwetsima eka kereke hikuva hinkwaswo leswi Tata a n'wi nyikeke swona, u hi nyika swona (Mintirho 2:32-34).
4. Hi Israyele wa ntiyiso eka khumela leyintshwa, hina lava amukeleke Yesu; hi swikulu swa ntiyiso swa Xikwembu, Yesu i hosi ya tihosi, hina hi
tin'wana ta tihosi kumbe swikulu.
5. Khumela Leyintshwa i khumela ya tintswalo (Yohane 1:17). hinkwaswo leswi Xikwembu xi endlaka hikwalaho ka hina, xi swi endla hi tintswalo,
hina hi swi amukela hi ripfumelo. Hi hlaya hi tshinelela swinene leswi hi mahlweni ka xiphemu lexi.
6. Yi lawuriwa hi nawu wa rirhandzu ni Moya Wo Kwetsima (Yohane 13:34-36)
7. Vakholwa va Khumela Leyintshwa va tele hi Moya, va lawuriwa hi yena naswona va gandzela Xikwembu hi ku kongomisiwa hi
Moya Wo Kwetsima (Yohane 4:24).
8. Swidyoho hinkwaswo swi nga rivaleriwa eka Khumela Leyintshwa. Swidyoho a swi funengetiwi ntsena hi ngati, kambe swa basisiwa
(ku susiwa hi ntalo) hi ngati ya Kriste.
9. Tintswalo ta Xikwembu ti humelela hi xitalo eka Khumela Leyintshwa: Mikateko ya Xikwembu ni switshembiso swa xona
swi nyikiwa hi ntalo hi tintswalo eka hinkwavo lava amukeleke Yesu evuton'wini bya vona (Vaefesa 1:3, 2 Vakorinto
1:20): Eka khloko leyi, Xikwembu xi nyikele hinkwaswo leswi xi nga na swona ntsena hi Yesu Kriste, naswona hina hi swi amukela
hi ripfumelo ntsena. Ku va ni ndzhaka i testamente ya hina tani hi vakholwa. Leswi swi katsa mikateko ya moya ni ya nyama.
10. Hi vana va Xikwembu eka Khumela Leyintshwa (Vagalatiya 4:6 na 7). Hi na mfanelo ya vana ni ku va ni ndzhaka leyi ringanaka
na Yesu eka Mfumo wa Xikwembu. Hi tlhela hi nyikiwa Moya Wo Kwetsima hi ku helela (Varhoma 8:14). Moya Wo Kwetsima u tshama
eka hina tani hi vana va Xikwembu naswona u ti kombisa hi hina (1 Vakorinto 6:19).
11. Hi nyikiwile ntumbuluko lowu fanaka ni wa Xikwembu; hikwalaho hi kota ku endla leswi Xikwembu xi endlaka, ni ku n'wi twa
hi ku olova hikuva u tshama exikarhi ka hina.
12. Khumela Leyintshwa i ya malembe hinkwavo naswona yi tisile ku va kona, vutomi, ku vangama ni ku hlamarisa ka Xikwembu hi ku helela
eka vana va xona (2 Vakorinto 3:7-12).
13. Xikwembu hi xona hi xirhundzu xi tekeke vutihlamuleri byo hi pfuna ku yingisa ni ku hetisa ku rhandza ka xona (Vafilipiya 2:12-13,
Yohane 10:28-31, Vaheveru 8:10-13). Xi hi nyika matimba yo endla ni ku hanya tanihi xona eka hinkwaswo. Matimba lawa
vulavuriwa tanihi "Tintswalo". Ku rhanguriwa ka moya eka Khumela Leyintshwa i ka moya: i ku susiwa ka ntumbuluko wa
xidyoho eka moya wa hina, kutani hi kuma ntumbuluko lowuntshwa lowu fanaka ni wa Xikwembu (Varhoma 2:29, Vakolosa 2:11-12).
14. Eka khumela leyintshwa hi vana va Xikwembu hi ku velekiwa, kambe hi malandza hi ku hlawula. Hi vafundhisi va Rito
ni Moya Wo Kwetsima. Hi ku angarhela hi tirhela hi Rito ra Xikwembu ni ku humelela ni tinyiko ta
Moya Wo Kwetsima. Vakholwa hinkwavo i vafundhisi eka Khumela Leyintshwa (Vaefesa 4:11-13).

NKARHI WA NKWAMA WA TINTSWALO: Leswi ndzi vuleke leswaku Khumela leyi Leyintshwa i khumela ya tintswalo, ndzi ta swi hlawula
hi vuenti ntirho wa tintswalo.
Xana tintswalo i yini? Tintswalo i leswi Xikwembu xi endlaka kumbe xi hi nyika swona mahala hikwalaho ka rirhandzu ra xona eka hina, naswona hina hi swi amukela hi
rimpfumelo. Hi ku koma, tintswalo i rirhandzu ra Xikwembu ri ri hinkwile. Tintswalo hi leswi ndzi swi hlamuserile kambe hi nga languta nhlamuselo ya swona hi tindlela to hambana
kambe hi vulavula nchumu wun'we. Hi xikombiso: Tintswalo i mikateko hinkwayo leyi hi yi amukeleke hi Xikwembu mahala hikwalaho ka Yesu Kriste (GRACE: Gods
Riches At Christ's Expense). Tintswalo i matimba ya Xikwembu lama nyikiwaka hi Moya Wo Kwetsima evuton'wini bya mukholwa leswaku a kota ku tirha tanihi Xikwembu.
Xikombiso: Xikwembu a xi dyohi, kutani tintswalo ti hi nyika ku fuma ehenhla ka xidyoho, (Varhoma 6:14). Tinyiko ta Moya Wo Kwetsima ti vuriwa tinyiko ta tintswalo
hikuva ti nyikiwa mahala hi tintswalo ta Xikwembu naswona ti hi endla hi tirha tanihi Xikwembu.
Tintswalo yi endle yini evuton'wini bya hina?

1. Tintswalo yi hi ponisile (Vaefesa 2:8) **(2)** Tintswalo yi hi endle vana va Xikwembu naswona yi hi veka evokweni ra xinene ra Xikwembu Tatana
   kun'wana na Kriste (Vaefesa 2:6) **(3)** Tintswalo yi hi nyika matimba yo hanya vutomi bya muxaka wa Xikwembu, lebyi nga vutomi bya ku hlula xidyoho,
   Sathana, ku dyohileka, rifu, vusweti, misava ni hinkwaswo leswi humaka hikwalaho ka xidyoho. Hi marito man'wana, matimba ya
   Moya Wo Kwetsima evuton'wini bya hina, lawa hi ma amukelaka hi ripfumelo, hi wona ma hi nyikaka matimba yo famba hi ku hlula swilo hinkwaswo leswi.
   Vutomi bya muxaka wa Xikwembu byi katsa ku tirha tanihi xona, ni ku kuma swivangelo swo fana leswi Xikwembu xi nga ta swi kuma loko xi endla mhaka yin'wana.
   Xikombiso, loko Xikwembu xi vulavula, swilo swi humelela; na hina hikwalaho ka tintswalo evuton'wini bya hina, hi vulavula kutani swilo swi humelela.
   (4) Xikwembu xi hi nyike hinkwaswo hikwalaho ka tintswalo ya xona evuton'wini bya hina. **(5)** Xikwembu xi hi tlakusa minkarhi hinkwayo naswona xi hi akela vutomi
   hikuva xa hi rhandza hikwalaho ka tintswalo ya xona evuton'wini bya hina. **(6)** Xikwembu xi hi rivalela loko hi xi bakanya hikwalaho ka tintswalo ya xona evuton'wini
   bya hina. Hinkwaswo leswi Xikwembu xi swi endlile hi hina xi swi endlile hikwalaho ka tintswalo ya xona.
   Xana tintswalo yi hi endlela yini? (1) Xikwembu xi hi rivalela minkarhi hinkwayo loko hi xi bakanya hikuva xi ri karhi xi tirhisa tintswalo. **(2)** Xikwembu xi hi kutsula hi tintswalo
   loko hi ri eku xakeni; hambiloko hi tihumele hi xohi kumbe hi fika kona hikwalaho ka munhu un'wana. **(3)** Tintswalo ti hi endla hi va tihosi ehenhla ka
   misava ni swiyimo hinkwaswo (Varhoma 5:17). **(4)** Hinkwaswo leswi Xikwembu xi swi endleke hi hina ni leswi xi taka ku hi endlela swona, i hikwalaho ka tintswalo ya xona evuton'wini
   bya hina.

NKARHI WA NKWAMA WA NGONILEKO
Khumela leyintshwa i khumela ya ngoni. Laha i nhlamuselo ya ku enta ya ngoni.
Xikwembu xa rhandza ni ku rivalela. Ngonileko wa xona i rirhandzu ni tlhokomelo ya xona eka hina. Hikuva ka ngoni wa xona, xi kota ku hi rivalela ni ku hi pfuna ku papalata
xihlawuhlawu xa swilo leswi hoxeke leswi hi swi endleke. Leswi swi tlhela swi hi pfuna ku langutana ni swiphiqo leswi tikaka, hambiloko hi nga si swi vangi.

1. Ngoni wa xona wu vekile ku avanyisiwa ka hina ni ku biwa ka hina eka Yesu Kriste loko a fayile eka nkhwama.
2. Ngoni wa xona wu pfula minkateko ya tintswalo ni vunene evuton'wini bya hina (Pisalema 102:13; Vaheveru 4:16).
3. Ngoni wa xona wu hi sirhelela eka maxangu ya misava leyi (Marhemani 3:22-23).
4. Ngoni wa xona wu hi sirhelela eka carha ya Xikwembu (Mika 7:18-19).
5. Ngoni wa xona wu hi nyika ku sirhelela (Vaefesa 2:4-5).

6. Ngoni wa xona wu hi sirhelela eka xidyoho ni switsongo swa xona (Pisalema 51:1-2).
7. Ngoni wa xona wu hi pfuna ku kuma leswi hi swi lahlekeweke ni ku hi hanyisa loko hi vabya (Zakariya 10:6). Ku amukela ngoni wa Xikwembu, munhu u fanele ku nyamalala ehansi ka Xikwembu ni ku kombisa ku lava ku cinca. Leswi swi vuriwa ku nonoka ka moya. Va fanele ku amukela swihoxo swa vona ni ku hundzukela hi mbilu hinkwayo. Ku honisa swihoxo swa wena a swi amukeleki (Pisalema 51:17; Swivuriso 28:13). Ku tlula kwalaho, lava va kombaka ngoni eka van'wana va ta amukela ngoni eka Xikwembu (Matewu 5:7; Yakobo 2:13-18).
   NKARHI WA NKWAMA LOWU XIKWEMBU XI NGA NAWULA NA ABRAHAMU: Xikwembu xi tirhisile Abrahama ku va tata wa ripfumelo eka mbewu ya xona ya ntiyiso, ku nga mbewu ya Vana va xinuna ni va xisati va Xikwembu. Loko xi simekisa khumela wolowo na Abrahama, mbewu ya ntiyiso ya Xikwembu a yi si sungula, hikuva yi sunguleka hi Yesu Kriste. Kambe Xikwembu xi tirhisile mbewu ya nyama ya Abrahama (Israyele wa Nyama) ku tisa Yesu Kriste loyi a a ta sungula ndyangu wa ntiyiso wa Xikwembu (mbewu).
   NKOKA WA KU NYIKA ISAKA EKA YEHOVA (Genesa 22:1-24): Xikwembu xi hetelele Abrahama ku n'wi nyika n'wana wakwe hikuva leswi a swi ta nyika Xikwembu mfanelo yo nyika N'wana wa xona na xona; Abrahama u nyikele n'wana wakwe eka Hosi hi ripfumelo. (Tsundzuka leswaku hi ku ya hi nkwama wa ngati loko u ndzi endlela nchumu na mina ndzi fanele ku ku endla nchumu leswaku ndzi hetisa leswi ndzi ku byeleke swona). Sweswi hikuva Abrahama u nyikele n'wana wakwe eka Hosi, leswi swi nyike Hosi mfanelo yo nyika N'wana wa xona ku fa hikwalaho ka misava, ni hinkwavo lava nga ta pfumela eka N'wana wa xona, Yesu Kriste, va ta vuriwa vana va Abrahama hi ripfumelo. Ku vula leswaku i tata wa matiko swi vula leswaku i tata wa hinkwavo lava pfumelaka eka Yesu Kriste, ku nga khathariseki tiko kumbe vutomi lebyi va humaka eka byona (Varhoma 4:16-18).

VANA VA ABRAHAMU: Swi vula yini ku vula leswaku hi vana va Abrahama? Vanhu lava nga vana va Abrahama a hi vana va yena va nyama, kambe i lava amukeleke Yesu Kriste evuton'wini bya vona (Vagalatiya 3:7). Hikuva loko munhu a amukela Yesu evuton'wini bya yena, munhu lowo u nghena eka ndyangu wa Xikwembu, hi kona a sungula ku va n'wana wa Abrahama hi ripfumelo. Naswona tanihi vana vakwe, hi famba emifuleni ya ripfumelo ya Abrahama (Varhoma 4:11-13).

MIAKA YA ABRAHAMU I YA HINA EKA KHRISTE: Loko hi vulavula hi mikateko ya Abrahama, swi kongomisa mikateko ya ndyangu kumbe mbewu ya Xikwembu. Vagalatiya 3:16 yi hi byela leswaku switshembiso swa Xikwembu swi endliwe eka Abrahama ni mbewu ya yena, naswona yi vulavula hi mbewu yin'we leyi nga Kriste. Kutani, hikwalaho ka leswi hi nga karolo ya Kriste eka khumela leyintshwa, switshembiso hinkwaswo swa Xikwembu i swa hina eka Kriste. Hinkwaswo leswi tshembisiweke Abrahama ni leswi nga kona eka Khumela ya Khale i swa hina eka Kriste. I ntiyiso lowu simekiweke lowu hi hanyaka eka wona, a hi switshembiso ntsena hikuva Kriste u tile ku ta tekela a xi lulamisa hinkwaswo leswi Xikwembu xi vuleke leswaku xi ta swi endlela hina ni ku tekela eka vutomi bya yena mikombo hinkwayo ni mintirho hinkwayo ya xidyoho leswaku a hetisa switshembiso swa Xikwembu eka hina. Laha hi kuma mimandatu yin'wana ya mikateko ya Abrahama:

1. Ku amukela Moya Wo Kwetsima (Vagalatiya 3:14). Leyi i mikateko leyikulu swinene eka hinkwayo. Loko hi ri na Moya Wo Kwetsima, hi kota ku va ni vutivi byo enta lebyi nga eka Xikwembu na Yesu Kriste. Hi kota ku famba hi ku rhandza ka Tata eka hinkwaswo hi matimba ya Moya Wo Kwetsima. Hi kota ku tiva hinkwaswo leswi Xikwembu xi hi nyikeke swona hi tintswalo ta xona (1 Vakorinto 2:9
2. Genesa 12:2-4. Hi andza eka hinkwaswo leswi hi swi endlaka, eka vito, eka mikateko (leyi nga matimba yo hlohlota ku humelela), ku sirheleriwa eka leswo biha hambi ku ri yini.
3. Misava tanihi ndzhaka ya hina (Varhoma 4:13, Genesa 15:18-19).

4. Genesa 13:2, ku andza ni ku engeteleka ka swilo swa nyama swa misava leswi fanaka ni mali, tinguvo, ti-car etc. Xikwembu xi lava
   hi va ni ngopfu leswaku hi ta va mikateko eka van'wana (Genesa 12:3).
5. Hinkwaswo switshembiso swa Xikwembu eka Khumela ya Khale ni Leyintshwa i mikateko ya Abrahama naswona i swa hina eka Kriste.

MITIRO YA MUXE: Ntirho wa Muxe a ku ri ku tisa ku lulama ka Xikwembu eka vanhu va xona (matiko) hi nkarhi wolowo. Matiko ya Xikwembu a hi vana va nyama va Abrahama,
hi ku vula Israyele wa nyama. Xikwembu xi simekile Khumela ya Khale na Israyele hi Muxe, leyi nga milawu eka vana va nyama va Abrahama. Ku lulamisiwa ka tiko rero ku
tirhisekile ku ringana nkarhi wo koma ku kondza Yesu a ta. Xikwembu a xi tirhisile vana va nyama va Abrahama ku tisa Kriste, loyi a a ta veleka vana va ntiyiso va Xikwembu.
Israyele wa nyama a hi vana va ntiyiso va Xikwembu kambe a ku ri tiko leri Xikwembu xi hlawuleke ku famba na rona. A va ri malandza ya xona. Xikwembu xi endle xikombiso hi
malandza ya xona ku kombisa ndlela leyi xi lavaka ku katekisa vana va xona va ntiyiso loko va velekiwile. Vana va ntiyiso va velekiwile hi Yesu Kriste endzhaku ka ku pfuxiwa ka yena.

MITIRO YA YESU KHRISTE:
Ntirho wa Yesu a ku ri ku veleka vana va ntiyiso va Xikwembu ni ku tisa ku lulama ka ntiyiso ka Xikwembu, loku nga ka rungula ra nkarhi hinkwawo. U tile ku simeka
Khumela Leyintshwa (u hetisile ya khale leswaku a kota ku simeka leyintshwa), leyi nga khumelela ya Tintswalo (Yohane 1:17). Ndyangu wa ntiyiso wa Xikwembu wu sungula
hi Yesu Kriste. Loyi i ndyangu wa vana va xinuna ni va xisati, ku nga ri wa malandza.

KU HLOKOMBA XIHLOKO XA NKWAMA WA XIKWEMBU NA ABRAHAMU, NI NKWAMA WA XIKWEMBU NA YESU KHRISTE:
Nkwama lowu Xikwembu xi wu endleke na Abrahama, wu hlanganisiwa ni Khumela Leyintshwa, leyi nga exikarhi ka Yesu na Xikwembu, hi mhaka ya leswaku
nkwama exikarhi ka Xikwembu na Abrahama a ku ri ku n'wi endla tata wa ripfumelo eka hinkwavo lava nga vana va Xikwembu. Nkwama exikarhi ka Xikwembu na Yesu
i ku veleka vana va ntiyiso va Xikwembu, lava nga vana va Abrahama hi ripfumelo. Hikwalaho ka swona Bibele yi hi vitana vana vakwe, naswona yi vula leswaku mikateko yakwe
i ya hina, ni leswaku hi famba emifuleni ya ripfumelo ya yena. Yesu i Xikwembu xa hina, Tata wa hina wa moya ni vutomi bya hina.
Abrahama i tata wa hina hi ripfumelo, ku fana ni vatatana va hina eka kereke kumbe lava Xikwembu xi tirhiseke leswaku va hi kurisa hi moya. I tata wa hina hi mhaka yoleyo ntsena.
Xikombiso, eka Khumela Leyintshwa hi nyika swidzhiwa eka Xikwembu hikuva i milawu ya nkwama wa hina na Xikwembu, ku nga ri hikuva hi le hansi ka Nawu wa Muxe. Leswi hi swona
Abrahama a swi endleke loko a xixima Xikwembu ni ku amukela ku tlakusa ka Xikwembu evuton'wini bya yena. Hina hi pfumela ni ku tivula hikuva Abrahama u pfumerile leswi
Xikwembu xi vuleke swona hi yena naswona a tivula lexi Xikwembu xi n'wi vuleke xona, a honisa swikombiso swa nyama swa ku pfumala n'wana loko a tivula a ku i tata wa matiko
yo tala (Varhoma 4:17-25).

TIALTARA
Rito "altar" ri kumeka kwalomu ka 400 eBibeleni. Hi rhanga hi hlangana na tialtara na Nowa eka Genesa 8:20 loko a aka yin'we eka Xikwembu endzhaku ka matilo. Abrahama u

akile tialtara to tala eka Hosi, ku katsa ni vanhu vo tala eBibeleni. Ntirho lowu wu simiweke eka milawu ya Genesa 1:26-28, leyi vulaka leswaku Xikwembu xi nyike munhu
mfanelo ehenhla ka misava. Hikwalaho ka leswi, vanhu va nga pfumelela mimoya—ku suka eka Xikwembu kumbe eka Sathana—ku tirha emisaveni. Hi ku angarhela, tialtara ti nyika
Xikwembu kumbe mimoya yin'wana mfanelo ya nawu yo tirha emisaveni ni le ka vutomi bya munhu, ndyangu wa yena, nsinya wa yena, kumbe xiphemu xin'wana xa vutomi bya yena.
Ebibeleni, vanhu a va aka tialtara loko va nyikela switlhavelo, va gandzela Xikwembu, kumbe va endla minkwama na xona. Tialtara a ti akiwa hi maribye lama nga tsemiwangiki, nsimbi
ni swilo swin'wana naswona minkarhi yin'wana a ti tirhisiwa etitempelweni. Minkarhi yin'wana, vanhu a va aka tialtara ta vona hi munhu endzhaku ka hlangano lowukulu na Xikwembu.
Eka Ndzima ya Khale, tialtara a ku ri tindhawu laha vanhu va hlangana ni Xikwembu hi ndlela yo enta. A ti yimela ku tinyiketela, ku khensa, ni ku hlanganyela na xona. A ti tlhela ti
yimira swikhongelo kumbe switshembiso eka Xikwembu kumbe eka swifaniso, swi kombisa leswaku munhu u pfumelela Xikwembu ku tirha evuton'wini bya yena ni le mapatwini ya
ndyangu wakwe. Ku aka altar minkarhi yin'wana a swi vula leswaku Xikwembu kumbe swikwembu a swi ta sungula kumbe swi ya emahlweni ni ntirho lowu wun'wana evuton'wini bya yena
ni le ndyangwini wakwe.

VUNDZIMA BYA TIALTARA EKA NDZIMA YA KHALE

1. Tialtara eka Ndzima ya Khale a ku ri swivumbeko swa nyama leswi endliweke hi maribye lama nga tsemiwangiki leswi a swi yimela ndhawu ya ku hlangana exikarhi ka misava
   ya nyama ni ya moya.
2. Tialtara a ti ri tindhawu laha vanhu a va lemuka ku va kona ka moya, ku nga khathariseki leswaku wu huma eka Xikwembu, tintsumi, kumbe mimoya yo biha. A ti nga va
   tialtara ta ku khensa, ku kombela eka Xikwembu, kumbe tindlela ta ku pfumelela mimoya ku tirha evuton'wini bya munhu kumbe eka xiyimo xin'wana, ku katsa ni ndyangu.
   Leyi a ku ri ndlela yo pfumelelana ni moya leswaku wu sungule kumbe wu ya emahlweni ni ntirho wa wona.
3. Leswaku altar yi tirha kahle ndzi fanele ku va ni xitlhavelo ni ku phalatiwa ka ngati. Minkarhi yo tala, a ku tirhisiwa ngati ya swiharhi swo karhi,
   ku hlatisiwa hi tidzingiso leti kongomekeke kumbe swikombelo leswi endliwaka hi nkarhi wa ntirho wolowo.
   Tidzingiso leti ti hlakisa xikongomelo xa altar naswona ti fanele ku
   vuriwa hi ripfumelo, swi kongomisiwa eka moya lowu nga vonakiki, ku nga khathariseki leswaku wu huma eka Xikwembu kumbe eka Sathana. Loko xikongomelo a ku ri ku khensa,
   ku gandzela ni ku dzunisa kumbe ku kombela ku pfuniwa kumbe ku kombela moya ku sirhelela kumbe ku hlasela munhu, a swi fanele ku hluriwa hi nkarhi wa xihoxo lexi endleriweke
   endzhaku ka ku phalatiwa ka ngati.

MATIMBA YA ALTAR MA PIMIWA HI LESWI LANDZELAKA:

1. Matimba ya moya lowu pfumeriwaka ni lowu xitlhavelwa eka wona. Mimoya yi hambana hi matimba ni vukulumelo.
   Mimoya ya mavunwa minkarhi yo tala yi kanganyisa vanhu hi ku ti kombisa tanihi swirho swa ndyangu swa vona leswi feke kumbe swikwembu swin'wana. Endzhaku ka xifaniso xin'wana ni xin'wana
   ku ni demo (1 Vakorinto 10:20). Kutani hi ku angarhela, vanhu va aka tialtara eka tidemona leti va nga swi tivi, va anakanya leswaku i swirho swa ndyangu swa vona leswi feke. Sathana
   hikuva a ri ni khombo, a nga khathali loko u tiva kumbe u nga tivi leswi u swi endlaka, u ta tiyisisa leswaku altar yi tirha
   khale ka wena hikuva a ku kona munhu a tirhelaka Sathana a tlhela a hluriwa.
2. Nkarhi wa ripfumelo leri nga endzeni ka altar. Loko ripfumelo ri tiya eka altar, na altar yi tiya.

3. Ku yingisa ni ku titsongahata eka moya lowu nga endzeni ka altar rero, naswona ku katsa ni nsinya wa xitlhavelo lexi endliweke
   eka moya wolowo. Moya wolowo minkarhi yin'wana wu ta nyika swileriso swo chaviseka leswaku ku ta endliwa yini leswaku ku hakeriwa altar rero, naswona swileriso
   swo tano minkarhi yo tala swi huma hi mutameri.
4. Vukulu bya xitlhavelo byi kombisa matimba ya altar. Hi xikombiso, xitlhavelo xa khwanya xi tumbuluxa altar leyi tiyeke ku tlula ya
   nkhuku. Xitlhavelo xa nkoka ngopfu i xa ngati ya munhu, ku vula xitlhavelo xa munhu; kambe ntirho wo tano wu yirisiwile hi Xikwembu.
   Hambiswiritano, tialtara to biha emfunghweni wa xivandzana a ti se tirhisa xitlhavelo xa vanhu ngopfu-ngopfu hi varoyi kumbe
   lava gandzelaka Sathana kumbe vanhu lava landzelaka swileriso swa n'anga.
5. Vukulu bya gome, mavonelo yo biha ni ku vava loku nga endzeni ka altar yo biha kumbe vukulu bya rirhandzu ni ku yingisa loku nga endzeni ka altar
   leyi nyiketiweke eka Xikwembu.
6. Matimba ya mutameri—loyi a yimaka exikarhi ka munhu ni moya. Loyi a nga n'anga eka swilo swo biha, kumbe wansati kumbe wanuna wa Xikwembu eka swilo leswinene. Matimba ya vatameri ma hambana hi ku tirhisa ku tumbuluxa, ntokoto ni tinyiko.
7. Tialtara minkarhi yo tala a ti akiwa hi mindyangu hikuva Xikwembu xi lava mindyangu ku tinyiketela eka xona. Xi lava ku katekisa vanhu hi mindyangu
   ku fika eka madzana ya switukulwana ni hilaha ku nga heriki. Hi le ka mbirhi, Sathana na yena u tirha hi mindyangu naswona u lava leswaku va titsongahata eka yena. Sathana na yena u lava
   ku amukela ku tinyiketela ka switukulwana hi switukulwana. Hikwalaho tialtara minkarhi yo tala a ti akiwa hi mindyangu ni nsinya
   ku nga ri ntsena hi vanhu vo tshembeka hi voxe.
8. **Minkarhi yin'wana tialtara, loko ntirho wa tona a ku ri ku humesa moya leswaku wu endla ntirho wo karhi**, minkarhi yin'wana swi lava ku pfuxetiwa ni ku
   tiyisiwa hi switlhavelo, minkarhi yin'wana hi lembe kumbe hi n'hweti kumbe endzhaku ka malembe yo karhi. Hikwalaho minkarhi yin'wana u nga kuma
   xikombiso xa rifu kumbe swo biha leswi humelelaka emisaveni ya mindyangu yo karhi kumbe switukulwana. Swi nga va leswaku altar yi tiyisiwa naswona
   yi simekiwile eka ngati ya munhu kumbe swi nga va leswaku ku ni xikweleti lexi hakeleriweke hi ndyangu hikuva a va se hetisi xiphemu xa vona xa
   nkwama wo biha eka moya wolowo. Minkarhi yin'wana vanhu va lahlekeriwa hi swilo swa nkoka kumbe swifuwo swa vona swi fa loko ku nga ri vanhu kutani va kuma swo biha swo tala
   swi va humelela tanihi ndlela ya moya wo biha ku va xupula kumbe ku hakerisa yena hi swona leswi ndyangu wu tsandzekeke ku swi endla.
   Minkarhi yin'wana a va fanele va endla ntirho wo karhi hi nkarhi wo karhi hilaha swi twisisiweke loko altar yi simekiwile.
9. **Tialtara ti tiyisiwa hi ku amukeriwa, ku tlangela ni ku hlonipiwa leswi famba na madyambu ya ku dya ni ku nwa:**
   Loko vanhu va hlangana ni ku tlangela ni ku amukela altar leyi akiweke hi ku famba na ku dya ni ku nwa, ntirho wolowo
   wu tiyisa altar hikwalaho ka vona hikuva mimoya yi lava ku hlanganisiwa ni munhu leswaku yi tirha hi ku olova. Ku dya emahlweni ka moya hi nkarhi wa madyambu ya nkhuvo kumbe ku tlangela altar ni moya wolowo swi nga vula
   leswi landzelaka:
   (1 Vakorinto 10:20-21)

   1)Ku hlanganyela na moya wolowo **2)** ku titsongahata ehansi ka matimba ya moya wolowo **3)** ku pfula wena ku ya eka moya wolowo **4)**
   ku va un'we kumbe ku hlangana ni moya wolowo **5)** ku simeka kumbe ku tiyisa nkwama na moya wolowo

Vanhu vo tala va ve ni ku dlayiwa hi mimoya, ku tsandzeka, ku sungula mikhuva yo biha, ku va ni ku vabya naswona van'wana va fa
endzhaku ka ku dya eka minkhuvo ya switlhavelo kumbe ya minkwama ya swikwembu swo biha,
van'wana hi ku tiva naswona van'wana va nga swi tivi. Leswi swi vangiwa hi leswaku
ku dya hi ku xixima mimoya swi tisa ku hlangana ka le henhla ni moya wolowo naswona loko vanhu va dya ni ku nwa,
va hlangana ni moya wolowo. Hambileswi vo tala va anakanyaka leswaku i nchumu wa ku hlonipha, hi tiva leswaku a ku kona nchumu
wa ku hlonipha eka Sathana naswona hinkwaswo i vukungundzwana. Muapostola Pawulo u swi hlakisa leswaku i ku hlanganyela eka tafula ra mimoya yo biha
kutani u va un'we na yona. Loko swi endliwa, mimoya yo biha yi kota ku humelela hi ku olova ni ku endla ntirho wa yona wa ku dlaya, ku yiva ni
ku onha evuton'wini bya munhu. Leswi hi swona lexinga endlaka leswaku mimoya yo biha yi koxa vanhu ku dya emimoyeni ya vona exikarhi ka maphupho loko yi lava
ku kuma ndlela yo olova yo nghena evuton'wini bya vona hikuva ku dya emahlweni ka moya i ntirho wa moya swinene.

Minkarhi yin'wana madimona ma lava nchumu wa nyama kumbe nsinya kumbe vuhlanganisi bya nyama endzeni ka munhu kumbe ehenhla ka yena leswaku va tinyikela leswaku vukungundzwana bya nkwama exikarhi ka vona ni munhu yoloye byi tiya naswona a byi olovi ku biwe. Swi nga va mpfhuka wo biha, tintattoo to biha hambi ku ri swilo swin'wana swa nyama kumbe swiharhi leswi nga vekiwa endzeni ka munhu yoloye leswaku va va ni ku nghena ko olova ni nkucetelo evuton'wini bya yena. Hambi ku dya emahlweni ka vona ni hi ku va xixima swi nga vanga ku nghena ko tano ni nkucetelo.

Loko altar ya madimona yi pfuxetiwa kumbe yi simekiwa, yi humesa madimona leswaku ma humelela hi nawu exikarhi ka misava ya nyama. Madimona ma nga tirhisa vanhu,
swiharhi kumbe swilo kumbe swilo swa ntumbuluko ku hetisisa ntirho wa swona wo biha wa ku lovisa, ku dlaya ni ku yiva loko ma nga humesiwa. Hi hlamusele leswi eka dyondzo ya madimona ni Sathana eka ndlela yo dlaya tialtara ta madimona.

MBANGO WA TIALTARA HINKWONA TO BIHA

Tialtara hinkwato to biha, hi mintlawa hinkwayo ya tona, ti huma eka altara leyikulu ya xidyoho ni ku nga lulami. Altara leyi yi sungule loko Adamu
a dyohile eNghodyini ya Edeni, a nyika Sathana mfanelo ya nawu yo tirha emisaveni hikuva tialtara ti humesa mimoya leswaku yi tirha hi nawu emisaveni.

NKOKA WA ALTARA YA ABRAHAMU LOKO A ENDLE XITLHAVELO XA ISAKA EKA YEHOVA

Altara ya Abrahama i yin'we ya tialtara leti nga ni matimba swinene, leti nga ni nkoka swinene eka Ndzima ya Khale hikuva yi yimela ripfumelo ni
ku yingisa. Abrahama a a lunghekele ku endla xitlhavelo hi n'wana wa yena Isaka hikwalaho ka rirhandzu rakwe eka Xikwembu ni ku tinyiketela ka yena ku rhandza ku landzela swileriso swa xona.
Hambileswi Xikwembu xi yimiseke Abrahama ku heta ntirho wolowo, a swi fana ni leswi xitlhavelo xi nga ha endleka hikwalaho ka leswi Xikwembu xi voneke mbilu ya yena
ni kunguhatakanyo ka yena naswona emahlweni ka Xikwembu, Abrahama a a nga ha swi endlile. Hambi leswi Xikwembu xi nga amukeliki kumbe ku pfumelela switlhavelo swa vanhu, xi
lavile ku ringa ripfumelo ni ku yingisa ka Abrahama hi ku helela. Ntirho lowu wa ripfumelo wu veke ndhawu ya ku lulamisa xitlhavelo lexikulu xa Yesu Kriste eKalvari, laha
N'wana wa Xikwembu a nyikiweke xikombiso leswaku a lulamisa swidyoho swa hina. Altara ya eKalvari i yona ya nkoka ngopfu, sweswi ni hi nkarhi lowu taka. Endzhaku
ka loko Abrahama a hundzile eka ndzingo wa yena, Xikwembu xi n'wi nyike nkombo leswaku a va xitlhavelo ematshan'weni ya Isaka. Eka misava ya moya, altara ya Abrahama yi endle leswaku Xikwembu
xi kota ku nyika N'wana wa xona un'we ntsena, Yesu Kriste, tanihi xitlhavelo hikwalaho ka swidyoho swa hina. Leswi

swi ve kona hikuva Xikwembu a xi ri eka nkwama na Abrahama
naswona tanihi vatirhi-kulobye va nkwama, Abrahama u nyike Xikwembu n'wana wa yena hi ripfumelo. Ntirho lowu wu vangele leswaku Xikwembu na xona xi endla leswi fanaka hikwalaho ka Abrahama tanihi leswi hi
hlamuseke eka dyondzo ya Xikwembu Tatana.

a) Altara leyi yi ni nkoka lowukulu naswona i yona altara ya matimba swinene eka Khumela ya Khale hikuva yi katsa xitlhavelo lexi
endlekeleke eka Xikwembu Tatana, loyi a nga Moya hinkwawo wa matimba. **(b)** Ntirho lowu wu humelerile eka munhu la nyikelaka ripfumelo leri hetisekeke, rirhandzu ni ku yingisa eka Xikwembu. Hi swona leswi endlaka leswaku altara leyi yi va ya vumbirhi hi matimba endzhaku ka leyia ya eKalvari. **(c)** Altara leyi a yi le leveleni ra xitlhavelo xa munhu. Hambi leswi Xikwembu xi nga hetelelangiki ku kombela Abrahama leswaku a tshika ku xitlhavela n'wana wa yena, Xikwembu xi lava ripfumelo ni ku yingisa leri nga eveleni ra xitlhavelo xa munhu hileswi a swi ta nyika Xikwembu nxopaxopo wa nawu wo tlhela xi nyika N'wana wa xona tanihi xitlhavelo hikwalaho ka swidyoho swa hina hikwalaho ka Abrahama tanihi leswi na yena Abrahama a nyikele n'wana wa yena eka Xikwembu hi ripfumelo. Hi swona leswi endlaka leswaku Bibele yi ku matiko hinkwawo ya misava ma ta katekisiwa hi Abrahama (Mintirho 3:25 na 26).

ALTARA EMHAHLENI WA NTWANANO LOWUNTshwa

ALTARA YA EKALVARI (ALTARA LEYI KULU NGOPFARHI EMISAVENI)
Altara ya nkoka ngopfu emisaveni i ya Yesu Kriste eKalvari.

1. Altara leyi i leyikulu swinene hikuva xitlhavelo xi endliwe eka Xikwembu Tatana (Yehovah) loyi a nga Moya wa Matimba hinkwawo etilweni,
   misaveni ni ehansi ka misava ni le tindhawini hinkwato ta vuako hinkwabyo. Matimba ya yena a ma heli.
2. Nghohe leyi yi cheriweke eka altara leyi a ku ri nghohe ya Yesu, N'wana wa Xikwembu hi yena. Nghohe leyi a yi nga na xidyoho kumbe ku hololа. Hikuva
   nghohe ni DNA swi huma eka tata wa munhu, swi vula leswaku nghohe leyi yi cheriweke a yi ri eka levela ya Xikwembu naswona a yi ri ya vuhlampfi. Swi
   vulaka leswaku leyi a yi ri nghohe ya Xikwembu hi xona.
3. Loko Yesu a chereka nghohe ya yena, u te, "Tata, va rivaleri, hikuva a va tivi leswi va swi endlaka," ni "Ku herile." Leswi swi kombisa leswaku altara leyi yi
   akeleriwe Xikwembu hi musa, ku rivaleriwa ni ku horisiwa ka swidyoho. Tsundzuka leswaku loko altara yi simekiwa, nkarhi wa ku cheriwa ka nghohe, marito
   ma fanele ku vuriwa ku kombisa leswi altara yoleyo yi kongomaka eka swona. Kutani marito lama vuriweke loko nghohe yi cheriwa a ku ri, "Tata va rivaleri hikuva a va tivi
   leswi va swi endlaka" ni "Ku herile" leswi vulaka leswaku swidyoho hinkwaswo swa hina ni ndzingo wa hina a swi riheriwile hi ku helela eka Xikwembu. Swi
   vula leswaku altara leyi a hi ya ku rihisela kambe i ya ku rivaleriwa, ya musa ni ya ku horisiwa ka swidyoho.
4. Loko nghohe yi cheriwa ni loko Yesu a fa, xivalo lexi a xi hambanisa Ndhawu Yo Kwetsima ngopfu ni Ndhawu Yo Kwetsima xi handzuriwile ku suka ehenhla ku ya ehansi,
   ku kombisa leswaku hi ku tirhisa altara leyi, Xikwembu Tatana u humesiwile hi nawu leswaku a tirha emisaveni hi Moya wa Yena hi ku helela ku tisa ku horisiwa, ku
   ponisiwa ni ku tshunxheka eka hinkwavo lava pfumelaka naswona a tshama endzeni ka hinkwavo lava amukelaka Yesu Kriste tanihi Hosi ni Muponisi.
5. Altara ya eKalvari yi siva tialtara ta matombo ta Ndzima ya Khale. Eka tialtara ta matombo, vanhu a va amukela xiphemu lexi tsariweke xa Xikwembu lexi va nyikiweke. Kambe hi altara leyi ya eKalvari, Yesu
   u kombisile ni ku tisa ku kwetsima ka Xikwembu hi ku helela. Hi altara leyi, hi amukela ku ponisiwa, ku horisiwa, ni mikateko ya vutomi lebyi nga heriki ni vutivi hinkwabyo bya Xikwembu ni ku va kona ka Yena hi ku helela.
6. Altara leyi i ya matimba ngopfu hikuva la yimaka exikarhi ka Xikwembu ni vanhu i Yesu Kriste ngokunene, Xinyimpfuka xa Xikwembu lexi nga riki na xidyoho. Hikwalaho yi
   matimba ngopfu hikuva loyi a nyikaka vanhu ni Xikwembu leswaku va hlanganisiwa i N'wana wa Xikwembu lowo hetisekeke (1Timotiya 2:5).

7. Khale ka Xikwembu ku enerisile eka altara ya eKalvari loko swidyoho swa misava swi horisiwe hi ku helela ni swilaveko hinkwaswo swa vululami bya vuholova bya hetiseka hi ku helela.
8. Hi ku tirhisa altara leyi, Xikwembu xi khutazile hi nawu ni ku xava vanhu va Yena ni ntumbuluko wa Yena naswona xi hi basile hi
   nghohe ya Yesu Kriste ni ku susa swidyoho swa hina hi ku helela (1 Petros 1:19).
9. Loko hi teka mbandela, hi amukela, hi celebreta naswona hi honisa altara leyi. Hambileswi altara leyi yi simekiweke malembe ya 2000
   lama hundzeke, hi ku teka mbandela hi vutivi, altara leyi yi tiyisiwa eka hina emoyeni. Altara leyi a yi lahleki matla hi nkarhi hinkwawo, kambe tanihi
   vanhu hi nga rivala nkarhi wun'wana hi matla ni switirhisiwa swa altara leyi. Hikuva Hosi yi hi lerisile ku teka mbandela ku ri ku n'wi tsundzuka. Loko hi teka
   mbandela, hi tisusa hi ku tsundzuka altara leyi naswona hi kuma swirho hinkwaswo swa yona leswi nga ku: ku hlangana na Xikwembu, ku rivaleriwa ka swidyoho swa hina,
   ku horisiwa, ku tshunxheka, rifuwo, vulawuri etc. Loko Xikwembu xi vula leswaku hi fanele ku xi tsundzuxa switshembiso swa xona tanihi le
   Esaya 43:26, a swi vulangi leswaku xi li rivala, kambe xi vula leswaku hi fanele ku endla demand ya ripfumelo eka xitshembiso xexo naswona xi ta xi hetisa eka hina.
   Hi ndlela leyi fanaka loko Yesu a te hi fanele ku dya ni ku nwa mbandela hi ku n'wi tsundzuka (Luka 22:18-20), u vulile leswaku loko hi dya nyama ya yena ni ku nwa
   nghohe ya yena, hi endla demand ya matimba ni swirho swa altara leyi naswona u ta tiyisisa leswaku hinkwaswo leswi altara leyi yi swi nyikeke swi ta humelela hi
   vutomi bya hina.

Ku teka mbandela emahlweni ka Xikwembu hi vito ra Hosi Yesu swi vula swilo leswi (Yohane 6:53-56)..Yesu a ku: "hikuva loko mi nga dyi nyama ya N'wana wa munhu ni ku nwa ngati ya yena, a mi na vutomi eka n'wina…"

1. Ku hlangana na Xikwembu emoyeni
2. Ku tinyiketela ehansi ka matimba ya Moya Wo Kwetsima
3. Ku pfula munhu hi yexe eka Moya Wo Kwetsima
4. Ku va kusuhi kumbe ku hlanganisiwa na Hosi Yesu hi Moya Wo Kwetsima hi ntokoto.
5. Ku amukela kumbe ku tiyisa ripfumelo ra hina ni vunghana eka khumela leyintshwa na Hosi Yesu hi Moya Wo Kwetsima
6. Ku veka demand eka altara ya Kalvaria leswaku yi humesa leswi a swi nyikiwile eka yona.

Eka 1 Vakorinto 11:30 Mufundhisi Pawulo u ri Vakorinto vo tala va velekiwile, van'wana va pfumala matimba naswona van'wana va file hikuva va dyile
mbandela hi ndlela yo va nyenya hi ku nga ri tiva tanihi nkarhi wa miri wa Hosi ni ngati ya Yena, kambe va swi vona ntsena tanihi swakudya. Laha
i nkarhi wun'we ntsena laha vuavanyisi bya le tilweni byi wela kereke hi ku otla handle ko hundza hi munhu. Pawulo u te i Hosi la a dyondzisaka kereke ya Yena
leswaku va nga hembi ni lava nga pfumelaka.

Loku i ka nkoka swinene hikuva swi hi kombisa leswaku ku teka mbandela hi ndlela leyinene hi ku tivana, ku xixima ni ku twisisa swi fanele ku tisa
hi ku otla **(1)** Vutomi byo leha **(2)** rihanyo ra vukwetsimi **(3)** matimba ya vukwetsimi ku hambana ni ku wu teka hi ndlela yo ka yi nga fanelanga
leswi swi tisiweke swi hambaneke leswi a swi ri **(1)** ku fa loko ku nga fiki nkarhi **(2)** vuvabyi **(3)** ku pfumala matimba.

Swi kombisa leswaku ku teka mbandela i dimentsheni yo tlula ya vunghana na Xikwembu hi Hosi Yesu Kriste hi Moya wa Yena naswona

ku wu teka hi ku twisisa, Ripfumelo ni ku nkhensa swi ta endla leswaku vuyelo bya ku yenga swi humelela hi ku hatlisa evuton'wini bya hina leswi nga
ku rivaleriwa, ku tshunxheka, ku horisiwa, ku vangama, ku hetiseka, ku vuyiseriwa, ku tlakusiwa, matimba, buksmart, ku hluvuka etc.
Ku teka mbandela ku veka demand yo tlakuka eka altara ya Kalvaria hikuva hi teka leswi nga swa nyama hi swi veka ematini ya hina ya nyama hi ripfumelo ku yimela ntiyiso wa moya. Loko hi teka xinkwa ni xinwelo leswi yimelaka miri ni Ngati ya
Hosi Yesu ni ku swi dya ni ku swi nwa, hi endla ntirho wa ripfumelo lowu endlaka demand yo tlakuka emoyeni eka altara leyi
hileswi bya moya sweswi swi yimeriwa hi bya nyama ematimeni ya hina hilaha ku fanaka na misava ya mademona laha matimba ya mademona
ni ku nghena ka mademona swi tika swinene eka munhu la nga na nchumu wa mademona endzeni kumbe ehenhla ka yena. Loko hi dya mbandela,
hi vula rifu ra Hosi ku fikela loko a vuya. Loko hi vula rifu ra Hosi hi mbandela, swi tumbuluxa ku humelela sweswi ka vuyelo bya rifu ra Kreste eka hina.
Swi bumabumeriwa ku tshama u ri ni swona leswi endlaka mbandela ekaya ra wena ni ku swi dya nkarhi na nkarhi endzhaku ka xikhongelo. Leswi swi ta tiyisisa vutomi
bya matimba ni ku vangama.

Altara leyi ya nkoka swinene emisaveni yi simekiwe hi ngati ya Yesu Kriste.
Altara leyi ya muchangana leyi simekiweke hi ngati ya Yesu Kriste i altara leyikulu swinene ni leyi nga ni matimba emisaveni hinkwayo naswona
i ntsandza-mpfumelelo wa swialtara hinkwaswo swa ku lulama. Swialtara hinkwaswo leswinene ni leswi lulameke swi simekiwile ni ku tiyisiwa hi altara leyi ya
muchangana hikwalaho ka rifu ra Yesu, Xikwembu xi nyikiwe mpfumelelo hinkwawo wo tirha ni ku humelela hi ku helela emisaveni ku hetisa
maendlele ya xona lamanene ya vanhu.

ALTARA YA LE TILWENI

Bibele yi ri Yesu u nghene eNdhleni ya Vukwetsimukulu leyi nga e tilweni leyi nga endliwiki hi mavoko ya vanhu ku yisa ngati ya Yena emahlweni ka
Tata ehenhla ka altara ya le tilweni (Vaheveru 9:24). Enkarhini wa khale, mufundhisi lowukulu a a nghena eNdhleni ya Vukwetsimukulu lembe ni lembe ku yisa
ngati ya swiharhi ealtareni eka tabernakela ya Muxe. Muxe u byeriwile ku aka tabernakela ya misava yi fana hilaha ku nga kona ya le tilweni. Leswi swi hi kombisa leswaku Yesu tanihi mufundhisi lowukulu wa nkarhi hinkwawo u ye eNdhleni ya Vukwetsimukulu ya le tilweni ku nyika
ngati ya Yena ealtareni ya le tilweni, emahlweni ka Xikwembu Tata.
Altara ya muchangana ya Kalvaria yi tile ni ku rivaleriwa ka swidyoho swa hina ni swivangelo swa swona, swin'we ni ku horisiwa ka vuvabyi hinkwabyo bya hina ni
mavabyi. Hambiswiritano, altara ya le tilweni yi nyika mpfumelelo wo humesa ni ku nyika vutomi bya Xikwembu (Zoe) eka hina lava pfumelaka ni mindzuku hinkwayo ya Xikwembu naswona hi yona yi endlaka leswaku hi va vana va Xikwembu hi ku velekiwa ka
leswintshwa ni ku kuma Moya Wo Kwetsima loyi a nyikiweke ntsena endzhaku ka loko Yesu a tlakusiwile a ya e tilweni ni ku vangamisiwa. Altara leyi yi tise vutomi bya le tilweni (Zoe) emisaveni. Vutomi bya Xikwembu lebyi tisiwaka ni ku nyiketiwa hi Moya Wo Kwetsima eka mukholwa byi tile ntsena endzhaku ka loko Yesu a tlakusiwile a ya e tilweni ku yisa ngati ya Yena emahlweni ka
Tata ni ku kuma ku vangamisiwa ni ku tlakusiwa ka vito ra Yena. Ceremoni hinkwayo leyi yi endliwe e tilweni. **Loko Yesu a nga hetisanga ceremoni e tilweni, a hi ta va ntsena vanhu lava rivaleriweke hi Xikwembu hikwalaho ka rifu ra Yena e muchanganeni, kambe a hi nga ta va na Zoe endzeni ka hina naswona a hi nga ta va vana va Xikwembu hi ku velekiwa ka leswintshwa hikuva vutomi lebyi bya tilo byi tile ntsena emisaveni endzhaku ka loko Yesu a vangamisiwile e tilweni.**

ALTARA LEYI YA LE TILWENI YI SIMEKIWE HI VITO RA YESU

Eka Vafilipiya 2:5-11, hi dyondza leswaku endzhaku ka loko Yesu a file, Xikwembu xi n'wi pfuxile naswona xi n'wi nyikile vito leri tlulaka mavito hinkwawo naswona
loko vito ra Yesu Kriste ri vulavuriwa, manghondzo hinkwawo ma fanele ku khinsama, ni tindzimi hinkwato ti fanele ku vula leswaku Yesu Kriste i Hosi.
Xikwembu Tata xi n'wi nyikile ku tlakusiwa loku, ku xiximiwa ni ku vangamisiwa endzhaku ka loko a hetisile ceremoni yo yisa ngati ya Yena eNdhleni ya
Vukwetsimukulu ya le tilweni. Manghondzo hinkwawo ma ta khinsama ehansi ka misava hikuva Yesu a hlule rifu ni heyila. Manghondzo hinkwawo ma ta khinsama
emhlabeni hikuva Yesu a hlurile emisaveni. Manghondzo hinkwawo ma ta khinsama etilweni hikuva u nyikiwile xindzhuti xa le henhla ni ndhawu ya le henhla etilweni ehansi ka Xikwembu Tata, exihlahleni xa xinene xa Tata.
Hi vito ra Yesu, Xikwembu Tata sweswi xi nga horisa, ku ponisa, ni ku nyika vutomi eka hinkwavo lava pfumelaka (Mintirho 4:12). Hi vito ra Yena, Xikwembu
sweswi xi nga tibulavuleka eka misava ni ku hetisa ku rhandza ka Yona lokunene eka vona (Matewu 18:20). Moya Wo Kwetsima o rhumeriwe emisaveni hi vito ra Yena
(Yohane 14:26). Leswi swi vula leswaku vito ra Yena i altara leri nyikaka Xikwembu mpfumelelo wa nawu wo tirha etilweni ni emisaveni.
Hi tidyondzo leti nga laha henhla, hi vona leswaku ku ni swialtara swimbirhi swa nkoka eka khumela leyintshwa: ngati ya Yesu Kriste ni
vito ra Yesu Kriste. Ngati ya Yesu Kriste yi xave vuxaka bya hina ni ndzhaka ya hina na Xikwembu Tata. Yi hi nyika mpfumelelo wa nawu eka hinkwaswo leswi
Xikwembu xi swi rhandza. Kambe vito ra Yesu ri tisa ku humelela ka hinkwaswo leswi ngati yi hi xaviseke swona. Ngati ya Yesu Kriste yi hi nyike
mpfumelelo wa nawu eka hinkwaswo leswi nga swa Xikwembu naswona vito ra Yesu Kriste ri hi nyika mpfumelelo wo tirhisa leswi ni ku tisa ku humelela ka leswi nga swa hina hi nawu. Hi xikombiso, hinkwaswo leswi ngati yi hi xaveleke swona hi nawu,
ha swi kombela ni ku famba eka swona hi vito ra Yena (Yohane 16:25).

SWIALTARA SWI NGA VONEKA HI TINDLELA LETI LANDZELAKA EKA TESTAMENTE LERINTSHWA NASWONA SWI TUMBULUKILE EMOYENI

A hi aki swialtara eka khumela leyintshwa hilaha va endleke hakona eka Khumela lale kale ni minkarhi ya khale. A hi endli switshungu swa swiharhi nkarhi na nkarhi tanihi Khumela lale kale. Xitshungu xin'we xa Yesu Kriste xi hete switshungu hinkwaswo swa swiharhi.
Swialtara hinkwanyana swa Testamente Leyintshwa swi tumbuluxekile emoyeni naswona swi nga voniwa hi tindlela leti.

1. **VAKHOLWA TANHI HI SWIALTARA**
   Mukholwa un'wana ni un'wana sweswi i altara ya munhu hikuva ha yena, Xikwembu xi nga tirha evuton'wini bya yena naswona xi nga tirha hi nawu emisaveni.
   Vakholwa sweswi i bindzu exikarhi ka Xikwembu ni misava ku va tisa swin'we hi Kreste. Hi marito man'wana, vakholwa sweswi i swialtara leswi hanyaka. Petros u
   vulavula leswi eka 1 Petros 2:5 leswaku sweswi hi maribye lama hanyaka eka Kreste.
   Varoma 12:1-3 yi hi byela leswaku hi inyiketa tanihi switshungu leswi hanyaka leswi kwetsimaka ni swona swi tsakisa Xikwembu. Vutomi bya hina sweswi i switshungu leswi hanyaka leswi nyikiwaka ku tsakisa Xikwembu ealtareni.

   MINKHUVO YA HINA NI SWIVULAVULO SWA XIKWEMBU HI KRISTE I SWITSHUNGU LESWI HANYAKA LESWI TIYISAKA SWIALTARA SWA HINA SWA Moya. Vaheveru 13:15-17. A hi tisisi switshungu swa swiharhi eka Xikwembu eTestamenteni Leyintshwa.
   Matimba ya altara ma titshege hi Moya loyi switshungu swi endliweke eka Yena ni matimba ya xitshungu lexi

nyikiweke. Leswi
swi vula leswaku lava inyiketaka tanihi switshungu leswi hanyaka eka Xikwembu hi Yesu Kreste va va swialtara swa matimba leswi pfumeleke Xikwembu ku
tirha ha vona hi ndlela ya matimba. Mukholwa la tinyiketeke hi mbilu hinkwayo a va altara leyi Xikwembu xi nga tirha ha yona ni
ku tindzumba ha yona hi matimba ku khumba van'wana. Leyi yi va altara ya matimba swinene hikuva xitshungu i munhu loyi hanyaka
la nyiketiweke eka Xikwembu Moya la nga na mindzilo hinkwayo ya matimba ni vuthori. Xitshungu lexi xi endliwa hikwalaho ka rirhandzu ni ku yingisa Xikwembu. Altara
leyi yi ta pfumelela Xikwembu ku tindzumba hi matimba emisaveni hikwalaho ka munhu loyi a tinyiketeke tanihi xitshungu lexi hanyaka.

2 SWIALTARA SWA TINDHAWU LESWI KONGOMEKAKA

Swialtara swi nga va tindhawu laha Xikwembu xi tirhaka xi tlhela xi humelela, tanihi emikerekeng ya hina, emintshaveni, eka radio kumbe thelevhixini kumbe eka switikomu swa hina swa
midia ya le nhoveni. Leswi na swona swi nga voniwa tanihi swialtara eka khumela leyintshwa.

Altara yi nga va ndhawu leyi kongomekeke laha mukholwa a khongelaka kona ni ku hlanganisiwa na Xikwembu. Yi nga va eka kamara ro etlela, eka ntshava yo khongela, movha kumbe
ndhawu yin'wana yo tano laha munhu a nga endlaka vunghana na Xikwembu. Ndhawu leyi ya le xihundleni ya xikhongelo—eka kereke, eka radio, eka thelevhixini, kumbe eka
midia ya le nhoveni—yi nga tirha tanihi altara ya wena. Ndhawu ya tano yi nga tisa matimba ni mindzuku naswona yi ku pfuna ku kula eku fambeni ka wena ka moya ni
ku khathalela vutomi bya wena bya tlhariha hi ku lulama hikwalaho ka leswi swialtara swa hina swa moya swi endlaka leswaku vutomi bya hina bya nyama byi kula ni ku tlakuka.
A hi fanelanga ku aka swialtara swa maribye kumbe nsimbi hilaha a ku ri hakona eka Khumela lale Kale.

3 SWIALTARA LESWI SIMEKIWAKA HI SWIKHUMBA SWA HINA SWA VUXAKA NA XIKWEMBU

Hi nkarhi wun'wana, mukholwa a nga endla xikhumba xo hlawuleka xo tirhela Xikwembu hi mbilu hinkwayo, ku nyika hi xitshungu, kumbe ku endla nchumu
wa nkoka eka Xikwembu. Leswi swi tiviwaka tanihi swikhumba swa munhu. Swikhumba leswi swi tumbuluxa swialtara swa moya eka hina. Hi ku tirhisa ku tinyiketela ka hina
ni ku titshega ka hina eka swikhumba leswi, hi ta vuna mindzuku kumbe mikateko leyi fambisanaka na swona, leyi yi nga ta fikelela vutomi bya hina,
ndyangu wa hina, ni switukulwana swa hina. Leswi swi kombisa leswaku altara leyi simekiweke hikwalaho ka ku tinyiketela ka hina yi pfumele ni ku pfuna leswaku Xikwembu xi humesa ku luka loku eka munhu ni eka swirho swa ndyangu wa yena hi nkarhi hinkwawo.

VUTOMI BYA N'WANANA WA XIKWEMBU

VUTOMI BYA KU TINYIKETELA: Tanhi vana va xinuna ni va xisati va Xikwembu, hi hanya vutomi byo tinyiketela eka Xikwembu. Vutomi bya hina bya ku tinyiketela byi vonaka
eka vutomi bya hina bya xikhongelo ni ku hanya hi Rito ni ku titsona swakudya. Xikhongelo a hi nchumu lowu hi wu endlaka hi nkarhi wun'wana wun'wana kumbe loko hi ri ni swiphiqo, kambe i vutomi bya hina.
Yesu Kriste i xikombiso xa hina. Buku ya Luka yi kombisa Yesu tanihi munhu wo fana na hina. Yi veka nkoka eka leswi a a khongela kakhulu ku tlula tibuku tin'wana hinkwato, hikuva yi tsariwile ku hi kombisa leswaku tanihi vanhu, xikhongelo ni ku tinyiketela swi fanele ku va masungulo ya vutomi bya hina. Handle ka vutomi bya xikhongelo lebyi nga helelangiki, hi nge koti ku hetisa ku rhandza ka Xikwembu evuton'wini bya hina.

VUTOMI BYA XIKHONGOLO: Matsalwa lama landzelaka ma kombisa vutomi bya Yesu bya xikhongelo. (Luka 3:21, Luka 4:42, Luka 5:16, Luka 6:12,
Luka 9:28-30, Luka 11:1, Luka 18:1, Luka 21:37) ku na man'wana eka vanghana van'wana.
Ku ni swikhongelo swo hambana leswi kombisiwaka eka Bibele. Hi ta swi languta xin'we hi xin'we. Tiva leswaku vanhu

vo hambana va nga va va na mavito yo hambana kambe va vulavurisana hi xikhongelo xin'we. Leswi a swi fanelanga ku ku karhata hikuva Bibele a yi nyiki mavito eka swikhongelo leswi, kambe swi thyiwa hi ku ya hi matirhelo ya swona:

1. Xikhongelo xo tinyiketela (Luka 22:39-45): laha mukholwa a vekaka ku rhandza ka yena ehansi leswaku ku rhandza ka Xikwembu ku humelela evuton'wini bya yena. Xikhongelo lexi xi endliwa nkarhi hinkwawo hikuva hi langutana nkarhi hinkwawo ni ku hlawula ku endla ku rhandza ka Yena.
2. Xikhongelo xo vula (Mintirho 4:24): Laha mukholwa a vulaka leswaku Xikwembu i mani ni leswi Xi swi endleke. xikombiso: Xikwembu xa matimba hinkwawo, lexi tumbuluxeke tilo ni misava, lexi nyike N'wana wa xona ku hi fela e muchanganeni etc.
3. Xikhongelo xa ku hundzukela ni ku ti vulavula (1Yohane 1:9): Laha mukholwa a ti vulavulaka swidyoho swa yena eka Xikwembu ni ku kombela ku rivaleriwa. Xikhongelo lexi xi famba swin'we ni ku hundzukela, ku nga ri ku ti vulavula ntsena. Ku hundzukela i ku suka eka xidyoho xexo u ya ekule na xona.
4. Xikhongelo xa ku dzunisa (1Timotiya 2:1, Mintirho 16:25-27): Laha mukholwa a dzunisaka ni ku nkhensa Xikwembu hikwalaho ka hinkwaswo leswi Xi endleke swona eka yena ni ku Xi nga swona evuton'wini bya yena. Mukholwa a nga vulavula kumbe a yimbelela ku dzunisa Xikwembu.
5. Xikhongelo xa ku nkhensa (1Timotiya 2:1, Vakolosa 4:2-3): Laha mukholwa a nkhenseke Hosi hikwalaho ka hinkwaswo leswi Xi endleke, leswi Xi endlaka naswona leswi Xi nga ta endla kumbe xin'wana ni xin'wana lexi a lavaka ku nkhensa ha xona. Xikhongelo lexi xi fambisana ni xikhongelo xa ku dzunisa. Ku dzunisa ni ku nkhensa swi humesa Xikwembu leswaku Xi humelela hi matimba hikwalaho ka munhu la khongelaka. Swi pfumelela Hosi ku ya emahlweni a endla leswinene evuton'wini bya mukholwa. Mukholwa a nga fanelanga ku karhata nakambe. Tanihi xikhongelo xin'wana ni xin'wana, mukholwa a nga vulavula kumbe a yimbelela xikhongelo lexi.
6. Xikhongelo xa ku gandzela (Yohane 4:24): Laha mukholwa a xiximaka Hosi hikwalaho ka leswi A nga swona. U tivutisa hi ku Nhloko ya Yena ni leswaku U fanerile ku xiximiwa ni ku vangamiwa. I nkarhi wa vunghana lebyi tiyeke na Hosi. Vunghana bya ntiyiso byi nga humelela ntsena loko ku nga ri na xidyoho exikarhi ka mukholwa ni Xikwembu. Vakholwa lava hanyaka vutomi bya xidyoho a va swi koti ku gandzela Xikwembu hi ntiyiso.
7. Xikhongelo xa vukhombe (1Timotiya 2:1): Laha mukholwa a yimaka exikarhi ka Xikwembu ni vanhu, matiko kumbe swiyenge, hakanyingi lava nga ponisiki kumbe lava nga ekule ni ku rhandza ka Xikwembu. Xikhongelo lexi xi lava ku tiva mbilu ni ku rhandza ka Xikwembu hi mhaka kumbe vanhu ni ku khongela hi ku landza leswi. U khongela leswaku ku rhandza ka Xikwembu ku humelela.
8. Xikhongelo xa swikombelo (Vaefesa 6:18, Yohane 16:23): Eka xikhongelo lexi, mukholwa a humesa swikombelo swa yena eka Xikwembu. Mukholwa u kombela kan'we, kutani a nkhensa Xikwembu hikwalaho ka nhlamulo, naswona endzhaku a vulavula ripfumelo ni ku teka magoza lama kombisaka leswi a languteleke nhlamulo (Marka 11:24).
9. Xikhongelo xa vun'we ni ntwanano (Matewu 18:19-21): Laha vakholwa vambirhi kumbe vo tala va hlanganaka ni ku twanana eka
   xikhongelo loko va khongela hi mhaka leyi nga ekule ni ku rhandza ka Xikwembu. Laha vakholwa va fanele ku va ni ripfumelo ni ntwanano swin'we leswaku Hosi yi hlamula swikombelo swa vona.
10. **Swivulavulelo swa ripfumelo:** Laha mukholwa a endlaka swivulavulelo swa ripfumelo leswi fambisanaka ni Bibele. Swivulavulelo swa hina
    swa ripfumelo swi endla Rito ra Xikwembu ri humelela evuton'wini bya hina lebyi vonakalaka. Hi fanele ku ya emahlweni hi vula leswi Hosi yi vulaka
    ha swona hi vutomi bya hina loko hi lava ku hanya laha Xikwembu xi hi vitaneke ku tshama kona. Ku tshemba Rito ntsena a swi enelanga; hi fanele ku ri
    vulavula hi milomo ya hina hikuva ripfumelo ri hetiseka hi swivulavulelo.
11. **Swilamulo swa vukwetsimi (Yohane 14:12):** Laha mukholwa a lerisaka swiyimo leswi nga tsakisiki leswaku swi cinca. Laha, mukholwa a kombeli
    Xikwembu ku cinca xiyimo, kambe u tirhisa matimba ya vukwetsimi lawa Yesu a n'wi nyikeke wona leswaku a cinca xiyimo xexo, ku nga khathariseki loko
    i vuvabyi, mintirho ya madimona, ku pfumala, ku khomiwa hi mbilu kumbe xin'wana ni xin'wana. A hi ntsena ku cinca swiyimo, kambe hi nga tirhisa na
    swilamulo loko hi endla swihlamusela-misava ni ku vula leswi hi lavaka ku swi vona swi humelela.
12. **Xikhongelo xa ku ehleketa / Xikhongelo xa ku miyela:** Laha mukholwa a miyelaka emahlweni ka Hosi, a ehleketa hi ku kukumuxa ni ku saseka ka Xikwembu.
    U tele mianakanyo ya yena hi Xikwembu ni ku vangama ka xona.

13. **Xikhongelo xa vuprofeta:** Laha Moya Lowunene a kombelaka mukholwa leswaku a khongela yini kumbe mukholwa a khongelela leswi nga embilwini
ya Xikwembu ehansi ka nhluvuko wa Moya Lowunene.
14. **Vunghana ni Moya Lowunene (2Vakorinto 13:14):** Laha mukholwa a nga ni vunghana ni Moya Lowunene. I ku tivisisa leswaku Moya Lowunene u kona,
ku vulavula na yena ni ku n'wi teka tanihi munghana wa le kusuhi. Loko hi vulavula hi tindzimi, hi tlhela hi va ni vunghana ni Moya Lowunene.
15. **Nyimpi ya moya:** A hi ku lwa ni madimona kumbe mfumo wa munyama hikuva hi na ku hlula khale. Kambe i ku vulavula kumbe ku khongela hi ku
landza Rito ra Xikwembu hi ri tlakusa ehenhla ka mfumo ni mintirho ya Sathana, hi ri hahluta ni ku vulavula ku rhandza ka Xikwembu eka xiyimo xexo. Hi
vula Rito hi ripfumelo leri nga hundziki naswona hi tiyisisa ku fikela loko hi vona mbhandzu wa marito ya hina kumbe swikhongelo swa hina, kumbe ku fikela
loko Moya Lowunene a tiyisisa emoyeni wa hina leswaku swi herile emoyeni, kutani swi ta humelela hi nyama. Loko hi vula Rito ehenhla ka mfumo wa Sathana
ni mintirho yakwe, hi humesa banga ra moya ku tsema mintirho hinkwayo ya Sathana.
16. **Moya Lowunene a khongela (Varhoma 8:26):** Minkarhi yin'wana Moya Lowunene a khongela hikwalaho ka mukholwa kumbe ku rhandza ka Xikwembu
ku humelela hi ku tirhisa mukholwa. Xikhongelo lexi xi nga va ku rila, kumbe tindzimi tin'wana, kumbe mimpfumawulo ya moya ntsena.
17. **Xikhongelo xo vutisa:** Laha mukholwa a vutisaka Xikwembu swivutiso malunghana ni leswi a lavaka ku swi tiva. Hi xikombiso, Davhida u vutise Xikwembu
loko a fanele ku ya emintshamenhlweni ni masocha ya yena. Xikhongelo lexi xi nkoka hikuva minkarhi yin'wana Xikwembu xi languta leswaku hi vutisa
leswaku xi hi nyika vutivi, vutlhari kumbe mikoka. Swi tlhela swi antswa ku vutisa Xikwembu ku twisisa loko u nga twisisi nchumu; u ta kuma tinhlamulo tanihi leswi
A tshembiseke. Endzhaku ka nkarhi, hi ta bula hi ndlela yo kuma tinhlamulo kumbe ku twisisa ku rhandza ka Xikwembu eka swiyimo swo karhi.
18. **Xikhongelo xa ku tirhela Hosi:** Eka Mintirho 13:1-3, hi vona vakholwa va tirhela Hosi ni ku titsona swakudya. Eka xikhongelo lexi, va kongomisa ku dzunisa
ni ku gandzela Xikwembu ku nga ri ku languta swidingo swa vona ni swiphiqo swa vona. Hi xikhongelo lexi, va xixima Xikwembu hikwalaho ka leswaku Xi
nga xona naswona va kombisa ku nkhensa eka xona ni ku rindza ku twa leswi Xi lavaka kumbe leswi Xi vulaka. Ku rhangisiwa HOSI ku nga ri hina.

KU KHONGELA HI TINDZIMI KUMBE HI Moya:

Ku khongela hi tindzimi i ku khongela hi moya wa hina lowu vumbiwaka nakambe
(1Vakorinto 14:15). Loko hi khongela hi tindzimi, a hi Moya Lowunene la khongelaka, kambe i moya wa mukholwa. Testamente Leyintshwa yi tlakusa swinene mhaka ya ku khongela hi tindzimi (Vaefesa 6:18).
Hinkwerhu misava leyi ya swikhongelo yi nga khongerisiwa hi tindzimi, naswona i ndlela yo antswa ni ya le henhla ya ku khongela hikuva loko hi khongela hi tindzimi, hi khongela ku rhandza lokunene ka Xikwembu. Bibele yi vula leswaku hi nga yimbelela, hi dzunisa kumbe
hi nkhensa hi tindzimi (1Vakorinto 14:14-19). Hi nga khongela ni ku kombela hi tindzimi ni ku khongela minkombiso yin'wana ya swikhongelo hi tindzimi. Mukholwa u fanele ku khongela ngopfu-ngopfu hi tindzimi ku tlula ku khongela hi ririmi leri a ri twisisaka. Loko mukholwa a khongela hi tindzimi, u vulavurisana ni Xikwembu, hambileswi ku nga ri rito ra yena ntsena ni malungho ya swikavelo leswi tirhisiwaka. Leswi swi vula leswaku u vulavula ni Xikwembu naswona Xikwembu xi vulavula na yena hambileswi ku nga nkarhi wa yena ntsena lowu tirhisiwaka. Xikwembu xi vulavula na mukholwa hi rito ra yena ni swikavelo swa yena, naswona mukholwa u vulavula na Xikwembu hi rito ra yena ni swikavelo swa yena. Loko mukholwa a khongela hi tindzimi u ni vunghana ni Xikwembu (1Vakorinto 14:2). U vulavula makhumbelo ya misava ya Xikwembu emoyeni, naswona ma humelela emianakanyweni ya yena (1Vakorinto 14:2), u tiveka hi moya hi

vunghana lebyi a nga na byona na Xikwembu (1Vakorinto 14:4), u aka ripfumelo ra yena (Yuda 1:20), u teleka hi Moya Lowunene naswona u ni vunghana na yena
(2Vakorinto 13:14). Swi tala ku humelela evuton'wini bya mukholwa loko a khongela hi tindzimi. Xikombiso: u va ni xivindzi, u famba hi ku olova na Moya Lowunene ni ku humelela hi swipho, naswona u kota ku twa Xikwembu hi ku olova. U tshama a tele hi matimba ya
Moya Lowunene ni swilo swin'wana swo tala leswi hi swi hlamuserile eka dyondzo ya vana va Xikwembu.
KU KHONGELA HI TINDZIMI NI KU HUNDZULUXA KA TINDZIMI: Nyiko leyi ya ku hundzuluxa tindzimi yi fambisana ni nyiko ya tindzimi. A yi tirhi ntsena eka ntirho wa vaaki, kumbe ku aka van'wana ntsena, kambe yi tirha swinene evuton'wini bya mukholwa a ri a ri yedwa. Mukholwa u fanele ku va ni langutelo ra ku ehleketa leswaku u ta twa hi Xikwembu ni ku endla matirhelo yo hundzuluxa tindzimi ta yena hikuva leswi swi ta n'wi nyika matimba yo twa hinkwaswo leswi Xikwembu xi nga ta n'wi komba. Kumbe loko a khongela hi tindzimi, u fanele ku tsala leswi nga ta fika embilwini ya yena hikuva swi nga va leswi Xikwembu xi n'wi byela swona. Loko mukholwa a nga koti ku twa hi ku hundzuluxiwa ka tindzimi, marito ma nga fika hi ku vhumbha kumbe hi ndlela yin'wana ya Xikwembu ya ku vulavula. Hi ntiyiso, ku khongela hi tindzimi swi hi endla hi twisisa ni ku amukela marito lama vulavuriwaka hi Xikwembu hi ku olova.

HI KHONGELA HI NDLELA YINI?

1. **Hi khongela eka Tatana hi vito ra Yesu hi mpfuno wa Moya Lowukulu (Yohane 16:23-24):**
   Loko hi endla swikombelo swa hina hi khongela eka Xikwembu Tatana hi vito ra Yesu, hi mpfuno wa Moya Lowukulu (Yohane 16:23-24). A hi khongeli eka Yesu hi vito ra Yesu kambe hi khongela eka Tatana hi vito ra Yesu. A hi khongeli hi ku tirhisa Yesu kambe hi khongela hi vito ra yena. A hi khongeli eka Xikwembu Tatana, N'wana na Moya Lowukulu, kambe hilaha ndzi hlamuseleke hakona, hi khongela eka Tatana hi vito ra Yesu Kreste. A hi khongeli hi vito ra Tatana, N'wana na Moya Lowukulu kambe hi vito ra Yesu.
2. **Ku gandzela, ku dzunisa ni ku nkhensa swi nga ya eka Tatana, N'wana na Moya Lowukulu.**
3. **Hi khongela hi ripfumelo (Marka 11:24):**
   Loko hi khongela, ngopfu-ngopfu loko hi kombela nchumu eka Xikwembu, hi khongela kan'we ntsena; ku sukela kwalaho hi sungula ku nkhensa Xikwembu hikwalaho ka nhlamulo naswona hi teka magoza ya ripfumelo lama kombisaka ku langutela ka hina. Hambi loko hi lerisa tanihi tindhuna hi vulavula hi ripfumelo naswona hi langutela ku vona leswi hi swi vuleke swi humelela, hi tshama hi khomelela eka ku vula ka hina ka ripfumelo (Marka 11:23). Minkarhi yin'wana hi fanele ku teka magoza yo vulavula leswaku ku vula ka hina ka ripfumelo ku humelela hi ku vulavula minkarhi hinkwayo ku fikela loko ku hetiseka hi ku vonakala.
4. **Hi khongela hi ku landza Rito (1Yohane 5:14):**
   Loko hi khongela hi fanele ku dyondza ku khongela hi Rito ra Xikwembu hikuva Rito ra yena i ku rhandza ka yena. Hlanganisa tindzimana leti hi swikhongelo swa wena, xikombiso loko u vabya u nga ku: 'Tata ndza ku nkhensa hikuva hi milandzu ya Yesu ndzi hanyile'. Loko u khongela hi ripfumelo u ta kuma tinhlamulo minkarhi hinkwayo (Yohane 15:7 na 8).
5. **Hi khongela hi ku tiyisela (Luka 18:1):**
   Loko hi khongela hi fanele ku tiyisela. Hi fanele ku tiyisela hikuva swi nga teka nkarhi leswaku swikhongelo swa hina swi humelela hi ku vonakala ku suka eka misava ya moya. Hi nkarhi wolowo hi fanele ku hlayisa ku vula ka hina ka ripfumelo ni ku sungula ku nkhensa Xikwembu hikwalaho ka tinhlamulo swi nga si humelela hi ku vonakala. Ku tiyisela ka hina a hi eka swikombelo kambe i eka ku nkhensa ni magoza ya ripfumelo. Minkarhi yin'wana hi fanele ku khongela ku fikela loko hi kuma ku rhula ni ku tiyiselwa hi moya leswaku swi hetisekile. Leswi swi tolovelekile exikarhi ka ku yimela van'wana. A hi xikombiso xa ku pfumala ripfumelo kambe i xikombiso xa ripfumelo ra hina eka matimba ya Xikwembu ni ku twisisa ka hina misava ya moya.
6. **Hi khongela hi ku lehisa mbilu (Vaheveru 6:12):**
   Loko hi khongela hi fanele ku lehisa mbilu. Sw_reason swi hambanile: Xikwembu xi na nkarhi wa xona wa ku hetisa leswi hi swi khongeleke kumbe leswi hi swi languteleke; swi nga teka nkarhi leswaku tinhlamulo ti huma eka misava ya moya ti ta emisaveni ya miri; kumbe swi nga teka nkarhi leswaku ripfumelo ra hina ri kula ku fikela loko ri kota ku amukela tinhlamulo leti hi ti langutelaka. Xikwembu xi nyika tinhlamulo kambe hi na xiave xa ku amukela hi ripfumelo.
7. **Hi khongela hi ku tiya:**
   Bibele yi hi byela leswaku hi fanele ku khongela hi ku tiya hikuva hi tiva xiyimo xa hina eka Tatana wa hina ni

lunghelo ra hina ro kuma tinhlamulo (Vaheveru 4:16). Hi tlhela hi tiva leswaku wa rhandza ku hi hlamula hikuva wa hi rhandza.

SWILUNGHELO SWA HINA EKA SWIKHONGELO:
Hi fanele ku khongela hi ku twisisa ku lulamisiwa ka hina ni ku twisisa vuxaka bya hina na Xikwembu. Hi na lunghelo ro kuma tinhlamulo hikwalaho ka vuxaka bya hina na Xikwembu. Hi vana va yena; i Tatana wa hina la hi rhandzaka naswona la lavaka ku hi hlamula loko hi kombela. Sweswi hi fanele ku khongela hi ripfumelo hi tiva leswaku hi na lunghelo ro kuma tinhlamulo hikuva hi vana va yena (Yohane 16:23, Vaheveru 4:16). A hi fanelanga ku khongela tanihi vanhu lava nga tiviki Xikwembu. Yesu Kreste hi ngati ya yena u hi xavele xiyimo lexi xa vana va Xikwembu.

XIMO / NDLELA YO TSHAMA EKA SWIKHONGELO:
A ku kona nawu wa leswaku hi tshama ehansi kumbe hi yime loko hi khongela. Mukriste a nga tirhisa leswi a swi twaka leswaku swa n'wi olovela. Un'wana a nga tshama ehansi, un'wana a nga ya hi matsolo, un'wana a nga yimela, un'wana a nga famba, hambi loko a famba hi makungu ya ku khongela. Xa nkoka i ku va ni nkarhi na Xikwembu naswona swikhongelo swo tala swi fanele ku va hi xihundla (Matewu 6:6-7).

MIMPFAKALELO (MUSIC) EKA SWIKHONGELO:
U nga tirhisa mimpfumawulo hi nkarhi wa ku khongela. Leswi swi nga ku pfuna ku kongomisa miehleketo eka Xikwembu hi ku olova naswona swi nga ku pfuna hi nkarhi wa ku dzunisa ni ku gandzela. Mimpfumawulo i ya nkoka swinene eka swikhongelo hikuva yi pfuna ku tinyiketela eka Moya Lowukulu.

KU TLAKUSA MAVOKO HI NTSHAMISO WA SWIKHONGELO:
Ku tlakusa mavoko hi nkarhi wa swikhongelo i xikombiso xa nkoka swinene. I xikombiso xa ku xixima Xikwembu, ku n'wi tlakusa kumbe ku tinyiketela. I nchumu wa nkoka swinene eka Nhlangano wa LehaMatlhelo loko hi khongela, hi dzunisa kumbe hi gandzela (1Timotiya 2:8).

Hi nga khongela hi ku pfala mahlo kumbe hi ma pfule. Ku pfala mahlo i ntirho wa ripfumelo lowu kombisaka ku kongomisa miehleketo eka Hosi leyi nga vonakiki naswona ku pfala mahlo swi pfuna ku kongomisa miehleketo hi ku olova.

XIKHONGELO XA HOSI:
Xikhongelo xa Hosi lexi nga eka Matewu 6:9-14 lexi vulaka, 'Tata wa hina la nge matilweni…' i xikhongelo lexi Yesu a xi tirhisa loko a ha ri emisaveni. Kambe lexi i xikhongelo xa Nhlangano wa Khale hikuva Yesu a a lunghekisela Nhlangano Lowuntshwa. A hi xi tirhisa hilaha xi nga hakona eka Nhlangano Lowuntshwa hikuva xikhongelo lexi xi vula leswaku Mfumo wa Xikwembu wu ta, kasi eka Nhlangano Lowuntshwa Mfumo wa Xikwembu wu tile naswona wu le ka mukriste. Hi nga tirhisa milawu leyi hi yi kumaka eka xikhongelo lexi: ku amukela, ku kombela, ku hundzuluxa miehleketo, naswona swin'wana. Hi fanele ku khongela hi ku twisisa leswaku hi mani ni leswi hi nga na swona eka Nhlangano Lowuntshwa.

Xikhongelo xa Hosi xa Nhlangano Lowuntshwa i lexi xi nga eka Yohane 17:1-26; xi kombisa leswi hi nga na swona eka Nhlangano Lowuntshwa hi ku pfumela eka Kreste ni leswi Tatana a nga swona eka hina.

KU RIVALELA EKA SWIKHONGELO (Marka 11:24):

Hi fanele ku rivalela van'wana hilaha Tatana a hi rivaleleke hakona. Loko hi khongela hi nga rivaleli van'wana, hi nge amukeli nchumu eka Xikwembu (Matewu 18:21-35). Loko hi nga rivaleli, na hina hi nge rivaleriwi. (Dyondza dyondzo ya ku rivalela; ndzi yi hlamusele hi vuenti).

SWIBYALA SWA SWIKHONGELO

Swibyala swa swikhongelo swi tele ngopfu, a hi languteni swin'wana leswi nga laha hansi:

1. Swi pfuna leswaku ku rhandza ka Xikwembu ku endliwa emisaveni hilaha ku endlaka hi le tilweni.

2. Swi sivela migingiriko ya Sathana ni ku yi sivela leswaku yi nga humeleli.
3. Swi pfumelela Xikwembu ni tintsumi ta xona ku tirha hi ku antswa ngopfu. Xikombiso xa nkoka xi kumeka eka Mintirho 12, laha Petro a humesiweke eprisini hi ku hlamarisa hi matimba ya swikhongelo swo yimela.
4. Swi humesa minkateko ya Xikwembu ni tintswalo leswaku swi hi pfuna.
5. Hi ku ya hi Yakobo 5, swikhongelo swa ku yimela swi hlahisa matimba lamakulu swinene ya leswaku swi hi pfuna, naswona loko hi tirha hi ripfumelo, hi nga humesa matimba lawa leswaku ma tirha hi ku hi pfuna ni leswaku ku rhandza ka Xikwembu ku humelela emisaveni.
6. Swikhongelo swi pfuna ku dlaya ku tiyingisa, ku titiva ngopfu, ni mikhuva yo biha. Loko hi kongomisa mianakanyo eka Xikwembu hi nkarhi wa swikhongelo, hi cinca hi ya eku faneni na yena, hambi swi nga vonaki hi nkarhi wolowo. Hi ku famba ka nkarhi ku cinca loku ku ta vonaka evuton'wini bya hina.
   Hi nga ha lemuka ku cinca eka hina hi ku famba ka nkarhi, ngopfu-ngopfu eka mikhuva yin'wana. Ku cinca loku ku nga humelela hambi leswi hi nga khongeli ku kongoma hi ku tirhisa mikhuva leyi, hikuva ku va ntsena eka vutomi bya Xikwembu i nchumu wa matimba lebyi hi cincaka hi ya eku faneni na Kreste.
7. Swikhongelo swa ku dzunisa ni ku nkhensa swi humesa Xikwembu leswaku xi tirha hi matimba lamakulu swinene kumbe hi ndlela leyikulu swinene leswaku swi hi pfuna tanihi nkarhi lowu xi humeseke Pawulo na Silasi eprisini hi matimba lamakulu, naswona tanihi nkarhi lowu xi hluleke xin'wana xa tinyimpi ta Israyele na hosi Jehoshafati handle ko va va tlakusa mikenka. Ku ni swikombiso swo tala swin'wana embileni leswi kombisaka leswaku xikhongelo lexi xi endle leswaku Xikwembu xi hlula valala va xona naswona xi hlula hi ku pfuna vanhu va xona.
   Hi swona hileswi embileni hi vulavuriwaka leswaku loko hi khongela, swikhongelo swa hina swi fanele ku tshama swi hamba ni ku dzunisa ni ku nkhensa minkarhi hinkwayo, naswona hi tshama hi tsundzuka swilo hinkwaswo leswikulu leswi Xikwembu xi swi endleke eka hina enkarhini lowu hundzeke (VaFilipiya 4:6-7).
8. Loko hi khongela hi amukela nkongomiso ni ku kongomisiwa hi Xikwembu. Hi nga kuma ku twisisa ni ku vona ku antswisiwa eka swiyimo leswi tikaka. Swilo swi nga sungula ku cinca hi ku antswa. Hi marito man'wana hi nga vula leswaku hi ta vona ku rhandza ka Xikwembu ku humelela evuton'wini bya hina.

Loko u lava ku twisisa ku rhandza ka Xikwembu hi mhaka yo karhi kumbe u nga si teka xiboho lexikulu, u nga khongela u tlhela u n'wi vutisa vutomi lebyi. Endzhaku ka sweswo, landza magoza lawa ku vutisa eka yena ni ku amukela ku kongoma ka yena ka le tilweni (Matewu 7:7):

1. **Vutisa Xikwembu** emthandazweni hi mhaka leyi.
2. **Tshama exikarhi;** u nga pfumeleli maikutlo ya wena ku endla swiboho. Byeleri Xikwembu u ku, "Tatana, ndzi ta amukela nchumu ni nchumu lowu u vulaka swona." Loko u rhiya nhlamulo yakwe, n'wi dzunisa naswona u tshama u nkhense handle ko domboloka. Va ni mbilu yo rhanga.
3. **Yingisa Xikwembu emoyeni wa wena**: Endzhaku ko tshama exikarhi, languta ku navela ko tiya ka vumoya. Leswi swi nga va swikombo swa ku kongoma ka Xikwembu, kambe tsundzuka ku lava switiyisiso swin'wana hikuva ku navela ka hina ka nyama swi nga kanganyisa.
4. **Ku kambela hi Matsalwa**; kambela ku navela ka wena hi Matsalwa. Tiyisisa leswaku ku navela loku ku ringanisa na Bibele, ngopfu-ngopfu Testamente Leyintshwa, hikuva Xikwembu a xi kanetani na Rito ra xona.
5. **Ku tiyisisiwa hi swiyimo**: Languta switiyisiso eka swiyimo swa wena. Loko ku ri ku rhandza ka Xikwembu, u ta vona mimango leyi pfulekeke kumbe swihlanganisi swa vukriste leswi kombisaka sweswo.
6. **Languta nkarhi wa vumoya:** Loko nkarhi wu fikile leswaku u teka goza, u ta twa mihandzu ya Moya, ngopfu-ngopfu ku tsaka ni ku rhula. Loko nkarhi wu nga si fika, u ta twa ku nga rhurhulekangi ni ku pfumala ku rhula.

Loko u kuma switiyisiso leswi, fambani emahlweni hi ripfumelo ni ku tsaka, u kholwa leswaku leswi i ku rhandza ka Xikwembu eka wena. U nga angarhi miehleketo ya wena eka swiyimo swa le handle hikuva loko ku ri ku rhandza ka Yehovha, swilo hinkwaswo swi ta lulama hi nkarhi. Loko u lava ku kongomisiwa, swi nga ta hi miongho, milorho, vuprofeta, kumbe ku paluxiwa lokun'wana. Xikwembu xa hi kongomisa hi ku tikhomisa naswona a xi hi sindzisi. Loko u twa ku sindzisiwa, ku pfuleka matimba kumbe ku chava naswona u twa onge a wu na xiboho, swi nga va leswaku i

muvengi la ku hlaselaka a ku susumetela. Muvengi wa tirhisa matimba ni ku kanganyisa naswona u rhandza ku endla onge i Xikwembu
xi ku kongomisaka. Kambe loko Xikwembu xi hi kongomisa, xi endla sweswo hi ku rhula ni ku tsaka naswona handle ka ku sindzisa kumbe ku tlhantlha-hloko.
7. Xikongomelo xa Xikwembu: Loko Xikwembu xi ku humesile leswaku u endla leswi u n'wi kombeleke swona, n'wi vutise hi xiyimo xa ku swi
endlisa. Minkarhi yin'wana, Xikwembu xi paluxa pfuno wa xona hi tindlela leti nga ku vilelaka, tanihi leswi Vaisrayele va rhendzeleke marhongo ya Yeriko kanharhu ka nkombo. U fanele u lulamela ku teka goza hi leswi a ku kombisaka swona. Loko ku nga ri na xiyimo lexi kongomeke, u fanele ku endla leswi vonakaka swi antswa ngopfu eka wena naswona u swi endlise hi matimba hinkwawo hi ku tirhisa vuswikoti bya wena hinkwabyo.

NDHAWU YA LE XIHUNDLANI (Matewu 6:5-7)
N'wana wa Xikwembu Yesu u hi dyondzisile leswaku mukriste un'wana ni un'wana a fanele ku va ni nkarhi hinkwavo wa siku laha a hungaka ntsena na Xikwembu leswaku va tshama va ri va ri hinkwavo. Leswi swi vuriwa ndhawu ya le xihundlani. Hi bumabumela leswaku u fanele u heta awara rin'we siku ni siku na Xikwembu. Laha endhawini ya le xihundlani, u nga khongela swikhongelo hinkwaswo leswi hi vulavuleke ha swona eku sunguleni. Kambe ngopfu ka swikhongelo swa wena swi fanele ku va hi tindzimi ni vuprofeta. Endhawini ya le xihundlani i laha u vulavurisaka Xikwembu hinkwaswo, ku
katsa ni leswi swi nga ku rhandziwiki kahle. U antswisa mbilu ya wena hinkwaltihi emahlweni ka Xikwembu endhawini ya le xihundlani.
Laha i swilo swa nkoka swinene hi nkarhi lowu wa ndhawu ya le xihundlani
(1) Kuma ndhawu leyi u nga ta va u ri wena ntsena. Ndhawu yi fanele ku va yo rhula ni ya le xihundlani. Yi nga va hofisi ya wena, kamara ra vulongo, ntshava kumbe ndhawu yin'wana na yin'wana laha u nga enerisaka ku tshama u ri wexe na Hosi hi xihundlani.
(2) Ku tlanga tinsimu i swa nkoka swinene hi nkarhi lowu. Tlanga tinsimu ta ku dzunisa ni ku gandzela hikuva leswi swi ta ku pfuna ku tinyiketela eka Hosi.
(3) Va ni buku ni peni kumbe foni laha u nga tsalaka swilo leswi Hosi yi ku paluxaka swona.
(4) Hi nkarhi lowu Xikwembu xi nga ku nyika ku kongomisiwa, ku khutaziwa ni ku paluxiwa. Tiyisisa leswaku u swi tsala ehansi.
(5) Laha i nkarhi wo pfula mbilu ya wena emahlweni ka Hosi, ku n'wi dzunisa ni ku n'wi gandzela, ku yimela van'wana tanihi leswi a ku kongomisaka. Kambe i nkarhi wo tisola emahlweni ka Hosi ni ku tshika swidyoho swa wena emahlweni ka yena. I nkarhi wo byela Xikwembu buthlhi bya wena ni ku tiwisela emahlweni ka yena. I nkarhi wo tshinela exiluvelweni xa tintswalo ni ku kuma tintswalo hi nkarhi wa xilaveko. I nkarhi wo rila eka Xikwembu loko u vaviseka. Kambe u fanele u tilaya leswaku u nga hehli Xikwembu hi nchumu hi nkarhi wa ku vaviseka.
(6) U fanele ngopfu ku tirhela Hosi hi nkarhi lowu.

Nkarhi Wo Tihungasa
Minkarhi yin'wana mukriste a fanele ku teka siku, masiku, mavhiki kumbe nkarhi wo koma a suka exikarhi ka vanhu, a heta nkarhi na Hosi
endhawini ya le xihundlani. Nkarhi lowu wu vuriwa ku tihungasa. Hi nkarhi lowu a fanele ku heta nkarhi na Hosi naswona a tikambela, a tshinela
eka Hosi hi ku titsongahata naswona a n'wi kombela mpfuno laha a nga lavaka mpfuno kona. Nkarhi lowu i wa nkoka swinene ni lowu lavekaka eka
mukriste. Nkarhi lowu i wa nkoka swinene eku fambeni ka hina ni Hosi. U kota ku tihungasa u ri wexe, na ndyangu kumbe inkarhi ni vanhu vo tala
lava pfumelaka.

Vutomi Bya Le Bibeleni (Vakolosa 3:16-17, Yoshua 1:8) (Ku Hanya Hi Rito):
Rito ra Xikwembu ri fanisiwa na xinkwa, hikwalaho ka yini? Hikuva hi lava xinkwa siku ni siku evuton'wini bya hina, kutani mukriste a fanele ku
va ni vutomi byo ehleketa hi Rito ra Xikwembu siku ni siku. A nga swi koti ku tsala Bibele kan'we a ku a herile. U fanele ku va ni ndhawu yo rhula
laha a nga kotaka ku dyondza ni ku ehleketa hi Rito ra Xikwembu ni ku dyondza ku vulavula hi nomu hikwalaho ka ku endla mivulavulelo ya ripfumelo.
Hi nkarhi lowu wo ehleketa hi Rito, mukriste a fanele ku va ni buku ni peni laha a nga tsalaka ku paluxiwa loku nyika hi Moya wa Xikwembu.
Naswona ku underline-a Bibele ya yena hi mihlovo yo hambana swi ta n'wi pfuna ngopfu, hilaha ndzi swi hlamuseleke eka dyondzo ya vana va Xikwembu.
U fanele ku heta nkarhi no helile ku herisa Testamente Leyintshwa ni Leyikulu loko a lava ku kula eka Xikwembu. Kambe loko a nga si herisa leyintshwa,
swi antswa ku herisa yona kan'we na kan'we a nga si ya eka leyikulu.
Endzhaku ka sweswo u fanele ku va ni nkarhi wo hlaya tibuku ta vanhu lava fambaka hi ku tshembeka na Xikwembu, naswona a hlalela kumbe ku yingisa
vona. Kambe u fanele ku tirhisa vukheta leswaku a nga pfumeli dyondzo yin'wana na yin'wana, kambe a yi avanyisa leswaku yi pfumelelana na Testamente
Leyintshwa eka Bibele. Loko a endla tano; mukriste a ta tshama a hisa hikwalaho ka Hosi naswona a tshama a fambisana na yena.

Ku Hlengeletiwa Ka Bibele
Bibele yi na tibuku to tala ni matsalwa lama tsariweke hi vatsari va 40 lava humaka eka tindlela to hambana ta vutomi. Van'wana a va ri tihosi, van'wana
a va ri varimi, van'wana a va ri vaprofeta kasi van'wana a va ri vafumi, ni swin'wana. Bibele yi tsariwile hi nkarhi wa malembe ya 1500.
Kutani tibuku leti ni matsalwa lawa swi hlengeletiwile swin'we ku endla buku yin'we. Bibele i Rito ra Xikwembu leri tsariweke ehansi epapileni
eka vuhleheri bya hina (2 Timotiya 3:16-17). Bibele yi na tibuku ta 66. Ta 39 i ta Testamente ya Khale naswona to 27 i ta Testamente Yintshwa.

Vutomi Bya Ku Titsona Swakudya (Matewu 9:10-15)
Eka tindzimana leti, Yesu u vula leswaku vadyondzisiwa va yena va ta titsona swakudya loko a susiwile eka vona hikuva hi nkarhi wolowo va ta bandhisiwa na yena hi mimoya ya vona leyi vumbiwaka tanihi vuntshwa naswona u ta tirhisa ntirho wa yena hi Moya lowo Kwetsima. Hikwalaho, ku titsona swakudya swi hi pfuna ku twisisa Moya lowo Kwetsima hi vuenti, ku tsongahata nyama ya hina ni ku va ni vutitivisi lebyikulu bya moya.

Yini ku titsona swakudya? : Ku titsona swakudya i ku tisindzisa eka swilo leswi nga xiphemu xa vutomi bya hina bya nyama hikwalaho ka ku tinyiketela eka Xikwembu. Ntirho lowu wu huma eku twisiseni leswaku munhu i moya, naswona minkarhi yin'wana nyama yi nga teka vukosi ehenhla ka moya loko yi hluvanywa ku tlula moya. Eka ku twisisa leswaku Xikwembu i Moya naswona na wena u moya naswona Xikwembu xi tirha hi munhu wa moya, hi tisindzisa eka swilo swa nyama leswaku hi rhangisa mimoya ya hina. Ku titsona swakudya hi swakudya i kona loku tiviwaka swinene ku tlula swotitsona swin'wana, kambe munhu a nga titsona nchumu wihi na wihi lowu n'wi khumbaka, a nga titsoni ntsena swakudya. Xikombiso: vurhongo, thelevhixini, ku tihungasa ka nkomu eka varhandzani lava tekaneke, ku tihungasa ku tihonisa hi swilo leswi u tithekaka ha swona, ni swin'wana.
Ku titsona swakudya a ku cincangi Xikwembu kumbe ku n'wi sindzisa ku endla nchumu, kambe swi pfuna munhu ku tshama a ri eka xiyimo lexi fambisanaka ni vunghana bya yena na Xikwembu.
Ku titsona swakudya swi famba swin'we ni xikhongelo ni ku tinyiketela eka Xikwembu.
Ku titsona swakudya swi nga pfuna mukriste hi tindlela ti landzelaka:

1. Ku tlakusa levhele ya moya wa vona: leswi swi hi pfuna ku va ni vunghana lebyi tiyeke na Xikwembu ni ku n'wi twisisa hi ku olova. **(2)** Ku veka
   nyama ehansi ka matimba ya moya. **(3)** Ku humesa matimba ya Moya lowo Kwetsima lama tshama exikarhi ka mimoya ya hina hi mpfumelelo hinkwawo lerova hi nga cinca swiyimo hinkwaswo leswi hi faneleke ku swi cinca

(Marka 9:28 na 29). **(4)** Ku titsona swakudya a ku hi nyiki matimba, kambe swi hi pfuna ku humesa matimba lawa hi nyikiweke hi musa. Moya lowo Kwetsima i Matimba ya Xikwembu eka hina. Leswi swi humelela hikuva ku titsona swakudya ku hi tlakusa hi moya, naswona hi kota ku humesa matimba ya Xikwembu hi mpfumelelo hinkwawo loko levhele ya hina ya moya yi tlakusiwile. **(5)** Ku titsona swakudya na swona ku na swilo leswi pfunaka miri hikuva loko hi teka nkarhi hi nwa ntsena mati yo tenga handle ko dya, miri wa hina wa kota ku tima vukona hi ku olova no tihlayisa.

Munhu a nga titsona yini? (1) Ku titsona swakudya i exikarhi ka mukriste na Xikwembu, loko ku nga ri xifundzha lexikulu lexi titsonaka swin'we. **(2)**

Mukriste a nga titsona xikongomelo xihi na xihi lexi a nga hlawulaka xona. Swi nga va ku tiyisa vunghana bya yena na Xikwembu, swi nga va xikhongelo xa mhaka yin'wana hi ndlela leyi kongomeke, swi nga va nkarhi wo tisola ni ku titsongahata, swi nga va nkarhi wo gandzela exikarhi ka ku titsona swakudya (ku tirhela Hosi) (Mintirho 13:2-4) kumbe xivangelo xin'wana xihi na xihi kumbe swivangelo swo tala hi nkarhi wun'we. **(3)** Vakriste va nga titsona swakudya tanihi ntlawa, va khongela hi ku hlanganela ni ku pfumelelana, va khongela nchumu wihi na wihi lowu nga ku rhandza ka Xikwembu. **(4)** Va nga titsona tanihi ndyangu, vanghana, kumbe vanhu vambirhi kumbe ku tlula lava khongelaka nchumu wun'we.

Tinhlobo ta ku titsona swakudya hi swakudya: (1) Ku titsona swakudya hi ku oma: Laha mukriste a titsonaka swakudya ni mati hi nkarhi wo karhi. Swi

hoxile leswi loko ku titsona ku hundza masiku manharhu hikuva endzhaku ka masiku manharhu miri wu sungula ku dya mati ya wona hi le ndzeni naswona leswi swi nga nyoxa miri. **(2)** Ku titsona swakudya handle ka mati: Laha mukriste a titsonaka swakudya kambe a nwa mati ntsena. **(3) Ku titsona swakudya handle ka mihandzu**: Laha mukriste a dyaka mihandzu ntsena a nga dyi nyama ni swakun'waka swin'wana. **(4)** Mukriste a nga endla nhloko ya ku titsona swakudya hi ndlela ya yena ni nkarhi wa yona, **leswi i exikarhi ka yena na Xikwembu: Swikombiso:** un'wana a nga nwa ntsena swinwi leswi a swi hlawulaka masiku manharhu, un'wana a nga titsona munyu kumbe tswina vhiki hinkwaro, un'wana a nga dya mero ntsena. Kambe ku titsona swakudya swi fanele ku khumba nyama ya wena; a wu koti ku titsona nchumu lowu nga ku khumbiki.

Vuhungasi eku titsoneni swakudya: Mukriste a fanele ku va wa vutlhari loko a titsona swakudya. A nga ringeti ku titsona nkarhi wo leha a nga si tlherisiwa eka swona naswona ripfumelo rakwe ri ha dyoha. A nga titsoni loko a teka mirhi leyi lavaka leswaku a dya swakudya. Swi antswa leswaku mukriste a vutisa mupapa wakwe kumbe muholovi loyi a n'wi angharhelaka loko a huhutela ku titsona nkarhi wo leha, ngopfu-ngopfu loko a ha phakela eka swilo swa moya, leswaku a kuma nkongomiso lowunene. Mukriste a fanele ku hlawula nkarhi lowu a nga riki ni mintirho yo tala leswaku a ta kota ku nyika nkarhi eka Xikwembu eka ku titsona kwakwe ni Rito, ni xikhongelo ni swilo swin'wana swa nkoka leswi aka moya wa munhu.

Hi titsona njhani (Matewu 6:16-19): ku titsona swakudya i nchumu wa xihundla exikarhi ka mukriste na Xikwembu. Mukriste a fanele ku va a basekile ni ku

honile swinene leswaku ku nga vonaki leswaku u le ku titsoneni. A leswi vulaka leswaku a swi hoxile loko vanhu va kuma leswaku u le ku titsoneni, kambe a nga fanele ku tinyungubyisa hi ku titsona swakudya onge u rirhandzu swinene ku tlula van'wana.

Xikwembu xi lava leswaku hi hanya vutomi bya ku titsona swakudya: Leswi swi vula leswaku Xikwembu xi lava leswaku ku titsona swakudya ku nga vi nchumu lowu hi wu endlaka swinene eka nkarhi wo karhi ntsena, kambe hi fanele ku tshama hi hanya hi ku tshika nyama ehansi ka moya, hi ku tshama hi hanya vutomi bya xikhongelo ni Rito, nyama yi ta tshama yi ri ehansi ka moya. Swi nga va vutlhari ku titsona vhiki ni vhiki, hambi ku ri siku rin'we, kumbe xiphemu xa siku kambe minkarhi yin'wana hi fanele ku titsona nkarhi wo leha hi ku khongela ni ku gandzela hi ndlela ya nkoka. Handle ka sweswo, hi titsona loko Moya lowo Kwetsima a hi kongomisa ni ku hi fambisa. Leswi i vutomi bya ku titsona swakudya. U nga pfumeleli nchumu wa nyama ku fuma vutomi bya wena. Hanya hi moya, famba hi moya.

Xikhongelo, Rito ni ku titsona swakudya swi famba swin'we. Leswi i ku tinyiketela ka hina eka Testamente Leyintshwa.

AGAPE

Dyondzo leyi i hi ku rhandza ka Xikwembu loku vitaniwaka Agape. Loko hi nga si kongomisa mahlo eka Agape, a hi languteni tinxaka tin'wana ta rirhandzu. Mavito ya tona hi maGreek ya le ku sunguleni.

STORGE: Leri i rirhandzu exikarhi ka swirho swa ndyangu, kukatsa ku tshembana exikarhi ka vatswari ni vana.

PHILIA: Leri ri vula rirhandzu exikarhi ka vanghana, swirho swa ndyangu ni lava pfumelaka swin'we.

PHILAUTIA: Leri ri vula ku tinyikela rirhandzu hi wena n'winyi (ku ti rhandza).

EROS: Leri i rirhandzu leri humelelaka ni ku hlakarheriwa exikarhi ka varhandzani, ku katsa ku rhandza ka nyama, ka miri ni ka rirhandzu ra vadyuhari.
AGAPE: Leri minkarhi yin'wana ri vuriwa "rirhandzu ra Xikwembu," Agape i rirhandzu leri Xikwembu xi hi rhandzaka ha rona naswona xi ri chele hi Moya lowo Kwetsima emintshaveni ya hina leswaku hi kota ku rhandza handle ka swipimelo. Hi ta kongomisa eka rirhandzu ra Agape eka dyondzo leyi.
Mukriste un'wana ni un'wana u amukela rirhandzu ra Agape loko a velekiwa hi vuntshwa; ri va xiphemu xa ntumbuluko wakwe wa moya lowu nga ntumbuluko wa Xikwembu la kwetsimaka entshaveni ya yena (Varhoma 5:5). Ri va xiphemu xa mihandzu ya moya eka moya wa mukriste. Loko va lava ku kula eka rirhandzu leri, vakriste va fanele ku hlawula ku famba erirhandzwini nkarhi hinkwawo hikuva rirhandzu leri ri nga ha vona endzeni ka vona.
Hi ku ya hi 1 Vakorinto 13:1-4, rirhandzu ra Agape i ro sungula eka xiyimo xa nkoka xa Xikwembu ni le ka ku fuma ka xona hikuva na ripfumelo ra hina ri tirha hi rirhandzu (Vagalatiya 5:6).

NATURE YA AGAPE
(1 Vakorinto 13:1-13)

1. Agape i rirhandzu leri Xikwembu hi xona xi rhandzaka; i xiphemu xa ntumbuluko wa xona ni kuva ka xona.
2. Agape i yo vulavula mbilu: Lava fambaka erirhandzwini ra Agape va ni mbilu yo leha eka van'wana ni evuton'wini.
3. Agape i musa: Lava fambaka erirhandzwini ra Agape va kombisa musa ni tintswalo eka van'wana.
4. Agape a yi havi mavonelo yo biha: Lava fambaka erirhandzwini ra Agape va rhangisa vudyi bya van'wana naswona a va susumetiwi hi mavonelo yo biha (Vafilipiya 2:3).
5. Agape a yi tikukumuxi kumbe ku tikurisa: Lava fambaka erirhandzwini ra Agape va titsongahata naswona va lava leswaku van'wana va humelela.
6. Agape a yi kombisa vumunhu lebyi biyaka: Vanhu lava fambaka erirhandzwini ra Agape va tshembeka naswona a va kanganyisi van'wana. Va vulavula hi musa, va papalata rivengo ni ku tikurisa naswona va tshama hi vumunhu lebyinene.
7. Agape a yi ti rhangisi: Lava fambaka erirhandzwini ra Agape va ehleketa hi van'wana naswona va va pfuna ku humelela. A va tihambeli ntsena.
8. Agape a yi hlundzuki hi ku olova: Munhu loyi a fambaka erirhandzwini ra Agape a nga tshameli ku hlundzuka ngopfu ni loko a hlundzukiwe hi leswi nga fanela, naswona a nga hlundzuki hi ku olova (Vaefesa 4:26-27).
9. Agape a yi hlayi swidyoho swa van'wana: Munhu loyi a fambaka erirhandzwini ra Agape a nga hlayi swidyoho kumbe ku tenga mbilu hi van'wana.
10. Agape a yi tsakeli swilo swo biha: Lava fambaka erirhandzwini ra Agape va kombisa tintswalo naswona a va tsakeli ku hoxa swilo swo biha.
11. Agape yi tsaka hi ntiyiso: Lava fambaka erirhandzwini ra Agape va tsaka hi vululami ni ntiyiso, va tiyisisa leswaku vona ni van'wana a va tshama hi vuhehli.
12. Agape yi rhwatsa ni ku fihla swilo hinkwaswo: Lava fambaka erirhandzwini ra Agape va seketela van'wana hi ku va pfuna eka swifoka swa vona; va languta matimba ya vona yo cinca, va fihla swidyoho swa vona ni swifoka swa vona naswona va va pfuna hi xihundla ni rirhandzu. A va tsakeli ku xopaxopa van'wana hi ku vha tsongahata emahlweni ka vanhu.
13. Agape yi tshemba swilo hinkwaswo: Vanhu lava fambaka erirhandzwini ra Agape va tshemba matimba ya Xikwembu ni vuswikoti bya xona byo cinca vona ni ku cinca van'wana leswaku va va hinkwaswo leswi Xikwembu xi lavaka leswaku va va swona. Va tshemba leswaku van'wana va nga va xikombiso lexinene swinene eka Xikwembu.
14. Agape yi tshemba swilo hinkwaswo: Munhu loyi a fambaka erirhandzwini ra Agape u ni ku tshemba leswaku vanhu va ta cinca va ya eka leswinene. U tshama ni ntshembo hambi eka minkarhi yo tika hikuva u tshemba ku tshembeka ka Xikwembu.
15. Agape yi fika ku fihla swidyoho swo tala (1 Petro 4:8): Munhu loyi a fambaka erirhandzwini ra Agape a nga swi vonisi swihoxo swa van'wana naswona a nga va ambeti misava hi mavulavulelo yo biha. U va pfuna hi rirhandzu ni ku titsongahata ngopfu-ngopfu hi xihundla.

16. Agape ya tshama hilaha ku nga heriki. Milandzu ya moya, vuprofeta ni tindzimi swi ta hela siku rin'wana, kambe Agape yi ta tshama hilaha ku nga heriki. Yi yimela ku hetiseka ka Xikwembu ni ku humelela ka xona exikarhi ka hina.
    Munhu loyi a kuleke eripfumelweni u vonaka hi matimba ya yena yo hanya erirhandzwini ra Agape, ku nga ri ntsena hi tinyiko ta moya. Ripfumelo, ntshembo ni Agape swi ta tshama exikarhi ka hina, kambe lexikulu ngopfu exikarhi ka swona i Agape (1 Vakorinto 13:13).

MINTIRHO YA AGAPE

1. Agape ya nyika (Yohane 3:16): Munhu la hanyaka erirhandzwini ra Agape i mupehi wa ntumbuluko, hikuva rirhandzu ri nyika hi ku ntshunxeka. Xikwembu i xikombiso xa hina lexi heleleke, hikuva xi nyike N'wana wa xona un'we hikwalaho ka rirhandzu ra Agape.
2. Agape ya nyika hi xitlhavelo ni ku tinyiketela: Rirhandzu ra ntiyiso ri vonaka hi ku nyika hi xitlhavelo ni ku tinyiketela loku nga hundzukiki. Hi swi vona leswi eka Xikwembu lexi nyike N'wana wa xona un'we hikwalaho ka hina, ni le ka Yesu Kriste, loyi a titsoneke hikwalaho ka swidyoho swa hina hikwalaho ka rirhandzu ra yena eka hina (Varhoma 8:31-33).
3. Agape ya hi susumeta ku yingisa Rito ra Yesu Kriste ni ku ri landzela (Yohane 14:15-31).
4. Agape ya hi susumeta ku rhandza ni ku pfuna van'wana (1 Yohane 3:17).
5. Agape i matimba makulu lama hi susumetaka ku rhandza ni ku tirhela Xikwembu ni van'wana.
6. Mintirho ya hina yi kombisa rirhandzu ra hina eka Xikwembu: Hi kombisa rirhandzu eka Xikwembu hi ku rhandza van'wana (1 Yohane 4:20).
7. Ku tshemba erirhandzwini ra Agape: Rirhandzu leri heleleke ri hlongola ku chava, ri hi nyika ku tiya emahlweni ka Yesu (1 Yohane 4:16-17, 4:18). Siku rin'wana hi ta yima emahlweni ka Yesu hi ku tiya ni ku tshemba hikuva hi hundzele erirhandzwini ra Agape.
8. Agape yi rivalela hi ku olova: Lava fambaka erirhandzwini ra Agape va rivalela hi ku olova naswona va rivala swihoxo.

N'WAMIRHIHI WO TUMBULUXA WA YESU KHRISTE

Nawu wo Sungula i lowu: Rhandza Xikwembu hi mbilu ya wena hinkwayo, hi moya wa wena hinkwawo, hi mianakanyo ya wena hinkwayo ni hi matimba ya wena hinkwawo:
Ku rhandza Xikwembu hi mbilu ya hina hinkwayo swi vula ku n'wi rhandza hi mimoya ya hina, ku vula ku n'wi rhandza hi xihlovo xa vutomi bya hina. Leswi swi katsa ku n'wi tirhela ni ku landzela Rito ra yena.
Ku rhandza Xikwembu hi mianakanyo ya hina / hi moya swi vula ku rhandza Xikwembu hi mintswalo, hi ku rhandza ni hi vutlhari. Leswi swi katsa ku tsaka hi Xikwembu ni nongonoko wa xona. Hi n'wi rhandza hi matimba hinkwawo ya mianakanyo ya hina.
Ku rhandza Xikwembu hi matimba hinkwawo swi vula ku n'wi rhandza no n'wi xixima hi swilo swa hina ni hi ntirho wa mavoko ya hina. Leswi swi katsa ku rhandza Xikwembu hi tinyiko ta hina ni hi timali ta hina ni swilo swa hina hinkwaswo ni ku swi tirhisa eka xikongomelo xa yena.
Nawu wa Vumbirhi: Rhandza van'wana hilaha Yesu a hi rhandzeke ha kona ni hilaha hi ti rhandzaka ha kona (Yohane 13:34-35). Leswi swi vula leswaku hi endla eka van'wana leswi hi lavaka leswaku va hi endllela swona. Leswi swi susa vutitivisi hinkwabyo lebyi nga kona eka hina.
Agape yi hetisa Nawu wa Xikwembu hinkwenu: Rirhandzu ra Agape ri hlanganisa ni ku hetisa milawu hinkwayo ya Xikwembu (Varhoma 13:8-10).
U famba njhani erirhandzwini ra Agape hi ku humelela:

1. Twisisa leswaku Agape se yi le ndzeni ka wena yi cheleke hi Moya lowo Kwetsima.
2. Hlawula hi vomu ku famba erirhandzwini ni ku kombisa rirhandzu leri eka van'wana.
3. Famba erirhandzwini ra Agape hi ripfumelo. Leswi swi vula leswaku u fanele ku famba erirhandzwini hikuva Xikwembu xi hi lerisa leswaku hi endla tano.

4. Heta nkarhi ni Xikwembu hi nkarhi hinkwawo. Loko u heta nkarhi wo tala na Xikwembu, u ta kota ku famba erirhandzwini ni ku ri kombisa eka van'wana hikuva ku cinca loku humaka eka Xikwembu ku ta va kona eka wena.
   Hinkwawo hi fanele ku rhangisa rirhandzu ra Agape eka vuxaka hinkwabyo. Eka ku famba ka hina na Xikwembu, eka mindyangu ya hina ni vanghana ni leswi endlaka ni vanhu eswitarateni, hi fanele ku ringeta ku famba erirhandzwini ra Agape hikuva leswi swi tsakisa Xikwembu Tatana wa hina.

NTSIMBO

(1 Vakorinto 13:13)

Bibele yi vula leswaku ripfumelo, ntshembo ni rirhandzu swi ta tshama hilaha ku nga heriki. Hi tlakurile hi ripfumelo ni rirhandzu eka tidyondzo ta le ku hundza, naswona sweswi hi ta kongomisa eka ntshembo—leswi ntshembo wu nga swona ni mikateko ya wona.

Ntshembo wu fambisana ni ripfumelo kambe wu tirha hi ndlela leyi hambaneke: ripfumelo ri simekiwe eka leswi hundzeke ni leswi endlaka sweswi kasi ntshembo wu languta emahlweni eka leswi taka eka nkarhi lowu taka. Ntshembo i ku va ni ku tshembheka ni ku tshemba hi ku helela leswaku swilo hinkwaswo leswi Xikwembu xi hi tshembiseke swona swi ta humelela hakunene. Wu simekiwe eka Rito ra Xikwembu ni vutshembeki bya xona lebyi nga hundzukiki.

Xikombiso: Ehleketa hi tata loyi a tshembisaka n'wana wa yena leswaku va ta ya enghozini mundzuku ku ya xava swiambalo leswintshwa ni switlangi. Nwana u tsakisiwa hikuva u tshemba marito ya tata wakwe, leswi swi n'wi tisaka ntsako ni ku rhula hi nkarhi lowu a twaka hi ku endziwa ka mhaka (lexi i ripfumelo). Endzhaku ka sweswo u va ni ntshembo wa leswaku mundzuku (eka nkarhi lowu taka), tata wakwe u ta n'wi tekela hinkwako hilaha a tshembiseke hakona. Leyi i ntshembo.

A hi languteni Matsalwa man'wana lama vulaka hi ntshembo ni ku nyika swikombiso:

1. Yesu Kriste u ta vuyela ku ta teka kereke (Nhlavutelo 1:7).
2. Miri ya hina yi ta pfuxiwa eku feni (1 Vakorinto 15:35-58).
3. Miri ya hina yi ta hundzuriwa yi fana ni miri wa Yesu Kriste, naswona hi ta kutsuriwa hi ku helela eka xidyoho emirimini ya hina (Varhoma 8:32, Vafilipiya 3:21).
4. Siku rin'wana hi ta va na Hosi hilaha ku nga heriki (1 Vatesalonika 4:17).
5. Hi ta hlanganisisiwa nakambe ni varhandziwa va hina lava feke.
6. Yeremiya 29:11-14 yi hi byela leswaku Xikwembu xi na swikongomelo Leswi nyike hina vusirhelelo ni nkarhi lowu tshembekaka wa vumundzuku lebyi humelelaka.
   Ku na switshembiso swo tala eRitweni ra Xikwembu hi leswi nga ta humelela eka hina enkarhini lowu taka.
   Hinkwaswo leswi swi hi tiyisekisa leswaku hikuva hi vakriste, vusirhelelo bya hina lebyi taka byi basa swinene. A hi nge koti ku cinca nkarhi wa swilo leswi, kambe hi khoma ntshembo leswaku hinkwaswo swi ta humelela hi nkarhi lowu Xikwembu xi wu hlawuleke.

LESWI HI SWI HUMAKA / NKOKA WA NDZHOPE

1. Ndzhope yi hi nyika Matimba ni Ku Tsaka: Hi kuma matimba ni ku tsaka loko hi tiva leswaku leswaku nkarhi wa hina lowu taka wu basa.

2. Ndzhope Yi Nga Wa Nkoka Eka Vutomi Lebyi Lahlekeriweke: Xikwembu xi hi nyike ndzhope ya nkarhi lowu taka lowu nga basa (Jeremia 29:11-14). Loko ripfumelo ri tirha sweswi hi rito ra Xikwembu ni ku hlavuteriwa hi Moya Longhene, hi ni ndzhope ya nkarhi wa hina lowu taka hambiloko wu nga twali. Hi tshemba leswaku Xikwembu xi tirha hinkwaswo leswaku swi hi pfuna hikuva hi n'wi rhandza naswona na yena wa hi rhandza.

(a) Ndzhope yi hi nyika matimba yo langutana ni siku rin'wana ni rin'wana hi khombo, hi tiva leswaku Xikwembu xi hi kongomisa eka mindzingu ya hina ya vumunhu hambiloko hi hundza eka swiphiqo.

(b) Ndzhope yi tisa miehleketo ya ku rhula ni ku wundliwa. Hi nga ha va hi nga ri na switirhisiwa hi nkarhi lowu wo hatlisa leswaku hi lulamisa swiphiqo swa hina, kambe hi tshemba leswaku swilo hinkwaswo swi ta va kahle enkarhini lowu taka hikwalaho ka vukhongeri bya Xikwembu ebuhayeni bya hina.

(c) Ndzhope yi hi nyika matimba ya nyama ni ya miehleketo loko hi languta ku hlula swiyimo swa hina leswi hi kumekaka eka swona sweswi naswona hi languta nkarhi lowu tika swinene hi mpfuno wa Xikwembu.

3. Vanhu vo tala lava nga twisisiki leswaku njhani ripfumelo ri tirhaka, va hlayisiwa hi ndzhope ku fikela loko va kuma ndhawu leyi va nga amukelaka mpfuno naswona va dyondzisiwa ndlela yo famba hi ripfumelo hi ndlela leyi nga yona. Hi xikombiso, munhu la vabyaka loyi a twaka mintokoto ya ndlela leyi van'wana va hanyisiweke ha yona, a nga sungula ku tshemba ku hanyisiwa kakwe, leswi endlaka leswaku a lava mpfuno ekerekeni laha a dyondzaka ha ripfumelo. Ndlela leyi yi nga sungula riendzo rakwe ro hanyisiwa naswona yi hundzuluxa vutomi byakwe.

SWIPHIWO SWO BIHA SWO LAHLEKERIWA HI NDZHOPE

1. Vanhu lava nga riki na ndzhope hakanyingi va titwa va karhele ni ku nyanya vutomi naswona va nga ehleketa ku tisusa vutomi bya vona.
2. Lava nga riki na ndzhope hakanyingi va rhandza ku vona vutomi hi ndlela ya ku biha.
3. Vanhu lava nga riki na ndzhope va nga lahlekeriwa hi ripfumelo ra vona.
4. Vutomi byi nga va byi nga ri na nkoka eka lava nga riki na ndzhope, leswi endlaka leswaku va va ni mhaka yo olova yo koka hi swihoxo ni swilo swa ku biha leswi humaka eka van'wana. Va lahlekeriwa hi matimba yo ala ku ringetiwa.
5. Swiyimo swo tala swo biha swi nga humelela eka lava lahlekeriweke hi ndzhope.

Loko ndzhope yi ri ya nkoka, a yi cinca swiyimo. Ndzhope yi nga kongomisa munhu ku fikela loko a dyondzisiwa ripfumelo. I ripfumelo leri cincaka swiyimo emisaveni. Hikokwalaho, vanhu va fanele va dyondzisiwa ripfumelo, ku vulavula swilo swa kahle ni ku tivula rito ra Xikwembu, ku teka magoza ya ripfumelo ni ku kombisa ku nkhensa ni ku nkhansela Xikwembu—hambiloko swiyimo swa vona swi nga si cinca (vona dyondzo ya ripfumelo leswaku u twisisa ngopfu ripfumelo ra Xikwembu).
Tindzimana ta Matsalwa leti ا ولاک ریدِ مدیِ hi ndzhope ni leswi yi nga swi endlaka / nkoka wa yona i Esaya 40:31, Mikaya 7:7, Varhoma 5:3-4, Varhoma 15:13, 1 Vakorinto 13:13, Jeremia 29:11, Varhoma 12:12, Vaheveru 11:1, Varhoma 8:24-25, 1 Petro 1:3, ni tin'wana.

VURHANGERI NI KU TINYIKETELA

Mbuwo wa Xikwembu wu na vurhangeri. Xikwembu xi vekile van'wana ehenhla ka van'wana. Hinkwaswo embilweni wa xona xi ni ndzetela, ku sungula etilweni ku ya ekerekeni emisaveni, ni le mindyaveni ya Vukriste. Leyi hi yona ndlela ya le tilweni: Xikwembu ku sungula (Tata, N'wana ni Moya Longhene), ku landzela tintsumi ta xiyimo xa le henhla, hiloko ku ta tintsumi tin'wana kutani ku ta tikerubimi ni tiserafimi.
Naswona lowu wa le tilweni emisaveni wu humelela hi ndlela leyi: Xikwembu ku sungula (Tata, N'wana ni Moya Longhene), wanuna, ku landzela wansati, vana ni ndyangu, swiharhi kutani ku ta swimila.
Swi kombisa leswaku vurhangeri byi huma eka Xikwembu naswona byi ta tshama lebyi ri kona hilaha ku nga heriki. Eka matiko yo hambana-hambana ku ni tihosi kumbe valawuri, ivi ku landzela swiministeri, ivi ku landzela lava nga ehansi ka vona naswona nhlayo yi ya emahlweni. Eka vusocha ni le maphoriseni u ta kuma muxaka lowu fanaka wa ndzetela, naswona hinkwako evuton'wini swi humelela hi ndlela leyi.

HA YINI XIKWEMBU XI RI NI VURHANGERI NI KU TIRHISA VURHANGERI?

Lawa i mamanghenelo ya swivangelo: **(1)** I ndlela ya ku endla swilo leyi A yi hlawuleke. **(2)** I ndlela leyi A endlaka ha yona ku nga ri na nhlomulo kumbe nhloko-mbhovo. **(3)** Hi lava vurhangeri leswaku hi kula kahle ni ku va ni vutihlamuleri. **(4)** I ndlela leyi lulameke yo endla swilo.

NKOKA WA VURHANGERI I WUNI?

(1) Loko ku ri na vurhangeri swilo swi endliwa hi ndlela leyi faneleke.
(2) Vanhu va kula kahle loko ku ri na vurhangeri.
(3) Vanhu va kota ku twisisa ku voniwa ka Xikwembu hi ku olova loko ku ri na mufambisi.
(4) Vurhangeri byi ni vutihlamuleri byo tiyisisa leswaku ku rhandza ka Xikwembu ku endliwa.

VURHANGERI EKEREKENI:

Yesu Kriste u veke vurhangeri ekerekeni yakwe. U nyike ntirho wa ntlhanu tanihi vurhangeri byakwe. Leswi i:

Vapositola, Vaprofeta, Vaevhangeli, Vaprista ni Vafundhisi (Vaefesa 4:11-16). Vakholwa va kereke leyi va fanele ku tinyiketela eka mufambisi la vekiweke ehenhla ka vona, ni ndzetela lowu vekiweke kona. Va fanele ku xixima ku voninga loku nyikeriweke mufambisi. A va fanelanga ku lava ku nghenisa tindlela leti va ti veke eka tikhereke tin'wana kumbe matirhiselo ya tikhereke tin'wana leswaku va swi nghenisa eku voningweni ka kereke leyi va yaka eka yona.
Loko ndzetela wa kereke leyi wu nga va enerisi, va fanele ku tivisa sweswo hi ku titsongahata, naswona loko ku nga na nchumu lowu nga cinciwaka, va fanele ku amukela, va ya emahlweni evuton'wini hi ntsako. Loko va vulavula leswaku a va koti ku tshama eka kereke leyi, va fanele ku famba hi ku rhula va humesiwile hi vurhangeri. A va fanelanga ku hleketa hi mavunwa kumbe ku ala misinya ya kereke, hikuva sweswo swi va endla varhandzuki, naswona xidyoho xa ku avanyisa xi fana ni xidyoho xa vuthlari emahlweni ka Xikwembu (1 Samuwele 15:23). Varhandzuki i vanhu lava alaka leswi va lerisiwaka hi vurhangeri naswona lava nga lavi ku tinyiketela.

Hi fanele ku twisisa leswaku vutomi bya hina i bya moya; hikokwalaho swilo leswi humelela emahlweni swi sungula emoyeni. Loko vanhu va va varhandzuki, musa wa Xikwembu ni nsirhelelo swi susiwa evuton'wini bya vona (Yakobo 4:6), naswona hi nkarhi wo tano xin'wana ni xin'wana xo biha xi nga humelela eka vona. Nawu lowu wa ku tinyiketela wu tirha hinkwako, ni le mintirhweni ya hina kumbe le mindyavini.

NDAWU YA MITIRHO NI NDLELA YO TIRHA KA VURHANGERI NI KU TINYIKETELA EMINTIRHOWENI NI EKEREKENI YO HAMBANA-HAMBANA
1) Loko ku ri ni mufundhisi un'we loyi a nga ehansi ka ku vona ka un'wana, tanihi loyi a n'wi yimiselaka ematlangu, emagangeni kumbe kun'wana, u fanele ku tiyisisa leswaku u n'wi yimisela kahle, naswona hinkwavo va fanele ku tiva leswaku u ehansi ka vurhangeri bya yena. U fanele ku n'wi hlamusela hi ndlela yo xixima, naswona a swi fanelanga ku vonaka kumbe ku pfumela onge va ringanile exiyin'weni. A fanelanga ku vula leswaku i "mutirhikulobye," kambe u fanele ku kombisa leswaku u ehansi ka vurhangeri bya yena. **(2)** U fanele ku xixima mufundhisi wakwe hi mbilu, a nga ri ntsena loko ari kona kumbe loko ku ri ni vanhu. **(3)** U fanele ku twisisa leswaku Xikwembu xi nyike mufundhisi wakwe ku vona, naswona Xikwembu xi ta vulavula na mufundhisi hi ku vona ko sungula ni ku humelela ka kona; u fanele ku kuma ndlela eka mufundhisi wakwe. **(4)** A fanelanga ku tihlanganisa kumbe ku ti ringanisa na mufundhisi wakwe. (Tsundzuka leswaku Sathana u susiwile evutirhelini hikwalaho ko tivonela tanihi mufundhisi wakwe.) **(5)** U fanele ku tinyiketela eka hinkwaswo leswi humaka eka mufundhisi wakwe, a nga tinyiketeli ntsena loko swilo swi olova—naswona loko a ala ku endla nchumu, u fanele ku tinyiketela. **(6)** A fanelanga ku ti ringanisa hi tinyiko kumbe mikateko yakwe, kambe a fanele ku ti ringanisa hi xiyimo lexi Xikwembu xi n'wi vekeke eka xona, naswona a tshembeka eka xona. **(7)** Loko a vitaniwile ku sungula ntirho wakwe, a fanelanga ku suka ntsena a nga humesiwangi kahle; u fanele ku humesiwa kahle. U fanele ku dyondza ku rindza nkarhi wa Xikwembu, ku nga hatliseli hikwalaho ka moya wa ku navela ntirho. Ku titlakelela hi wena n'wini kumbe hi nkarhi lowu hoxeke swi susa munhu ehansi ka musa wa Xikwembu.

KU LAYEKA MINKA (Vaheveru 6:1-2):
Ku laya ka minkarhinyana i goza ra ripfumelo naswona ku tirhisiwa ku hundzisa mikateko ya moya, vukwembu ni ku vekiwa ka vurhangeri. ETestamenteni ya Khale, mikateko a yi hundziseriwa hi ndlela leyi. Xikombiso i loko Jakobu a hundzisela mikateko ya Xikwembu eka Efreyimi na Manase hi ku veka mavoko yakwe eka vona (Genesa 48:13-20). Etestamenteni Leyintshwa, endzhaku ka koloko ka mati, munhu a a vekiwa mavoko leswaku a amukela nyiko ya Moya Lowunene (Mintirho 8:17-18). Endzhaku ka leswaku vatsari va Xikwembu va kolobeta lava hundzukeke, va va veka mavoko leswaku Moya Lowunene a ta ha va tlhela. Hlaya na Mintirho 19:5-6 ni 2 Timotiya 1:6.

KU LAYA MINKA LESWAKU KU HORISIWA NI KU SIRHELEKISWA EKÜ HLUPHEKINI:
Mavoko ya vekiwa hakanyingi hi xitalo loko ku khongeriwa leswaku ku horisiwa kumbe ku ntshunxiwa. Mintirho 9:17 yi hlamusela Ananiya a veka mavoko eka Pawulo leswaku a tlhela a vona ni ku tata hi Moya Lowunene. Na Yesu u veke mavoko eka lava va vabyaka ni lava va khomiweke.

KU LAYA MINKA LESWAKU KU VEKA VURHANGERI:
Mavoko ya vekiwa nawu swinene loko ku vekiwa vatirheli. Eku endlaka ka Mintirho 6, vavanuna va nkombo va ve valanguteri (diacons) loko Vapositola va khongelela vona va tlhela va veka mavoko. Leswi swi kombisa ndlela leyi Xikwembu xi tirhaka ha yona hi vatirheli vakwe. Leswi swi boxiwa tanihi dyondzo ya nkoka ya kereke eka Vaheveru 6:2.

KU LAYA MINKA LESWAKU KU KONTSWA NI KU PASSELA SWIPHENI SWA MWAYA:
Ku veka mavoko swi nga tlhela swi pfuxa switalenta swa vakholwa ni ku hundzisa tinyiko tin'wana ta moya eka

vakholwa. Hi xikombiso, Yoxuwa u amukele moya wa vutlhari loko Moxe a veka mavoko eka yena (Deteronomi 34:9, 2 Timotiya 1:6), naswona Timotiya u amukele tinyiko ta moya loko Pawulo a veka mavoko eka yena.

MIHLWENI YA KU TINYIKETELA NI KU TITSONGAHATA:
(1) Bibele yi hi byela leswaku Xikwembu xi tlakusa lava titsongahataka (1 Petro 5:6).
(2) Xikwembu xi nyika lava titsongahataka musa; musa i matimba yo endla leswi va vitaniweke ku swi endla (Yakobo 4:6).
(3) Ku titsongahata i ndlela ntsena yo famba emahlweni na Xikwembu (Swivuriso 18:12, 1 Petro 5:6).
(4) Hinkwaswo leswi swinene leswi Xikwembu xi swi endlaka ebuhumeni bya munhu swi sungula hi ku titsongahata ka munhu.

MIHLWENI YA KU TIHIHLAMU NA KU AVANYISA:
(1) Xikwembu xi alana ni lava tihilamaka (Yakobo 4:6).
(2) Ku tihlamula i ku fana ni xidyoho xa ku gandela swifaniso, naswona ku avanyisa i ku fana ni xidyoho xa vuthlari emahlweni ka Xikwembu (1 Samuwele 15:22-24).
(3) Ku tihilamula ku ta emahlweni ka ku wa ka munhu. Hi другими словами, ku tšika Xikwembu ku landzelela ku tihilamula (Swivuriso 18:12).
(4) Xikwembu xi susa musa wa xona eka lava tihilamaka (Yakobo 4:6) naswona va sala va ri hava nchumu, va tsakama.
(5) Loko ku nga ri na mufambisi ku ni nhloko-mbhovo ni ku pfumala ndzetela (Vaahluri 21:25).

KU TINYIKETELA EKA VURHANGERI BYA TIKO (Varhoma 13:1-8):
Vakreste va fanele ku tinyiketela emalawini ya tiko leri va hanyaka eka rona, naswona va va tshembeka loko ntsena malawu lawa ya nga lwisani na rito ra Xikwembu. Va nga ala ntsena loko malawu ma lwisana na Bibele.

KU TINYIKETELA EMALUNGHENI YA NTLANGO (Vaefesa 5:22-33):
Vavasati va fanele ku tinyiketela eka varume va vona emintlaweni ya vukati, tanihi loko kereke yi tinyiketela eka Kriste, hikuva wanuna i nhloko ya wansati tanihi leswi Kriste a nga nhloko ya kereke. Leswi swi kombisa leswaku ku tinyiketela ka wansati eka Xikwembu swi vonaka hi ku tinyiketela ka yena eka nuna wakwe. Hi ndlela leyi fanaka, wanuna u fanele ku rhandza nsati wakwe; rirhandzu i ku tinyiketela. Wanuna u fanele ku tinyiketela eka nsati wakwe naswona a n'wi vona tanihi loyi a nga mukwavo wakwe, a nga ri nandza wakwe.

KU TINYIKETELA ETIYIMINI TA VATSARI NA VANA (Vaefesa 6:1-4):
Vana va fanele ku tinyiketela eka vatsari va vona. Va tinyiketela hi mbilu. Na vatsari va fanele ku xixima vana va vona, va nga va twisi mbilu swinene.
Laha hi nga kotiki ku tinyiketela kumbe ku amukela vurhangeri i laha ku rhandza ka Xikwembu ku lwisanisiwaka. Xikwembu xi ta sungula eka hinkwaswo naswona hi tinyiketela eka xona eku sunguleni, hi tindlela hinkwato. Laha kuphela hi tshembiwaka ku ala vurhangeri kumbe ku ala ku tinyiketela.

KU NYIKA
Bibele yi vulavula ngopfu hi ku nyika, ku sukela emakumu ku fika emakumu. Xisusa hi leswaku, Xikwembu i mani wa ku nyika ngopfu, naswona hinkwaswo leswi Xi swi endlaka eka munhu, i nyiko, a hi ku xava. Hikwalaho, Bibele yi vula leswaku, tanihi vana vakwe, hi fana na xona. Ku nyika i muxaka wa ntumbuluko wa hina wa Xikwembu. Bibele yi hi kombisa leswaku rirhandzu ri nyika. Yi vula leswaku, 'Hikuva Xikwembu xi rhandze misava swinene leswaku xi nyike N'wana wa xona ntsena…' (Yohane 3:16). Munhu a nga nyika a nga ri na rirhandzu, kambe a nga kona loyi a fambaka hi rirhandzu la nga kotiki ku nyika, hikuva rirhandzu hi ntumbuluko ri nyika.
Tanihi Vakreste, Bibele yi hi dyondzisa ni ku hi khutaza ku nyika.

HA YINI HI NYIKA?
(1) Hi nyika hikuva hi rhandza Xikwembu ni mfumo wa xona: Ku rhangela loku endlaka hi nyika i rirhandzu.
(2) Hi nyika hikuva hi teka xiave eka ntirho wa Xikwembu wo ponisa misava ni wo aka kereke ya Yesu Kriste: Bibele yi vula leswaku hi vatirhikulobye na Xikwembu (2 Vakorinto 6:1).
(3) Hi nyika hikuva ku nyika i nawu wa mfumo wa hina: Mfumo wa Xikwembu wu tirha hi ku byala ni ku tshovela.
(4) Hi nyika hikuva Xikwembu xi langutela leswaku hi nyika (Luka 6:38-39).

(5) Hi nyika hikuva Xikwembu xa tsakela loko hi nyika, hikuva hi ku endla tano hi kombisa ku fana ni xona ni leswaku hi tirha tanihi xona.
(6) Hi nyika hikuva ku nyika i ndlela ya hina yo famba emahlweni emfun'weni wa Xikwembu.
(7) Hi nyika hikuva ku nyika hi kona ku endlaka hi famba hi mikateko ya Xikwembu (Swivuriso 11:24-26, Luka 6:38, 2 Vakorinto 9:8).

HI NYIKA NJANI?
(1) Hi nyika hi twisisile leswi hi swi endlaka loko hi nyika: Mukholwa u fanele ku twisisa leswaku ku nyika swi vula yini.
(2) Hi nyika hi ku tsaka: Mukholwa a nga nyiki hi ku tengela, kumbe a nga enerisekangi, kumbe hi ku kanakana embilwini (2 Vakorinto 9:6-7).
(3) Hi nyika hi ripfumelo: A hi fanelanga ku va vanyi va moya ntsena kumbe ku nyika hi ku langutana ni swiyimo swa nyama, kambe hi nyika hi twisisa milawu ya mfumo wa Xikwembu.
(4) Hi nyika hi ku langutela: Hi nyika hikwalaho ka rirhandzu ra Xikwembu ni ku navela ku teka xiave emfun'weni wa xona, kambe loko hi nyika, hi fanele ku langutela ku fuwa ku tlula leswi hi nyikiweke (Luka 6:38, 2 Vakorinto 9:6-7).
(5) Hi nyika hi xitlhavelo: Minkarhi yin'wana hi fanele ku nyika leswi swi hi fambisaka swinene, leswi hi swi lavaka. Hi fanele ku ti tshika leswi hi swi lavaka hi ti nyika.
(6) Ku nyika ku kombisa rirhandzu ni ripfumelo ra hina eka Xikwembu: Loko hi nyika hi kombisa leswaku hi amukele leswi Xikwembu xi swi tsaleke eRitweni ni leswi Xi Vulaka hi hina, naswona hi teka goza eka swona. Hikwalaho, loko hi nyika hi kombisa ripfumelo ra hina eka Xikwembu.

HI NYIKA YINI?

1) Hi nyika vutomi bya hina ku sungula eka Xikwembu: Loko hi nyikele vutomi bya hina eka Xikwembu, a ku na nchumu lowu hi nga tsandzekaka ku xi nyika (Vagalatiya 2:20).

2) Hi nyika mintlhari ya hina (tithes): Mintlhari i 10% ya leswi u kumaka kumbe leswi u nga na swona. A hi nyiki mintlhari hikwalaho ka Nawu wa Muxe, hikuva hi nga fanelanga ehansi ka wona. Kambe hi nyika mintlhari hikuva hi vatukulu va Abrahama, naswona Bibele yi hi lerisa ku famba hi tinxaka ta yena ta ripfumelo (dyondza dyondzo ya Nawu Lowuntshwa ni Lowudaleke).
Dyondzo ni ntirho wa mintlhari swi ve kona ni le ka nkarhi wa ku nga si va na Nawu wa Muxe, naswona i nawu wa ntwanano wa hina na Xikwembu ni mfumo wa xona. Mintlhari i leswi swi nga swa Xikwembu. Loko hi nyika mintlhari ya hina, hi nyika Xikwembu leswi swi nga swa xona.
Laha i leswi mintlhari yi vulaka swona:

- Loko hi nyika mintlhari ya hina, hi tiva leswaku hinkwaswo leswi hi swi nga na swona swi humaka eka Xikwembu, naswona i ndlela yo amukela ntiyiso wolowo ni ku xi nkhensa.
- Loko hi nyika mintlhari ya hina hi xixima Xikwembu.
- Loko hi nyika mintlhari ya hina hi hetisa xiphemu xa hina xa Ntwantano lowu hi nga na wona na xona.
- Hi nyika mintlhari ya hina ku seketela ntirho wa Xikwembu ni lava va dyondzisaka Rito (Vagalatiya 6:6, 1 Vakorinto 9:14, Malakiya 3:10).
- Hi nyika mintlhari ya hina leswaku hi kota ku famba hi mikateko ya Xikwembu evuton'wini bya hina (Malakiya 3:10-12). Hi se hi katekisiwe ngopfu eka Kriste, kambe hi famba hi mikateko leyi loko hi famba hi ripfumelo eka Xikwembu, naswona mintlhari ya hina yi kombisa ripfumelo ni ku yingisa ka hina.
- Ku nyika mintlhari i ntiyiso wa ku yingisa Xikwembu hikuva xi langutela ku yiniwa mintlhari eka xona.
- Hi nyika mintlhari ya hina emintirhweni leyi hi dyondzisaka Rito ni ku hi hlayisa hi moya.

Vaheveru 7:7-9 yi hlamusela leswaku ehansi ka Ntwantano Leyintshwa, mintlhari ya hina yi amukeriwa hi Hosi Yesu Kriste loyi a hanyaka hilaha ku nga heriki. Leswi swi fanisiwa ni ku nyikela ka Abrahama eka Melkisedeki, laha Abrahama a n'wi xiximeke tanihi Muprista Lonkulu. Hi ndlela leyi fanaka, hi xixima Yesu hi mintlhari ya hina, hi n'wi vangamisa.
A hi nyiki mintlhari ya hina tanihi lava a va ri ehansi ka Nawu wa Muxe, lowu a wu nyiketiwa eka Valevhi, hikuva mfumo wolowo wu herile (Vaheveru 7:7). Mintlhari ya hina a hi yi nyiki hikwalaho ka ku chava mintshungu, hikuva hi se

hi katekisiwe hi mikateko hinkwayo ya moya eka Kreste, leswi endlaka leswaku ku nga koteki ku rohisiwa. Ematshan'weni, hi nyika mintlhari ya hina tanihi xikombiso xa ripfumelo ra hina ni ku xixima Yesu.

Loko Hosi Yesu a fa, u teke henhla ka yena tinxaka hinkwato ta mintshungu (u ve mintshungu hikwalaho ka hina) naswona u hi tiyisisile hi mikateko hinkwayo ni switshembiso hinkwaswo swa Xikwembu (switshembiso hinkwaswo swa Xikwembu i "ee" ni "amen"). Hi katekisiwe eka Hosi Yesu Kriste (Vaefesa 1:3), naswona mikateko leyi yi ta vonaka evuton'wini bya hina loko hi famba hi ripfumelo hi ku landza Rito ra Yena ni tindlela ta Yena. Hi nyika mintlhari hikuva hi twisisa leswaku i nawu wa ku xixima wa Xikwembu lowu kombisaka rirhandzu ra hina eka xona ni ku xi veka eku sunguleni, ku nga ri hikwalaho ka ku chava mintshungu hikuva a hi nge ta tshunxiwa mintshungu hikuva hi se hi katekisiwe hi mikateko hinkwayo ya Xikwembu. Abrahama u nyikele mintlhari emahlweni ka ku vuriwa ka Nawu, a kombisa ku xixima ni ku tlangela Xikwembu. Hi lava, na hina hi nyika mintlhari ehansi ka Ntwantano Lowuntshwa hi ku twisisa leswi fanaka. Ku nga ri hikwalaho ka Nawu, kambe hikwalaho ka ku xixima.

Hi Nyika Mintlhari Ya Hina Njhani?

1. Hi nyika hi twisisa ku Katekisiwa ka hina eka Kriste: Hi nyika mintlhari ya hina hikuva hi se hi katekisiwile eka Kriste naswona hi endla sweswo ku kombisa ku nkhensa ka hina hikwalaho ka hinkwaswo leswi a hi endleleke swona ni ku amukela leswaku hinkwaswo leswi hi nga na swona swi huma eka Yena.

2. Ripfumelo ni Ku Nkhensa: Hi nyika mintlhari ya hina hi ripfumelo ni ku nkhensa. Endzhaku ko nyika mintlhari ya hina, hi nkhensa Xikwembu hikwalaho ka tilo leri pfuriweke ra mikateko ya swa timali ni swa swilo leswi vonakaka evuton'wini bya hina naswona leswaku hi humelela eka tindhawu hinkwato ta vutomi bya hina. Hi fanele ku vula sweswo hikuva mikateko hinkwayo ya Xikwembu, ku sungula hi ku ponisiwa, yi humesiwa emoyeni. Kambe leswaku yi vonaka emisaveni leyi vonakaka, hi fanele ku yi vula hi milomo ya hina ni ku dzunisa Xikwembu leswaku yi humelela ebuhayeni bya hina bya ntumbuluko. Loko hi nga endli tano, mikateko ya hina yi nga chela ku humelela emisaveni hambileswi yi humesiweke emoyeni.

3. Ku Hlanganisa Timali ta Hina ni Ntirho wa Xikwembu: Hi nyika mintlhari ya hina leswaku hi hlanganisa timali ta hina ni ntirho wa Xikwembu wa vutomi hinkwabyo. Hi ku endla tano hi nyika mali ya hina nkoka wa vutomi hinkwabyo.

4. Ku Hundzisa Ntirho wa Xikwembu Eku Humelelweni: Ku nyika mintlhari swi pfuna leswaku ntirho waNkulunkulu wu humelela hi ku hatlisa naswona swi tiyisisa leswaku vatirheli vakwe va hlayisiwa kahle, leswi endlaka leswaku va tirhela Xikwembu ni mfumo wa xona hi ku tsaka va nga karhatiwi hi swilaveko swa nkarhi lowu hatlisaka.

5. Ku Hundza Mali Yi Va Mberhu: Mintlhari yi hundzisa mali ya hina yi va mbewu, yi pfumelela Xikwembu ku yi andzisa ni ku katekisa tindhawu tin'wana ta vutomi bya hina.

6. Ku Sirhelela Eka Ku Navela Mali: Mintlhari yi pfuna ku sirhelela mbilu ya hina eka ku navela ku tihlawulela mali naswona yi sivela leswaku hi nga khomi mali ngopfu. I xikombiso lexinene leswaku Xikwembu i xo sungula eka vutomi bya hina.

7. Nawu Lowu Nga Cinci: Mintlhari i nawu lowu nga ta tshuka wu cinci. Loko hi veka Xikwembu eku rhangeleni, nawu wa mintlhari wu ta tshama wu ri kona hikuva wu kombisa ku xixima ka hina ni ku veka Xikwembu eku rhangeleni. Nawu lowu wu vonake 430 wa malembe ku nga si va na Nawu wa Muxe, hikuva Abrahama ni vatukulu vakwe va nyikile mintlhari. Hi tlhela hi vona leswaku Xikwembu xi xi hlanganisile eka mfumo wa Nawu wa Muxe. Yesu u xi hlayisile xikombiso lexi, hi ku vulavuriwa ka yona eMathewu 23:23. Kambe u hetisile nawu wa sabatha, hikokwalaho wu herile. Nawu lowu hetisiweke hi Yesu i Nawu wa Muxe. A hi nyikeli mintlhari hikwalaho ka ku chava tanihi lava a va ri ehansi ka Nawu wa Muxe, kambe hi nyika hi ku fana na Abrahama, tata wa hina wa ripfumelo (Vaheveru 7:7). Hi tekela mikateko ya mintlhari hi ku landza Malakiya, hi tiva leswaku mikateko hinkwayo ya Abrahama ya le Testamendeni ya Khale yi nyiketiwile eka hina eka Kriste. Hi nkarhi lowu fanaka, mintshungu yi tekiwile eka Yesu ehenhla ka muxaka (2 Vakorinto 1:20). Hi vula mikateko leyi boxiweke eMalakiya 3:10 ni tindzimana tin'wana leti khumbhaka mintlhari hikuva hi le ka Kriste.

8. Ku Langutela Nkateko Wa Xikwembu: Loko hi nyika mintlhari eka Xikwembu hi ripfumelo, hi nga langutela ku vona nkateko wa Xikwembu wu humelela evuton'wini bya hina. Leswi swi nga katsa miehleketo ya moya ya ku humelela, ku hlanganisiwa ni vanhu lava nga hi pfuna, mikawulo leyi pfuriwaka, ku andza hinkwako ni ku sirhelela ntirho wa hina, mikateko ya hina ni swilo swin'wana hinkwaswo leswinene.

9. Ku Nyika Mintlhari Tanihi Vanhu, Swamitana, Tikhamphani, Mabhizinisi Ni Mintsongo Ya Vutirheli:
Ku bumabumeriwa leswaku hi nyika mintlhari hi munhu un'we ni tanihi swamitana, swinene ngopfu endzhaku ko kuma mikateko ya Xikwembu. Nawu lowu wu tirha na le ka mabhizinisi, tikhereke ni tikhamphani, leswi endlaka leswaku na swona swi kuma nkateko wa Xikwembu ni ku pfuleka ka mikawulo leyintshwa. Endzhaku ko nyika mintlhari, hi fanele ku nkhensa Xikwembu hi ku vulela erivaleni ka tilo leri pfuriweke ni mikateko ehenhla ka hina, swamitana swa hina, ntirho wa hina, mabhizinisi, tikhereke ni tikhamphani hi ku landza Malakiya 3:10-14. Vulelo leri i ra nkoka hikuva ri tisa mikateko leyi humesiweke hi mintlhari emoyeni leswaku yi humelela emisaveni.

2) Hi nyika switlhavelo swa hina: Xitlhavelo i lexi hi nyikaka Xikwembu. Hi mintlhari hi nyika Xikwembu leswi swi nga swa xona, naswona hi switlhavelo hi nyika Xikwembu leswi swi nga swa hina. Switlhavelo swa hina swi sungula hi ku nyika vutomi bya hina eka Hosi. Switlhavelo a swi ngo hlayiseki eka mali ntsena, kambe swi nga va nchumu wihi ni wihi lowu munhu a wu nyikaka Xikwembu hi ku wu nyika embikweni wa xona (kumbe ekerekeni kumbe misaveni yo karhi ya vutirheli) kumbe hi ku nyika munhu un'wana. Switlhavelo swa hina swi fanele ku va hi ndlela leyi landzelaka:

- Swi fanele ku xixima Xikwembu: Hi ku twisisa leswaku a hi nyikeli leswi hi nga swi lahleka swi nga ha tikomba swi nga na nkoka (Malakiya 1:6-14)
- Swi fanele ku huma embilwini.
- Swi fanele ku nyikiwa hi ripfumelo ni mbilu leyi tsakeke, ku nga ri hi ku tengela (2 Vakorinto 9:6-7).
- Swi fanele ku rhangisiwa hi rirhandzu ra hina eka Xikwembu (Marka 12:30).
- Loko hi nyikela eka van'wana, hi fanele ku va nyika hikwalaho ka rirhandzu, ku nga ri hikwalaho ka leswi hi lavaka ku swi kuma hi le ndzeni.

HI NYIKA MINTLHARI YA VUTOMI BYA HINA (FIRSTFRUITS) (Swivuriso 3:9):
Mintlhari ya vutomi (first fruits) i xiphemu xo sungula xa ku andza loku hi ku kumaka. Xikombiso i loko mukholwa a tiholela 1 000, ivi a tlakusiwa entirhweni, a sungula ku kuma 1 500. Lama 500 hi wona mintlhari yo sungula, naswona i vutlhari eka mukholwa ku xixima Xikwembu hi wona hi ku wu nyika ekerekeni. Kumbe loko mukholwa a sungula bindzu; i vutlhari ku nyika Xikwembu nhundzu yakwe yo sungula ya vuhundzuluxi. Kambe leswi i exikarhi ka Xikwembu na mukholwa, naswona a hi nawu, i nawu wa ripfumelo. Loko a nyika Xikwembu mintlhari yakwe yo sungula, Bibele yi tshembisa mikateko leyikulu eka ntirho hinkwawo wakwe (Swivuriso 3:9-10).

HI NYIKA KWINI?
(1) Hi nyika mintlhari ya hina ni switlhavelo swa hina eka mintirho ya vutirheli leyi hi nga tlhelo ka yona.
(2) Hi nyika lava va hi dyondzisaka Rito ni ku hi hlayisa hi moya. Ku va nyika swi hambanile ni ku nyika ntirho wa vona. Ku va nyika swi vula leswaku hi va nyika leswaku va endla leswi va swi lavaka hi leswi va nyikiweke (Vagalatiya 6:6, Hesekiele 44:30).
(3) Hi nyika lava pfunaka ni lava pfumalaka (Swivuriso 19:17, Vagalatiya 2:10).
(4) Hi nyika eka mintirho yin'wana ya vutirheli laha hi vonaka voko ra Xikwembu ri humelela kumbe laha Xikwembu xi nga vaka xi hi byela leswaku hi nyika.
(5) Hi nyika eka vanhu lava Xikwembu xi hi kombisaka leswaku hi va nyika.
(6) Hi nyika laha Xikwembu xi hi lerisaka ku nyika.

NKOKA WA KU NYIKA I WUHI?

1) Loko hi nyika, hi teka xiave eka ntirho wa Xikwembu naswona hi endla ntirho wa hina wo va vatirhikulobye na xona, hikwalaho ku nyika ka hina ku tsakisa Xikwembu.

2) Loko hi nyika, hi pfuna van'wana ni ku tl bringing good to them, naswona ku endla tano ku tsakisa Xikwembu.

3) Ku nyika ku tisa ku humelela ka mfumo wa Xikwembu evuton'wini bya hina. Hi tiva leswaku ku humelela ka mfumo i: ku rhula, ku tsaka, ku andza, ku tala, rifuwo, mpfumelelo ni mikateko eka hinkwaswo leswi hi endlaka (rito "mukateko" ri vula matimba lawa Xikwembu xi ma veka emoyeni wa hina leswaku hi humelela. Mikateko ya xona yi tisa ku

humelela, ku andza, ku tala, rifuwo, vanhu lava enerisaka vutomi bya hina, vukongomisi, nsirhelelo, vutomi bya ku rhula, ku tsaka ni ku tala hi tindlela hinkwato, hi moya ni hi nyama) (Swivuriso 10:22). Loko hi nyika hi byala, naswona Xikwembu xi ta andzisa mbewu leyi hi yi byaleke xi tlhela xi yi tlherisela eka hina yi andzile ku tlula leswi hi byi byaleke (2 Vakorinto 9:6, Swivuriso 11:24-25). Leswi swi vula leswaku loko hi nyika, Xikwembu xi ta tiyisa leswaku hi nyikiwa ku tlula leswi hi nyikeke (Luka 6:38). Loko hi nyika eka ntirho wa Xikwembu kumbe hi nyika lava hi tiyisekaka leswaku va rhumiwile hi Xikwembu, hi humelela ku tlula leswi hi nyikeke, naswona hi famba hi mikateko ya Xikwembu hi le henhla. (Yohane 6:5-14) xikombiso i ka mufana lontsongo la nyikeleke swakudya swa yena eka ntirho wa Xikwembu leswaku va phamela vanhu lava a va yingiserile Yesu Kriste, ivi a kuma switophu swa 12 leswi a nga swi tirhisa hilaha a lavaka. (Hagayi 1:3-12), xikombiso xin'wana i xa wansati loyi a amuke n'wana hikwalaho ko endla leswinene eka loyi a rhumiweke hi Xikwembu (2 Tihosi 4:8-18). Loko hi nyika lava hi tiyisekaka leswaku va rhumiwile hi Xikwembu, hi nyika Xikwembu hi xona hi ku tiyisisa (Mathewu 10:40-42). Xin'wana i xa nghwaba loyi a famba ehansi ka mikateko ya Xikwembu endzhaku ko phamela Elaya hi swakudya swakwe swa makumu hikuva a rhumiwile hi Xikwembu (1 Tihosi 17:7-17). Ku nyika eka munhu wa Xikwembu ku tise muhlolo lowu n'wi hanyiseleke ku fikela loko dyandza ri helile eIsrayele. Na Pawulo u kombisa leswaku Vafilipiya va ta andzisiwa ngopfu hikwalaho ko nyika ntirho wakwe (Vafilipiya 4:18-19, Hesekiele 44:30).

4) Ku nyika i ndlela ya hina yo famba emahlweni emfun'weni wa Xikwembu.

5) Ku nyika ku hi veka eka makungu ya hina ya le tilweni; ku tlhela ku hi rhurhela emahlweni hi ku hi pfumelela ku hetisa leswi hi vitaniweke ku va swona emisaveni. Xikombiso: Abrahama a nga swi kotanga ku va tata wa matiko yo tala loko a nga nyikanga n'wana wakwe Isaka. Leswi a nyikeke swi n'wi pfulele nyangwa leswaku a va hinkwaswo leswi Xikwembu xi n'wi vitaneke ku va swona. Ku engetela, loko mukholwa a nyika nkarhi wakwe eka Hosi, hi kona a nga fika eka makungu ya yena ya le tilweni.

6) Ku nyika ku pfuna leswaku hi famba hi mikateko ya Xikwembu evuton'wini bya hina, naswona ku endla leswaku hi tirha hi mikateko eka hinkwaswo leswi hi endlaka.

7) Ku nyika ku endla leswaku hi va migodi ya mikateko leyi Xikwembu xi nga tirhisa ku khumba vutomi bya vo tala. Loko hi ya emahlweni hi nyika, hi ta tshama hi ri migodi ya mikateko leyi nga tshama yi nga heli.

SWI HLAMARISA LESWAKU U NYIKA SWO TALA NI HI XITLHAVELO

1) Ku nyika swo tala ni hi xitlhavelo swi kombisa ripfumelo leri hetisekeke eka Xikwembu, hikwalaho, Xikwembu xi tsakisiwa loko hi ri na ripfumelo leri hetisekeke eka xona, naswona hi kona ntsena laha Xi nga kotaka ku ti kombisa hi ku helela evuton'wini bya hina.

2) Ku nyika swo tala ni hi xitlhavelo swi pfuna van'wana hi ku hatlisa naswona swi kurisa Mfumo wa Xikwembu. Loko swi tlhela swi tsakisa Xikwembu hikuva Xi lava leswaku vanhu va xona va pfuniwa hi ku hatlisa ni hi ku tala.

3) Ku nyika swo tala ni hi xitlhavelo swi pfula minyango leyikulu evuton'wini bya hina loko hi hetisisa makungu ya Xikwembu. Loko hi nyika swo tala hi xitlhavelo, hi ta kuma ku andza ko tala hikuva Xikwembu xi andzisa munhu hi ku ya hi ndlela leyi a nyikaka ha yona. I ku antswa swinene ku andza ku tlula mpimo hikuva hi ta kota ku pfuna van'wana (2 Vakorinto 9:6, Swivuriso 11:24).

4) Ku nyika swo tala ni hi xitlhavelo swi endla leswaku hi hetisisa ku rhandza ka Xikwembu evuton'wini bya hina. Xikombiso xin'wana i xa Abrahama, loyi a faneleke ku nyikela Isaka a nga si va tata wa matiko. Xikombiso xin'wana: loko mukholwa a nyika swakudya, vurhongo ni nkarhi wa swilo swin'wana hi xitlhavelo, a tlhela a nyika nkarhi wolowo eka Xikwembu, Xikwembu xi ta n'wi nyika ku hlavuteriwa ni matimba yo endla ku rhandza ka xona naswona hi sweswo u ta heta ntirho wa Xikwembu hi ku hetiseka.

5) Minkarhi yin'wana Xikwembu xi nga hi endla leswaku hi nyika hi xitlhavelo tanihi leswi ku humeleleke eBukwini ra Mintirho, laha vanhu va xavaka misava ya vona ni swihaha swa vona va nyikela mali eka ntirho wa Xikwembu. Ku nyika ka muxaka lowu swi endla leswaku ntirho wa Xikwembu wu kula hi ku hatlisa swinene.

SWI VANGAMBI SWO NGA NYIKI

(1) Loko hi nga nyiki hi nga swi koti ku teka xiave eka ntirho wa Xikwembu emisaveni.

(2) Loko hi nga nyiki hi nga koti ku famba ehansi ka mikateko ya Xikwembu evuton'wini bya hina. (Mikateko ya Xikwembu a yi vulavula hi timali ntsena, kambe yi khumba vutomi bya hina hinkwabyo.)
(3) Loko hi nga nyiki hi nga fambi hi ntumbuluko wa hina wa moya hikuva ku nyika i ntumbuluko wa hina.
(4) Loko hi nga nyiki Xikwembu xi nge koti ku tirhisa hina ku khumba vutomi bya van'wana.
(5) A hi nge koti ku famba emahlweni na Xikwembu loko hi nga nyiki, hikuva Xikwembu xi hi tlakusa loko hi nyika leswi hi nga na swona.
(6) Mikateko ya hina yi ta tshikeleriwa, naswona hi ta va swisiwana loko hi nga nyiki. Lazaro i xikombiso lexinene; a ri ni ntwanano na Xikwembu, naswona hi ku landza ntwanano wolowo a a nga fanelanga ku va musuhi. Kambe Bibele yi hlamusela leswaku a ri musuhi. Loko hi languta nchumu lowu n'wi endleke musuhi, hi leswaku Lazaro u kombela ematshan'weni ya ku nyika (Luka 6:38). Hikwalaho a swi kotanga ku famba ehansi ka mikateko ya ntwanano lowu a nga na wona na Xikwembu. Loko a kombela, u amukela exikarhi ka vanhu, kambe loko a nyikile, Xikwembu a xi ta n'wi nyika hi xona xi ri xoxe hambileswi Xi nga tirhisa vanhu ku n'wi nyika. Loyi a nyikaka u ta tshama a ri ni swo tala (Swivuriso 11:24).

HA YINI XIKWEMBU XI LAVA NI KU ENDLA NDLELA YA LESWI VANA VA XONA VA NGA HUMA EMAFAMBI NI KU RIHLURHIWA HI TIMALI NI SWILO LESWIN'WANA SWA MISAVA (2 Vakorinto 8:9, 3 Yohane 1:3, Swivuriso 13:22)
Xisusa lexi endlaka Xikwembu xi lava leswaku vana va xona va fuwa ni ku kuma rifuwo ra misava i leswi landzelaka:
1) Xikwembu i Tata lonene, naswona xi lava leswaku vana va xona va hanya hi ku tsaka va nga pfumali nchumu. Xi rhandza ndyangu lowu hanyaka hi ku tala.
2) Xikwembu xi lava leswaku vana va xona va lawula misava hikuva xi yi tumbuluxele vona ku sukela eku sunguleni, kambe Adamu u yi nyikile Sathana hikuva a tsandzekile ku yingisa Xikwembu. Sweswi Xikwembu xi lava leswaku vana va xona va lawula misava ni hinkwaswo leswinene leswi nga eka yona hi ripfumelo hikuva Xi tekile vukongomisi lebyi eka Sathana loko Yesu a pfuxiwile eka vafi. Hinkwaswo leswi nga swinene emisaveni i swa Hosi, kambe hi fanele ku hanya eka swona hi ripfumelo.
3) Xikwembu xi lava leswaku vana va xona va aka mfumo wa xona emisaveni, naswona a va nge swi koti ku swi endla loko va nga ri na rifuwo, hikuva swi lava mali yo tala leswaku Evhangeli yi hangalaseka. Naswona mfumo wu kula loko vanhu va ponisiwa ni loko va kula hi ripfumelo (Deteronomi 8:18). Xikwembu xi lava leswaku vana va xona va va va humelela swinene ku tlula hinkwavo emisaveni hikuva va ni vutihlamuleri byo aka mfumo wa xona. Xikwembu xi nyike vana va xona matimba yo humelela ni ku sungula hinkwaswo leswi va endlaka, kambe ripfumelo ri va pfuna ku hanya eka mfumo wolowo, lowu vonakaka hi ku byala ka vona, lowu nga ku nyika ka vona. Leyi i ndlela ya mfumo: ku byala ni ku tshovela – ku nyika ni ku amukela.
4) Xikwembu xi lava leswaku vana va xona va pfuna lava pfumalaka ni lava swi va tikaka, naswona va nge swi koti ku va pfuna loko va ri swisiwana (Vagalatiya 2:10).

NDLELA YA XIKWEMBU YO HANYA U NGA RI NI SWIKWELETANA:
Xikwembu a xi lavi leswaku vana va xona va va mahlonga hi ndlela yihi ni yihi. Yesu u tile ku ta hi nyika ntshunxeko hi ku helela. Hi tiva leswaku swikweletana swi endla munhu hlonga. Xikwembu a xi tsaka loko hi hanya hi swikweletana (Varhoma 13:8). Ku va ni swikweletana a hi xidyoho, kambe a hi ku rhandza loku hetisekeke ka Xikwembu eka vana va xona. Ku va ni swikweletana leswi ku endlaka hlonga naswona u nga swi kotiki ku hakela swi nga tsakisi Xikwembu. Sweswi Xikwembu xi kota ku ku ntshunxa eka swikweletana hi ndlela ya muxaka. Hi tiva leswaku etilweni a ku na swikweletana kumbe vuhlonga; hikwalaho loko mfumo wa Xikwembu wu humelela evuton'wini bya wena, swikweletana swi ta nyamalala. Hi ta languta leswi u faneleke ku swi endla leswaku u tshama u ri mahala eka swikweletana. A hi xiboho xa Xikwembu leswaku u endla swilo hinkwaswo hi ku xava ka nkarhi. A ndzi vulanga leswaku ku va ni swikweletana i xidyoho, kambe a hi ku rhandza loku hetisekeke ka Xikwembu eka wena tanihi n'wana wa xona.
U fanele ku tiva leswaku loko Xikwembu xi pfune vamakwavo hi ndlela yo karhi, na wena xi nga ku endla hilaha ku fanaka loko u tshemba hikuva a ku na ku navela ka vanhu va tikhwiri eka xona.

1) Tiva ntwanano wa wena na Xikwembu. Hi ku ya hi ntwanano wa wena na xona, u fanele ku hanya ehenhla ka swikweletana. Xi vule leswaku u ta lombela vo tala kambe a wu nge lombi eka munhu (Deteronomi 28:12-14).
(2) Va tshembeka eka Xikwembu hi ku hetisa rito leri tsariweke: nyika mintlhari ni switlhavelo leswi xi nga ta xiximiwa ha swona; famba hi ripfumelo eka Rito ra xona naswona u rivalela, u famba hi ripfumelo, ku nga ri hi leswi u swi vonaka kumbe ku titwa.
(3) Endla ku ya hi rito ra Xikwembu leri vulavuriweke (rhema). Endla hinkwaswo leswi Xikwembu xi ku hlamuselaka

leswaku u swi endla: loko xi ku byela leswaku u nyika laha kumbe kona, endla sweswo. Loko xi lava leswaku u endla nchumu wo karhi, endla hi ripfumelo u nga tsandzisi nkarhi.
(4) Tshamela ku tlhela u vula hi nomu hi ripfumelo leri tiyeke leswaku u nga ri na swikweletana. U fanele ku vula leswi nkarhi hinkwawo hi ku tiyisela. Loko u sungula u nga ehleketi—vulavula ntsena u ku, "Hi tlhela hi ku nkhensa Tatana hikuva ndzi mahala eka swikweletana."
(5) Pfuna van'wana eka swikweletana swa vona, hambileswi swi nga xisweswo hi mpfhuka lowutsongo. Hi leswi u nga na swona pfuna van'wana leswaku va huma eka swikweletana. Xikwembu xi ta endla leswi u endlaka eka van'wana eka wena. Swi vula leswaku Xi ta tirha hi matimba ya xona lamakulu ku ku ntshunxa eka swikweletana swa wena, hambileswi swinga va swikulu. Leswi u byalaka swi ta tshoveriwa, naswona u ta tshovela ngopfu ku tlula leswi u byi byaleke.
(6) Tshamela ku nkhensa Xikwembu hikuva xi ku ntshunxile eka swikweletana; u nga vileli hambi kan'we, kambe u nkhensa eka swiyimo hinkwaswo.
(7) Va vanghana eka ntirho wa Xikwembu kumbe eka muhlayisi wa Xikwembu. Hinkwaswo leswi Xikwembu xi swi endlaka misava, xi swi endla hi vanhu. Kuhlanganisiwa i ku nyika eka kereke laha u nga kona, kumbe leyi u tshemba leswaku yi rhumiwile hi Xikwembu, kumbe laha u tiyeke hi mbilu leswaku Xikwembu xi tirha kona. Seketela hi ndlela leyi u kotaka, hikuva loko u pfuna ku aka mfumo wa Xikwembu, na xona xi pfuna ku aka vutomi bya wena. Ku ni swikombiso swo tala eBibeleni, kambe ndzi tahlanganisa switsongo: (2 Tihosi 4:4-8) umbalane loyi u ntshunxiwile eka swikweletana hikwalaho ko hlanganyela na Elisha, murhandziwa wa Xikwembu. (2 Tihosi 6:1-8) nandza wa Elisha u ntshunxiwile eka swikweletana swa xifomo xa sele hileswi a hlanganyeke na Elisha murhandziwa wa Xikwembu. Leswi swa nkoka i ku hlanganyela ni mpfumelelo wa Xikwembu (mpfumelelo i ku humelela ka Xikwembu eka munhu). A swi vangi nchumu loko u hlanganyela ni un'wana wa vatirheli va Xikwembu kumbe ntirho wa Xikwembu, kambe ntsena laha u tiyeke hi mbilu leswaku Xikwembu xi tirha kona. Ku hlanganyela ni ntirho wa Xikwembu a swi ku ntshunxeki ntsena eka swikweletana, kambe swi tlhela swi ku endla leswaku u famba ehansi ka mikateko ya Xikwembu hi ndlela leyi hlawulekeke. Xi ta ku andzisa hi ku anakanya ka le henhla.
(8) Va na vutihlamuleri lebyi tiyeke hi wena. U nga tihlomi ni swikweletana swin'wana loko u rindza ku ntshunxiwa eka leswi u nga na swona. Tshika ku tihungasa hi swilo leswi u swi rhandzaka nkarhi wo koma; u nga ringeti ku swi xava hi ka kredit. Dyondza ku kombela swilo eka Xikwembu hi ripfumelo (Mathewu 7:7-12), u nga ringeti ku xava hi kredit hi ku hatlisa.

Leyi i ndlela ya ntirho wa ripfumelo. Ripfumelo ri tirha minkarhi hinkwayo loko ri tirhiseriwa hi ndlela leyi faneleke hikuva ripfumelo i nawu lowu tirhaka eka hinkwavo lava va wu tirhaka hi ndlela leyi faneleke. Loko u endla swilo leswi, nchumu wihi ni wihi wu nga humelela ku ku ntshunxa eka swikweletana leswi u nga na swona. Swikweletana leswi swi nga susiwa hi ndlela ya muxaka, kumbexana u kuma ntirho lowu kombelaka leswaku u hakela hi ku olova, kumbe munhu un'wana a nga ku hlayisa, kumbe nchumu wihi ni wihi wu nga humelela ku ku ntshunxa eka swikweletana.
Naswona loko u ntshunxiwile eka swikweletana, tshama hi milawu ya mfumo wa Xikwembu eka hinkwaswo. Hanya hi ku byala ni ku tshovela, ku nga ku nyika. Loko u nyika, Xikwembu xi ta tiyisisa leswaku u famba ehansi ka mikateko ya xona. Hanya hi ripfumelo, kombela eka Xikwembu swilo leswi u swi lavaka, naswona u ta tiva leswaku swi olova swinene ku swi kuma u nga ri na swikweletana. Hanya hi mihandzu ya Moya, naswona yin'wana ya mihandzu ya Moya i ku tikhoma.

SWIVULA NI SWIHATLIKI SWA VANHWALA, VA RHANDZIKI KU LOMBA NI VA BYALAKA MBHEWU

VANHWALA
1) Vanhwala i mahlonga; hi swi vona eka Lazaro loyi a rhandzaka Hosi kambe a ri musuhi naswona a hanya hi ku kombela. Hosi Yesu u hi byela leswaku hi fanele ku nyika, kambe yena hi ku rhandza u hlawule ku tlhela a kombela. Loko u kombela, vanhu va ku nyika hikwalaho ka ntumbuluko wa vona wa nyama, naswona ntumbuluko wa munhu hi ntumbuluko wu rhihile swinene.
2) Vanhwala va tlheriseriwa hi leswi va nyikiwaka hi vanhu.
3) Vanhwala a va fambeki ehansi ka mikateko ya Hosi hikuva mikateko leyi yi humesiwa hi ku nyika (Swivuriso 11:24).
4) Vanhwala a va koti ku hetisisa xikongomelo xa Tata Xikwembu eka vona. Ku kombela a hi mfumo wa Xikwembu.

VA RHANDZIKI KU LOMBA (Loaners / Borrowers)
Ku lomba a hi xidyoho, kambe a hi ku rhandza loku hetisekeke ka Xikwembu eka vana va xona (Deteronomi 28:12-13) (Varhoma 13:8-10).
1. Lava lombaka i mahlonga eka lava va va lombeke (Swivuriso 22:7).

2. Lava lombaka va tlheriseriwa hi leswi va swi lombeke ntsena.
3. Lava lombaka va rila nkarhi. Va fanele ku rindza ku nyikiwa leswi va swi lombeke.
4. Lava lombaka va nga twa ku karhatiwa swinene. Va karhateka ngopfu loko va fanele ku hakela leswi va swi lombeke kambe va nga ri na mali. Xikwembu a xi lavi vutomi byo tano eka vana va xona.

VA BYALAKA MBHEWU (Va nyikaka)
1. Lava byalaka mbewu va katekisiwe (Mintirho 20:35; Swivuriso 11:24): Leswi swi vula leswaku va ni matimba ya Tata Xikwembu eka mimoya ya vona, lama endlaka leswaku va humelela eka hinkwaswo leswi va endlaka. Hambi va sungula embilwini, mikateko leyi yi ta endla leswaku ntirho wa vona wu humelela.
2. Lava byalaka mbewu va odpala endzhaku ko byala. Marka 4:27 yi vula leswaku loyi a byalaka, u byala ivi a odpala hi ripfumelo, a tshemba hi ripfumelo ni ku langutela leswaku Tata Xikwembu xi ta endla mbewu yakwe yi kula hi ndlela ya muxaka ni ya vugandzeri, hambileswi a nga tivi leswaku yi kula njhani hikuva swi humelela hi milawu ya moya. U ta vona ntsena leswaku swilo swi humelela eka yena hi ndlela ya muxaka hi ku ringanela.
3. Lava byalaka mbewu va humelela naswona va andzisiwa hikuva Tata Xikwembu hi xona xi andzisaka mbewu ya vona loko va byala (2 Vakorinto 9:6). Naswona swilo swa vona swi tirha hi ndlela ya muxaka, ku tlula ku twisiseka. Loko va byala, Tata Xikwembu xi nga tirhisa vanhu ni swiyimo swo hambana-hambana ku va pfuna tanihi ntshovelo wa mbewu ya vona (Luka 6:37-39).
4. Minkarhi yin'wana lava byalaka mbewu a va languteli nkarhi wo leha hikuva loko va byala hi ripfumelo, swihlamuseki leswi nga ku tisa tinhlamulo ni ku phungha swi nga humelela hi ku hatlisa.
5. Lava byalaka mbewu a va na mpfuxeto: Loko lava byalaka mbewu va byala hi ripfumelo, swilo swo hlamarisa swi nga humelela hi ndlela yo ka yi nga ri na mpimo hikuva Tata Xikwembu hi xona xi swi endlaka hi matimba ya xona yo hlawuleka tanihi ntshovelo wa mbewu ya vona.

SWILO SWA NKOKA MALUNGHANA NI MBHEWU NI MUBYALI
1. Mbewu i nchumu hinkwawo lowu nga wa wena lowu u nyikaka. Yi nga va nkarhi, mali, ntirho lowu u wu endlaka, ku endla kahle, mintirho ya musa, leswi u nga na swona loko u swi nyika.
I mbewu hikuva nchumu wun'wana ni wun'wana lowu u wu endlaka eka van'wana, Tata Xikwembu xi ta tlhela xi ku endlela wona hi ku tlula-mpimo ku tlula leswi u swi endleleke van'wana (Luka 6:35-39).
Lexi nga xa wena (nhundzu ya wena) swi nga va mbewu loko u yi nyika hi ripfumelo. Leswi nga xa wena loko swi nga si va mbewu, a swi na matimba yo andza. Kambe loko u swi hundzula mbewu hi ku swi nyika hi ripfumelo, swi sungula ku va ni matimba yo andza, ntsena tanihi mbewu leyi andzaka loko yi tsariwile emisaveni.

2) Mbewu yi byeriwa tanihi goza ra ripfumelo kambe ntshovelo wu ta fika hi muxaka ni hi vugandzeri lebyi humaka eka Tata Xikwembu hi ndlela ya xona ya muxaka leyi minkarhi yin'wana yi hlamarisaka miehleketo ya munhu.

3) Munhu u tshovela leswi a swi byaleke, ni leswi a swi vuleke ni leswi a nga swi kombelaka. Xikombiso i Solomoni. U byale swiharhi leswi a swi nyikaka Xikwembu kambe u kombele vutlhari. U kumile vutlhari ni swiharhi ni rifuwo ro tala ni ku hlonisiwa ku tlula leswi a fanele ku swi kombelela. Tanihi mbewu ya nsinya wa apula: u byala mbewu kambe u tshovela ximuţi hinkwaxo ni mintsandzandzandza ya kona ni mapapa ni maapula yo tala, naswona hinkwaswo leswi swi na nkoka. Mintsandzandza yi nga endla nsuku ni fenichara, mapapa ma nyika oksijeni naswona ma nga va na vutshunguri, maapula i swakudya naswona ma ni mberhu yo tala exikarhi ka wona leyi tlhela yi byeriwa, hilaha swi endlaka ntshovelo ku va nchumu lowu tisa mikateko yo tala.

4) Mbewu ya wena yi nga ku tirhela emisaveni leyi ni emisaveni leyi taka hikuva Tata Xikwembu a xi rivali ni siku ni siku a nge rivali mintirho ya wena leyinene leyi u yi endlaka eka xona. Yi ta vulavula emisaveni leyi ni le misaveni leyi taka.

5) Mbewu ya wena yi nga ku pfulela minyango leyikulu naswona yi ku hlanganisa ni vanhu lavakulu evuton'wini bya wena. U byala mbewu hi ripfumelo, ivi u yi chela hi ku vula Rito ra ripfumelo, ku profeta, ku dzunisa ni ku nkhensa Xikwembu, ivi u vula ehenhla ka mbewu ya wena leswi u langutelaka leswaku yi swi vanga, ivi u odpala u langutela ntshovelo wa wena. Tata Xikwembu xi ta tiyisisa leswaku u tshovela leswi u swi byaleke ni leswi u swi vuleke ehenhla ka mbewu ya wena ni swilo swin'wana leswinene leswi u nga ha nga swi ehleketekangi kumbe ku swi langutela.

6) Hi nga byala mbewu ya nchumu wihi ni wihi lowu hi wu lavaka kumbe lowu hi wu langutelaka eka Tata Xikwembu. Lexi nga xa nkoka i ripfumelo ni ku hlavuteriwa ka leswi u swi endlaka loko u byala. U nga byala mbewu u langutela xivumbeko lexintshwa kumbe xiyimo lexintshwa evuton'wini bya wena; u nga byala leswaku xiyimo xo karhi xi hela evuton'wini bya wena. Hi ku twisisa ka wena ni hi ripfumelo, loko u nyika mbewu ya wena, u twisisa leswaku loko mbewu ya wena yi fa, xiyimo xexo lexi u nga xi laviki xi ta fa na xona, naswona loko mbewu yi pfuka yi ri ni miri lowuntshwa, yi ta pfuka yi ri ni nkarhi lowuntshwa kumbe xiyimo lexintshwa lexi u xi langutelaka evuton'wini bya wena.

7) Mbewu ya wena yi fanele ku byeriwa emisaveni leyi yo saseka. Misava leyi yo saseka i laha u vonaka ntirho wa Xikwembu kumbe musa ni mpfumelelo wa Xikwembu wu ri kona. Mbewu leyi nyikiwaka vatirheli va Xikwembu ni ntirho wa xona hi ku kongoma hi yona yi tirhaka hi ku hatlisa ni hi ku tlakuka hikuva hi ku endla tano u nyika Xikwembu hi xona ni ntirho wa xona ni xikongomelo xa xona hi ku kongoma. Hi swi vona leswi eBibeleni laha vatirheli va Xikwembu a va nyikiwa swilo. Minkarhi hinkwayo loko va nyikiwa hi ku xixima, mikateko ya muxaka yi wela ehenhla ka loyi a nyikeke. Hi se hi hlamusile mhaka leyi eka dyondzo leyi.
Hi nga tlhela hi nyika laha hi kumaka ku hlavuteriwa ko nyika, kungava eka vanhu, tikhamphani, minhlangano ya vutshembeki kumbe lava pfumalaka. Ku nyika loku na kona i ka nkoka, kambe ku hambana ni ku va ehansi ka mpimo wa le hansi loko ku ringanisiwa ni ku nyika ntirho wa Tata Xikwembu ni vatirheli vakwe hi ku kongoma hikuva van'wana va vanhu lava pfumalaka kumbe tikhamphani a va lave ntirho wa Xikwembu tanihi lexikulu.
Xiphemu xin'wana lexi nga xa nkoka i ku byaleka eka vatswari va hina va moya ni vatswari va hina va nyama. Leyi i ndlela yin'wana ya ku byala hi le ka mpimo wa le henhla.

8) Minkarhi yin'wana hi nga byala nchumu lowukulu hi xitlhavelo, nchumu lowu nga wa nkoka eka hina lowu hi nga wu nyikaka hi ku ya hi ripfumelo ra hina kumbe hi ku hlavuteriwa ka Moya Lowunene eka hina. Xikwembu hakanyingi xi hi susumetela ku endla leswi loko Xi lava ku tisa nchumu lowukulu evuton'wini bya hina, kumbexana ku cinca ka xiyimo kumbe ku hlanganisiwa na munhu wa nkoka kumbe nchumu wihi na wihi. Xi nga tlhela xi endla leswi leswaku mbilu ya hina yi tshama yi kongomile eka xona tanihi xo sungula.

YA ENDLA KU FIKA MISAVA HINKWAYO
Eka vutomi lebyi, marito ya makumu ya munhu loyi a nga ta suka kumbe ku fa i ya nkoka swinene hikuva ma huma embilwini. Lawa i marito ya makumu Yesu a ma vuleke a nga si ya etilweni, "Ndzi nyikiwile matimba hinkwawo etilweni ni emisaveni." Yesu u tile ku endla ndlela leswaku vanhu va ya eka Xikwembu hi Yena. U hetisile ntirho lowu hi ku helela. A ku na munhu loyi a faneleke ku fa nakambe. Leswi nga embilwini ya Yesu Kriste sweswi i leswaku munhu un'wana ni un'wana a n'wi tiva; va fanele ku ponisiwa eswidyohweni swa vona. Xisusa xin'wana xa nkoka lexi endlaka Yesu a nyika kereke Moya Lowunene i leswaku hi n'wi chumayela hi ku humelela. Hi其他 marito, hi byela vanhu ha Yena.
Mimangaliso ya Moya Lowunene yi landzelela ntirho wo byela vanhu hi Yesu (Marka 16:15-18).

SWI VULA YINI KU YA MISAVA HINKWAYO?
1) Ku ya misava hinkwayo i ku teka mahungu ya Kriste u ya na wona emisaveni: Hi其他 marito, a swi vuli leswaku hinkwavo hi ta ya matikweni man'wana, kambe hinkwaswo hi fanele ku teka mahungu ya Kriste hi ya na wona matikweni hi tinyiko ni ku vitaniwa ka hina. Van'wana va vitaniwe ku ya hi miri ematlhangwini yo hambana-hambana va ri na Evhangeli. Van'wana va vitaniwe ku seketela Evhangeli hi timali ta vona ni tinyiko leswaku Evhangeli yi hangalaseka, xikombiso: Timoto, timali, swBuildings, switirhisiwa swa mapapila ni swin'wana. Van'wana va vitaniwe ku khongela hikwalaho ka Evhangeli hi nkarhi wolowo se va seketela hi tindlela tin'wana. Hinkwerhu hi fanele ku byela vanhu hi Yesu, hi tlhela hi seketela sweswo hi mali ni ku khongela ku kula ka Mfumo wa Xikwembu, lowu fikaka hi ku hangalasiwa ni ku kurisiwa ka Evhangeli, hikuva Mfumo wa Xikwembu wu kula loko vanhu va ponisiwa.
2) Ku ya emisaveni hinkwayo swi tlhela swi vula leswi landzelaka: Misava ya wena i laha u kotaka ku fika kona. Misava ya munhu yin'wana yi nga va entirhweni wakwe kumbe ekaya ka yena. Misava ya un'wana yi nga va matiko yo hambana-hambana ni tindhawu to ya hangalasa Evhangeli; kasi vutomi bya un'wana byi nga va tiko ra yena ra le kaya. Swi hambana hi mukholwa. Van'wana va ni ntirho wo endla vadyondzisiwa va vanhu. **VAKHOLWA HINKWAVO VA FANELE KU TEKA XIAVE EKA NTSIMU LEYI.** Un'wana ni un'wana u fanele ku byela vanhu lava a hlanganaka na vona hi Evhangeli, naswona a va rhumela ekerekeni.

TINDLELA TO HAMBANA-HAMBANA TA KU YA EMIKUMU YA MISAVA:
Ntsena wa nkoka lowu mukholwa a faneleke ku wu twisisa i leswaku tindlela to ya emakumu ya misava ti hambana hi mukholwa un'wana ni un'wana. Ku ya emakumu ya misava swi nga teka swiyenge leswi landzelaka hi ku ya hi mukholwa:

1) Eka van'wana swi nga va ku ya matikweni yo hambana-hambana va ya chumayela Evhangeli. Leswi swi nga endliwa hi ku endla mintsombano ni ku sungula tikhereke ni swikolo swa Bibele ni swilo swin'wana swa ku kurisa Evhangeli. Vakholwa vo tala lava tekaka xiave eka ntirho lowu i lava vitaniweke eka ntirho wa ntlhanu wa kereke. Van'wana va tlakusiwile hi ku hlawuriwa ku letela van'wana leswaku va va vadyondzisiwa hi ku va veka emfun'weni wa Xikwembu hi ku va dyondzisa ni ku vabulela Rito leswaku va tiyisiwa eripfumelweni. Leswi hinkwaswo i swilo swa ku ya emakumu ya misava.
2) Van'wana va ya emakumu ya misava hi ku humelela eka thelevhixini, radiyo ni eka Internet va ri karhi va chumayela ni ku kombisa Evhangeli.
3) Van'wana va ya emakumu ya misava hi ku letela vakholwa van'wana, kutani va va rhumela ku ya endla mintsombano ya Evhangeli kumbe ku sungula tikhereke.
4) Van'wana va ya emakumu ya misava hi ku seketela lava va yaka hi miri hi timali ta vona ni ku khongela. Lava seketelaka eka mianakanyo ya Xikwembu va fika emakumu ya misava, naswona va kuma muholo lowu fanaka ni lava va yeke hi miri. Un'wana ni un'wana u ni xiphemu xa ku vulavula eka ntirho lowu.

VAKHOLWA HINKWAVO VA FANELE KU HLULA VANHU VA BALETLWA EMFUN'WENI WA XIKWEMBU:
Vakholwa hinkwavo va fanele ku tshama va byela vanhu hi Yesu. Mukholwa un'wana ni un'wana u fanele ku byela van'wana hi Kriste, loko a vitaniwile eka ntirho wa ntlhanu wa kereke kumbe a nga vitaniwanga. Loko a va byela hi yexe kumbe a va byela hi ntlawa eka crusade, u fanele ku va byela ntsena. Loko a tirha ebankini kumbe a ri mudyondzisi wa xikolo, kumbe a ri muprista kumbe evhangalisti, u fanele ku hlula vanhu ku nghena emfun'weni wa Xikwembu hi Yesu. Loko vakholwa va endla ntirho lowu, va fanele ku tirha hi tinyiko ni swikombiso swa Moya Lowunene. Leswi swi twiseka hikuva Bibele yi te swikombiso swi ta landzelela vakholwa hinkwavo, ku nga ri vaprista ntsena (Marka 16:15-17).

LOKO VA HLURIWILE VA FANELE KU ENDLIWA VADYONDZISIWA:
Loko vanhu lava va nghenile emfun'weni wa Xikwembu, va fanele ku dyondzisiwa ku va vadyondzisiwa (Matewu 28:18-20). Va fanele ku humesiwa eku bibilerini, va dyondzisiwa ku fikela loko va famba tanihi vana vakulu va Xikwembu. Un'wana ni un'wana u fanele ku hetisisa xiphemu xakwe xa ntirho wa vutirheli, hikuva vakholwa hinkwavo i vatirheli emfun'weni wa Xikwembu (Vaefesa 4:11-17).

NDLELA YO OLVA YO BYELA VANHU HI YESU
(1) Loko u ta vulavula ni munhu, n'wi tshinelela hi xichavo, ku titsongahata ni ku olova.
(2) Loko u sungula, u nga tshuki u sungula hi ku n'wi solela swilo, tanihi: ku vulavula hi swinsisi swa yena swa moya kumbe swilo swa yena swa le handle hikuva leswi swi ta endla leswaku a pfala mbilu.
(3) U nga vulavuli hi tikhereke eku sunguleni. Vulavula hi Bibele.
(4) Ndlela yo olova yo sungula i ku vutisa munhu leswaku xana wa tiva leswaku i yini lexi tshamaka loko a fa, kumbe laha a ya kona loko a fa. Vanhu vo tala va ta ku a va tivi. Kutani u n'wi hlamusela leswaku Bibele yi vula leswaku wa swi kota ku va ni ku tiyiseka. Van'wana va ta ku va tiva leswaku va ya etilweni, kambe loko u va vutisa leswaku ha yini va vula sweswo, va ta byela hi mintirho ya vona leyinene. Kutani u ta va dyondzisa ndzimana leyi nge: "Hikuva hi musa mi ponisiwile hi ku pfumela—ku nga ri ku suka eka n'wina, i nyiko ya Xikwembu" (Vaefesa 2:8).
(5) Xisusa xa swivutiso leswi i ku pfuna munhu a vona leswaku wa swi lava ku tiva leswi nga ta humelela endzhaku ka rifu.
(6) Sungula hi ku byela munhu hi xilaveko xa ku amukela Kriste; papalata ku tirhisa rito ra "ponisiwa", kambe tirhisa "ku velekiwa nakambe". Xisusa xa xona i leswaku vanhu vo tala a va twisisi leswaku ku ponisiwa swi vula yini. Van'wana va ehleketa leswaku va ponisiwe hikuva va ya ekerekeni, van'wana hikuva va nyikuriwile loko va ha ri swinhwana. Van'wana va sandza nsindziso; van'wana va ehleketa leswaku nsindziso i kereke leyikulu yo karhi.
Sweswi, ku tirhisa rito ra "ku velekiwa nakambe", hikuva vanhu vo tala a va swi tivi leswi swi vulaka swona, swi pfuxa

ku lavi ku tiva, leswi endlaka leswaku va yingisa leswi u nga ta swi vula. Sungula hi Yohane 3:3, leyi vulaka leswaku loko munhu a nga velekiwanga nakambe, a nge koti ku vona mfumo wa Xikwembu. Hlamusela leswaku ku velekiwa nakambe a swi vuli ku nyikuriwa loko u ha ri ntsongo. Ematleni, vula leswaku i ndlela yin'we ntsena yo nghena emfun'weni wa Xikwembu.

(7) Loko u vona leswaku munhu u ku yingisa naswona a lava ku twisisa ku velekiwa nakambe, n'wi hlamsela Varhoma 10:9, leyi vulaka: "Loko u kombisa hi nomu wa wena leswaku Yesu i Hosi, u tlhela u pfumela embilwini ya wena leswaku Xikwembu xi n'wi pfuxile eku feni, u ta ponisiwa."
Hlamusela leswaku ku velekiwa nakambe i ku fana ni ku ponisiwa. tlhela u hlamusela leswaku nsindziso a hi kereke yo karhi, kambe i nchumu lowu humelellaka munhu un'wana ni un'wana loko a amukela Yesu Kriste.

(8) Hlamusela leswaku ku pfumela hi mbilu ku hambana ni ku pfumela hi mianakanyo. Ndzimana leyi eka Varhoma yi te hi pfumela hi mbilu. Va byela leswaku ku pfumela hi mbilu i ku pfumela hi ndlela ya Xikwembu. Lexi sungula i ku ta eka Xikwembu hi Yesu ntsena. U nga va hlayela Yohane 14:6, Mintirho 4:12, 1 Timotiya 2:5. Tindzimana leti ti kombisa leswaku Yesu hi yena ntsena ndlela yo ya eka Xikwembu. Va byela leswaku va fanele ku tshika tindlela hinkwato ta khale, ku gandzela swikwembu swa vakokwana, leswi hinkwaswo. Va hlayela Deteronomi 18:9-14. Ku pfumela hi mbilu swi vonaka hi mintirho ya hina leswaku hi pfumele hi ntiyiso eka Kriste. U tlhela u va hlamusela leswaku loko hi pfumele hi mbilu, hi ta va ni ku tiyiseka embilwini ya hina leswaku hi vana va Xikwembu (Varhoma 8:15).

(9) Eka nkarhi lowu, vanhu vo tala va ta vona leswaku a va ponisiwanga hikuva a va pfumelanga hi mbilu, kambe va pfumerile hi mianakanyo ntsena. Lawa i nkarhi wa nkoka hikuva sweswi u ta nyika munhu yelowo nkarhi wo amukela ku ponisiwa. N'wi nyika nkarhi wo amukela Yesu evuton'wini bya yena. N'wi hlamusela hi ku terangeta leswaku u lava ku khongela na yena leswaku a velekiwa nakambe, kutani u n'wi khutaza leswaku a amukele ku ponisiwa.

(10) Loko va ku va lava ku ponisiwa, khongela na vona kwalaho kwalaho. U nga rindzi Ravuntlhanu leswaku muprista a va khongela, kambe va kongomisa hi xikhongelo xa nsindziso. Xikhongelo xa nsindziso a xi na marito yo hlawuleka, kambe xi fanele ku katsa marito lama endlaka leswaku loyi a khongelaka a titwa leswaku u tinyiketele vutomi, naswona lama kombisa Hosiwa, rifu ni ku pfuxiwa ka Yesu.
Xikombiso: "Hosi Yesu, ndzi ku amukela evuton'wini bya mina, ndzi pfumela leswaku u file ehenhla ka nsalela hikwalaho ka swidyoho swa mina, naswona u pfuxiwile eku feni hi siku ra vunharhu. Ndzi pfumela leswaku u Hosi ni Muponisi wa mina, Amen." U nga tirhisa xikhongelo lexi kumbe marito ya wena, kambe swa nkoka leswaku mhaka leyi yi katsiwe.

(11) Hlamusela leswaku endzhaku ko vula marito lawa hi nomu, u ponisiwe. A nga tiveka hi leswi a swi twaka kumbe ku nga swi twi hi mbilu. N'wi byela leswaku ntirho wu endliwile emoyeni wakwe naswona u fanele ku swi amukela hi ripfumelo. U fanele ku dyondza Testamente Leyintshwa ya Bibele. N'wi hlamusela leswaku a nga sunguli hi Testamente ya Khale hikuva yi ta n'wi hlambanisa ekuleni, kambe a sungule hi Leyintshwa hikuva yi tsariwile ku ya eka yena naswona yi kombisa leswaku u mani eKresteni ni ndlela yo endla swilo.

(12) N'wi rhamele ekerekeni; a fanele ku twisisa nkoka wo kuma kereke leyi hanyaka. Loko a tshama kule, n'wi byela leswaku a kume kereke leyi dyondzisaka hi nsindziso hi ndlela ya ntiyiso. Sweswi u nga n'wi hlamusela leswaku swilo swa moya leswi nga riki swa ntiyiso—swa tanihi swinsisi swa tinyanga, swilo leswi humaka eka vavula-dyambu swi hoxile—naswona u n'wi kongomisa leswaku u siya swilo sweswo. Leswi hinkwaswo leswi a nga na swona leswi humaka eka vaporofeta va mavandza, swa fanele ku susiwa ni ku hisiwa.

Tsundzuka leswaku u nga kombisa hi swikombiso swa Moya Lowunene kumbe u tirha hi tinyiko ta Yena loko u vulavula ni munhu yoloye. U nga kombisa swa yona emahlweni, exikarhi ka mhaka kumbe endzhaku ka ku vulavula na yena. U tirhisa tinyiko teto hi **magoza ya ntlhanu ya ripfumelo.**

SWIRILO SWA KU YA MISAVA HINKWAYO (LESWI VULAKA KU VEKISA EVHANGELI EKA NDLELA YA XO SUNGULA)

(1) Hi endla Xikwembu xi tsakile hikuva leswi endlaka nkoka eka xona swi endla nkoka eka hina (Luka 15:1-10). **(2)** Hi tlakusiwa emfun'weni wa xona naswona hi kuma muholo wa ku vangama ka xona (Daniyele 12:3). **(3)** Hi tekiwa tanihi lava vangamaka ehansi ka ku xiximiwa lokukulu (Matewu 18:1-6). **(4)** Ku tala ku nghena evuton'wini bya hina, hi swilo leswi hi swi lavaka ni leswi hi swi lavaka ntsena, hi swa moya ni hi swa nyama (Matewu 6:25-34). Yohane 6:1-14: ndzimana leyi yi kombisa leswaku mufana lon'wana u nyikele swinkwa swa ntlhanu ni tihove timbirhi leswaku lava a va yingisa Evhangeli va phameriwa, kambe yena u tlheriseriwe minkhapu ya 12 leswaku a endla ha yona hilaha a lavaka. Leswi swi kombisa leswaku loko hi rhangisa Evhangeli, kungava hi nkarhi wa hina, timali ta hina kumbe swilo hinkwaswo swa hina, hi ta tshama hi ri ni ku tala ku tlula leswi hi nyikeke naswona hi ta tlakuriwa hi moya ni hi nyama. **(5)** A hi nge tikhomiwi hi tingana hi Siku ra Vuavanyisi hikuva hi ta va hi endle ntirho wa Xikwembu hi ku helela (1 Yohane 4:17). Ndzimana leyi yi vula leswaku vutomi bya hina byi fana ni bya Kriste loko hi ha ri emisaveni. Hi tiva leswaku Kriste u vekile mfumo wa Xikwembu emahlweni ka hinkwaswo (Yohane 4:34). **(6)** Hi ta kuma ku eneriseka hikuva van'wana va humelele eka ku tiva Kriste hikwalaho ka hina. Hi ta tsaka ngopfu ku vona van'wana va ri etilweni hikwalaho ka hina.

SWI VANGAMBI SWO NGA YI MISAVA HINKWAYO (KU NGA VEKISI EVHANGELI EKA NDLELA YO SUNGULA):
(1) Xikwembu a xi ta tsakisiwa hi hina. Vanhu va ta lova va ya ehaveni ya xikwembu xo biha (gehena), naswona lava a hi ri ni vutihlamuleri byo va hlula, ngati ya vona yi ta lava eka hina (Ezekiyele 3:16-22, Mintirho 18:5-7, Marka 9:42-47). **(2)** Hi ta va ehansi emfun'weni wa Xikwembu. **(3)** Minhlangano ya hina yi ta hisiwa. Hi swiharhi marito, Xikwembu xi ta teka ntirho wa hina wu nga ri wa nkoka hikuva hi nga vekanga mfumo wa xona emahlweni ka swona (1 Vakorinto 3:9-16). **(4)** Hi ta kuma switulu swa le hansi etilweni (2 Vakorinto 5:9-12). Hi nghena etilweni hi ku pfumela eka Kriste, kambe switulu swa hina etilweni swi hambanisiwa hi leswaku hi endle ntirho wa hina njhani emisaveni hi ku ya hi xiphemu lexi Xikwembu xi hi nyikeke xona. **(5)** Tinyiko leti Xikwembu xi hi nyikeke tona ti ta hunguteka ku tirha kumbe ti nyamalala evuton'wini bya hina (Matewu 25:14-30). Hi swiharhi marito, hi ta hunguteka eka switulu swa hina emisaveni leyi ni le misaveni leyi taka.

TINGILOLO
Xana tinguvelo i yini? Tingilolo i mimoya leyi tumbuluxiweke hi Xikwembu (Yobo 38:3-7, Pisalema 148:2,5, Vakalose 1:16), vito leri nge "ngiloho" ri vula **"mumwa"**. Lowi rhumiweke a hambana ni loyi a vuriwaka "Muapostola", hikuva "Muapostola" swi vula loyi a rhumiweke hi matimba ya loyi a n'wi rhumeke, naswona swi vula loyi a yimaka exikarhi tanihi muemukeleri wa loyi a n'wi rhumeke, onge hi xona lexi rhumeke xi ri kona hi xiyimo xa xona (ambasadora). Kasi ngiloho swi vula **mumwa** ntsena.

NTUMBULUKO WA TINGILOLO:
Tingilolo i mimoya leyi nga ni miri ni ngati, kambe ti ni matimba yo tí kombisa tanihi vanhu (Genesa 18:2,16; Genesa 19:1-22). Tingilolo a hi vanhu, i ntumbuluko wun'wana lowundzhi eka vanhu, naswona ti na ku hlawula ni ku twisisa ku fana ni vanhu. Van'wana va tinguvelo va le tilweni, van'wana va le misaveni, van'wana va famba exikarhi ka tilo ni misava ku hetisa ku rhandza ka Xikwembu (Marka 13:32, Vagalatiya 1:8).
Tingilolo i mimoya leyi nga fiki (Luka 20:34-36). Tingilolo ti kwetsimile, ti hambane ni leswo biha. Tingilolo i vatirheli va Xikwembu (Vaheveru 1:13-14).
Tingilolo ti le hansi ka vana va Xikwembu hi xiyimo ni matimba hikuva vana va tshama na Kriste evokweni ra xinene ra Tata, naswona vana i miri wa Kriste (Vaheveru 1:4; Vaefesa 1:19-23; 2:6). Vana va tlakukile ku tlula vatirhi.

TINHWANA TO HAMBANA TA TINGILOLO:
Bibele yi kombisa Tinxangelo letikulu (Archangels), Ticherubimi ni Tiserafimi ni tinguvelo tin'wana leti nga ni matimba yo fuma (Vaefesa 3:10, Vakalose 1:16), ni tinguvelo to tala leti tirhelaka ni ku gandzela (Vaheveru 1:13-14, Nhlavutelo 5:11).
Bibele yi kombisa Tinxangelo letikulu timbirhi—Mikayele na Gabriyele.

1) Mikayele u vonaka a ri ngiloho ya nyimpi, loyi a ngaNduna ya tinguvelo ta nyimpi emfun'weni wa Xikwembu (Nhlavutelo 12:7).
2) Gabriyele u vonaka a ri ngiloho leyi Xikwembu xi yi rhumaka ni mahungu ya nkoka (Daniyele 8:15-26; 9:21-27; Luka 1:11-20; 26-38).

TISERAFIMI:
Rito leri nge “Serafimi” ri vula “loyi a nga hi ndzilo”. Vito leri ri fanisiwa ni ndzilo lowu pfurha hikwalaho ka ku va kona ka Xikwembu. Tiserafimi ti pfurha hikuva ku va kona ka Xikwembu, naswona ti vonaka ti ri ni mavoko, milenge, mapapa naswona ti kota ku tshuka (Esaya 6:1-8).
Tiserafimi ti hlanganisiwa ngopfu ni ku dzunisa ni ku gandzela (Esaya 6:3).

TICHERUBIMI:
Ticherubimi ti vonaka ti ri ni mapapa, ti kota ku tshuka, ti ri ni milenge ni mavoko, kambe ti hlamuseriwa hi tindlela to hambana. Tin’wana ti ni swifaniro swimbirhi (Ezekiyele 41:18), tin’wana ti ni swifaniro swa mune (Ezekiyele 10:21). A ti hlayisa swilo leswi kwetsimaka eka Nhlangano wa Khale.

VUTIRHELI BYA HINKWALO BYA TINGILOLO
1) Tingilolo ti hetisa ku rhandza ka Xikwembu (Pisalema 103:20, Numeri 22:22). **(2)** Tin’wana ta ntirho wa tona ti hlanganisiwe swinene ni ntirho wa Kriste wa ku kutsula vanhu (Matewu 1:20-24; 2:13; 28:2; Nhlavutelo 14:6-7). **(3)** Tingilolo ni Moya Lowunene va tirha swin’we ni vana va Xikwembu eku chumayeleni Evhangeli; a va chumayeli, kambe va pfuneta vana ku chumayela (Mintirho 8:26-30). **(4)** Va tirhela vakholwa (Vaheveru 1:14, Matewu 18:10). **(5)** Va kongomisile ntirho wa vona eka kereke ya Vakreste (1 Vakorinto 11:10, Vaefesa 3:10, 1 Timotiya 5:21). **(6)** Va hundza mahungu ya Xikwembu (Mintirho 10:1-8; 27:23-24; Zakariya 1:14-17). **(7)** Va tisa tinhlamulo ta swikhongelo (Daniyele 9:21-23, Mintirho 10:4). **(8)** Minkarhi yin’wana va pfuna ku hlamusela miongho ya vuporofeta ni swirhendzevutani (Daniyele 7:15-16). **(9)** Va tiyisa vakholwa eka swiphiqo swa vona (Matewu 4:11, Luka 22:43). **(10)** Va sirhelela vakholwa lava chavaka Xikwembu (Pisalema 34:7; 91:11; Daniyele 6:22; Mintirho 12:7-10). **(11)** Va avanyisa valala va Xikwembu (2 Tihosi 19:35, Mintirho 12:23, Nhlavutelo 14:7-16; 16:21). **(12)** Va lwa ni madimona (Nhlavutelo 12:7-9). **(13)** Va teka lava feke eka Kriste va ya etilweni (Luka 16:22).

Ku fana niloko ntirho hinkwawo lowu Xikwembu xi wu endlaka emisaveni xi hlawule ku wu endla hi tinguvelo. Xikombiso: ku ni tinguvelo ta vupfharheri (Yohane 5:1-6), ngiloho a a ta fika a pfilunganya mati, kutani loyi a nghenaka eku sunguleni u hanyisiwa. Ku ni tinguvelo ta vuavanyisi, leti ti endlaka ntirho wo avanyisa swilo leswi nga tsakisiki Xikwembu.
Ku ni tinguvelo leti endlaka ntirho wa mikateko ni ku humelela evuton’wini bya mukholwa, ni leti endlaka ntirho hinkwawo lowu Xikwembu xi wu endlaka evuton’wini bya mukholwa (Vaheveru 1:14).

HI TIRHISA KUYINI NI TINGILOLO?
(1) A hi ti gandzeli (Nhlavutelo 19:9-10, Vakalose 2:18).
(2) A hi vulavuli na tona loko Xikwembu xi nga hi kombisa leswaku hi endla tano kumbe loko ti tikombisa eka hina.
(3) A hi fanelanga ku rhandza tinguvelo ku tlula Xikwembu kumbe ku ti endla swifaniso; ku tlakuka hinkwako i ka Xikwembu, ku nga ri ka tinguvelo.
(4) A hi khongeli eka tona.
(5) A hi kombeli tinguvelo nsirhelelo kumbe swin’wana; loko hi kombela eka Xikwembu, xona xi lerisa tinguvelo ku swi endla.

TINGILOLO LETI WISEKE
Eka Genesa 6:1-8, hi vona ntlawa wun’wana wa tinguvelo leti tsandzekeke ku yingisa swileriso swa Xikwembu. Xikwembu xi pfumele tinguvelo leti ku kota ku tirhisa xikombiso xa munhu leswaku ti kota ku rhumela mahungu ni ku tirhisa ntirho wa Xikwembu ngopfu swinene eka vanhu. Hi vona mhaka leyi eGenesa 18, loko Xikwembu xi humelela ni tinguvelo timbirhi, hinkwaswo swi humelela tanihi vavanuna vanharhu eka Abrahama.

Tinguvelo leti ti byeriwile matimba lawa ti nga ma tirhisa kahle naswona ti amukele miri wa munhu leswaku ti tshama ni vavasati. Bibele yi vula leswaku tinguvelo leti ti ve ni vana ni vavasati lava, naswona vana lava va ve tinyimpi. Tinyimpi leti a ti ri tin’wana ta vubihi naswona ti dyondzise vanhu swilo swo biha ni swihundla swa misava ya moya. Hikwalaho ka leswi, misava yi ve yo tala hi mhangu ni leswo biha swinene. Leswi swi endle leswaku Xikwembu xi teka xiboho xo khandla misava hi ndhambi nkarhi wa Nowa; Xi lava ku hlayisa rixaka ra vanhu ri ri pure hikuva ku ve ni vana lava humaka eka tinguvelo ni vanhu leswi endlaka leswaku ku va ni xivumbeko xo biha emisaveni.

Xikwembu xi avanyise tinguvelo leti hi ku ti veka eku teni ka munyama wa nkarhi hinkwawo ni mintshongolo ya nkarhi hinkwawo ehele, eka xikandza xa swona xa xihlawuhlawu lexi vuriwaka **Tartarus**, laha ti nga ta va kona ku fikela loko ti lahleriwa eDikeni ra Ndzilo endzhaku ka vuavanyisi bya makumu (Yuda 1:6 na 2 Petro 2:4). Ntlawa lowu wa tinguvelo hi wona wu weke tanihi ntlawa wa vumbirhi. Ntlawa wo sungula lowu weke i lowu Sathana ni madimona yakwe va weke etilweni. Sathana ni ntlawa wo sungula va weke eku sunguleni ka ntumbuluko, kambe tinguvelo leti ti weke endzhaku ka malembe ya **1 556** loko misava yi tumbuluxiwile. Ntlawa wo sungula wu weke hikwalaho ka ku titivela ngopfu ni ku kaneta mfumo wa Xikwembu etilweni, naswona leti ti ha famba-famba emisaveni ti lava vanhu va ku va dyohiva, ngopfu-ngopfu Vakreste. Ntlawa wa vumbirhi wu weke hikwalaho ka ku navela nama ni ku kaneta nawu wa Xikwembu emisaveni, naswona leti Xikwembu xi endle xiboho xo ti boha ehele ku fikela vuavanyisi bya makumu.

NGILOHO YA HOSI: Minkarhi yo tala loko Bibele yi vulavula hi **Ngiloho ya HOSI**, naswona yi tsariwile hi maletere lamakulu, yi vula Xikwembu hi xona. Leswi u nga swi kuma (Genesa 22:11-15; 31:11-13; Eksoda 3:2) ni tindzimana tin'wana to tala.

XANA DIYAVULE NI MADIMONA I VANHWANI?

XANA DIYAVULE I MANI? Diyavule a a ri ngiloho; a a ri un'wana wa vangiloho lavakulu etilweni. Diyavule ni madimona a ku ri tinguvelo leti tumbuluxiweke hi Xikwembu. Vito rakwe a ku ri **"Nkweti ya Nimixo"**. A a vitaniwa sweswo hikuva a a vangama tanihi nkweti ya nimixo hikwalaho ka ku vangama ka Xikwembu (Esaya 14:12-16). A a ri **kerubimi** leri a ri sirhelela xiluvelo xa Xikwembu (Ezekiyele 28:11-19). Vito "Sathana" ri vula **"mutshuki"**, naswona vito leri ri vulavula hi diyavule ni madimona hikuva ntirho wa vona wa masungulo i ku tshuka. I vito leri kongomisaka vona hinkwavo.

U tshukela Xikwembu emahlweni ka vanhu, a xi kombisa tanihi nchumu wo biha, naswona u tshukela vanhu emahlweni ka Xikwembu, a lava ku kombisa leswaku vanhu a va nge n'wi landzeli Xikwembu.

U tata hi ku titiva ngopfu, a ala mfumo wa Xikwembu, naswona a lava ku teka mfumo wa Xikwembu. U hambete ku kucetela tinguvelo tin'wana leswaku ti ala mfumo wa Xikwembu, naswona ti n'wi landzele exikarhi ka kungu rakwe (Apocalipsis 12:3-5). U rhange matimba ya tinguvelo hi ku koka **xiphemu xa vunharhu** xa tinguvelo ta le tilweni leswaku ti landzela yena (Apocalipsis 12:9-10).

Xikwembu xi avanyisile diyavule ni tinguvelo hinkwato leti n'wi landzeleke, naswona xi ti hlongorile emisaveni. Ku vangama ka Xikwembu ku susiwile eka vona, naswona va nyikiwile switsongwatsongwana hinkwaswo tanihi vuavanyisi bya Xikwembu. Van'wana va lahlekeriwe hi mianakanyo, van'wana va va swihunguvana, van'wana va va swikolo, van'wana va va swipfukufuku ni van'wana va va lava nga twiki ni lava nga vulavuliki. Van'wana va tinguvelo leti ti pfaleriwile ehandle ka vutomi eHelle (2 Petro 2:4-6). Madimona ma rhwala switsongwatsongwana leswi loko ma ri kwihi. Ma rhandza ku khomela eka vanhu ni ku humelela eka vona; sweswo hi swona endlaka leswaku vanhu van'wana va va ni switsongwatsongwana.

Minkarhi yin'wana switsongwatsongwana leswi khandzaka vanhu i madimona lama humaka ma humelela eka vanhu volavo. Hambileswi ku nga riki switsongwatsongwana hinkwaswo swi humaka eka madimona. Minkarhi yin'wana munhu a nga va a vabya hikwalaho ka leswaku ku wa ka Adamu ku onhe miri wa munhu ku endla leswaku wu tshama wuvulnerable eka mavabyo. Kambe mavabyo ma ha ri ntirho wa Sathana ku nga khathariseki ndlela leyi ma taka ha yona—hambi ma humelerisiwa hi madimona kumbe hi ndlela yin'wana—ma fanele ku susiwa eka mukholwa.

Van'wana va madimona swin'we na diyavule va ha pfumeleriwile ku tirha emisaveni nkarhi wo karhi ku fikela loko Yesu Kreste a va yisa **eDikeni ra Ndzilo** emakumu. Van'wana va madimona va tirha emisaveni, van'wana va tirha etindhawini ta le tilweni ta vumbirhi (ku nga ri le tilweni ra vunharhu laha ku nga ni xiluvelo xa Xikwembu) tanihi leswi ku hlamuseriweke eka Vaefesa 6:10-14. Van'wana va tirha elwandle, van'wana eHelle. Kasi diyavule hi yena la famba-fambaka misava hinkwayo, a lava munhu wo n'wi lovisa (1 Petro 5:8).

MADIMONA I MIMHUNGU KAMBE MA NGA TI HUNDZULA MA HUMESA SWIMUETANU SWA SWIHARI.

Madimona ni diyavule a va kona hink Everywhere hi nkarhi wun'we, a va nga ri emisaveni hinkwawo hi nkarhi wun'we, a va na matimba hinkwawo (a va nga ri *all-powerful*), naswona a va tivi hinkwaswo. Kambe ma hlanganisa mahungu exikarhi ka tindhawu to hambanahambana, naswona ma kota ku rhumela mahungu exikarhi ka wona. Diyavule ni madimona va ha avanyisiwe, naswona leswi saleke hi ku helela i ku lahliwa eka **lwandle ra ndzilo** (Yohane 16:11, Apocalipsis 20:10). Hikokwalaho diyavule ni madimona ma tele hi ku chava, ma chava ngopfu Xikwembu ni vana va xona (Yakobo 2:19, Luka 10:19).

Sathana (vito leri tirhisiwaka ku kombisa diyavule ni madimona hi ku angarhela) ni mfumo hinkwawo wa yena, va le hansi ka vana va Xikwembu hi matimba, va le hansi ka milenge ya vona. Yesu u susile matimba ya Sathana loko a pfuxiwa eka vafi, naswona a n'wi bamburhisa, a n'wi siya a ri hava nchumu (Vakolosa 2:15). Sathana u saleriwile hi vutlhari lebyi rhangeke hi ku kanganyisa, naswona i swona leswi a swi tirhisaka ku kanganyisa vanhu.

MATIRHO YA DIYAVULE NI MADIMONA

(1) Sathana u hlundzuke Xikwembu hikwalaho ka vuavanyisi lebyi a nyikiweke byona, naswona u lava ku rihisela. Kambe a nga koti ku endla nchumu eka Xikwembu, kutani u vavisela leswi Xikwembu xi swi rhandzaka ngopfu—vanhu. U lava ku va khumba, ku va kanganyisa, ku va lovisa leswaku va lovisiwa na yena emakumu. Leswi ntsena hi swona leswi a nga swi kotaka ku rihisela Xikwembu.
(2) Yohane 10:10 yi vula leswaku ntirho wa Sathana i ku yiva, ku lovisa ni ku dlaya. U venga Xikwembu ni vanhu va xona. Madimona ni diyavule ma vengana na wona hi woxe; ma venga ni vanhu lava ma va tirhisaka. Mfumo wa ntima wu tele hi rivengo ni ku chava.
(3) Sathana u lava ku xanisa vanhu hi mavabyo, switsongwatsongwana, madzluri, vusweti, ku hatlisiwa ni rifu (ra moya tanihi ra miri).
(4) Sathana u lava ku nghena emibyeneni ya vanhu leswaku a va tirhisa ku endla mintirho yakwe ya nkumba. I kwalaho ntsena laha a nga kotaka ku tirha hi ku olova emisaveni, loko a ri endzeni ka miri wa munhu.
(5) U lava ku kucetela vanhu ku endla swilo swo biha leswi nga ta onha vuxaka bya vona na Xikwembu ni vutomi bya vona.
(6) U lava ku lovisa Vakriste ni ku va sivela ekambeni ra vona ra ripfumelo (1 Petro 5:8).
(7) Hilaha Xikwembu xi kutsaka vanhu va xona, xi va khoma, xi va avuga leswaku va rhandza ku endla ntirho wa xona—lava va nga: Vapositola, Vaprofeta, Vavhangeli, Vapastori ni Vafundhisi—Sathana na yena u ni lava a va vitanaka, a va khomaka, a va "anoint-aka" leswaku va hetisa ntirho wakwe wa ku dlaya, ku yiva ni ku lovisa. Lava i: tinyanga, swiprofeta swa madimona, vawitsi, lava nga tinyangeni ta diyavule, ni hinkwavo lava nga dyondzisiki ntiyiso wa leswaku Yesu i Hosi, Muponisi ni ndlela ntsena ya vanhu ku ya eka Xikwembu (Deteronoma 18:9-14, Levhitika 18:31, 1 Yohane 4:1-6).

HI ANWISA KU YINI MADIMONA / SATHANA?

(1) Hi ma hlasela, hi ma timahisa naswona hi ma hlongola vutomi bya hina ni bya van'wana hi matimba ya Kreste laha endzeni ka hina, hi ku tirhisa vito ra Yesu Kreste (Marka 16:17).
(2) Madimona a ma lavi ku huma emibyeneni ya vanhu; loko u ma hlongola ma nga ringeta ku lwa. Swi vula leswaku mukholwa u fanele ku ma hlongola hi ku tiyisa, hi ripfumelo leri nga tshukangiki, hi matimba ya moya ni huvo ya yena. A nga fanelanga ku chava loko ma ringeta ku lwa, kambe a tshama a tiyile naswona a yimele ku vula ka yena ka ripfumelo. Madimona a ma na matimba yo ala ku huma loko mukholwa a ma hlongola hi ripfumelo.
(3) A hi vulavuli na wona, naswona a hi vulavula na wona handle ka loko swi laveka ngopfu, kumbe loko Xikwembu xi hi hlamusela leswaku hi fanele ku vulavula (Luka 4:33-36, Luka 5:41, Marka 5:1-17). **(4)** A hi ma chavi nikatsongo (Luka 10:9). **(5)** A hi fanele ku nga lavi ku tiva swilo swo biha swa wona (Apocalipsis 2:24). **(6)** A hi fanelanga ku tsakela ku vona loko ma humelela (Marka 1:23-27, 32-35). **(7)** A hi pfumeli leswaku ma vulavula handle ka leswaku swa laveka—kumbe hi lava ku kombisa vanhu leswaku madimona ma kona. A hi laveki leswaku ma vulavula leswaku ma huma. Swi koteka ku ma hlongola ma nga vulavuli nikatsongo. **(8)** Minkarhi yin'wana swi lava ku vitana madimona hi switiro leswi ma swi endlaka, leswaku ma hlongoriwa hi ku hlelekela: moya wa rifu, moya wa vubofu, moya wa ku pfumela, hambi yini (Marka 5). **(9)** A hi fanelanga ku landzela tidyondzo ta wona kumbe ku dyondzisa swilo leswi nga tsariwiki eTestamenteni Leyintshwa (1 Timotiya 4:1-12). **(10)** A hi fanelanga ku pfumela mavonelo ya wona hikwalaho ka leswaku i mavunwa (Yohane 8:44-45). Madimona ma nga teka xivumbeko xa vanhu lava hanyaka kumbe lava feke, ma humelela hi xivumbeko xa tinguvelo kumbe ni va tirhela Xikwembu—ku tisa mpfilungano (2 Vakorinto 11:14). **(11)** Hi fanele ku

lovisa ntirho wa wona (1 Yohane 3:8): ku hambukisa vanhu eka Xikwembu, mavabyo, rifu, madzluri, vusweti, njhaki etc. Loko ma hlongoriwile, ma nga ringeta ku vuya; munhu la ponisiweke u fanele ku amukela Yesu, a tala rito ra Xikwembu ni Moya lowo Kwetsima, a kula hi ripfumelo (Matewu 12:43-46). **(12)** A hi fanelanga ku kuma swivumbeko eka wona; hi kuma swivumbeko eka Moya lowo Kwetsima ni eBibele ntsena. Xidzedze xa madimona a hi xi tekeli goza. **(13)** A hi amukeli ku twala ka wona, ku fana ni loko va vula hore munhu wo karhi i "strong", kumbe wu chava yena. Yesu a nga pfumelelangi madimona ku n'wi twala. **(14)** A hi fanelanga ku endla leswaku vanhu va tshama va ehleketa ngopfu hi madimona ku tlula Xikwembu. **(15)** A hi fanelanga ku nyika Sathana matimba lawa a nga na wona hi ku ri i yena a endleke swilo hinkwaswo. Vakriste van'wana va rilela vutomi hikwalaho ka nyama ya vona kumbe vusweti hikwalaho ka ku pfumala vutivi. **(16)** Madimona ma rhandza ku kucetela ku humelela exikarhi ka vanhu. Loko munhu a sungula ku vava eHolweni, u fanele ku humesiwa ehandle ku khongeleriwa kona, kasi dyondzo yi ya emahlweni. **(17)** A hi fanelanga ku chava leswaku madimona ma nga nghena eka hina loko ma huma eka van'wana. Bibele a yi vulavuli sweswo. **(18)** A hi fanelanga ku nyika vanhu swileriso leswi endlaka leswaku va vulavula leswaku ma fanele ku huma hi ku hlantswa, ku hemba ngopfu, kumbe leswaku ku fanele ku va ni "manifestation" yo karhi loko ma huma. A swi laveki nikatsongo. Mademona i mimoya; hikokwalaho, a ma fanelanga ku vonaka loko ma huma emtwanini wa munhu. Swi ntiyiso leswaku ku nga va ni ku vonaka ka nchumu, kambe a hi swa nkoka leswaku swi humelela nkarhi wun'wana ni wun'wana. A hi fanelanga hi ringeta ku tisa ku vonaka ka nyama kumbe ku sindzisa leswaku swi humelela. A hi fanelanga hi nyika vanhu miehleketo yekuti va na mademona eka vona. Munhu la velekiweke nakambe u fanele ku dyondzisiwa ku vona Xikwembu, ku nga ri Sathana. U fanele ku tiva leswaku ku kurula ka Xikwembu eka vutomi byakwe i hinkwako, ku nga ri ka Sathana. Vakholwa va fanele ku va na ku tivutisa hi Xikwembu ku nga ri hi Sathana.

(19) Hi fanele hi tiva leswaku demona ri nga vonaka hi ku tirhisa munhu, naswona ri vulavula hi ku tirhisa yena. Minkarhi yin'wana munhu loyi a nga ta vula swilo swo tala a nga tivi leswi a swi vulaka, kumbexana a ta wa ehansi kumbe ku vulavula a yima kumbe a tshama, a pfule mahlo kumbe a pfariwile, kumbe a endla nchumu wo fana ni ku pota-potela hansi hinkwaswo. Hi nkarhi lowu a nga ta hundzuka a hehla vanhu, a ku vanhu i tinyanga, kumbe ku ku lava feke va le minkarhini ya le minkwameni kumbe swin'wana leswi nga riki ntiyiso leswi lwisanaka ni Testamente Leyintshwa. Munhu la hlaseriweke a nga ha ku vula leswaku u tinyanga kumbe Musathana kumbe a vulavula mavunwa hi vutomi byakwe. Munhu yoloye a nga ri na miehleketo leyinene, naswona a nga tivi leswi a swi vulaka hi nkarhi lowu. Minkarhi yin'wana a nga tlhela a tsundzuka leswi a swi vulile loko a ri ehansi ka matimba ya demona kambe a nga koti ku vula leswaku swa ntiyiso; lexi i xikombiso leswaku demona a ri vulavula hi ku tirhisa yena naswona a ri lawula miehleketo yakwe. Swilo leswi vulekaka hi nkarhi wolowo i mavunwa lama hehleke vanhu vo tala lava nga riki na nandzu. Hikokwalaho hi fanele hi tirha hi ku hambanisa mimoya, naswona hi nga pfumeleli swilo swo tano exikarhi ka minkhuvo ya hina kumbe laha demona ri lavaka ku vonaka kona. **(20)** Na Moya Lowunene a nga tlhela a endla leswaku munhu a tlhela a boheka ku amukela leswo biha leswi a swi endleke. Moya Lowunene a nga tirhisa munhu ku amukela xidyoho lexi nga eka vutomi byakwe; A nge hehli van'wana hi mavunwa. Loko munhu yoloye a hlawuriwile eka matimba ya Moya Lowunene, u ta tiva kahle leswi a swi vulaka naswona a ta tiyisa leswaku i ntiyiso. Lexi i xikombiso leswaku i Moya Lowunene a tirheke eka vutomi byakwe. Xikombiso: loko ku ri ni n'anga kumbe murhumeri exikarhi ka ntlawa wa hina, Moya Lowunene loko a n'wi khumba, naswona a amukela, naswona hambiloko a tlhelela eka miehleketo leyinene, a tlhela a vutisa leswaku i ntiyiso, lexi i ntirho wa Xikwembu wa ku ponisa. A ku ri Moya Lowunene loyi a khumbe munhu yoloye. **(21)** Xihoxo lexikulu xa Sathana i ku teka mahlo ya munhu leswaku munhu a languta eka Sathana ni ku n'wi hlasela nkarhi ni nkarhi. Lexi i xihoxo xa Sathana. Loko mukholwa a hlaserile Sathana, u fanele ku tlhela a susa miehleketo yakwe eka yena a nga n'wi languti, a nga rhambi leswi Sathana a ringetaka ku swi endla futhi a languta eka Xikwembu hi ripfumelo, a aka ripfumelo rakwe eRitweni ra Xikwembu. Hi famba hi ku hlula Sathana loko hi languta eka Xikwembu naswona hi hanya hi ripfumelo. **(22)** Mademona ma rhandza ku tisa miongho yo biha ni ku vulavula swilo swo biha hi Xikwembu emiehleketweni ya mukholwa, kutani ma hehla mukholwa hi ku ku hi yena la vulaka swilo sweswo. Lexi i xihoxo xa khale xa Sathana. Mukholwa a nga fanelanga a amukela mavunwa ya Sathana kumbe ku tshamela ku hundzukela swona; a nga fanelanga a titwa nandzuka loko sweswo swi humelela hikuva a hi yena la swi endlaka. U fanele ku hlasela Sathana, kutani a nga tivi swilo leswi Sathana a ringetaka ku swi tisa emiehleketweni yakwe, a languta eka Xikwembu hi ripfumelo. **(23)** Mademona ma rhandza ku hehla, ku dlaya, ku yiva ni ku lovisa (Yohane 10:10). Ma tirha hinkwaswo leswi hi ku tirhisa miongho, swivono, miprofeto ya mavunwa, mavunwa ni tindlela to tala. A wu fanelanga u teka ntirho wa swona njhani kumbe ku byela miehleketo eka swona, ku nga khathariseki leswaku swi ta njhani. Loko swi ta hi swivono, miongho, miprofeto ya mavunwa, ku chava rifu kumbe ndlela yin'wana. Mukholwa u fanele ku tshemba ntsena naswona a languta ntsena leswi Xikwembu xi vulaka hi Rito ra xona, naswona loko swilo leswi humelelaka swi hambana ni leswi Xikwembu xi vulaka, a nga fanelanga a swi tshemba hikuva i mavunwa ya Sathana. Sathana a nga na matimba

eka hina loko hi famba hi ripfumelo eka Rito ra Xikwembu ni ku tiya. Sathana a nga swi koti ku endla nchumu handle ka leswi mukholwa a n'wi pfumelelangiki.

MATIKO YA MADEMONA NI VULAWURI
Mademona ma ni matimba yo hambana-hambana ni matiko yo hambana-hambana naswona hi leswi ma vekeriweke hakona:

1. **Vafumi va le Henhla:** Lawa i mimoya ya le henhla ngopfu leyi fumaka naswona yi nyiketa swileriso eka van'wana. Lawa ma le hansi ka Sathana hi ku kongoma naswona i tikhumungu.
2. **Matimba:** Mimoya leyi yi kongomisiwa eku susumeteni vanhu lava nga eka vulawuri, tanihi swirho swa mfumo, tihosi, vapresidente ni varhangeri leswaku va endla swiboho leswi lwisanaka ni ku rhandza ka Xikwembu. Leswi swi ta endla leswaku matiko ma endla milawu leyi endlaka leswaku matiko ma lwa ni ku rhandza ka Xikwembu ni milawu ya xona.
3. **Vafumi va Misava ya Munyama;** Mimoya leyi yi tirhisa vanhu lava nga eka munyama wa moya. A va na ku vonakala ka Rito ra Xikwembu eka vona hikwalaho ka sweswo va olovela tinyimpi ni ku kanganyisiwa hi mimoya leyi yo biha. Mimoya leyi yi kota ku va susumetela ngopfu-ngopfu emiehleketweni ya vona.
4. **Mimoya ya Vubihi ya le Matilweni:** Mimoya leyi yi kongomisiwa eku endleni leswo biha eka vanhu. Yona ntirho wa yona i ku tiyisa leswaku leswo biha swi hlula emisaveni.

Ku ni mademona man'wana lama endlaka ntirho emoyeni, man'wana ma tirha emisaveni naswona man'wana ma tirha ematini, elwandle, emafurheni ni emananga ya mati, naswona laha ku nga na mati ma kuma ku olova ku tirha kona. Ma nga tirhisa vanhu ni swiharhi ku hetisa swilaveko swa wona swo onha.
Mademona ma humesiwa hi ku olova ku tirha hi tialitari leti akiweke hi vanhu, ngopfu-ngopfu lava nga eka vuthoyi, tinyanga (vatshunguri va swilo swa ntumbuluko), ni vatsari va mikateko.
Hambi vanhu lava nga riki va vuthoyi va nga humesa mademona hi ndlela leyi va nga yi tiviki hi marito yo biha, ku vava, ku chava, mimuzyka ya mademona ni swividiyo swa mademona. Kambe tialitari hi tona tinyangwa ta nkoka leti humesaka mademona leswaku ma tirha emisaveni ya nyama.

MADEMONA NI VANHU LAVA NGA PONISIWANGIKI
(1) Mademona ma nga nghena emimoyeni ya vanhu lava nga ponisiwangiki naswona ma vonaka hi ku tirhisa vona naswona ma tirhisa vona eka mintirho ya wona yo biha. A swi olovi leswaku demona ri nghena emoyeni wa munhu, kambe loko ri se nghenile, swi vonaka hi ku olova.
Vanhu vo tala lava nga na mademona emimoyeni ya vona va le swibedhleleni swa mianakanyo kumbe va le xikhotsweni hikwalaho ka ku dlaya vanhu handle ka xivangelo kumbe ku endla swilo leswi nga twisisekiki, tanihi ku nwa ngati ya vanhu kumbe ku dlaya vanhu.
Leswi swi vuriwa ku khomiwa hi demona, swi vula leswaku demona ri nghenile emoyeni wa munhu ni ku vulavula hi rito ra yena ni ku vonaka hi ku tirhisa yena. **(2)** Mademona ma kota ku susumetela miehleketo ya vanhu lava nga ponisiwangiki, kutani va vulavula kumbe va endla swilo leswi nga twisisekiki, kumbe munhu la khomiweke a heta a karhatekile ngopfu ku fikela laha a lahlekeriwa hi miehleketo ya yena. **(3)** Mademona ma nga tika vanhu lava nga ponisiwangiki emitini ya vona ya nyama, kutani va nga ha vabya, va tika, va kula hi swilo leswi nga twisisekiki, va va ni swikukwana kumbe mavabyi ya miri kumbe letlalo. Leswi swi vuriwa ku tika ka miri hi mademona.

Mademona ma nga tlhela ma susumetela vanhu lava nga ponisiwangiki handle ka miri wa vona, kambe ma vulavula na vona emiehleketweni ya vona kumbe emaphupheni ya vona. Minkarhi yo tala va ni miehleketo yo biha leyi va ehleketa leswaku i ya vona, va nga tivi leswaku i rito ra mademona.

MADEMONA NI VANHU LAVA PONISEKI:
(1) Mademona a ma nge koti ku khoma mimoya ya vanhu lava ponisiweke emimoyeni ya vona, hikuva Moya Lowunene u tshama emimoyeni ya vona (2Vakorinto 6:14-16). Naswona ntumbuluko wa Xikwembu wu le mimoyeni ya vona.
(2) Kambe, mademona ma ha kota ku susumetela kumbe ku nghena emiehleketweni ya vona loko va ma pfumelela, hi ku pfula tinyangwa ta ma tirhisa hi ku languta kumbe ku yingisa swilo leswi nga basangiki (Vafilipiya 4:8).
Va nga tlhela va kuma vutomi bya vona byi ya ehansi kumbe ku karhateka. Kambe va nga kokela mademona lawa va ma cukumeta ninamuntlha loko va rhandza, hikuva va na matimba ya lunghiselelo ehenhla ka wona.
Va fanele ku tiyisisa leswaku va pfuli tinyangwa hinkwato evuton'wini bya vona leti nga nyikaka Sathana ndhawu

evuton'wini bya vona.
Mademona ma nga vulavula hi ku tirhisa vanhu lava ponisiweke hi ku tirhisa miehleketo ya vona, hambileswi ma nga riki emimoyeni ya vona, ngopfu-ngopfu loko va hlangana ni matimba ya Xikwembu.

(3) Mademona ma nga tika vanhu lava ponisiweke emitini ya vona ya nyama loko va ma pfumelela. Va nga karhateka kumbe ku vabya emitini ya vona ya nyama, kambe Vakreste va nga ma hlongola nkarhi wun'wana ni wun'wana loko va rhandza.

Mademona ma nga susumetela vanhu lava ponisiweke emiehleketweni ya vona hi le handle ka miri. Ma nga nyika munhu la ponisiweke miehleketo yo biha emiehleketweni ya yena, kutani miehleketo yi vonaka onge i ya yena, hilaha miehleketo leyi yaka eka Yudasi yi nga kona leswaku a fularhela Yesu. A a nga tivi leswaku a ku ri Sathana la vulavula na yena. Bibele yi hi byela leswaku hi nga nyiki Sathana ndhawu (ku nyika nkarhi, kumbe nyangwa evuton'wini bya hina) (Vaefesa 4:27).

SWI NGA NYIKA DEMONA NDHAWU EVUTONIWENI BYA MUKHOLWA I YINI?
Hi nyikiwile matimba ehenhla ka Sathana tanihi vana va Xikwembu, naswona a nga na matimba yo hi khumba, kambe ku ni swilo swo karhi leswi nga pfulaka nyangwa eka vutomi bya hina.
Swilo leswi swa fana ni: ku famba hi nyama (Vagalatiya 5:19), ku khomiwa hi ku biwa ni ku hlundzukela (Vaefesa 4:26-28), ku tinyungubyisa (Yakobo 4:6, 7), ku chava, marito ni swiendlo swa ku chava.
Ku vilela (Vafilipiya 4:6).
Ku languta ni ku yingisa swilo leswi nga na Xikwembu (Vafilipiya 4:8-9), ku navela no tlula mpimo, ku chava nkarhi, ku pfumala vutivi (Hosea 4:6) ni ku tumbeta (1Samuele 15:23), ku nga rivaleri ni ku vava, ku hanya vutomi lebyi nga basangiki ni ku vulavula marito lama nga fanelangiki hi leswi Xikwembu xi vuleke hi hina.
Kambe ndlela yo hatlisa swinene leyi mademona ma endlaka ntirho ha yona evuton'wini bya munhu i hi tialitari.
Kambe vakholwa va ni vulawuri ehenhla ka tialitari, naswona ehansi ka leswi hi ta dyondza ndlela yo tsemela tialitari.

KU HUMANA KA DEMONA EMUNHWINI (Luka 11:24-27):
Loko mademona ma huma emiri wa munhu, ma huma ma ya lava munhu loyi ma nga n'wi tika ni ku nghena eka yena.
Loko ma nga kumanga un'wana, ma ta ringeta ku tlhelela eka munhu loyi ma humeke eka yena.
Loko ma n'wi kuma a ri wuleko naswona a nga amukelanga Yesu, kumbe a nga dyondzisiwanga Rito ra Xikwembu ni ku yima hi ripfumelo, ma ta tlhela ma nghena eka yena, naswona loko ma nghena ma tiyisisa leswaku a ma n'wi nyiki nkarhi wo kuma mpfuno kumbe ku ponisiwa nakambe.
Ma ta ringeta ku endla sweswo, kambe a swi vuli leswaku munhu yoloye a nge pfuneki. Ma ta ringeta hinkwako ku sivela munhu yoloye leswaku a ponisiwa. Ma ta tlhela ma tisa van'wana.
Nomboro ya 7 yi vula ku hetiseka; loko Bibele yi ku ma ta tisa 7 van'wana, swi vula leswaku ma ta tisa vo tala ngopfu, naswona munhu yoloye u ta tikarhatela swinene ku tlula leswi a nga kona ha swona eku sunguleni.

Hikokwalaho, loko munhu a humesiwile mademona, u fanele ku ponisiwa, ni ku tata hi Moya Lowunene; u fanele ku dyondzisiwa ni ku tata hi Rito ra Xikwembu leswaku a kota ku yima eku tshembheni.
U fanele ku tshembeka eka Xikwembu naswona a famba ekerekeni nkarhi hinkwako.

Minkarhi yin'wana swi nga humelela leswaku loko demona ri huma emunhwini, munhu yoloye a kalaka, un'wana a varsaka, un'wana a hemba, un'wana a hohlota, un'wana a lava ku ya exindlu xin'wana, un'wana a hefemula swinene, un'wana a wa, un'wana a kombisa swikombiso kumbe mintirho ya demona leri nga nghena eka yena, a nga ha famba hi ndleve tanihi nyoka, kumbe a rila tanihi mpfundla, kumbe a endla nchumu wun'wana lowu kombisaka ntumbuluko kumbe ntirho wa demona leri nga tika yena.
Kambe a hi swa nkoka leswaku nkarhi hinkwawo loko demona ri huma eka munhu swilo leswi swi humelela.
Demona ri nga huma eka munhu handle ka ku vonaka ka nchumu exikarhi ka leswi.

Hikokwalaho, mukholwa a nga fanelanga a langutela ku vonaka ka nyama hi nkarhi hinkwawo.
Loko hi famba hi ripfumelo, rirhandzu ni vusulavula lebyi nga xiv mbirhi xa moya, hi kota ku hlayisa Sathana ehansi ka milenge ya hina (Yohane 13:34-36).

NJHAKA YO KU PHAMBUKANYA VUALI BYA MADIMONA

Xialevu i ndhawu laha moya wu nyikeriwaka mfanelo ya nawu leswaku wu tirha emisaveni. Eka Testamente ya Khale, loko munhu a endla ntwanano ni moya, ku suka eka Xikwembu kumbe eka vula-dimona, minkarhi yin'wana a a aka maribye kumbe swivumbeko ku tsundzuka no kombisa ntwanano wolowo. Leswi a ku vuriwa xialevu. Ku suka kwalaho, moya a a nga kombisa eka misava ya nyama naswona a khumba vutomi bya munhu lowo kumbe ndyangu wakwe kumbe a tirha emahlweni ka van'wana hi ku ya hi swiyenge leswi endliweke exialevukweni xolexo. Tialevu i tindhawu laha misava ya moya ni misava ya nyama swi hlanganaka naswona swi kopanaka kona.

Hambi eka mfumo wa Xikwembu eka Testamente ya Khale, vanhu a va pfumela leswaku loko va tisa tinyiko ta vona kumbe switlhavelo exialevukweni, a va ya laha Xikwembu xi voningaka kona naswona laha va nga kotaka ku hlangana na xona hikuva va twiile leswaku exialevukweni i laha misava yo moya ni misava ya nyama swi hlanganaka kona. Eka Testamente Leyintshwa kambe, a hi aki tialevu ta nyama, kambe hi ti teka tanihi maphurisa ya hina ya kereke, tindhawu ta xikhongelo, kumbe ndhawu yin'wana na yin'wana laha Xikwembu xi nga vonakaka xiswona xi hi nyika matimba ni vutlhari ni mikateko. Leswi swi nga va kereke, xiteshi xa rediyo/ thelevhixini, pheji ra swihangalasamahungu ra le ka sosiala, leswi hinkwaswo. Minkarhi yin'wana vutomi bya munhu byi vangiwa hi xialevu lexi a hlanganeke na xona. Tialevu ti nga khumba vutomi bya hina hi ndlela ya nkoka kumbe ya bihile.

Tala ra vakokwana va hina, hikwalaho ka ku pfumala ku twisisa, va lavile mpfuno eka madimona, hi ku ya eka tinyanga va endla mintwanano na madimona wolawo naswona hi ku endla tano va nyikile madimona mfanelo ya nawu yo tirha evuton'wini bya vona, mindyangu ya vona ni switukulwana swa vona. Leswi swi nga humesa mivilelo ya ndyangu tanihi ku fa hi xikan'wekan'we, ku vabya swinene kumbe vusweti kumbe swipimelo swo karhi. Kambe leswi a swi humeleli mindyangu hinkwayo.

U nga swi tiva njhani leswaku ku ni xialevu xa madimona lexi endlaka ntirho emahlweni ka wena kumbe ndyangu wa wena? Loko u tiva ku phindheka ka swilo swo tika kumbe swo biha evuton'wini bya wena kumbe eka ndyangu, leswi swi nga vula leswaku ku ni xialevu lexi humeseke moya wo biha leswaku wu kuma mfanelo yo nghena evondleleni bya ndyangu wa wena ni ku vanga xikombiso lexi hoxekeke. Xialevu lexi swi nga va xi akiwa hi vakokwana-kokwana va hina khale swinene hikwalaho ka ku pfumala ku tiva kumbe hi van'wana lava lavaka ku yi rhuketela ndyangu wa wena no lahlela switsongwatsongo leswi hoxekeke eka vona.

Tanihi mudyondzisiwa wa le vuntshweni, ndzi ta avelana na wena ndlela yo tlhakatlha ni ku herisa tialevu hinkwato to biha leti nga vaka ti ku khumba kumbe ku khumba ndyangu wa wena hi ndlela yo ka yi nga ri ya nawu. Ndzi vula leswaku i ndlela yo ka yi nga ri ya nawu hikuva Kreste Yesu u ku ntshunxile naswona u hakelerile swiavelo hinkwaswo swa swidyoho swa wena ni swidzungetelo
hinkwaswo leswi Sathana a nga vaka a na swona. U ni matimba hi ku tirhisa Kreste naswona u ntshunxiwe eka mivilelo hinkwayo na tialevu hinkwato. A ku na xialevu xi nga tirhaka emahlweni ka wena handle ko va wena u xi pfumele. Kambe Sathana u ta ringeta ku tirhisa ku pfumala ka hina vutivi kumbe ku pfumala ku n'anga. Ku hlula ka hina i nchumu lowu faneleke hiwu sivela hi vutivi ni minkhuvo ya xikhongelo ya ripfumelo leri nga riki na ku rhula ni minkhuvo ya ku vulavula leswi nga ta landzeleriwa ehansi.

I nchumu wa nkoka ku vulavula vulawuri bya wena ehenhla ka ntirho hinkwawo wa mudzolonga wa Sathana ni ku vula ku hlula ka Kreste ehenhla ka swilo leswi evuton'wini bya wena ni eka ndyangu wa wena. Sathana a nga suki ntsena hikuva u lavekile ra vuntshwa; u balekela ntsena loko u tirhisa vulawuri bya wena eka Kreste ku n'wi sivela ni ku n'wi karhala. Hambi Yesu n'winyi u langutane ni
milandzu ya Sathana, tanihi laha Pawulo wa Muapostola ni vo tala van'wana eBibeleni va nga langutanaka kona. Bibele yi hi byela ku sivela Sathana kutani ntsena u ta balekela eka hina (Yakobo 4:7). Hambileswi ku hlula ka hina ehenhla ka Sathana ku nga ka ha ri ka xitulu, hi fanele hi endla leswaku ku tala ngopfu ematshan'weni hi ku tirhisa ripfumelo leri nga wu lavi ku hluleka**.**

LESWI HI SWONA LESWI U TSHOVAKA TIALLEVU TA MADIMONA LETI TIRHAKA HI NDLELA LEYI NGA RI YA NAWU EVUTONIWENI BYA WENA KUMBE EVANDLENI RA NDYANGU WA WENA:

1. Vutivi: Tiva leswaku u mani eka Kreste. Twisisa leswaku u basiwile naswona u kutsuriwile hi ngati ya Yesu Kreste naswona u nyikiwile matimba ehenhla ka mimoya hinkwayo yo biha ni tialevu. Hambi loko mimoya leyi yi nyikiwile mfanelo yo tirha evuton'wini bya wena ni ndyangu wa wena hi vakokwana hikwalaho ka ku pfumala ka vona vutivi khale ku nga si tswariwa wena. Sweswi hikuva u velekiwile ra vuntshwa, ngati ya Yesu Kreste yi hakelerile swidyoho swa wena hinkwaswo naswona yi herisile swidzungetelo hinkwaswo leswi humaka eka lowi hombolokeke evuton'wini bya wena ni bya ndyangu wa wena. U ni mfanelo yo yima u ti sirhelela, u sirhelela ndyangu wa wena ni vatukulwani va wena. U tshamele ehenhla ka tihlohletelo ni matimba hinkwawo ni vulawuri hinkwabyo bya madimona ni tialevu hinkwato eka Kreste.

2. Xikhongelo xo Yimela Van'wana: Khongela hi tindzimi, hi swivulavulelo ni hi vuprofeta ku sivela mimoya leyi ni switiro swa yona naswona ku herisa tialevu ta yona hinkwato. Minkarhi yin'wana, u fanele u vula vito ra mitirho ya mimoya leyi hi ku kongoma loko u khongela. Xikombiso, u nga ku, "Moya wa rifu, ndzi ku ala eka ndyangu wa mina," kumbe "Moya lowu vangelaka ku avana emitshan'wini ya vukati, ndzi ku layela ku famba." Loko u khongela hi tindzimi, Moya Lowukulu u ta ku kongomisa. Tiyisisa leswaku swikhongelo swa wena swi ni matimba naswona swi phindhiwa. Hambeta u khongela tiawara, tidzindza kumbe masiku hinkwawo ku fikela loko ku va ni ku cinca evuton'wini bya n'wina kumbe ku fikela loko u twa ku rhula ni ku ntshunxeka emoyeni wa wena. Ku rhula kumbe ntshunxeko ku kombisa leswaku u kumile ku hlula emisaveni ya moya. Tsundzuka leswaku u le hlongeni; a wu khongeli ntsena hikwalaho ka wena ntsena kambe u yimela ni van'wana. Khongela hi tindzimi ni hi vuprofeta naswona u endla swivulavulelo u yimile eka Rito ra Xikwembu leri vulaka ku hlula ka wena ni ku ntshunxeka ka wena ka nkarhi hinkwawo.

3. Ku Rivalela: Minkarhi yin'wana mimoya leyi yi nga va na mfanelo ya nawu ni matimba ehenhla ka hina hikwalaho ka swidyoho swa vakokwana va hina kumbe swidyoho swa hina hi vini. I swa nkoka ku titsongahata emahlweni ka Xikwembu u kombela ku rivaleriwa, ngopfu-ngopfu loko u endle swiboho leswi pfuneke mimoya leyi ku nghena evuton'wini bya wena. U nga tlhela u khongela hikwalaho ka ndyangu wa wena u kombela ku rivaleriwa hikwalaho ka vona. Minkarhi yo tala swiphiqo leswi swi huma eka ku pfumala vutivi kumbe ku xenga. Hi fanele hi tekelela Yesu Kreste hilaha a khongeleleke vadyohi hakona. U nga yimela ndyangu wa wena hi ku khongela ni ku ripfumela ematshan'weni ya vona (Esaya 53:12). Loko u endla leswi, u ta kota ku pfala nyangwa wa nawu lowu a wu pfulele mimoya yo biha ku tirha. Kutani mimoya leyi yi ta lahlekeriwa hi matimba hikuva sweswi u vikele ndyangu wa wena ni vatukulwani hi ngati ya Yesu Kreste naswona swidyoho ni nandzu wa vona swi ta rivaleriwa ni ku susiwa (Yobo 22:30). Mimoya leyi a yi ri na matimba hikuva a yi nyikiwile mfanelo hi swidyoho swa khale, kambe sweswi hikuva u yimile tanihi muprista eka ndyangu wa wena u ripfumelerile ematshan'weni ya vona naswona u vikele vatukulwani, mimoya leyi yi ta sala yi nga ri na matimba yo tirha kumbe ku vavisa munhu eka ndyangu.

Xikombiso lexi xi fana swinene ni ndlela leyi Abrahama a khongeleleke Sodoma na Gomora ha yona. Na hina hi nga khongela hikwalaho ka lava nga landzeliki ku rhandza ka Xikwembu naswona Xikwembu xi nga va tswela mbilu hikwalaho ka hina. Yobo 22:30 yi kombisa leswaku Xikwembu xi nga tswela lava nga na nandzu hikwalaho ka swikhongelo swa la lulameke. Nawu lowu wa tirha hinkwako laha hi khongelelaka lava hi rhandzaka lava nga riki eka ku rhandza ka Xikwembu kumbe loko hi yimela van'wana tanihi leswi hi kongomisaka hi Xikwembu. Tinhlokomhaka tin'wana ti kombisa leswi hi ku khongela hikuva Yesu u te, Luka 23:34: "Tata va rivalela hikuva a va tivi leswi va swi endlaka," naswona eka Mintirho 7:60 Stefano a ku: "Tata u nga va veki nandzu hi xidyoho lexi," kutani a fa. Tanihi vaprista, hi ni mfanelo yo yima etlhelo ka van'wana hi khongela leswaku ku rhandza ka Xikwembu ku hlula.

4. Xitlhavelo: Minkarhi yin'wana ku laveka xitlhavelo leswaku xialevu xi henyeka hi ku hatlisa ni ku humelela. Leswi swi nga va xitlhavelo xa ku titsona swakudya ni xikhongelo kumbe xitlhavelo xa ku dzunisa ni ku nkhensa. Swi nga va ku khongela vusiku hinkwabyo kumbe ku nyika nchumu wo tanihi mpfumo eka Xikwembu tanihi mbewu. Swi nga va swiambalo, mali kumbe nchumu wun'wana lowu u tisiwaka leswaku u nyikela hi swona. I swa nkoka ku yingisa Moya Lowukulu loko u khongela.

5. Swivulavulelo: Endla swivulavulelo swa ntshunxeko ni mikateko eka wena, eka ndyangu wa wena ni eka vatukulwani. Tsundzuka leswaku mivilelo leyi a yi humesiwile loko xialevu xi akiwa a yi vuriwa hi marito, hikwalaho na wena u sivela xialevu lexinene hi ku vulavula marito ya mikateko ni ku humelela lama hlanganaka ni Rito ra Xikwembu ehenhla ka vutomi bya wena, ndyangu wa wena ni vatukulwani. Tisa ku dzunisa ko rhongo ni ku tiyisela hikuva ku endla leswi ku

tisa mikateko hi ku hatlisa naswona ku endla leswaku yi vonaka hi matimba. U endla swivulavulelo leswi u yimile eka xialevu xa Kalvaria laha ngati ya Yesu yi tswariweke kona kam.once naswona hi ndlela hinkwayo. Vula marito yo vitana ngati ya Yesu Kreste ehenhla ka mivilelo hinkwayo u tlhela u vula leswaku yi tshovekile hi vito ra Yesu Kreste.

6. Ku Hlanganyela ni Misava leyi Sirhelelaku: Minkarhi yin'wana hlanganyela ni swichudeni swa Xikwembu leswi totiweke u kombela leswaku va ku khongelela ni ku khongela na wena. U nga tlhela u tshovela ntirho wa vona wa vutshila u tlhela u khongela na vona. Ku hlanganyela na vona ku ta tiyisisa leswaku vulawuri ni gracia leyi va yi kumeke emisaveni ya moya yi nghena evuton'wini bya wena hi ku olova ivi yi lovisa naswona yi tsongahata tialevu to biha. Leswi i swin'wana swa tindlela to olova ngopfu to va ntshunxeko eka tialevu ta madimona. Leswi i mfumo wun'wana wa pfuna lowu Xikwembu xi nyikeke exikarhi ka mfumo wa xona leswaku vanhu va ponisiwa hi ku hatlisa.

Hi xikhongelo lexi nga hundziki, ku gandzela, vuprofeta ni swivulavulelo, u nga hlula xialevu xin'wana ni xin'wana xo biha. Loko u tshama u tiyisekile eka tinyatsongo hinkwato ta tsevu leti ndzi ti tsaleke ehansi, u ta kuma ku hlula ehenhla ka xialevu xin'wana ni xin'wana xa madimona. Xialevu xin'wana ni xin'wana xa madimona xi ta wa emahlweni ka wena ni ndyangu wa wena.

KU HLAMUKELELA VUAKO BYA WENA BYA MUKANGANYAMA WA XIKWEMBU

Xikwembu xi ni makungu ya vutomi bya un'wana ni un'wana wa vana va xona, naswona hi ta avanyisiwa hi ku ya hi makungu leyi hi nyikeriweke (2 Vakorinto 5:9-11). Munhu un'wana ni un'wana la hanyaka u ni mintumbuluko leyi nharhu emahlweni ka yena. Nkarhi wa munhu, lowu nga makungu ya munhu ya vutomi byakwe; nkateko wa Xikwembu, lowu nga makungu ya Xikwembu ebuhumeleni bya munhu; ni nkateko wo biha, lowu nga makungu ya Sathana ya vutomi bya wena.

Makungu ya Xikwembu ya sungula. I ya nkoka ngopfu eka hinkwawo. I wona hi nga ta nyika vumbhoni bya leswaku hi ma hetise hi ku fikela kwihi. Hi ni ntirho wo hetisa makungu lawa etikweni. Makungu ya munhu a ma bihanga hambi ma ri kona hilaha ma nga riki ehenhla ka Rito ra Xikwembu. Nkateko wa munhu wu katsa swilo leswi u lavaka ku swi fikelela ni leswi u lavaka ku va na swona loko u hanyile, naswona wu hlanganile swinene ni ntumbuluko wa nyama wa munhu, lowu nga miri wa hina lowu hi hanyaka ha wona. Nkateko wa munhu wu kongomisiwa eka leswi wena tanihi munhu u swi lavaka ni leswi u swi tsakelaka hambi loko swi nga hlanganisi ngopfu ni ku pfuna van'wana, kasi makungu ya Xikwembu ma kongomisiwa eka van'wana ni ku va tisa ku kwetsima.

Nkateko wa Sathana wa munhu i wo biha ngopfu. Makungu ya Sathana ya munhu i leswaku munhu a va nala wa Xikwembu. U lava leswaku munhu loyi a hanya vutomi lebyi nga basangiki a famba hi ku ya hi mipfumawulo ya nyama (Vagalatiya 5:19). U lava vanhu leswaku va n'wi tirhela hi tindlela to hambana-hambana, xikombiso: vuhunghuki, vuthwari, ku vulavula ni mimoya, Sataniyamu hambi yin'wana (Deteronoma 18:9-14). U lava vanhu leswaku va xaniseka, va vabya, va va vusweti, va tshika, va tshama endhawini yin'we evuton'wini. U lava ku dlaya, ku yiva ni ku lovisa munhu hi ku angarhela (Yohane 10:10).

HI TA LANGUTA MAKUNGU YA XIKWEMBU YA N'WANANA WA XONA: Makungu ya Xikwembu ma kongomisiwa eka ku tisa ku kwetsima eka van'wana hi ku tirhisa hina. A ma kongomisiwi ntsena eka wena ntsena, kambe ma kongomisiwile leswaku wena u va mukateko eka van'wana. Hi marito mambe, makungu ya Xikwembu ya vutomi bya wena a ma kongomisiwi ntsena eka wena ntsena, kambe Xikwembu xi lava ku katekisa van'wana hi ku tirhisa wena.

Makungu hinkwawo ya Xikwembu ya vana va xona i leswaku hi aka mfumo wa xona emisaveni. Mfumo wa Xikwembu i yini? Ku vonakala ka Xikwembu ni vulawuri bya xona, hikwalaho i leswaku hi kombisa mfumo wa xona emisaveni ni tindlela leti xi endlaka swilo ha tona, leswi nga vulawuri bya xona. Mfumo wa Xikwembu wu kula loko vanhu va ponisiwa, va letisiwe ni ku teka xiave exikarhi ka mfumo wa Xikwembu. Yesu u lava leswaku misava yi fana ni tilo (Matewu 6:9-11). Etilweni a ku na rifu, ku vabya, vusweti, mivilelo, ku tsandzeka ni swisiwana hambi leswi. Buku ya Mintirho i xikombiso lexinene ngopfu xa mfumo wa Xikwembu emisaveni.

Sweswi, vapfumeri hinkwavo va ni xiave eku akeleni mfumo wa Xikwembu emisaveni.
Misebetsi yin'wana ya nkoka yi katsa ku yisa van'wana ekugandzelweni, ku pfuna va mapfumelo, ku khathalela swisiwana ni lavakulu, ni swin'wana. Vana hinkwavo va Xikwembu va ni xiave exikarhi ka Mfumo wa xona (Varhoma 12:5–9).

Xikombiso, Xikwembu xi lava vana va xona leswaku va xi yimela ematshan'weni hinkwawo ya vutomi—vahunya, varhangeri, varhangeri va tiphurojeke, varhangeri va politiki, vaavanyisi, varhweri, vatshamangi, ni van'wana. Leswi xi swi lavaka i leswaku u yimela Mfumo wa xona eka xin'wana ni xin'wana lexi u endlaka, naswona leswaku u aka Mfumo wa xona hi ntirho wa wena.

KU VURIWA NI MISEBENZI
Loko swi ta eka makungu ya Xikwembu, ku ni ku vuriwa ni ntirho. U nga ha vuriwa leswaku u seketela evhangeli hi mali, ivi ntirho wa wena wu va ku endla bindzu byo hambana-hambana. Ntirho wu fanele ku seketela ku vuriwa.

U nga ha vuriwa eka yin'wana ya mintirho ya ntlhanu ya Hosi Yesu tanihi ku vuriwa ka wena, kutani hi nkarhi lowunene u va ni bindzu kumbe ntirho tanihi ntirho wa wena—ntsena ntirho wa kona i ku seketela ku vuriwa ka wena. U nga ha vuriwa leswaku u muimeleri wa xikhongelo kumbe mugandzeli tanihi ku vuriwa ka wena, kutani u va ni mintirho yin'wana tanihi ntirho wa wena, leyi nga kona ku seketela ku vuriwa ka wena.

KU VURIWA I LEHIKOMBE KU TLULA NTIRHO:
Ku vuriwa ku huma eka Xikwembu naswona i vutihlamuleri lebyi Xi nyikaka munhu leswaku a byi hetisisa a ha ri emisaveni. Ntirho wu nga cinca hi nkarhi, kambe xivangelo xa wona i ku seketela ku vuriwa nkarhi hinkwawo.

Vapfumeri va avanyisiwile eka swiyenge swimbirhi exikarhi ka Mfumo wa Xikwembu leswaku va hetisa ntirho lowu wo aka mfumo wa xona. Swiyenge leswi swi hlanganisa mintirho leyi Xikwembu xi nyikaka vapfumeri, kutani ku ni mintirho yin'wana leyi nghenaka ehansi ka mintirho leyi Xikwembu xi nyikaka vapfumeri.

TINDZHAKA LETI I TIKHOSI NI VAPRISTE (Apokalipse 1:6, 5:10)
Vapfumeri hinkwavo i vana va xinuna ni vanhwanyana va Xikwembu, kambe van'wana va ni ntirho wo va vaprista naswona van'wana va ni ntirho wo va tihosi exikarhi ka Mfumo wa xona. (Ntiyiso hi leswaku vana hinkwavo va Xikwembu i tihosi ni vaprista, naswona leswi ndzi swi vurile tanihi xiphemu xo sungula eka dyondzo ya vana va Xikwembu), kambe xiphemu xa vumbirhi hi lexi hi nga ta vulavula ha xona sweswi.

Tihosi i vapfumeri lava Xikwembu xi va vitaka, xi va totiela leswaku va aka mfumo wa xona hi swakwerhu swa vona ni tinyiko ta vona. Hi marito laman'wana, ku tiyisisa leswaku evhangeli yi hangalasiwa hi mali ya vona ni tinyiko ta vona, xikombiso: timovha, swakhiwo, midiya ni swin'wana.

Vaprista i lava Xikwembu xi va vitaka naswona xi va totiela leswaku va aka mfumo wa xona hi ku va ehenhla ka vumaki, va dyondzisa ni ku chumayela evhangeli. Laha hi vulavula hi lava va vitaniweke eka mintirho ya ntlhanu (Vaefesa 4:11). Hi hlamusele kahle leswo eka dyondzo ya mfumo wa Xikwembu. Sweswi, makungu ya Xikwembu ya vana va xona ma katsa yin'wana ya swiyenge leswi. Van'wana va nga va na mintirho yimbirhi.

Mintirho leyi mukholwa a nga va ha yona, ku nga va leswaku i muavanyisi wa bindzu, leswaku u tirha ebhankhini, leswaku i murimi, kumbe leswaku u tirha ekerikeni eka yin'wana ya mitirho ya ntlhanu ya Yesu Kreste, kumbe ntirho wun'wana wihi na wihi lowu mukholwa a nga wu endlaka, u fanele ku aka Mfumo wa Xikwembu hi ntirho wolowo. Ku suka kona, ku ni mintirho yin'wana leyi nghenaka ehansi ka swilo leswi swa ku vuriwa ka tihosi ni vaprista, leswi endlaka leswi landzelaka: ku nyika, ku khathalela swisiwana, ku khathalela lava pfumalaka, ku nyika xitsundzuxo ni mintirho yin'wana leyi tisa leswinene eka van'wana hi tindlela to hambana-hambana (Varhoma 12:5-9).

Leswi Xikwembu xi swi lavaka, i leswaku u yimela Mfumo wa xona eka ntirho wa wena, naswona u aka Mfumo wa xona hi ku tirhisa ntirho wolowo.
Vapfumeri hinkwavo va ni xiave eka yin'wana ya mintirho leyi.

KU WANUNA NJHIKA YA XIKWEMBU YA VUTONI BYA WENA KU HLAMBAHA KU YINI?
(1) Ku tiva makungu ya Xikwembu evutonikweni bya wena tanihi mukholwa a hi nchumu wa muxaka wa automatic. Mukholwa u fanele ku lava xikandza xa Xikwembu ni makungu ya xona ya vutomi bya yena (Yeremiya 29:13, Matewu 7:7-9). U ta tiva makungu ya Xikwembu evuton'wini bya wena endzeni ka wena. Swi ta va xiphemu xa miehleketo ya wena ni mintlhaveko ya wena. Swi ta va nchumu lowu u lavaka ku wu endla. Hambi loko wu tlhela wu paluxiwa hi mbono, ni ku rhelela kumbe vuprofeta, kambe wu ta va endzeni ka mukholwa. Naswona u ta tsaka ku wu endla loko a famba ni Xikwembu emoyeni. Kutani a nga kuma ku tika loko a famba hi nyama hikuva nyama a yi titsongahati emahlweni ka Hosi. **(2)** Makungu ya Xikwembu ya mukholwa a ma paluxiwi hinkwawo hi nkarhi wun'we. Kambe ma paluxiwa hi swiyenge. Xikwembu xi paluxa xiphemu xin'wana ntsena, ivi xi paluxa leswin'wana tanihi loko mukholwa a kula emoyeni naswona a tshama a tshembekile eka leswi tshane a swi tivaka. **(3)** Ku kuma makungu ya Xikwembu ya mukholwa i nchumu wo olova ngopfu ku tlula ku ma hetisa. Xikwembu xi nga kombisa munhu leswi xi swi lavaka ebuhumeleni bya yena kambe ku swi endla a hi nchumu wo olova. Swi lava ku twa Xikwembu siku ni siku ivi u endla hilaha xi lerisaka hakona. Hi marito man'wana, swi lava ku landzelela rito leri endlaka (rhema).

Swi lava ku endla swilo hi nkarhi wa Xikwembu ni hi ndlela ya xona, naswona leswaku mukholwa a tiva nkarhi wa Xikwembu ni ndlela ya xona, u fanele ku xi twa, naswona ku xi twa swi lava ku heta nkarhi na xona hi nkarhi hinkwawo. Hi marito laman'wana, swi lava vutomi bya ku tinyiketela (hlaya dyondzo ya vutomi bya ku tinyiketela).

KU HETISA MAKUNGU YA XIKWEMBU EVUTONI BYA WENA?
Yesu Kreste i xikombiso xa hina lexinene xa munhu la hetiseke ku vuriwa ka yena hinkwako.

(1) U fanele ku va ni vutomi bya ku tinyiketela nkarhi hinkwawo (ku nga vutomi bya xikhongelo, Rito ni ku titsona swakudya). **(2)** U fanele ku va ni vutivi bya Rito ni tindlela ta Xikwembu, naswona u endla swilo hi ku rhangeriwa hi xona, leswi nga ntirho wa mfumo wa Xikwembu hi ndlela yo ka yi nga khathali loko u ri hosi kumbe muprista, xikombiso: hanya hi ku byala ni ku tsema eka hinkwaswo. **(3)** U fanele ku hanya hi ripfumelo. Ku hetisa makungu ya Xikwembu swi lava ripfumelo ni ku endla hinkwaswo leswi Xikwembu xi ku paluxelaka leswaku u swi endla hi ripfumelo. **(4)** U fanele ku va ni xivindzi. Swi lava xivindzi leswaku u famba u humelela ni Xikwembu ni ku hetisa swilaveko hinkwaswo swa xona (Yoxuwa 1:8-9). **(5)** U fanele ku famba hi vutivi bya Moya Lowukulu, ku nga ri hi ku vona kumbe hi swiphiqo kumbe ku pfilunganyeriwa hi ku tihlanganisa ni van'wana (Yohane 5:19). **(6)** U fanele ku hanya hi rirhandzu ni mihandzu yin'wana ya moya (Vagalatiya 5:22). Swilo hinkwaswo leswi Yesu Kreste a swi endleke, u swi endlile hikuva a a tirhisiwa hi rirhandzu ra yena eka Xikwembu ni vanhu. Xikwembu xi katekisa mukholwa un'wana ni un'wana la fambaka hi rirhandzu (Yohane 13:34-36). **(7)** U fanele ku famba hi vutlhari bya Xikwembu. Vutlhari bya Xikwembu byi katsa ku endla swilo hi nkarhi wa xona ni ku endla hi ndlela ya xona, ku chava ni ku titsongahata eka Xikwembu (Swivuriso 1:7). **(8)** Hlala u titsongahatile eka Xikwembu ni eka vanhu hinkwavo (Yakobo 4:6). **(9)** Hlala u teka magoza lamakulu ya ripfumelo, lama tlakukeke ku tlula lawa u ma teke eku sunguleni. Ringeta ripfumelo ra wena hi ku endla swilo leswi u nga si tshama u swi endla. **(10)** Kongomisa miehleketo ya wena eka ntirho lowu Xikwembu xi ku nyikeke wona, naswona u nga tihlanganisi ni un'wana hi ndlela yihi na yihi. **(11)** Va munhu la tiyeke ni la tshembekaka eka ntirho lowu Xikwembu xi ku vitaneleke eka wona hi ku nga teki ndlela ya leswaku i ntsongo ngopfu. Va tshembekile eka leswi titsongo. A wu nge tshembiwa eka leswikulu loko u nga tshembekanga eka leswi titsongo leswi u nyikeriweke swona. **(12)** Hlala u lava leswinene eka van'wana. Hinkwaswo leswi u endlaka van'wana, Xikwembu xi ta ku endlela swona. Loko u tlakusa van'wana nkarhi hinkwawo, Xikwembu xi ta ku tlakusa na wena. **(13)** Hanya vutomi bya ku nkhensa naswona u amukela leswaku Xikwembu i yini evuton'wini bya wena ni leswi xi ku endleleke swona. **(14)** U fanele ku twisisa vuprofeta lebyi u byi kumeke kumbe mitsuwo ni mimbhoni leyi u yi kumeke ya makungu ya Xikwembu evuton'wini bya wena, naswona u twisisa nkarhi wa Xikwembu wo hetisa switshembiso swa xona hi vutomi bya wena. I vutihlamuleri bya wena ku twisisa. Lava ku twisisa u nga si tlhela u hetisa. **(15)** Loko Xikwembu xi paluxe leswi xi swi lavaka hi vutomi bya wena, letela wena hi ku ya hi ku vuriwa ka wena. Xikombiso: loko xi lava leswaku u va dokodela, ya xikolo u dyondze; loko xi lava leswaku u va mupapa, lava dyondzo leyi fanaka ni ntirho wa wena naswona u nga vi muhomu. **(16)** Famba hi ripfumelo naswona u odpfa ku tiva leswaku Xikwembu xi hetisa switshembiso swa xona hi nkarhi wa xona; u nga ringeti ku susumeta swilo hi matimba ya wena. **(17)** Hlala u andzisa vutivi bya wena bya Rito ni swilo swa Xikwembu (2 Petros 1:3-12). **(18)** U nga vuli kumbe ku yima ehenhla ka lava totiweke hi Xikwembu. A ku na nchumu lowu tisanaka ku avanyisiwa evuton'wini bya munhu hi ku hatlisa ngopfu ku tlula leswi, ku lwa ni la totiweke hi Xikwembu, ku nga ri hi marito ntsena kambe hi swiendlo. U fanele ku tshama u kongomile eka leswi Xikwembu xi ku vitaneke eka swona. Loko u nga twisisi leswi un'wana a swi endlaka, u fanele ku vutisa Xikwembu u nga si byela nchumu kumbe ku endla nchumu. U nga endli swiboho hi ku twa ntsena. U kongomisa miehleketo ya wena eka ku vuriwa ka

wena. Vulavula swilo leswinene hi vatirheli va Xikwembu. Naswona loko ku ri ni nchumu lowu ku vavisaka hi mutirheli wa Xikwembu, i ntiyiso ku swi hlayisa endzeni ka wena hikuva i Xikwembu ntsena lexi avanyisaka vatirheli va xona (Numeri 12). **(19)** Kuma kereke leyi hanyaka u yi endzela. I nchumu wa nkoka ngopfu leswaku u ya kwihi eku endzeleni kereke leswaku u ta kota ku hetisa makungu ya Xikwembu hi ku humelela. Kereke leyi tshikiweke endzhaku kumbe leyi tsandzekeke yi ta ku tsandzekisa kumbe yi ku tlherisela endzhaku. **(20)** U nga vi na swifaniso swa vugandzeri. Xifaniso swi nga va nchumu wihi na wihi lowu tekaka nkarhi wa Xikwembu. Swi nga va nuna kumbe nsati, ndyangu, mintlangu, ntirho, mali ni swin'wana. Xikwembu xi le henhla ka hinkwaswo. Naswona u nga endli xifaniso xa wena xa Xikwembu. Hi marito laman'wana, u nga teki tindzimana tin'wana u ti tirhisa ku endla Xikwembu xa wena. Hlaya Bibele hinkwayo leswaku u kuma xifaniso lexi heleleke xa Xikwembu. Famba na xona ni ku xi tirhela hi ndlela leyi faneleke.

KU LETIWA HI XIKWEMBU:
Mukholwa u fanele ku amukela ni ku khensa letiwo ra Xikwembu evuton'wini bya yena. U fanele ku tiva leswaku Xikwembu xi letela munhu emahlweni ko n'wi humesa leswaku a tirha hi ndlela leyi Xi mu kunguhateleleke leswaku a tirha ha yona. I ntiyiso leswaku hi nkarhi wa letiwo, munhu u ya emahlweni a tirha eka makungu ya Xikwembu ya vutomi bya yena, kambe Xikwembu xi ha n'wi sivela emoyeni naswona xi pfala mikusu yin'wana. Kambe loko munhu a tshama a tshembekile eka leswi Xikwembu xi n'wi nyikeke swona, Xikwembu xi ta n'wi andzisa, xi n'wi ntshunxa swinene emoyeni naswona xi ta pfula minyango yin'wana.

Letiwo i nchumu wa nkoka swinene eka Xikwembu. Letiwo ra Yesu ri tekile malembe ya makume ya threinta leswaku a tirha nkarhi wa malembe ya mune ni hafu. Letiwo ra vaapostola ri tekile malembe ya mune ni hafu. Hi nkarhi wa letiwo ra Xikwembu, Xikwembu xi kongomile ngopfu eka ku hetisisa vumunhu bya mukholwa, vutlhari, vukhale, ku titsongahata ni vutomi bya yena hi ku angarhela. Letiwo ra xona ri kongomisiwa eka ku kombisa mihandzu ya moya swinene (Vagalatiya 5:22). Letiwo ra Xikwembu a ri kongomisiwi ntsena eka vapfumeri lava vitaniweke eka mintirho ya ntlhanu, kambe eka vapfumeri hinkwavo, ku nga khathariseki leswaku va vuriwile eka yini.

Letiwo ra Xikwembu ri nga katsa swikombiso ni ku ringiwa ka ripfumelo (Varhima va Israyele i xikombiso lexinene). Ri katsa ku paluxiwa ka leswi hoxeke evuton'wini bya mukholwa ni vumunhu bya yena leswaku swi lulamisiwa. Ri katsa ni ku dyondza leswi Xikwembu xi ku vitaneke eka swona kumbe leswi u lavaka ku swi endla eka Hosi, xikombiso: ku ya exikolweni. Ri letela vutomi bya nyama ni bya moya. Swi koteka leswaku mukholwa a nga hetisi letiwo ra xona kumbe a chela nkarhi wo leha hi ku ka a nga pasanga swilingu swa Xikwembu. N'wana ni n'wana wa swilingu leswi u laveka, nkarhi wa xona wu huma eka Xikwembu, kambe mukholwa na yena a nga teka xiave eka ku lulamisa nkarhi wa leswaku swi hela hi nkarhi muni. Swi ta titshege hi leswaku mukholwa loyi u titsongahateke njhani ni ku hatlisa njhani ku tinyiketela eka Xikwembu ni ku hetisa vutihlamuleri lebyi Xikwembu xi n'wi nyikeke byona.

SWILO LESWI NGA KU SIVELA KU HETISA VUAKO BYA WENA BYA XIKWEMBU:
1) Ku tikukumuxa: Xikwembu a xi koti ku tirha ni ku tikukumuxa hi ndlela yihi na yihi (Yakobo 4:6, Swivuriso 18:12). **2)** Ku hanya vutomi lebyi nga lulamangiki ni ku famba hi nyama (Vagalatiya 5:16-22). **3)** Ku sola vulawuri: ku ala ku tsetela vulawuri lebyi Xikwembu xi ku vekeke evuton'wini bya wena. Ku sola ni ku tikukumuxa swi susa munhu ehansi ka musa wa Xikwembu (1 Samuwela 15:22). **4)** Ku pfumala vutivi bya Xikwembu ni tindlela ta xona (Hosea 4:6). **5)** Ku famba hi ku chava ni ku honisa: (Mubulo wa swisirheleri swakudya ni ku chava ngopfu). Xitukulwana xo sungula xa Israyele xi humile le Egipta kambe xi tsandzekile ku nghena Kanana hikwalaho ka ku duna ni ku rila. **6)** Ku ka u nga tshembeki. **7)** Ku duna ni ku rila. Ku pfumala ku amukela leswi Xikwembu xi swi endleleke van'wana. **8)** Ku khomiwa hi ku vaviseka ni ku vilela. **9)** Ku ringeta ku hetisa makungu ya Xikwembu hi matimba ya wena u nga twisisanga nkarhi wa Xikwembu wa ku endla swilo kumbe ku pfumala ku twisisa nhlamulo ya Xikwembu eka vuprofeta, mitsuwo, mbono, ku paluxiwa kumbe ndlela yin'wana leyi Xikwembu xi nga hlawulangiki ku vulavula ha yona. **10)** Ku hatlisa swinene, ku ala kumbe ku honisa letiwo hinkwato ta Xikwembu. **11)** Ku vilela: A ku na laha Xikwembu xi nga fambaka na munhu la vilelaka. **12)** Ku tshama u lwa ni ntirho wa Xikwembu kumbe lava xi endlaka ha vona.
13) Ku rhukana. Va munhu la nge katekisi, ku nga ri la rhukanaka van'wana. Lava rhukanaka va ti veka eku faneni ni Sathana ni tinyanga. Xikwembu xi byela leswaku hi fanele ku katekisa, ku nga ri ku rhukana. Loko ku ri ni loyi a ku endlaka nchumu wo biha, u nga n'wi rhukani, n'wi siyela eka Xikwembu (Varhoma 12:14, Yakobo 3:9-13).

KU HETISA MPFAPFARHO WA WENA HI MATIMBA:
Un'wana ni un'wana wa hina u ni ntirho wa ntirho lowu humaka eka Xikwembu naswona hi ta avanyisiwa hi ku ya hi leswaku hi wu hetisile njhani ntirho wolowo (2 Vakorinto 5:9). Hi sungula mpfapfarho hi nhlayo leyikulu, kambe vatsongo ntsena va heta mpfapfarho wa vona hi ku humelela. Ku sungula ka wena a hi ka nkoka ngopfu ku fana ni ku hetisa ka wena. (1 Vakorinto 9:25-27) Eka ndzimana leyi Pawulo u kombisa leswaku munhu a nga sungula kahle kambe a hela a biha.

Hikwalaho nchumu wa nkoka i ku hela ka wena. Loko u ya emahlweni u endla leswi hi vuleke loko hi vulavule hi ku hetisa vuako bya wena bya Xikwembu, u ta heta hi matimba.

VUAVANYISI BYA XIKWEMBU (1 Petros 4:17):
Xikwembu i Muavanyisi wa vanhu hinkwavo, lava ponisiweke ni lava nga ponisiwangiki. leswaku mukholwa a famba hi ku humelela na Xikwembu, u fanele ku xi tiva tanihi tata wa yena la nga rirhandzu, kambe u fanele ku xi tiva na tanihi muavanyisi la lavaka ku chavisiwa. leswaku mukholwa a famba kahle na Xikwembu u fanele ku xi rhandza ni ku xi chava (2 Vakorinto 5:11,14). Pawulo u hlamula leswaku ku ni swivangelo swimbirhi leswi endlaka leswaku a famba kahle na Xikwembu, leswi nga rirhandzu ni nchavo wa Xikwembu. Loko mukholwa a tiva tiviya yin'we ntsena ya Xikwembu, u ta hanya ehansi ka vukungundzwana naswona a nge koti ku famba hi ku humelela na xona. Vuavanyisi bya Xikwembu eka vana va xona i byinene hikuva byi susa nchumu wihi na wihi wa vukungundzwana lowu nga kona. Bibele yi kombisa leswaku Xikwembu xi hi avanyisa leswaku hi nga heli endzhaku hi kuma vuavanyisi lebyi fanaka ni bya misava, lebyi nga ku avanyisiwa ka ku heleriwa (ku heleriwa i vuavanyisi bya Xikwembu eka lava va aleke xona). Vuavanyisi bya Xikwembu eka vana va xona byi lulamisa, byi fana ni swiyimo swa vatswari leswi hlayisaka n'wana ku kula. Vuavanyisi bya Xikwembu eka misava (lava nga kumangiki Yesu) i vuavanyisi bya nkoka lebyi nga rifu ra nkarhi hinkwawo ni ndzhilo.

VUAVANYISI BYA XIKWEMBU EKA KEREKE YA XONA:
Loko Xikwembu xi avanyisa vana va xona, ku nga kereke ya xona, xi va avanyisa hi ku ya hi vukhale bya vona ni vutivi bya vona. Vuavanyisi bya xona eka swifanyatana ni vabyali va moya byi olova swinene. Vuavanyisi bya xona eka vanghana va moya byi nonoka. Eka lava kuleke emoyeni byi nga va nonon'hwa ngopfu loko ku laveka. Vuavanyisi bya Xikwembu byi ni swiyenge swo hambana, leswi ndzi nga ta swi hlamusela:

1) Xikwembu xi vulavula na hina hi ku tihlanganisa Loko hi endle nchumu wo hoxeka kumbe hi hanyile vutomi lebyi nga lulamangiki. Xi ta vulavula na hina hi Bibele, hi mimpfumawulo ni mimbhoni, ku paluxiwa kumbe hi dyondzo (loko mupapa a dyondzisa a nga tivi mhaka ya wena), kumbe hi tindlela to hambana-hambana kambe a xi vulavuli na wena ntsena hi mhaka leyona hi xihundla exikarhi ka wena ni xona. Xikongomelo hi leswaku mukholwa a ti vonisisa a tlhelela eka tindlela leti lulameke emahlweni ka Xikwembu. **2)** Loko u nga cincangi endzhaku ka leswi Xi ku byeleke hi ndlela yo sungula, xi ta ku paluxa eka van'wana vatsongo. Xi nga ku paluxa eka un'wana hi mbono kumbe mitsuwo, kumbe va nga swi tiva hi ndlela yin'wana. Kutani Xi ta susumeta vanhu van'wana va mbirhi kumbe vanharhu leswaku va vulavula na wena va ku lulamisa. Hi nkarhi lowu Xi tshama xi vulavula na wena u ri wexe. **3)** Loko u nga cincangi, Xi ta ku paluxa eka ntlawa lowukulu wa vanhu, lava ponisiweke ni lava nga ponisiwangiki. Vanhu vo tala va ta vulavula na wena va ku lulamisa. Xi tlhela xi vulavula na wena hi xihundla leswaku u hundzuka u tshika ntirho wa wena wa xác shame. **4)** Loko u nga cincangi, Xi ta sungula ku vulavula na wena hi swiyimo swa vutomi. Xi nga pfala tindlela ta wena, xi nonon'hisa swiyimo swa wena kumbe xi pfala minyango yin'wana ya mikateko evuton'wini bya wena. Xi nga tlhela xi susa musa wa xona evuton'wini bya wena nkarhi wo karhi xi lava leswaku u tlhelela, kambe a xi si teke xiboho xo ku hlayisa ekule. **5)** Loko u nga hundzukangi, Xikwembu xi ta ku susa eka xipano lexi xi ku vekeke eka xona. Xi nga ku susa eka ntamu wo kombisa Xikwembu ni ku tirha hi tinyiko ta xona; xi nga ku susa eka mikateko ya xona naswona xi pfala minyango leyi a yi pfuriwile. **6)** Loko u ya emahlweni hi vutomi byo dyohile ni ku sola, u ta ti veka ekule ni vukhombo bya Xikwembu. Madimona ma ta sungula ku ku xanisa; hambi madimona lawa a wu ma hlurile ma ta sungula ku ku hlula. Sathana a nga ku xanisa hi mavabyi yo hambana, ku tsanisiwa ko hambana ni swiyimo leswi ku karhataka. **7)** Loko u nga hundzukangi, Xikwembu xi nga ku susa emisaveni emahlweni ka nkarhi leswaku u nga heli u lahlekeriwa hi ku ponisiwa ka wena. Hambi laha, hi Xikwembu lexi endlaka xiboho xo ku siya kumbe xi va ni tintswalo eka wena, xi ku susumetela swinene ku hundzuka, kutani xi ku teka ekusuhi na xona hikuva xi nga lavi leswaku u wa eka ku avanyisiwa ka misava. Swi titshege hi vukhale bya mukholwa ni ku nonon'hwa ka mbilu ya yena, hambi leswi nkarhi wun'wana xi endlaka xiboho xa xona. **8)** Van'wana hikuva vukale ngopfu emoyeni ni ku nonon'hwa ka mbilu ya vona, Xikwembu xi ta va pfumelela ku hambana na xona hikuva va nga ha tlheleri, ivi va lahlekeriwa hi ku ponisiwa hinkwako leswaku va kuma vuavanyisi

lebyi fanaka ni bya misava. Kambe leswi Xi swi endla endzhaku ka nkarhi wo leha swinene xi ringeta ku va lulamisa hikuva Xi ni tintswalo swinene.

KU TIHUNGUKA NI KU VUYISELEKA:
Loko mukholwa a ti kambisisa, ivi a tihunguka hi mbilu hinkwayo, Xikwembu xi ta n'wi rivalela, naswona xi ta tlhelela eka vunghana na yena. Naswona Xikwembu xi ta vuyisela leswi a lahlekeriweke hi swona hikwalaho ka musa wa xona wo kutsula. Kambe vuyiselo lebyi byi ta titshega ngopfu hi ndlela leyi mukholwa loyi a lavaka Xikwembu ha yona, ku tsetela ka yena ni ku tinyiketela ka yena. Vuyiselo lebyi swi nga ha humeleli leswaku xi n'wi vuyisela eka xiyimo lexi a a ri eka xona khale. Kambe loko a tinyiketa hinkwaswo ni ku tiyisela hi swikhongelo ni ku lava xikandza xa Xikwembu, Xikwembu xi nga mu vuyisela eka xiyimo xolexo naswona a n'wi kombisa Xikwembu hi muxaka wa swona eka ndhawu leyi. Leswi swi ta titshega hi xiboho lexi Xikwembu xi endleke ni ku tinyiketela ka mukholwa.

MUKHOLWA U FANELE KU HANYA NJHANI?
Mukholwa u fanele ku hanya hikwalaho ka Xikwembu hi ku tsetela ni ku xixima, hi rirhandzu ni hi nchavo. U fanele ku tshama u ti kambisisa hi ku nga heli leswaku u nga heteleli u karhi u nga tsakiseki eka Xikwembu. Nyika nkarhi wa wena eka Xikwembu nkarhi hinkwako, laha u kombelaka leswaku Xi ku kombisa leswi swi nga Xi tsakisiki evuton'wini bya wena. Siya swilo sweswo u titshege hi Xikwembu (hi marito man'wana, siya sweswo u titshege hi Moya Lowukulu, ku nga ri matimba ya wena). Loko u dyohile emahlweni ka Xikwembu hi ndlela yihi na yihi, kombela ku rivaleriwa eka Xikwembu u tlhela u vula xidyoho xexo eka xona (1 Yohane 1:9).

U nga honisi swihoxo swa wena kumbe swidyoho leswi u swi endleke, kambe u swi veke emahlweni ka Xikwembu u kombela ku rivaleriwa. Kambe mukholwa a nga fanelanga ku tshama ni mianakanyo ya ku dyoha nkarhi hinkwawo, kambe a fanele ku vona ku lulama ka yena eka Yesu, naswona loko a tiva ku lulama ka yena, a nge dyohi hi ku olova. Kambe loko swi humelela a wela eka xidyoho, a fanele ku xi byela Xikwembu. Mukholwa u fanele ku famba a basile emahlweni ka Hosi. U fanele ku hanya hi ntiyiso emahlweni ka Xikwembu, a tivula emahlweni ka xona, a xi byela swifuwo swa yena.

VUAVANYISI BYA XIKWEMBU EBANDLENI RA MISAVA:
Vuavanyisi bya Xikwembu eka misava i ku heleriwa. I ku hambanisiwa nkarhi hinkwawo na xona ni ku avanyisiwa ka nkarhi hinkwawo eka vanhu lava aleke ku amukela N'wana wa xona, Yesu Kreste, evuton'wini bya vona. I ntiyiso leswaku Xikwembu xi ringeta hi tindlela hinkwato leswaku xi susumeta munhu ku hundzuka ni ku ponisiwa, naswona a xi lavi leswaku un'wana ni un'wana a fa (1 Timotiya 2:3-6), kambe xi lava leswaku vanhu hinkwavo va kuma ku ponisiwa hi ku pfumela eka Yesu Kreste N'wana wa xona. Kambe hinkwavo lava aleke xona va ta kuma ku avanyisiwa ka xona ka nkarhi hinkwawo, ku nga ku hambanisiwa na Xikwembu ni ndzhilo wa masiku hinkwawo.

XIDYOHO
Rito "xidyoho" ri vula "ku endla leswi nga hi ku rhandza ka Xikwembu" (Rito xidyoho ri vula ku lahlekeriwa hi xikongomelo). Ku ni swidyoho swa xikombiso swi tshama swi ri swimbirhi: swidyoho swa ku endla: laha munhu a endlaka nchumu lowu a nga fanelangiki ku wu endla. Xikombiso: loko munhu a endla vungwavila kumbe vugevenga. Ku ni swidyoho swa ku nga endli: laha munhu a nga endli leswi a fanelaka ku swi endla, xikombiso: ku pfumala vutomi bya xikhongelo ni ku ka u nga rivaleri. Ehansi ka swiyenge leswi swa swidyoho, ku ni swiyenge swo hambana, xikombiso: swidyoho leswi u swi endlaka hi swiendlo, swidyoho swa marito ni swidyoho swa miehleketo. Swidyoho leswi endliwe hi swiendlo i leswi hi swi endlaka loko hi endla swilo swo biha emahlweni ka Xikwembu, swidyoho swa marito i marito lama nga lulamangiki lama hi ma vulavulaka, naswona swidyoho swa miehleketo i loko hi pfumelela miehleketo yo biha ku famba emianakanyweni ya hina. Ku va ni miehleketo yo biha a hi xidyoho, kambe ku yi tlakula, ku yi tshemba ni ku yi tshika yi tshama emianakanyweni ya wena ni ku teka magoza hi yona i swilo swo hoxeka. Sathana a nga hi nyika miehleketo yo biha, kambe a hi xidyoho loko miehleketo leyi yi fika emianakanyweni ya wena, kambe loko u yi tlakula u tlhela u pfumelela yi tshama, sweswo i ku hoxeka. Ku ehleketa hi Rito ra Xikwembu ku ta ku pfuna leswaku u kuma ku hlula ehenhla ka miehleketo leyi; tata mianakanyo ya wena hi rona u tlhela u ri vula hi nomu wa wena. A wu lwani miehleketo yo biha hi ku yi languta naswona hi ku yi hanyisa nkarhi hinkwawo loko yi fika; ku endla sweswo ku ta ku yisa eku khomisiweni. Xidyoho xi fana ni nyoka ya phayithoni; nyoka leyi yi tiboha hi wena, yi ku phatlula mikhongelo, yi ku mitela kutani yi ku hlantswela. Xidyoho xi tshovela vutomi bya munhu, kutani munhu a hetelela a lahlekeriwa hi

leswi Xikwembu xi n'wi nyikeke swona ni ku karhatiwa. Xi ku kanganyisa hikuva hi nkarhi lowu xi vonaka xi tsakisa, kambe vuyelo bya xona byi wa hi nyungu naswona byi vava. Swidyoho hinkwaswo swi ni mitlawa ya swona ya nhungu ya mune: ku navela ka mahlo, ku navela ka nyama ni ku tikukumuxa. Swidyoho hinkwaswo swi huma eka mintsandza leyi (1 Yohane 2:15-17).

Swidyoho a swi ringani emahlweni ka Xikwembu. Hinkwaswo i swidyoho leswi nga lulamangiki, kambe a swi ringani hi mpimo emahlweni ka Xikwembu (1 Yohane 5:16-18). Ku ni swidyoho leswi endlaka leswaku munhu a hambanisiwa ni Xikwembu ni leswi endlaka leswaku a nga hambanisiwa (eka ndzimana leyi loko Matsalwa ma vulavula hi swidyoho leswi endlaka rifu, swi vula ku hambanisiwa ni Xikwembu, ku nga rifu ra moya. Rifu ra moya ri nga tisa mihandzu ya rifu emisaveni ya nyama, xikombiso: ku vabya, rifu ro rhanga ni swilo hinkwaswo swo biha). Hi marito man'wana loko munhu a hanya eka swidyoho leswi, u lahlekeriwa hi vunghana na Xikwembu, kutani a sungula ku famba ekule na xona. Loko a nga lulamisi vutomi bya yena na Xikwembu, u ta hetelela a lahlekeriwa hi ku ponisiwa ka yena, hi marito man'wana, a fa hi moya. Xikwembu a xi nge tlhela xi hlongola munhu eka xona, kambe xidyoho xi dyimisa mbilu ya munhu ku fikela kwihi leswaku a lava ku tihambanisa na Xikwembu. Swidyoho leswi hambanisaka vanhu ni Xikwembu i leswi kombisaka ku nonon'hwa ka mbilu ya munhu. Hi ta tlhela hi kombisa ku nonon'hwa ka mbilu hi nkarhi lowu taka.

Laha Muapostola Pawulo a hlamuselaka mintlawa ya swidyoho leyi hambaneke

Vungwavila: loko nuna kumbe nsati la tekaneke a endla manyala ya masangu a nga si tshama ni nsati kumbe nuna wa yena. **Vumbhisa:** masangu exikarhi ka vanhu lava nga tekanangiki. **Vunguku:** ku xavisa miri. **Vugandzeri bya swifaniso:** ku gandzela swikwembu swa mavunwa. **Vuthlari:** ku etsa vuthlari ni ku tirhisa swikhongelo swa vuthlari. **Ku venga:** ku venga van'wana. **Ku pfumela swivilelo:** ku navela swilo swa van'wana ni ku vilela hikwalaho ka ku humelela ka vona. **Ku hlundzuka:** ku hlundzuka ngopfu eka van'wana ni ku va khoma hi ndlela ya nyama. **Ku avanyisa:** ku nga fambi hi ku hlanganisa. **Ku vilela hi ku humelela ka van'wana:** ku ka u nga tsaki loko van'wana va humelela. **Ku dlaya:** ku dlaya van'wana hi mianakanyo yo biha. **Vunwa:** ku wa u nwa u onheki. **Ku navela ngopfu:** ku navela ngopfu ni ku ka u nga tsakisiwi hi ku hatlisa. **Ku dya ngopfu:** ku dya ku tlula mpimo. **Vusodoma:** ku endla swa masangu exikarhi ka vavanuna ntsena. **Vukama hi rimbewu leri fanaka:** ku tinyiketela eka vuxaka bya masangu exikarhi ka lava nga riki rimbewu ro hambana. **Vugevenga:** ku yiva hi tindlela to hambana. **Ku sandza:** ku hleka van'wana hi switori leswaku u onha hlonga ra vona. **Mavunwa:** ku nga vulavuli ntiyiso, ku pfumala ku tshembeka.

Paul u hlamusela leswaku lowu i vutomi bya munhu la nga poniswangi, kambe hikwalaho ka leswi hi ponisiweke, hi basiwile hi ngati ya Yesu Kreste naswona hi va xiphemu xa Mfumo wa Tata Xikwembu, a hi fanelangi ku hanya tanihi lava nga poniswangi hi ku landza mipfumawulo ya nyama, hikuva hi tlhavile nyama ni ku navela ka yona ko biha (1 Vakorinto 6:11, Vagalatiya 5:24).
Loko mukholwa a wela eka swidyoho leswi kumbe a hlaseriwa hi swona, u fanele ku ya eka Tata Xikwembu hi ripfumelo, a tihunguka, a kombela mpfuno naswona a teka xiboho xo tshembeka xo siya swiendlo leswi swa nyama a titshege hi matimba ya Xikwembu lama endlaka ntirho endzeni ka yena.

THE GREATEST SINS OF ALL: Ku ni swidyoho swimbirhi leswikulu ku tlula hinkwaswo. Leswi hi swona swidyoho leswikulu emisaveni hinkwayo. Xo sungula i xa ku ala Yesu Kreste kumbe ku n'wi tshika endzhaku ko n'wi tiva, xa vumbirhi i xa ku ka u nga rivaleri (Matewu 18:21-35, Marka 11:25). Kutani swin'wana leswi pfamelaka rivilo ra swidyoho leswi swi sungula swidyoho swin'wana i xidyoho xa ku tikukumuxa (Yakobo 4:6-7, Swivuriso 18:12): Xikwembu xi lwisana ni la tikukumuxaka kambe xi nyika tintswalo eka la titsongahataka naswona ku tikukumuxa ku rhangela ku wa. Ku tikukumuxa ku endla leswaku munhu a tshemba yena n'wi ri yexe ku tlula ku tshemba Xikwembu. Ku endla leswaku munhu a nga amukeri swihoxo swa yena kambe a swi chela eka van'wana, a nga ha sandza leswaku a sirhelela vito ra yena. Ku endla leswaku munhu a rhandza ku dzunisiwa emahlweni ka van'wana, ku lwa ni van'wana, ku vilela van'wana hambi leswi. Ku tikukumuxa ku rhangela ku wa kasi ku titsongahata ku rhangela ku voningisiwa.

SINS THAT DO NOT LEAD TO SEPARATION FROM GOD: Swidyoho leswi nga dyondzisiki ku hambanisiwa ni Xikwembu i leswi mukholwa a swi endlaka hi ku nga tiva kumbe hikwalaho ka ku nga kule emoyeni. Leswi a swi fambisani ni ku nonon'hwa ka mbilu ya vona, kambe swi fambisana ni ku kula ka vona. Hambiswiritano, mukholwa u fanele ku lwisana ni swidyoho leswi hikuva loko a nga swi endli, mbilu yi ta sungula ku nonon'hwa.

A HARDENED HEART: Loko mukholwa a ya emahlweni hi vutomi bya xidyoho, mbilu ya yena yi nonon'hwa hi tindlela leti; loko mukholwa a dyoha ro sungula, u twa endzeni ka yena leswaku a nga endli kahle. Loko a tihunguka, u tlhelela eka vunghana na Xikwembu. Naswona loko a tlhela a swi endla nakambe, u ta tlhela a nga titwi kahle emoyeni naswona loko a tlhela a tihunguka, u ta rivaleriwa. Kambe loko a ya emahlweni a swi endla swinene, u ta sungula ku nga ha titwi nchumu, lexi i xikombiso xa leswaku mbilu ya yena yi sungula ku nonon'hwa. Loko a fika eka ndhawu leyi a dyohaka a nga ha titwi nchumu, lexi i xikombiso xa leswaku mbilu yi nonon'hwile naswona a nge he twi Xikwembu kahle. Laha i ndhawu ya khombo swinene. Mukholwa u fanele ku tlhelela eka Xikwembu hi ku hatlisa a lulamisa vutomi bya yena. Loko mukholwa a nga lulamisi na Xikwembu ni ku tlhelela eka vunghana na xona, u ta sungula ku endla swidyoho hi ndlela yo olova naswona nchavo wa Xikwembu wu ta siyangiki. Loko leswi swi humelela, Xikwembu xi ta sungula ku n'wi didimeta swinene tanihi leswi Xi ringetaka ku n'wi vuyisa eku hanyeni ka ntiyiso. Xi nga paluxa swidyoho swa yena eka vanhu vo tala kumbe xi nonon'hisa swiyimo swa yena. Xi nga n'wi nyika eka valala hi ku susa vukhombo bya xona xi pfumelela madimona ni swiyimo ku n'wi xanisa kumbe xi n'wi teka etilweni emahlweni ka nkarhi, leswaku a nga heteleli a lahlekeriwa hi ku ponisiwa ka yena naswona vito ra yena ri susiwa eka buku ya vutomi ivi a avanyisiwa swin'we ni misava leyi kongomaka elwandle leri hisaka hi ndzhilo ni surfera. Kasi van'wana, xi nga pfumelela leswaku va famba ekule na xona hi ku ya hi swiboho swa vona, vukhale bya vona ni ku nonon'hwa ka mbilu ya vona (2 Vakorinto 2:11-12).
Hikokwalaho mukholwa u fanele ku sirhelela mbilu ya yena hi tindlela hinkwato a yi hlayise yi twisisaka marito ya Hosi. Ku nonon'hwa ka mbilu a ku humeleli hi ku hatlisa. Swi teka nkarhi ku kondletela ku fikela loko munhu a kuma leswaku u le kule swinene na Hosi. Hi fanele hi tiyisisa leswaku hi sirhelela mbilu ya hina hi matimba hinkwawo.

Ntsena wa xidyoho wu tshama wu ri nyimpi exikarhi ka vapfumeri va Bibele. Laha Muapostola Pawulo a hlamusela nyimpi leyi ya le ndzeni ka vapfumeri eka Varhoma 7:19-25. Naswona Muapostola Petro u vulavula hi mhaka leyi eka 1 Petro 2:1. Vagalatia 12:4 na swona yi hlamusela nyimpi leyi ya le ndzeni ka vapfumeri. Naswona eka buku ya 1 Vakorinto 3, nyimpi leyi yi vonaka kahle. Nyimpi leyi a yi sunguli hi vapfumeri va hilaha sweswi, yi tshame yi ri kona ku sukela eka Vakreste va khale. Mukholwa a nga hluli xidyoho hi xiboho ntsena hi ku titshega hi matimba ya yena, hambileswi xiboho xi ri xa nkoka. U fanele ku dyondzisiwa ku famba hi ku hlula ehenhla ka xidyoho, naswona sweswo hi swona hi nga ta pfuna ha swona eka dyondzo leyi.

Vungheno bya nyama:
Nyama leyi hi hanyaka eka yona a yi si kutsuriwa. Bibele yi kombisa kahle leswaku yi ta kutsuriwa loko Hosi Yesu a tlhela. Varhoma 8:23. Sweswi nyama yi tsakisiwa naswona yi hluvuriwa hi xidyoho, naswona loko yi nga tlharhiwi, mukholwa u ta tikuma a wela nkarhi hinkwawo eka swidyoho.

Vungheno bya nyama
(1) nyama i ya ku ti rhandza **(2)** nyama i ya ku tikukumuxa **(3)** nyama a yi teki vutihlamuleri (yi chela van'wana) **(4)** nyama yi tele ku navela

Mukholwa u wela njhani eka xidyoho (Yakobo 1:13-18)?
Mukholwa u fanele ku twisisa leswaku a hi Xikwembu lexi ringaka kumbe lexi susumetaka munhu leswaku a dyoha. Xikwembu a xi nyika vana va xona tinyiko ta muxaka lowu. Xi nyika vana va xona tinyiko letinene ntsena. Xikwembu a xi ringi munhu leswaku a dyoha, kambe xi ringa ripfumelo ra munhu leswaku ri tiya. Ku ringa munhu i ku hlasela ndzhavuko wa yena leswaku a hetelela a dyoha; xikombiso, ku n'wi ringela hi byeri, loyi a a nwa a nga si ponisiwa leswaku a hetelela a tlhela a dyoha hi ku nwa nakambe. Loko Xikwembu xi hi ringa, xi hi hundzisa eka swiyimo swo karhi leswaku ripfumelo ra hina ri tiya, Yakobo 1:2-9. (Xikombiso i vutomi bya Abrahama loko a ringiwile, Genesa 22; Goliyati a ku ri ku ringiwa ka Israyele kambe se xi kombisa matimba ya Xikwembu loko Davhida a n'wi dlaya.)

Vapfumeri va wela eka xidyoho hikwalaho ka swivangelo leswi:

1. Loko va humesa mahlo ya vona eka Hosi ivi va titsakisa hi swilo leswi hoxeke leswi pfuxaka ku navela ka nyama ko biha; kutani mukholwa a teka magoza ha swona. Leswi hi swona leswi Yakobo a swi vulaka loko a ku munhu u kokiwa ni ku koka hi ku navela ko biha ka yena.
2. Mukholwa u ni swiboho nkarhi hinkwawo emahlweni ka xidyoho naswona va dyoha hikuva va hlawule ku dyoha.

3. Sathana na yena a nga ringa munhu ku dyoha, kambe Bibele yi kombisa leswaku vanhu va ha ri ni swiboho hambi loko va ringiwa hi Sathana, naswona loko va dyoha, i hikwalaho ka leswi va hlawuleke swona (Yakobo 4:7-9, 1 Petro 5:8-9).
4. **MAVUYERIWA YA XIDYOHO:**
   1) Xidyoho xi yiva vunghana na Xikwembu. Ku tsaka, ku rhula ni xivindzi leswi hi swi kumaka eka vunghana na Xikwembu swi nyamalala loko xidyoho xi nghena exikarhi ka hina na Xikwembu.
   2) Xidyoho xi susa matimba ya moya ni ya nyama, xikombiso: Samisoni ni van'wana (Samisoni u lahlekeriwe hi matimba naswona a swi kotanganga ku hetisa makungu ya Xikwembu hikwalaho ka xidyoho, Vaavanyisi 13–17).
   3) Xidyoho xi susa munhu eka xiyimo xa yena emfun'weni wa Xikwembu.
   4) Xidyoho xi pfula nyangwa ya Sathana evuton'wini bya mukholwa. Xidyoho ni ku pfumala vutivi swi pfula nyangwa ya Sathana evuton'wini bya mukholwa. (Xikombiso: Davhida loko a teka nsati wa wanuna un'wana, a lulamisa leswaku wanuna yoloye a dlayiwa eku lweni hikwalaho ka ku chava leswaku a nga swi tiva leswaku Davhida u veleke nsati wakwe. Loko wanuna yoloye a file eku lweni, Davhida a teka nsati wakwe a n'wi teka, kambe n'wana loyi a velekiweke hi vumbhisa u file. Xikwembu xi tlherisele mhaka leyi loko Davhida a tihungukile, xi tlhela xi tisa Solomoni hi Davhida ni nsati yoloye, Batsheba. Kambe ku sukela siku rero, ku rhula ku tshike yindlu ya Davhida: n'wana wakwe un'wana a tlhava n'wana wa xisati, un'wana a dlaya loyi a dlayeke n'wana wa xisati. N'wana wa Davhida, Absalomu, a ringeta ku n'wi dlaya, a ringeta ku teka mfumo wa yena ku fikela loko va yelana emfazeni. Absalomu u dlayiwile emfazeni hi manguva ya tata wakwe naswona sweswo a swi tekanga kahle eka Davhida. Leswi hinkwaswo swi sungule endzhaku ka xidyoho xa yena; hi marito man'wana, xidyoho xa yena xi pfulile minyango ya Sathana leswaku a tisa mpfilungano endlwini ya Davhida. Timhaka leti hinkwato ti kumeka eka 2 Samuwela 11–19. Xikombiso xin'wana: Mukreste la welaka eka vumbhisa (masangu emahlweni ka vukati) kutani a tsuriwa HIV/AIDS.)
   Xikwembu xi ta rivalela loko va kombela hi mbilu hinkwayo, kambe swi nga ha laveka leswaku va hanya ni HIV hilaha vutomi bya vona byi nga kona, kumbe ku kurisa n'wana va ha ri vatsongo. Kambe Xikwembu xi nga horisa Mukreste wa HIV loko a tisola hi ntiyiso a tlhela a pfumela hi ku horisiwa. Leswi ndzi swi vulaka i leswaku muhlovo lowu nga hundzuki kumbe ku penga ka nkarhi lowu tele, kumbe ku hlwela ka makungu ya Xikwembu evuton'wini bya munhu hikwalaho ka xidyoho. Xikwembu xi nga ha tlherisa nkarhi wa swilo leswi a swi kunguhatiwile evuton'wini bya mukholwa.
   5) Xidyoho xi veka munhu ehansi ka vuavanyisi bya Xikwembu. Xikwembu xi fanele ku avanyisa xidyoho hikwalaho ka vululami bya xona. Vuavanyisi lebyi eka mukholwa i ku tshinya ka vatswari eka n'wana hikwalaho ka rirhandzu.
   6) Xidyoho xi sivela munhu ku hetisa makungu ya Xikwembu evuton'wini bya yena; swikombiso i tihosi ta Israyele ni va New Covenant, tanihi Yudasi ni van'wana. Van'wana vo tala a va hetisisanga makungu ya Xikwembu hi ku helela evuton'wini bya vona hikwalaho ka xidyoho.
5. **MUKHOLWA U FAMBA NJHANI HI KU HLULA XIDYOHO:**
   1) U fanele ku titshega hi musa wa Xikwembu. Hi marito man'wana, titshega hi matimba ya Moya Lowukulu evuton'wini bya wena, lawa ma ku pfunaka ku famba hi ku hlula xidyoho. U nga ringeti ku lwa ni xidyoho hi matimba ya nyama (Varhoma 6:14, Vafilipiya 2:12–13). I nyimpi leyi unga koti ku yi hlula hi wena. U fanele ku teka xiboho xo siya xidyoho, kambe u swi tiva leswaku hi Hosi la ku nyikaka matimba yo hlula xidyoho. A wu fanelanga ku titshega hi wena.
   2) Mukholwa u fanele ku twisisa leswaku xidyoho a xi siyingi xilo endzeni ka yena. Ntumbuluko wa yena i wa ku lulama ni ku kwetsima (Vaefesa 4:24). Xidyoho xi huma ehandle ka yena. Hikwalaho u fanele ku tiva ku lulama ka yena ku tlula ku tshama a ehleketa hi xidyoho. Loko a ehleketa hi ku lulama ka yena ni ku kwetsima, u ta famba hi swona hi ku olova.
   3) Mukholwa u fanele ku twisisa leswaku u file eka xidyoho. Hi marito man'wana, u hambanisiwe ni xidyoho. Xidyoho a xi siyingi xiphemu xa moya wa yena (Varhoma 6:1–15). Rifu ri vula ku hambanisiwa; hileswaku ku fa eka xidyoho i ku hambana ni xidyoho.
   4) Vapfumeri va fanele ku pfuxeta mianakanyo ya vona (Varhoma 12:1–2). Mukholwa u dyoha hikwalaho ka mianakanyo leyi nga pfuxeteriwangiki. Hi marito man'wana, u humesiwile emisaveni kambe hlogo ya yena yi tele misava. Hambileswi munhu wa khale a file na Kreste, swinene leswi a nga si pfuxetiwa, mianakanyo yi tlhela yi ehleketa hilaha a ehleketa hakona khale.
   5) Mukholwa u fanele ku veka nyama ehansi ka vulawuri bya moya lowu pfuxetiweke. Nyama yi nga va ni ku navela ko biha hikuva a yi si kutsuriwa. Moya wu pfuxetiwile hi ku velekiwa ka vumbirhi, kambe nyama yi ta kutsuriwa loko Yesu a vuyile. Hikwalaho nyama yi fanele ku tiviwa hi moya. Leswi hi swi endla hi xiboho

naswona hi titshege hi musa wa Xikwembu.
6) Mukholwa u fanele ku va ni vutomi bya ku tinyiketela nkarhi hinkwawo, ku nga vutomi bya xikhongelo, Rito ni ku titsona swakudya. Vutomi bya ku tinyiketela byi hi vangela vunghana lebyi tiyeke ni Xikwembu. Byi letela timbilu ta hina leswaku ti tshama ti twa Xikwembu. A hi weli xidyoho loko hi twa Xikwembu hikuva Xi hi yimisa ni loko hi ya ku sungula ku endla swihoxo.
7) Mukholwa u fanele ku va munhu wa ku va wa ntiyiso emahlweni ka Xikwembu. Hi marito man'wana u fanele ku va wo tatisa swilo hinkwaswo. Loko a ri ni xiphiqo, a kombela musa hi ku titsongahata. Loko a endla tano, u ta tshama a kuma musa wo hlula mhaka leyi naswona a nga dyoha (Yakobo 4:6). Loko a dyohe, a tihunguke a nga ringeti ku tikomba onge hinkwaswo swi lulamile (1 Yohane 1:9).
8) Mukholwa u fanele ku famba hi rirhandzu. Loko mukholwa a famba hi rirhandzu, a nge dyohe; xidyoho xi famba hi ku ti rhandza. Munhu la fambaka hi rirhandzu a nga ti lavi ntsena, kambe u lava ku antswisa vutomi bya van'wana.

Mianakanyo:
Mukholwa u fanele ku tirhana ngopfu ni mianakanyo ya yena hi ku yi pfuxeta hi Rito ra Xikwembu (Varhoma 12:1-3). Mianakanyo i ya nkoka swinene eka ku kula ka Mukreste. Mianakanyo i nyangwa leyi yisaka emoyeni wa munhu. Loko Sathana a lava ku susumeta mukholwa leswaku a dyoha, u n'wi nyika miehleketo yo biha (2 Vakorinto 10:3-6). Nyimpi leyikulu ya mukholwa yi le ka mianakanyo ya yena. Mianakanyo leyi nga pfuxetiwangiki yi ta sivela mukholwa ku famba hi ku humelela na Xikwembu (Varhoma 8:6-10). Yi nga ha kuma ku tika ku pfumela Rito ra Xikwembu, kumbe yi nyika Sathana matimba yo nghenisa miehleketo yo biha, naswona sweswo hinkwaswo. Hikwalaho mukholwa u fanele ku heta nkarhi wo tala a ehleketa hi Rito ra Xikwembu ni swilo swin'wana swa moya. A nga fanelanga ku pfumelela swilo hinkwaswo ku nghena emianakanyweni ya yena hi ku swi languta kumbe ku swi yingisa loko swi nga basanga (Vafilipiya 4:8). U fanele ku languta ni ku yingisa ntsena tiphurogireme leti basaka. Loko a endla tano, mianakanyo ya yena yi ta tshama yi anakanya swilo swa le tilweni, yi nga ha yi anakanyi swilo swa misava ni Sathana. Ndlela ya ku pfuxeta mianakanyo ya wena ni ku susa miehleketo leyi Sathana a yi nghenisaka emianakanyweni ya wena i hi ku vula leswi Xikwembu xi swi vulaka hi wena eka Rito ra xona. U nga tshami u languta miehleketo leyi kumbe ku yi hlanhla nkarhi hinkwawo u tlhela u titwa nandzu hikwalaho ka yona.

Mianakanyo yo hambana (misungulo ya mianakanyo):
Vanhu vo tala va hlaseriwa hi mifuwo yo biha, ku xanisiwa ka le ndzeni ni swivulavulelo leswi nga lulamisiwangiki leswi swi nga ha kumeki leswaku swi sungule kwihi. Minkarhi yin'wana swi nga ha va leswaku ku ni swihangu leswi tiyeke erivaleni ra mianakanyo leswi se swi hundzukeke mindzhavuko ya mianakanyo. Mindzhavuko ya mianakanyo i ndlela leyi mianakanyo ya munhu yi vekiweke ha yona ni ku lulamiseriwa ha yona. Hikwalaho munhu a nga ha va a ponisile naswona a tele hi Moya, kambe a ha tikuma a ri karhi a lwisana ni swivandzana leswi. Xiphiqo swi nga ha va leswaku a hi mhaka ya moya kambe yi ri eka misava ya mianakanyo. Sweswi hi ta languta mindzhavuko yo hambana ya mianakanyo ni swihangu swa mianakanyo ni ndlela leyi munhu a kotaka ku swi hlula ha yona.

1. Vanhu va nga kuma va tele ku hlundzuka loku nga kotekiki ku lawuriwa ni ku va ni vukwama hinkwako nkarhi, kumbe ku karhateka nkarhi hinkwawo. U nga kuma leswaku masungulo i ku vaviseka ka khale loku endlekeke eka munhu nkarhi wo leha swinene naswona a nga si tshama a tlhelela a swi lulamisa. Hambi loko va swi rivalerile leswi endlekeke, swikombiso swa swona swi nga ha tshama swi ri kona. Nhlamulo i ku rivalela ni ku siya leswi nga hundza hikuva sweswo swi tisa ku horisiwa, kutani ku vava ka le mbilu ni ku nga twisisi ku ta hela.

2. Vanhu va nga kuma va lava ku tikombisa nkarhi hinkwawo ni ku va lava ku tiviwaka exikarhi ka van'wana, kambe xiphiqo xi nga ha va leswaku va titwa va ri vatsongo endzeni ka vona (ku nga titshembi ni ku ti xixima ngopfu). Nhlamulo i ku ti vona ni ku ti amukela hilaha Tata Xikwembu a ku vonaka hakona, kutani u ntshunxeka eka mimfungho ya vanhu ni mavonelo ya vona.

3. Munhu a nga kuma a ri karhi a lwisana ni swivilelo ni ku pfumela swivilelo hikuva a nga swi tivi leswaku i mani eka Kreste ni leswaku Tata Xikwembu a n'wi nyikile yini hi ndlela leyi kumiwaka ntsena hi yena. Nhlamulo i ku kuma leswi a nyikeriweke swona hi Tata Xikwembu, ivi a kongomisa miehleketo ya yena eka Tata Xikwembu ni ku

hetisisa makungu ya xona evuton'wini bya yena, ni ku tiyisisa leswaku u humelela eka ku vitaniwa ka yena. Leswi swi tisa vutomi byo rhula ni ku tsaka.

4. Minkarhi yin'wana munhu a nga kuma a ri karhi a lwisana ni ku chava. Xisusa i leswaku ripfumelo ra yena ri tsanile. Nhlamulo i ku tiva Rito ra Xikwembu ivi u ri tirhisa. Nhlampfi ya ku hlula ku chava i ripfumelo.

5. Munhu a nga kuma a tikukumuxa ni ku lava ku lemukisiwa, hikuva a nga si tiva sweswo hi ntiyiso leswaku i mani eka Kreste. Nhlamulo i ku tiva leswaku u mani eka Kreste ni leswi u nga na swona eka yena, naswona sweswo swi ta ku pfuna leswaku u tshama u titsongahata ku nga ri hi ku lava ku kombetela vanhu nchumu.

6. Minkarhi yin'wana u nga kuma leswaku munhu u endleke vutomi lebyi teleke hi ku aleriwa, naswona hikwalaho ka sweswo a nga koti ku amukela rirhandzu ra vanhu kumbe ku va tshemba hi ku olova. Munhu wo tano u fanele ku amukela rirhandzu ra Tata Xikwembu, a tiva leswaku Tata Xikwembu xi n'wi amukerile. U fanele ku tlhela a ti amukela, a tiva leswaku a hi rirhandzu ra vanhu leri kombisaka leswaku wa tshembeka kumbe wa pfuna. Nkoka wa yena wu kumeka eka Kreste. U fanele ku tiva leswaku Xikwembu a xi n'wi alanga.

7. Vanhu van'wana va tika ku amukela eka Xikwembu hikwalaho ka ku titwa va avanyisiwile. Vanhu vo tano va fanele ku amukela ku rivaleriwa ka Xikwembu naswona va fanele ku ti rivalela. Loko va tsanile, va fanele ku ya eka Tata Xikwembu hi xivindzi va n'wi byela swifuwo swa vona ivi va kombela mpfuno, naswona va ta nyikiwa tintswalo leti va pfukaka va kuma ku hlula eka swifuwo ni swidyoho sweswo. Van'wana va nga ha va va ri ni ku ti xixima ngopfu ku hoxa nchumu hikwalaho ka ndlela leyi va aheleke ha yona hi ku avanyisiwa hikwalaho ka swiendlo swa vona, swidyoho ni swifuwo. Nhlamulo i ku amukela ku rivaleriwa ka Tata Xikwembu, ku ti rivalela, ni ku ti vona hilaha Tata Xikwembu a ku vonaka hakona. Va fanele ku tihunguka eka swidyoho swa vona ni ku lava mpfuno wa Xikwembu laha va tikaka ku cinca, naswona Xikwembu xi ta va pfuna hi ku tsaka.

8. Vanhu van'wana va rhandza ku lawula van'wana no tshinya swihoxo swa van'wana nkarhi hinkwawo ni ku nyika mavonelo yo biha. Vanhu vo tano nkarhi wun'wana va titwa va ri vatsongo endzeni ka vona, kutani va kuma ku eneriseka ni ku titwa va ri na nkoka loko hi vona va ri loyi a lawulaka, kumbe loko va tshinya swihoxo swa van'wana kumbe ku va hlekula hikuva sweswo swi va endla leswaku va titwa va antswa. Vanhu vo tano va fanele ku kuma nkoka wa vona eka Kreste ni ku kuma leswi Tata Xikwembu a va nyikeke swona. A va fanelanga ku kuma nkoka wa vona hi ku hlekula van'wana.

9. Vanhu van'wana va lwisana loko va lulamisiwa hambi swi endliwa hi rirhandzu hikuva van'wana va nga ha endliwe hi ku tshinya hinkwako ni ku lulamisiwa nkarhi hinkwawo hi nkarhi lowu hundzeke. Hambiswiritano, van'wana va sungula ku lwisana hi swivangelo swin'wana. Munhu u fanele ku kota ku amukela ndzayo hikuva hi ndlela leyi a nga ta kula eka Kreste, naswona a nga fanelanga ku lwisana loko a lulamisiwa, ngopfu-ngopfu loko ku lulamisiwa hi rirhandzu.

Loko mukholwa a hlaseriwa hi vumunhu lebyi a hlwela ku byi cinca, u fanele ku kambisisa loko a nga ri na swihangu erivaleni ra mianakanyo. Loko a swi kuma, u fanele ku tirhisa Rito ra Xikwembu ku swi herisa hi ku tiva leswaku u mani eka Kreste ni leswi Xikwembu xi vulaka hi yena, ivi a vulavula Rito ra Xikwembu ehenhla ka mhaka leyi a ehleketa ha yona, a tiva leswaku u ntshunxekile hi vito ra Hosi Yesu. Mianakanyo leyi pfuxetiweke yi kota ku endla ku rhandza ka Xikwembu kahle ni ku pfala minyango hinkwayo eka Sathana, hikuva mindzhavuko ya mianakanyo leyi nga laha henhla yi nga va minyango leyi Sathana a nga tirhisa ha yona ku hlasela ni ku lovisa vutomi bya vanhu.

Hi tshinele ku swi kombisa eka dyondzo ya madimona ni mimoya yo biha leswaku ku ni vualetara bya madimona lebyi endlaka swihangu emoyeni, naswona hi kombisile ndlela yo swi herisa. Kambe laha, swi nga ha va swihangu swa mianakanyo, kumbe ndlela leyi mianakanyo yi voneke ha yona swilo (mindzhavuko ya mianakanyo), naswona leswi swi nga va swo tala swinene hikuva a swi lave xikhongelo ntsena leswaku swi suka, kambe swi nga lave ku horisiwa ka mavabyi ya khale, ku tiva munhu loyi a nga yena, ku tiyisa ripfumelo, ni leswi hinkwaswo. Xilo xa nkoka ngopfu xi tshama xi ri leswaku hi kombela mpfuno eka Moya Lowukulu leswaku a hi kombisa laha masungulo ya hina ma hoxeke kona leswaku hi ta swi kota ku swi lulamisa, ku katsa ni leswi nga tsariwangiki laha.

Nyama:
Mukholwa u fanele ku veka nyama ehansi ka vulawuri bya moya lowu pfuxetiweke. Hi hlamusele leswi hi vuenti eka dyondzo ya Vana va Xikwembu. Hi tlhavela nyama hi ku kongomisa miehleketo ya hina eka Xikwembu hi ku tirhisa Rito, xikhongelo ni ku titsona swakudya naswona hi titshege hi musa wa Xikwembu. Sweswi, u fanele ku teka xiboho lexi tiyiweke xo siya hinkwaswo leswi nga basangiki evuton'wini bya wena (Marka 9:42-49). Leswi ndzi nga ta swi tsala laha i swidyoho swo karhi leswi vanhu van'wana va nga swi kumiki hi ku olova tanihi swidyoho. Swilo tanihi: ku chavisana hi switori, ku dya ngopfu ku tlula mpimo, vuhungasi, vugevenga (hi ndlela ya ku kopela mpfumawulo, mavevho kumbe swilo swa munhu un'wana handle ko kuma mpfumelelo wa yena), ku pfumala vutomi bya xikhongelo, ku ti lava ntsena, ku komba miri hi ku ambala swiambalo leswi kombetaka miri, vusodoma, ku chava naswona ku nga rivaleri ni swo tanihi swona. Tiyisisa leswaku u hambana ni xidyoho hinkwaro evuton'wini bya wena u hanya emahlweni ka Xikwembu hi vutsonga.

Ndlela yo hlula ku titwa nandzu (condemnation):
Hikuva nyama yi tele ku tikukumuxa hi ntumbuluko, hambileswi yi navela xidyoho, endzhaku ka loko yi xi kuma, yi ti avanyisa hi yona. Leyi i ndhawu ya nyama leyi nga si kutsuriwangiki. Munhu u sungula ku vula swilo swo fana na leswi: "A ndzi pfumeli leswaku hi mina ndzi endleke nchumu lowu."

Sweswi, tanihi vana va Xikwembu, hi fanele ku hlayisa ngopfu mhaka leyi ya ku ti avanyisa hikuva yi nga va ni matimba swinene loko mukholwa a nga swi tivi leswaku u swi hlula njhani. Yi onha ngopfu naswona i xikhali xa ntlha xa Sathana xo endla leswaku vapfumeri va wa.

Ku ti avanyisa i ku avanyisa wena n'wi ri wexe u tlhela u titwa onge a wu fanelangi nchumu lowu Tata Xikwembu a ku nyikaka wona naswona swi nga endla leswaku u tsandzeka ku ti rivalela. Swi olova ku rivalela van'wana ku tlula ku ti rivalela wena. Yudasi u tidlaye hikwalaho ka ku ti avanyisa. Petro u rhawu swinene a tlhela a tlhelela entirhweni wakwe wa khale hikwalaho ka ku ti avanyisa. Vanhu vo tala ni vatirheli va Hosi va we ni ku siya ku vitaniwa ka vona hikwalaho ka ku ti avanyisa.

Masungulo ya ku ti avanyisa i ku tikukumuxa. A wu lavi ku amukela leswaku hi wena u endleke nchumu xolexo. Kutani a wu koti ku ti rivalela hikuva mianakanyo ya wena a yi simekile eka ku tivona u lulamile ni ku tikukumuxa.

Ku tikukumuxa i ku tshemba wena ni swiendlo swa wena leswinene.

Hi swi hlula njhani ku ti avanyisa:
1. Amukela ku rivaleriwa eka Tata Xikwembu.
2. U tlhela u ti rivalela wena.
3. Tiva leswaku Tata Xikwembu a nge cincangi ndlela leyi Xi ehleketa ha yona hi wena kumbe makungu ya xona hi wena hikwalaho ka leswi u weke eka xidyoho.
4. Khongela u lwa ni miehleketo ya ku ti avanyisa hikuva yi huma eka Sathana, ivi u vula nyiko ya ku lulamisiwa ka wena eka Kreste.
5. Yisa mhaka yoleyo kumbe xidyoho xexo kumbe ku navela kolowo ko biha eka Tata Xikwembu hi xikhongelo naswona u veke mindzingano leyi nga ku pfunaka ku nga ha tlheleri hi ku olova eka xidyoho xolexo.

Hikwalaho ka yini vapfumeri va endla xidyoho
1. Ku navela ko biha (lust). Leyi i xiphemu xa munhu wa le handle, wa nyama, naswona mukholwa u fanele ku dyondzisiwa ku swi hlula ni ku swi lawula.

2. Swiyimo swa vutomi leswi fambisiwaka hi ku kula. Nyama ya hina yi ni swilaveko swo karhi, naswona swilaveko leswi swi tiya ngopfu loko hi kula. Hileswi ku tlakuka ka swilaveko swa nyama ni ku tika ka swona, ngopfu-ngopfu swilaveko swa ku rhandza ni swa vuswikoti bya masangu, hi nga kuma hi wele hi ku olova eka xidyoho. Swilaveko leswi swa ntumbuluko swi fanele ku hlamuseriwa evukatini, kambe minkarhi yin'wana vukati byi nga hlwela naswona ku hlwela koloko swi engetela ku ringiwa ka vapfumeri loko va kuma va rindzele vukati.

3. Swiyimo swa vutomi ni swivilelo. Minkarhi yin'wana swiyimo leswi hi tikumaka hi ri eka swona swi nga hi yisa eku dyoheni. Swi nga va ndlala, ku pfumala, kumbe xiphiqo xin'wana xihi na xihi lexi hi tikumaka hi ri eka xona. Hi swona leswi Hosi Yesu a vulaka leswaku hi fanele ku khongela leswaku hi nga weli eku ringiweni. Leswi swi nga humelela hikwalaho ka xiphiqo lexi tlakukeke swinene.

4. Sathana. Na Sathana a nga hi kanganyisa ni ku hi ringa leswaku hi wela eka xidyoho, kambe hakanyingi u lava nyangwa ni mpfumelelo lowu humaka eka hina leswaku a swi endla.

5. Misava. Misava leyi hi hanyaka eka yona yi ni mfumo lowu lwisanaka na Tata Xikwembu ni Mfumo wa xona, kutani ku susumetiwa hi vanghana, mithavheni ya le ka social media, kumbe ndyangu swi nga endla leswaku hi wela eka xidyoho hikwalaho ka ku sutela ka vuxaka lebyi.

6. Vanhu ni vanghana. Vapfumeri hakanyingi va wela eka xidyoho hikwalaho ka ku susumetiwa ko biha loku humaka eka vanhu lava va hlekelaka na vona ni vanghana va vona.

NDLELA YO LAWULA KU NAVELA KA MASANGU NI KU HLULA KU RINGIWA KA MASANGU NI XIDYOHO XA MASANGU HANDLE KA VUKATI

Nhloko leyi yi tika swinene hikuva yi khumba swilaveko swa le kaya swa munhu swa le makumu. Vanuna va nyikiwa hi ntumbuluko ku navela swinene ka masangu, kasi vavasati va nyikiwa ku lava ku rhandziwa ni ku rhangeriwa. Xikwembu xi vole xi hlengelete leswaku swilaveko leswi swi tirhisiwa evukatini.
Sweswi mhaka leyi yi nga tika hikwalaho ka swivangelo leswi landzelaka:

1. Enkarhini lowu hi hanyaka eka wona, vukati a byi taki hi ku olova naswona a byi rhakhiwi hi swikota swa le hansi, kambe nyama ni swilaveko swa yona swa masangu ni ku va ekusuhi a swi languti leswaku munhu u tekanile kumbe a hi tekananga. Hikokwalaho swi nga tika ku rindza vukati. Hi yona mhaka Paulo a te i swinene ku tekanisa ku ri ni ku hisa. Hi marito man'wana, ku navela ka masangu ku fanisiwa ni ndzilo ngopfu-ngopfu eka vanuna (1 Vakorinto 7:9).

2. Leswi swi tika hikuva i ntumbuluko. Swidyoho swin'wana swona munhu a swi dyondza a kula, kambe loko swi ta eka masangu ya vumunhu, munhu u tumbuluxiwile na swona ku sukela ekusunguleni naswona loko a kula ndhawu leyi yi sungula ku tikomba. Hikokwalaho mhaka leyi yi tika hikuva i xiphemu xa ntumbuluko.

3. Nyama yi swi tsakela; mhaka leyi yi tika hikuva nyama yi swi rhandza. Sweswi loko munhu a pfumala vutivi byo lawula ntirho lowu, swi nga tika ku swi honisa kumbe ku swi ololoxa.

KAMBE EMATILO KA TIHLOKO HINKWATO LETI HI VUSEKEKU HAKONA, XIKWEMBU XI VULA LESWAKU NTIRHO LOWU WA MASANGU WU FANELE KU ENDLIWA EVUKATINI KUPFELA.
SWESWI Laha ndzi ta ku komba ndlela leyi u nga lawulaka swibohe bokulu leswi ni ku hlula xidyoho xa masangu handle ka vukati.

Xidyoho lexi a xi na valandzeri hikwalaho ka leswi xi khumbhaka swilaveko swa le kaya leswi nga eku hundziseni ka mbilu, hi yona mhaka Paulo a vuleke leswaku hi nga ringeti ku lwa na xona kambe hi nga tshuka hi papalata (1 Vakorinto 6:18–20).

1. Tshemba musa wa Xikwembu. Musa i matimba ya moya lama ku tiyisaka leswaku u ta kota ku lawula nyama ni ndhawu leyi ya masangu.

2. Veka mindzinganano. Xidyoho xa masangu handle ka vukati xi titshega ngopfu hi xiyimo xo karhi xa ndhawu. Hikokwalaho papalata tindhawu leti u nga tikumaka u wela ha kona hi ku olova.

3. Baleka. Paulo u vulavula nkarhi hinkwawo leswaku vapfumeri va baleka loko a vulavulela xidyoho xa masangu hikuva swi tika ngopfu ku lwa na xona hikwalaho ka leswi xi khumbhaka swilaveko swa le kaya swinene (1 Vakorinto 6:18–20).

Ku balelela i ku suka loko u twa onge u ta nyamalala. U nga ringeti ku lwa, kumbexana u nga baleka (u matha) ni ku papalata swiyimo leswi nga ku tiselaka ku ringiwa. Miri yi hundza eka magoza ya nyama ya le ndzeni loko yi hlangana ni ku ringiwa loku hikuva hi swona leswi endlaka leswaku munhu a tikuma a wela hi ku olova.

4. U nga tiavanyisi loko u twa ku navela ka masangu. Leswi i ntumbuluko. A hi xidyoho ku va ni ku navela. Kambe dyondza ku swi lawula.

5. Nkarhi na Xikwembu ni vutomi bya ku tinyiketela ni ku titsongahata swi ta ku pfuna ngopfu. Hi tlhele hi hlamusela emahlweni leswaku vutomi bya ku tinyiketela byi pfuna ku lawula nyama ni xidyoho xa masangu. Loko u twa onge u sungula ku tsandzeka eka ndhawu leyi, va na nkarhi wo hlawuleka na Xikwembu ku fana ni ku teka nkarhi wo tihlamusela eka mintangu yo khongela ni ku tinyiketela, sweswo swi nga va tiawara, masiku kumbe mavhiki. Leswi swi ta ku pfuna swinene eka mhaka leyi.

6. Loko u twa onge hakunene u tsandzeka kumbe u xaniseka, va ni munhu kumbe vanhu lava u nga vulavulaka na vona leswaku va ku pfuna eka mhaka leyi, naswona u fanele ku va munhu wa ku angarhela eka vona. Loko u tikuma u wele eka yona nakambe, u nga tiavanyisi kambe vulavula na Xikwembu, byela ku rivaleriwa u tlhela u tsutsuma eka Yena. Tsundzuka leswaku Xikwembu xi rivalela xidyoho lexi ku fana ni ntirho wun'wana hinkwawo wa nyama, kambe nxaxamelo wa kona ntsena i leswaku xi nga ni swivangelo swo tika ku fana ni vana handle ka vukati, mavabyi, ku vaviseka ka mbilu ni vuxaka byo biha lebyi ngaloko lebyi tiselaka mbilu ku vaviseka ngopfu, ni swin'wana leswi fanaka.

NDLELA YO LANGUTANA NI MAKHALA WA WENA LA WELEKE EKA XIDYOHO (Vagalatiya 6:1)
1. N'wi tshinela hi ku olova, u nga n'wi avanyisi kumbe ku n'wi tshika ehansi kumbe ku n'wi hlekula.
2. Loko u twe mahungu hi munhu, lava ku twa hi yena. U nga kuma leswaku mhaka leyi i ntiyiso, kumbe yi engeteriwile (yi tlakusiwile), kumbe i mavunwa. Rito ra muhehli ri tikomba ri ri ntiyiso ku fikela loko la hehliwaka a hlamusela a ti pfuna (Mimixo 18:17).
3. Loko munhu a ku endle ku biha. Vulavula na yena exihundleni ku sungula, loko a nga lavi ku yingisa, tlhela u rhwala van'wana va vambirhi kumbe vanharhu ni ku vulavula na yena emahlweni ka vona ku nga si ya emahlweni u tisa mhaka leyi emahlweni ka kereke (Matewu 18:15–20). Loko a nga ha lavi ku yingisa, ndziya emahlweni u tisa mhaka leyi eka vutomi bya vatirhi va kereke.
4. Funengeta makhulu wa wena, u nga n'wi hlantswi hi nhloko-nkulu ni ku n'wi humesa tingana, naswona n'wi kombise tintswalo (1 Petro 4:8; Yakobo 2:13). N'wi pfuna ku fika eka ku hundzukela hi rirhandzu, ku olova ni exihundleni. Loko u endla sweswo, u ta n'wi hlula hi ku olova. Tsundzuka leswaku munhu la xanisekaka hi xidyoho a nga va a tivika ngopfu leswaku u sirhelela, hikokwalaho ndlela ya ku tshinela yi na nkoka ngopfu.
U nga avanyisi kumbe ku komba hi munwe, kambe pfuna makhulu wa wena hi rirhandzu ni ku olova (Matewu 7:3–5).

XIDYOHO LEXI NGA HUNDZERIWIKI (Matewu 12:31-33)
Dyondzo leyi ya xidyoho lexi nga hundzeriwiki yi tise mpfilumpfilu swinene evuton'wini bya vanhu hikwalaho ka ku hlamuseriwa ko hoxeka ka yona. Eka dyondzo leyi, hi ta hlamusela hi vuenti leswaku xidyoho lexi nga hundzeriwiki i yini ni leswaku i mani la nga swi kotaka ku xi endla.
Xidyoho lexi nga hundzeriwiki i ku xiva Xikwembu Loko-xenga ku lwa na Moya Lowunene.

XIDYOHO LEXI NGA HUNDZERIWIKI (KU XIVA MOYA LOWUNENE) A HI KU ENDLA LESWI LANDZELAKA:
1) A hi ku wela eka xidyoho xin'wana, hikuva hi nga rivaleriwa loko hi hundzuka (1Yohane 1:9).
2) A hi ku dyohile hi vomu, hikuva swidyoho swo tala swi endliwa hi ku tiva hikwalaho ka mphakelo wa nyama, kambe na swona swi nga rivaleriwa loko munhu a hundzuka hi mbilu hinkwayo.
3) A hi ku hanya hi nyama (ku famba hi nyama) (Vagalatiya 5:19), ku hanya hi nyama swi hoxile, kambe Xikwembu xa swi rivalela loko munhu a tshika ku famba hi xona a tlhela a hundzuka.
4) A hi ku vula swilo swo biha hi Moya Lowunene hikwalaho ka ku ka u nga tive. Swifaniso leswi a swi vula leswaku matimba ya yena i vuthlari kumbe ku luma swilo hikwalaho ka ku ka u nga tive.
5) A hi ku dlaya munhu.
6) A hi ku va ni miehleketo yo biha hi Moya Lowunene, kumbe hi Yesu Kreste kumbe hi Tata. Sathana u rhandza ku veka

miehleketo yo biha emiehleketweni ya hina, kutani a hi hehla hikwalaho ka yona. U lava hi ehleketa leswaku hi hina hi ehleketaka swilo sweswo.

Xidyoho lexi nga hundzeriwiki a xi kongomisiwi eka Moya Lowunene, kambe xi kongomisiwa eka Yesu Kreste. Ku xiva Moya Lowunene i ku dyohilela Yesu Kreste. Leswi swi tihi leswaku ntirho wa Moya Lowunene i ku profeta leswaku Yesu i N'wana wa Xikwembu, hikokwalaho ku xiva Moya Lowunene i loko mupfumeri a fikelele ku tiva Yesu Kreste tanihi N'wana wa Xikwembu naswona a kule eku tivweni ka yena, a kula evukholweni naswona a tiyile, kutani a n'wi ala kumbe ku hundza ekule na yena, a tiva kahle leswi a swi endlaka. Leswi u swi endla hi miehleketo leyi nga basangiki. Ku ala kumbe ku hundza eka Yesu a hi ku wela eka xidyoho xin'wana kumbe ku hanya hi nyama. Kambe i ku n'wi siya a ya eka ripfumelo rin'wana, kapena eka muxiha kumbe eka misava. I Vakreste van'wana ntsena lava nga kotaka ku endla xidyoho lexi, a hi hinkwavo lava nga swi endlaka.

KU LUNGISA XIHoxo EKA VAHEVERU 10:26
Vaheveru 10:26-32: ndzimana leyi yi ni xihoxo lexi ntsongo, naswona xi nyikela mianakanyo leyi hoxeke. Ndzi ta hlamusela, naswona ndzi ta xi lulamisa leswaku u kuma ku twisisa loku basaka ka xiphemu lexi. Leswi hi swona leswi ndzimana ya 26 yi vulaka swona, "Loko hi ya emahlweni hi dyohile hi vomu hi ri karhi hi ya emahlweni hi kuma vutivi bya ntiyiso…" u fanele ku twisisa leswaku mu tsari a nga vulavuli hi swidyoho swo tala laha kambe a vula xidyoho xin'we ntsena. Leswaku swi va erivaleni, a fanele ku va leswi: "Loko hi dyohile hi vomu endzhaku ko amukela vutivi bya ntiyiso…" a vulavula hi xidyoho xo siya Yesu Kreste. Buku ya Vaheveru yi tsariwe vanhu lava amukeleke Yesu Kreste, naswona hikwalaho ka ku xanisiwa hikwalaho ka ripfumelo ra vona, a va lava ku tlhelela eka ripfumelo ra vona ra khale, ripfumelo ra VaYuda, endzhaku ko tiva leswaku Yesu i N'wana wa Xikwembu. Hikokwalaho mu tsari a va lemukisa, a va byela khombo ra ku siya Yesu endzhaku ko tiva ntiyiso. Lemuka leswaku ndzimana ya 29 yi kombisa muxaka wa vavanyi lowu la kandziyisaka N'wana wa Xikwembu ni ku xiva Moya Lowunene a wu fanelaka. Ku kandziyisa N'wana wa Xikwembu i ku n'wi ala ni ku n'wi siya Yesu Kreste, naswona hi ku endla tano munhu u xiva Moya Lowunene.

NJHANI U TIVA LESWAKU A WU N'WANI U ENDLE XIDYOHO LEXI
Xana u nga si tshembha leswaku i vativi va Yesu va nga swi endla njhani? Leswi u nga si swi endla swi fanele ku twisiseka leswaku Sathana u rhandza ku hehla vakholwa leswaku va swi endlile hambileswi va nga swi endli.

1) Loko mupfumeri a vilela leswaku u swi endle kumbe a ri ni miehleketo yo tano, leswi swi kombisa leswaku a nga swi endli. La swi endleke a nge lavi nchumu lowu fambelanaka ni Xikwembu, naswona a nge vi na mhaka na ku vilela leswaku u swi endle kumbe a swi endli.

2) Hambileswi mupfumeri a nga ha hanyanga vutomi bya xidyoho, kambe a ha lava ku tlhelela eka Xikwembu, leswi swi kombisa leswaku a nga swi endli. La swi endleke a nge lavi ku tlhelela eka Xikwembu. Loko munhu a swi endlile, Moya Lowunene wa huma eka munhuwolowo naswona a nge lavi nchumu wa Xikwembu. Xivangelo xo va mupfumeri a ha lava ku tlhelela eka Xikwembu i leswaku Moya Lowunene a ha n'wi susumeta leswaku a tlhelela.

3) A wu nge swi koti ku endla xidyoho lexi hi xihoxo. Loko mupfumeri a ri ni swifaniso kumbe miehleketo leyi xiva Moya Lowunene kumbe Yesu Kreste kumbe Tatana emiehleketweni, leswi a swi vuli leswaku u xi endlile hikuva Sathana u rhandza ku vulavula swilo swo biha emiehleketweni yaVakreste, kutani a va hehla hi miehleketo leyi. Loko mupfumeri a ri ni miehleketo yo tano, a nga fanelanga a khongela a kombela ku rivaleriwa hikwalaho ka yona hikuva a hi miehleketo yakwe, hikwalaho a nga fanelanga a tikhome hi gome. U fanele ku yi hlongola emiehleketweni yakhe hi vito ra Yesu (2 Vakorinto 10:4-6). Loko a swi hlongole, a nga ha pfumeleli ku n'wi karhata ntsena, kambe a nga tlhela a tshama hi ku rhula ni ku tsaka ka Hosi. A nga vi a ri karhi a yi hlongola nkarhi hinkwawo loko yi vuya, naswona a nga titwi nandzu, kambe a nga yi honisa. Sathana u lava leswaku Vakreste va n'wi languta. Leyi i xiyalomu xakwe. Kambe Vakreste va hlula Sathana loko va languta eka Xikwembu.

VAHONOKI VARHANDLE VA KRISTE VA NGA SWI ENDLA XIDYOHO LEXI? (Hlaya Vaheveru 6:4-7)
1) Lava ku vonakala ku voningile eka vona: Loko ku vonakala ku voningile eka wena i loko Moya Lowunene a komba munhu leswaku i mudyohi naswona a lava ku ponisiwa.

2) I lava va dlayeke nyongo ya nyiko ya tilo: Ku dlayeka nyongo ya nyiko ya tilo i ku amukela Yesu. Sweswi vanhu lava va kombiwile leswaku a va ri eku didekeni kutani va amukela Yesu va ponisiwa.
3) Va pfumeriwe ku amukela Moya Lowunene: Ku pfumiwa ku amukela Moya Lowunene i ku tala hi Moya Lowunene. Va humesiwile eku didekeni va amukela Yesu Kreste naswona va tala hi Moya Lowunene.
4) Va dlayeke nyongo ya rito ra Xikwembu leri nga ni vunene: Ku dlayeka nyongo ya rito ra Xikwembu leri nga ni vunene i ku kula eka rito ni eku twisiseni ka rona. Ku kula hi moya ni ku tiva hi ku hlanganyela leswaku rito ra Xikwembu ri tirha. Swi teka malembe yo tala leswaku munhu a kula eritongweni ni le ripfumelweni.
5) Va dlayeke nyongo ya matimba ya misava leyi taka: Ku dlayeka nyongo ya matimba ya misava leyi taka i ku kota ku tirha hi tinyiko, vundzhawu ni milawu ya Moya Lowunene. Leswi swi vula leswaku vakholwa lava va kule evukholweni naswona va kotile ku tirha hi mintirho, tinyiko ni milawu ya Moya Lowunene. Va kule swinene eka swilo hinkwaswo leswi.

Vakholwa va muxaka lowu a va nge koti ku hundzuka loko va siye Yesu Kreste. Ku siya Yesu a hi ku wela eka xidyoho xin'wana kumbe ku hanya hi nyama. Ku siya Yesu Kreste swi lava ku va ni mbilu leyi vuyisiweke, tanihi mukreste la kuleke evukholweni kutani swi hetelela hi ku hundza ekule na Yesu Kreste hi ku tihlawulela. Vanhu lava a va nge lavi ku hundzuka. Loko munhu a ha lava ku hundzuka, swi kombisa leswaku a nga swi endlanga. La swi endleke a nge lavi ku hundzuka. Hi ku siya Yesu, vanhu va xiva Moya Lowunene loyi a va profetelaka leswaku Yesu i N'wana wa Xikwembu. Xikwembu ntsena xi tiva vanhu lava endleke xidyoho lexi. A hi swona ntirho wa Vakreste van'wana ku tiva leswaku i mani la swi endleke kumbe la nga swi endli. (Eka xiphemu lexi, mudyondzisi u fanele ku endla xikombiso lexi fanaka lexi ndzi xi endleke eka dyondzo ya le xikolweni xa misava hinkwayo ya le ka audio leswaku wa wansati na mufundhisi lava heteleleke va endlile xidyoho lexi hi ndlela leyi ndzi yi endleke).

VAKRESTE LAVA NGA SWI ENDLAKA HIKWALA: Leswi swi vula leswaku swifanyana ni Vakreste lavasungula a va nge koti ku endla xidyoho lexi. Hambileswi va vulaka leswaku va suka eka Yesu, a va nge koti hikuva a va swi tivi leswi va swi endlaka. Leswi swi lava loyi a kuleke hi moya naswona a vuyeke mianakanyo. Xikwembu ntsena xi tiva vanhu lava.

KHOMBO RA KU HANYA HI NYAMA (misava / nyama) (Vagalatiya 5:19-22): Khombo ra ku hanya hi nyama ni vutomi bya xidyoho i leswaku Vakreste va nga ta va ni mbilu leyi vuyisiweke ku fikela loko va hetelela va siya Yesu Kreste. A hi nchumu wo olova wo fika eka swona, hikuva Xikwembu xa tirha ngopfu ku sivela Mukreste ku huma endleleni. U ringeta ku va sivela hi tindlela hinkwato, ku fikela swinene leswaku minkarhi yin'wana a ta va teka a va yisa etilweni va nga si fiki nkarhi wa vona leswaku va nga lahlekeri hi ku ponisiwa ka vona, leswi ndzi vulaka swona i leswaku a nga va dlayi kutani a va yisa etilweni a va si n'wi siya Yesu Kreste (1 Vakorinto 11:32).

KU DATINGA NI VUFELEKERI
Nchumu wa ku datinga ni vufelekeri wu tise mpfilumpfilu swinene evandleni hikwalaho ka ku pfumala ku twisisa ni ku pfumala ku twisisa ka Matsalwa hi mhaka leyi.

KU DATINGA
Hi ku landza ntumbuluko wa VaYuda eka Bibele, vatswari a va hlawula vadyiwe va vana va vona. Vana lava a va tala ku tekana loko va hlangana ro sungula, kumbe a va hlayisiwa leswaku va ta tekana (va va ni xivumbeko xa ku tshembhana) kutani va tekana hi nkarhi lowu landzelaka. A swi nga tolovelekanga leswaku vanhu va ya exikarhi ka vuxaka bya rirhandzu hilaha swi endlekaka namuntlha. Hikokwalaho ku ni tidyondzo tintsongo ntsena eBibeleni leti vulavulaka hi swilo leswi hi vuenti hikuva Bibele yi tsariwe hi mianakanyo ya VaYuda ni matimu ya vona. Kambe Bibele yi ni tidyondzo tintsongo leti kombaka ndlela leyi hi faneleke ku tihlayisa ha yona loko hi ri exivakweni xa vuxaka.

Swilo swa nkoka leswi hi faneleke ku swi tiva hi ku datinga:
1) Ku datinga i exikarhi ka vanhu vambirhi lava velekiweke nakambe hi Moya ntsena (2 Vakorinto 6:14-17).
2) Mupfumeri a nga nghena ntsena eku datingeni loko a lava ku tekana. Hi ku vula swin'wana, ku datinga ku fanele ku yisa eku tekaniweni. Kambe loko mupfumeri a nga lavi ku tekana, a nga fanelanga ku datinga. A hi hanyanga ehansi ka ndlela ya misava leyi ya ku datinga hi nkarhi wo koma kutani u suka eka un'wana u ya eka un'wana.
3) Mupfumeri a nga nghena eka vuxaka ntsena loko a tiva ndlela ya Xikwembu eka vutomi bya yena naswona a hetisekile

ni ku tsaka eka Xikwembu a ha ri yexe. A swi lulamile leswaku mupfumeri loyi a nga hetisekangiki eka Hosi naswona a nga tiveki kahle eka Hosi a nghena eku datingeni.
4) Mupfumeri a fanele ku sungula a khongela loko a titwa onge i nkarhi wo sungula ku datinga naswona Xikwembu xi n'wi amukerile. U fanele ku kombelela vukokoti bya Xikwembu ni vutlhari ni munhu wa kahle. Munhu wa kahle i loyi u nga ta hetisisa na yena xikongomelo xa Xikwembu eka mimoya ya n'wina naswona evuton'wini. Bibele yi nga kombi leswaku Xikwembu xi hlayisa munhu un'we ntsena loyi u faneleke ku n'wi teka (soul mate), kambe yi kombisa leswaku u nga nghena vukati ni munhu un'we lowu u n'wi rhandzaka hi ku amukela leswaku u velekiwile nakambe eka Hosi (2 Vakorinto 7:39-40). Kambe Xikwembu xa tiva leswaku i muxaka muni wa munhu la nga ku pfuna leswaku u hetisisa xikongomelo xa Xikwembu evuton'wini bya wena, naswona minkarhi yin'wana xi hlawula vadyiwe va hina tanihi tatana la rhandzaka vana vakwe. Hikokwalaho i vutlhari leswaku mupfumeri a seketela Xikwembu a nga si nghena eku datingeni, a rindza nkarhi wa Xikwembu, a nga hatli. Hi nkarhi lowu faneleke, Xikwembu xi ta n'wi ntshunxa leswaku a sungula ku datinga loko a tshama a ri emahlweni a langute eka Hosi.
5) Mupfumeri a nga fanelanga a languta xivumbeko xa le handle ntsena loko a sungula ku datinga, kambe a tiyisekise leswaku u datinga munhu la rhandzaka Hosi ni la hisekaka eka yona.
6) A nga fanelanga ku nghena eku datingeni hikwalaho ka ku tikeriwa kumbe ku lahlekeriwa hi munhu wa ku vulavula na yena ntsena, kambe a nghena hi ku kongomisiwa hi Xikwembu ni nkarhi wa xona.
7) Rimbewu ra vukati a ri fanelanga ku endliwa hi nkarhi wa ku datinga kumbe swiendlo leswi nga rhangela kona. Rimbewu ra vukati ri vuriwa vufambi eBibeleni (1 Vakorinto 6:9-12; 2 Vakorinto 7:35-36).
8) Vakholwa lava nga exivakweni xa vuxaka va fanele ku aka vutomi bya vona bya moya swin'we; va fanele va va ni masungulo lama tiyeke evuton'wini bya vona bya moya. Leswi swi ta va pfuna swinene eku tiyiseni eka rirhandzu ra vona.
9) Mupfumeri u fanele ku va evuxakeni ni munhu un'we ntsena hi nkarhi wun'we naswona a va ni ku tshembeka eka yena.
10) Vakholwa va fanele ku tivisa.vala hosi ya vona ya moya loko va nghena eku datingeni. Mupfumeri u fanele ku kombela Xikwembu hi xikhongelo naswona a rindza ndzi Nkulukumba a hlamula a nga si nghena. A nga fanelanga a pfaleta ripfhumelo ra yena loko a nga pfumeliwi hi ku rhula eka vuxaka byebyo, kambe u fanele ku rindza leswaku Xikwembu xi tiyisisa kan'we kan'we a nga si ya emahlweni. A nga ngheni eku datingeni hikwalaho ka swilo swa nyoka leswi a swi vonaka eka munhu loyi a vulaka leswaku u n'wi rhandza, kumbe hikwalaho ka ku tikeriwa ka mbilu ntsena. Xikombiso: mali ya munhu, movha wa munhu. Moya Lowunene u fanele ku kongomisa ni ku fambisa vutomi bya mupfumeri hinkwabyo. Leswi swi vula leswaku mupfumeri u fanele ku titshega hi Moya Lowunene eka swilo hinkwaswo swa vutomi bya yena.

Loko mupfumeri a ri evuxakeni ni munhu la nga riki wa ku velekiwa nakambe, kumbe la nga teki mhaka ya Hosi hi vuenti, kumbe la lavaka ku n'wi rhangela eka xidyoho xa vufambi a n'wi hambeta ni Hosi, kumbe la nga n'wi pfuni hi ndlela ya vutomi, kumbe la nga n'wi siveli ku hetisisa xikongomelo xa Xikwembu evuton'wini bya yena, mupfumeri loyi a lavaka ku famba na Hosi u fanele ku hambana na yena. Kumbe loko Xikwembu xi n'wi kombisa leswaku va fanele ku hambana hikuva munhu yoloye a nga ri muxaka wa Xikwembu eka yena hambileswi a nga na swihoxo kumbe a nga na swona a ri wa ku velekiwa nakambe, va fanele va hambana hi ku hatlisa loko va tiyisekile. Va fanele va hambana va nga si tekana hikuva loko va tekile, va bohile ku tshama swin'we hilaha ku nga heriki, naswona ku hambana a ko vi nchumu wo olova. Mupfumeri u fanele ku rindza Hosi leswaku yi n'wi tisela munhu wa kahle hi nkarhi lowu faneleke. Hambiloko sweswo swi endleka, a nga fanelanga a titwa nandzu kumbe a titwa onge u fanele ku ya emahlweni na munhu yoloye. A nga fanelanga a ehleketa leswaku a nge he teka n'winyi loko a hambana na yena hikuva Xikwembu xi ta n'wi tisela loyi a faneleke hi nkarhi wa kahle. Vakholwa vo tala va dlayekile emoyeni; van'wana va kumeke va ri eka mimoya yo vaviseka, kasi vutomi bya van'wana byi onhake ngopfu hikwalaho ka vuxaka lebyi hoxeke. Xihoxo lexi va xi endleke i ku nghena eku tekaniweni va nga se vutisa Xikwembu (Matewu 10:28-40). Deteronomi 13:6 yi kombisa ndlela leyi Xikwembu xi titwaka ha yona eka lava va lavaka ku ku susumeta leswaku u suka eka xona. I Xikwembu xa mavonelo (Eksoda 20:3-6).

VUKATI
Xikwembu xi tumbuluxile vukati (Genesa 2:18-25)

Laha i swivangelo swin'wana leswi endlaka leswaku Xikwembu xi tumbuluxa vukati:
1) Xi lava leswaku vanhu, hi ku hlanganisiwa ka vona evukatini, va twisisa leswaku Xikwembu xi titwa njhani hi ku hlanganisiwa ka xona na vona (Vaephesa 5:29-33).
2) Xi lava leswaku misava yi tele hi xifanyeto xa xona, naswona xi hlawule leswaku vanhu va andza hi ku tekana (Genesa

1:26-29).
3) Xi lava leswaku vanhu va va ni vatswariwa ni vanghana lava nga ta va pfuna ku tirhela xona ni ku dya vutomi swin'we (Genesa 2:18).
4) Xi lava ku hi nyika vadyiwani lava hi nga ta tsaka na vona evuton'wini bya nyama ni bya moya, ni ku tiva ku hafemela ka ku va xiphemu xa ndyangu tanihi vana, ni ku tsaka ka ku kurisa vana tanihi vatswari.
5) Xikwembu xi lava leswaku hi va ni ndhawu leyi hi yi vitanaka kaya, laha hi nga riki hava ntirho ni ntirho wo tshembeka.
6) Bibele yi pfumelela mupfumeri ku teka un'wana wa ku pfumela. A ku na ndzimana leyi vulaka leswaku Xikwembu xi veke munhu la tiyisiweke emisaveni leswaku i n'winyi wa moya-xiviri wa wena, kambe vakholwa va fanele ku tihlayisa nkarhi wo tshama na Xikwembu ni ku xi lava hi mhaka ya n'winyi wa vona. Minkarhi yin'wana, Hosi yi nga hi hlanganisa ni vadyiwani va hina hi ndlela ya singita, laha hi nga vaka hi nga ri na ndlela yo hlawula. Loko hi kuma xileriso leswaku munhu wo karhi i yena loyi hi faneleke ku n'wi teka. Xikwembu xi nga vulavula hi doro, nchumu lowu vonakaka, rito leri twakalaka, kumbe vuprofeta lebyi humaka eka mprofeta la kuleke enon'wini wa vuprofeta (Xikwembu xi vulavurisana hi vukati bya vuprofeta ni vakholwa lava kuleke eku tweni rito ra xona, a hi vakholwa hinkwavo), kumbe hi ndlela ya mahungu yo hlamarisa. Kambe loko Xikwembu xi vulavurile eka un'wana, xi ta tiyisisa eka la un'wana. Mupfumeri a nga fanelanga ku ya evukatini loko a nga tiyisekangi leswaku i ku rhandza ka Xikwembu evuton'wini bya yena. U na ndhawu yo kombela leswaku Xikwembu xi tiyisisa eka yena na swona. A hi nchumu wo hoxa ku endla sweswo. Kambe hambiloko ku ri ni vakholwa lava nga eku datingeni naswona ku nga endlekanga nchumu wo hlamarisa (ku hava doro, ku hava mbono, ku hava rito ro twakala kumbe vuprofeta), na vona va nga tekana. Xi amukeleka eka Xikwembu na swona. (A hi fanelanga ku boha vanhu hi ku va byela leswaku va fanele ku rhuma mimpfumawulo ya ku vonekeriwa hi vone hi ku sungula kumbe leswaku ku fanele ku va ni nchumu wa singita ku sungula va nga se tekana. Bibele yi pfumelela vakholwa ku tekana loko havambirhi va pfumerile eka Kreste; a hi mpimo leswaku va fanele ku vonekeriwa hi mimpfumawulo yo tano ku sungula.)

Swilo swa nkoka leswi hi faneleke ku swi tiva hi vukati bya Mukreste
(1) Vukati bya Mukreste byi fanele ku va exikarhi ka vanhu vambirhi lava velekiweke nakambe ntsena, wanuna ni wansati (2 Vakorinto 6:14-16).
(2) Vukati i ntwanano lowu faneleke ku heriwa ntsena hi rifu.

1) Vukati bya Mukreste byi fanele ku fanekisela ku hlanganisiwa exikarhi ka Kreste ni kereke ya yena. Eka mhaka leyi, nsati u fanele ku tikhoma hi ku titsongahata eka nuna wakwe tanihi leswi kereke yi titsongahataka eka Kreste, naswona wanuna u fanele ku rhandza nsati wakwe tanihi leswi Kreste a rhandzeke kereke ya yena a tlhela a nyiketa vutomi byakwe hikwalaho ka yona (Vaephesa 5:21-33).
(3) Wanuna ni nsati va fanele ku va vanghana lava kuleke swinene ni ku va varhangeri eka swikhongelo.
(4) Vatekani a va fanelanga ku va ni vanghana va leswi sekseni leswi hambaneke handle ka vukati bya vona. Vavasati hinkwavo eka wanuna wa le vukatini va fanele ku va va ringana emahlweni ka yena naswona a nga fanelanga ku hlawula un'wana hi ku ku u мyrhandza ngopfu; leswi swi fanekisela no tlula ndzhawu eka wansati na yena eka vanuna. Loko ku ri kona xifanyetana xa xisati kumbe xa xinuna, u fanele ku va xifanyetana xa ndyangu ku tlula ku va xifanyetana xa wanuna loyi a tekaneke; swi antswa loko a va xifanyetana xa ndyangu.
(5) Loyi a velekiweke nakambe a nga fanelanga ku tshika loyi a nga velekiwangi nakambe hikwalaho ka leswaku a nga velekiwangi nakambe loko va ha hanya hi ku rhula evukatini (1 Vakorinto 7:12-17). Vatekani a va fanelanga ku tshika ku tikarhatela rimbewu, handle ka loko havambirhi va pfumelelana (1 Vakorinto 7:5-7). Vukati byi endla vanhu vambirhi va va un'we, hikwalaho miri wa wanuna i wa nsati naswona wa nsati i wa wanuna (1 Vakorinto 7:5-7).
(6) Rimbewu ra vukati ri fanele ku va exikarhi ka vanhu vambirhi lava tekaneke ntsena, naswona ri hela kona. Rimbewu handle ka vukati i vufambi emahlweni ka Xikwembu, naswona i xidyoho lexi yisaka eku hambaneni ni Xikwembu (Vagalatiya 5:19-22; Vaheveru 13:4; 1 Vakorinto 6:9-12).
(7) Vatekani va fanele ku rivalelana hi nkarhi hinkwawo ni ku khathalela ndyangu; a va fanelanga ku hluvukisa ntirho ku tlula ndyangu wa vona.

Swilaveko swi enteke evukatini exikarhi ka nuna ni nsati
Nuna u ni swilaveko swimbirhi leswi nga masungulo ni swa nkoka:
• Ku xiximiwa. Vavanuna va toloka ku xiximiwa hi nsati tanihi rirhandzu.
• Ku va ni vuxaka bya rimbewu. Xikwembu xi tumbuluxe wanuna leswaku a va ni matimba yo lava rimbewu hikwalaho ka ntirho lowu xi n'wi nyikeke wo telekisa misava. Nxaxamelo lowu na wona ku ponisiwa ni ku nghenisiwa ka mafuta a

swi susi ntiyiso lowu.
• Hileswi swi twisisekaka, nsati u fanele ku tiyisisa leswaku u xixima nuna wakwe hi ku helela. Ku n'wi xixima ku katsa ku titsongahata eka yena, ku vulavula na yena hi ku titsongahata hambiloko a endla swihoxo, ni ku n'wi endla a titwa leswaku i nhloko ya kaya. A nga fanelanga ku n'wi hehla emahlweni ka van'wana kambe a n'wi teka tanihi mufambisi. Naswona a fanele ku tshembeka eka yena. Nsati u fanele ku tiyisisa leswaku u enerisa nuna wakwe ehenhla ka mbewu ya vukati. U fanele ku letela miri wa yena ni miehleketo ya yena leswaku a hlangavetana hi ku phindhi-phindha ni swilaveko swa nuna wakwe swa rimbewu.

Swilaveko swa nsati
• Nsati u lava ku rhandziwa.
• Ku rhandziwa swi vula ku nyikiwa nkarhi, ku khathaleriwa hi tindlela hinkwato, ku byela hi nkarhi hinkwawo leswaku u rhandziwa, ni ku nyikiwa tinyiko ni mali hi nuna wa yena — hambiloko a ri ni ya yena. Swilo leswi swi tiyisisa eka nsati leswaku nuna wa yena wa n'wi rhandza hakunene. Leswi swi nghena swinene emihlweni ya nsati. Vavasati va tumbuluxiwile leswaku va teka, vavanuna vona va nyika. Hikwalaho ku nyika eka nsati swi n'wi enerisa.
• Ku rhandza nsati swi vula ku n'wi twisisa ni ku lehisa mbilu eka yena, hikuva vavasati i swiharhi swa ku titwa. Swi tlhela swi vula ku n'wi rhangela, hikuva wansati i mutiyela, kutani u lava mufambisi la nga ta n'wi pfumelela ku tiyela.
• Hikokwalaho, nuna u fanele ku letela yena hi mhaka ya ku rhandza nsati wa yena, a tiyisisa leswaku u enerisiwa naswona a titwa a ri wa nkoka.
• Vatekani va fanele ku va ni nkarhi wo vula leswaku i yini leswi va swi rhandzaka, leswi va swi tsakelaka evukatini bya vona, ni leswi va nga swi rhandziki. Ku vulavurisana i ka nkoka naswona swi nga sivela swiphiqo swo tala leswi nga lavekiki.

KU RHULA VUKATI NI KU TEKANA NAKAMBE
Xikwembu xi venga ku hambana evukatini (Malakhiya 3:14-17). A hi xona xikongomelo xa xona leswaku vanhu va hambana. Xikongomelo xa xona i leswaku vatekani va tshama swin'we hilaha ku nga heriki kumbe ku fikela loko Yesu Kreste a tlhela, kumbe un'wana a fa. Kambe ku ni mintirho leyi endlaka leswaku Xikwembu xi pfumela ku hambana.

1) Loko un'wana wa vatekani a kumiwa a endla vufambi. Loyi a vavisekeke hi hikwalaho ka vufambi u ntshunxekile ku hambana ni loyi a n'wi dyohile a tlhela a tekana nakambe (Matewu 19:1-10).
2) Ku vuriwa nakambe leswaku loko un'wana wa vatekani a fa, la hanaka u ntshunxekile ku tekana nakambe.

Hambileswi swilo swo tala swi humaka evukatini, Bibele a yi swi boxi hinkwaswo. Vanhu va hambana hikwalaho ka swivangelo swo hambana-hambana. Van'wana va dlayana kumbe va dlaya vatekani va vona; van'wana a va pfumelelani hi swivangelo swo hambanahambana kutani va hetelela va hambanile. Van'wana va avanyisiwile hi vatswari va vona kumbe ndyangu. Vutomi bya munhu hinkwanu a byi ri ni ku hlangana ka swilo leswi hoxeke a nga si amukela Kreste. Van'wana va divhosa kumbe va divhosiwile a nga si ponisiwa, kambe loko munhu a ri eka Kreste, u va ntumbuluko lowuntshwa; hikwalaho ku hambana ka yena a nga si amukela Kreste a ko va ku nga ha ri kona. Xikwembu xi ta n'wi nyika un'wana la n'wi fanelaka evuton'wini lwenkulu lebyi na Kreste.

Naswona eka swiyimo swo tano, laha Bibele yi nga hlamuseliki leswaku hi fanele ku endla yini, hi tiva leswaku Xikwembu xi twisisa swiphiqo swa hina ni swilo leswi hi langutanaka na swona, naswona xi tirha na hina hi musa, ku nga ri hi nawu. Hikokwalaho hi hava mfanelo yo avanyisa kumbe ku komba hi swivoko loko un'wana wa Vakreste a tekana nakambe, loyi nsati kumbe nuna wa yena wa le sungula a nga humelelanga kahle, kumbe ku boha munhu hi nawu hi ku ku a nga fanelanga a tlhela a tekana vutomi hinkwabyo, kumbe ku n'wi byela leswaku a rindzele ku fa ka la sungula. Xikwembu lexi tivaka mbilu ni swiyimo swa un'wana ni un'wana i xona xi nga ta avanyisa (Varhoma 14:9-12). Hi tsundzuka leswaku xi hi rivalela loko hi dyohile, naswona xi hi kutsula eka swiyimo hinkwaswo leswi hi hi kumeleka eka swona tanihi leswi xi endleke eka Davhida ni van'wana.

(Hi fanele ku nghena evukatini hi ku twisisa leswaku hi tinyiketela hilaha ku nga heriki, naswona hi nga ta hambana hi ku ka hi nga fanelangi hi kona.) Kambe loyi a tivaka Hosi naswona a ya a hambana ni nuna/nisati wakwe handle ka xivangelo xa ntiyiso kumbe hikwalaho ka leswaku a lava ku teka un'wana, u ta kuma vudzhixi lebyi tika lebyi humaka eka Xikwembu. Xikwembu xi ta hi avanyisa hi ku landza vutivi bya hina bya xona.

KU AVANYISA DOKTRINE
Bibele yi hi byela leswaku hi fanele ku avanyisa doktrine, naswona hi nga tshembi doctrines hinkwaswo tanihi swinyimpfana (Vaefesa 4:14). Ku ni tidyondzo to tshembisa hi mavunwa ni tidoktrine to hoxeka, naswona ti andza hi ku hatlisa, naswona loko mukreste a nga swi koti ku avanyisa tidyondzo, u ta hetelela a amukele leyi hoxeke.

HI AVANYISA KU YINI DOKTRINE?
Nchumu wo sungula lowu hi faneleke ku wu tiva i leswaku tidyondzo to hoxeka a ti humi ntsena eka vanhu lava heteleke va ringiwa. Hambi lava ponisiweke va nga dyondzisa tidyondzo leti hoxeke (1Timotiya 1:3-8, 2Timotiya 2:15).

Ndlela yo lulama yo avanyisa doktrine i ku kambela loko Testamente Leyintshwa yi tiyisekisa doktrine hi matsalwa mambirhi kumbe manharhu (Matewu 18:16). Vesi leri nge swilo swi fanele ku tiyisisiwa hi timbhoni timbirhi kumbe tinharhu ri kombisa nawu wa mfumo wa Xikwembu. Ri sungule ku vonaka le Deuteronomiya 19:15 naswona Yesu u ri tirhisa nakambe eTestamenteni Leyintshwa. Nawu lowu wa tirha eka hinkwaswo swa mfumo wa Xikwembu.

Loko doktrine yi huma eNhlamulo Leyakale, yi fanele ku ya emahlweni eNhlamulo Leyintshwa handle ka loko Yesu a yi herisile. A hi endla xikombiso hi tidyondzo ta Sabata ni ta titho, leti humaka eNhlamulo Leyakale. Kambe loko hi ta tidyondzo ta Sabata, Yesu u hlamuserile leswaku u tile ku ta hetisa Nawu wa Muxe (Matewu 5:17), naswona eTestamenteni Leyintshwa Sabata a yi tekiwi (Matewu 12:1-14, Vakolosa 2:16-18).

Kambe loko hi languta tidyondzo ta titho, hambileswi ti nga eka Nhlamulo Leyakale, eTestamenteni Leyintshwa a ku na ndhawu laha Yesu, vaapostola kumbe Bibele yi yi yimisaka, leswi nga engeta loko Yesu a byela Vafarisi leswaku va endla kahle hi ku nyika titho ta vona (Matewu 23:23), kambe a va lerisa leswaku va nga tshiki rirhandzu ni nsovo. Tidyondzo ta titho a ti ri kona ni le ndzhaku ka leswaku Muxe a nga si velekiwa ni ku nyikiwa ka nawu. Hi swi vona eka "Abrahama" tata wa hina, loyi hina tanihi vakreste hi fambaka emavokweni ya ripfumelo rakwe (Genesa 14:18-21, Vagalatiya 3:6-9).

Nawu wa Bibele hi lowu: "Loko dyondzo leyi humaka eNhlamulo Leyakale yi nga herisiwangi eTestamenteni Leyintshwa, yi ya emahlweni eTestamenteni Leyintshwa tanihi nawu wa mfumo wa Xikwembu." Vaapostola va Yesu eswivulavulweni swa Vaapostola va simekile kereke hi matsalwa ya Nhlamulo Leyakale laha Yesu a nga ha kumekiki a nyikele hi mhaka ya kona. Xikombiso: 1Vakorinto 9:6-15, Pawulo u tekile dyondzo eka Nhlamulo Leyakale leyi nge lava dyondzisiwaka Lentxo va fanele ku pfuna lava dyondzisaka Lentxo hi swilo swa vutomi, naswona yi tirha na sweswi eTestamenteni Leyintshwa.

Hikwalaho, dyondzo yin'wana ni yin'wana yi fanele ku pfumela ni ku yelanisiwa na Testamente Leyintshwa eBibeleni, naswona yi fanele ku tiyisisiwa hi matsalwa mambirhi kumbe manharhu ku kombisa leswaku yi huma eka Xikwembu naswona hi fanele ku yi tirhisa na sweswi eTestamenteni Leyintshwa.

SWIKOTA SWA TIDYONDZO LETI HUMELELAKA LETI HONGEKE HAMBANA NI VULAVARISISI:
(Leti i tidyondzo ta mavunwa leti ndzi ti hlambanyiseke hi matsalwa)

(1)Ku Vabyisiwa ku huma eka Xikwembu: Mintirho 10:38 ni matsalwa yo tala eka Vangelo ma hi byela leswaku Yesu u horile lava vabyeke hikuva ku vabyisiwa a ku huma eka Sathana.
(2) Vakriste va fanele ku va varisi naswona ku va ni rifuwo i xidyoho: Testamente Leyintshwa yi hi byela leswaku Yesu u ve muswa leswaku hina hi va varifuwo (2Vakorinto 8:9). **(3) Ku va ni mali i xidyoho:** Bibele a yi vuli leswaku ku va ni mali i xidyoho, kambe rirhandzu ra mali i ntumbuluko wa leswo biha hinkwaswo (1Timotiya 6:10). **(4) Ku fanele ku va ni mubeci exikarhi ka hina na Xikwembu:** Testamente Leyintshwa yi hi byela leswaku loko hi ri eka Kreste hi ri eka Tatana, naswona hi na lunghelo ro vulavula na Yena hi vito ra Yesu, a hi lavi mubeci wo fana na Muxe kumbe munyanyateli wihi na wihi (Yohane 14:23; 16:23, 26-28). **(5) Ku khongela eka "Xikwembu xa munhu fulana":** Yesu u vule eka Yohane 20:17 leswaku Tatana i tata wa yena ni tatana wa hina, a kombisa leswaku sweswi hi na lunghelo leri fanaka na Христена emahlweni ka Tatana. Hikwalaho ku hoxekile swinene ku khongela ku ri "xikwembu xa so na so" hikuva sweswo swi hahlula ntiyiso wa leswaku Tatana wa Yesu i Tatana wa hina hi ndlela leyi fanaka, naswona swi nyika

xifaniso xa leswaku munhu un'wana i wa nkoka ngopfu ku tlula van'wana. **(6) Mukreste u fanele ku xaniseka ku sungula a nga si nghena eka mikateko ya Xikwembu:** Testamente Leyintshwa yi hi byela leswaku hi kombiwile mikateko hinkwayo eka Kreste, leswi seleke i ku tiva Rito no endla hi ku ya hi rona (Vaefesa 1:3, Hosea 6:4). **(7) Mukreste u fanele ku xanisiwa ku sungula leswaku a kuma vutlhari bya Xikwembu:** Vutlhari bya Xikwembu byi humaka eku tiveni ka Rito, naswona byi humesiwa hi ku endla Rito (1Vakorinto 1:30). Kreste i vutlhari bya Xikwembu eka hina, naswona loko hi endla Rito ku suka sweswi hi ri kuma, a hi nge xanisiwi (Vakolosa 1:27). **(8) Moya Lowukulu wa huma loko hi dyohile:** I Moya lowo kwetsima loyi a hi pfunaka ku huma eka xidyoho loko hi xi endlile, naswona i Yena loyi a hi tlherisaka eka vunghana na Tatana wa hina. Moya lowo kwetsima u tshama na hina hilaha hi nga eka Kreste (Yohane 14:6). **(9) Hi nge rivaleriwa loko hi dyoha hi ku lava:** Xidyoho i xinene naswona a hi fanelanga ku xi endla hi ku lava. Kambe loko hi dyoha hi ku tiva hikwalaho ka bava ra nyama kumbe hi ku azela, hi rivaleriwa loko hi hundzuka hi ntiyiso (1Yohane 1:9). **(10) Yesu Kreste u ta vuya ku nga ri khale, tanihi hi lembe ra leswaku—hi xikombiso, 2012:** Testamente Leyintshwa yi hi byela leswaku a ku na munhu la tivaka nkarhi wa ku vuya ka Yesu (Matewu 24:36). **(11) Hi nyama ntsena naswona loko hi fa swi hela:** Testamente Leyintshwa yi hi byela leswaku munhu i moya lowu tshamaka endzeni ka nyama, naswona loko a fa a lo ponisiwa u ya etilweni, kambe loyi a nga ponisiwangiki u ya esiheni, ku nga ri emigodini (Marko 9:42-50, 2Vakorinto 5:1-6, Vafilipiya 1:23-24). **(12) Vakriste a va fanele ku va advokhata, vapolitiki, majaji, hambi leswi:** Vakriste va fanele ku teka swivumbeko leswi leswaku va yimela mfumo wa Xikwembu eka swona. **(13) Vanhu van'wana va hlawuriwile ku ponisiwa naswona van'wana ku lahleka:** Testamente Leyintshwa yi kombisa leswaku Xikwembu xi lava hinkwavo ku ponisiwa (1Timotiya 2:3-6). Yesu Kreste u hi byela ku ya emisaveni hinkwayo hi dyondzisa un'wana ni un'wana (Matewu 18:18-20). **(14) Israyele wa nyama i wa nkoka swinene ku tlula tinxaka hinkwato:** Testamente Leyintshwa yi tlhela yi kombisa leswaku eka Kreste a ku nga ha ri na Muyuda kumbe Muguwi, kambe hi un'we eka Kreste (Vaefesa 2:13-18, Vagalatiya 3:26). VaIsrayele va nyama va fanele ku ponisiwa tanihi tinxaka hinkwato. **(15) Mipfuno ya Moya lowo kwetsima yi tshikile eka nkarhi wa vaapostola:** Testamente Leyintshwa yi hi byela leswaku vakriste va ta famba eka tipfuno ta Moya lowo kwetsima ku fikela loko Yesu a vuya (Matewu 28:18-20, Marka 16:15-20). **(16) Vaapostola ni Vaprofeta a va ha ri kona:** Testamente Leyintshwa yi kombisa leswaku Yesu u nyike tinyiko leti ta ntlhanu—Vaapostola, Vaprofeta, Vayevhangeli, Vaprista ni Vadyondzisi—ku simeka ni ku lunghisa miri wa Kreste. A ku na ndhawu laha Bibele yi vulaka leswaku ti ta nyamalala. **(17) Vafundhisi ntsena hi vona va nga tirhisaka tipfuno ta Moya lowo kwetsima:** Testamente Leyintshwa yi kombisa leswaku masingita, swihlamariso ni tipfuno swi ta humelela eka hinkwavo lava pfumelaka, ku nga ri mpfuketo wa ntirho wa vona (Marka 16:15-19). **(18) Vakulobye ni Ku Tirhisa Ka Vatsari va Nkwetlembetano (Zodiacs):** Laha hi vulavula hi swilo leswi vulaka leswaku loko u velekiwe hi nkarhi lowu kongomeke u ta va na ntamu lowu kongomeke, kumbe lava hlayaka vutomi bya vanhu hi tinyeleti. Swilo swo fana na ku ku byela leswaku u Capricorn kumbe Scorpio naswona swo tano. Xikwembu a xi swi pfumeleli, xi lava leswaku hi tiva hina hi ku ya hi Rito ra xona ntsena. Deuteronomiya 18:10-14 yi vulavula hi ku sivela swilo leswi naswona yi lwisana ni ku tirhisiwa ka vatsari va tinyeleti.

TIDYONDZO LETI LAVAKA KU HLAMARISWA

1. **Vavasati a va pfumeleriwi ku dyondzisa evandleni:** Xikwembu xi dzunise vavasati ku sukela eka Khongetelo ya Khale ku fika eka Leyintshwa. Testamente Leyintshwa yi ku, "Eka Kreste a ku na wanuna ni wansati, hlonga kumbe munhu wo tshunxeka, Muyuda kumbe Muguwi" (Vagalatiya 3:26-29, 1Vakorinto 11:11). V ntiyiso i leswaku eka Testamente Leyintshwa hinkwaswo leswi Xikwembu xi swi endlaka hi wanuna, xi nga swi endla hi wansati. Leswi Pawulo a swi vuleke eka 1Vakorinto 14:34-36 na 1Timotiya 2:11-14 loko a ku wansati a nga pfumeleriwi ku dyondzisa, a ku ri hikwalaho ka ndlela leyi vandlha ri fambisekiweke ha yona enkarhini wolowo. Evandleni, vavasati a va tshama hi le tlhelo rin'we ni vanuna hi le tlhelo rin'wana, naswona ku dyondzisa a ku endliwa hi xivutiso ni nhlamulo tanihi nxaka wa ndhavuko wa dyondzo. Leswi a swi vanga leswaku minkarhi yin'wana loko wanuna a dyondzisa, wansati un'we a timba matimba a vutisa kumbe ku vulavula exikarhi. Pawulo u vone leswi tanihi ku pfumala xichavo ni ku tikhoma hi ku titsongahata, hikwalaho u vule leswaku vavasati va dyondza hi ku miyela, va vutisa varume va vona ekaya loko va ri ni swivutiso. Leswi a swi kombi leswaku Xikwembu xi nga vitani vavasati kumbe ku va sivela ku dyondzisa. Pawulo a a lulamisa milawu hikwalaho ka xiyimo xa nkarhi wolowo ntsena.
2. **Vavasati a va pfumeleriwi ku tirhisa swikhombiso kumbe ku tiendlela nbs:** Xivangelo lexi endlaka leswaku Pawulo a ku vavasati a va fanelanga ku ambala swikhombiso leswi durhaka eka 1Timotiya 2:9-11 i leswaku a a tiva leswaku vavasati va nkarhi wolowo a va ambala swiambalo leswi koka mahlo swinene naswona swi kombisa

ku tikarhata ngopfu eka swa le handle. Pawulo a a kungenisa nchumu lowaku mukreste a nga fanelanga ku angarhela ngopfu eka swa le handle ku tlula leswi nga endzeni. Kambe a hi xidyoho loko wansati a ambala kahle ni ku tirhisa nbs; Pawulo a tsale sweswo hikuva vanhu a va hundzuke va ri karhi va ferha ku tlula mpimo eka ndlela leyi va ambalaka ha yona. Leswi swi kombisa leswaku a ku ri xiphiqo hi nkarhi wolowo.

3. **Vavasati va fanele ku funghisa tinhloko ta vona nkarhi hinkwawo:** Enkarhini wolowo, loko wansati a funghisa nhloko a ku kombisa xichavo ni ku titsongahata eka nuna wakwe. A ku ri ndhavuko wa tiko leri Pawulo a a tsalela rona. Ku funghisa nhloko a hi mfanelo ya Vukreste kambe a ku ri ndhavuko wa ya tiko. Hikokwalaho, a hi xidyoho loko wansati a nga funghisi nhloko evandleni.

3.1 **Vanuna a va fanelanga ku va ni misisi yo leha:** Enkarhini wolowo, ku va ni misisi yo leha eka wanuna a ku vonaka tanihi ku nyoxisa; a ku ri ndhavuko wa Vayuda, ku nga ri tidyondzo ta Vukreste. Ku nga funghisi nhloko tanihi wanuna a ku ri ku xixima ndhavuko ntsena.

Vavasati a va fanelanga ku ambala matirolu: Vanhu vo tala va teka sweswo eka Deteronoma 22:5, kambe leswi Xikwembu xi a ku swi vula i leswaku munhu a nga ringeti ku va wanuna loko a ri wansati kumbe ku va wansati loko a ri wanuna. Hilaha ku fanaka ni “vafana va hanya tanihi vavasati” ni “vavasati va hanya tanihi vanuna”, a hi nawu lowu a ku vula leswaku vavasati a va fanelanga ku ambala matirolu. A ku na nchumu wo biha loko wansati a ambala matirolu lama endliweke hi xivumbeko xa vavasati.

Ku dya swinyama swa nkunguwana i ku hoxeka: Tidyondzo leti ti huma eka milawu leyi a ku ri mindhavuko ya Vaisrayele, leyi Yesu a yi hetiseke loko a simeka Nhlangano Lowuntshwa (Matewu 5:17, Matewu 15:10-12, VaRoma 14:14).

Hi minkarhi yin’wana tidyondzo leti ti nga dyondzisiwa hi vanhu lava velekiweke nakambe hikwalaho ka ku pfumala ku twisisa, kambe sweswo a swi vulangi leswaku a va velekiwangi nakambe kumbe leswaku va ni mimoya yo hoxeka. Leswaku va tika swinene i ku dyondzisiwa ni ku nyika ku twisisa loku kongomeke. Kambe ku ni van’wana lava nga ni mimoya yo hoxeka ya loko va lwisana na Kreste. Sweswi hi ta languta mindyoho leyi yi kucetelaka vanhu hi mimoya yo hoxeka.

SWIVUTISO SWA BIBELE SWO RHANDZA KU TIKUMISA

Xana vana va humelela kwihi loko va fa?
Nhlamulo hi leyi: vana va ya etilweni hikuva ntumbuluko wa xidyoho a wu se hluvuka ngopfu eka vona, naswona a va si fika “eka malembe ya vutihlamuleri”. Malembe lawa ma hambana hi vana (VaRoma 7:9).

Xana Kayini u tekanile na mani hi ku ya hi Genesa 5:3–4?
Adamu na Evha va veleke van’wana vana va majaha ni vanhwanyana, naswona Kayini u teki wansati loyi a ku ri ndzisana yakwe. Xikwembu xi pfumele swoleswo eku sunguleni hikuva a ku ri vanhu ntsena emisaveni, kambe endzhaku ka sweswo Xikwembu xi swi sivile (Levhitika 18:24).

Xana Xikwembu xi huma kwihi?
Loko hi languta Genesa 1:14, hi vona leswaku Xikwembu xi tumbuluxile nkarhi. Hina hi velekiwile emisaveni ehansi ka nawu wa nkarhi, naswona hinkwaswo leswi nga emisaveni swi ni masungulo ni makumu. Swivumbeko swa hina swi ehleketa hi ku ya hi nkarhi hikuva hi velekiwile endzeni ka nkarhi. Kambe hi vona leswaku nkarhi wu tumbuluxiwe hi Xikwembu, naswona Xihlawuhlawu a xi le hansi ka nkarhi nikatsongo, hikuva nkarhi wu huma eka xona. Hikwalaho a ku na ndhawu leyi xi “humaka eka yona”—kambe masungulo ni nkarhi swi huma eka xona.

TIDYOHO TO KUCETEKA LETI HANYAKA HI MIMUYA YO HOXEKA (1Yohane 4:1-7)
Hi nga tiva tidyoho leti hoxekeke hi leswi va swi vulaka hi xikombiso xa Yesu Kreste:

1. Lava ala leswaku Yesu i Xikwembu va kuceteriwe (Yohane 1:1, 14, 18)
2. Lava ala leswaku Yesu i N’wana wa Xikwembu va kuceteriwe (Yohane 3:16)
3. Lava ala leswaku Yesu u velekiwe hi ndlela ya singita hi Mariya la nga riki na nuna va kuceteriwe.

4. Lava ala rifu ni ku pfuxiwa ka Yesu va kuceteriwe.
5. Lava ala leswaku Yesu ntsena hi yena Ndlela, Leswaku I ntiyiso ni Vutomi va kuceteriwe (Yohane 14:6)
6. Lava pfumelaka leswaku ku ni yin'wana ndlela yo ya eka Tata handle ka Yesu ntsena va kuceteriwe (Mintirho 4:12)
7. Lava vulaka leswaku Yesu a a ri muprofeta ntsena ni loyi a endlaka swihlamusela ntsena, kasi a hi N'wana wa Xikwembu, va kuceteriwe.
8. Lava ala leswaku Yesu u tele emisaveni hi nyama va kuceteriwe.
9. Lava pfumelaka leswaku hlonga ra vona ri nga va yisa eka Xikwembu va kuceteriwe.
10. Lava pfumelaka leswaku hlonga ra vona, ri nga fika ri file kumbe ri hanyile, swin'we na Yesu, ri nga va yisa eka Xikwembu va kuceteriwe.
11. Lava ala Yesu hi tindlela to hambana-hambana va kuceteriwe.
12. Lava pfumelaka eka lava feke, va ku i swikwembu, lava va nghena eka vuloyi naswona va pfula mimoya yo biha ematikweni ya vona naswona va kuceteriwe (Deteronoma 18:9-14).
13. Lava vulavulaka hi Yehovha kumbe va pfumela eka yena kambe va ala Yesu Kreste va kuceteriwe (1Yohane 4:15; 1Yohane 5:9-12; Yohane 14:6). A ku na loyi a nga ya eka Tata handle ka N'wana. Loyi a nga riki na N'wana a nga na Tatana.

Hinkwavo lava pfumelaka tidyondzo leti va ni moya wo hoxeka wa anti-Kreste, a va ponisiwanga, naswona a va nge ponisiwi handle ka ku amukela no pfumela tidyondzo ta ntiyiso hi Yesu. Tiva leswaku vanhu lava va ni mimoya yo hoxeka (lava nga vaprofeta va mavunwa kumbe va anti-Kreste) va nga endla swihlamusela swo kucetela (swihlamusela swa mavunwa) (Matewu 24:4-7; 2Tesalonika 2:9-11).
Swihlamusela swo kucetela i swihlamusela swa ntiyiso kambe swi tiyisa mavunwa lawa va ma dyondzisaka. Hikwalaho hi nga pfumeli hi ku vona swihlamusela ntsena, kambe hi fanele ku rhanga hi yingisa tidyondzo leti dyondzisiwaka. Leyi i ndlela yo olova yo ku tiva tidyondzo leti.

1. Hambiloko va tirhisa Bibele, ku ta va ni buku yin'wana leyi va yi tirhisa leyi nga na "ku dzunisa" loku nga humiki eBibeleni. Van'wana va engetele eka Bibele leswaku yi pfumelelana ni tidyondzo ta vona.
2. Va rhandza ku tihambanisa, naswona va anakanya leswaku handle ka leswaku munhu a va exikarhi ka vona, a nga ponisiwi.
3. Van'wana va veka hlonga ra vona exiyin'wana xa Xikwembu, va karhi va khongela eka rona kumbe hi ku tirhisa rona. U ta kuma leswaku hlonga rolero ri tlakusiwa ngopfu ku tlula Yesu Kreste.

Tidyondzo leti ti huma etindhawini to tlula, hi manani lamakulu ni mavito yo hambana-hambana. Van'wana va tikhondloti lava simekeke mindhavuko leyi va sungule va ponisiwile, kambe hi le xikarhi ka ndlela va hoxekile.

NDLELA YO DYONDZA BIBELE HI NDLELA LEYI HETISEKEKE

Mukhani wa Xikwembu a fanele ku dyondza Bibele hi ndlela leyi kongomeke leswaku a yi twisisa kahle. Bibele i buku leyikulu ngopfu, leyi nga ni tibuku to tala endzeni ka yona, leti tsariweke hi vatsari vo hambana-hambana. I nchumu wa nkoka leswaku munhu a twisisa xikongomelo lexi tibuku leti tsariweke hakona, naswona leswaku i mani loyi ku swi tsariweriweke yena hambi ku ri swilo swin'wana. Ku tiva swilo leswi swi ta pfuna munhu ku twisisa leswaku muxiaki a tsarile njhani hi ndlela leyi, naswona sweswo swi ta pfuna munhu ku hlamusela Bibele hi ndlela leyi kongomeke.
Xikombiso i loko muapostola Pawulo a byela Vakorinto leswaku i swinene loko munhu a nga teki hinkwaswo hikwalaho ka swiphiqo swa nkarhi wolowo. Muveri wa Bibele a fanele ku twisisa leswaku i yini leswi a swi humelele nkarhi lowu Pawulo a tsaleke papila rero. A nga vulanga leswaku i kahle leswaku vanhu a va nga teki mikhuva, kambe a vula leswaku a ku ri swinene ku tshama munhu a ri yexe hikwalaho ka ku xanisiwa ka kereke ka nkarhi wolowo. I vutlhari eka mukriste ku sungula a dyondza leswaku buku leyi tsariwe ku kongoma ka mani, naswona i nkarhi muni lowu yi tsariweke ha wona. Tibibele tin'wana ti ni swipimelo leswi kombaka leswaku mapapila lawa ma kongomisiwile eka mani, ni leswi a swi humelele nkarhi wolowo.
Ku sukela loko munhu a nga dyondzi Bibele hi ku twisisa loku kongomeke, a nga endla ku fana ni ku endla leswaku Bibele yi vula leswi a lavaka leswaku yi vula swona hi ku cinca matsalwa hambileswi hinkwerhu hi tiveke leswaku a hi dyondzo ya Bibele. Lawa i swilo swa nkoka swinene swa ku hlaya Bibele hi ndlela leyi kongomeke:

1. Mukhani wa Xikwembu a fanele ku dyondza buku hinkwayo kumbe ndzimana hinkwayo. A swi fanelanga ku hlaya ndzimana yin'we ntsena hikuva a nga ta swi kota ku twisisa mpfumelelo lowu a wu ri kona hi ndlela leyi kongomeke. U fanele ku dyondza nhloko-mhaka ni hinkwaswo leswi landzelaka endzeni ka nhloko-mhaka leyoleyo.
2. A hi rhandza hi ku tlula mpimo leswaku loyi a dyondzaka kumbe a dyondzisaka Bibele a endla dyondzo hi ndzimana yin'we ntsena. Loko swilo swi fanele ku va dyondzo ya ntiyiso, swi fanele ku tiyisisiwa hi tintsinya timbirhi kumbe tinharhu leti fambisanaka na swona.
3. Mukhani wa Xikwembu a fanele ku tlhela a tshama a dyondza Bibele hinkwayo kaningi loko a lava ku kuma ku twisisa loku enteke naswona a kota ku hlamusela kahle, hikuva ku hlamuseriwa ka tintswalo ta ku kutsuriwa ku sungula hi Genesa ku fika eNhlavutelo.
4. Mukhani wa Xikwembu a fanelanga ku ringeta ku tiva hinkwaswo ni ku twisisa hinkwaswo hambileswi xiyenge xin'wana xi nga boxiwanga eBibeleni, hikuva sweswo swi ta endla leswaku a kuceteka. Loko Bibele yi vulavula hi mhaka yin'wana hi fanele ku vulavula ha yona, loko yi miyela hi fanele ku miyela, loko yi nga hlamusele nchumu hi ndlela leyi heleleke, hi nga fanelanga ku ringeta ku hlamusela leswi hi nga tiyisekiki, kambe hi fanele ku vula leswaku Bibele a yi hlamuselanga leswaku hi nga engeteli eBibeleni swilo leswi nga tsariwangiki.
5. A hi fanelanga ku nyika tindzimana tinoko leti hi ti rhandzaka, kambe hi fanele ku kuma hinkwaswo leswi a swi vula hi ntiyiso.

Mukhani a fanele ku twisisa loko a hlaya Bibele leswaku swilo swo tala leswi tsariweke eBibeleni swi tsariwe hi ku landza ndlela leyi leswi vuriweke ha yona hi nkarhi wolowo, kambe sweswo a swi vuli leswaku hinkwaswo leswi vuriweke hi ntiyiso wa Yehovha lowu hi faneleke ku hanya ha wona hi le ka Nhlangano lowuntshwa.
Xikombiso: Loko Yesu a vulavula a ri emhandzini ya Nkwetleke, vanhu va ku a a vitana Eliya. Leswi swi tsariwe hi ndlela leyi vanhu lava a va n'wi langutileke va swi vuleke ha yona, kambe a swi vuli leswaku hi ntiyiso hikuva a a nga vitani Eliya. U ta kuma leswaku eTestamenteni ya Khale, vanhu va vule swilo swo tala hikwalaho ka ku pfumala vutivi, naswona swilo leswi hinkwaswo swi tsariwe hi ndlela leyi va swi vuleke ha yona. Kambe swin'wana a swi nga ri ntiyiso wa Xikwembu, a ku ri mavonelo ntsena ya vanhu lava va swi vuleke.
Xikombiso xin'wana xi kumeka eYobo 1:20. Laha Yobo a ku Xikwembu xi n'wi nyike naswona sweswi xi tlhela xi n'wi teka, kutani a katekisa vito ra Hosi. Leswi swi tsariwe hi ndlela leyi Yobo a swi vuleke ha yona. Kambe ndzimana leyi a hi ntiyiso hikwalaho ka leswi a ku nga ri Xikwembu lexi n'wi teke swilo sweswo. Loko hi hlaya, hi tiva leswaku a ku ri Sathana loyi a n'wi tekeke swilo. A hi fanele ku endla dyondzo leyi vulaka leswaku Xikwembu xi ku nyika leswi lembe hi nkarhi wun'wana xi tlhela xi teka, hikwalaho lerova ndzi fanele ku tshama hi ku tshamela ku lahlekeriwa. Leswi a hi ntiyiso.

Hikokwalaho, hinkwaswo leswi tsariweke eBibeleni swi fanele ku fananisiwa ni Nhlangano Lowuntshwa ni leswi Yesu Kreste a tiseke hinkwaswo eka hina. Hi fanele ku nyika tidyondzo hinkwato ehansi ka marito ya Yesu ni tidyondzo ta yena hikuva hi yena nkombiso hinkwawo wa ntiyiso wa Xikwembu hi ku helela.

KU TWISISANA NI TESTAMENTE YA KHALE
Leswaku munhu a kota ku twisisa Testamente ya Khale, u fanele ku sungula hi ku twisisa ririmi ra Vaheveru ra nkarhi wolowo. A ndzi vulanga leswaku u fanele ku twisisa ririmi ra Xiheveru, kambe u fanele ku twisisa ndlela leyi vona a va twisisa swilo ha yona. Leswi hi hilaha ku landzelaka leswi nga ta ku pfuna leswaku u twisisa Testamente ya Khale:

A va twisisa leswaku hinkwaswo leswi humelelaka i ntirho wa Xikwembu kumbe leswaku Xikwembu xi pfumele leswaku swi humelela hikuva a va ehleketa leswaku u ni matimba yo swi sivela, naswona loko a nga swi siveli, swi vula leswaku u pfumele leswaku swi humelela. Hikokwalaho loko va vulavula, a va ku Xikwembu hi xona lexi endleke xin'wana ni xin'wana hikuva xi pfumele leswaku swi humelela. Hikokwalaho loko u hlaya Testamente ya Khale, minkarhi yin'wana loko va ku Xikwembu xi endle leswaku swilo leswi ni leswi swi humelela, va vula ntsena leswaku xi pfumele leswaku swi humelela. Kambe, a va nga ri na dyondzo leyi heleleke ya Sathana ni ntirho wa yena tanihi leswi hina hi nga na yona eNhlanganweni Lowuntshwa.

Swikombiso:
1Samuweli 19:9 yi ku moya wo biha wu vuye eka Sawulo wu huma eka Yehovha. Ndzimana leyi a yi vulanga leswaku

Xikwembu xi rhumele moya wo biha eka Sawulo, kambe yi vula ntsena leswaku xi pfumele leswaku moya wolowo wu ya eka Sawulo. A wu humanga eka Xikwembu, kambe u susile vutomi bya yena byo sirhelela eka Sawulo, kutani demona rero ri swi kotile ku n'wi sindzisa.

Xikombiso xin'wana xi kumeka eka 2Samuweli 24:1-2, laha ndzimana yi vulaka leswaku Xikwembu xi susumetele Davhida ku hlayisa Vaisrayele. Kambe loko u hlaya 1Tikronika 21:1 yi ku Sathana hi yena a susumeteleke Davhida ku endla ku hlayiwa ka vanhu. Kutani xivutiso hi lexi: I mani hakunene a susumeteleke Davhida?
Ntsheketo i lowu: Davhida ni Vaisrayele va pfumeleke swinene kutani va lahlekerile hi ku tinyiketela ka vona eka Xikwembu. Kutani Xikwembu xi humesile xiphemu xa ku sirhelela ka xona eka vona. Loko ku ri tano, Sathana u kote ku susumetela Davhida hikuva xifuwo xi humelekile, kutani Sathana a swi kota ku nghena. Leswaku Bibele yi vula leswaku Xikwembu hi xona xi endleke sweswo, i hikuva xi pfumele leswaku swi endleka.

Xikombiso xin'wana:
Lexi nga tani hi Elayaxiya na Elayixha (2Tihosi 2:1-19)
Eka 2Tihosi 2:9, Elayixha u kombele xiphemu lexi engetelekeke xa nkateko wa Elayaxiya. Leswi a swi vulanga leswaku u lava matimba ya Elayaxiya mbirhi, kambe a vula leswaku u lava xiphemu xa ku rhwala ntirho wa vuetelerisi ni ku rhangela vaprofa van'wana. Loko n'wana a nyikiwa xiphemu lexi engetelekeke emindenini, a swi vula leswaku u nyikiwile vutihlamuleri bya vurhangeri eka varhambu-kulobye vakwe. Swi faneke na leswi humeleleke eka Elayixha.

Xikombiso xin'wana: Eka Ekaclesiasta 2:21
Laha hi vona mutsari a vutisa leswaku i yini lexi humelelaka emoyeni wa munhu ni wa swiharhi loko swi fa. A hi fanelanga ku teka ndzimana leyi hi ku vula leswaku swiharhi swi ni mimoya. Bibele yi vula leswaku vanhu ntsena hi lava va ni mimoya, kambe yi nge vuli sweswo hi swiharhi kumbe vutomi bya swimilana. Swiharhi a swi na moya wo fana ni wa hina; swi ni moya-xiviri ni miri ntsena. Mutsari a a vutisa ntsena tanihi munhu la nga riki na vutivi lebyi heleleke. Hikokwalaho, mukriste u fanele ku kambela ni ku fananisa dyondzo hinkwayo ni ntiyiso wa Nhlangano Lowuntshwa.

Yesu Kreste hi yena a tiseke ntiyiso hinkwawo hi ku helela (Yohane 1:17).
Hikokwalaho mukriste u fanele ku tiyisa leswaku loko a hlaya, u twisisa ndlela leyi Testamente ya Khale yi tsariweke ha yona. U fanele ku twisisa leswaku minkarhi yin'wana loko Bibele yi ku Xikwembu xi endle swilo leswi ni leswi, yi vula ntsena leswaku xi pfumele leswaku swi humelela, ku nga ri leswaku i xona xi endleke hikuva xi endle ntirho lowu hi ku kongoma.

LO LERISIWAKA SWIHoxo LESWI ENDLEKEKE EKA KU HUNDZULUXERIWA KA BIBELE
Bibele yi helele naswona yi ni matimba yo cinca vutomi bya munhu (2Timotiya 3:16). I Rito ra Xikwembu ra ntiyiso leri tsariweke ephepheni. A ku na la nga engetelaka kumbe ku tsemela exikarhi ka rona. Kambe, Bibele yi tsariwile hi Xiheveru, Xigriki ni Aramaic hi ku sungula, loko ku hundza nkarhi yi hundzuluxeriwa hi Xinghezi ni tindzimi tin'wana to tala emisaveni. Ku endliwe swihoxo swintsongo exikarhi ka ku hundzuluxeriwa ka yona. A hi swihoxo leswikulu leswi nga homboloka leswaku muhlayeri a hoxeka swinene, kambe swin'wana swi cinca nhlamuselo ya leswi a swi vuriwile. Hi ta swi lulamisa eka xiphemu lexi. Leswi a swi vulanga leswaku hi cinca Bibele, kambe hi lulamisa ntsena swihoxo leswi endlekeke exikarhi ka ku hundzuluxeriwa ka yona etindzimhoni to hambana.

Luka 23:43: Leswi hi ndlela leyi ndzimana leyi yi hlayekaka ha yona eka tibibele ta hina, "Ndzi ku byela ntiyiso namuntlha, u ta va na mina eParadaise." Ku ni xihoxo xa ku hundzuluxeriwa laha. Loko u hlaya ndzimana leyi, swi fana ni onge Yesu a vula leswaku u ta va na yena eParadaise hi siku rero, kasi Yesu a nga vulanga sweswo. Leswi swi fanele ku hlayeka hi ndlela leyi: "Ndzi ku byela ntiyiso namuntlha, u ta va na mina eParadaise." Khoma yi fanele ku va endzhaku ka "namuntlha" ku nga ri endzhaku ka "ntiyiso". Yesu a vula leswaku u byela yena hi siku rero leswaku hi nkarhi wo karhi, u ta va na yena eParadaise.

Yohane 9:1-6, loko u hlaya ku suka eka ndzimana ya 3, yi ku, "A hi munhu loyi kumbe vatswari vakwe lava dyohaka, kambe leswi humelele leswaku ntirho wa Xikwembu wu kombisiwa emisaveni ya yena." Loko u hlaya ndzimana leyi, swi fana ni onge Xikwembu xi ave muni loyi ku pfumala mahlo leswaku xi n'wi horisa, kambe Yesu a nga vulanga sweswo. Leswi swi fanele ku hlayeka hi ndlela leyi: "A hi munhu loyi kumbe vatswari vakwe lava dyohaka, kambe hikwalaho ka mhaka leyi, a ku kombisiwa ntirho wa Xikwembu evuton'wini bya yena." Yesu a vula leswaku a hi xidyoho xa yena kumbe xa vatswari vakwe lexi endleke leswaku a velekiwa a pfumala mahlo, kambe u velekiwile hi ndlela leyi hikwalaho

ka ku wa ka munhu ni mindzedze ya kona. Kambe u te hikwalaho ka leswi, a ku kombisiwa ntirho wa Xikwembu wa ku horisa evuton'wini bya yena.

Yohane 14:12-14, loko u hlaya ku suka eka ndzimana 13, yi ku, "Naswona ndzi ta endla hinkwaswo leswi mi endlaka hi vito ra mina leswaku N'wana a tisa ku vangama eka Tata. Mi nge kombisa nchumu lowu mi wu endlaka hi vito ra mina, naswona ndzi ta wu endla." Loko u hlaya ndzimana leyi, swi fana ni onge Yesu u vula leswaku hi kombela swihlamusela-miracle hi vito ra yena. Kambe laha Yesu a vulavula hi ku endla swihlamusela-miracle ni ntirho lowu a wu endleke. A nga vulavuli hi xikhongelo xa ku kombela tanihi leswi swi nga eka Yohane 16:26 laha Yesu a vulaka leswaku hi ta kombela eka Tata hi vito ra Yesu Kreste.

Loko hi khongela, hi kombela eka Tata hi vito ra Yesu Kreste. Kambe laha, a nga vulavuli hi swikhongelo kambe u vulavula hi ku endla swihlamusela-miracle. Hi lerisa swihlamusela-miracle hi vito ra Yesu Kreste. Hi endla swileriso kumbe ku vula hi vito ra Yesu Kreste loko hi endla swihlamusela-miracle. Xikombiso i lexi ka Petro loko a horisa munhu a lamaleke eMintirho 3:6. U te, "Hi vito ra Yesu Kreste wa Nazaretha, yima u famba." Leswi a ku ri xileriso hi vito ra Yesu Kreste. Leswi hi swona leswi Yesu a swi vulaka eka Yohane 14:12-14. Leswi i swileriso swa hina tanihi hosi.

VaHeveru 10:26, yi hlayeka hi ndlela leyi: "Loko hi hambeta hi dyoha hi vomu endzhaku ka loko hi amukele vutivi bya ntiyiso, ku hava nkhuvo lowu saleke wa swidyoho." Eka bukhu leri, mutsari a tsarera VaHeveru lava a va xanisiwa hikwalaho ka ripfumelo ra vona eka Kreste, kutani a va lava ku tshika ripfumelo ra Xikreste va vuyela eka tidyondzo ta VaYuda. Hikokwalaho mutsari loyi a va tsundzuxa hi khombo ra xidyoho xa ku tshika Yesu Kreste kasi va tiva ntiyiso leswaku Yesu Kreste i N'wana wa Xikwembu. Leswi swi fanele ku hlayeka hi ndlela leyi: "Loko hi dyoha hi vomu, ni endzhaku ka loko hi amukele vutivi bya ntiyiso, ku hava nkhuvo lowu saleke wa xidyoho xexo." Mutsari a vulavula hi xidyoho xin'we lexi a vulavuleke ha xona ku suka eku sunguleni ka buku ya VaHeveru, lexi nga xidyoho xa ku tshika Yesu Kreste.

TINHLAMULO TA MINKHUVO YA VAKRESTE
PASIKA/ISITA: Hi keteka Isita hikuva i siku leri Yesu a hi feleraka hakona.
KU TLHANDLUKA: Hi keteka ku tlhandluka hikuva i siku leri Yesu a tlhandlukeleke etilweni.
KRISIMASI: A swi vulanga hakanyingi leswaku Yesu u velekiwe hi ti 25 Dzivamisoko hikuva Bibele a yi hlamusangi hi siku leri a velekiweke rona, kambe a ku ri enkarhini wolowo. Kutani loko hi keteka Krisimasi, hi keteka ku velekiwa ka Yesu Kreste.

NHLOKOMBOLO YA MAREI YA VEBELE
Musa: Rito "musa" ri vula leswaku Xikwembu xi endlaka nchumu eka munhu mahala, naswona ntsena leswi munhu a swi endlaka i ku swi amukela hi ripfumelo. Hi marito man'wana, Xikwembu xi endla ntirho hinkwawo hikwalaho ka munhu, xi wu hetisa, kutani xi nyika munhu leswi se swi hetisiweke, kutani munhu a swi amukela hi ripfumelo. Ku ponisiwa ka hina i xikombiso lexi heleleke. Hosi Yesu u endle ntirho hinkwawo a wu hetisa, kutani lexi saleke eka hina hi ku swi amukela ntsena hi ripfumelo naswona hi kuma hinkwaswo mahala. Musa wu hi veka laha Xikwembu xi lava leswaku hi va kona. Xikombiso: Hi musa hi vekiwe exivokweni xinene xa Tata. Musa wu hi pfuna leswaku hi tirha ku fana na Xikwembu. Musa wu hi nyika matimba yo hanya ehandle ka xidyoho ni swilo hinkwaswo leswi nga riki swa Xikwembu. Leswi swi nga swona leswi minkateko ya Moya lowo Kwetsima yi vuriwaka minkateko ya musa (Karishima). Musa i matimba ya Xikwembu lama tirhaka naswona ma humelela hi ku vonaka evuton'wini bya mutirheleri. Leswi swi endla leswaku mutirheleri a hanya ehenhla ka xidyoho ni hinkwaswo leswi nga riki swa Xikwembu.

ABRAHAMU: Swi vula tatana wa matiko. **Abiramu:** Swi vula tatana la tlakukeke. **SARAH:** Swi vula Manana wa Matiko.
ISRAELE: Swi vula Hosiyana wa Xikwembu. Yakopo u nyikiwa vito ra Israyele endzhaku ka loko a lwa na Xikwembu ku fikela loko Xikwembu xi n'wi katekisa, kutani Xikwembu xi n'wi cincela vito a va Israyele. Vito rakwe "Yakopo" ri vula muxisi.

Eka buku leri, loko hi vulavula hi rirhandzu, ngopfu ya nkarhi hi ta va hi vulavula hi rirhandzu ra Xikwembu leri vuriwaka "Agape" hi Xigriki. Leri i rirhandzu leri Xikwembu hi rona xi rhandzaka hakona. I rirhandzu leri hi ri kumaka eka 1 Vakorinto 13. Rirhandzu leri hi ri nyikiwile endzhaku ka loko hi amukele Kreste. I xiphemu xa ntumbuluko wa hina lowu fanaka ni lowu wa Xikwembu.

Rin'wani rirhandzu i leri hi rhandzaka vanghana va hina hi rona, leri vuriwaka "EROS", leri i rirhandzu ra miri.
Rin'wani i leri vuriwaka "FILEO", leri hi rhandzaka vanghana ni vamakwerhu hi rona.
Mukhongeri u fanele ku famba hi "Agape"; hi xona kambe a nga ta kota ku famba kahle ni ku humelela eka min'wana ya mirhandzu leyi.

AMEN: Swi vula leswaku "a swi ve tano".
HALELUYANI: Swi vula ku dzunisa Hosi.
YERUZALEMA: Swi vula doroba ra ku rhula.
TSAYONA: Swi vula doroba ra Xikwembu, naswona eNhlan'weni Lowuntshwa, Tsayona yi vuriwa mfumo wa Xikwembu kumbe Kereke ya Hosi Yesu Kreste.

KU VEKA MBHONISO/BUKU RA KU VONAKA KA MAHLOLO: Rito *"KU VEKA MBHONISO"* ri ni nhlamuselo yo enta ngopfu, ngopfu swinene eka swilo swa moya ni leswi mbilu ya vukhongeri yi swi twisisaka. Laha ka kona i tinhlamuselo ta nkoka:

1. Nhlamuselo ya le Bibeleni/ya Moya

- *Ku vekeka ka mbhoniso (Xiheveru: kavod, Xigriki: doxa)* swi vulavula hi *ku tika, ku vonakala, kumbe ku humelela loku vonakaka ka vukona bya Xikwembu.*
- Swi yimela *ku saseka ka Xikwembu, ku kwetsima ka xona, ni matimba ya xona*—leswi endlaka munhu a chava hi xichavo hikwalaho ka ku tsandzeka ku swi hlamusela.
- Xikombiso: "Ku vonakala ka Hosi ku tata tempele" (2 Tikronika 7:1–2).

2. Nhlamuselo ya emisaveni hi ku angarhela

- *Ku xiximiwa kukulu kumbe ku dzunisiwa* hikwalaho ka swo humelela.
- Xikombiso: "U tlhelerile eka nyimpi a ri ni ku xiximiwa."
- *Ku saseka kumbe ku vonakala loku hlamarisaka.*
- Xikombiso: "Ku pela ka dyambu a ku ri ku vonakala loku hlamarisaka."

3. Vutshamo bya vutomi bya Mukhongeri

- Swi nga vula *ku rhwala kumbe ku kombisa ntumbuluko wa Xikwembu*—ku hanya hi ndlela leyi tisa xichavo eka Xikwembu.
- Vakreste va vuriwa leswaku va cinceka "ku suka eku vonakaleni va ya eka rin'wana" (2 Vakorinto 3:18), leswi vulaka *ku kula ka moya ni ku cinca ka vutomi*.

TIBUKU TA BIBELE NI VATSHAMI VA TONSWENI HI NTLAMUSO LOWU KOMBETEKIWEKE

1. **Genesa:** Buku leyi i ya sungula eBibeleni, naswona yi tsariwe hi Moxe. Yi vulavula hi masungulo ya misava, ntumbuluko, munhu, ni ku simekiwa ka tiko ra Israyele hi Abrahama.
2. **Eksoda:** Buku leri i ra vumbirhi eBibeleni, naswona ri tsariwe hi Moxe. Ri hlamusela ndlela leyi Moxe a poniseke tiko ra Israyele eEgipta ha yona, ni ndlela leyi Yehovha a simekeke Nhlangano Lowakale ha yona ni yindlu ya Israyele hi Moxe.
3. **Levhitika:** Buku leri ri tsariwe hi Moxe, naswona ri vulavula hi milawu, mindhavuko ni switlhavelo swa tiko ra Israyele.
4. **Tinhlayo:** Buku leri ri tsariwe hi Moxe, naswona ri vulavula hi tiko ra Israyele ku sukela loko va huma eEgipta ni ku riki-rika ka vona emananga. Ri tlhela ri vulavula hi milawu ni mindhavuko ya tiko ra Israyele.
5. **Deteronoma:** Buku leri ri tsariwe hi Moxe, naswona i hlonga ra leswi a swi tsariwile hi Israyele emahlweni ka loko va nghena Kanana.

6. **Yoxuwa:** Buku leri ri tsariwe hi Yoxuwa, naswona ri vulavula hi vutomi bya Israyele ehansi ka vuholovisi bya Yoxuwa, loko va hlula Kanana ni ku tshama kona.
7. **Vaavoni:** Buku leri ri ehleketeriwa leswaku ri tsariwe hi Samuwele, naswona ri vulavula hi vutomi bya Israyele endzhaku ka rifu ra Yoxuwa, loko a ku ri varhangeri va swirho (vaavoni), tinyimpi ta vona to tala, ku wa ka Israyele evuton'wini bya ripfumelo, ni ku vuyiselwa eka Yehovha, ku fikela loko ku ve ni hosi eIsrayele ni vuhosi lebyi tshembekeke.
8. **Ruti:** Buku leri ri ehleketeriwa leswaku ri tsariwe hi Samuwele, naswona ri vulavula hi wansati a va vuriwaka Ruti, loyi a amukeleke Xikwembu xa Vayuda, ni ripfumelo ra vona ni dyondzo ya vona hambileswi a a nga ri wa Israyele hi rixaka.
9. **1 Samuwele:** Buku leri ri tsariwe hi Samuwele, Gadi na Natane, naswona ri vulavula hi tiko ra Israyele loko ri suka ehansi ka vaavoni ri ya ehansi ka vuhosi bya Hosi Sawule ni Davhida.
10. **2 Samuwele:** Buku leri ri tsariwe hi Samuwele, Gadi na Natane, naswona ri vulavula hi tiko ra Israyele loko ri suka ehansi ka vaavoni ri ya ehansi ka vuhosi bya Hosi Sawule ni Davhida. Buku leri i ku ya emahlweni ka 1 Samuwele.
11. **1 Tihosi:** Buku leri ri kombisa onge a ri tsariwanga hi munhu un'we ntsena, kambe ri tsariwe hi vanhu vo tala hi minkarhi yo hambana. Ri vulavula hi vutomi bya Hosi Davhida loko a kuma makumu ya vutomi, ni ndlela leyi a hlawuleke mudyandzhaka wa yena ha yona, ku tlula kwalaho ni tihosi tin'wana leti tivekeke endzhaku ka yena, ku fika loko ri hela hi mfumo wa Hosi Ahabu wa Israyele, nuna wa Yazebele.
12. **2 Tihosi:** Buku leri ri kombisa onge a ri tsariwanga hi munhu un'we ntsena kambe ri tsariwe hi vanhu vo tala hi minkarhi yo hambana. Ri vulavula hi vutomi bya Hosi Davhida ni tihosi leti landzeleke, ri tlhela ri hela hi mfumo wa Hosi Ahabu wa Israyele, nuna wa Yazebele. Buku leri i ku ya emahlweni ka 1 Tihosi.
13. **1 Tikronika:** Buku leri ri ehleketeriwa leswaku ri tsariwe hi Ezra, naswona ri vulavula hi mbangu wa Israyele ku sukela eka Adamu ku ya fikela eka Hosi Sayirase.
14. **2 Tikronika:** Buku leri ri ehleketeriwa leswaku ri tsariwe hi Ezra, naswona ri vulavula hi mbangu wa Israyele ku sukela eka Adamu ku ya fikela eka Hosi Sayirase. Buku leri i ku ya emahlweni ka 1 Tikronika.
15. **Ezra:** Buku leri ri tsariwe hi muprista ni mufambisi-matsari Ezra, naswona ri vulavula hi nkarhi lowu Vayuda a va vuya ha wona eBabilona laha a va ri swikulu, va vuya eYerusalema ku sungula ku aka tempele ya Xikwembu leyi a yi haxariwile.
16. **Nehemiya:** Buku leri ri ehleketeriwa leswaku ri tsariwe hi Ezra, naswona ri tlhela ri kongomisa hi nkarhi lowu Israyele a va vuya ha wona eBabilona ku aka marhangu ya Yerusalema ni ku vuyisela ripfumelo ra vona ni ku tinyiketela ka vona eka Yehovha.
17. **Estere:** Buku leri ri ehleketeriwa leswaku ri tsariwe hi Mordekai, naswona ri vulavula hi wansati wa Muyuda loyi a a tshama ePeresiya, vito rakwe a ku ri Hadassa, kambe a tiveka tanihi Estere. U ve hosi wa le Peresiya endzhaku ka loko hosi yi n'wi tekiwile, naswona u sivelerile ku lovisiwa ka Vayuda hikwalaho ka xileriso xa mfumo. Vayuda a va ri swikulu ePeresiya hikwalaho ka ku tikhoma ko biha ka vona emahlweni ka Yehovha.
18. **Yobo:** Buku leri ri tsariwe hi Yobo, naswona ri vulavula hi vutomi bya Yobo ni dyondzo ya ku tshama u tshembekile eka Xikwembu exikarhi ka maxangu ni ku tikeriwa evuton'wini.
19. **Tinhlokomhaka (Pisalema):** Buku leri ri tsariwe hi Hosi Davhida ni van'wana tanihi Asafa, vana va Kora na Solomoni. Ri na tinsimu ta vugandzeri ni minkhuvo ya vukhongeri bya Vayuda.
20. **Swivuriso:** Buku leri ri tsariwe hi Hosi Solomoni, naswona ri ni marito ya vuswikoti, switsundzuxo ni ku khutaza hi xikongomelo xa vutomi lebyi olovaka ni byo humelela.
21. **Eklesiasta:** Buku leri ri tsariwe hi Hosi Solomoni, naswona ri vulavula hi nhlamulo ya vutomi, vululami bya vanhu, ku navela vutivi ni ntsako.
22. **Risimu ra Solomoni / Risimu ra Tirisimi:** Buku leri ri tsariwe hi Hosi Solomoni, ri vulavula hi rirhandzu ni vukati, swidumiso ni tinsimu ta rirhandzu.
23. **Esaya:** Buku leri ri tsariwe hi muprofeta Esaya, loyi a a hanya nkarhi wa tihosi ta Yuda, naswona buku leyi xiphemu xa yona u yi tsarile loko Israyele a va huma eBabilona va ya sungula ku hanya tanihi tiko ro ntshunxeka enyameni ya vona.
24. **Yeremiya:** Buku leri ri tsariwe hi muprofeta Yeremiya, naswona ri vulavula hi vutomi bya muprofeta Yeremiya ni mahungu yakwe lama a ma rhumela tiko ra Yuda.
25. **Swililo:** Buku leri ri tsariwe hi Yeremiya, naswona ri kombisa ku kalanga ka yena ni ku vaviseka loko Yerusalema yi we, naswona tiko ri tekiwile ri yisiwa eBabilona.
26. **Ezekiyele:** Buku leri ri tsariwe hi muprofeta Ezekiyele, loyi a a hanya nkarhi lowu Israyele a ri ehansi ka vukhumbiwa eBabilona.

27. **Daniyele:** Buku leri ri tsariwe hi muprofeta Daniyele, nkarhi lowu Israyele a ri khumbiwe eBabilona va humesiwile eYerusalema. Buku leri ri tele hi mivono ya nkarhi lowu taka malunghana ni vutomi bya Vayuda ni emisaveni hinkwayo.
28. **Hoseya:** Buku leri ri tsariwe hi muprofeta Hoseya, naswona ri kongomisa hi nkarhi lowu switukulwana swa le n'walungwini swa Israyele swi weke (ku wa ka mfumo wa le n'walungwini wa Israyele). Hoseya u tekeriwe Gome wansati wa manyala hi nawu wa Xikwembu leswaku a kombisa ku ka Vayuda va nga tshembekangi eka Yehovha. (Mfumo wa le n'walungwini a wu hlanganisiwe hi switukulwana leswi: Ashe, Dani, Efrayimi, Gadi, Isakara, Manase, Naftali, Rhubeni, Simiyoni ni Zebuloni).
29. **Yoeli:** Buku leri ri tsariwe hi muprofeta Yoeli, naswona ri vulavula hi ripfumelo, ku rivaleriwa, ku wela ka Moya lowo kwetsima ni ku pfuxetiwa ni ku humelela ka Yuda.
30. **Amosi:** Buku leri ri tsariwe hi muprofeta Amosi, naswona ri vulavula hi mahungu ya vululami, vuswikoti, vukwetsimi ni swikombiso swa ku averiwa ka ku avanyisiwa loku taka.
31. **Obadiya:** Buku leri ri tsariwe hi muprofeta Obadiya, naswona ri vulavula hi vuprofeta lebyi kongomisiweke eka tiko ra Edomu.
32. **Yona:** Buku leri ri tsariwe hi muprofeta Yona, naswona ri vulavula hi vutomi bya Yona eka ntirho wakwe wa ku yisiwa eNinivha.
33. **Mika:** Buku leri ri tsariwe hi muprofeta Mika, naswona ri vulavula hi mahungu ya vululami, vutshembeki ni vuprofeta. Mika u profetile ni leswaku Misaya u ta velekiwa eBetlehema.
34. **Nahume:** Buku leri ri tsariwe hi muprofeta Nahume, naswona ri vulavula hi ku averiwa ka ku avanyisiwa ni ku wa ka mfumo wa Asiriya, ngopfu-ngopfu doroba ra yona lerikulu, Ninivha.
35. **Habakuku:** Buku leri ri tsariwe hi muprofeta Habakuku, naswona ri kombisa rungula exikarhi ka Habakuku na Xikwembu, naswona ri tsariwile emahlweni ka ku wa ka Yerusalema ni ku yisiwa ka Vayuda eBabilona.
36. **Sefaniya:** Buku leri ri tsariwe hi muprofeta Sefaniya, naswona buku leyi yi vulavula hi ku avanyisiwa, ku hundzukela ni ntshembo. Yi tiviwa ngopfu hikwalaho ka ku avanyisiwa ko avanyisiwa ka Yuda hikwalaho ka ku gandzela swikwembu, vubihi ni ku honisa Yehovha.
37. **Hagayi:** Buku leri ri tsariwe hi muprofeta Hagayi, naswona ri ku vutisa leswaku vanhu va Xikwembu lava vuya eBabilona va tlhela va aka tempele ya Yehovha.
38. **Zakariya:** Buku leri ri tsariwe hi muprofeta Zakariya, naswona ri katsa vuprofeta, mivono ni mahungu ya Xikwembu eka vanhu va xona.
39. **Malaki:** Buku leri ri ehleketeriwa leswaku ri tsariwe hi Ezra, kambe a swi tiyisekanga swinene. Ri kombisa loko Malaki a vulavula ni vanhu hi vutshembeki, vugandzeri, ku nyikela ni ku xixima Yehovha hi leswi nga ta yena.

TIBUKU TA NTWANANO LOWUNTshwa

1. **Matewu:** Buku leri ri tsariwe hi Muapostola Matewu, naswona a a tsalela Vayuda, a va tiyisa leswaku Hosi Yesu i yena loyi Vayuda a va n'wi rindzele, naswona i yena loyi a profetiweke ha yena eNhlangwini Lowakale.
2. **Marka:** Buku leri ri tsariwe hi Marka loyi a a famba na Muapostola Petro, naswona u vulavule hi Hosi Yesu kambe a angarhela swinene hi mintirho yakwe ya swihlamariso. (Marka a hi wun'wana wa vapostola va 12 va Hosi Yesu).
3. **Luka:** Buku leri ri tsariwe hi Luka loyi a a famba ngopfu na Pawule, naswona a kongomisa hi Hosi Yesu a n'wi hlamusela eku voneni ka vunghoni bya munhu. (Luka a hi wun'wana wa vapostola va 12 va Hosi Yesu).
4. **Yohane:** Buku leri ri tsariwe hi Muapostola Yohane, naswona u komba Hosi Yesu tanihi N'wana wa Xikwembu. U kongomisa hi vugandzeri byakwe ni vutomi byakwe bya moya.
5. **Mintirho:** Buku leri na rona ri tsariwe hi Luka loyi a a ri nyanga ya vadyondzisi, naswona laha Luka a tsale a angarhela hi mintirho ya Vapostola loko va tirha na Moya Lowokwetsima.
6. **VaRoma:** Buku leri ri tsariwe hi Pawule a tsalela vapfumeri lava a va hanya edorobeni lerikulu ra Rhoma. Buku leri Pawule a angarhela ni ku hlamusela ku hlawuleka hi ripfumelo eka Hosi Yesu Kreste ni nsovo wa Xikwembu lowu kumekaka eka Yesu Kreste.
7. **1 Vakorinto:** Buku leri ri tsariwe hi Pawule a tsalela vapfumeri lava a va tshama eKhorinto, doroba leri namuntlha ri nga eGresiya. U tsale buku leri ku lulamisa ku avana ni swihoxo swo tala eka kereke ya Khorinto.

8. **2 Vakorinto:** Buku leri ri tsariwe hi Pawule a tsalela vapfumeri lava a va tshama eKhorinto, doroba leri nga eGresiya namuntlha. A a tsala buku leri ku lulamisa ku avana ni swihoxo swo tala eka kereke ya Khorinto. Buku leri i nkatsakanyo wa 1 Vakorinto. Khorinto a ku ri ndhawu leyikulu leyi teleke Varhoma, Vagreki ni Vayuda.
9. **Vagalatiya:** Buku leri ri tsariwe hi Pawule a tsalela vapfumeri lava a va tshama eGalatiya (leyi namuntlha yi nga eTurkey). Nxaxamelo wa nkoka wa buku leri i ntshunxeko lowu kumekaka eka Kreste ni ku hlawuleka hi ripfumelo.
10. **VaEfesa:** Papila leri ri tsariwe hi Pawule a tsalela vapfumeri lava a va tshama eEfesa (namuntlha eTurkey). Papila leri ri kongomisa ngopfu eka ndzhaka leyi hi nga na yona eka Kreste.
11. **Vafilipiya:** Buku leri ri tsariwe hi Pawule a tsalela vapfumeri lava a va tshama eFilipiya (Gresiya). A a tsale papila leri a ri le khotsweni, naswona a khutaza Vafilipiya a va kurisa ku tshama va tsakile eHosini.
12. **Vakolosa:** Papila leri ri tsariwe hi Pawule a tsalela vapfumeri lava a va tshama eKolosa (namuntlha eTurkey). A a byela ngopfu hi ku tlakuka ka Hosi Yesu ni vuhosi byakwe.
13. **1 Vatesalonika:** Papila leri ri tsariwe hi Pawule a tsalela vapfumeri lava a va tshama eTesalonika (namuntlha eGresiya). Laha Pawule a lulamisa swilo leswi kereke a yi langutana na swona enkarhini wolowo.
14. **2 Vatesalonika:** Papila leri ri tsariwe hi Pawule a tsalela vapfumeri lava a va tshama eTesalonika (namuntlha eGresiya). U va tsalele ku lulamisa swiphiqo leswi kereke a yi hlangane na swona. Leri i papila ra vumbirhi ra Pawule eka vaTesalonika.
15. **1 Timotiya:** Papila leri ri tsariwe hi Pawule, a tsalela Timotiya loyi a a ri muholo lowutsongo hi malembe naswona a ri mutirhikulobye na Pawule. Papila leri ri nyika nkongomiso wa vuholobyeri ni swileriso leswi khumbaka ku hlayisa ntlhantlha wa vandlha.
16. **2 Timotiya:** Papila leri ri tsariwe hi Pawule, a tsalela Timotiya loyi a a ri loyi a dyondzeke na yena. Papila leri ri nyika nkongomiso wa vuholobyeri ni swileriso swa ntirho wa vuhlayiseki bya ntlhantlha. Leri i nkatsakanyo wa papila ra 1 Timotiya.
17. **Tito:** Papila leri ri tsariwe hi Pawule a tsalela Tito loyi a a ri mutirhikulobye na yena, naswona Pawule a n'wi dyondzisa hi ntirho eKrete (xihlaba xa Krete). Laha Pawule a angarhela hi tidyondzo letinene, vutomi lebyinene ni ku papalata tidyondzo leti avanyisaka vanhu.
18. **Filemoni:** Papila leri ri tsariwe hi Pawule a tsalela Filemoni, loyi a a ri mupfumeri a ri ni nxungeto na nandza wakwe Onesimo. Pawule u kombele Filemoni ku rivalela Onesimo ni ku n'wi amukela nakambe.
19. **Vaheveru:** Papila leri ri ehleketeriwa leswaku ri tsariwe hi Pawule kambe a swi twali kahle hikuva Pawule a a ti tivisa embulweni hinkwawo wa mapapila ya yena, kambe eka leri a nga ti tivisi, hambileswi tidyondzo ta kona ti fanaka ni ta yena. Laha mutsari a tsalela Vakreste lava a va huma eka Vayuda hi rixaka, lava a va tshike tidyondzo ta Vayuda kutani va amukela Hosi Yesu ni Vukreste. Mutsari u komba vanhu lava leswaku Hosi Yesu i N'wana wa Xikwembu, la tlakukeke, naswona i wa nkoka ngopfu ku tlula Muxe, naswona Nhlangano Lowuntshwa i ku hetiseka ka Nhlangano Lowakale. U tlhela a va komba leswaku xitlhavelo xa Yesu Kreste xi helela.
    U tlhela a tsundzuxa Vaheveru leswaku va nga ari denyaka Hosi Yesu loyi va nga n'wi tiva naswona va nga tlheleri eka tidyondzo ta Vayuda. U vula sweswo hikuva Vaheveru a va ehleketa ku tlhelela eka tidyondzo ta vona ta khale hikwalaho ka ku xanisiwa loku va langutaneke na kona hikwalaho ka Vukreste.
20. **Yakobo:** Papila leri ri tsariwe hi Yakobo, makwerhu wa Hosi Yesu. A a tsalela vamakwavo ku va kombisa nkoka wa ripfumelo leri kombisiwaka hi mitirho ni vutomi lebyinene.
21. **1 Petro:** Papila leri ri tsariwe hi Petro, naswona a a tsalela vapfumeri leswaku va tiyise mbilu eka swiphiqo ni switlhavi, va tshama va titsongahata naswona va hanya hi ku kwetsima.
22. **2 Petro:** Papila leri ri tsariwe hi Petro, naswona laha a tsalela vapfumeri ku tikarhatela ku kula hi moya, ku papalata tidyondzo ta mavunwa ni ku khoma ntsena ku tshembiwa ka ku vuya ka Hosi Yesu.
23. **1 Yohane:** Papila leri ri tsariwe hi Yohane, naswona Yohane u vulavula hi ku va ni vuxaka na Xikwembu Tata, ku famba hi rirhandzu, ku rhandza swileriso swa Hosi Yesu, ku tiya swinene eku ponisiweni ka hina eka Kreste ni ku lemuka mavunwa ya Vantikristo lava nga emisaveni.
24. **2 Yohane:** Leri i papila ra vumbirhi ra Yohane, naswona a dyondzisa hi ku famba hi ntiyiso wa Xikwembu, ku famba hi rirhandzu ni ku tivonela eka lava dyondzisaka tidyondzo leti hoxeke.
25. **3 Yohane:** Leri i papila ra vunharhu ra Yohane, naswona a khutaza lava seketelaka vapfumeri lava tirhelaka hi ku tshembeka. U tlhela a tsundzuxa vapfumeri hi khombo ra wanuna la vuriwaka Diyotrefe.
26. **Yuda:** Papila leri ri tsariwe hi Yuda, makwerhu wa Yakobo ni wa Hosi Yesu hi nyama. Yuda u vulavula hi ku lwela ripfumelo ra hina emahlweni ka vadyondzisi va mavunwa ni tidyondzo ta mavunwa.

27. **Nhlavutelo:** Buku leri ri tsariwe hi Muapostola Yohane, a ri tsala a ri khotsiwa ePatmos. Buku leri ri vulavula hi makumu ya misava, ku hlula ka Hosi Yesu ekugcineni ni makungu ya Xikwembu ya misava hinkwayo.

TINDLELA LETI AMUKERIWEKE TA KU SEBHENKELA HI RIPFUMO EXIKWEMBENI NAMUNTLHA. KU NI TINDLELA TIN'WANA LETI SEBYISIWA EKA TESTAMENTE YINTSHWA NASWONA HI LETI LAHA HANSI.

TI-OLI TA KU LOLA: Eka Testamente Leyintshwa, *oli yo lolisa* yi tirhisiwa hi ndlela ya nchumu wa xisimboli ni ya nkoka— tanihi xikombiso xa ku endla lowo vekiwa ekhombyeni, ku horisa ni ku va kona ka Moya Lowunene.

1. **Ku Horisa** (Yakobo 5:14-15): *"Xana ku ni la vabyaka exikarhi ka n'wina? A va vitane vakulukumba va kereke, va va khongedlele, va va lolise hi oli hi vito ra Hosi, naswona nkhuvo wa ripfumelo wu ta endla loyi a vabyaka a horisiwa..."* Ku tirhisa: Ku lolisiwa hi oli ku famba ni *xikhongelo xa ripfumelo*. - Ntshembho: A hi oli leyi horisaka, kambe i ripfumelo ni ku landzelela Rito ra Xikwembu.
2. **Tanhi Xifaniso Xa Moya Lowunene:** Hambileswi Moya Lowunene sweswi a lolisa lava pfulekeke hi moya, oli yi tshama yi ri xifaniso xa ku va kona ka Yena, ngopfu-ngopfu hi nkarhi wa - Ku nghenisiwa ntirho - Ku vekiwa kwalomu ka ntirho - Ku kutsuriwa mimoya yo biha.
3. **Ku Tihlawulela & Ku Tumbuluxela Eka Nkwama** Hambileswi swi tivekaka ngopfu eTestamenteni ya Khale, ntiyiso lowu wu ya emahlweni: - Eka *Mako 6:13*, vadyondzisiwa va Yesu *va lolise lava vabyaka hi oli va tlhela va va horisa.* Pawulo u vekile mavoko, van'wana va tirhisa oli—swivumbeko swa * matimba ya Xikwembu lama endlaka ntirho*. Xifundzho: Eka Testamente Leyintshwa, *oli yo lolisa*: - I xikombiso xa Moya Lowunene* - Yi tirhisiwa eku horiseni, eku kutsuriweni, ni eku tumbuluxeleni* - Yi fanele ku tirhisiwa hi ku twisisa ni hi ripfumelo — a hi vuloyi.

SWIFENGETANA SWA XIKHONGELO NI NDZIVALAMBI WA PETRO: Eka Testamente Leyintshwa, minkwama yo karhi ya swifunengeto swa xikhongelo tanihi swifunengeto swa ripfumelo yi vulavuriwile hi swona naswona yi tirhisiwe tanihi tikhontaki ta ripfumelo, ku nga ri swilo leswi endlaka masingita hi swona. I swilo leswi Xikwembu xi nga swi tirhisa ku hundzisa matimba ya xona hi ku tirhisa ripfumelo.

1. **Swifunengeto swa Xikhongelo – Mintirhonkulu 19:11–12:** "Xikwembu xi endle masingita lamakulu hi voko ra Pawulo, leswaku *hambi swikhwama ni switachi* leswi tshungeteke miri wakwe swi yisiwa eka lava vabyaka, vuvabyi byi va siya ni mimoya yo biha yi huma eka vona." *Xikongomelo:* Swifunengeto leswi a ku ri ku tluriwa ka ntirho wa Pawulo, ku tiyisiwa hi *Xikwembu*, ku nga ri hi khwama hi ku xona. - *Ntshembho:* Vanhu a va pfumela leswaku ku khumba khwama ku rhwala matimba ya ku horisa ya Xikwembu — naswona Xikwembu xi honisile ripfumelo rero. - *Xilaveko xa nkoka:* A ku ri *Xikwembu lexi endlaka ku horisa*, ku nga ri Paul kumbe khwama.
2. **Ndzivalambi wa Petro – Mintirhonkulu 5:15:** Hambileswi ku nga riki khwama, swi kombisa swin'wani leswi Xikwembu xi tirhiseke: *"...vanhu va rhwala lava vabyaka va va veka emintwaneni leswaku ndzivalambi wa Petro wu nga va wela."* Nakambe a ku ri hi *rimpfumelo ni matimba ya Moya Lowunene*, ku nga ri vuloyi.

Swikombiso swa nkoka:

Swifunengeto swa xikhongelo a swi fanelanga ku gandzeriwa. *I swinawana swa ripfumelo*— tanihi oli, minkhwama ya xisankawulo, kumbe ku khumba xidolu xa Yesu (Mako 5:28). Handle ka *rimpfumelo*, leswi a swi laveki nchumu. A swi fanelanga ku siva *vuxaka bya munhu na Xikwembu* kumbe ku va swifaniso leswi nga riki swa Xikwembu.

MINDZHAKO YA MIMOYA (TINDZHAKO TA MIMOYA)
TIHEVENE, MISAVA YINTSHWA, HINALESWO, KHUMBANA RA ABRAHAMU, HELE NA DZIVANI RA MLILO

TIHEVENE: Hi ku ya hi Bibele, ku ni tihevrene tinharhu. Loko hi hlaya Bibele hi fanele hi hlayisa leswaku i tilo rihi leri tsariweke.

1. **Hevrene ro sungula i ra misava ya ntumbuluko:** Hevrene ro sungula hi laha hi kumaka matilo, mapapa ni xivumbeko xa tintswalo ta tilo, laha ku hela kona ku vona ka mahlo ya nyama. Hi laha ku nga ni tinyeleti ni swilo leswi tumbuluxiweke exikarhi ka tilo, tanihi n'weti ni swin'wana.
2. **Hevrene ra vumbirhi i ra misava ya moya:** A hi koti ku ri vona hi mahlo ya nyama, kambe loko munhu a hundziseriwa emoyeni a nga ri vona. Eka hevrene leri ku kumeka mimoya yo biha hi milambu ya yona yo hambana-hambana (Vaefesa 6:10-13). Hinkwaswo ni tintsumi tin'wana ti nga kuma ku tshama laha.
3. **Hevrene ra vunharhu i ra misava ya moya:** A ri vonakangi hi mahlo ya nyama, kambe ri vonaka loko hi huma emiri ya nyama hi nghena etindzhakweni ta moya. Hi laha ku kumekaka Xiluvelo xa Xikwembu. Hi laha ku nga ni vahlawuriwa lava feke emisaveni; sweswi va le tilweni hi mimiri ya vona ya moya. Ku nga kumeka tintsumi ni swivumbeko swin'wana swa le tilweni (2 Vakorinto 12:1-5).
   Ku ni ku yimbelela lokukulu ni ku gandzela (Nhlavutelo 4:1-11). A ku na nchumu wo vava kumbe wo biha etilweni leri. A ku na vuvabyi, ku fa, ku pfuma, ku xaniseka kumbe madimona.

Hevrene ya vunharhu i le misava ya moya naswona yi le henhla swinene naswona yi langute eN'walungwini (Esaya 14:13). A yi vonakangi hi mahlo ya nyama, kambe yi vonaka loko hi huma emiri hi nghena enhlabano wa moya. Hi laha **Xiluvelo xa Xikwembu** xi kumekaka. Laha hi kumaka vahlawuriwa hinkwavo lava feke emisaveni va hanya etilweni hi mimiri ya moya. Ku tlhela ku va ni tintsumi ni swivumbeko swin'wana swa le tilweni (2 Vakorinto 12:1–5). Laha ku tele ku dzunisa, ku gandzela ni ntsako lowukulu ngopfu (Nhlavutelo 4:1–11).

Etilweni leri **a ku na nchumu wo vava kumbe wo biha**. A ku na vuvabyi, a ku na rifu, a ku na vusweti, a ku na khombo kumbe madimona.

Swilo Swa nkoka Malunghana Ni Tilweni:

1)Hi ta voneka naswona hi ta tiveka loko hi hlanganaka. **2)**Swivumbeko swa hina malunghana ni lava lahlekeriweke swi ta susiwa eka mimoya ya hina. **3)**Etilweni ku ta va ni ntirho wun'wana wo endla; a ku nge vi hi ku yimbelela ni ku gandzela ntsena. **4)**Ku ni ku rhula ni ntsako lowukulu ngopfu. **5)**Migwaqo ya le tilweni yi endliwile hi nsuku. **6)**Leswi swi hi nghenisaka etilweni i xitlhavelo xa Hosi Yesu Kriste, ngati ya Yena, ni ntumbuluko lowuntshwa lowu hi nyikeriwaka wona loko hi n'wi amukela evuton'wini bya hina. Kambe lexi hlamuselaka xiyimo xa hina ni mindzulamiso ya hina etilweni i ndlela leyi hi tirhiseriweke Xikwembu ha yona emisaveni. **7)**Ku ni vunghana ni ku vulavurisana etilweni, kambe a ku na vukati kumbe ku navela ka swa nyama.

A hi koteki ku nghena etilweni hi mimiri ya hina ya nyama leyi hi nga na yona sweswi. Kambe hi nga nghena hi miri wa moya kumbe hi miri wa moya lowu vangamisiweke. Miri wa moya i miri wa le ndzeni lowu humaka emiri ya nyama loko hi fa.
Miri wa moya lowu vangamisiweke i miri wa nyama ni marhambu lowu vangamisiweke—i miri lowu fanaka ni lowu Hosi Yesu a wu tiveke hakona loko a pfuxiwa eka lava feke. Leyi i mimiri leyi hi nga ta yi amukela loko hi pfuxiwa eka lava feke.

Hi tiva leswaku Hosi Yesu Kriste u yile etilweni hi miri wa moya lowu vangamisiweke, naswona Bibele yi hi dyondzisa leswaku na hina hi ta kuma mimiri leyi enkarhini lowu taka. Miri lowu wu kota ku endla swilo swa ntumbuluko swin'wana ni swa moya. Hi xikombiso, Yesu a a kota ku dya swakudya, lexi i xiendlo xa ntumbuluko, kambe a tlhela a kota ku nghena hi le swivaveni, ku nyamalala ni ku vonaka hi le kule, leswi hinkwaswo i swiendlo swa miri lowu vangamisiweke.

TIHLOKO TINTSHWA TA TILWENI NI MISAVA (NYINGISO 21:1-27): Misava leyintshwa ni tilweni letintshwa i tindhawu leti Xikwembu xi ti tumbuluxeke. Leri i tilo ro sungula lerintshwa, naswona ri fambisana ni misava leyintshwa. Bibele yi hlamusela kahle leswaku tilo ra khale ni misava ya khale swi ta susiwa naswona leswi swa misava leyintshwa

swi ta humelela. Loko Bibele yi ku ku ta va ni misava leyintshwa, swi vula ntsena leswaku Xikwembu xi ta susa hinkwaswo leswi hoxeke laha misava leyi naswona xi ta yi vuyetela nakambe.

Eka misava leyi leyintshwa ku ta tshama hinkwerhu lava pfumeriweke hi mimiri ya hina leyi vangamisiweke. Swi ta koteka ku endla swilo swa nyama ni swa moya. Hi ta fana na Yesu endzhaku ka ku pfuxiwa ka Yena. Hi ta tshama na Yesu hi ndlela ya le kusuhi emisaveni leyi. Leswi swi vula leswaku U ta tshama na hina hi miri wa Yena lowu vangamisiweke. Yerusalema Leyintshwa yi ta va ndhawu ya vufambisi ya Misava Leyintshwa (Nyingiso 21:2-5).

Eka misava leyi a ku nge vi na rifu, ku nga vi na ku vabya, ku rhukana, xidyoho ni xin'wana ni xin'wana lexi bihaka (Nyingiso 21:4). Ku ta va ni swiharhi ni swimilana (Esaya 65:17-25, 66:22). A ku nge vi na vukati ni ku navela ka swa nyama (Matewu 22:29-33). Hi ta tshama hilaha ku nga heriki emisaveni leyintshwa ni Xikwembu xa hina (Nyingiso 1:3). Misava leyintshwa ni tilo lerintshwa swi le swivandleni swa moya. Laha i laha swa moya ni swa nyama swi hundzukeke swilo swin'we naswona leswi swi hambana switsongo ni misava ya moya hikuva misava ya moya a yi vonaki hi mahlo ya nyama. Kambe misava ya moya leyi yi hlanganisa swa moya ni swa nyama swin'we.

MISAVA YA MOYA: Misava ya moya yi le emisaveni leyi hi hanyaka eka yona sweswi. Ntiyiso i leswaku misava yi le endzeni ka misava ya moya. Misava ya moya a yi vonaki hi matihlo ya hina ya nyama kambe hi nga yi twisisa, hi yi twa naswona hi vona leswi yi swi endlaka. Hi tirhisana ni misava leyi hi ripfumelo. Moya Lowu Ngcwele, tintsumi, madimona ni Sathana va tirha emisaveni leyi. Misava ya moya yi khome misava ya nyama exikarhi ka yona, naswona nchumu lowukulu ngopfu lowu nyikaka tivumbiwa ta misava ya moya mpfumelelo wo nghena emisaveni ya nyama i tialitari. Tialitari ti nyika mpfumelelo wa nawu leswaku misava ya moya yi kota ku tikombisa emisaveni ya nyama. Misava ya moya yi ni swilo leswi vaka kona ni nchumu wa xiviri hambiloko yi nga vonaki hi matihlo ya nyama. Misava ya moya yi vulavula ni misava ya nyama hi swikombiso, masingita, mbono, maphupho, ku paluxiwa ka swilo leswi tumbetiweke ni tindlela tin'wana ta vuprofeta.

NDAHWU YA XIFUVA XA ABRAHAMA: Ndhawu leyi a yi ri ndhawu leyi vanhu lava feke va tshembile Yehovha va tayaka eka yona hi ku ya hi Ntwanano wa Khale. Ndhawu leyi a yi ri eka byalo ra moya. Vanhu hinkwavo lava feke va tshembile Yehovha a va ya kwalaho, va rindzele nkarhi lowu Yesu a nga ta ta ku va teka. Abrahama, Samiyeli, Davhida ni vo tala swinene van'wana a va ri kwalaho. A ku ri ni ku rhula naswona a ku ri na muxaka wun'wana ni wun'wana wa ku vavisiwa (Luka 16:22). Ndhawu leyi a yi ri eka byalo ra moya naswona yi le kusuhi ni ndhawu ya ku xupula, naswona vanhu lava a va ri eka yona a va kota ku vona vanhu lava a va ri endhawini ya ku xupula (Luka 16:23). A va hambanisiwe hi lewulu lerikulu ngopfu (Luka 16:26). Ndhawu ya Xifuva xa Abrahama ni ndhawu ya ku xupula hinkwaswo a swi tekiwa tanihi ndhawu ya vafi. Kambe endzhakunyana ka rifu ra Yesu, loko a pfuxiwa eka vafi, u tlakukile na vanhu lava a va n'wi rindzele endhawini leyi. Endzhaku ka loko Yesu a tlhandlamukele etilweni na mimoya ya vanhu lava a va ri kwalaho, ndhawu leyi yi herisiwile.

NDAHWU YA KU XUPULA: Ndhawu ya ku xupula i ndhawu ya vuavanyisi leyi Xikwembu xi yi endleke eka Sathana ni tintsumi ta yena (Matewu 25:41). I ntiyiso leswaku Sathana ni madimona man'wana a va ha karhatiwi sweswi endhawini ya ku xupula (1 Petro 5:8). Leswi i hikwalaho ka Adamu loyi a nyikeleke Sathana xilotlelo xa ndhawu ya ku xupula (lexi nga matimba ya rifu), kambe Yesu u xi teke eka yena loko a pfuxiwa eka vafi (Nhlavutelo 1:17-19). Ndhawu ya ku xupula a yi si tumbuluxeriwa vanhu, kambe mani na mani la ala Yesu evuton'wini byakwe u fanele a kuma vuavanyisi lebyi fanaka na bya Sathana hikuva ku ala Kriste i ku landzela Sathana.
Ndhawu ya ku xupula yi le byalweni ra moya kambe yi le exikarhi ka misava, exikarhi ka misava leyi (Vaefesa 4:9). Ku ni ku rila ni ku vovora tinu endhawini ya ku xupula hikwalaho ka ku vava loku nga eka yona (Matewu 24:51, 25:30). Ku ni ndzilo ni timbwembwe leti nga fiki (Marka 9:42-50). Ku ni torha leri nga timiwiki ni ku xanisiwa (Luka 16:23-25). A ku na ku wisa endhawini ya ku xupula. Nchumu wun'wana ni wun'wana wo biha wu kona kwalaho endhawini ya ku xupula, hi xikombiso ndlala, torha, mavabyi hi mpimo wa wona lowukulu ngopfu ni rivengo. Xikwembu xi pfalele vanhu lava nga endhawini ya ku xupula tindleve ta xona.
Ku ni vanhu sweswi lava nga endhawini ya ku xupula. I vanhu lava feke emisaveni va nga n'wi amukelanga Yesu Kriste kumbe lava n'wi tshikeke hi ku n'wi ala endzhakunyana ka loko va n'wi tive (Vaheveru 9:27). Va ha ri vanhu lava hetisekeke; ntumbuluko ntsena i leswaku va ye kwalaho hi mimiri ya vona ya moya. Va twa hinkwaswo leswi va humelelaka eka swona naswona va tsundzuka nchumu hinkwawo hi vutomi bya vona bya laha misaveni ni bya swirho

swa mindyangu ya vona lebyi nga laha misaveni (Luka 16:27-31). Va ta tshama kwalaho ku fikela loko va yisiwa eLwandle ra Ndzhilo.

Ndhawu ya ku xupula i xupulo lexi fambelanaka kahle ni vadyohi hikuva Xikwembu lexi hi dyoheke eka xona i xa hilaha ku nga heriki, xi kwetsima naswona xi le henhla ngopfu hi ku kula. Hikwalaho, xidyoho xa hina eka xona xi fanelwe hi vuavanyisi lebyi nga na makumu. Tanihi leswi Xikwembu xi nga xikulu ngopfu hakunene, xidyoho xa hina xi le xikulu ngopfu hakunene xi ri xi endliwile eka xona. Tanihi leswi Xikwembu xi nga kwetsima hi ku helela, hikwalaho xidyoho xa hina xi lwisana na xona hi ku helela. Naswona tanihi leswi Xikwembu xi nga xa nkarhi hinkwawo, madyoho ya hina ma lwisana na xona hilaha ku nga heriki. Ndhawu ya ku xupula ni Lwandle ra Ndzhilo hi tona tindhawu timbirhi ntsena leti nga kotaka ku enerisa vuavanyisi bya Xikwembu lebyi lulameke mayelana ni madyoho ya hina.
Hinkwerhu a hi fanele hi yisiwa endhawini leyi, kambe Xikwembu xi hi kombile tintswalo hi ku tirhisa Hosi ya hina Yesu Kriste hikuva u endle hinkwaswo leswi a nga swi kotaka leswaku a hi susa endhawini ya ku xupula. Vanhu hinkwavo lava amukelaka Hosi Yesu Kriste va ponisiwa naswona va susiwa endhawini ya ku xupula ni ku xupuriwa hilaha ku nga heriki. Kambe lava n'wi alaka va kuma vuavanyisi lebyi lulameke lebyi va faneleke ku byi kuma endhawini ya ku xupula. Lexi endlaka munhu a yisiwa endhawini ya ku xupula i ntumbuluko wa xidyoho lowu a wu tekaneke eka Adamu, kambe leswi hlamuselaka mpimo wa ku xanisiwa ni ku xupuriwa ka vona i mintirho ya vona yo biha. Endhawini ya ku xupula, vanhu va ha tsundzuka vutomi bya vona bya laha misaveni ni mindyangu ya vona. Va tshama va ri na ndlala, torha, va karhele, va pfumala moya, naswona va xanisiwa hi ndzilo, madimona ni swivumbiwa swa ndhawu ya ku xupula.

Ndhawu ya ku xupula yi le byalweni ra moya. Xiphemu xin'wana ni xin'wana xa ku xupuriwa kwalaho xi fanele xi dlaya munhu, kambe vanhu a va koti ku fa endhawini ya ku xupula, hilaha swi nga riki tano eka misava ya nyama laha rifu ri helaka ku vava ni ku xaniseka. Endhawini ya ku xupula vanhu va hanya rifu kan'ambirhi ni kan'ambirhi hi ndlela leyi nga heli. Vanhu va hisiwa va va nkuma endhawini ya ku xupula naswona hinkwaswo swi tlhontlhoriwa nakambe leswaku swi hisiwa nakambe. I ntlhandlamano lowu nga na makumu wa ku vava ni ku xanisiwa. Ndhawu ya ku xupula i ku kombisiwa ka ku helela ka rifu ra moya ni ra nkarhi lowu nga riki na makumu. Vanhu lava nga endhawini ya ku xupula va twisisa hi mianakanyo ya vona leswaku va le ku vaveni ni le ku xanisiweni nkarhi hinkwawo kambe a va koti ku nyamalala kumbe ku tshika ku va kona.

LWANDLE RA NDZHILO: Lwandle ra Ndzhilo i ndhawu yin'wana ya vuavanyisi leyi Xikwembu xi yi tumbuluxeke. Swi fika sweswi a ku na nchumu lowu nga eka Lwandle ra Ndzhilo. Ekugcineni, Sathana, madimona hinkwawo, vaprofeta va mavunwa, munhu un'wana ni un'wana wa endhawini ya ku xupula va ta pfuxiwa, va avanyiwa naswona va hehliwa hi Xikwembu kutani va lahlelwa eLwandle ra Ndzhilo. Ndhawu ya ku xupula hi yoxe yi ta lahlelwa eLwandle ra Ndzhilo swin'we ni hinkwavo lava mavito ya vona ma nga riki eka buku ya vutomi. Va ta va kona kwalaho hilaha ku nga heriki va ri ehansi ka ku xupuriwa. Sathana ni madimona hinkwawo na swona va ta xupuriwa kwalaho. (Nhlavutelo 20:10-15) Lwandle ra Ndzhilo i makumu ya nchumu hinkwawo wo biha. Lwandle ra Ndzhilo ri le byalweni leri fanaka ra moya tanihi misava leyintshwa naswona vanhu va ta ya kwalaho hi mimiri ya vona leyi pfuxiweke leyi nga nga khazeleriki, hilaha vakholwa na vona va nga ta ya eka misava leyintshwa hi mimiri ya vona ya moya leyi pfuxiweke leyi khazelerisiweke. Hi ta hlamusela leswi hi vuenti eka dyondzo leyi landzelaka.

ESIKATOLIJI / MASIKU YA MAHELELELO
Tanihi vakholwa, hi fanele ku twisisa ni ku lemuka leswaku hi hanya emasikwini ya mahetelelo. Enkarhini wa Yohane, malembe ya 2 000 lama hundzeke, a ku ri nkarhi wa le mahetelelweni (1Yohane 2:18). Leswi swi vula leswaku sweswi, i nkarhi wa le makumu swinene. Yesu u ta vuya nakambe eka kereke yakwe (Mintirho 2:9-12).
Eka dyondzo leyi ndzi ta hlamusela leswi nga ta humelela emakumu.

Hi nkarhi hinkwawo, Yesu ni vaapostola vakwe va vulavula hi ku vuya kakwe. Leswi ndzi swi tsaleke eka dyondzo leyi i nkatsakanyo ntsena wa leswi nga ta humelela emakumu. Leswi a swi vulangi leswaku swi ta humelela hi ncetane lowu ndzi wu vuleke laha hikuva ni Bibele a yi nyiki ncetane wo kongoma (Naswona ndzi nga boxanga hinkwaswo leswi nga ta humelela emakumu, kambe ndzi ringete ku olovisa ni ku hlanganisa swin’wana leswi nga ta humelela emakumu).

Tiva leswaku Buku ya Nhlavutelo yi tsariwe hi mbono, naswona leswaku munhu a yi twisisa kahle, u fanele ku twisisa leswaku mbono lowu wu vula yini. Hi xikombiso: xiharhi xi vulavula hi Anti-Kriste (Anti-Kriste i nala wa Kriste, ku humelela ka mfumo wa Sathana emisaveni lowu nga ta humelela hi vanhu lava lwisanaka na Kriste). Xiharhi eka (Nhlavutelo 12) xi vulavula hi Sathana; kasi tinyenyele ta le tilweni ti vulavula hi tintsumi. Hikokwalaho i vutlhari leswaku Mukriste a nga yi teki a dyondzisa hilaha yi tsariweke hakona ntsena, kambe a sungula a dyondza leswaku a twisisa mbono ni leswi wu vulaka swona.

Buku leyi yi tlhela yi vulavula hi nkarhi lowu hundzeke, lowu nga sweswi ni lowu taka. Yi vulavula hi nkarhi lowu misava a yi nga si tumbuluxiwa, exikarhi ka vutomi bya misava ni makumu ya yona. Xikongomelo xa buku leyi a hi leswaku mukholwa a twisisa swilo hinkwaswo hi ncetane wa leswaku swi ta humelela njhani, kambe leswaku a tiva leswaku hinkwaswo swi ta endleka hilaha Xikwembu xi hlengeletaneke leswaku swi endleka hakona hi nkarhi wa xona, futhi leswaku lava amukeleke Yesu va tiva leswaku va ni vutomi lebyi nga heriki naswona va ta tshama na Hosi hilaha ku nga heriki.

Ku ni swilo swo tala leswi humelelaka leswi kombisaka leswaku hi emasikwini ya mahetelelo. Masiku ya mahetelelo ma sungule loko Moya Lowu Ngcwele a sungula ku tirha swin'we ni kereke ya Yesu Kriste (Mintirho 2:17).
Matewu 24:4-15 ma kombisa swin'wana leswi nga ta humelela emasikwini ya mahetelelo. Ku ta humelela vaprofeta vo tala va mavunwa, ku ta va ni tinyimpi to tala ni ku tsekatseka ka misava ni swilo swin'wana leswi boxiweke eka tindzimana teto.

KU VUYELA KA YESU KRESTE (1Tesalonika 4:13-18)
Bibele yi hlakisa leswaku Yesu u ta vuya ka vumbirhi. Yesu u nghene etilweni hi miri wakwe lowu khazeleriweke, naswona u tshame exivokweni xa xinene xa Tata wa Yena. Sweswi, Yesu wa ha tirha ni kereke yakwe hi Moya Lowu Ngcwele. Kambe u ta vuya hi miri wakwe wa moya, lowu nga miri wakwe lowu khazeleriweke wa nyama ni marhambu. Loko a vuya leswaku swi ta humelela leswi landzelaka:
Vanhu lava feke va amukele Yesu ni lava feke eNtwalanongweni wa Khale lava tshembeke Yehovha va ta hlangana ni mimiri ya vona naswona va ta pfuxiwa eka vafi hi mimiri leyi khazeleriweke, leyi faniweke ni ya Yesu endzhaku ka ku pfuxiwa kakwe. Mimoya ya vanhu lava feke eNtwalanongweni wa Khale lava tshembeke Yehovha va nghene etilweni endzhaku ka ku pfuxiwa ka Yesu eka vafi. Matewu 27:52-54 yi hlakisa leswaku maribye ma avanyisiwile, ni mabuloho ya vakwetsimi ma pfariwile, naswona va humile eka mabuloho ya vona. Hi hlamusile eka dyondzo ya Xikwembu loko hi vulavurisana hi Yesu leswaku vanhu lava feke a va pfuxiwanga hi mimiri ya nyama kambe hi mimiri ya moya, mabuloho a ma pfariwile emoyeni, naswona hi hlamusile leswaku ndzimana leyi i vuprofeta bya leswi nga ta humelela hi ndlela ya nyama (1Tesalonika 4:15-18, 1 Vakorinto 15:20-27, 42-54, Vafilipiya 3:20 na 21).

1. Lava nga ta ha va va hanya loko Yesu a vuya, mimiri ya vona yi ta hundzuriwa hi ku pfula ka tihlo yi va mimiri leyi khazeleriweke (1Tesalonika 4:17, Vafilipiya 3:20, 1 Vakorinto 15:52)
2. Vakholwa hinkwavo lava va ta tlakusiwa va hlangana na Hosi ehenhla ka maru (1Tesalonika 4:17)
3. Va ta nghena etilweni na Yena hi mimiri ya vona leyi khazeleriweke. Yesu u ta hundzuluka kona ehenhla ka maru a vuya etilweni ni kereke yakwe.
4. Ku ta va ni nsinya wa muti exikarhi ka Kriste ni kereke yakwe etilweni (Nhlavutelo 19:6-10).
5. Vakholwa va ta va na Kriste etilweni nkarhi lowu nga boxiwangiki eka Bibele. (Ku ta va ni swilo swo tala leswi humelelaka etilweni enkarhini wolowo).

SWI NGA TA HUMELELA MISAVENI?

1. Ku ta ha va ni vutomi emisaveni. Vakholwa va ntiyiso a va nge vi kona exikarhi ka misava, kambe va ta tekiwa va ya etilweni. Leswi a swi nge yimisi ku ya emahlweni ka vutomi hinkwabyo emisaveni (Matewu 24:36-45).
2. Loko Yesu Kreste a vuya, kereke yakwe yi ta famba eka ku humelela hinkwako tanihi vana va Xikwembu, yi ta fuma emisaveni, naswona yi ta vavisa Sathana ni mfumo wakwe hinkwawo (Nhlavutelo 13:3). Leswi Bibele yi swi vulaka loko yi ku xiharhi xo sungula a xi ri ni vuvabyi bya banga lebyi a byi nga dlaya; swi vulavula hi vuvabyi lebyikulu lebyi Sathana ni mfumo wakwe va byi kumeke hikwalaho ka Rito ra Xikwembu leri profetiweke hi kereke yakwe laha misaveni. (Banga ri vula Rito ra Xikwembu).

3. Hi nkarhi wolowo mfumo wa Sathana wu ta tikomba hi nkarhi lowu kongomeke hi hulumendhe yin'wana kumbe mfumo emisaveni lowu nga ta kongomisiwa hi nala wa Kriste (Anti-Kriste) (2Tesalonika 2:5-8). Ndzimana leyi yi hi byela leswaku loyi a yimaka ku humelela ka Sathana emisaveni i Moya Lowu Ngcwele hi ndlela ya kereke yakwe. Loko kereke yi susiwa emisaveni, Sathana u ta humelela hi matimba hinkwayo emisaveni. Loko ku vulavuriwa hi Anti-Kriste, swi vula mfumo kumbe hulumendhe leyi lwisanaka na Kriste, leyi nga mfumo wa Sathana kambe a tirhisa vanhu lava a va tirhisa ku n'wi yimela emisaveni. Vanhu lava va ta kuma matimba ya Sathana leswaku va endla masingita ni swihlamariso leswi nga ta kanganyisa vanhu. Mavito yo hambana-hambana ya Anti-Kriste i lama landzelaka: xiharhi (Nhlavutelo 17:8, 16, 19:19-20), xiharhi lexi humaka elwandle (Nhlavutelo 13:1-10), la nga na milawu (2Tesalonika 2:3-5). Ku ni mavito man'wana ya Anti-Kriste lama ndzi nga ma tsalaka.
4. Un'wana ni un'wana u ta faneriwa ku amukela mfumo lowu wa nala wa Kriste ni mpfumelelo wa wona evokweni kumbe emiehleketweni ya vona, lowu nga 666 (Nhlavutelo 13:11-18).
5. Lava nga ta wu ala a va nge pfumeleriwi ku xava kumbe ku xavisa, naswona va ta dlayiwa (Nhlavutelo 13:16-18).
6. Ku ta va ni vanhu lava ponisiwaka enkarhini wolowo, kambe va ta langutana ni miringo leyikulu ni ku xanisiwa hikwalaho ka ripfumelo ra vona naswona va ta dlayiwa (Nhlavutelo 11:13, Nhlavutelo 13:15, 14:6-14).
7. Mfumo lowu wu ta ya emahlweni nkarhi wo karhi, naswona wu ta vonaka wu ri wo saseka eka vanhu lava wu amukeleke (Nhlavutelo 13:13-15).
8. Ku ta vonaka onge ku ni ku rhula ni vun'we emisaveni, naswona swilo hinkwaswo swi ta ya emahlweni hi muxaka lowu tolovelekeke, vanhu va ta ha ya enkwameni ni ku nyikiwa enkwameni, naswona ku ta va ni hulumendhe yin'we emisaveni, naswona yi ta vonaka onge yi tisa ku saseka eka lava lahlekeweke.

KU VUYELA KA YESU KRESTE NI VAKHOLWA MISAVENI KA VUKHUME (SUKU RA HOSI)

1. Yesu Kreste u ta vuya emisaveni ni vakholwa hi mimiri ya vona leyi khazeleriweke (Yuda 1:14).
2. Hosi Yesu u ta herisa mfumo wa nala wakwe, naswona a hlula nala wakwe hi ku vangama kakwe ni Rito rakwe (2 Tesalonika 2:8).
3. Munhu un'wana ni un'wana la amukeleke mfumo wa nala wa Kriste ni mfungho wa wona u ta tekiwa a yisiwa eLwandle ra Ndzhilo (Nhlavutelo 14:9-12).
4. Vakholwi lava nga pfumelangiki na vona va ta pfuxiwa leswaku va avanyiwa hi Xikwembu emahlweni ka Xiluvelo xa Yena lexi khazeleriweke.
   A va nge nyikiwi mimiri leyi khazeleriweke kambe va ta pfuxiwa eka vafi leswaku va langutana ni vuavanyisi. Mimoya ya vona leyi nga endhawini ya ku xupula yi ta nghena emimiri ya vona, naswona va ta pfuxiwa leswaku va avanyiwa emisaveni laha va tshameke va hanya kona ni laha va dyohile kona. Kukotisa munhu la dyohileke etikweni rin'wana, hambiloko a balekile, loko a khomiwa, u ta vuyiseriwa etikweni laha a dyohile kona leswaku a avanyiwa kona. Leswi hi swona leswi nga ta humelela eka lava nga pfumelangiki. Va fanele ku avanyiwa emisaveni hikuva va dyohile emisaveni. Hi ta va vakholwa, na vona va avanyisiwe emisaveni eKalvari loko Yesu a file hikwalaho ka vona. Swidyoho swa lava nga pfumelangiki swi ta pfuxiwa na vona hikuva a swi tshambulutiwanga hi ngati ya Xinyimpfutwana, naswona va ta avanyiwa hi ku ya hi mintirho ya vona (Mintirho 24:15, Yohane 5:28-29).

Vanhu hinkwavo lava nga ponisiwangiki va ta pfuxiwa eka ku lovisiwa ka hilaha ku nga heriki, leswaku va lahleriwa eLwandle ra Ndzhilo leri hisaka hi matimba. Lwandle ra ndzhilo ri le byalweni ra moya kukotisa misava leyintshwa. Hambi ndhawu ya ku xupula yi ta susiwa exikarhi ka misava yi lahleriwa eLwandle ra Ndzhilo hikuva Xikwembu xi ta pfuxeta misava. Makumu ya vanhu hinkwavo lava alaka Hosi Yesu—swin'we ni Sathana, madimona, vaprofeta va mavunwa ni swilo hinkwaswo swo biha—i Lwandle ra Ndzhilo (Nhlavutelo 20:11-15).

Swi vonaka onge swilo hinkwaswo leswi Xikwembu xi swi endlaka eka byalo ra ku vonakala, xi tlhela xi swi endla hi ndlela leyi humelelaka eka byalo ra munyama. Hi xikombiso: loko vakholwa va fa, va ya etilweni hi mimiri ya moya. Hi ndlela leyi fanaka, loko lava nga pfumelangiki va fa, va ya endhawini ya ku xupula hi mimiri ya moya. (Miri wa moya i moya wa munhu lowu nga riki na miri wa nyama).

Hi ndlela leyi fanaka, vakholwa eka Hosi Yesu va ta pfuxiwa eka vafi—mimoya ya vona yi ta nghena nakambe emimiri ya vona, kambe mimiri ya vona yi ta pfuxiwa tanihi mimiri ya moya leyi khazeleriweke, naswona va ta hanya emisaveni leyintshwa na Hosi Yesu exikarhi ka vona. (Miri wa moya i miri wa nyama ni marhambu lowu khazeleriweke). Hi ndlela leyi fanaka, lava feke va nga ri na Kriste—mimoya ya vona leyi nga endhawini ya ku xupula yi ta nghena nakambe emimiri ya vona leyi feke, kambe mimiri ya vona yi ta pfuxiwa tanihi mimiri leyi nga khazeleriwangiki. Va ta nyikiwa matimba ntsena yo yimela emahlweni ka Xiluvelo xa Xikwembu lexi chavisaka leswaku va avanyiwa hi ku ya hi mintirho ya vona. Kutani va ta lahleriwa eLwandle leri hisaka hi ndzilo ni nkoka wa byala. Va ta va kona kona hi mimiri ya vona leyi pfuxiweke, kambe mimiri leyi nga khazeleriwangiki naswona va ta tshama kona hilaha ku nga heriki va ri eka ku xanisiwa. Sathana hosi ya vona na yena u ta va exikarhi ka vona, a xanisiwa hilaha ku nga heriki swin'we ni madimona hinkwawo ni vaprofeta va mavunwa. Lwandle ra ndzhilo ri le byalweni ra moya kukotisa misava leyintshwa. Tilweni ni ndhawu ya ku xupula swi le byalweni ra moya sweswi. Misava leyintshwa ni Lwandle ra Ndzhilo hinkwawo swi le byalweni ra moya. Byalo ra moya i byalo leri misava ya moya ni misava ya nyama swi hlanganeke swi va xin'we. Nkoka wa nkarhi lowu taka wu ta va eka byalo ra moya hikuva tilo ri ta rhelela emisaveni ri tikomba tanihi xin'we na yona naswona ndhawu ya ku xupula ni Lwandle ra Ndzhilo na swona swi ta va xin'we hikuva ndhawu ya ku xupula yi ta lahleriwa eLwandle ra Ndzhilo.

EKA NKATSHA WA MASWIVO YA LE KHILENI

Eka nkarhi wa maswivo ya le khileni ku ta va ni ku avanyisa ku kambirhi.

Ku avanyisa ko sungula i ka vakholwa emahlweni ka Xiluvelo xa Vuavanyisi xa Kriste (2 Vakorinto 5:5-9). Leka i ku avanyisiwa ka vakholwa hikwalaho ka hakelo ya vona. Kaha vakholwa va ta holelwa ku ya hi ndlela leyi va tirheleke Xikwembu ha yona loko a va ha ri emisaveni. Bibele yi hi byela leswaku mintirho ya vakholwa hinkwavo yi ta hundza exikarhi ka ndzilo wa vuavanyisi bya Kriste. (Ndzilo wa vuavanyisi bya Kriste a hi ndzilo wa ndhawu ya ku xupula). Mintirho ya hina yi ta ringiwa hi ndzilo lowu. Loko mintirho ya hina yi tiyile emahlweni ka ndzilo lowu wa Kriste, hi ta amukela hakelo ya hina eka Hosi (1 Vakorinto 3:14-15). Kambe loko yi hisiwa, hi ta ponisiwa kambe hi ta lahlekeriwa swinene.

Ku avanyisa loku ku le ka ku tiva leswi n'wini wa wena a swi lavaka, swivangelo swa wena swa ku endla swilo ni mpimo wa leswi u swi hetiseke hi ku rhandza ka yena.

Ku Avanyisa ka vumbirhi i ka lava nga pfumelangiki loku hlanganisaka Xiluvelo lexi basisiweke xa Vuavanyisi ni Lwandle ra Ndzhilo hilaha hi se swi hlamuseleke ehenhla.

MISAVA LEYINTSHWA: Xikwembu xi ta tumbuluxa tilo lerintshwa ni misava leyintshwa, naswona Yerusalema Leyintshwa yi ta va ndhawu leyi fumaka misava leyintshwa (Nhlavutelo 21:22). Laha hi vulavula hi tilo to sungula ni ra vumbirhi, a hi tilo leri Xikwembu xi nga eka rona, leri nga tilo ra vunharhu. Vakholwa hinkwavo va ta tshama emisaveni leyintshwa na Xikwembu na Yesu Kreste hi mimiri ya vona leyi khazeleriweke. Moya Lowu Ngcwele u ta ha tshama eka vona (Yohane 14:6). Misaveni leyintshwa, a ku nge vi na rifu, xidyoho, vuvabyi, switsongo kumbe nchumu wun'wana ni wun'wana wo biha (Nhlavutelo 22:3-6). A ku nge vi na vukati ni ku navela ka byona emisaveni leyintshwa (Matewu 22:23-33). Tilo ri ta rhelela emisaveni naswona tilo ni misava swi ta va xin'we (Nhlavutelo 21:3-4).

Ku twisisa leswi swilo swa moya swi nga swona hi vuenti, dyondza dyondzo ya misava ya moya.

XIPHEMBELO XA HOSANA (LUKA 22:14-21)

Xana Xiphembelelo xa Hosi i yini? Xiphembelelo xa Hosi i swakudya leswi hi tsundzuxaka hi miri wa Kriste, lowu dlayiweke, ni ngati yakwe, leyi halatiweke hikwalaho ka ku ponisiwa ka hina.

Loko hi dya hi tsundzuka rifu rakwe (Luka 22:19). Leswi a swi vulangi leswaku xinkwa lexi hi xi dyaka xi hundzuka miri wa Kriste emoyeni kumbe xinwiwa xi hundzuka ngati yakwe; leswi humelelaka i leswaku xinkwa xi yimela miri wakwe, naswona xinwiwa xi yimela ngati yakwe.

A swi bohi ku dya xinkwa lexi nga na comela kumbe ku nwa vhinyo leyi nga na byalwa. Hi tirhisa swinkwa swo hambana-hambana kumbe mikhekhe kumbe swakudya swin'wana leswi nga hi tsundzuxaka hi miri wa Kriste.

Hi nga tlhela hi tirhisa xinwiwa xin'wana ni xin'wana lexi nga hi tsundzuxaka hi ngati ya Kriste. Hi ntolovelo ku tirhisiwa xinwiwa xa vuandzo bya mudzovo wo tshwuka.

Xana Xiphembelelo xa Hosi xi dyiwa njhani? (1 Vakorinto 11:1-34):

Ndzi nga si mi hlamusela leswaku Xiphembelelo xa Hosi xi dyiwa njhani, ndzi ta rhanga hi hambanisa kereke leyi Pawulo

a a tsalela yona ni kereke ya sweswi. Enkarhini wa Pawulo, vakholwa a va hlangana nimadyambu ku tlhoma xinkwa (ku dya Xiphembelelo xa Hosi). A va xi dya tanihi hakelo ya vusiku. Sweswo a swi humelela leswaku van'wana va fika hi nkarhi ku tlula van'wana, kutani va sungula ku dya va nga si fika hinkwavo leswaku loko van'wana va fika, swidyelo swi herile naswona va tele. A va xi dya va anakanya leswaku i swakudya ntsena, va nga tivi leswaku va hlangane eka miri wa Kriste ni ku nwa ngati yakwe. Leswi swi tise vuavanyisi bya Xikwembu eka vona. A hi swona leswi Pawulo a swi vulaka loko a ku va dya hi ndlela leyi nga faneriwiki. Ku tlhoma xinkwa hi ndlela leyi nga faneriwiki i ku xi dya u nga tivutisi leswaku i miri ni ngati ya Hosi.

Xinwiwa lexi va xi nwaka a xi nga ri byalwa. Loko Pawulo a ku van'wana va tele naswona van'wana va dlayekile (va tele hi xinwiwa), a a va lwela hikwalaho ka ku dyela ni ku nwa ku tlula mpimo kutani van'wana va nga ha ku kumi nchumu (1 Vakorinto 11:20-22), ku nga ri hikwalaho ka ku dakwa hikuva Pawulo u vulavula hi matimba kakhulu emahlweni ka ku dakwa eka matsalwa yo tala, naswona loko a a vulavula hi ku dakwa a nga ta va hlamula a ku va ya ka le kaya va ya nwa (1 Vakorinto 11:22). Kambe sweswi, eka tikerke ta nkarhi wa makumu, Xiphembelelo xa Hosi a xi dyiwi hi ndlela leyi xi dyiweke ha yona emasikwini lawa ya khale. A xi dyiwi tanihi hakelo ya vusiku. Minkarhi yo tala xi dyiwa tanihi xiphemu xa xinkwa ni xinwiwa xin'wana lexi tsongo kumbe hilaha kereke yi rhandzaka hakona.

Sweswi ndzi ta hlamusela leswaku Xiphembelelo xa Hosi xi dyiwa njhani:

1. Hi fanele ku tiva leswaku xinkwa lexiya ni xinwiwa xa kona i miri ni ngati ya Yesu Kreste.
2. Hi fanele ku xi dya hi ku twisisa leswi xi vulaka swona. Loko hi dya Xiphembelelo xa Hosi hi vulavula ni ku tsundzuxa rifu ra Hosi ku fikela loko a vuya (1 Vakorinto 11:26).
3. Xiphembelelo xa Hosi xi nga dyiwa hi lava tswariweke nakambe ntsena.
4. Hi fanele ku tsundzuka leswi rifu ra Hosi ri hi tiseke swona, leswi nga vuxaka lebyinene ni Xikwembu, vutomi, ku ponisa, ku humelela, mikateko ni swilo hinkwaswo leswinene naswona hi nkhensa swona.
5. Hi fanele ku xi dya hi ku nkhensa Yesu Kreste.
6. Mukholwa un'we, ndyangu wa vakholwa, ntlawa wa vakholwa kumbe hlengeletano ya vakholwa eKerekeni va nga dya Xiphembelelo xa Hosi; xi nga dyiwa nkarhi wun'wana ni wun'wana lowu mukholwa a wu hlawulaka.
7. Xi nga dyiwa tanihi muxaka wun'wana ni wun'wana wa xinkwa kumbe xinwiwa lexi nga hi tsundzuxaka hi ngati ya Kriste. (Kambe ku nga ri lexi nga na byalwa).

Xana ku dya Xiphembelelo xa Hosi swi vula yini?

1. I nkarhi wo tsundzuxa rifu ra Kriste ni swilo hinkwaswo leswinene leswi ri hi tiseke swona.
2. I nkarhi wo va ni mbhulavulo na Hosi ni na vakholwa van'wana.
3. I ku lemuka ni ku vula hi nomu Ntwanano Luntshwa lowu nga tumbuluxiwa hi ngati ya Kriste.
4. I ku nkhensa Xikwembu hikwalaho ka leswi xi hi endleleke swona.

Phasika ni Xiphembelelo xa Hosi:
Hi ku ya hi Ntwanelo wa Khale, Vaisrayele a va tlangela Phasika. Xana Phasika i yini hakunene, naswona xi hi khumba njhani? Rito ra Phasika ri vula "Ku hundza ehenhla". Ri vuriwa Phasika hikuva ntsumi ya rifu yi hundze ehenhla ka Vaisrayele hikuva ngati ya tinyimpfutwana a yi pfaleriwe emavokweni ya tinyangwa ta vona.

Israyele a ri ehundzwini ra lekhumba malembe ya 450 eGibita. Kutani swi humele leswaku Yehovha u va ntshunxile eGibita hi masingita, hi swihlamariso ni hi vuavanyisi byikulu lebyi a byi humelele eGibita. U xupule VaeGibita hi swidyoho swa khume (Eksoda 7-15). Kambe Faro hosi ya leGibita u ti khomile, a ala ku ntshunxa Vaisrayele ku fikela eka xupulo ra khume, leri a ri ri ku dlaya mativula hinkwawo ya leGibita ku suka ka vanhu ni swiharhi. Bubyi bwabyo, ntsumi ya rifu leyi a yi ta dlaya mativula ya leGibita, Yehovha u vulavurile na Muxe leswaku a byela Vaisrayele leswaku va teka tinyimpfutwana ta xinuna leti nga riki na madzolonga kumbe mavabyi. Va ti dlaya kutani va ti hisa, naswona hi ngati ya tona va chela tinyangwa ta yindlu ta vona. Kutani laha ku nga na ngati, ntsumi ya rifu leyi tiseke vuavanyisi bya Yehovha a yi ta hundza ehenhla ntsena yi nga dlayi munhu wa mativula. Va lerisiwile ku dya nyimpfutwana leyi hisiweke na xinkwa lexi nga riki na comela ni matsavu yo vava. Kutani swi humelele hilaha va byeriweke hakona: mativula hinkwawo ya leGibita ma fe, kasi ya Israyele ma hanyile naswona va humile eGibita bubyi byebyo.

Xana leswi swi vula yini eka hina eNtwalanongweni Luntshwa? Hinkwaswo leswi humeleleke eNtwalanongweni wa Khale i swifaniso ntsena swa Ntwalanano Luntshwa. I swifaniso leswi kongomisaka eka Kriste. Yesu Kreste u hanelewile exikarhi ka nkarhi wa Phasika. Israyele wa Ntwalanano wa Khale wu kombisa Kereke ya Ntwalanano Luntshwa.

XIPHEMBELO XA HOSANA (LUKA 22:14-21)

Xana Xiphembelelo xa Hosi i yini? Xiphembelelo xa Hosi i swakudya leswi hi tsundzuxaka hi miri wa Kriste, lowu dlayiweke, ni ngati yakwe, leyi halatiweke hikwalaho ka ku ponisiwa ka hina.

Loko hi dya hi tsundzuka rifu rakwe (Luka 22:19). Leswi a swi vulangi leswaku xinkwa lexi hi xi dyaka xi hundzuka miri wa Kriste emoyeni kumbe xinwiwa xi hundzuka ngati yakwe; leswi humelelaka i leswaku xinkwa xi yimela miri wakwe, naswona xinwiwa xi yimela ngati yakwe.

A swi bohi ku dya xinkwa lexi nga na comela kumbe ku nwa vhinyo leyi nga na byalwa. Hi tirhisa swinkwa swo hambana-hambana kumbe mikhekhe kumbe swakudya swin'wana leswi nga hi tsundzuxaka hi miri wa Kriste.

Hi nga tlhela hi tirhisa xinwiwa xin'wana ni xin'wana lexi nga hi tsundzuxaka hi ngati ya Kriste. Hi ntolovelo ku tirhisiwa xinwiwa xa vuandzo bya mudzovo wo tshwuka.

Xana Xiphembelelo xa Hosi xi dyiwa njhani? (1 Vakorinto 11:1-34):

Ndzi nga si mi hlamusela leswaku Xiphembelelo xa Hosi xi dyiwa njhani, ndzi ta rhanga hi hambanisa kereke leyi Pawulo a a tsalela yona ni kereke ya sweswi. Enkarhini wa Pawulo, vakholwa a va hlangana nimadyambu ku tlhoma xinkwa (ku dya Xiphembelelo xa Hosi). A va xi dya tanihi hakelo ya vusiku. Sweswo a swi humelela leswaku van'wana va fika hi nkarhi ku tlula van'wana, kutani va sungula ku dya va nga si fika hinkwavo leswaku loko van'wana va fika, swidyelo swi herile naswona va tele. A va xi dya va anakanya leswaku i swakudya ntsena, va nga tivi leswaku va hlangane eka miri wa Kriste ni ku nwa ngati yakwe. Leswi swi tise vuavanyisi bya Xikwembu eka vona. A hi swona leswi Pawulo a swi vulaka loko a ku va dya hi ndlela leyi nga faneriwiki. Ku tlhoma xinkwa hi ndlela leyi nga faneriwiki i ku xi dya u nga tivutisi leswaku i miri ni ngati ya Hosi.

Xinwiwa lexi va xi nwaka a xi nga ri byalwa. Loko Pawulo a ku van'wana va tele naswona van'wana va dlayekile (va tele hi xinwiwa), a a va lwela hikwalaho ka ku dyela ni ku nwa ku tlula mpimo kutani van'wana va nga ha ku kumi nchumu (1 Vakorinto 11:20-22), ku nga ri hikwalaho ka ku dakwa hikuva Pawulo u vulavula hi matimba kakhulu emahlweni ka ku dakwa eka matsalwa yo tala, naswona loko a a vulavula hi ku dakwa a nga ta va hlamula a ku va ya ka le kaya va ya nwa (1 Vakorinto 11:22). Kambe sweswi, eka tikerke ta nkarhi wa makumu, Xiphembelelo xa Hosi a xi dyiwi hi ndlela leyi xi dyiweke ha yona emasikwini lawa ya khale. A xi dyiwi tanihi hakelo ya vusiku. Minkarhi yo tala xi dyiwa tanihi xiphemu xa xinkwa ni xinwiwa xin'wana lexi tsongo kumbe hilaha kereke yi rhandzaka hakona.

Sweswi ndzi ta hlamusela leswaku Xiphembelelo xa Hosi xi dyiwa njhani:

1. Hi fanele ku tiva leswaku xinkwa lexiya ni xinwiwa xa kona i miri ni ngati ya Yesu Kreste.
2. Hi fanele ku xi dya hi ku twisisa leswi xi vulaka swona. Loko hi dya Xiphembelelo xa Hosi hi vulavula ni ku tsundzuxa rifu ra Hosi ku fikela loko a vuya (1 Vakorinto 11:26).
3. Xiphembelelo xa Hosi xi nga dyiwa hi lava tswariweke nakambe ntsena.
4. Hi fanele ku tsundzuka leswi rifu ra Hosi ri hi tiseke swona, leswi nga vuxaka lebyinene ni Xikwembu, vutomi, ku ponisa, ku humelela, mikateko ni swilo hinkwaswo leswinene naswona hi nkhensa swona.
5. Hi fanele ku xi dya hi ku nkhensa Yesu Kreste.
6. Mukholwa un'we, ndyangu wa vakholwa, ntlawa wa vakholwa kumbe hlengeletano ya vakholwa eKerekeni va nga dya Xiphembelelo xa Hosi; xi nga dyiwa nkarhi wun'wana ni wun'wana lowu mukholwa a wu hlawulaka.
7. Xi nga dyiwa tanihi muxaka wun'wana ni wun'wana wa xinkwa kumbe xinwiwa lexi nga hi tsundzuxaka hi ngati ya Kriste. (Kambe ku nga ri lexi nga na byalwa).

Xana ku dya Xiphembelelo xa Hosi swi vula yini?

1. I nkarhi wo tsundzuxa rifu ra Kriste ni swilo hinkwaswo leswinene leswi ri hi tiseke swona.
2. I nkarhi wo va ni mbhulavulo na Hosi ni na vakholwa van'wana.
3. I ku lemuka ni ku vula hi nomu Ntwanano Luntshwa lowu nga tumbuluxiwa hi ngati ya Kriste.
4. I ku nkhensa Xikwembu hikwalaho ka leswi xi hi endleleke swona.

Phasika ni Xiphembelelo xa Hosi:
Hi ku ya hi Ntwanelo wa Khale, Vaisrayele a va tlangela Phasika. Xana Phasika i yini hakunene, naswona xi hi khumba njhani? Rito ra Phasika ri vula "Ku hundza ehenhla". Ri vuriwa Phasika hikuva ntsumi ya rifu yi hundze ehenhla ka Vaisrayele hikuva ngati ya tinyimpfutwana a yi pfaleriwe emavokweni ya tinyangwa ta vona.

Israyele a ri ehundzwini ra lekhumba malembe ya 450 eGibita. Kutani swi humele leswaku Yehovha u va ntshunxile eGibita hi masingita, hi swihlamariso ni hi vuavanyisi byikulu lebyi a byi humelele eGibita. U xupule VaeGibita hi swidyoho swa khume (Eksoda 7-15). Kambe Faro hosi ya leGibita u ti khomile, a ala ku ntshunxa Vaisrayele ku fikela eka xupulo ra khume, leri a ri ri ku dlaya mativula hinkwawo ya leGibita ku suka ka vanhu ni swiharhi. Bubyi bwabyo, ntsumi ya rifu leyi a yi ta dlaya mativula ya leGibita, Yehovha u vulavurile na Muxe leswaku a byela Vaisrayele leswaku va teka tinyimpfutwana ta xinuna leti nga riki na madzolonga kumbe mavabyi. Va ti dlaya kutani va ti hisa, naswona hi ngati ya tona va chela tinyangwa ta yindlu ta vona. Kutani laha ku nga na ngati, ntsumi ya rifu leyi tiseke vuavanyisi bya Yehovha a yi ta hundza ehenhla ntsena yi nga dlayi munhu wa mativula. Va lerisiwile ku dya nyimpfutwana leyi hisiweke na xinkwa lexi nga riki na comela ni matsavu yo vava. Kutani swi humelele hilaha va byeriweke hakona: mativula hinkwawo ya leGibita ma fe, kasi ya Israyele ma hanyile naswona va humile eGibita bubyi byebyo.

Xana leswi swi vula yini eka hina eNtwalanongweni Luntshwa? Hinkwaswo leswi humeleleke eNtwalanongweni wa Khale i swifaniso ntsena swa Ntwalanano Luntshwa. I swifaniso leswi kongomisaka eka Kriste. Yesu Kreste u hanelewile exikarhi ka nkarhi wa Phasika. Israyele wa Ntwalanano wa Khale wu kombisa Kereke ya Ntwalanano Luntshwa.

Ku hava xiphemu xa ku kuma Xiphembelelo emahlweni ka Xikwembu hi vito ra Hosi Yesu swi vula leswi landzelaka (Yohane 6:53-56)…Yesu u te:
"Handleka loko mi nga dyi nyama ya N'wana wa munhu ni ku nwa ngati yakwe, a mi na vutomi exikarhi ka n'wina…"

7. Ku va ni ku hlanganyela na Xikwembu emoyeni
8. Ku tisola ehansi ka ku pfukiwa hi Moya Lowu Ngcwele
9. Ku pfula mbilu eka Moya Lowu Ngcwele
10. Ku va ni vuxaka bya le kusuhi kumbe ku hlanganisiwa na Hosi Yesu hi Moya Lowu Ngcwele
11. Ku lemuka kumbe ku tiyisa ripfumelo ni ku hlangana ka hina eka ntwanano lowuntshwa na Hosi Yesu hi Moya Lowu Ngcwele
12. Ku veka xikombelo eka alitari ya Kalvari leswaku yi endle leswaku swi humelela leswi vekiweke eka yona.

Eka 1 Vakorinto 11:30, muapostola Pawulo u vula leswaku VakaKorinto vo tala va veleka mavabyi, van'wana va va a va nga tiyanga naswona van'wana va file hikuva va dya Xiphembelelo hi ndlela leyi nga xiximekiki hi ku nga xi lemuki tanihi miri ni ngati ya Hosi, kambe va xi vona tanihi swakudya ntsena. Laha i nkarhi wun'we ntsena laha Vuavanyisi bya le tilweni byi weke eKerekeni hi ku kongoma handle ko tirhisa munhu. Pawulo u te a ku ri Hosi loyi a a tshinya kereke yakwe leswaku yi nga avanyisiwi swin'we ni lava nga pfumelangiki.

Leswi swa nkoka swinene hikuva swi hi kombisa leswaku ku dya Xiphembelelo hi ndlela leyi fanelekaka hi ku paluxiwa, ku xixima ni ku twisisa swi fanele swi tisa swilo leswi landzelaka hi ku kongoma: **(1)** vutomi lebyi leha **(2)** rihanyo ra le tilweni **(3)** matimba ya le tilweni; ku hambana ni ku xi dya hi ndlela leyi nga fanelangiki leswi tiseleke leswi landzelaka: **(1)** rifu ro rhanga **(2)** mavabyi **(3)** ku tsana.

Leswi swi kombisa leswaku ku dya Xiphembelelo i xiyimo xa le henhla xa ku hlangana na Xikwembu hi Hosi Yesu Kreste hi Moya wakwe, naswona loko hi xi dya hi ku twisisa, hi ripfumelo ni ku nkhensa ku ta kombisa hi ku hatlisa mintirho ya ku ditswiwa evuton'wini bya hina leyi nga ku rivaleriweni, ku kutsuriwa, ku horisiwa, ku vangama, ku humelela, ku pfuxetiwa, ku tlakusiwa, matimba ni matimba, vutlhari, ku ya emahlweni naswona.

Ku dya Xiphembelelo ku veka xikombelo xa le henhla eka alitari ya Kalvari hikuva hi teka swilo swa nyama hi swi veka emimiri ya hina hi ripfumelo leswi yimelaka ntiyiso wa moya. Loko hi teka xinkwa ni xinwiwa leswi yimelaka miri ni ngati ya Hosi Yesu hi tlhela hi swi dya ni ku swi nwa, hi endla ntirho wa ripfumelo lowu endlaka leswaku ku humelela xikombelo xa le henhla emisaveni ya moya eka alitari leyi hikuva swilo swa moya sweswi swi yimeleriwa hi swilo swa

nyama emimiri ya hina, kukotisa emisaveni ya madimona laha matimba ya madimona ni ku humelela ka swona swi tiya ngopfu eka munhu loyi a nga ni nchumu wa madimona eka yena kumbe ehenhla ka yena.

Swi lulamile ku tshama u ri na swiyakudya swa Xiphembelelo ekaya ra wena naswona u xi dya nkarhi na nkarhi endzhaku ka xikhongelo. Leswi swi ta tiyisisa vutomi bya matimba ni ku vangama. U nga xi dya u ri wexe, tanihi ndyangu kumbe tanihi nhlangano.

Loko hi teka Xiphembelelo, hi vula rifu ra Hosi ku fikela loko a vuya, naswona hi ku vula rifu rakwe, hi tumbuluxa ku humelela hi ku hatlisa ni ku tika ka leswi rifu rakwe ri hi nyikeleke swona, leswi nga vutomi, rihanyo, matimba ni swin'wana.

KUKOMBELA MAHUNGU / KU TSARISA VANHU

Ku tsundzuxa munhu i ku ya emahlweni ka ntirho lowu Hosi Yesu a sunguleke wona. Leyi i ntirho wo hlanganisa munhu na Xikwembu ni ku mu yisa ekaya ra yena lerinene eka Xikwembu, ku lulamisa ni ku vuyisa laha xidyoho xi onheke kona evuton'wini bya vanhu. Ku tsundzuxa ka ntiyiso ku kongomisa vanhu eka Yesu Kreste tanihi nhlamulo ya swiphiqo hinkwaswo swa vona. Ku tsundzuxa ku sungula hi ku hlanganisa munhu na Xikwembu hi Yesu Kreste.

Ku tsundzuxa swi vula ku nyika munhu ndzawulo kumbe ku n'wi komba leswi faneleke hi mhaka leyi nga kona. I ku va nyika ku tiva ku tlula hi ndlela leyi Xikwembu xi yi vonaka ha yona, ni ku va kongomisa leswaku va teka magoza lama faneleke eka xiyimo xexo. Ku tsundzuxa ku katsa ku khutaza ni ku tiyisa loyi a tsundzuxiwaka. Kambe swinene ngopfu, i ku endla leswaku va vona swilo hilaha Xikwembu xi swi vonaka hakona eka xiyimo xexo.

Ku tsundzuxa ka le Bibeleni ku tikeriwa eRitweni ra Xikwembu.

Mukholwa loyi a tsundzuxaka un'wana u fanele ku endla leswi landzelaka hi nkarhi wa ku tsundzuxa:

1. Ku titshega hi Moya Lowu Ngcwele ni vutlhari bya Yena. U fanele ku va ni ku tivana na Moya Lowu Ngcwele ni ku n'wi yingisa loko a tsundzuxa, naswona a nga titshegi hi vutlhari bya munhu. U fanele ku tirha hi tiphupho ta Moya Lowu Ngcwele loko a tsundzuxa. Hi xikombiso: rito ra vutivi, ku hambanisa mimoya ni rito ra vutlhari. Ku tsundzuxa ka muxaka lowu ku vuriwa ku tsundzuxa ka vuprofeta. Moya Lowu Ngcwele i mutsunzuxi wa le henhla swinene, hikwalaho hi fanele hi titshega hi Yena.
2. Mutsondzuxi u fanele ku tiva Rito ra Xikwembu hi vuenti naswona a kota ku ri hlamusela kahle hilaha ri faneleke ku hlamuseriwa hakona.
3. Mutsondzuxi u fanele ku twisisa leswaku munhu i moya, naswona swiphiqo swo tala swa vanhu swi huma eka misava ya moya naswona i swa moya. Mutsondzuxi a nga fanele ku kongomisa miehleketo ntsena ya munhu, hambiloko ku ri ka nkoka.
4. Mutsondzuxi u fanele ku lemuka misava ya moya loko a tsundzuxa hikuva swiphiqo swin'wana swi vangiwile hi madimona naswona a nga swi lemuka ntsena loko a ri ni ku twisisa ka moya.
5. Mutsondzuxi u fanele ku dyondza ku yingisa vanhu, naswona a nga va tsemi loko va vulavula; hambiloko a anakanya leswaku leswi va swi vulaka a swi na mhaka. Vanhu vo tala va lava ntsena munhu loyi a va yingisaka. Ku yingisiwa ntsena i ku sungula ka ku horisiwa ka munhu la tsundzuxiwaka.
6. Mutsondzuxi u fanele ku pfumelela munhu ku rila, a nga kombisa ku chava kumbe ku rhurhumela loko munhu a rila. A nga ringeti ku va yimisa, kambe a pfumelela munhu ku humesa leswi nga endzeni ka yena.
7. Mutsondzuxi a nga fanelanga ku rhelela eka mbilu yo tshwuka ya loyi a tsundzuxiwaka a tlhela a va na matimba yo ka a nga koti ku pfuna. U nga va ni ntwela-vusiwana, kambe u nga rheleri eka nivona ya vona. Hi marito man'wana, mutsondzuxi u fanele ku tlakusa loyi a tsundzuxiwaka a suka eka vundabuki a n'wi yisa karhi a tlhela a vona swilo hi mahlo ya Xikwembu leswaku a fika exiyin'weni xa yena xa ntiyiso eka Kreste. A nga fanelanga ku rhelela eka xiyimo xa loyi a tsundzuxiwaka kutani a rila na yena ku fika laha va lavaka ku pfuniwa havambirhi.

8. Ku va ni tintswalo a swi vuli ku teka swiphiqo swa munhu u swi endla swa wena, hikwalaho mutsondzuxi a nga fanelanga ku teka swiphiqo swa munhu a swi endla swa yena, kambe a n'wi pfuna ku rhumela swiphiqo eka Xikwembu hi ku tirhisa matsalwa ni ku pfuna ripfumelo ra yena ku tiya eka Xikwembu.
9. Mutsondzuxi u fanele ku dyondza ku vulavula na vanhu hi ku titsongahata ni tlhombo hi ku nga voni leswaku i vanhu lava nga na swona kumbe lava nga na nchumu evuton'wini.
10. Mutsondzuxi a nga fanelanga ku rila eka loyi a tsundzuxiwaka loko a lemuka leswaku swiphiqo swa yena swi vangiwe hi yena. A nga fanelanga ku rivala leswaku munhu u kona hikwalaho ka leswaku u lava ku pfuniwa naswona Xikwembu a xi hi chavi loko hi tiyise rifuwo ra swiphiqo swa hina kutani hi ya eka xona ku lava mpfuno, kambe xi hi pfuna hi rirhandzu.
11. Mutsondzuxi u fanele ku byela loyi a tsundzuxiwaka ntiyiso, kambe a wu vula hi rirhandzu, hi tlhombo ni ku titsongahata. Hi fanele ku va ni tintswalo eka munhu hi ndlela leyi Kreste a nga na yona eka hina.
12. Mutsondzuxi a nga fanelanga ku tlhantlha kumbe ku chavisiwa loko munhu a ku byela swilo swo biha leswi a swi endzeke. Hambiloko mhaka yoleyo yi twala yo chava, a nga fanelanga ku kombisa leswaku u chava, kambe a fanele ku tshama a tikarhatile ni ku rhula.
13. Mutsondzuxi a nga fanelanga ku tirhisa ndlela yo ka a nga fanelanga eka loyi a tsundzuxiwaka. Loyi a tsundzuxiwaka a nga fanelanga ku titwa onge u boheka ku tlherisela nchumu kumbe a hake nchumu hikuva mutsondzuxi a n'wi tirhisele matimba. Ku tlula kwalaho, mutsondzuxi a nga fanelanga ku tirhisa munhu loyi a tsundzuxiwaka hi ndlela yin'wana na yin'wana.
14. Mutsondzuxi u fanele ku va ni mbilu yo tirhela: u fanele ku tsundzuxa van'wana hikuva wa va rhandza naswona u lava ku va pfuna. A nga tsundzuxi hi ku lava ku tirhisa vanhu kumbe ku tirhisa xiyimo xa vona.

SWILO SWA NKOKA MAYELANA NI MUTSONDZUXI NI NKARHI WA KU TSONDZUXA

1. Mutsondzuxi u fanele ku va ni vuxaka lebyi tiyeke na Xikwembu. U fanele ku tiva Rito hi vuenti naswona a va ni vutomi bya xikhongelo ni ku titsona swakudya. U fanele ku kombisa mihandzu ya Moya evuton'wini bya yena (Vagalatiya 5:22).
2. Mutsondzuxi u fanele ku kota ku hlayisa ngheno, a nga chavi ku xaxamula. Ku xaxamula i xidyoho lexikulu emahlweni ka Xikwembu. Loko mutsondzuxi a twa nchumu lowu nga ni matimba swinene, a nga fanelanga ku ya wu byela munhu un'wana, kambe a fanele ku vulavula na muprista kumbe un'wana wa varhangeri lava dyondzekeke ku pfuna naswona kumbexana a amukela ntirho wa ku tsundzuxa loko swi laveka.
3. Mutsondzuxi u fanele ku tshama hi ndlela leyi fanelekaka ni loyi a tsundzuxiwaka. A va fanelanga ku tshama va ri kusuhi swinene; a va fanelanga ku tshama hi ndlela leyi endlaka leswaku swi vonaka swi nga fani ngopfu, ngopfu ngopfu loko va ri swa rimbewu yo hambana.
4. Mutsondzuxi ni loyi a tsundzuxiwaka va fanele ku tshama laha va vonakaka loko va ri swa rimbewu yo hambana, kambe laha va nga twaleriwiki. Loko va ri eka ofisi, va fanele ku siyela nyangwa wu pfulekile ntsongo leswaku va vonakala hambiloko va nga twaleriwi.
5. Mutsondzuxi ni loyi a tsundzuxiwaka va nga fanelanga ku va ni ku hlanganisiwa ka ku titwa hi mbilu hi nkarhi wa ku tsundzuxa. Nkarhi wa ku tsundzuxa i wa khombo hikuva vanhu va pfula mbilu eka un'wana ni un'wana, naswona swi olova ku hlanganisiwa hi mbilu, ngopfu ngopfu loko va ri swa rimbewu yo hambana. Loko mutsondzuxi a nga dyondzekanga, swi olova leswaku a hlanganisiwa swinene hi mbilu ni vanhu lava a va tsundzuxaka loko va ri swa rimbewu yo hambana, naswona va nga hela va wela eka xidyoho xa vukati bya mbilu. Wanuna a nga fanelanga ku hlanganisiwa hi mbilu ni un'wana handle ka nsati wakwe naswona leswi swi fanaka na wansati.
6. Mutsondzuxi u fanele ku tiyisisa leswaku loyi a tsundzuxiwaka a nga kumi ku rhula kumbe matimba ntsena loko a tsundzuxiwa hi yena, ngopfu ngopfu loko va ri swa rimbewu yo hambana. Hikwalaho mutsondzuxi u fanele ku kongomisa hi ku phindha-phindha loyi a tsundzuxiwaka eka Yesu Kreste, mutsondzuxi wa maqhinga hinkwawo. U fanele ku hundzisela hi vutlhari marito ya loyi a tsundzuxiwaka loko a ku: "Hi wena ntsena loyi a nga swi kotaka ku ndzi tsundzuxa kahle."
7. Mutsondzuxi ni loyi a tsundzuxiwaka a va fanelanga ku va vatshaneri va xikhongelo endzhaku ka nkarhi wa ku tsundzuxa loko va ri wanuna ni wansati. A swi amukeleki leswaku wansati a va ni mutswari wa xikhongelo wa wanuna loko a nga ri nuna wakwe kumbe munhu loyi va taka emudyohweni na yena. Kambe loko va ri vafana, a ku na nchumu wo biha loko va va vatshaneri va xikhongelo. Kambe swi hoxile leswaku vanhu va rimbewu yo

hambana va va vatshaneri va xikhongelo loko va nga tekiwile kumbe va nga se kongomela emudyohweni. Xikhongelo xi tisa vuxaka bya le kusuhi ni ku pfuleka ka mbilu, naswona xi endla leswaku vanhu va va xin'we emoyeni, naswona swi olova leswaku va va kusuhi hi miri. Hikwalaho, wanuna kumbe wansati loyi a nga ni nsati kumbe nuna u nga fanelanga ku va na vuxaka bya le kusuhi bya moya ni munhu wa rimbewu yo hambana. Xikhongelo lexi amukelekaka hi ku ya hi Bibele i ku munhu a khongela a ri yexe emisaveni ya risima na Hosi, kambe loko ku fanele ku va ni munhu loyi a khongelaka na yena nkarhi ni nkarhi, a fanele ku va nsati kumbe nuna wakwe, kumbe munhu wa rimbewu leri fanaka. Kutani ku fanele ku va ni mbilu yo tlula ngopfu, naswona hi kona ku nga va xikhongelo xa ntlawa kumbe xikhongelo xa ku fambisana na vakholwa van'wana.

DYO NDZO YA VAFAMBISI (1Timotiya 3:1-14)

Leyi i dyondzo ya vanhu lava nga eka vufambisi, ku nga khathariseki leswaku va vitaniwile eka mintirho ya ntlhanu ya vafundhisi kumbe va tirha tanihi vafambisi eka kereke, kumbe lava fambisaka hi ndlela yin'wana na yin'wana. Xikwembu xi ta hi avanyisa hi ku ya hi vutihlamuleri lebyi xi hi nyikeleke byona. Naswona swi le rivaleni leswaku lava nga ehenhla loko va ri eku fambiseni va ta kuma vuavanyisi lebyi tlakukeke ku tlula bya van'wana hinkwavo. I ntiyiso leswaku vafambisi va kuma tintswalo to tala hikwalaho ka vutihlamuleri lebyi va nga na byona, kambe loko va nga fambisi kahle, vuavanyisi bya vona byi ta va lebyi tlakukeke ku tlula bya van'wana.

Yesu Kreste i xikombiso lexinene swinene xa mufambisi la hetisekeke. I xikombiso lexi twala xa muxaka wa mufambisi loyi Xikwembu xi n'wi lavaka. Hi fanele hi tihlanganisa na Yena nkarhi hinkwawo hikuva hi fanele ku fana na Yena. Vakholwa lava kuleke va ta fana na Yena.

HI TA LANGUTA LESWI VUTSHAMEKI BYA MUFAMBISI BYI FANELEKE KU VA HSWOONA. MUFAMBISI U FANELE KU KULA EKA HINKWASWO LESWI HI TA TLHOMISA HASWONA.

1. **Vununa / Vun'wamuna:** Ku hambanisa munhu ni xiyimo xa yena ni ntirho wa yena, ku vona leswaku i muxaka wa munhu wa njhani loko a ri a ri yexe. Un'wana ni un'wana a nga ambala xikandza emahlweni ka vanhu kutani a izgisiwa a fana ni loyi a hanyaka kahle, kambe lexi nkoka eka Xikwembu i kamumela ka hina hi le xihundleni loko ku nga ri na munhu la hi vonaka. Xikombiso i ku hambanisa mudyondzisi ni ntirho wakwe ni tinyiko ta yena. Lexi endlaka nkoka i muxaka wa munhu loyi a nga ekaya kumbe loko a ri yexe. Xikwembu xi avanyisa mbilu. Xikwembu xi anakanya ngopfu leswaku u va yini ku tlula leswi u swi endlaka kumbe leswi u swi fikelelaka.
2. **Mahungu / Mlayeto:** Mufambisi wa Vukreste u fanele ku tiva Rito ra Xikwembu hi vuenti. U fanele ku ri tiva hi ku helela naswona a heta Bibele kan'we na kan'we. Loko a dyondzisa, u fanele ku dyondzisa ntiyiso lowu fambisanaka ni nkarhi lowu hi hanyaka ka wona, ku nga ri ku dyondzisa swilo leswi nga fambisaniki ni Ntwalanano Luntshwa. U fanele ku kota ku hlamusela Ntwalanano Luntshwa ni wa khale hi ndlela leyi fanelekaka, hi ku avanyisa Rito ra ntiyiso kahle (2 Timotiya 2:15), naswona a vulavula ntiyiso hi rirhandzu. U fanele ku kota ku avanyisa tidyondzo hi ku kongoma, a hambanisa exikarhi ka leti faneleke ni leti nga fanelangiki.
3. **Vutirheli:** Mihandzu ya moya yi fanele ku vonaka eka vutirheli bya yena. Loko a ri muprista kumbe muvangelisti kumbe a ri ni un'wana wa ntirho wa ntlhanu wa Yesu Kreste, ku fanele ku va ni ku humelela ka Moya Lowu Ngcwele ni tinhlaselo tin'wana ta Moya. U fanele ku tirhela hi Rito ni hi Moya. Naswona mihandzu yi fanele ku vonisiwa evutirhelini bya yena. Hi xikombiso: ku ponisiwa ka vanhu lava amukelaka Yesu Kreste, ku kula ka vona emoyeni ni ku pfuniwa ka vona hi tindlela to hambana-hambana, ku fana ni ku horisiwa, mikateko hambi yini. Mufambisi u fanele ku kumeka a humelela eka tinyiko leti a nyikiweke tona.
4. **Ku kula:** Mufambisi u fanele ku va la kuleke emoyeni, la kombisaka mihandzu ya Moya (Vagalatiya 5:22). A nga fanelanga ku va mwana, a nga fanelanga ku cinca-cinca kumbe ku va la pfumalaka ku tiyisela. Vanhu va fanele ku kota ku tshembha yena, u fanele ku va wanuna/wansati wa rito ra yena; loko a tshembisa ku endla nchumu, u fanele ku wu endla, loko a nga koti ku endla leswi a tshembiseke, u fanele ku byela vanhu lava a va tshembiseke hi nkarhi. Ku kula ku vonakala hi mihandzu ya Moya, ku nga ri hi tinyiko ta Moya.
5. **Ku tiyimela:** Mufambisi u fanele ku tiyimela evutirhelini lebyi Xikwembu xi n'wi nyikeleke byona naswona a nga pimanisi ni van'wana, kumbe ku lahlekeriwa hi ku kongomisa. A nga fanelanga ku pfumelela nchumu wu susa mahlo ya yena eka ntirho lowu Xikwembu xi n'wi nyikeleke.
6. **Ku titsongahata:** Mufambisi u fanele ku titsongahata eka Hosi naswona a va la titsongahataka emahlweni ka vanhu. La titsongahataka eka Hosi u ta titsongahata eka van'wana. U fanele ku tikhoma ehansi ka vufambisi lebyi

nga evuton'wini bya yena hi mbilu hinkwayo, ku nga ri ntsena emahlweni ka vanhu. A nga fanelanga ku tihlanganisa a anakanya leswaku u antswa ku tlula van'wana, kambe u fanele ku twisisa leswaku hinkwaswo swi endliwa hi tintswalo ta Xikwembu.

7. **Ku basa:** Mufambisi u fanele ku hanya hi ku basa emahlweni ka vanhu hinkwavo, lava tswariweke nakambe ni lava nga tswariwangiki nakambe. U fanele ku basa eka marito ni swiendlo. Loko a ri munhu la nga ni nakulorhi, u fanele ku veka mindzinganiso ni rimbewu yo hambana. Nakulorhi wakwe i yena loyi a faneleke ku va munghana wakwe lonkulu. Ku va ekusuhi swinene no heta nkarhi wo tala ni rimbewu ro hambana swi byala mbeu, naswona loko yi kula, vanhu vambirhi lava va ta hlanganisiwa hi mbilu, leswi nga endlaka leswaku va wela eka vukati bya mbilu, ku sungula hi ku karhata un'wana loko va hambanile, kutani va nga heli va hlanganisiwa hi miri. A nga fanelanga ku vula kumbe ku endla nchumu lowu a nga ta wu endla loko nakulorhi wakwe a ri kona hikuva sweswo swi kombisa ku pfumala ku tshembeka. Loko a nga si teka, u fanele ku hanya hi ku basa emahlweni ka vanhu hinkwavo, naswona a nga sandzisi vanhu. U fanele ku languta rimbewu ro hambana tanihi vamakwavo ni vasisi vakwe (1Timotiya 5:1-3). Endzhaku ka ku kuma loyi a nga ta teka, swi fanele ku tivisiwa van'wana leswaku va le ka vuxaka lebyi kongomelaka emudyohweni naswona va fanele ku hanya hi ku basa hinkwavo va swi vona.
8. **Rirhandzu ra mali:** Mufambisi u fanele ku va munhu la feke eka rirhandzu ra mali. Rirhandzu ra mali ri dlaya (1Timotiya 6:6-11). U fanele ku vona mali tanihi ndlela yo kurisa mfumo wa Xikwembu. A nga fanelanga ku endla ntirho wa Xikwembu hikwalaho ka rirhandzu ra mali kumbe hikwalaho ka leswi a nga ta swi kuma hi ku endla ntirho. U fanele ku tirhisa mali ku kurisa mfumo wa Xikwembu. U fanele ku twisisa leswaku Xikwembu i xona xi n'wi kurisaka hi mikateko. A nga fanelanga ku hatlisa swilo hi ku langutela ku tihundzula rikhongelo, kumbe ku tirhisa mali ya vutirheli hi ku tsandzekela.
9. U fanele ku nga kombisi ku hlawulela vanhu hi ku ya hi leswi va nga na swona. A nga fanelanga ku rhandza lava fuwe swinene a xisa swisiwana, kambe u fanele ku rhandza hinkwavo ni ku va tshamela hi ku ringana (Yakobo 2:1-14).
10. **Xikongomelo:** Mufambisi u fanele ku endla swilo hikwalaho ka ku tirhela Xikwembu, ku nga ri hikuva a lava ku voniwa hi vanhu. U fanele ku fa eka ku dzunisiwa hi vanhu, kambe a lava ku amukeriwa hi Xikwembu (Yohane 7:18). A nga fanelanga ku navela ku tirheriwa, kambe a tsaka hi ku tirhela (Matewu 18:1). A nga fanelanga ku lava ku komba leswi a nga swi kotaka, kambe a endla ntsena loko swi laveka.
11. **Tindlela:** Mufambisi u fanele ku tirhisa tindlela leti fanelekaka loko a endla swilo. A nga fanelanga ku va la kanganyisaka hi marito kumbe hi swiendlo. U fanele ku va la olovaka naswona a nga vulavuli marito lama nga fanelangiki. Hambi kuri ku laya, swi fanele ku va hi tlhombo ni ku titsongahata. A nga fanelanga ku va la nonon'hweraka kumbe ku va la tikarhataka, kumbe la teleke mbhonghwana. A nga fanelanga ku avanyisa hi ku luma Rito ra Xikwembu.
12. **Matimba ya ntiyiso:** Vafambisi va fanele ku va ni mbilu yo olova eka vanhu hinkwavo, lava ponisiweke ni lava nga ponisiwangiki. A nga fanelanga ku hlundzuka hi ku hatlisa. U fanele ku olova ku fikeleriwa. U fanele ku tihlanganisa ni vanhu lava boxiwaka tanihi lavatsongo. A nga fanelanga ku va la hlundzuka ngopfu kumbe ku vulavula ni vanhu hi ku va sandza. U fanele ku amukela vanhu hi ku olova ni ku suhlekela. U fanele ku endla leswinene eka van'wana ni ku vulavula kahle hi van'wana. U fanele ku kota ku hlayisa ngheno. U fanele ku hatlisa ku rivalela ni ku nonon'hwa eku avanyiseni.
13. **Matimba / Vuhosi:** Vafambisi va fanele ku tirhisa matimba ya vona kahle eka van'wana hi rirhandzu. A va fanelanga ku rhuma swidela eka van'wana (Varhoma 12:14) (lava rhumaka swidela va ti veka ekaya ra vavabyi, hikuva madimona i wona ma hetisaka swidela leswi vulavuriweke hi vanhu, va ponisiwile kumbe va nga ponisiwangiki; ku rhuma swidela ku hambanile ni ku avanyisa. Xikwembu xi endla vuavanyisi, kambe Sathana i yena a hetisaka swidela). U fanele ku laya hi ku tiehlela kambe hi tlhombo ni ku titsongahata. U fanele ku kombisa tlhombo eka vanhu lava nga kule ngopfu ku tlula yena hambi ku ri loko a va lulamisa laha va hoxe ku biha. A nga fanelanga ku pfumelela vubihi kumbe ku pfumaleka ka tidyondzo ku nghena evutirhelini bya Xikwembu. U fanele ku tirhisa matimba ya yena hikuva swi laveka, naswona a nga chavi nchumu, ngopfu-ngopfu vanhu.
14. **Vukati:** Vukati bya yena byi fanele ku kombisa xifaniso xa Kreste ni kereke. U fanele ku khathalela ndyangu wakwe. Ku fanele ku va ni ku tiyimela ekaya, naswona vana va fanele ku kurisiwa hi ku chava ni ku xixima Hosi. Ku landza ku ya hi milawu ya Xikwembu, ndyangu wu fanele ku fambisiwa hi ndlela leyi fanaka: Xikwembu i xona swo sungula, kutani ndyangu, kutani vutirheli. A va fanelanga ku veka vutirheli emahlweni ka ndyangu (1Timotiya 3:4-6). Ndyangu a wu fanelanga ku wa hikwalaho ka ku pfumaleka ku khathalela ku kongomisa ntirho wa Xikwembu. U fanele ku avela nkarhi hi vutlhari.

15. **Marito yakwe:** Vafambisi a va fanelanga ku sandzisisa vafundhisi van'wana, ngopfu-ngopfu lava va nga va twisisiki, kambe va fanele ku lava ku twisisa ku sungula ni ku nga xaxamulani. A va fanelanga ku va vandzisi kumbe ku va sandza.
16. **Ku tirhisa tinyiko ni matimba ya Xikwembu kahle:** Vafambisi va fanele ku tiva leswaku tinyiko ti nga tirha hambi loko mbilu a yi ri kahle. Ku tirhisa tinyiko ni ku humelela ka matimba ya le tilweni a swi vuli leswaku mufambisi u le ku hanyeni kahle ni Xikwembu. Tinyiko ti nga tirha hambi loko mianakanyo ya yena yi nga ri kahle. Kambe Xikwembu xi tisela vanhu va muxaka wolowo vuavanyisi. Mufambisi u fanele ku tirhisa tinyiko ku antswisa vutomi bya vanhu. Xikombiso i loko Muxe a ba lulanguti loko Xikwembu xi n'wi byele ku vulavula na rona leswaku ku huma mati eka rona; u ri bile, ku humelela muxaka wa singita lowukulu wa mati lama humaka eribyeni, kambe Xikwembu a xi tsakeranga Muxe hikuva xi n'wi byele ku vulavula ni ribye, ku nga ri ku ri ba. Leswi swi kombisa leswaku mukholwa a nga endla singita kumbe a tirhisa tinyiko a ha ri exikarhi ka swona hambileswi Xikwembu xi nga tsakeriki vutomi bya yena. Mufambisi u fanele ku vekisa vumunhu emahlweni ka tinyiko.

HI TA SWI LANGUTA SWIKOMBISO SWA VAFAMBISI LAVA A VA RI VAFAMBISI NI LAVA A VA NGA RI VAFAMBISI EKA BIBELE, HI DYONDZA EKA VUTSONI BYA VONA.

Bibele yi hlakisa leswaku swilo leswi swi tsariwe leswaku swi va swikombiso leswi hi faneleke ku dyondza eka swona. Naswona laha ndzi tsalela vafambisi hinkwavo ni vakholwa hikuva leswi swi hi khumba hinkwerhu, ku nga khathariseki leswaku hi le vufambiseni kumbe a hi le kona.

Adamu: Adamu u hluvukile Xikwembu hikwalaho ka nsati wakwe (Genesa 3:6). Vafambisi van'wana va onha milawu ya Xikwembu hikwalaho ka matimba ya vanhu lava nga kusuhi na vona. Mukholwa u fanele ku khoma milawu ya Xikwembu hambileswi swi nga tisa ku pfumala ku twanana kumbe ku hambana ni vanhu.

Abrahama: Abrahama u ringete ku hetisa xitshembiso xa Xikwembu hi matimba ya nyama hikuva a anakanya leswaku swi tekela nkarhi ku humelela, leswi u swi endleke ehansi ka matimba ya nsati wakwe, Saraya (Genesa 16:1-5). Van'wana va ringeta ku hetisa switshembiso swa Xikwembu hi matimba ya vona loko va anakanya leswaku swi tekela nkarhi ku humelela, minkarhi yin'wana hikwalaho ka matimba ya vanhu van'wana kumbe ku nyikiwa switsundzuxo leswo biha hi vanhu van'wana. Ku endla leswi ku va yisa ku pfumalekeni ni ku twa ku tsanile. Hikwalaho, mukholwa u fanele ku rindza nkarhi wa Xikwembu leswaku xi endla swilo naswona a nga heli mbilu eku rindzeni, kambe a wisa hi ripfumelo a tiyisisa ni ku hetiseka leswaku Xikwembu xi tshembekile naswona xi ta hetisa leswi xi tshembiseke swona.

Esawu: U hundzisile mfanelo ya yena ya ndyangu tanihi wa mativula hikwalaho ka swakudya naswona endzhaku u tikhunguvanyile (Genesa 25:29-34). Vakholwa van'wana va nga hundzisa xipano xa vona lexi va nga na xona na Xikwembu lexi fambelanaka ni vutomi lebyi nga heriki hikwalaho ka xidyoho xa nkarhi lowu nga hundziki. Mukholwa u fanele ku khoma Xikwembu hi matimba exikarhi ka swilingo ni miringo, a tshama a tshembekile eka lexi Xikwembu xi nga xona ni leswi xi vekeke evuton'wini bya yena.

Samisoni: Xikwembu xi n'wi vekele matimba lamakulu, naswona a ri ni ntamu wo ponisa Vaisrayele eka valala va vona, kambe hikwalaho ka ku pfumaleka ku tikhoma ni ku navela ka nyama, a nga hetisisanga makungu ya Xikwembu evuton'wini byakwe, naswona matimba lawa a nga na wona ma lahlekile (Vaavanyisi 13-17). Van'wana va ni tinyiko ni ku totiwa hi Xikwembu leswaku va hetisisa ntirho lowukulu lowu rhwalaka vutihlamuleri lebyikulu lebyi nga ta tisa leswinene evuton'wini bya van'wana, kambe hikwalaho ka ku pfumaleka ku tikhoma ni vukarhani bya nyama, a va koti ku hetisisa leswi va vitaniweke ku swi endla naswona va hetelela va lahlekeriwa kumbe ku rhelerisiwa eka nkarhi wa vuhosi. La vitaniweke ni la totiweke hi Xikwembu u fanele ku titsongahata loko a lemuka vutihlamuleri lebyi Hosi yi n'wi vekeleke byona. U fanele ku susa xidyoho hinkwaxo evuton'wini bya yena ni ku tinyiketela swinene eka Xikwembu.

Muxe: Muxe u ringete ku endla ntirho wa Xikwembu a nga si dyondzisiwa, a nga si pfuniwa naswona a nga si totiwa hi Xikwembu leswaku a nghena evutirhelini lebyi (Eksoda 2:11-16). A a twa ku vitaniwa ka yena endzeni ka yena leswaku u fanele ku ntshunxa Vaisrayele eGibita ni le khumbini ra yona, kambe nkarhi wa Xikwembu a wu nga si fika. U ringete ku ntshunxa Muisrayele eka khumba ra MuGibita kambe hi khombo a dlaya MuGibita kutani a baleka endzhaku ka sweswo. Endzhaku ka ku dyondzisiwa hi Xikwembu hilaha ku tekeke malembe ya 40, u kote ku ntshunxa Vaisrayele eGibita hi ku

humelela swinene; Bibele yi n'wi vitana munhu la titsongahataka swinene emisaveni hinkwayo, hikuva ku dyondzisiwa hi Xikwembu ku titsongahata munhu ni ku susa vubihi ni ku titlakusa eka yena. Vakholwa van'wana va ringeta ku hetisisa makungu ya Xikwembu va nga dyondzisiwanga kumbe va nga pfuniwangiki hi Xikwembu, kumbe va nga nyikiwangi tintswalo ta ku endla ntirho wolowo. U ta kuma leswaku minkarhi yo tala va endla swiphiqo swi tika swinene ku tlula ku olova, naswona va ti veka ematihlweni ya khombo. Hikwalaho mukholwa a nga fanelanga ku hatlisa ku endla swilo; hambileswi va hakeriweke vuprofeta leswaku va ta endla leswi kumbe leswi. Va fanele ku dyondza ku famba hi nkarhi wa Xikwembu ni ku amukela ku dyondzisiwa ka vona. (Hlaya hi ku dyondzisiwa hi Xikwembu eka dyondzo ya ku hetisisa vudyoho bya wena bya le tilweni)

Muxe: Muxe u avanyisane na Xikwembu loko Xikwembu xi n'wi vitanile xi n'wi nyika ntirho wo ntshunxa Vaisrayele eka VaeGibita. U langutile swihoxo ni ku tsana ka yena (Eksoda 3:11, 4:10, 13). Vakholwa van'wana va titwa ngopfu hi swihoxo swa vona ni ku tsana ka vona loko Xikwembu xi nyika ntirho wo karhi. Mukholwa u fanele ku twisisa leswaku loko Xikwembu xi n'wi nyika vutihlamuleri lebyi nga karhi, xi ta n'wi nyika matimba ni vutlhari byo byi hetisisa. A nga fanelanga ku avanyisana na Xikwembu, kambe a amukela hi ku titsongahata.

Muxe: Muxe a nga kotanga ku nghena Kanana hikwalaho ka ku hlundzuka lokukulu loku a nga kotiki ku tikhoma ha kona loku n'wi endleke ku tinghenisela eka Xikwembu hi ku ba ribye ku ri lawa a xi n'wi byele ku vulavurisana na rona (Tinhlayo 20:1-13). U hlundzuke huvo ya Vaisrayele hikwalaho ka ku pfumala ripfumelo ka vona. Vafambisi van'wana va chavelana ni huvo ya vona kumbe vanhu lava va va fambisaka loko va vona onge va teka nkarhi ku kula, ku twisisa kumbe ku tshika misava ni xidyoho endzhaku. Vafambisi lava nga na vutihlamuleri va fanele ku tiyisela eka vanhu lava va va fambisaka. A va fanelanga ku vulavula hi vona hi ndlela leyi nga kongomiwangiki kumbe ku chava swinene exikarhi ka vanhu, kumbe ku va endla swilo leswi va hoxisaka hi ku va tsongahata. Va fanele ku va lulamisa hi rirhandzu ni ku va tiyisela.

Yoxuwa: Yoxuwa a ri mufambisi la tiyeke swinene; kambe hi ntiyiso hi yena loyi a kombiseke ku fuma ka Xikwembu hinkwayo ku tlula munhu un'wana ni un'wana eIsrayele a nga si fika Yesu. Kambe loko a file, Israyele u endle swikwembu swin'wana, va hundzukile endleleni hikuva Yoxuwa a nga dyondzisanga munhu kumbe vanhu lava a ta ya emahlweni ni ntirho wa yena a nga si fa, hilaha Muxe a endleke na yena (Vaavanyisi 2:8-14). Vafambisi van'wana a va dyondzisi vanhu leswaku va endla leswi va swi endlaka hikuva va chava leswaku mavito ya vona a ya ta ha tiviwi tanihi loko a ma tiviwa, kumbe leswaku vanhu van'wana va ta kuma ku ringanela na vona. Leyi i tihungwana ni mavunwa ya Sathana hikuva Xikwembu xi ta ku tlakusa minkarhi hinkwayo loko u tlakusa van'wana. Hi ntiyiso hi nga ri na vutihlamuleri byo tlakusa mavito ya hina, kambe mavito ya Kreste. Mufambisi u fanele ku dyondzisa van'wana ni ku va nghenisa leswi a nga na swona leswaku mfumo wa Xikwembu wu kula hi ku hatlisa ni hi matimba. Va fanele ku tiva leswaku Xikwembu xi va tshemba hi vutomi bya van'wana leswaku va va pfuna ku fika eka vudyoho bya vona, ku nga ri ku va lawula, ku va khumba, ku va fularhela kumbe ku hanya hi vona.

Va fanele ku va endla va tlhela va va vafundhisiwa va Yesu Kreste, ku nga ri vafundhisiwa va vona. Loko va fanele ku humesa munhu a sungula vutirheli byakwe, va fanele ku endla sweswo hi ku tsaka, va titwa va xiximiwile hi Xikwembu hileswi xi va tshembeke hi vutomi ni vudyoho bya n'wana wa xona, hi ku va nyika vutihlamuleri byo n'wi pfuna ku fika laha Xikwembu xi lavaka a fika kona. Yesu Kreste u te a nga tanga leswaku a tirheriwa, kambe u tile ku tirhela van'wana ni ku nyikela vutomi bya yena hikwalaho ka vona. Vafambisi va fanele ku tirhela van'wana ni ku lava leswinene eka vona. Hi marito man'wana, va fanele ku lava ku hluvukisa van'wana hi tindlela hinkwaswo.

Davhida: Davhida u hambete na Xikwembu hi ku titsongahata ni ku tinyiketela a nga si kuma rifuwo lerikulu ni xiyimo. Kambe loko a kule a tlakusa, u pfumerile leswaku ku hlanganyela ka yena na Hosi swi kombisa ku pfumaleka eka yena, kutani a wela eka xidyoho xa vukati ni ku dlaya (2 Samuwele 11:1-27). Vakholwa van'wana va pfumela ku pfumala ku hlanganyela na Hosi loko va sungula ku famba eTshaloni ta mikateko, ku kurisiwa ni rifuwo. Vakholwa va fanele ku tshama va tshembekile eka Xikwembu, va titsongahata ni ku hlayisa vutomi bya ku tinyiketela hi vuenti ntsena, ku nga khathariseki leswi va nga na swona kumbe ndlela leyi va kurisiweke ha yona evuton'wini.

Gehazi na **Yudasi Iskariyoti**: Lava va lahlekeriwe hi vutihlamuleri lebyi Xikwembu xi va tshembeke byona hikwalaho ka rirhandzu ra mali ni rifuwo
(2 Tihosi 5:15-27, Matewu 27:1-6). Ku ni vakholwa van'wana lava rhandza rifuwo ntsena naswona va vonaka ntirho wa

Xikwembu tanihi ndlela yo va lava fuweke, vanhu va muxaka lowu a va nge fambi ngopfu na Xikwembu (Matewu 6:24). Mukholwa a nga fanelanga ku rhandza mali, kambe a fanele ku tirhisa mali ku aka mfumo wa Xikwembu.

Petro: U ala Yesu Kreste hikwalaho ka ku chava vanhu (Matewu 26:69-75). Van'wana va tumbeta ntiyiso leswaku va ponisiwile loko va ri exikarhi ka ntlawa wo karhi wa vanhu. Mukholwa u fanele ku yimela Yesu hi mbilu yo tiya ಮುಂದೆ ka swiyimo hinkwaswo (Matewu 10:32-34).

Petro: U famba ehenhla ka mati kahle hi ripfumelo, kambe u chavisekile loko a twa mimoya yi felela ni ku vona magege hi mahlo ya nyama (Matewu 14:22-34). Ku ni vakholwa van'wana lava fambaka hi ripfumelo, kambe ku chava ku nghena ka vona kutani va sungula ku famba hi leswi va swi vonaka loko va hlangana ni swiyimo swa ripfumelo. Vakholwa va fanele ku lwa nyimpi ya ripfumelo loko va hlangana ni swiyimo swo hambana-hambana naswona va hlayisa ripfumelo ra vona ni ku vula ka rona exikarhi ka swiyimo hinkwaswo. A va fanelanga ku languta swilo hi mahlo ya nyama kambe va fanele ku tiyisisa hi ripfumelo ni ku veka rito ra rona hi ku tiyisela.

Tomasi: U solile loko a byeriwile leswaku Yesu u pfuxile eka vafi naswona a lava ku n'wi vona hi yexe a nga si pfumela (Yohane 20:24-30). Van'wana a va pfumeli leswaku Xikwembu xi nga endla swihinga swo karhi ku nga ri loko va swi vona swi endleka, kumbe a va pfumeli leswaku mintirho yin'wana ya Xikwembu i ya ntiyiso ku nga ri loko yi endleka eka vona. Mukholwa u fanele ku famba hi ripfumelo leri heleleke na Xikwembu handle ka ku kanakana exikarhi. U fanele ku pfumela Rito ra Xikwembu hi ku helela.

Eli: Eli a ri muprista lonkulu wa Xikwembu kambe a nga lulamisanga vana va yena lava a va ri vaprista tanihi leswi vutomi bya vona a byi nga basanga hambileswi va nyikiweke ntirho wa Hosi. Eku heteleleni, Xikwembu xi n'wi susile eka vutirheli bya vuhosi na lava va humaka eka yena hinkwavo (1 Samuwele 2:12-18, 27-36). Vafambisi van'wana a va lulamisanga lava va ri ehansi ka vona, a va va lulamisanga loko va endla swihoxo, hikwalaho ka sweswo, Xikwembu xi ta va avanyisa hikuva a va tshembekanga evutihlamulerini. Mufambisi u fanele ku lulamisa ni ku cinceka loko swi laveka; lava lava lavaka ku lulamisiwa hi matimba va fanele ku lulamisiwa hi matimba kwaye lava lavaka ku lulamisiwa hi ku olova va lulamiseka hi ku olova. A nga fanelanga ku chava ku tirhisa matimba lawa Xikwembu xi n'wi nyikeke.

Vana va **Aroni**: Vana va Aroni va dlayiwe hi Ndzilo wa Hosi loko va hetisile ku sungula ndzilo lowu Xikwembu xi nga wu pfumelangiki (Levhitika 10:1-4). Vakholwa van'wana va rhandza ku tirhela Xikwembu kambe va pfumala vutivi bya ndlela yo tirhela Xikwembu, kutani va onha swilo loko va dyondzisa kumbe va ringeta ku tirhela. Mukholwa u fanele ku dyondzisiwa swinene eka tindlela ni Rito ra Xikwembu, naswona a tirhela Xikwembu hi vutivi byo lulama. I vutihlamuleri bya vona ku kuma vutivi.

Gidyoni: Xikwembu xi n'wi tirhise ku ntshunxa Israyele eka valala va yona, kambe endzhaku ka sweswo u rhandza ku xiximiwa, u tiye-tiyisile ngopfu hi yena ku tlula mpimo lowu fanelekaka, hambileswi a ku ri Xikwembu lexi n'wi tlakusiseke. Vafambisi van'wana va rhandza ku xiximiwa ngopfu hi vanhu. Hi marito man'wana va lava ku amukeriwa ngopfu ku tlula mpimo. Van'wana va hetelela va anakanya leswaku i vona vafambisi exikarhi ka Xikwembu ni vanhu, kumbe va endla leswaku vanhu va khongela Xikwembu xa vona, van'wana va endla leswaku va va swikwembu swa vanhu van'wana (Vaavanyisi 8:24-28).

Loko Xikwembu xi tirhisa mufambisi hi matimba kumbe xi n'wi tirhisa ku tisa ku cinca evuton'wini bya vanhu, a nga fanelanga ku rhandza ku xiximiwa ngopfu kutani a lava ku xiximiwa tanihi Xikwembu. U fanele ku tshama a titsongahata ni ku tiva leswaku hinkwaswo swi humelela hikwalaho ka tintswalo ta Xikwembu.
Van'wana va rhandza ku holeleriwa ntirho hinkwawo lowu va wu endlaka ku fana na Gehazi **ni van'wana eka Bibele.** Yesu **u te loko hi heta ntirho wo karhi, a hi fanelanga ku lava hakelo hikuva hi endle leswi hi faneleke ku swi endla. Van'wana va rhandza leswaku ntirho hinkwawo wa vona wu vonaka kumbe wu tiviwa hikuva va vulavula ngopfu hi vona lava,** Yesu **a a khongela hi xihundla minkarhi yin'wana hikuva a nga lavi ku tiviwa ngopfu, kambe a a susumetiwa hi rirhandzu ra Xikwembu.**
Van'wana a va tilunghekisi ku endla ntirho wa Xikwembu hilaha va faneleke ku endla hakona ku fikela loko va fa ehlangwini ku fana ni mhandzulelo wo sungula wa Vaisrayele**. Loko Xikwembu xi ku nyika ntirho, tilunghekisa hi tindlela hinkwato.**

Tiyisisa leswaku loko u hlaya Bibele, u hlaya hi van'wana lava, lava hambeke na Xikwembu, dyondza eka vona leswaku u nga heteleli u phindha swihoxo swa vona.

SWIENDLO SWO BIHA SWO HLWERISA
Sweswi, a hi languteni vanhu van'wana eka Bibele lava hlangane ni swiyimo swo biha swinene evuton'wini bya vona kambe va humile va hlula.

Abrahama: Loko Xikwembu xi vitanile **Abrahama**, a a ri ni malembe ya 75 naswona a nga ri na vana, kasi nsati wakwe a ri ni malembe ya 65. Hi ripfumelo leri kombisiweke hi mionhuhato, swivulavulelo, ku tiyisela ni ku dzunisa, **Abrahama** u amukele n'wana. Leswi swi kombisa leswaku loko hi kongomisa mahlo eka leswi Xikwembu xi vulaka swona ni ku xi dzunisa, hi nga languti swiyimo swa hina swo tika, hi ta vona switshembiso swa xona swi hetiseka ni rito ra xona ri humelela evuton'wini bya hina. Loko hi rindzele switshembiso swa Xikwembu, hi fanele ku va ni ku tiyisela ni ku kombisa ntsako ni ku dzunisa, ku nga ri ku karhateka, ku vilela ni ku d complain-a (Vaheveru 6:12).

Davhida: Hosi **Davhida** ni vanhu vakwe va tlherile ekaya va kuma mindyangu ya vona yi yuriwile hi ku teka vukhamba naswona ti yindlu ta vona ti hisiwile. Va tsonge ni vana ni vasati va vona. Vanhu volavo va rihleke ku fikela loko va nga ha koti ku rila, kutani va sungula ku hembeta **Davhida** hikwalaho ka leswi humeleke. Kambe **Davhida** u hlawule ku tshemba Xikwembu naswona u tsundzuke lomu Xikwembu xi n'wi humeseleke kona. U sungule ku rhema swilo hinkwaswo leswinene leswi Xikwembu xi n'wi endleke swona khale. U hetelele a hlawule ku dzunisa Xikwembu hambi a ri exikarhi ka swiphiqo. Endzhaku u vutise Xikwembu leswaku a hamba a ya lwa ku kuma mindyangu ya vona ni swilo swa vona. Xikwembu xi n'wi hlamurile xi n'wi byele leswaku a ya empini a ya kuma hinkwaswo leswi va swi lahlekeriweke. Va hlongorise nala va tlhela va kuma hinkwaswo leswi va swi lahlekeriweke. A ku nga ri na munhu hambi xin'wana xo lahleka. Leswi swi hi dyondzisa leswaku exikarhi ka nkarhi wo tika, hi fanele ku tsundzuka mpfuno wa Xikwembu enkarhini wa hina lowu hundzeke, hi xi nkhensa ni ku xi rhema hikwalaho ka hinkwaswo leswi xi hi endleleke swona, kutani hi tshemba ku kongomisa ka xona. Ku d complain-a ni ku titwelerisa swi nga hi sivela ku kuma ku hlamala loku hi fanelekaka.

Yosefa: Xikwembu xi nyikele **Yosefa** mionhuhato ya ku va mufumi, kambe vamakwavo va n'wi xavisele vuhlongeni eGibita. U hetelele a ri ejele hikwalaho ka swivangelo leswi nga riki ntiyiso. Hambiswiritano, **Yosefa** u tshamile a tshembekile naswona a ri ni mianakanyo leyinene hambi loko a ri ejele naswona leswi swi n'wi yise ekutswariweni ni ku tlakuka hi ku hatlisa. Leswi swi hi dyondzisa leswaku hambi loko hi ri exikarhi ka swiyimo swo tika, hi nga fanelanga ku hembeta Xikwembu, kambe hi tshama hi ri ni mianakanyo leyinene eka xona. Hi fanele ku tshama hi ri na moya wo dzunisa ni ku xixima hambi loko hi ri exikarhi ka nkarhi lowu fifeke. Xi ta cinca xiyimo xa hina hi ndlela leyinene hi nkarhi lowu faneleke naswona xi ta endla leswaku swilo hinkwaswo swi tirhela leswinene evuton'wini bya hina.

Hosi Estere: Vanhu va Israyele va hlangane ni rifu hikwalaho ka xileriso xa hosi lexi endliweke hi vutlhuvukisi bya **Hamani**, nala wa Vayuda. Kambe hikwalaho ka xikhongelo ni ku titsona swakudya, xiyimo xi hundzukile xi ya eka xinene. Leswi swi kombisa leswaku ku nga khathariseki leswaku swilo swi tika ku fikela kwihi, xikhongelo ni ku titsona swakudya swi nga tisa ku cinca ka moya ni ku tisa vuyelo lebyinene.

Hosi Yoxafati ni **Israyele:** Hi nkarhi wa yena, Israyele u hlaseriwile hi valala lava nga ni matimba. Ndhzawu yi tivile leswaku a va nge koti ku hlula hi matimba ya vona. Xikwembu xi va byele leswaku va veka vatsari va tinsimu ni vaxandzuki va ku dzunisa emahlweni ka lembe ra nyimpi. Loko va sungula ku yimbelela, nala a sungula ku dlayana hi wihi hi wihi naswona sweswo swi tise ku hlula loku oloveke eka Israyele. Hilaha ku fanaka, **Paule** na **Silase** va ponisile ku pfaleriwa ejele hikwalaho ka ku dzunisa ni ku gandzela nkarhi wa vona wa tengahati. Leswi swi kombisa leswaku ku nga khathariseki leswi humeleleke, ku dzunisa Xikwembu hi ku nga languti xiyimo swi nga tisa ku cinca lokunene evuton'wini bya hina.

Davhida na **Sawule: Sawule** u nga yingisanga Xikwembu loko a nga lovisanga swiharhi hinkwaswo hilaha Xikwembu xi n'wi leriseke. Loko a langutiwile, a nga titsongahati kutani a lahlekeriwa hi vuhosi bya yena. **Davhida**, hi tlhelo rin'wana, u endle xidyoho lexikulu hi ku teka nsati wa un'wana ni ku endla leswaku nuna wa yena a lovisiwa enyimpini. Loko Xikwembu xi n'wi langutile, u titele, a tisola naswona a kombisa ku tsongahata ni ku titema ka mbilu. Hikwalaho ka sweswo, Xikwembu xi n'wi rivalerile naswona xi nga n'wi susanga esihlalweni sa vuhosi kumbe ku herisa vudyoho bya yena lebyi a tivekeleriweke. Hambileswi **Davhida** a hlangane ni mindzingo hikwalaho ka xidyoho, u tshame a ri exikarhi

ka makungu ya Xikwembu ya vuprofeta evuton'wini bya yena. Leswi swi hi dyondzisa leswaku ku titsongahata, ku titema ka mbilu ni ku tisola swi tisa ku rivaleriwa hi Xikwembu ni ku lesula swilo.

Hosi Manase: Hosi Manase a ri hosi yo biha swinene eka Bibele. U endlile ku dlaya ko tala, a tirha mintirho ya vuhunguki ni ku gandzela swikwembu swa mavunwa. U endle swilo swo tala leswi Xikwembu xi nga swi tsakeliki. Eku heteleleni, u khomiwile a yisiwa ehenhla ka tiko ra yena. Loko a ri ekhotsweni, u titsongahatile emahlweni ka Xikwembu hi ntiyiso a tisola hi swidyoho swa yena. U kombise Xikwembu ku titema ka mbilu ni ku titsongahata. Hikwalaho ka ku titsongahata ka yena, Xikwembu xi n'wi rivalerile naswona xi n'wi vuyerisile etikweni ra yena ni esihlalweni sa yena. Kutani **Manase** u tive leswaku **Yehovha** hi Xikwembu xa ntiyiso, naswona u hapharile swikwembu hinkwaswo leswi a swi ake ni tempelo ta swona. Rungula leri ri hi kombisa nkoka wa ku titsongahata ni ku titema emahlweni ka Xikwembu ni ku lava ku rivaleriwa hi mbilu ya ntiyiso. Loko hi hundzukela ekule ni swilo swo biha hi mbilu ya ntiyiso, ku nga ri nchumu lowu nga hi hambanisaka ni Xikwembu; xi ta hi rivalela xi tlhela xi hi avelisa ekusuhi ni xona. Xi tlhela xi pfuxa vutomi bya hina ni ku vuyetela leswi hi swi lahlekeriweke hikwalaho ka ku nga yingisi.

Yobo: Yobo u hlangane ni ku vava lokukulu ni ku wa emahlweni ka nkarhi wo karhi kambe a nga hembeti Xikwembu kumbe ku xi hehla hi ku endla leswo biha. Eku heteleleni, u horisiwe naswona u amukele ku hoxeriwa ka haxara ka leswi a swi lahlekeriweke. U heve ku vava exikarhi ka malembe ya kwalomu ka 9 ku ya eka 2 emahlweni, kambe a hanya malembe ya 140 endzhaku ka sweswo hi mpfuno, ku rhula ni rifuwo. Leswi swi hi dyondzisa leswaku hambi loko hi hlangane ni swiyimo swo tika, a hi fanelanga ku vona Xikwembu tanihi nala wa hina. Hi fanele ku tshama ekusuhi na xona, hambi loko hi nga twisisi leswi humelelaka. Ku laveka ku lava ku twisisa ni vutlhari hi ku titsongahata loko hi hlangana ni swiyimo swo tano naswona hi fanele ku tshama hi nkhensa Xikwembu minkarhi hinkwayo hi ku tiva leswaku xi tirhela leswinene etimbilwini ta hina hikuva xi hi rhandza.

Daniyele, Shadraki, Meshaki na Abedenego
Vanhu lava va ponile ekalichinini ra ndzilo ni ekheleni ra tinghala hikuva va hlayise ripfumelo ra vona eka Xikwembu, hambi vutomi bya vona a byi ri ekhombyeni. Na hina hi fanele ku tshemba Xikwembu ku nga khathariseki swiyimo leswi hi hlanganyaka na swona naswona hi tshama hi ri ni ku dzunisa ni ku vula leswinene hi ripfumelo.

RIPFUMELO EKA XIKATSA
Ku famba ni Xikwembu swi nga tisa ntsako loko Xi hi vitana kumbe loko Xi hi nyika ntirho kumbe mionhuhato. Mionhuhato leyi ni xikongomelo swi hi tsakisa loko hi nga ha anakanya hi swona ni loko hi vona mianakanyo ya Xikwembu leyinene hi hina.

Kambe xiphiqo lexikulu xi tele enkarhini wa le xikarhi, u nga si vona switshembiso swa Xikwembu swi hetiseka. Yi lava ripfumelo lerikulu hi nkarhi wo tano loko hi nga twisisi leswaku swilo swi ta humelela njhani ku hi yisa eka vudyoho bya vuprofeta lebyi Xikwembu xi hi tshembiseke. Hi xikombiso, Xikwembu xi vitanile **Davhida** loko a ha ri mulisa xinkunzi xi hlawula yena leswaku a va hosi. Endzhaku ka loko **Davhida** a hlule **Goliyati**, u fanele a balekela **Sawule** naswona u hlangane ni swiphiqo swo tala, ku katsa ni ku lahlekeriwa hi kaya ni ndyangu. A swi vonakali onge swilo swi famba emahlweni ku ya eka makungu ya Xikwembu ya vutomi bya yena. Hambileswi a hlangane ni swiphiqo leswi, **Davhida** u hlayisile ripfumelo ra yena hi swivulavulelo, ku dzunisa ni mianakanyo leyinene, hambi loko a nga twisisi leswi a humelelaka. Leswi leswi endlekeke **Yosefa** ni van'wana vo tala eka Bibele.

Dyondzo leyi yi tirha eka hina na hina. Loko hi famba hi ku rhandza ka Xikwembu naswona hi nga voni switshembiso swa xona swi humelela, hi fanele ku tiyisela, hi hlayisa ripfumelo ra hina naswona hi tshama hi ri ni mianakanyo leyinene eka Xikwembu, hi pfumela leswaku Xi ta hetisa switshembiso swa xona hi nkarhi lowu faneleke.

DYO NDZO YA LAVA VITANIWEKE EKA MINTIRHO YA NTLHANU YA VAFUNDHISI (Vaefesa 4:11-17)
Vakholwa lava vitaniweke eka ntirho wa ntlhanu (Vaapostola, Vaprofeta, Vavangelisti, Vaprista ni Vafundhisi) va fanele ku tiva ni ku endla leswi landzelaka:

1. Xikwembu xi ku nyike nyiko leyi leswaku u dyondzisa vakholwa ntirho wa Xikwembu. Hi marito man'wana, ku kurisa vakholwa evuton'wini bya ripfumelo ku fikela loko va famba hi ku helela ka vukona bya vona bya ku va vana va Kreste, kutani va hetisisa ntirho wa vona emfun'weni wa Xikwembu. Vafundhisi va ntlhanu a va

fanelanga ku fularhela vakholwa van'wana, ku va dyohotisa kumbe ku va vona tanihi malandza ya vona yo humelerisa. **Yesu Kreste** u ku nyikele xifuwo lexi leswaku u tiyisisa leswaku vakholwa van'wana va hetisekile eka makungu ya Xikwembu ya vutomi bya vona. Vafundhisi va ntlhanu va fanele ku va ni mbilu ya mutirheli, ku nga ri ku lava ku tirheriwa.

2. Va fanele ku tirha nkarhi hinkwawo eku andziseni vutivi bya vona bya Rito ni tindlela ta Xikwembu.
3. Va fanele ku pfuxeta tinyiko to hambana, timfanelo ni miviko ya vakholwa naswona va va nyika nkarhi wo tirhela na swona.
4. Va fanele ku hundzula vanhu va va vafundhisiwa va **Yesu**, ku nga ri vafundhisiwa va vona, hi marito man'wana va fanele ku endlaka xikombiso xa Yesu evuton'wini bya vanhu lava va va fambisaka (Varhoma 8:29). Loko Yesu a ku hi endla vanhu va va vafundhisiwa, u vula leswaku hi fanele ku va endla vafundhisiwa va Yena.
5. Va fanele ku kombisa mihandzu ya Moya evuton'wini bya vona (Vagalatiya 5:22). Va fanele ku va ni ku olova eka hinkwavo naswona va papalata ku avanyisa hi ku luma hi malemu eka Bibele.
6. Va fanele ku kota ku tirhela hi Rito ni ku famba ni Moya Lowu Ngcwele; hi marito man'wana, ku avanyisa Rito hi ndlela leyi fanelekaka ni ku famba hi tinyiko ni ku humelela ka Moya Lowu Ngcwele hi ku olova.

NDLELA YO DYONDZISA VANGELI: Rito "evangeli" ri vula "mahungu lamanene". I mahungu ya nkoka ya ku ponisiwa hi Xikwembu hi ku tirhisa **Yesu Kreste**. Hi marito man'wana, a hi mahungu yo chavisaka vanhu kumbe ku tisa ku avanyisiwa. Eka lava lahlekeriweke, evangeli i leswaku munhu a nga hlanganisiwa na Xikwembu naswona a hlantswiwa swidyoho hinkwaswo hi ngati ya Yesu Kreste, ku nga khathariseki leswaku swa biha ku fikela kwihi (2 Vakorinto 5:17-21). Eka lava pfumalaka muxaka, evangeli i leswaku Yesu u rhetele vuvabyi bya vona leswaku va nga ha vavisiwi naswona va hanya vutomi lebyi nga na vuvabyi (1 Petro 2:24). Eka swisiwana, evangeli i leswaku Yesu Kreste u ve muswivo leswaku vona va va lava fuweke (2 Vakorinto 8:9). Eka hinkwavo, ku nga khathariseki swiyimo leswi va hlanganyaka na swona, evangeli i leswaku **Yesu Kreste** u tile ku ku ntshunxa eka xiyimo lexi ku sindzisaka leswaku u tshama ehenhla ka vutomi bya ku hlula, matimba ni ku vangama ka Xikwembu. Yesu u tile ku ku nyika vutomi hi ku helela (Yohane 10:10). Leyi hi yona evangeli ya ntiyiso. Evangeli i leswaku hinkwavo lava pfumelaka eka Yesu Kreste va endliwile vana va Xikwembu ku fana na Yena, naswona hinkwaswo leswi nga swa Yena i swa vona. Va nyikiwile ku helela ka Xikwembu ni hinkwaswo leswi nga swa Xikwembu ku fana na Yesu.

1. Loko hi dyondzisa, hi fanele ku komba vanhu leswi **Kreste** a va endleleke swona ni leswi A va endleke swona eka Yena. Ntirho wu hetisisiwe; Bibele yi ku Xikwembu xi hi nyikele hinkwaswo leswi hi swi lavaka ku hanya vutomi bya matimba ya Xikwembu (2 Petro 1:3-5). U nga dyondzisi vanhu leswaku va fanele ku tirha leswaku va kuma leswi Xikwembu xi va nyikeleke swona hi tintswalo ta xona. Kambe komba vona ndzhaka ya vona eka Kreste, naswona va dyondzise ku famba hi ripfumelo hikuva hi kona ku pfumelela ndzhaka ya vona loko va famba hi ripfumelo. Xikombiso: U nga ku, "Mukholwa u fanele ku khongela ngopfu leswaku a kuma matimba yo hlula Sathana." Kambe hlamusela leswaku mukholwa i muhluri wa Sathana ku sukela loko a ponisiwile, kambe sweswi u fanele ku famba hi ripfumelo leswaku ku hlula ka yena ku humelela. Hi na matimba hikwalaho ka leswaku hi nyikiwile hi tintswalo ta Xikwembu; hi wona nchumu hi faneleke ku tiyisisa ku tiva leswi hi swi nga na swona eka Kreste. U nga dyondzisi vakholwa ku lwa na Sathana, kambe va dyondzise ku kongomisa mahlo eka Xikwembu ni ku kaneta Sathana. U nga tisi vakholwa ku tshama va ehleketa hi Sathana, kambe va endla va swi tiva leswi nga eka Kreste.
2. Hi dyondzisa mukholwa leswi Xikwembu xi nga n'wi endla swona ni leswi xi n'wi nyikeke swona. Xikombiso: u nga dyondzisi leswaku mukholwa u fanele ku va ni rirhandzu. Kambe komba mukholwa leswaku u na rirhandzu ku sukela loko a ponisiwile, kambe sweswi u fanele ku famba eka rona. Dyondzisa mukholwa ku famba hi ripfumelo hikuva ntumbuluko wa Xikwembu wu le ka moya wa yena, lowu nga na mihandzu ya Moya naswona ntumbuluko lowu wu humelela hi ripfumelo. U nga dyondzisi leswaku mukholwa "u fanele ku va ni ripfumelo", kambe komba mukholwa leswaku a a ri ni ripfumelo ku sukela loko a ponisiwile, kambe sweswi u fanele ku rindzisa ni ku kurisa ripfumelo ra yena. Mukholwa a nga fanelanga ku lahlekeriwa hi nkarhi a lava swilo leswi a nga na swona exikarhi ka yena.
3. Dyondzisa mukholwa ndlela yo famba na Xikwembu. A swi fanelanga ku humelela onge ku famba na Xikwembu swi tika naswona swi hlayiselekile ntsena eka vakholwa vo karhi. Kambe komba mukholwa leswaku i lunghelo rakwe ku famba na Xikwembu tanihi n'wana wa xona. U fanele ku twa leswaku u na vutihlamuleri byo kurisa ripfumelo ni vutomi na Xikwembu. A nga fanelanga ku ehleketa leswaku mufundhisi i muhlanguri exikarhi ka

yena na Xikwembu. Mukholwa u fanele ku tata hi Moya Lowu Ngcwele, leswaku a kota ku khongela hi tindzimi ni ku dyondzisiwa ndlela yo khongela hi ndlela leyi fanelekaka leswaku a kota ku endla leswi dyondzisiweke hambi a ri yexe. A fanele ku dyondzisiwa ndlela yo twa Xikwembu, leswaku a xi twa nkarhi hinkwawo hambi loko a ri yexe. Leswi swi ta pfumelela mukholwa ku hetisisa makungu ya Xikwembu ya vutomi bya yena. U fanele ku dyondzisa mukholwa hilaha a endlaka swilo — hi marito man'wana, a dyondzise "NDLELA YO ENDLA".

4. Mukholwa u fanele ku dyondzisiwa ku hlaya Bibele hi yexe no yi tirhisa evuton'wini bya yena leswaku a kota ku tshama a tiya hi yexe. Va fanele ku kula ku suka eka vwana ku ya eka vutomi bya ku tekeriwa tanihi vana va Xikwembu ni ku dyondzisiwa ndlela yo famba hi ripfumelo leswaku va kota ku famba ni Xikwembu hi ku humelela hambi va ri voxe. Va fanele ku twisisa leswaku Xikwembu i Tatana wa vona hi ndlela leyi fanaka leyi Xi nga Tatana wa **Yesu Kreste** ni mufundhisi wa vona. Mukholwa u fanele ku lemuka Xikwembu ku tlula Sathana. A fanele ku vona ntiyiso wa mfumo wa Xikwembu ku tlula swilo leswi nga xikungu xa mfumo wa Sathana. Xikwembu xi fanele ku tlakusiwa naswona Sathana a tlakusiwile ehansi ka mianakanyo ya mukholwa.

SWIHOLO SWA DYALESWETO SWI FANELE KU KA SWI KATSIWA.

1) Kombisa vanhu ntiyiso lowu u dyondzisaka ha wona hi tintsheketo ta le Bibeleni, ku nga ri nchumu ni yini leswi Xikwembu xi nyikeleke eka kereke kumbe leswi Xi lavaka leswaku va swi endla kumbe nchumu wihi na wihi lowu u wu dyondzisaka ha wona. Sekela hinkwaswo leswi u swi dyondzisaka hi tintsheketo ta le Bibeleni.

2) Kombisa vanhu ndlela leyi va nga hanyaka ha yona eka nkarhi wolowo. Ku hava munhu loyi a faneleke ku chava leswaku a nga swi koti ku fikelela nkarhi lowu dyondzisaka ha wona. Endla leswaku swi twala naswona swi olova eka un'wana ni un'wana leswaku va twisisa leswi va faneleke ku swi endla leswaku va hanya eka nkarhi lowu.
Xikombiso: Loko u dyondzisa leswaku vakreste va fanele ku hanya vutomi byo basa, va dyondzisa ndlela leyi va nga titshegetsaka ha yona hi musa wa Xikwembu leswaku va famba hi ntumbuluko wa vona wa vukulu. Loko u dyondzisa hi xikhongelo, va dyondzisa leswaku va khongela njhani. Loko u dyondzisa hi ku famba hi ripfumelo, va dyondzisa leswaku va fanele ku famba njhani hi ripfumelo naswona va tirhisa swikombiso hi ku tirhisa ntirho wa Moya Oyingcwele leswaku swi sekela dyondzo ya wena. Loko u dyondzisa hi ku fuma tanihi hosi, kombisa ndlela yo fuma naswona u swi kombisa. U fanele ku endla leswaku swi twala leswaku hi fuma hi ripfumelo leri hetisiwaka hi marito ya hina ni swilo leswi hi swi endlaka, naswona i vutlhari ku swi kombisa loko u dyondzisa.
Xikombiso: vula rito ro horisa eka munhu loyi a nga ni hwehwe ya nhloko.

3) Tidyondzo ta wena a ti fanelanga ku avanyisa vayingiseri va wena. A ti fanelanga ku va ni moya wa ku avanyisa.
Xikombiso: U nga vulanga leswaku vanhu lava ku yingiselaka i vasandzi kumbe ku vitana vanhu mavito ya nxaniso. U nga va ni vukanganyisi eka lava ku yingiselaka. Hambi loko u lulamisa, lulamisa hi rirhandzu ni ku xixima.

4) Dyondzo ya wena yi fanele ku katsa ku hlamusela ndlela yo endla swilo leswaku mukreste a kota ku swi tirhisa a ri yexe. U nga vulavuli ntsena hi swilo u nga hlamuseli leswaku swi endliwaka njhani. Endla leswaku swi koteka ngopfu eka vanhu hinkwavo.

5) Dyondzo ya wena yi fanele ku fambisana ni vutomi bya vanhu. A yi fanelanga ku va nchumu lowu vanhu va nga kotiki ku wu twisisa. Tirhisa swikombiso leswi kombisaka leswaku dyondzo ya wena yi nga tisa ku humelela eka maxangu ya vona.
Xikombiso: U nga pfuna vanhu leswaku va tirhisa ripfumelo ra vona ku kuma ntirho kumbe leswi va swi lavaka. Endla xikombiso tanihi nkongomiso wa ndlela yo endla hinkwaswo leswi eka dyondzo ya wena.
Xikombiso yin'wana: va tsale ehansi leswi va swi lavaka kutani va sungula ku nkhensa Xikwembu leswaku swi hetisekile.
Tirhisa swikombiso leswi olovaka ku swi tirhisa.
Kumbe ku tsala vito ra n'wana wa wena eka phepha kumbe ku veka voko ra wena eka xifoto xa yena kutani u sungula ku n'wi vitanela hilaha u lavaka leswaku a va hakona.
Loko ku ri ni ntiyiso wa nkoka eka dyondzo ya wena lowu u lavaka leswaku vakreste va wu khumba swinene, byela vona leswaku va phindha xivulavulelo endzhaku ka wena—leswaku xivulavulelo xi vula leswaku va ri hava ntiyiso wolowo njhani sweswi, ku nga ri leswaku va ta wu kuma emahlweni.
Xikombiso: Loko u dyondzisa leswaku hi hluvukile emisaveni hinkwayo hi leswaku hi ri eka Kreste, loko vandlha ri

phindha xivulavulelo va ta vula leswaku: “Ndzi hluvukile eka hinkwaswo eka Kreste”, ku nga ri leswaku, “Ndzi ta hluvuka eka hinkwaswo eka Kreste”.
Tinene hinkwato leti nga exikarhi ka Rito ra Xikwembu se ti hetisekile eka Kreste. Swi endliwile hi nkarhi lowu hundzeke eka hina.

6) Tidyondzo to tala ta wena ti fanele ku tiyisa, ku chavelela no khutaza. Ti fanele ku kombisa ndzhaka ya Mukreste tanihi Mukreste ni ndlela yo hanya eka yona. Ti fanele ku endla vayingiseri va twisisa no lemuka leswaku i mani va ri eka Kreste, na leswi va nga na swona eka Yena, leswaku Xikwembu i mani eka vona ni vuxaka lebyi va nga na byona na Yena, ni leswi ndyangu wa ka vona wu nga swona — lowu i mfumo wa Xikwembu. Tidyondzo ta Yesu ti kombisile swilo leswi swinharhu:
— Xikwembu
— Mfumo wa Xikwembu ni milawu ya wona
— Van’wana va Xikwembu lava tshameke va kombisiwa
Bibele yi ku hi fanele hi landza xikombiso xa Yena.
Dyondzo ya wena a yi fanelanga ku lulamisa ngopfu. Vakreste va kula hi ku hatlisa loko u va kombisa leswi Yehovha se a va endleleke swona.
Xikombiso: Acts 26:15–19 yi kombisa ntirho wa Yesu eka Pawulo — ku humesa matiko eku dzwiheni no va kombisa ndzhaka ya vona eka Kreste. Leswi swi nyikiwe kereke hinkwayo. Ndzhaka ya hina i hinkwaswo leswi Xikwembu xi hi nyikeleke swona eka Yesu Kreste hi musa. Leswi katsa: vuxaka na Yena, matimba ehenhla ka misava, ku fuma ehenhla ka Sathana, vutomi bya Xikwembu, ku humelela, rifuwo, ntsako, ku rhula, ku vangama ka Xikwembu, naswona swo tala.

7) Eku heleni ka dyondzo ya wena, nyika vanhu nkarhi wo endla xiboho xo sungula ku tirhisa leswi va dyondzileke — hikuva Bibele yi ku hi fanele ku va vaendli va Rito leswaku ri va pfuneta.

8) Hi fanele ku endla leswaku vanhu lava nga ponisiwangiki va amukela Yesu Kreste.
Hi fanele ku va kombisa khombo ra vutomi bya xidyoho, kambe hi va hlamusela leswaku Xikwembu xi lava leswaku va vuyeriwa eka Yona.
Hi fanele ku khongelela hinkwavo lava hlawula ku amukela Yesu Kreste.
Loko va n’wi amukela, hi fanele ku va dyondzisa vutomi byintshwa eka Kreste hi ku helela.

NDLELA YO AKA KEREKE LEYI TIYILEKE
NDLELA YO TISA VANHU EKA KEREKE: Ku tisa vanhu eka kereke i nchumu wo olova ngopfu, u fanele ku va kombisa ntsena leswaku ntirho hinkwawo lowu vanhu va wu lavaka wu kumeka eka Kreste. Vanhu va le hansi ka khomiwa hi tinyimpi naswona va lava ndhawu ya ku balekela eka yona leswaku va kuma mpfuno. Ku ni tindlela to tala to endla leswi:

1) U nga tirha hi minyahelo ni swikombiso swa Moya Oyingcwele. A ku na nchumu lowu koka vanhu ku fana ni minyahelo ni swikombiso swa Moya Oyingcwele. Kumbe ku horisa lava vabyaka kumbe ku kutsula lava khomiwaka, kumbe tidyondzo ta matimba leti khutazaka vanhu. Leyi i ndlela yo sungula leyi Xikwembu xi yi lunghiseleleke leswaku hi nyika vanhu ku hlula hi Yona. Hi nga kombisa minyahelo ni swikombiso leswi emigodhini, eka ti-radio, eka thelevhixeni, eka Internet, eka maphephahungu, hi ku endla swivangeli swo pfuxeta kumbe tindlela tin’wana to tala. Vanhu va ta tshama va ta loko ku ri ni ku hlaha ka Moya Oyingcwele hilaha ku endlekeke eka Yesu.

2) Ku nga va ku nyika swilaveko eka lava swi pfumalaka tanihi kereke, xikombiso: swakudya, swiambalo, ku tsundzuxa ni swilo swin’wana swo tala leswi endlaka vutomi bya munhu byi antswa.

3) Hi fanele ku vitana vanhu hi ripfumelo. Hi fanele ku va vitana hi ripfumelo eka swikhongelo swa hina ni eka swivulavulelo swa hina. Loko hi vula hi tlhela hi vula leswaku vanhu va tile eka mikhonzo ya hina, Moya Oyingcwele u ta hetisa marito ya hina ya ripfumelo a tlhela a susumeta vanhu leswaku va ta. Hi fana ni Xikwembu, naswona loko hi tirha hi ripfumelo, hi kuma mintirho leyi fanaka ni leyi Xikwembu xa hina xi nga ta yi kuma loko xi endla nchumu lowu fanaka (Pisalema 2:8).

NDLELA YO HLAMULA VANHU EKA KEREKE: Ku tisa vanhu eka kereke i nchumu wo olova ngopfu, kambe ku hlayisa vanhu eka kereke a hi nchumu wo olova. Ku fanele ku va ni swilo leswi landzelaka leswaku vanhu va tshama eka kereke naswona va nga suki.

Ku amukela hi rirhandzu ni ku fumiwa ka rirhandzu eka kereke hi ku angarhela. Kambe xa nkoka swinene i ku fumiwa ka mufambisi.
Vanhu lava nga eka kereke ro sungula va fanele ku titwa leswaku va amukeriwile naswona va xiximiwile swinene. Hikokwalaho lava
amukelaka vanhu, tanihi va-usher, va fanele ku funghiwa swinene leswaku va va ni ku nonoka naswona va vulavula kahle ni van'wana naswona va fanele ku dyondza ku n'wayitela. Hambi ku ri loko vandlha ri nonoke, tanihi loko mufambisi a nga nonoki, vanhu va ta suka. Swi fanerile na swona leswaku loko vandlha ri nga nonoki kambe mufambisi a ri nonoki, vanhu va ta tiyisela va tshama hikwalaho ka mufambisi.

1) Tidyondzo leti nyikaka vutomi ni ku khutaza: Tidyondzo ta mupitiki ti fanele ku nyika vutomi ni ku khutaza eka lava yingiselaka. A ti fanelanga ku va tidyondzo leti avanyisaka kumbe leti lulamisaka ngopfu, hikuva tidyondzo leti tshembhaka nkarhi hinkwawo naswona ti lulamisa nkarhi hinkwawo ti hlongola vanhu eka kereke.

2) Ku humelela ka Moya Oyingcwele ni minyahelo yakwe: Ku va kona ka Moya Oyingcwele ni minyahelo yakwe swi fanele ku kombisa nkarhi hinkwawo eka kereke, naswona vanhu va fanele ku nyika vumbhoni bya vunene bya Xikwembu eka vutomi bya vona.

3) Vanhu va fanele ku funghiwa: Vakreste va fanele ku funghiwa leswaku va va vatsari va ntiyiso. Vanhu lava funghiweke va tshama eka kereke. Ku fungha swi fanele ku kandziyisiwa swinene eka kereke leswaku mukreste un'wana ni un'wana a titwa leswaku u swi lava. Loko hinkwavo lava tirhelaka va nga fangiwa, ndzingano wa kereke wu ta va ehansi, naswona kereke yi ta va kereke ya dyondzo leyinene swinene.

4) Vanhu va fanele ku teka xiave, leswaku va tirhisa minyahelo ya vona: Vanhu va fanele ku nyikiwa nkarhi wo teka xiave eka ku kula ka kereke ni tidipatimendi to hambana, naswona ntirho lowu wongekiwaka lowu va wu nyikeke wu fanele ku amukeriwa.
Xikombiso: Kwayara ya kereke, va-usher, ku tsundzuxa, ku khongelela, ku basisa ni tidipatimendi to hambana leti kumekaka eka kereke. Hambi ku ri loko ku ri ni nchumu lowu faneleke ku xaviwa eka kereke, vanhu va fanele ku nyikiwa nkarhi wo nyika eku seketeleni leswi faneleke ku xaviwa. Loko vanhu va nga nyikiwi nkarhi wo teka xiave, va nga helela va pfumala matimba kumbe va nga ha haxi eka ntirho wihi na wihi lowu landzelaka.

5) Vanhu va fanele ku vekiwa eka migingiriko yitsongo: Vanhu va nga ta eka kereke hikwalaho ka swivangelo swo tala, kambe leswi swi va endla leswaku va tshama eka kereke hi ku veka munhu eka migingiriko yitsongo. Ku veka munhu eka ntlawa lowutsongo swi kombisa munhu naswona swi endla leswaku a va ni vutihlamuleri. Loko kereke yi ri ntlawa wun'we lowukulu, kutani van'wana va nga tiviwi hikwalaho ka ku tumbela endzhaku ka van'wana, naswona va nga ha haxi eka kereke, naswona na loko va suka eka kereke, ku nga vi na munhu loyi a nga ta swi tiva.
Migingiriko leyi yitsongo yi nga va hi ndlela ya ti-cell ta le kaya/ku hlangana ka le kaya, care groups, kumbe ndlela yin'wana hinkwayo leyi mufambisi wa kereke a nga yi tirhisa.

6) Kereke a yi fanelanga ku tlakusa madimona ni minyangwa ya wona: Tindzawa leti tlakusaka madimona ni minyangwa ya wona ti hlangana ni ku hombohomboka. Ti pfumala ku rhula ni ku hlanganisiwa, naswona vanhu a va tshami eka tona nkarhi wo leha naswona a va kula kahle eka tona. Kereke yi fanele ku vona ni ku tlakusa Hosi Yesu Kreste ntsena. Madimona ma fanele ku hlongoriwa eka vanhu, kambe a ma fanelanga ku tlakusiwa hi ku tshama ma vulavuriwa ngopfu kumbe ma pfumeleriwa ku kombisa swilo leswi nga kona, hambi ku ri swokarhi.

7) Vanhu a va fanelanga ku avanyisiwa hikwalaho ka leswi va nga na swona kumbe leswi va nga na swona. Mufambisi a nga avanyisi lava pfumalaka ku suka eka lava riki rifuwo, kambe a va rhandza hinkwavo. A nga kombisa ku tsandzana hi ndlela yihi na yihi.

SWIHIHI SWA MHAKA YA KU TIYISEKA KA KEREKE

1) Xikhongelo lexi tiyeke: Kereke yi fanele ku va ni vutomi lebyi tiyeke bya xikhongelo lexi nga hundzeri-hundzeriki. Xikhongelo i nhloko-mhaka ya mukreste ni kereke hi ku angarhela. Kereke yi fanele ku hlangana hi nkarhi hinkwawo ku khongela hi ku tiyimisela; minkarhi yin'wana yi fanele ku hlangana hi xikhongelo ni ku titsona swilo.

2) Tidyondzo leti tiyeke leti nyikaka vutomi ni ku tsundzuxa.

3) Rirhandzu ni ku nonoka ka mupitiki swi ta endla leswaku vanhu va tshama va tiyile eka kereke. Mupitiki u fanele ku va munhu loyi swi olovaka ku n'wi tshinela ni ku vulavula na yena.

4) Ku humelela ka Moya Oyingcwele ni minyahelo yakwe ni tibumabumelo ta vanhu.

5) Ku funghiwa ko fana ka swirho hinkwaswo swa kereke leswi va faneleke ku hundza eka swona. Swirho leswi funghiweke swi tiyisekisa hi ku hatlisa eka Hosi ni le ka kereke. I swa nkoka ku va ni dyondzo leyi nga ndzingano wa kereke hinkwayo. (Xirho xin'wana ni xin'wana xi fanele ku hundza eka yona).

6) Rirhandzu ni vuxaka bya vanghana exikarhi ka swirho.

7) Mpepo: Ku yimbelela i swa nkoka swinene eka kereke; hinkwaswo swi tiyisiwa hi mimpfumawulo ku nga khathariseki leswaku i yini. Vanhu va tumbuluxiwile hi ndlela leyi va tsakelaka mimpfumawulo. Mimpfumawulo leyi nga ni matimba eka kereke yi yi tiyisa naswona yi nyika matimba. Kereke yi fanele ku endla leswi kotekeke leswaku yi pfuxeta ndzingano wa yona wa mimpfumawulo. A yi fanelanga ku tshemba kumbe ku kanakana ku xava swichayachayani swa kereke hambi leswi swa durha hikuva mimpfumawulo leyi nga ni matimba yi tlakusa ndzingano ni rivilo ra kereke. Mimpfumawulo leyi yimbelekaka eka kereke yi fanele ku fambisana ni rungula leri kereke yi pfumelaka eka rona. A va fanelanga ku yimbelela tinsimu leti tisaka miehleketo ya rifu ni ku yaliwa, kambe va fanelanga ku yimbelela tinsimu leti nyikaka vutomi, tinsimu ta ntsako ni ku rhula ni ku yimbirhi na Xikwembu hikuva hi swona leswi Xikwembu xi hi nyike swona.

8) Ku khazarmisa ni ku sasekisa eka kereke: Vanhu hi ntumbuluko va khumbeka hi ku khazarmisiwa, ku saseka ni ku basa. Hikokwalaho, kereke yi fanele ku languteka kahle endzeni ni handle. Ku saseka ka kereke ku nyika munhu loyi a kumekaka eka yona miehleketo ya ku wisa ni ku ntshunxeka eka kereke. Loko ku ri ku bihile ni ku pfumala ku khathaleriwa swi endla leswaku munhu a titwa a phazamisekile ni ku chava-nchava nkarhi wun'wana.

9) Swichayachayani leswi nga ni xiyimo lexinene: Kereke yi fanele ku va ni swichayachayani leswi enerisaka swirho swa kereke loko va nyikele leswaku ku xavisiwa swichayachayani. Swichayachayani leswi nga riki na xiyimo lexi nga pfuniki eka kereke swi nyika xivumbeko xa kereke leyi nga riki na ndzingano. A ndzi vulangi leswaku kereke yi fanele ku tikarhatela swilo leswi durhaka swinene, kambe ndzi vula leswaku yi fanele ku xava swilo leswi endlaka leswaku yi vonakale yi ri na xiyimo.

10) Mbadallo lowu xiximekaka: Mbadallo eka kereke wu fanele ku va wa xiximo hi ndlela hinkwayo.

11) Ni swin'wana leswi Moya Oyingcwele a nga swi kombisa. A ndzi tsalanga hinkwaswo laha, kambe swilo leswi ndzi swi boxeke swi ta tlakusa ndzingano wa kereke.

KU KULA NI KU SIMEKIWA KA KEREKE: Vakreste va fanele ku dyondzisiwa ku tisa vanhu ekerekeni herila vhiki, handle ka sweswo, kereke yi fanele ku va ni swivangeli swo hlula vanhu ku ya eka Kreste, naswona yi fanele ku tirhisa tindlela tin'wana ku hlula vanhu ku ya eka Kreste hi ku hiseka ni mbilu hinkwayo, tanihi mindzha ya vanhu, naswona ni tindlela tin'wana leti hi nga ti vuleke eku sunguleni. Kereke leyi hanyaka leyi kulaka yi fanele ku endla leswi landzelaka:

1) Yi fanele ku hlula lava lahlekeriweke.

2) Yi fanele ku fundhisa lava ponisiweke.

3) Yi fanele ku humesa lava fundhisiweke leswaku va hetisa xiave xa vona eka ntirho wa mfumo. Loko van'wana va vitaniwile leswaku va va valanguteri, va fanele ku humesiwa leswaku va endla sweswo; loko van'wana va vitaniwile eka ku tsundzuxa, va fanele ku humesiwa leswaku va endla sweswo; lava seketelaka hi mali ni swilo swa mati, na vona va fanele ku endla sweswo; un'wana ni un'wana a hetisa xiave xa yena hi ku helela. Minyiko ya ntlhanu ya Yesu Kreste yi fanele ku tirha eka kereke.
Xikombiso: Vavangeli va fanele ku humesiwa leswaku va endla ntirho wa vona naswona van'wana lava vitaniweke eka ntirho wa ntlhanu wa matimba va fanele ku chumayela hi minyiko ya vona.

NDLELA YO HLONIPHA MUNHU WA XIKWEMBU WA WENA
Swininzi swa swilo leswi Xikwembu xi endlaka eka vutomi bya hina swi humelela hi vanhu van'wana. Xikwembu xi rhuma munhu eka un'wana kumbe eka ntlawa wa vanhu leswaku a tikombisa eka vanhu lava a va rhumeleke eka vona, naswona xi tirhisa munhu yoloye leswaku a va pfuna ku famba eka xiyimo lexi Xi lavaka leswaku va famba eka xona na Yena. Xikwembu a xi tikombisi eka vanhu hi miri, kutani xi sungula ku tirha vutomi bya munhu hi leswi xi swi lavaka, kambe xi rhuma munhu kutani xi tikombisa hi munhu loyi. Hi marito man'wana, xi hlohlotela munhu loyi.
Ku hlohlotela i ku va kona ka Xikwembu loku kombisiwaka hi munhu.

Hikokwalaho, loko Xikwembu xi rhuma munhu eka hina, hi fanele ku n'wi xixima, hi tlhela hi n'wi tiva tanihi loyi Xikwembu xi n'wi rhumeleke eka hina. Loko Xikwembu xi lava ku ku tlakusa kumbe ku endla nchumu wo tanihi muxaka wa risima emahlweni ka wena, xi rhuma munhu loyi xi n'wi hlohloteleke eka wena.
U ta kuma leswaku minkarhi yo tala, munhu loyi a rhumeleke eka wena i mupitiki wa wena kumbe mudyondzisi wa wena loyi a ku khathalaka hi moya. Kambe naswona Xikwembu xi nga tlhela xi tisa munhu eka wena hambiloko a nga ri mupitiki wa wena. A nga va munhu wihi na wihi loyi Xikwembu xi n'wi tirhisaka ku ku tisa nchumu wa nkoka eka wena, kutani xi ku humesa eka xiyimo xa moya lexi a wu ri eka xona xi ku yisa eka lexi tlakukeke swinene. Naswona ku tlakusa ka moya ku ta hela ku tisa ku tlakusa ka miri eka vutomi bya wena.

Sweswi hi ta languta tintsheketo leti hi byaka leswaku hi fanele ku tirhisa njhani vanhu lava rhumeriweke eka hina hi Xikwembu.

1) U fanele ku nkhensa Xikwembu hikwalaho ka vona, u tlhela u va hlonipha, u va rhandza, u amukela leswi Xikwembu xi swi endleke hi ku tisa munhu yoloye eka vutomi bya wena.

2) U fanele ku titsongahata eka munhu yoloye hi mbilu ya wena, naswona u pfumele marito lawa Xikwembu xi ma ku vula hi yena (2 Tikronika 20:20). Moya Oyingcwele u ta tiyisisa marito lawa ma ku byeriwaka loko ma huma eka Yena. (A ndzi vulavuli hi ku titsongahata ku nga vutisisi kumbe ku titsongahata hi ku chava kumbe ku lawuriwa, kambe ndzi vulavula hi ku titsongahata hi rirhandzu eka munhu loyi a nga ni leswi nga swinene ngopfu hi wena, Vaheveru 13:17). Kambe u nga va endli swifaniso swa Yehovha. U nga va hlevi kumbe ku vulavula leswo biha hi vona hambiloko u vona ku pfumala matimba hinkwawo, tsundzuka laha va ku humeseke kona eka vutomi bya wena. Na vona va nga va ni ku pfumala matimba kukotisa wena hikuva na vona i vanhu. Xikwembu a xi tsakeli loko hi kombisa leswi nga swinene hi ndlela yo biha hi vanhu lava hi pfuneke (Pisalema 105:15).

3) U fanele ku va khathalela hi swilo swa miri, leswi nga swilo leswi endlaka leswaku hi hanya kahle eka vutomi lebyi hi hanyaka eka byona ni switirhisiwa swin'wana leswi pfunaka leswi u kotaka ku swi nyika (Vagalatiya 6:6, 1 Vakorinto 9:7-12). Tsundzuka leswaku loko u nyika munhu loyi a rhumeriweke eka wena, u nyika Xikwembu lexi n'wi rhumeke (Matewu 10:40-42). U nga va nyikanga swilo leswi nga pfuniki kumbe leswi a wu ta swi lahla, kambe va nyikela swilo swa nkoka hikuva na vona va ku tisile swilo swa nkoka. Swilo swa moya swi tsa nkoka ngopfu swinene leswaku a swi ringaneki hi swilo swa miri kumbe mali.

4) Tiyisisa leswaku va hanya kahle naswona va eneriseka, leswaku va nga pfumali nchumu leswaku va ta kota ku kongomisa miehleketo ya vona eka ku hetisa xikongomelo xa Xikwembu xa vutomi bya wena handle ka ku kanganyisa. Va teka tanihi lava rhumeriweke eka wena hi Xikwembu.

SWILERISO SWO HLONIPHA LAVA RHUMERIWEKE EKA WENA HI XIKWEMBU I SWINI LESWI?

1) U ta humelela naswona u ta tirhisa swilo hinkwaswo kahle eka vutomi bya miri ni bya moya (2 Tikronika 20:20).

2) U ta famba ehansi ka mikateko ya Xikwembu eka hinkwaswo. Xikombiso i xa wansati loyi a a tshama a nyika muprofeta wa Xikwembu kamara ro etlela eka rona nkarhi hinkwawo a hundza kona; hi ku endla sweswo u hetelele a kuma n'wana hambiloko a a nga koti ku veleka (2 Tihosi 4:8-18).

3) Mikhenselo yi ta pfuleriwa vutomi bya wena, naswona swilo swo tala swa hlamarisa swi ta humelela leswi tisa mikateko ya Xikwembu eka wena hi ndlela leyi ku hlamarisaka. Hi xikombiso wansati wa xisiwana, loyi Elayixa a rhumeriweke eka yena, naswona hikwalaho ka ku nyika eka loyi Xikwembu xi n'wi rhumeriweke eka yena hi ku tinyiketela, u tshunxile matimba ya Xikwembu lama endleke leswaku vumba ni mafurha swi nga heli ku fikela loko ndlala yi hela eIsrayele (1 Tihosi 17:7-17).

4) Loko u nyika eka munhu loyi a rhumeriweke eka wena hi Xikwembu, u nyika eka Xikwembu hi xona, naswona loko u nyika eka Xikwembu, Xi ta ku engetela ku tlula leswi u nga swi ehleketaka (Vafilipiya 4:18-19).

5) Hi ku angarhela, u ta famba ehansi ka mikateko ya Xikwembu hi ku engeteleka nkarhi hinkwawo.

6) Loko munhu a ku tisile swilo leswinene eka vutomi bya wena bya moya, Xikwembu xi langutela leswaku u tlhela u n'wi pfuna na wena hi swilo leswinene hi ndlela leyi u kotaka. Mu nyika swilo swa nkoka eka yena ni le ka ntirho wakwe. Twisisa leswaku swilo leswi a swi tiseke eka wena a swi ringaneki hi mali kumbe swilo swa misava (hikuva swilo swa moya i swa nkarhi hinkwawo naswona swa nkoka ku tlula swa misava); hikokwalaho u nga hlayeli leswaku u nyikile kangani kumbe minkarhi mingani (1 Vakorinto 9:11). Dyondza ku kombisa ku nkhensa hi ku nyikela nchumu wa nkoka loko u amukele nchumu wa nkoka eka yena. Leyi i ndlela leyi tiyeke yo famba ehansi ka mikateko ni ku humelela loku nga heli eka mfumo wa Xikwembu.

MAWU YA MAVUNGU YA SATANA: Satana a nga lavi leswaku u byala (u nyikela) swilo swa miri eka loyi a rhumeriweke eka wena hikuva wa swi tiva leswaku ku byala eka loyi a rhumeriweke eka wena ku tisa mikateko leyikulu swinene evuton'wini bya mukreste. Hikwalaho u rhandza ku susumeta vanhu leswaku va pfumela mavunugu lawa ya vulaka leswaku vaprista va rhandza mali njalo-njalo. I Bibele leyi hi dyondzisaka ku khathalela vatirheli va hina ni lava hi pfunaka hi swilo swa moya. A hi makungu ya munhu kambe i ku fungha ka Xikwembu ni xileriso xa xona.

I LESWINENE LESWAKU U HELERILE MANUWALI WA XIKHETHA XA VUDYONDZISI. SWESWI I NKHANI YA KU YA EKA KHOSI YA XIKHETHA XA VUDYONDZISI BYA MATIKO. XIKHETHA XA VUDYONDZISI XI KU NYIKE MBILU LEYI TIYILEKE EKA KRISTE, XIKHETHA XA VUDYONDZISI BYA MATIKO XI KU LAMULELA EKUTA PENYISA VUTIRHELI.

NDLELA YO PFULANA NI KU TIRHISA HOME CELL
Tanihi leswi u hetiseke buku leyi, sweswi u funghiwe kahle hi moya. Hikokwalaho hi ku khutaza leswaku u pfula home cell laha Rito ra Xikwembu ri nga ta dyondzisiwa kona—hinkwaswo hi tidyondzo ta le buku leyi—naswona laha ku nga ta endliwa xikhongelo. Leswi swi ta ku pfuna ku tirha leswi u swi dyondzileke, hi ku tirhisa minyiko ya wena ni minyiko ya lava va nga ta hlangana na wena.

VANTSWI BYA HOME CELL I LESWI LANDZELAKA:
(1) Eka home cell, vanhu va ponisiwa. Hikokwalaho, swirho swa home cell swi khutaziwa ku vitana van'wana.
(2) Eka home cell, vanhu va fundhisiwa, hikokwalaho home cell yi pfuna eku endleni vadyondzisiwa. Va tlhela va tirhisa minyiko ya vona.
(3) Eka home cell, vanhu va khutazana, va seketelana loko va hlangana ni swiphiqo, naswona va pfunana hi ku olova

hikuva va le ntsindza wo sungula eku fananeni ni kereke.
(4) Eka home cell, vanhu va khongelelana.
(5) Eka home cell, vanhu va khathalelana leswaku ku nga vi na loyi a nga ha tshikaka, naswona lava nga tsan'eke va landzeleriwa.

NDLELA YO SUNGULA HOME CELL:
(1) Khongela u kombela ku kongomisiwa hi Moya Oyingcwele ni ku pfuniwa kakwe. Kutani khongela hi tindzimi, u profeta—u vitana vanhu va ndhawu leyi—u sungula u vula leswaku va fanele ku tisa home cell hi vito ra Hosi Yesu. U tlhela u nkhensa Xikwembu Tata hikwalaho ka ku nyika ndhawu yo simeka home cell. Xikhongelo lexi xi fanele ku endla nkarhi wo leha ku fikela loko u twa leswaku u pharhile hi moya.

(2) Tekela goza ra ripfumelo u vitana vanhu va le ka community. U nga famba yindlu ni yindlu, u vutisa loko ku ri ni vanhu lava vabyaka kutani u va khongela hilaha u dyondziseke ha kona eka buku leti. Kumbe u va profetela, ngopfu-ngopfu hi ku tirhisa nyiko ya vutivi. Minyiko yi ta endla leswaku vanhu va tsakela ku ta. Va byela leswaku u ta endla mikhongelo eka community; hi nkarhi lowu, u nga boxi kereke. U nga tirhisa ndlela yin'wana ni yin'wana leyi Moya Oyingcwele a nga ku nyika yona. Kumbe u nga nyika swakudya eka community kumbe mpfuno wun'wana.

(3) Veka siku ra nhlengeletano, naswona mikhongelo yi nga teki nkarhi wo leha—kumbe awara yin'we, kumbe awara ni hafu, kumbe ti-awara timbirhi. Yi nga endliwi minkarhi yo tala swinene evhiki—kumbexana kan'we kumbe kaviri evhiki. Home cell a yi sivi kereke. Hikokwalaho, papalata ku yi endla siku leri ri nga ekusuhi swinene ni Sonto, ngopfu-ngopfu Mugqivela, leswaku vanhu va nga twi onge a va ha fanelanga ku ya ekerekeni hi Sonto. Ringeta ku yi veka exikarhi ka vhiki, kambe loko Mugqivela ntsena i siku leri vanhu va kotaka ku ta eka home cell, sweswo i kahle—hinkwaswo loko va ya ekerekeni hi Sonto.

NDLELA YO TIRHISA HOME CELL:
(1) U nga sungula hi xikhongelo xo pfuka xo koma ni ku amukela vaendzi hi ku fumelela.
(2) Kutani u nghena nkarhi wa ku kidlaya ni ku dzunisa. Swi nga va swa nkoka ku xava swichayachayani kumbe ku tirhisa leswi nga kona.
(3) Va na nkarhi wa dyondzo. Kambe laha mufambisi a nga chumayeli ntsena tanihi eka kereke laha a vulavulaka a ri yexe. U fanele ku dyondzisa, kambe ku fanele ku va ni nkarhi wa swivutiso, nkulumo-kulomo ni minContribution. Minkarhi yo tala, tidyondzo ti fanele ku humelela hi tidyondzo ta le buku leyi kumbe leti mupitiki wa wena a dyondziseke hi Sonto.
(4) Va na nkarhi wa xikhongelo ni ku tirha ka minyiko ya Moya Oyingcwele—ku nga ri hi mufambisi ntsena. Eka home cell, vanhu va funghiwa ku tirhisa minyiko ya vona. Va pfumeleli van'wana va tlhela va tirhisa minyiko ya vona.
(5) Va na nkarhi wo nyika lava nga si ponisiwangiki nkarhi wo amukela Hosi Yesu.
(6) Kondletela swirho swa home cell leswaku va ya ekerekeni hi Sonto, naswona u tlhela u va khutaza ku landzela pheji ra social media ra kereke ni ku yingisela station ya radio ya kereke loko kereke yi ri na yona. Swirho swa home cell swi fanele ku pfunana eku fikeleleni kereke—hi ku pfurhela van'wana.
(7) Endla swilo swin'wana leswi nga ku kombisiwaka leswaku swi tiyisa home cell, kambe tivisa leswaku a swi kavanyisi na ntokoto wa kereke leyi u nga eka yona.
(8) Nyika viko ra nhlayo ya vanhu lava tileke, dyondzo leyi endliweke, ni mintirho ya Moya Oyingcwele leyi u lavaka ku yi tsala. Ku fanele ku va ni nomo lowu tiko leswaku viko rolero ri rhumeriwa eka mpfuno wa vafambisi va kereke.
(9) Home cell yi fanele ku va ni moneya wo kula ni ku andza. Loko yi kula swinene, yi fanele ku veleka hi ku avana yi va home cells timbirhi.

LOKO U HETISISILE BUKU LEYI, SWESWI TEKA BUKU YA SONSHIPLIFE INTERNATIONAL TRAINING CENTRE
NI TIAUDIO NI SWITIRHO SWO TIRHISA EKA www.voiceofgodfm.co.ls NA SONSHIPLIFE ITC.
Buku leyi yi ku nyika masungulo ya ntiyiso. Kambe Sonship Life International Training Centre yi ku nyika dyondzo ya mpfuno wa Vutiholi.